

תּוֹסַבָּתָא

מִהַדוּרָה מְפֹאֶרֶת וּמְנַקֶּדֶת,
בְּהַנָּחָה חֲדָשָׁה לְפִי גִסְתָּת הַגֵּר"א זי"ע

קִדְשִׁים

יֵצֵא לְאוֹר
עֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה תשע"ו
עַל יְדֵי חֶבְרֶת
סֵדֶר דְּרוֹךְ הַלְמוּד
שְׁעַל יְדֵי חֲסִידֵי בְּרֶסֶלֶב
עִיר הַקֹּדֶשׁ יְרוּשָׁלַיִם תּוֹבֵב"א

נתן להשיג
את הספר הקדוש הזה
וכל ספרי אדמו"ר מוהר"ן
מברסלב זי"ע
וספרי תלמידיו הקדושים:

בארץ ישראל
בנאל עיר ברסלב
גליל

אשדוד:

0527618316

בבני ברק:

052-7138892

03-5743542

הפצה ראשית:

052-7622316

דוא"ל:

3127779@gmail.com

כריכה, עיצוב ועימוד:

א.ש. אשדוד

08-8650078

בְּשַׁעַר הַתּוֹסֶפֶתָא הַשְּׁלָם

בְּרוּךְ ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר נָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת וְחַיֵּי עוֹלָם נָתַן בְּתוֹכֵנוּ, וְזָכָה אוֹתָנוּ בְּתוֹרָה תְּמִימָה אֲצוּלָה מְמֹרוּם, שֶׁעָשׂוּעִיו יִתְבָּרֵךְ יוֹם יוֹם, גְּנוּזָה וְאֲצוּרָה עִמּוֹ קֹדֶם בְּרִיאַת הָעוֹלָם, וּבְאַלְפִים שָׁנָה תָּחֵן, וְשִׁתִּי הַתּוֹרוֹת שֶׁבִּכְתָּב וְשֶׁבַעַל פֶּה, יַחֲדָיו תִּהְיֶינָה צְמוּדוֹת, וְכָל דְּבָרֵי הַתִּנְאָאִים וְהָאֲמוּרָאִים וְכָל מָה שֶׁתִּלְמִיד וְתִיק עֲתִיד לְחַדֵּשׁ – הַכֹּל נָתַן לְמֹשֶׁה מִסִּינִי, וּבִכְלָל הַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה שֶׁבַעַל פֶּה – מְכִילָתוֹת וְתוֹסֶפֶתָאוֹת וּמִדְרָשֵׁי אַגָּדָה וְהַלְכָה רַבִּים.

שְׂמִיחָה רַבָּה הִיא לָאִין שַׁעוֹר, בְּהַתְקִים לְעֵינֵינוּ הַפְּסוּק (תְּהִלִּים קיט, קסח):
 "שְׁלוֹם רַב לְאוֹהֲבֵי תוֹרָתְךָ וְאִין לָמוּ מְכָשׁוּל", בְּהַגְלוֹת נְגִלוֹת הַכֶּרֶךְ הַחֲדָשׁ הַזֶּה, שֶׁהוּא סֵדֶר הַתּוֹסֶפֶתָא הַקְדוּשָׁה, שֶׁהִיא נֶכֶס צֶאֱן בְּרוּךְ שֶׁל תּוֹרָה שֶׁבַעַל פֶּה, הַמְתַּלְוָה אֶל אִמָּה קֹדִישָׁא זֶה כְּאַלְפִים שָׁנָה, וְהִיא יֵינָה שֶׁל תּוֹרָה, אֶחָד מִן הָעֲמּוּדִים הַתּוֹמְכִים שֶׁל הֵיכַל הַתִּלְמוּד הַמְּפָאָר – הַתִּלְמוּד הַבְּבִלִי וְהַתִּלְמוּד הִירוּשְׁלָמִי, וּמִמֶּנָּה יֵתֵד וּפְנָה לִיסּוּדוֹת הַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה, לְמוּדָה וְקִיּוּמָה. אֵף שֶׁכָּל צוּרֵב, מֶרְגַע שְׁנֹגֵשׁ לְלִמּוּד, מִבְּחִין בְּמִסְכָּתוֹת שֶׁל תּוֹסֶפֶתָא הַחֲבוּיָה בְּשׁוּלֵי כְּרָפִי הַגְּמְרָא, בְּכָל זֹאת, זַעֲרִין אֵינּוּן שֶׁקִּבְּעוּ אֶת עֵין עֵינָם וְלִמּוּדָם בְּהֵאֵי תּוֹסֶפֶתָא קֹדִישָׁא, וְלִית מֵאֵן דְּחָלִי וּמֶרְגִישׁ.

לֹא בְּחֻנָּם אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (עֵין תַּקּוּנֵי זִהַר צִט ע"ב) – 'הַכֹּל תִּלּוּי בְּמִזֵּל וְאִפְלוּ סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁבְּהִיכָל', כִּי אִם כָּל קִבְּצֵי הַלְמוּד בַּתִּלְמוּד וּמִדְרָשִׁים, עֲדָנָה הִיתָה לָהֶם, וְהַתְּרַבּוּ סִפְסָלֵי לִוְמִדָּיהֶם, הָרִי שֶׁהַתּוֹסֶפֶתָא

נותרה כמצוה שאין לה דורשין, אם כי למד למדוה רבבות אלפי ישראל בדרך למודם בסגיות הגמרא במקום שצטטו חכמינו את דברי הברייתא וכו', אך לא כלמוד על הסדר כמשניות וגמרא וכו'. גם סבות אחרות היו לתופעה זו, כי רבוי הגרסאות והדפוס המסים שבו נדפסה התוספתא, דין גרמא בישא שהארמון המפאר של הלמוד המתוק הזה נותר סגור ונעול.

מה נהדר המראה הזה אשר נגלה לפנינו, כאשר התוספתא כלה נגרסה מחדש ונקדה בנקוד ופסוק, שכל זה הוא בעצמו פחצי פרוש, וכל המכנים מחו באמירת התוספתא, מתרונן לבו ומעמיק מחו, וכלו אומר ברקאי, אור חדש ובהיר נגלה בעולם התורה, שפבר אין התוספתא שבויה במאסר הגרסאות הסותרות, עם סוגרים מרבעות ועגולות, ולית מאן דינע לפשר ליה, כי אם כמה בעלי עיון הנזקקים להלכתא מסימת בתוספתא, ואין יהודי יכול ללמוד על הסדר תוספתא כפשוטה, הלכתא בתר הלכתא וכו'. אך כעת, פתח נפתח, האותיות מאירות - גירסא אחת לשיטתה, בשם כזה לא היה לעולמים.

השתלשלות תורה שבעל פה, נרשמה ביד אמן, בקלמוסו של רבנו שרירא גאון (מתקופת הגאונים, חי בשנים ד'תרס"ו - ד'תשס"ו) באגרתו המפרסמת, ואלו הם דבריו הקדושים: כל התנאים היו להם ברייתות בלי שעור, שבהם שנו לתלמידיהם כל תורה שבעל פה, ואחר חרבן בית שני, נדלדל כל המצב של הישיבות, עד שבא רבי עקיבא ושנה לתלמידיו תורה שבעל פה, וכל תלמיד מחמשה תלמידיו הגדולים בדר לעצמו חלק מתורה שבעל פה, כדאיתא בסנהדרין (דף פו ע"א): 'סתם מתניתין - רבי מאיר, סתם תוספתא - רבי נחמיה, סתם ספרא - רבי יודא, סתם ספרי - רבי שמעון', ועד רבי לא כתבו תורה שבעל פה. וכאשר ראה רבי את התגברות הגלות, אמר (תהלים קיט, קכו): "עת לעשות לה' הפרו תורתך". וקבץ כל חכמי ישראל וכל הברייתות, וכתב משניות, שזו תמצית כל תורה שבעל פה, ואחר כך ראו תלמידיו

שְׁעָרִים עוֹד סְפָרִים, וְכָתְבוּ שָׂאָר בְּרִיתוֹת, כְּדַחֲזִינָן בְּגִמְרָא, תָּנָא דְּבִי שְׁמוּאֵל, וְשָׂאָר בְּרִיתוֹת, וְכֵן רַבִּי חֵיָא סֹדֵר הַתּוֹסֵפְתָּא, וְכֵן רַבִּי אוֹשְׁעִיָּא סֹדֵר אֶת הַמְדָּרֵשׁ רַבָּה.

בְּגִמְרָא מוֹבָא (עין חלון קמא ע"א): 'כָּל מִתְנִיתָא דִּלָּא אֶתְמַר בִּי רַבִּי חֵיָא וְרַבִּי אוֹשְׁעִיָּא לָאוּ מִתְנִיתָא הִיא! דִּהֲיָנוּ בִימֵי רַבִּי אֲשִׁי קִבֵּץ כָּל הַבְּרִיתוֹת הַנִּמְצְאוֹת, וְסֹדֵר וְכָרַר הַפְּסָלֶת מִכָּל אֶחָד בִּתְלֻמוֹד הַבְּבֵלִי, וְהַשָּׂאָר הַזֵּנִיחוּ, חוּץ מִהַתּוֹסֵפְתָּא שְׁלֵנוּ, כִּי סֵפֶר זֶה הַשָּׂאִירוּ לְלִמּוּד בּוֹ, וְכֵן סֵפֶר סִפְרֵי וּמְכִילֶתָא. כִּי לֹא נִמְצָא תְלֻמוֹד בְּבֵלִי עַל זֵרְעִים וְטְהָרוֹת, וְאִף עַל פִּי שְׂרָבִי יוֹחֲנָן חֲבֵר אֶת הַתְלַמוֹד הִירוּשְׁלָמִי, אֲבָל לֹא חֲבֵר עַל טְהָרוֹת, אֲבָל מִשְׁמַע מִמִּסְכַּת תַּעֲנִית (כא ע"ב), שֶׁכָּל דִּבְרַי מִתּוֹסֵפְתָּא מְרָמֵז בַּמִּשְׁנָה, כְּאַמְרֵם ז"ל שֵׁם: 'אֲזַל תְּלָא נַפְשִׁיהּ בְּאַסְקָרְיָא דְּסִפְיָתָא, אָמַר, אִי אֶפֶא דְּשָׂאִיל לִי בְּמִתְנִיתָא דְּרַבִּי חֵיָא וְרַבִּי אוֹשְׁעִיָּא, וְלֹא פְּשִׁטִּינָא לִיהּ מִמִּתְנִיתִין נִפְיִלְנָא מֵאַסְקָרְיָא דְּסִפְיָתָא וְטַבְּעִנָא'; עַד כָּאן לְשׁוֹנֵם הַזֶּה.

רַבֵּנוּ הַקְדוּשׁ רַבִּי יְהוּדָה הַנָּשִׂיא זי"ע, כָּלֵל אֶת הַהֲלָכוֹת שֶׁנֶּאֱסָפוּ בְּבֵתֵי הַמְדָּרֵשׁ שֶׁל הַתַּנָּאִים לְתוֹךְ שִׁשָּׁה סְדָרֵי מִשְׁנָה. אֵךְ לֹא כָלֵל אֶת הַכָּל מִמֶּשֶׁ, וְכָל הַלְכָה שְׁלֹא נִכְלְלָה בַּמִּשְׁנָה מְכַנֶּה 'בְּרִיתָא' (מִלְשׁוֹן אֲרָמִי: חִיצוֹנִית, מִלְשׁוֹן בֵּר - חוּץ), וְכָבֵר בְּדוֹר הָרִאשׁוֹן לְאַחַר סְדוֹר הַמִּשְׁנָה נַעֲשׂוּ בְּרִיתוֹת שׁוֹנוֹת. אֶחָד הַקְבָּצִים שֶׁל הַבְּרִיתוֹת שֶׁהִגִּיעַ לִידֵינוּ נִקְרָא תּוֹסֵפְתָּא, מִלְשׁוֹן 'תּוֹסֵפֶת', וַיֵּשׁ בָּהּ תּוֹסֵפֶת שֶׁל פְּרָטִים וְתּוֹסֵפֶת שֶׁל בָּאוֹר.

וְהִנֵּה הַבְּרִיתוֹת בַּתּוֹסֵפְתָּא מְסֻדָּרוֹת לְפִי הַסְדָּרִים וְהַמְסַכְּתוֹת שֶׁבַּמִּשְׁנָה, וְגַם הִיא כּוֹלֶלֶת שִׁשָּׁה סְדָרִים. חוּץ מֵאַרְבַּע מְסַכְּתוֹת, יֵשׁ כְּנֻגָּד כָּל מְסַכַּת שֶׁבַּמִּשְׁנָה מְסַכַּת דּוֹמָה בַּתּוֹסֵפְתָּא. וְאַכֵּן, בֵּין הַתּוֹסֵפְתָּא לַמִּשְׁנָה יֵשׁ דְּמִיּוֹן בַּצִּוְרָה הַחִיצוֹנִית וְגַם בַּפְּנִימִיּוֹת הַתְּכֵן, אֵךְ בְּכָךְ שׁוֹנָה הַתּוֹסֵפְתָּא מִהַמִּשְׁנָה. כִּי הַתּוֹסֵפְתָּא מְפָרֶשֶׁת אֶת הַמִּשְׁנָה, מְשַׁלְּמָה אוֹתָהּ, וּמוֹסִיפָה עָלֶיהָ. לַפְּעָמִים הַפְּרוּשׁ הוּא שֶׁל הַלְכוֹת שְׁלֹא נִתְּבָרְרוּ בַּמִּשְׁנָה, וְהַתּוֹסֵפְתָּא

מביאה את הטעם להלכה או משל להבין אותה. יש והתוספתא משלימה ענין המובא במשנה, ומוסיפה עליו פרטים שאינם מופיעים במשנה או מביאה דעות שחלקו עליו.

כל התוספתא המדפסת פיום בכרפי ה'תלמוד בבלי', נדפסה בפעם הראשונה עם ספר הרי"ף, שנדפס בתחלה כחבור בפני עצמו, וכן נדפסה התוספתא כמה פעמים בכרפי ספרי הרי"ף. ואחרי כן הדפיסו את הכל בתוך הגמרא, ועד היום הזה מופיעה התוספתא בכל מסכת של הגמרא בסוף. ויש הרבה מרבתינו הראשונים זי"ע, שעשו פרושים על משניות זרעים וטהרות. כגון הרמב"ם, ר"ש משאנץ, הרא"ש, ראב"ד. ויש ג' נסחאות אחרות. ומרנא הגר"א מוילנא זצ"ל הגיה את כל נסח התוספתא, ומשמע שהיו בידו גם כתבי יד, וכן רבי יונה מוילנא היה לו כתב יד, וגם הגאון רבי שמואל אביגדור תוספאה בעל ה'מנחת בכורים' (ועטור הכורים) הגיה הרבה על פי כתבי יד שהיו בידו, ועל פי הנסחה המובאת, ובררה מתוך התלמוד הבבלי והירושלמי. ואחר כך בא ר' משה שמואל צוקרמנדל, ומצא ביגיעה גדולה שני כתבי ידות, האחד כתב יד ערפורט והשני כתב יד ווין, והם קילורין לעינים. וגם בספר הנפלא 'חזון יחזקאל' שהוא באורו המיוחד של הגאון הגדול רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל, שהדפיס באורים וחדושים סביב לדף של נסח התוספתא, הביא את הגירסאות הנ"ל בכל דף ודף. על כן צריכים גייעה גדולה לברר את הנסחה האמתית. וכן הגאון הקדוש מקאמאראנא זי"ע השתדל לברר נסח אמתו וזו.

במהדורה זו אשר לפניכם, אשר נדפסה כמהדורה פנימית לאנשי חברתנו (בהתחלה כקבצים שבועיים לתועלת לומדי התוספתא היזמית דלהלן, ועתה בצורת ספר שלם), בחרנו על פי הרב, את גירסת גאון ישראל וקדושו - מרנא הגר"א, זכותו תגן עלינו, כי בפעמים רבות לא היה אפשר להבין את הגרסא הנכונה לולא עזרתו בקדש, אשר ברר לאור תעלומה ואין קורא לה, וכיון שלא קבענו יתד בישראל לרבים, כי כל כרכי

הגמרא מצויים ביד כל אדם, ושם כל הגרסאות מופיעות כדת של תורה, ובפרט כהיום, אשר הוצאת מהדורת 'עז והדר' פארה והירה את התוספתא ביפי וכן שאין דומה לו, אמרנו, שלפחות מהדורה אחת תשא את הגרסה הנ"ל עם נקוד מלא, המועיל ומסייע לכל הגורם והלומד בו באופן טוב.

למוד התוספתא, כאמור, הוא חלק ממסרת תורה של בעל פה שנתנה למשה בסיני, וגלו לנו חכמינו הקדושים מעלת הלמוד הזה במדרש הטוב (ונקרא רבה פרשה כב סימן א'), כתיב (דברים ט, י): "ויתן ה' אלי את שני לוחות האבנים כתובים באצבע אלהים ועליהם ככל הדברים" וגו', כל ככל, דברים הדברים, מצוה המצוה – מקרא, משנה, הלכות, תלמוד, "תוספתות", ואגדות, ואפלו מה שתלמיד ותיק עתיד לומר לפני רבו – קלן נאמרו למשה בסיני, והוא אחד מן המדות המתחסות אל התלמידי חכמים, וכמו שאמרו במדרש (אוצר המדרשים עשר גליות): 'עשר מדות בתלמידי חכמים ואלו הן: הלומד מקרא ואינו לומד משנה, הלומד משנה ואינו לומד גמרא, הלומד גמרא ואינו לומד ברייתא, הלומד ברייתא ואינו לומד תוספתא, הלומד "תוספתא" ואינו לומד ספרא וכו', וכן אמרו (שיר השירים רבה פרשה א' סימן לו): "כאהלי קדר" – מה אהלי קדר אף על פי שגראין מבחוץ פעורים ושחורים וסמרטוטין, והם מבפנים אבנים טובות ומרגליות, כך תלמידי חכמים, אף על פי שגראין פעורים ושחורים בעולם הזה, אבל בפנים יש בהם תורה, מקרא, משנה, מדרשות, הלכות, תלמוד, "תוספתות" ואגדות. והוא מפעלת שלמות התלמיד חכם, ונקרא על זה איש שהכל בו, וכמו שאמרו (שם סימן סא): "אשכל הפפר", מהו "אשכל"? – 'איש שהכל בו', מקרא, משנה, תלמוד, "תוספתות" ואגדות. וכן הוא נמנה בין הפעלות של רבי יוחנן בן זכאי (אבות דרבי נתן פרק יד): אמרו עליו על רבן יוחנן בן זכאי, שלא הניח מקרא ומשנה גמרא הלכות ואגדות "תוספתות" וכו' שלא למד... והוא אחד מיסודי שמחתו של אדם, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (ונקרא רבה פרשה ל' סימן ב'): "תודיעני

אֶרְחַ חַיִּים שְׁבַע שְׁמֻחוֹת", אָמַר דָּוִד לִפְנֵי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: תוֹדִיעֵנִי בְּאַיִזָּה פְּלוֹן מִפְּלֵשׁ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הֵבֵא וְכו', "שְׁבַע שְׁמֻחוֹת" - שְׁבַענוּ בְּחֻמְשָׁה שְׁמֻחוֹת, מִקְרָא, מִשְׁנָה, תִּלְמוּד, "תוֹסֶפֶתָא" וְאִגְדוֹת. וְהַשְׁמָחָה שֶׁל לַמּוֹד תוֹסֶפֶתָא כָּל כֶּךָ גְּדוּלָּה, עַד שֶׁמֻּצְאָנוּ כִּמְהָ פְּעָמִים בְּדִבְרֵי חֻכְמֵינוּ הַקְדוּשִׁים, שֶׁבִּשְׁעָה שֶׁלָּמַד הִתְנָא תוֹסֶפֶתָא חֲדָשָׁה, שְׁמַח וְהֵאִירוּ פְּנֵיו בְּאוֹר גְּדוֹל מְאֹד, וְכַמוּבָא (ירושלמי שבת נד ע"ב): רַבִּי אֲבָהוּ אָזַל לְקֶסְרִין, וְאַתָּא מִן תַּמָּן וְאַפּוֹי נְהִירִין, חֲמוּנִיָּה תִּלְמִידֵיָא סִלְקִין וְאָמְרִין לְר' יוֹחָנָן: הֲדִין ר' אֲבָהוּ אֲשַׁכַּח סִימָא, אָמַר לוֹן: לָמָּה? אָמְרִין לֵיה: דְּאַפּוֹי נְהִירִין, אָמַר לוֹן: דְּלָמָּא אוֹרִיתָא חֲדָתָא שְׁמַע, סִלְקוֹן לְגַבִּיָּה, אָמְרוּ לֵיה: וּמָה אוֹרִיתָא חֲדָתָא שְׁמַע מִר, אָמַר לוֹן: "תוֹסֶפֶתָא" עֲתִיקָא, אָמְרוּ, קָרָא עָלֵיו חֻכְמַת אָדָם וְגו'". וְזֶה גַם עָקֵר עֲשִׁירוֹתוֹ וְכַבּוּדוֹ שֶׁל אָדָם, כְּשֶׁזֹּאכָה לְלַמֵּד כָּל הַתּוֹרָה בְּיַחַד עִם הַתוֹסֶפֶתָא, וְכִמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֻכְמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (קֹהֶלֶת רַבָּה פֶּרֶשָׁה ו' סִימָן ב'): "אִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן לוֹ הָאֱלֹהִים עֲשֶׂר" - זֶה בַּעַל מִקְרָא, "וְנִכְסִים" - זֶה בַּעַל מִשְׁנָה, "וְכַבּוּד" - זֶה בַּעַל "תוֹסֶפֶתָא", עֵין שָׁם, וְהוּא מְזַכֵּר גַּם בְּפִיוט "צִיב פִּתְגָם" (לְהַפְטָרַת יוֹם ב' דְּשִׁבְעוֹת): "יִוְדָעִי הִלְכְּתָא וּמִתְנִיתָא, "וְתוֹסֶפֶתָא", סִפְרָא וְסִפְרִין. הָרִי מִכָּל זֶה רוֹאִים אֵיךְ שֶׁלָּמוּד הַתוֹסֶפֶתָא הוּא עָקֵר גְּדוֹל בְּלִמּוּדֵי הַתּוֹרָה. וְגַם עַל פִּי סוּד מְצִינוּ בְּתַקּוּנֵי זֶהָר אֵת עֶצֶם מַעֲלַת לַמּוֹד תוֹסֶפֶתָא, שֶׁמֶרְמָז עַל תוֹסֶפֶת קִדְשָׁה וְטַהֲרָה, כִּמוֹ הַנֶּשְׁמָה יִתְרָה שֶׁנִּתְּסַפֶּת לְכָל אָדָם בְּשִׁבְתָּ קִדְשׁ, וְכַמוּבָא בְּתַקּוּנֵי זֶהָר (תַּקּוּן כ"א, מו ע"א): בְּהֵהוּא זְמַנָּא אֶתְקַרִּיאַת אִיהִי "תוֹסֶפֶתָא", מִסְטָרָא דִּיּוֹם שַׁבָּת, כִּמְהָ תוֹסֶפֶת נִחְתִּין עִמָּה לְתִלְמִידֵי חֻכְמִים דְּאַתְקַרִּיאוּ נִשְׁמוֹת יִתְרוֹת, הָדָא הוּא דְכָתִיב: 'נִשְׁמַת כָּל חַי תִּבְרָךְ אֶת שְׁמֶךָ הַיּוֹי"ה אֱלֹקֵינוּ' כו', וְאַלִּין דְּמִתוֹסֶפֶתָא לְעִמָּא קִדִּישָׁא, בְּעֶרְב שַׁבָּת יִרְתִּין לוֹן תִּלְמִידֵי חֻכְמִים בְּיוֹמִין דְּחַל, וּבֵהוּן אֶתְעַבִּיד חוּל קִדְשׁ, וְאַלִּין אֵינוֹן

א. רַבִּי אֲבָהוּ הֵלֵךְ לְקִיסְרִין וְחִזַּר וְהָיוּ פְּנֵיו מְאִירוֹת מְאֹד, וְרָאוּ הַתִּלְמִידִים אוֹתוֹ, וְאָמְרוּ לְרַבִּי יוֹחָנָן, שְׂרַבִּי אֲבָהוּ מִצָּא אוֹצָר, וְשָׁאֵל אוֹתָם, אֵיךְ אִתָּם יוֹדְעִים? וְאָמְרוּ כִּי פְּנֵיו מְאִירוֹת מְאֹד, וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אוֹלֵי שְׁמַע אֵיזוֹ תּוֹרָה חֲדָשָׁה, וְעָלוּ אֶצְלוֹ וְשָׁאֲלוּ אוֹתוֹ וְאָמַר לָהֶם שְׁשַׁמַּע תוֹסֶפֶתָא חֲדָשָׁה).

תוספות דקא נחתין "מתוספתא", דודאי שכינתא איהי תקוונא דגופא דקודשא בריך הוא, איהי ברייתא כד אתמר בה: "ותגל מרגלותיו", ואיהי תוספתא מסטרא דח"י עלמין, דאיהו מוסף שבת, עין שם. וכן מפרש בתקוני זהר חדש (דף קט ע"א) "תוספתא" אתקריאת מסטרא דצדיק, עין שם. הרי אנחנו רואים מפל זה את מעלת למוד "תוספתא" שהיא חלק ממסכת התורה הקדושה שנתנה למשה בסיני, והוא עקר גדול בלמוד התורה, ומה גם שממשיך על האדם תוספת קדשה וטהרה, ואשרי מי זוכה ללמוד אותו בכל יום - יזכה לשפע קדש ממעל.

והנה כבר התפרסם בעולם למודו הטוב של הצדיק האמת, רבנו הקדוש אדמו"ר מוהר"ן מברסלב זי"ע, אשר כל רצונו וכסופו מאד היה (שיחות הר"ן סימן יט): 'להמשיך את העולם אל עשיה שיהיה חיוב אצל כל אחד ואחד ללמוד כך וכך בכל יום ולא יעבור וכיוצא. ואמר: שאפלו אותם האנשים הרחוקים מן הקדשה מאד שגלפדו במצודה רעה עד שרגילין בעברות, חס ושלום, רחמנא ליצלו, רחמנא לשזבן, אף על פי כן הפח של התורה גדול כל כך עד שיכולה להוציא אותם מן העברות שרגילין בהם, חס ושלום. ואם יעשו להם חק קבוע וחיוב חזק ללמוד בכל יום ויום כך וכך יהיה אף שיהיה בודאי יזכו לצאת ממצדתם הרעה על ידי התורה כי פח התורה גדול מאד'; עד כאן. וכן גלה נוראות נפלאות (שם שיחה עו) בסדר דרך הלמוד - ללמוד בסדרן דיקא בכל חלקי התורה הקדושה, אשרי ההולך בדרך, ומטייל בכל היכלות התורה, אשרי לו ואשרי חלקו.

ימים ושנים פועל כבוד קדשת הגאון הצדיק מרן מוהרא"ש זי"ע, לגלות ולפרסם את למודו הטוב של רבנו הקדוש מוהר"ן מברסלב זי"ע, בענין התמדת ולמוד התורה, וכבר חבר ספרים וקונטרסים רבים לאין שעור, המעוררים תשוקה בלב כל אחד לעבר ולטייל בכל חלקי התורה הקדושה, וכבר נתפרסם ברבים לוח השעורים שיסד בכל חלקי התורה הקדושה, והתפשט בין הלומדים, עד אשר נפרים תלמידיו, תלמידיו

'היכל הקדוש', בין שאר אנשי שלומנו חסידי ברסלב, בדבקותם העצומה בלמודי התורה הקדושה בכל חלקיה: חמש ורש"י, גביאים וכתובים, משניות, בבלי, ירושלמי, תוספתא, מדרשים: רבה ותנחומא וכו', ספרי ההלכה - רמב"ם טור, שלחן ערוך והפוסקים... ספרי הזהר הקדוש וכתבי האר"ל. וכמו כן ספרי מוסר יראה וחסידות וכו' וכו', יומם ולילה לא ישתנו, לקים מקרא שכתוב (תהלים קיט, צו): "מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי".

חלפו שנים רבות מאז שהתפרסמה בעולם התקנה הנפלאה ללמוד בכל יום דף גמרא מהתלמוד הבבלי, ולאותה תקנה הצטרפה תקנה נוספת ללמוד בכל יום דף גמרא מהתלמוד הירושלמי. וכן התחדש למוד הרמב"ם היומי וכו' וכו'. ולכבוד יום חג השבועות הקדוש שהוא יום קבלת התורה של שנת ה'תשנ"ח, הכריז גאון עוזנו מוהרא"ש זי"ע, על תקנה חדשה ונפלאה, שגלמוד יחד בכל יום פרק תוספתא. וביתד נזכה לבי"ת שלם בזה ובבא לנצח (ראשי תיבות ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא). ואז החל המחזור הראשון של למוד התוספתא היומי, ומאז נדפס הסדר הזה בעמודי "לוח ברסלב" הנדפס בכל שנה ושנה - דבר יום ביומו, כדי שכל אחד ואחד יזכה ללמוד פרק אחד בתוספתא בכל יום, וכך במשך זמן קצר יזכה לגמור את כל התוספתא, ויהיה לו "שבע שמחות", ועשר ואשר אמת ביעולם הזה ובעולם הבא, ולא יכנס בבושה לעולם העליון.

ויהי רצון מלפני אבינו שבשמים, הנותן תורה לעמו ישראל בקדשותו, שעל ידי ההוצאה הזאת, ישוטטו רבים ותרבה הדעת, ויתוספו לומדי התוספתא בבתי מדרשות, ושוב תהיה עדנה ללמוד הקדוש הזה, ובזכות התורה הקדושה נזכה לגאולה שלמה, במהרה דידן וברחמים גדולים, אמן.

הפותבים וחותמים ומצפים לישועה
ועד להחדרת סדר דרך הלמוד

מסכת קרבנות

פרק ראשון

א. רבי יהושע אומר: כל הזבחים שנוזבחו שלא לשמן -
בשרין, אלא שלא עלו לבגלים לשם חובה, חוץ
מן הפסח ומן החטאת. הפסח בזמנו והחטאת בכל זמן.
רבי אליעזר אומר: אף האשם, הפסח בזמנו והחטאת
בכל זמן. רבי אליעזר אומר: חטאת באה על חטאת, ואשם
בא על אשמה, מה חטאת פסולה שלא לשמה אף אשם
פסול שלא לשמו. אמר לו רבי יהושע: לא, אם אמרת
בחטאת, שדמה נתן למעלה, לפיכך אם שחטה שלא לשמה
- פסולה, תאמר באשם שדמו נתן למטה, ואם שחטו שלא
לשמו - בשר, אף אשם שדמו נתן למטה, אם שחטו שלא
לשמו - יהא פסול. אמר לו רבי יהושע: לא, אם אמרת
בפסח שיש לו זמן קבוע, ואם שחטו שלא לשמו פסול,
תאמר באשם שאין לו זמן קבוע? ואם שחטו שלא לשמו
- בשר. ואמר לו רבי אליעזר: חטאת תזבח, שאין לה זמן
קבוע, ואם שחטה שלא לשמה - היא פסולה, אף אשם
שאין לו זמן קבוע, אם שחטו שלא לשמו - יהא פסול.
אמר לו רבי יהושע: נחזור חלילה. חזר רבי אליעזר ואמר:

אף חטאת היא ואשם היא, מה חטאת פסולה ששם לשמה
אף אשם פסול ששם לשמו. אמר לו רבי יהושע: בחטאת
הוא אומר: "ושחט אותה לחטאת" - שתהא שחיתתה לשם
חטאת, בפסח הוא אומר (שמות יב, כז): "ובח פסח הוא לה"
- שתהא זביחה לשם פסח, אבל אשם, אינו אומר "אשם
הוא", אלא בשעת הקטר חלבים, הוא עצמו אף על פי
ששם הקטיר חלביו - בשר.

ב. אשם בן שנה שהביאו בן שנים, ובן שנים שהביאו
בן שנה, או ששחטו מחסר זמן בבגלים - תעבר
צורתו ויצא לבית השרפה. עולת גזיר ועולת יולדת, ועולת
מצרע ששחטן בני שנים עשר חדש ויום אחד, או ששחטן
מחסר זמן בבגלים, ועולין על גבי מזבח וטעונין נסכים,
אלא ששם עלו לבגלים לשם חובה. זה הוא כללו של דבר:
כל שאינו פוסל בעולת נדבה - אינו פוסל בעולה, וכל
הפוסל בחטאת - פוסל באשם, חוץ מן האשם ששחטו
ששם לשמו.

ג. בבשים ששחטן לשם בבשים, ונמצאו אילים - עלו
לצבור לשם אילים. אילי צבור ששחטן לשם
אילים, ונמצאו בבשים, עלו לצבור לשם בבשים, והשאר
יעלו על גבי המזבח וטעונין נסכין.

ד. שחטו לשמו, ומלקו ששם לשמו - בשר, שפבר הבשר
בשחיתה, חוץ למקומו - פסול ואין בו פרת, חוץ

לזמנו - פגול וחיבים עליו ברת. חוץ למקומו וחוץ לזמנו - פסול ואין בו ברת, ורבי שמעון מכשיר בהלוקה. וכן בחוץ לזמנו וחוץ למקומו. אמר רבי שמעון: מצאני יוסי ברבי בצידן, ואמר לי: הלוקה, שהיה רבי מאיר פוסל בו, מה אתה בו, אמרתי לו: מכשיר אני. אמר לי: מאיזה טעם? אמרתי לו: לפי שאי אפשר לעבודה שלא שחטה, ושלא קבלה ושלא זרקה, אבל אפשר שלא בהלוקה. רבי אלעזר אומר: כל הלוקה שעבודה צריכה לו - פוסל בעבודה, וכל הלוקה שאין עבודה צריכה לו - אינו פוסל בעבודה. איזהו הלוקה שעבודה צריכה לו? שחטו וקבל לילה, ולזרקו על גבי המזבח, ובשעת הלוחו חשב עליו - זה הלוקה שעבודה צריכה לו. אבל שחט, וקבל לילה להניחו במקום אחר, ובשעת הלוחו חשב עליו - זה הוא הלוקה שאין עבודה צריכה לו.

ה. וכן היה רבי אליעזר אומר: אפילו רגלו אחת על גבי הרצפה - פסול. רגלו אחת על גבי הרצפה, ורגלו אחת על גבי הקבנה, רגלו אחת על גבי הרצפה, ורגלו אחת על גבי הקלי, שאם ינטל הקלי ויכול לעמד בפני עצמו - פשר, ואם לאו - פסול. קבל בימינו ובשמאלו באתה - פסול. רבי שמעון מכשיר. היתה שמאל מסיעת את הימין - הכל מודים שהוא פשר. היה רבי שמעון אומר: כל שנאמר בו יד - טעון ימין, וכל שלא נאמר בו יד - אין טעון ימין. כל שנאמר בו 'אצבע' - טעון ימין.

וְכָל שֶׁאֵל נֹאמַר בּוֹ 'אֶצְבַּע' - אֵין טָעוֹן יָמִין. רַבִּי אֶלְעָזָר
בֶּר רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: כָּל שֶׁנֹּאמַר בּוֹ מִתְּנַת יָד, שְׁנָה
בְּמִתְּנָה - פָּסוּל. בְּקִבְלָהּ - פָּשֵׁר. וְכָל שֶׁנֹּאמַר בּוֹ קִבְּלַת
יָד, שְׁנָה בְּקִבְלָהּ - פָּסוּל. בְּמִתְּנָה - פָּשֵׁר. קִבַּל הַכֹּהֵן, קִבַּל
הַפָּשֵׁר, קִבַּל בִּימִינוֹ, קִבַּל בְּכָלִי הַקֹּדֶשׁ, קִבַּל פָּשֵׁר חֲזוּר
וְקִבַּל פָּסוּל, קִבַּל בְּשִׁמְאָל, קִבַּל בְּכָלִי חָל - פָּסוּל. קִבַּל
הַפָּשֵׁר וְזָרַק הַפָּסוּל, קִבַּל הַפָּסוּל וְזָרַק הַפָּשֵׁר - פָּסוּל.

ו. דָּרַשׁ רַבִּי עֲקִיבָה: מַנֵּן לְקִבְּלַת הַדָּם שֶׁאֵל תִּהְיֶה אֵלָּא
בְּכֹהֵן תָּמִים וּבְכָלִי שְׂרֵת? תִּלְמוּד לֹאמַר (ויקרא ט, ט):
”וְהִקְרְבוּ בְּנֵי אֹהֶל־אֵת הַדָּם אֵלָיו!” יָכוֹל זֶה זִרְיָקָה, בְּשֵׁהוּא
אוֹמֵר: ”וְזָרְקוּ” - זֶה זִרְיָקָה אֲמוּרָה, הֵא אֵינוֹ אוֹמֵר כָּאֵן
”וְהִקְרְבוּ” אֵלָּא זֶה קִבְּלָהּ, מִקֵּי־שׁ קִבְּלָהּ לְזִרְיָקָה, מִה זִרְיָקָה
בְּכֹהֵן תָּמִים וּבְכָלִי שְׂרֵת, אֵף בְּקִבְּלָהּ בְּכֹהֵן תָּמִים וּבְכָלִי
שְׂרֵת. וְלִהְיוֹן הוּא אוֹמֵר: ”וּמִשְׁחָת אוֹתָם וְכִהְנוּ לִי”, מִה
כֹּהֵן הָאֲמוּר לִהְיוֹן בְּכֹהֵן תָּמִים וּבְכָלִי שְׂרֵת, אֵף כֹּהֵן הָאֲמוּר
כָּאֵן כֹּהֵן תָּמִים וּבְכָלִי שְׂרֵת. אָמַר לוֹ רַבִּי טְרַפּוֹן: עֲקִיבָה!
עַד מָתִי אַתָּה מְגַבֵּב וּמִבִּיא עָלֵינוּ? אֶקַּפֵּחַ אֶת בְּנֵי אָם לֹא
הִפְרַשׁ שְׁמַעְתִּי בֵּין קִבְּלָהּ לְזִרְיָקָה, וְאַתָּה הַשְׁוֵיתָה קִבְּלָהּ
לְזִרְיָקָה. אָמַר לוֹ: תִּרְשְׁנִי לֹאמַר לְפָנֶיךָ מִה שְׁמַדְתָּנִי? אָמַר
לוֹ: אֲמוּר! אָמַר לוֹ: קִבְּלָהּ, לֹא עָשָׂה בָּהּ מִחְשָׁבָה כְּמַעֲשֵׂהָ.
זִרְיָקָה, עָשָׂה בָּהּ מִחְשָׁבָה כְּמַעֲשֵׂהָ. הַמְקַבֵּל בַּחוּץ - פָּשֵׁר.
הַזּוֹרֵק בַּחוּץ - פָּסוּל. קִבְּלוּהוּ פָּסוּלִין - אֵין תִּיבִין עָלָיו.
זָרְקוּהוּ - פָּסוּלִין - תִּיבִין עָלָיו. אָמַר לוֹ: הָעֲבוּדָה! שֶׁאֵל

הטיתה ימין ושמאל. אני שמעתי ולא היה לי לפרש, ואתה דורש ומסכים להלכה, הא כל הפורש ממה בפורש מחייו.

ו. דם פרת חטאת, שוחט בימינו ומקבל בשמאלו, ומזה באצבע הימנית, ואם שנה - פסול. רבי יהודה אומר: בימינו היה שוחט ונותן את הספין לפניו, או לזה שעומד בצדו ומקבלו בימינו, ומערה בשמאלו, ומזה באצבע הימנית. ואם שנה - פסול. היות שבפירה, הון שלא לשמן, או שאינן מכונות, או שחפר אחת מהן שטבל אחת והזה שתיים, או שטבל שתיים, והזה אחת - הרי אלו פסולות. היות שבמצרע, שהון שלא לשמן שאינן מכונות - הרי אלו פשרות. דם אשמו של מצורע - מקבל בימינו ומערה בשמאלו, ומזה באצבע הימנית. ואם שנה - פסול. פנה משמאלו לימינו, וערה לשמאלו, וחזר והזה בימינו - פסול, לא מפני ששנה - פסול, אלא שחפר הדוג טפה כל שהוא.

ח. דם כל הנתנין למעלן, שנתנן שלא בדרך, או שאינן מכונות - הרי אלו פשרין. דם הנתנין למגע, שנתנן שלא בדרך, או שמכונן שלא בנגד היסוד - הרי אלו פסולין. דם כל הנתנין למעלן, מקצת כלי ונותן ביד, ואם נתן בכלי - פסול. לג שמן של מצרע, נוטל בימינו ומקבל בשמאלו, ומזה באצבע הימנית. ואם שנה - פסול. אבל בעוף אינו כן, אלא שבעולת העוף ממצה מעצמו, ובחטאת העוף - מזה וממצה מעצמו. כן שקבלו ביד והזה בכלי, בכלי

והזוזה ביד - הרי אלו פסולין. הקטר חלבין ואמורין ועצים, שנתנן על גבי האישים, בין ביד בין בכלי, בין בשמאלו בין בימינו - הרי אלו פשרין. היין שנסכו בקסוה, הקמין והלבונה, ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח, ומנחת נסכים שנקדשו בכלי, שנתנן על גבי האישים, בין ביד בין בכלי, בין בימין בין בשמאל - הרי אלו פשרין. ובקץ שנסכו בקסוה ונסכו בהין - פשר. ביד ובכלי חל - פסול. אחד נסוך המים, ואחד נסוך היין, שנסכו בין בהין בין בקרקעות, בין בקסוה בין במניקות - הרי אלו פשרין.

פרק שני

א. השוחט תזבח לזרק דמו בחוץ, או מקצת דמו בחוץ, להקטיר אמוריו בחוץ, או כזית מאמוריו בחוץ, לאכל בשרו בחוץ, או כזית מבשרו בחוץ - פסול ואין בו פרת. וכן אתה אומר בערלים וטמאים. ביצד? השוחט את התזבח על מנת שיוזקו ערלים וטמאים בחוץ, או מקצת דמו בחוץ, על מנת שיקטירו ערלים וטמאים את אמוריו בחוץ, או כזית מאמוריו בחוץ - פסול ואין בו פרת. לזרק דמו למחר, או מקצת דמו למחר, להקטיר את אמוריו למחר, או כזית מאמוריו למחר, לאכל בשרו למחר, או כזית מבשרו למחר - פגול וחיבין עליו פרת. וכן אתה

אומר בערלים ובטמאים, ביצד? השוחט את הזבח, על מנת שיזרקו ערלים וטמאים את דמו למחר, או מקצת דמו למחר, על מנת שיזרקו ערלין וטמאין את אמוריו למחר, או כזית אמוריו למחר, על מנת שיאכלו ערלים וטמאים את בשרו למחר, או כזית מבשרו למחר - פגול וחיבין עליו ברת.

ב. השוחט את העולה לזרק את דמה בחוץ, או מקצת דמה בחוץ, לאכול* בשורה בחוץ, או כזית מבשרה בחוץ - פסולה, ואין בה ברת. וכן אתה אומר בערלים ובטמאים. השוחט את הזבח לאכול כזית מעור האליה חוץ למקומה - פסול, ואין בה ברת. חוץ לזמנה - פגול וחיבין עליו ברת. רבי אלעזר בן יהודה איש אוכלים אמר משום רבי יעקב, וכן היה רבי שמעון בן יהודה איש כפר עבוס אמר משום רבי שמעון: אחד עור שתחת האליה, ואחד עור הראש של העגל הרך, ועור פרסות בהמה דקה, וכל הנאכלין בעור הפשר חוץ למקומו - פסול, ואין בו ברת. חוץ לזמנו - פגול, וחיבין עליו ברת. כל הזבחים ששחטן שלא לשמן, קבל והלך וזרק חוץ לזמנו, או ששחטן חוץ לזמנו, קבל והלך וזרק שלא לשמן - פגול וחיבין עליו ברת, ובלבד שיזרק המותר במצותו. ביצד קרב המותר במצותו? שחט בשתיקה וקבל

א. הינו להקטיר.

והלך וזרק חוץ לזמנו, או ששחט חוץ לזמנו, וקבל והלך וזרק בשתיקה, או ששחט וקבל והלך וזרק חוץ לזמנו - זה הוא שקרב המתיר במצותו. ביצד לא קרב המתיר במצותו? שחט חוץ למקומו, וקבל והלך וזרק חוץ לזמנו, או ששחט חוץ לזמנו, וקבל והלך וזרק חוץ למקומו ולזמנו, או ששחט וקבל הלך וזרק חוץ למקומו, בין שהקדים מחשבת זמן למחשבת מקום, ובין שהקדים מחשבת מקום למחשבת זמן - פסול ואין בו פרת. רבי יהודה אומר: אף בזה הקדים מחשבת זמן למחשבת מקום - פגול וחיבין עליו פרת. הקדים מחשבת מקום למחשבת זמן - פסול ואין בו פרת. ביצד קדמה מחשבת זמן למחשבת מקום? שחט חוץ לזמנו, קבל והלך וזרק חוץ למקומו. ביצד קדמה מחשבת מקום למחשבת זמן? שחט חוץ למקומו וקבל והלך וזרק חוץ לזמנו. הפסח והחטאת ששחטן שלא לשמן, [וקבל והלך וזרק חוץ לזמנו] - פסול ואין בו פרת, מפני שלא קרב המתיר במצותו. השוחט את הזבח, לאכל בשרו לחוץ, להקטיר מאמוריו למחר, לאכל בשרו למחר, להקטיר מאמוריו לחוץ, בין שהקדים מחשבת זמן למחשבת מקום, ובין שהקדים מחשבת מקום למחשבת זמן - פסול ואין בו פרת. רבי יהודה אומר: אף בזה הקדים מחשבת זמן למחשבת מקום - פגול וחיבין עליו פרת. הקדים מחשבת מקום למחשבת זמן - פסול ואין בו פרת.

ג. כל הזבחים ששחטן חוץ לזמנו, או שקבלו פסולין את
הדם, וזרקוהו בשתיקה, או ששן הדם וזרקוהו
בשתיקה, או שיצא הדם חוץ לקלעים, וזרקוהו בשתיקה,
או חוץ לזמנו - פסול ואין בו פרת. השוחט את הזבח
לאכל מבשרו כזית בחוץ, וכן כזית בפנים להקטיר כזית
מאמוריו בפנים, וכזית בחוץ - פסול ואין בו פרת. לאכל
מבשרו כזית בחוץ, וכזית למחר, להקטיר מאמוריו כזית
היום, וכזית למחר - פגול וחיבין עליו פרת. השוחט את
הזבח לאכל מבשרו כחצי זית בחוץ, וכחצי זית בפנים,
להקטיר מאמוריו כחצי זית בחוץ, וכחצי זית בפנים - פשר.
וכן למחר - פשר. השוחט את הזבח, לאכל חצי זית מבשרו
בחוץ, וחצי זית למחר, להקטיר מאמוריו כחצי זית היום
וכחצי זית למחר, בין שהקדים מחשבת מקום למחשבת
זמן, בין שהקדים מחשבת זמן למחשבת מקום - פסול
ואין בו פרת. רבי יהודה אומר: אף בזה אם הקדים מחשבת
זמן למחשבת מקום - פגול וחיבין עליו פרת. הקדים
מחשבת מקום למחשבת זמן - פסול ואין בו פרת. השוחט
את הזבח, לאכל מבשרו כחצי זית בחוץ, להקטיר מאמוריו
כחצי זית בחוץ, לאכל מבשרו כחצי זית למחר, להקטיר
מאמוריו כחצי זית למחר, לאכל מבשרו כחצי זית בחוץ,
להקטיר מאמוריו כחצי זית למחר - פשר, שאין אכילה
והקטרה מצטרפין זה עם זה. אבל אכילה ואכילה, הקטרה
והקטרה - מצטרפות זו עם זו. ביצר? השוחט את הזבח

לֹאכַל מִבְּשָׂרוֹ בְּזֵית בַּחוּץ, בְּזֵית לְמַחֵר, לְהַקְטִיר מֵאֲמֹרָיו
 בְּזֵית בַּחוּץ, בְּזֵית לְמַחֵר - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כֶּרֶת, מִפְּנֵי שְׂאֵכִילָה
 וְאֵכִילָה, הַקְטָרָה וְהַקְטָרָה - מִצְטָרְפוֹת זֶה עִם זֶה. הַשּׁוֹחֵט
 אֶת הַזֶּבֶחַ, לֹאכַל מִבְּשָׂרוֹ בַּחֲצֵי זֵית לְמַחֵר, וּבִשְׁעַת זִרְיָקָה
 חָשַׁב עוֹד לְהַקְטִיר מֵאֲמֹרָיו בַּחֲצֵי זֵית לְמַחֵר - פָּגוּל וְחִיבִין
 עָלָיו כֶּרֶת, מִפְּנֵי שִׁשְׁחִיטָה וְזִרְיָקָה מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה לְפָגוּל.
 הַשּׁוֹחֵט אֶת הַזֶּבֶחַ, לֹאכַל מִבְּשָׂרוֹ פָּחוֹת מִבְּזֵית, לְמַחֵר -
 כָּשֵׁר, שְׂאֵין פָּחוֹת מִבְּזֵית, מִפָּגוּל וּפּוֹסֵל בְּכָל מָקוֹם.

ה. הַשּׁוֹחֵט אֶת הַזֶּבֶחַ, לֹאכַל אֲמֹרָיו, וּלְהַקְטִיר בְּשָׂרוֹ, לֹאכַל
 דָּבָר שְׂאֵין דָּרְכוֹ לֹאכַל, וּלְהַקְטִיר הַדָּבָר שְׂאֵין
 דָּרְכוֹ לְהַקְטִיר - כָּשֵׁר. וְרַבִּי יְהוּדָה פּוֹסֵל, לְהַנִּיחַ אֶת דָּמּוֹ,
 וְאֶת אֲמֹרָיו לְמַחֵר, אוֹ לְהוֹצִיא לַחוּץ - כָּשֵׁר. וְרַבִּי יְהוּדָה
 פּוֹסֵל. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: רַבִּי אֶלְעָזָר פּוֹסֵל וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ
 מְכַשֵּׁיר. אָמַר לָהֶן רַבִּי יְהוּדָה: מַה אִם הֵנִיחַ אֶת הַדָּם
 לְמַחֵר - אֵינוֹ פּוֹסֵל. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: זֶה וְזֶה כָּשֵׁר, אֵין
 לָהֶם שְׁפוּסֵל אֶלָּא מִחֲשֶׁבֶת אֵכִילָה וְהַקְטָרָה, וְזִרְיָקָת דָּמִים.
 אָמַר רַבִּי: כְּשֶׁחֲלַכְתִּי לְמִצּוֹת מִדּוֹתַי אֶצֶל רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן
 שְׁמוּעַ מִצָּאתַי יוֹסֵף הַבְּבִלִי יוֹשֵׁב לְפָנָיו וְהָיָה חָבִיב לוֹ בְּיוֹתֵר
 עַד לְאַחַת. אָמַר לוֹ: רַבִּי! הַשּׁוֹחֵט אֶת הַזֶּבֶחַ לְהַנִּיחַ מִדָּמוֹ
 לְמַחֵר מֵהוּ. אָמַר לוֹ: כָּשֵׁר. עֲרַבִּית? אָמַר לוֹ: כָּשֵׁר.
 שְׁחִירִית? אָמַר לוֹ: כָּשֵׁר. צִהָרִים? אָמַר לוֹ: כָּשֵׁר. מִנְחָה?

אמר לו: בשר, אלא שרבי אליעזר פוסל. צהבו פניו של יוסף הבבלי. אמר לו: יוסף! במדמה אני שלא פוננו שמועתנו עד עתה. אמר לו: רבי! הן, אלא שרבי יהודה פוסל שנה לי והחזרתי על כל תלמידיו ובקשתי לי חבר ולא מצאתי, עכשו ששנית לי פסול החזרת לי אבדתי, ולגו עיניו של רבי אליעזר בן שמוע דמעות. אמר: אשריכם תלמידי חכמים שדברי תורה חביבים עליכם ביותר, קרא עליו המקרא הזה (תהלים קיט, צ): "מה אהבתי תורתך כל היום שיחתך" וגו', מפני שרבי יהודה בנו של רבי אלעי ורבי אלעי תלמידו של רבי אליעזר, לפיכך שנה לו משנת רבי אליעזר.

פרק שלישי

א. כל הזבחים ששחטן שלא לשמן - הרי אלו פשרין, לפיכך אם חשב עליו חוץ למקומו - פסול, ואין בו כרת חוץ לזמנו - פגול, וחיבין עליו כרת. כל הזבחים ששחטן אחד מן הפסולין - הרי אלו פשרים, לפיכך אם חשב עליו חוץ למקומו - פסול ואין בו כרת, חוץ לזמנו - פגול וחיבין עליו כרת. ביצד? השוחט את הזבח על מנת שייזרקו ערלים וטמאים את דמו, על מנת שיקטירו ערלים וטמאים את אמוריו, על מנת שיאכלו ערלים וטמאים את

בָּשָׂרוֹ - בָּשָׂר, לְפִיכָךְ אִם חָשַׁב עָלָיו חוּץ לְמִקְוָמוֹ - פָּסוּל
וְאֵין בּוֹ כֶּרֶת. חוּץ לְזִמְנוֹ - פָּגוּל וְחֵיבִין עָלָיו כֶּרֶת.

ב. קִבֵּל הַכֹּהֵן, קִבֵּל הַבָּשָׂר, קִבֵּל בִּימִינוֹ, קִבֵּל בְּכָלִי הַקֶּדֶשׁ
- בָּשָׂר, לְפִיכָךְ אִם חָשַׁב עָלָיו חוּץ לְמִקְוָמוֹ - פָּסוּל
וְאֵין בּוֹ כֶּרֶת, חוּץ לְזִמְנוֹ - פָּגוּל וְחֵיבִין עָלָיו כֶּרֶת. חָשַׁב
לִתֵּן אֶת הַנֶּתְנִין לְמִטָּה לְמַעְלָה, וְאֶת הַנֶּתְנִין לְמַעְלָה לְמִטָּה,
אֶת הַנֶּתְנִין בַּפָּנִים בַּחוּץ וְאֶת הַנֶּתְנִין בַּחוּץ בַּפָּנִים - בָּשָׂר,
לְפִיכָךְ אִם חָשַׁב עָלָיו חוּץ לְמִקְוָמוֹ - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כֶּרֶת,
חוּץ לְזִמְנוֹ - פָּגוּל וְחֵיבִין עָלָיו כֶּרֶת. כָּל הַזִּבְחִים שֶׁקִּבֵּל
דָּמָן אַחֶד מִן הַפָּסוּלִין - הֵרִי הוּא פָּסוּל, לְפִיכָךְ אִם חָשַׁב
עָלָיו, בֵּין חוּץ לְמִקְוָמוֹ בֵּין חוּץ לְזִמְנוֹ - אֵין בּוֹ מִשּׁוּם פָּגוּל.

ג. הַפֶּסֶח וְהַחֲטָאת שֶׁשֶּׁחֲטָן שָׂאָה לְשֹׁמֵן - הֵרִי הֵן פָּסוּלִין,
לְפִיכָךְ אִם חָשַׁב עָלֵיהֶן בֵּין חוּץ לְזִמְנוֹ וּבֵין חוּץ
לְמִקְוָמוֹ - אֵין בָּהֶן מִשּׁוּם פָּגוּל. אַחֶד הַפֶּסֶח וְחֲטָאת, וְאַחֶד
כָּל הַזִּבְחִים, שֶׁקִּבֵּל דָּמָן זֶר וְאוֹנֵן וּטְבוּל יוֹם, מְחַסֵּר בְּגָדִים
וּמְחַסֵּר פְּפוּרִים, וְשָׂאָה רְחוּץ יָדַים וְרַגְלִים, עֶרְל, טָמֵא, יוֹשֵׁב
וְעוֹמֵד עַל גִּבֵּי כָלִי, עַל גִּבֵּי בִּהְמָה, עַל גִּבֵּי רֶגֶל חֵבֵר -
פָּסוּל, לְפִיכָךְ אִם חָשַׁב עָלָיו, בֵּין חוּץ לְזִמְנוֹ בֵּין חוּץ לְמִקְוָמוֹ
- אֵין בּוֹ מִשּׁוּם פָּגוּל. [יִקְבֵּל זֶר קִבֵּל פָּסוּל קִבֵּל בִּשְׁמַאל
קִבֵּל בְּכָלִי חוּל פָּסוּל לְפִיכָךְ אִם חָשַׁב עָלָיו בֵּין חוּץ לְזִמְנוֹ
וּבֵין חוּץ לְמִקְוָמוֹ - אֵין בּוֹ מִשּׁוּם פָּגוּל]. נָתַן אֶת הַנֶּתְנִין

בחויז בפנים ואת הנתנין בפנים בחויז - פסול. לפיכך אם חשב עליו בין חויז לזמנו ובין חויז למקומו - אין בו משום פגול. זה הכלל, אין הזבח נפסל אלא בארבעה דברים - בשחיטה, ובמתן כלי, ובהלואה, ובזריקה, מוסף עליהן הפסח והחטאת ששחטן שלא לשמן, ומוסף עליהן הזבח שהוא נפסל במחשבה בערלים ובטמאים.

ה. כל הזבחים ששחטן הראשון בשתיקה והשני חויז לזמנו, אף על פי שזה שחט בשתיקה וזרק את הדם - פוסל. הפסח והחטאת ששחטן הראשון לשמן והשני שלא לשמן, אף על פי שזה שחט לשמן וזרק את הדם - פסול. זה הוא כללו של דבר: כל הנפסל במחשבה, בין שעל הראשון חשב, ובין שעל האחרון חשב - פסול, אף על פי שיש דם הנפש בכוס אחר - פסול. כל הנפסל במעשה, בין שעל הראשון חשב, ובין שעל האחרון חשב - פסול, אם יש דם הנפש בכוס אחר, יחזור ויקבל - פשר. קבל תזר, קבל הפסול, קבל בשמאלו, קבל בכלי חול - פסול. אם יש דם הנפש בכוס אחר, יחזור ויקבל - פשר. קבל בכלי קדש ונתן בכלי חול - יחזור ויקבל בכלי קדש. נתן את הנתן למטן למעלן, ואת הנתן למעלן למטן, את הנתן בפנים בחויז, ואת הנתן בחויז בפנים - פסול. אם יש דם הנפש בכוס אחר, יחזור ויקבל - פשר.

ה. יש מהן מפגלין ולא מתפגלין, מתפגלין ולא מפגלין, מפגלין ומתפגלין, לא מפגלין ולא מתפגלין. אלו

שֶׁהֵן מִפְּנֵלִין וְלֹא מִתְּפִנְלִין: שְׁחִיטָה, קָבוּל וְהֶעֱדָה. בִּיצֵד?
 שָׁחַט קָבֵל וְהֵלֵךְ עַל מִנַּת לְהַקְטִיר אַמּוּרִין לְמַחֵר - הֲרִי
 אֵלֹו מִפְּנֵלִין. בִּיצֵד אֵין מִתְּפִנְלִין? שָׁחַט עַל מִנַּת לְקָבֵל,
 וְקָבֵל עַל מִנַּת לְהֵלֵךְ לְמַחֵר - הֲרִי אֵלֹו אֵין מִתְּפִנְלִין. וְאֵלֹו
 שֶׁהֵן מִתְּפִנְלִין וְלֹא מִפְּנֵלִין: שְׁיָרֵי הַדָּם וְהַקְטִיר אַמּוּרִין
 וְאֲכִילַת בָּשָׂר. בִּיצֵד? שָׁחַט לְשֹׁפֵךְ שְׁיָרֵי הַדָּם, עַל מִנַּת
 לְהַקְטִיר אַמּוּרִין וְלֹאֲכַל מִן הַבָּשָׂר לְמַחֵר - הֲרִי אֵלֹו
 מִתְּפִנְלִין. בִּיצֵד אֵין מִפְּנֵלִין? שָׁפַךְ שְׁיָרֵי הַדָּם עַל מִנַּת
 לְהַקְטִיר אַמּוּרִין, וְהַקְטִיר אַמּוּרִין עַל מִנַּת לֹאֲכַל מִן הַבָּשָׂר
 לְמַחֵר - הֲרִי אֵלֹו אֵין מִפְּנֵלִין. זְרִיקָה מִפְּנֵלֶת וּמִתְּפִנְלֶת,
 בִּיצֵד הִיא מִפְּנֵלֶת? שָׁחַט קָבֵל וְהֵלֵךְ עַל מִנַּת לְזָרֵק אֶת
 הַדָּם לְמַחֵר - הֲרִי זֶו מִפְּנֵלֶת. בִּיצֵד מִתְּפִנְלֶת? זָרֵק אֶת
 הַדָּם עַל מִנַּת לְשֹׁפֵךְ שְׁיָרֵי הַדָּם, לְהַקְטִיר אַמּוּרִין לֹאֲכַל
 מִן הַבָּשָׂר לְמַחֵר - הֲרִי זֶו מִתְּפִנְלֶת. אֵלֹו לֹא מִפְּנֵלִין וְלֹא
 מִתְּפִנְלִין: הָעֲצָמוֹת, וְהַגִּידִים, וְהַקֶּרְנִים, וְהַטְּלָפִים, וְצֶמֶר
 שֶׁבְּרֵאשֵׁי כְּבָשִׁים, וְשֹׁעַר שְׂבֻזָּקֵן הַתִּישִׁים, בִּיצֵי תוֹרִין וּמוֹרֵאת
 הָעוֹף, וְהַנוּצָה, וְהָעוֹר, הָאֵבֶר, וְהָאֵלֶל, וְהַשְּׁלִיל, וְהַשְּׁלִיא -
 כָּל אֵלֹו אֵין מִפְּנֵלִין אֶת הַזֹּבֵחַ, לֹא חוּץ לְזִמְנוֹ וְלֹא חוּץ
 לְמִקְוֵמוֹ, וְאֵין מִחֻשְׁבָּה פּוֹסְלֶת בֵּהֶן מִשּׁוּם פְּגוּל. וְהַמַּעֲלָה
 אוֹתָן בַּחוּץ - פְּטוּר.

פרק רביעי

א. רבי יהושע אומר: אם אין דם - אין בשר, אם אין בשר - אין דם. רבי אליעזר אומר: דם אף על פי שאין בשר. ביצד? נטמא הדם או שנשפך, או שיצא חוץ לקלעים - הבשר תעבר צורתו ויצא לבית השרפה. נטמא בשר או שנפסל, או שיצא חוץ לקלעים. רבי אליעזר אומר: יזרק את הדם. רבי יהושע אומר: לא יזרק, אם זרק את הדם, בין בשוגג בין במזיד - מודה רבי יהושע שהרצה. רבי יהושע אומר: הרי הוא אומר (דברים יב, כז): "ועשית עלתיך הבשר והדם". אם אין דם - אין בשר, אם אין בשר - אין דם. אמר לו רבי אליעזר: הרי הוא אומר (שם): "ודם זבחיך ישפך", אף על פי שאין הבשר. מה אני מקיים "הבשר והדם"? מקיש בשר לדם, מה דם בזריקה - אף הבשר בזריקה. יכול יהא זורק ודובק? תלמוד לומר (ויקרא א, יב): "וערף הכהן אתם" - זורק ועורף ולא זורק ודובק.

ב. רבי יהושע אומר: כל הזבחים שבתורה שנשתיר מהן כזית בשר וכזית חלב - זורק את הדם. כחצי זית בשר כחצי זית חלב - אין זורק את הדם. ובעולה, אם נשתיר ממנו כחצי זית בשר, כחצי זית חלב - זורק את הדם, מפני שבעולה כזה כליל. ובמנחה - אפילו כל המנחה קיימת - לא יזרק. ובפסח אם יש כזית לכל אחד ואחד - יזרק. ואם לאו - לא יזרק. רבי יהושע אומר: כל הזבחים

שבתורה, נטל הבשר והחלבים קנים - וזרק את הדם על החלבים. נטל החלב והבשר קנים - וזרק את הדם על הבשר. אבל בפסח אינו כן, אף על פי שנטל בשר וחלב קנים - אין זורק את הדם על החלב, שאם בא מתחלתו אלא לאכילה. נטמא בשר והחלב קנים, אם יש כזית לכל אחד ואחד - יזרק, ואם לאו - לא יזרק. שחט בשתיקה ויצא הדם חוץ לקלעים וזרקו בשתיקה - הרי זה כמות שהיה, מועלין בבשר קדשי קדשים ואין מועלין באמורי קדשים קלים, ואין חביבין עליהן משום נותר ומשום טמא. נטמא הדם וזרקו בשתיקה - אין מועלין בבשר קדשי קדשים ומועלין באמורי קדשים קלים, וחיבין עליהן משום נותר ומשום טמא, שהציץ מרצה על הטמא, ואין מרצה לא על הקן ולא על היוצא. שחט בשתיקה ויצא הבשר חוץ לקלעים, וזרק את הדם בשתיקה. רבי אליעזר אומר: הרי זה כמות שהיה - מועלין בבשר קדשי קדשים ואין מועלין באמורי קדשים קלים, ואין חביבין עליהן משום נותר וטמא. רבי עקיבה אומר: הרצה הציץ על היוצא - אין מועלין בבשר קדשי קדשים אבל מועלין באמורי קדשים קלים, וחיבים עליהן משום נותר ומשום טמא. נטמא בשר וזרק את הדם בשתיקה - הכל מודים שאין מועלין בבשר קדשי קדשים, אבל מועלין באמורי קדשים קלים, וחיבין עליהן משום נותר ומשום טמא, שהציץ מרצה על הטמאים ואינו מרצה, לא על הקן ולא על היוצא.

ג. שחט בשתיקה ויצא הדם חוץ לקלעים וזרקו חוץ לזמנו, או ששחט חוץ לזמנו ויצא הדם חוץ לקלעים וזרקו חוץ לזמנו - הרי הוא כמות שהיה. מועלין בבשר קדשי קדשים ואין מועלין באמורי קדשים קלים, ואין חביין עליו משום פגול. נטמא הדם וזרקו חוץ לזמנו - עדין מועלין בבשר קדשי קדשים ואין מועלין באמורי קדשים קלים, אבל חביין עליו משום פגול, שהציץ מרצה על הטמא ואין מרצה לא על הזן ולא על היוצא. שחט בשתיקה ויצא בשר חוץ לקלעים, וזרק את הדם חוץ לזמנו, או ששחט חוץ לזמנו, ויצא בשר חוץ לקלעים, וזרק את הדם בשתיקה, או ששחט חוץ לזמנו. רבי אליעזר אומר: הרי זה כמות שהיה, מועלין בבשר קדשי קדשים ואין מועלין באמורי קדשים קלים, ואין חביין עליהם משום פגול. רבי עקיבא אומר: הרצה הציץ על היוצא, ועדין מועלין בבשר קדשי קדשים, ואין מועלין באמורי קדשים קלים וחביין עליהם משום פגול. נטמא הבשר וזרק את הדם חוץ לזמנו - הכל מודים שעדין מועלין בבשר קדשי קדשים, ואין מועלין באמורי קדשים קלים, אבל חביין עליהן משום פגול, שהציץ מרצה על הטמאים, ואינו מרצה לא על הזן ולא על היוצא.

ה. רבי אליעזר בן יעקב: אומר דבר אחד מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל. בית שמאי אומרים: שתי מתנות מכשירות ומפגלות בחטאת, ומתנה אחת בכל הזבחים. בית הלל אומרים: אחד חטאת ואחד כל הזבחים מתנה

אחת מכשירת ומפגלת. ביצד? נתן אחת בשתיקה ונשפך
הדם, בית שמאי פוסלין ובית הלל מכשירין. שתיים בשתיקה
ונשפך הדם, הכל מודים שהוא פגול. אחת חוץ לזמנו
ונשפך הדם, בית שמאי אומרים: פסול ואין בו כרת. בית
הלל אומרים: פגול ותיבין עליו כרת. שתיים חוץ לזמנו
ונשפך הדם - הכל מודים שפגול. אחת חוץ לזמנו ואחת
חוץ למקומו. בית שמאי אומרים: פסול ואין בו כרת. בית
הלל אומרים: פגול ותיבין עליו כרת. במה דברים אמורים?
בחטאת אבל בשאר כל הזבחים, נתן אחת בשתיקה ונשפך
הדם, הכל מודים שהוא פגול, אחת חוץ לזמנו ונשפך
הדם, הכל מודים שהוא פגול, אחת חוץ לזמנו ואחת חוץ
למקומו - פסול ואין בו כרת. במה דברים אמורים? בזריקה,
אבל בשחיטה בקבול ובהלצה, בין שחשב על הראשונה
בין שחשב על האחרונה, אפילו על שירי הדם, חוץ למקומו
- פסול ואין בו כרת, חוץ לזמנו - פגול ותיבין עליו כרת.
במה דברים אמורים? בדמים הנתנין בחוץ על מזבח החיצון,
אבל דמים הנתנין בפנים על מזבח הפנימי, כגון ארבעים
ושלש של יום הכפורים, ואחת עשרה של פר העדה, ואחת
עשרה של פר כהן משיח, בין בשחיטה, בין בקבול, בין
בהלצה, בין שהוא חשב על הראשונה, בין שחשב על
האחרונה, אפילו על אחת מהן, חוץ למקומו - פסול ואין
בו כרת, חוץ לזמנו - פגול ותיבין עליו כרת; דברי רבי
מאיר. וחכמים אומרים: אין פגול בפנים.

פרק חמישי

א. נסכי בהמה - חיבין עליהן משום פגול, מפני שדם הזבח מתירן לקרב; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: אין חיבין עליהן משום פגול, מפני שאדם מביא זבחים היום ונסכים לאחר עשרים יום. אמר להם: אף אני לא אמרתי אלא בבאים עם הזבח. אמרו לו: אפשר לשנותו לזבח אחר. לוג שמן של מצורע חיבין עליו משום פגול, מפני שדם האשם מתירו לבהונות; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: אין חיבין עליו משום פגול, מפני שאדם מביא אשמו היום ולגו לאחר עשרים יום. אמר להן: אף אני לא אמרתי אלא בבאין עם האשם, אמרו לו: אפשר לשנותו לאשם מצורע אחר.

ב. רבי שמעון אומר: הקטרת והזבונה אינם ראויין לאכילה, ואין חיבין עליהם משום פגול ונותר וטמא. היה רבי שמעון אומר: יפה פח המזבח מפת הפהנים, וכת הפהנים מפת המזבח. יפה פח המזבח בקטרת ולבונה, ומנחת פהנים ומנחת פהן משיח ומנחת נסכים ובעולת העוף, שאין לפהנים פהן כלום. יפה פח הפהנים בשתי הדחס ודחס הפנים ושירי מנחות וחטאת, שאין למזבח פהן כלום. ויפה פח פהנים מפת ישראל וכת ישראל מפת פהנים. יפה פח הפהנים בקדשי קדשים ובבכור שאין לישראל פהן כלום. יפה פח ישראל במעשר בהמה ובפסח שאין לפהנים פהן כלום.

ג. פָּרִים הַנִּשְׂרָפִים וְשַׁעֲרִים הַנִּשְׂרָפִים בֵּינוֹן שֶׁשְּׂחָטָן וְזָרָק
 דָּמָן - מוֹעֲלִין בָּהֶן וְחִיבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם פְּגוּל;
 דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכָּמִים אוֹמְרִים: אֵין חִיבִין מִשּׁוּם פְּגוּל
 אֲפָא עַל דְּבָר שֶׁהוּא בְּשַׁלְמִים וְדָמוֹ נָתַן עַל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן.
 אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: הִלָּכָה זֹו אָמַר לִי רַבִּי עֲקִיבָה, אֵין חִיבִין
 מִשּׁוּם פְּגוּל אֲפָא עַל דְּבָר שֶׁהוּא בְּשַׁלְמִים וְדָמוֹ נָתַן עַל
 מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי יוֹסִי: פֶּגֶל בְּדָבָר
 הַנִּעֲשֶׂה מִהֵן בַּחוּץ - פֶּגֶל. בְּדָבָר הַנִּעֲשֶׂה מִהֵן בַּפְּנִים - לֹא
 פֶּגֶל, בִּיצֵד? הִיָּה עוֹמֵד בַּחוּץ, וְאָמַר: 'הֲרִינִי שׁוֹחֵט עַל מִנֶּת
 לְהִזּוֹת מִדָּמוֹ לְמַחֲר' - לֹא פֶּגֶל, שְׂמַחֲשָׁבָה בַּחוּץ בְּדָבָר
 הַנִּעֲשֶׂה בַּפְּנִים. הִיָּה עוֹמֵד בַּפְּנִים וְאָמַר: 'הֲרִינִי מִזֶּה עַל
 מִנֶּת לְהַקְטִיר אֱמוּרִין לְמַחֲר וְלִשְׁפֹךְ שִׁירִים לְמַחֲר' - לֹא
 פֶּגֶל, שְׂמַחֲשָׁבָה בַּפְּנִים בְּדָבָר הַנִּעֲשֶׂה בַּחוּץ. הִיָּה עוֹמֵד
 בַּחוּץ וְאָמַר: 'הֲרִינִי שׁוֹחֵט עַל מִנֶּת לִשְׁפֹךְ שִׁירִים לְמַחֲר
 וְלַהֲקַטִּיר אֱמוּרִין לְמַחֲר' - פֶּגֶל, שְׂמַחֲשָׁבָה בַּחוּץ בְּדָבָר
 הַנִּעֲשֶׂה בַּחוּץ.

ה. קִדְּשֵׁי עֶבֶד - לֹא נִהְיִין וְלֹא מוֹעֲלִין, וְאֵין חִיבִין עֲלֵיהֶן
 מִשּׁוּם פְּגוּל נֹתֵר וְטָמֵא. וְאֵין עוֹשִׂין תְּמוּדָה, וְאֵין
 מְבִיאִין נִסְכִּים, אֲבָל קִרְבָּנֵן טְעוּנִים נִסְכִּים; דְּבָרֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן.
 אָמַר רַבִּי יוֹסִי: בְּבִלְיָ אֲנִי רוֹאֶה לְהַחֲמִיר. בְּמָה דְּבָרִים
 אֱמוּרִים? בְּקִדְּשֵׁי מִזְבֵּחַ, אֲבָל בְּקִדְּשֵׁי בֶּדֶק הַבַּיִת - מוּדָה
 רַבִּי שְׁמַעוֹן שְׁמוֹעֲלִין בָּהֶן, וְדְבָרִים שֶׁאֵין חִיבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם
 פְּגוּל - חִיבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם נֹתֵר וּמִשּׁוּם טָמֵא. אִי אֶפְשָׁר

לומר בפגול ובנותר ובטמא בקדשי מזבח אֵלָא אַחַר זְרִיקָה, שאין חֵיבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם פֶּגוּל וְנוֹתֵר וְטָמֵא, אֵלָא לְאַחַר זְרִיקַת דָּמִים.

ה. חֲמֹר בַּפֶּגוּל שֶׁאֵין בְּנוֹתֵר וּבְטָמֵא, וּבְנוֹתֵר וּבְטָמֵא שֶׁאֵין בַּפֶּגוּל, שֶׁהַפֶּגוּל נוֹהֵג בְּמַחֲשָׁבָה וְנוֹהֵג לִפְנֵי זְרִיקַת דָּמִים, וְאִם נִתְפַּגֵּל מִקְצַת הַזֶּבַח - נִתְפַּגֵּל כָּלוּ, מֵה שֶׁאֵין בֶּן בְּנוֹתֵר וְטָמֵא. חֲמֹר בְּנוֹתֵר וּבְטָמֵא, שֶׁהַדְּבָרִים שֶׁאֵין חֵיבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם פֶּגוּל - חֵיבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם נוֹתֵר וּמִשּׁוּם טָמֵא. נוֹתֵר - חֵיבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם נוֹתֵר וּמִשּׁוּם טָמֵא, מֵה שֶׁאֵין בֶּן בַּפֶּגוּל. חֲמֹר בַּפֶּגוּל וּבְנוֹתֵר שֶׁאֵין בְּטָמֵא, חֲמֹר בְּטָמֵא שֶׁאֵין בַּפֶּגוּל וּבְנוֹתֵר: שֶׁהַפֶּגוּל וְהַנוֹתֵר בִּידְעָה אַחַת, וְהַטָּמֵא בִשְׁתֵּי יָדְעוֹת; פֶּגוּל וְנוֹתֵר בִּקְבוּעָה וְטָמֵא בְּעוֹלָה וְיֹרֵד; פֶּגוּל וְנוֹתֵר לֹא הִתְרוּ מִכָּלֶלֶן וְהַטָּמֵא הִתְרָה מִכָּלֶלֶן. חֲמֹר בְּטָמֵא, שֶׁהַטָּמֵא נוֹהֵג בְּתְרוּמָה וְנוֹהֵג לְאַחַר זְרִיקַת דָּמִים, וְאִם נְטָמֵא מִקְצַת הָאֵבֶר - נְטָמֵא כָּלוּ, מֵה שֶׁאֵין בֶּן בַּפֶּגוּל וּבְנוֹתֵר.

ו. חֲמֹר בְּטָמֵא שֶׁאֵין בְּיוֹצֵא וּבְיוֹצֵא שֶׁאֵין בְּטָמֵא; שֶׁהַטָּמֵא נוֹהֵג בְּקֹדְשֵׁי קֹדְשִׁים וּבְקֹדְשֵׁי קָלִים, וְנוֹהֵג בְּקֹדְשֵׁי הַגְּבוּל מֵה שֶׁאֵין בֶּן בְּיוֹצֵא. חֲמֹר בְּיוֹצֵא שֶׁהַיּוֹצֵא לֹא הִתְרָה מִכָּלֶלֶן וְאֵין הַצִּיץ מְרַצֶּה עָלָיו, מֵה שֶׁאֵין בֶּן בְּטָמֵא. בְּאִיזָה טָמֵא אָמְרוּ? בְּטָמֵא שֶׁאֵכֵל בֶּשֶׂר טָהוֹר וּבֶשֶׂר טָמֵא, אֲבָל טָהוֹר שֶׁאֵכֵל בֶּשֶׂר טָמֵא, וְהָאוֹכֵל מִן הַקֹּדְשִׁים לִפְנֵי זְרִיקַת דָּמִין. וּמִן הָעוֹלָה, וּמִן הָאֵמֹרִין, בֵּין לִפְנֵי זְרִיקַת דָּמִין וּבֵין

לְאַחַר זְרִיקַת דָּמָן - תָּרִי זֶה לֹקֶה אֶת הָאַרְבָּעִים. כָּלֵלוּ
שֶׁל דָּבָר: אֵין תִּיבִין קָרְבָן אֲלֵא עַל פְּגוּל וְנוֹתֵר וְטָמֵא.

ו. לְשֵׁם שְׂשֹׂה דְבָרִים תִּזְבַּח נִזְבַּח: לְשֵׁם זִבְחָה, לְשֵׁם זִבְחָה,
לְשֵׁם הַשֵּׁם, לְשֵׁם אִישִׁים, לְשֵׁם רִית, לְשֵׁם נִיחוּת,
וְחִטָּאת וְאִנְשֵׁם לְשֵׁם הַחֲטָא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: אֵף מִי שֶׁאֵא
הָיָה בָּלְבוּ לְשֵׁם אֶחָד בְּכָל אֵלֶּה כָּשֶׁר, שֶׁהֵן תִּנְאֵי בֵּית דִּין,
שֶׁאֵין מִחֲשָׁבָה הוֹלֶכֶת אֲלֵא לְאַחַר הָעוֹבֵד. לְעוֹלָם אֵין הַכֹּל
הוֹלֵךְ אֲלֵא לְאַחַר הַשּׁוֹחֵט, שֶׁהַשּׁוֹחֵט מִתְכַּוֵּן לְשֵׁם חֲטָאת,
וְהַבְּעָלִים מִתְכַּוֵּנִין לְשֵׁם עוֹלָה, אוֹ הַשּׁוֹחֵט מִתְכַּוֵּן לְשֵׁם עוֹלָה
וְהַבְּעָלִים מִתְכַּוֵּנִין לְשֵׁם חֲטָאת, לְעוֹלָם אֵין הַכֹּל הוֹלֵךְ אֲלֵא
לְאַחַר הַשּׁוֹחֵט.

פֶּרֶק שִׁישִׁי

א. אֵיזָהוּ צִפּוֹן הַמִּזְבֵּחַ שֶׁכָּשֶׁר לְשַׁחֲיִטַת קֶדְשִׁי קֶדְשִׁים? מָקוֹם
הַמִּזְבֵּחַ הַצִּפּוֹנִי וְעַד כְּתֹל הָעֲזָרָה הַצִּפּוֹנִי עַל פְּנֵי
כָּל הַמִּזְבֵּחַ הַצִּפּוֹנִי. וַיִּשָּׁנֶן שְׁלֹשִׁים אַמָּה; דְּבָרֵי רַבִּי יוֹסִי בֵּר
יְהוּדָה. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שְׁמַעוֹן מוֹסִיף מִכְּנָגֶד בֵּין הָאוֹלָם
וְלַמִּזְבֵּחַ, וְעַד כְּנָגֶד בֵּית הַחֲלִיפוֹת, וַיִּשָּׁנֶן עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם
אַמָּה. וְרַבִּי מוֹסִיף מָקוֹם דְּרִיסַת רַגְלֵי הַכֹּהֲנִים אֶחָד עֶשְׂרִי
אַמָּה. וּמָקוֹם דְּרִיסַת רַגְלֵי יִשְׂרָאֵל אֶחָד עֶשְׂרִי אַמָּה, מָקוֹם

הפתל הצפוני ועד פתל העזרה המזרחי. וכשם שהשחיטה בצפון כך קבול תדם בצפון.

ב. הִיָּה עוֹמֵד בְּדָרוֹם וּפָשַׁט יָדָיו לְצָפוֹן, וְשָׁחַט - שְׁחִיטָתוֹ בְּשֶׁרֶה. וְאִם קָבַל תָּדָם - פָּסוּל. הַכֹּנִים רֹאשׁוֹ וְרַבּוֹ בְּצָפוֹן וְשָׁחַט - בְּאֵלָיו נִכְנָם בָּלֹו. פֶּרֶכְסָה הַיּוֹצֵאת לְדָרוֹם וְהַחֲזִירָה לְצָפוֹן - בְּשֶׁרֶה. קָדָשִׁים קִלְיִים - שְׁחִיטָתָן בַּפָּנִים וְקָבַל דָּמָן בַּפָּנִים. שָׁחַט בַּפָּנִים וְקָבַל בַּחוּץ, בַּחוּץ וְקָבַל בַּפָּנִים - פָּסוּל, עַד שִׁישָׁחַט בַּפָּנִים וְקָבַל בַּפָּנִים. הִיָּה עוֹמֵד בַּחוּץ וּפָשַׁט יָדָיו לַפָּנִים, וְשָׁחַט - בְּשֶׁרֶה, וְאִם קָבַל תָּדָם - פָּסוּל. הַכֹּנִים רֹאשׁוֹ וְרַבּוֹ לַפָּנִים וְשָׁחַט - פָּסוּל, בְּאֵלָיו לֹא נִכְנָם בָּלֹו. פֶּרֶכְסָה וַיּוֹצֵאת לַחוּץ וְהַחֲזִירָה לַפָּנִים - פָּסוּלָה. וְכִשֵּׁם שֶׁהַשְּׁחִיטָה בַּיּוֹם, כֵּךְ קָבַל תָּדָם בַּיּוֹם. שָׁחַט בַּיּוֹם וְקָבַל בַּלַּיְלָה. שָׁחַט בַּלַּיְלָה וְקָבַל בַּיּוֹם - פָּסוּל, עַד שִׁישָׁחַט בַּיּוֹם וְקָבַל בַּיּוֹם.

ג. פָּרִים הַנִּשְׁרָפִים וְשִׁעִירִים הַנִּשְׁרָפִים, שָׁחָטָן וְזָרַק דָּמָן, נִכְנָם וְעָמַד בֵּין מִזְבַּח הַזֶּהָב לַמִּנְחָה, מִזְבַּח הִיָּה לַפָּנִים מִמֶּנּוּ, טָבַל וְהִזָּה שֶׁבַע פְּעָמִים בְּנֶגֶד בֵּית קֹדֶשׁ הַקֹּדָשִׁים, עַל כָּל הַזֵּה טָבִילָה, נָתַן עַל הַקָּרֶן מִכָּאן וּמִכָּאן - בְּשֶׁרֶה, מִן הַקָּרֶן וּלְפָנִים - פָּסוּל. שָׁנָה מִתֵּן קָרְנוֹת - פָּסוּל, חֹסֶר מִן הַמִּתְנוֹת אֲפִילוֹ אַחַת - פָּסוּל. יֵצֵא וְהִיָּה שׁוֹפֵךְ שִׁירֵי תָדָם לִיסוֹד מִעֲרָבִי שֶׁל מִזְבַּח הַחִיצוֹן, וְשֶׁל מִזְבַּח הַחִיצוֹן הִיָּה שׁוֹפֵךְ לִיסוֹד דְּרוֹמִי. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֵלֹו

וְאֵלּוֹ לְיִסּוּד מִעֲרָבִי. אֵלּוֹ וְאֵלּוֹ מִתְעַרְבִין בְּאַמָּה וְיוֹצְאִין לְנַחֵל
קִדְרוֹן וְנִמְכָּרִין לַגִּנְנִין לֶזְבֵּל וּמוֹעֲלִים בָּהֶן; דְּבָרֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן.
וְרַבִּי מֵאִיר. וְחֻכָּמִים אוֹמְרִים: אֵין מַעֲיֵלָה בְּדָמִים.

ה. חֲטָאוֹת הַצִּבּוֹר וְהַיְחִיד, בִּיצֵד סֶדֶר מִתֵּן דָּמִים שְׁעָהֶם?
הָיָה עוֹלָה בַּכֶּבֶשׂ וּפְנֵה לְסוּבָּב, וּבָא לוֹ לְקָרֶן
דְּרוּמִית מְזֻרְחִית, טוֹבֵל אֶצְבָּעוֹ הַמִּימָנִת שְׁבִימִין, נוֹתֵן בְּגוּדְלוֹ
מִלְמַעְלָה וּבְאֶצְבָּעוֹ קִטְנָה מִלְמַטָּה וּמַחֲטֵא וַיּוֹרֵד בְּגוּד הַדָּה
שֶׁל קָרֶן, עַד שֶׁהָדָם שֶׁבְּאֶצְבָּעוֹ כָּלָה. נָתַן עַל הַקָּרֶן מִבָּאֵן
וּמִבָּאֵן - בָּשָׂר. מִן הַקָּרֶן וְלִפְנֵים - פָּסוּל. שֶׁנָּה מִתֵּן קֶרְנוֹת
- פָּסוּל. חֹסֶר מִן הַמִּתְנֹת אֲפִילוֹ אַחַת - פָּסוּלָה. שְׁיָרֵי הָדָם
הָיָה שׁוֹפֵךְ וַיּוֹרֵד לְיִסּוּד דְּרוּמִי. רַבִּי יוֹסִי בֶּן רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי
אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמְרִים: בְּמִקְוָמוֹ הָיָה עוֹמֵד וְשׁוֹפֵךְ
לְיִסּוּד דְּרוּמִי.

ה. הַיִּסּוּד הָיָה מִקִּיף פָּנֵי כָּל הַמִּזְבֵּחַ מִן הַצִּפּוֹן לְמַעַרְב אִמָּה
עַל אִמָּה טַפַּח כָּלִפִּי מִזְבֵּחַ, אוֹכֵל בְּדָרוֹם אַחַת
וּבְמִזְרַח אִמָּה, וּבְקָרֶן דְּרוּמִית מְזֻרְחִית לֹא הָיָה לָּהּ יִסּוּד,
אֶלָּא חוּט שֶׁל סִיקְרָא הָיָה בְּאַמְצַע הַמִּזְבֵּחַ, מִמֶּנּוּ וּלְמַטָּה
חֲמִשׁ אַמּוֹת, מִמֶּנּוּ וּלְמַעְלָה חֲמִשׁ אַמּוֹת, שְׁכָל הַנִּתְנִין לְמִטָּן
- בְּשָׂרִין מִחוּט הַסִּיקְרָא וּלְמִטָּן, וְכָל הַנִּתְנִין לְמַעְלָה - בְּשָׂרִין
מִחוּט הַסִּיקְרָא וּלְמַעְלָה; דְּבָרֵי רַבִּי. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי
שְׁמַעוֹן אוֹמְרִים: בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּעוֹלֹת הָעוֹף, אֲבָל
בְּחֻטָּאת בְּהֵמָה לֹא הָיוּ נוֹתְנִין אֶלָּא עַל גּוֹפָה שֶׁל קָרֶן.

היסוד היה מנקב במין שני חוטין דקין, שבהן היו דמים יורדין ומתערבין באמה ויוצאין לנחל קדרון, ונמכרין לגננין ולזבל ומועלין בהן.

ו. עולה ותמורת עולה וזבחי שלמי צבור, ואשמות, ותודה, ואיל נזיר ושלמים, והשלמים הבאין מחמת פסח, ואחד עשר שבמערער פסח שעבר זמנו, כיצד סדר מתן דמים שבהן? בא לו לקרן מזרחית צפונית - נותן מזרחת צפונית. מערבית דרומית - נותן מערבית דרומית. רבי נחמיה ורבי אלעזר בן יעקב אומר: בא לו לקרן מזרחית צפונית - נותן מזרחת צפונית. צפונית מערבית - נותן מזרחת צפונית. רבי שמעון איש המצפה היה משנה בתמיד, בא לו לקרן מזרחית צפונית - נותן מזרחת צפונית, צפונית מערבית - נותן מזרחת צפונית. דרומית - נותן דרומית. נתן על הקרן מבאן ומבאן - בשר. מן הקרן ולפנים - פסולה. שנה מתן קרנות - בשר. חסר מן המתנות או שלא נתן אלא אחת - בשר. שיירי הדם - היה שופכו למטה. הבכור והמערער והפסח - שופכן שפיכה אחת בנגד היסוד, שפכן שלא בנגד היסוד - הרי אלו פסולין.

ז. היכן היא אכילתן של בקר? חטאת ואשם, וזבחי שלמי צבור, וחטאת העוף, ואשם תלוי, ולוג ששמן של מצורע, ושתי הדחקים, ולחם הפנים, ושיירי מנחות והעמר - בקרן קדשי קדשים, ונאכלין לפנים מן הקלעים, ונאכלין לזכרי

בהונה בכל מאכל ליום ולילה עד חצות, ואין חיבין עליהן
משום נותר, ואין מחשבה פסול בהן משום פגול, עד שיעלה
עמוד השחר. אחד תמימים ואחד בעלי מומים למחלקת.

ה. הבכור, והמורם מן התודה, ואיל הנזיר - נאכלין לאנשים
ולנשים ולעבדים ולשפחות. זה הכלל, כל שהוא
אוכל בתרומה - אוכל באלו, וכל שאינו אוכל בתרומה -
אינו אוכל באלו. השלמים והמעשר ואחד עשר שבמעשר
- נאכלין לשני ימים ולילה אחד, ליום ולילה, וליום של אחריו.
וכיון שחשבה - חיבין עליה משום נותר, ומחשבה פוסלת
בהן משום פגול, ואין שרפתן אלא ביום, ובכל מקום היום
הולך אחר העילה, ולאכילת קדשים העילה הולך אחר היום.

פרק שביעי

א. רבי יוסי אומר: מזבח כלו צפון שנאמר (ויקרא א, יא): "ושחט
אותו על ירך המזבח צפונה לפני ה'". רבי יוסי בן
רבי יהודה אומר: מחצי המזבח ולצפון - בצפון מחצי המזבח
ולדרום - בדרום. וכן היה רבי יוסי ברבי יהודה אומר: שני
פספסין היו בבית החליפות, פתוחין למערב, גבוהין מן
הארץ שמונה אמות שתהא עזרה פשורה לאכילת קדשי
קדשים ולשחיטת קדשים קלים, אפלו אחורי בית הכפרת
שנאמר (שם ב, ג): "ושחטו פתח אהל מועד" וגו'.

ב. מנחות היו נקמצות בכל מקום בעזרה, אפילו בראש של מזבח. אחת חטאת העוף ואחת עולת העוף באות מן החלין, ביום, וביר הימנית: כיצד מולק בחטאת העוף? נותן שני גפיה בין שתי אצבעותיו, ושתי רגליה בין שתי אצבעותיו, והיה מותח צוארה על רחב שתי אצבעותיו וזה עבודה קשה שבמקדש. היה מולק בצפרן ממול ערפה, ואין מבדיל, ומזה מדמה על קיר המזבח, וכשם שהשחיטה אחד או רב אחד - בן מליקה אחד או רב אחד. רבי אלעזר בן רבי שמעון אומר: חטאת העוף שמלקה בתקנה והבדיל בה - בשרה. מלקה בכל מקום במזבח - בשרה. מצה דמה בכל מקום במזבח - בשרה. הזה ולא מצה - בשרה, ובלבד שיתן מדם הנפש למטה מחוט הסקרא. ואם היתה בשרה - נאכלת לכהנים, ואם לאו - זורקה על גבי הדשן. רבי ישמעאל בן רבי יוחנן בן ברוקא אומר: חלון היתה שם למערבו של כבש, ורבובה היתה נקראת, ששם זורקים פסולי חטאת העוף - שחעבר צורתה ונתצא לבית השרפה.

ג. כל העולין למזבח עולין למזרח ויורדין במערב, בימין ויורדין בשמאל, חוץ מנסוד הפנים והיין, ועולת העוף, שעולין במערב ויורדין במערב בימין. כשם שמולק בחטאת העוף כך מולק בעולת העוף, אלא שבעולת העוף היה מבדיל וממזה מדמה על קיר המזבח. מצה מן הראש - פסול. מן הגוף - בשר. מצה על הכבש ועל היסוד - פסול.

עֲשָׂאָהּ מִמָּקוֹם שְׁעוֹמֵד לְמַעַלָּה אָמָּה - בְּשֶׁרָהּ. מִמָּקוֹם
 שְׁעוֹמֵד לְמַטָּה אָמָּה - בְּשֶׁרָהּ. רַבִּי שְׁמַעוֹן וְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן
 בְּרוּקָה אוֹמְרִים: בְּרֹאשׁוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ הָיְתָה נַעֲשִׂית. אָבָא יוֹסִי
 בֶּן דּוֹסֶתַּאי אוֹמֵר: קָרְקַבְנִין הָיָה זוֹרְקֵן עַל גְּבִי הַדִּשָּׁן. בָּא
 לוֹ לְגוֹף, הָיָה מְשַׁסְּעוֹ בִּיד, אָבָל לֹא בַּסְּפִין, בֵּין שְׁשַׁסְּעַ
 בִּיד וּבֵין שְׁשַׁסְּעַ בַּסְּפִין, שִׁסַּע וְלֹא הִבְדִּיל - בְּאֵלּוֹ לֹא שִׁסַּע.
 מָלַח וְלֹא סָפַג, סָפַג וְלֹא מָלַח - בְּשֶׁרָהּ. זֶה הַכֶּלֶל, כָּל
 שְׁנוּיִן שֶׁשֶּׁנָּה בָּהֶם לִפְנֵי מִצּוֹי דָּמָה - פְּסוּלָהּ, לְאַחֵר מִצּוֹי
 דָּמָה - בְּשֶׁרָהּ.

ה. חֲטָאת הָעוֹף שֶׁמִּלְקָה לְהוֹזֹת דָּמָה בַּחוּץ, אוֹ מִקְצֵת
 דָּמָה בַּחוּץ, לֹאֲכֹל בְּשֶׁרָהּ בַּחוּץ, אוֹ בְּזֵית מִבְּשָׂרָהּ
 בַּחוּץ - פְּסוּל וְאֵין בּוֹ כֶּרֶת. עוֹלֹת הָעוֹף שֶׁמִּלְקָה לְהוֹזֹת
 דָּמָה בַּחוּץ, אוֹ מִקְצֵת דָּמָה בַּחוּץ, לֹאֲכֹל בְּשֶׁרָהּ בַּחוּץ, אוֹ
 בְּזֵית מִבְּשָׂרָהּ בַּחוּץ - פְּגוּל וְחֵיבִין עָלָיו כֶּרֶת. זֶה הַכֶּלֶל:
 כָּל הַמוּלָק וְהַמְּזֶה בְּחֲטָאת הָעוֹף, כָּל הַמוּלָק וְהַמְּמַצֶּה
 בְּעוֹלֹת הָעוֹף, לֹאֲכֹל דָּבָר שֶׁדִּרְבּוֹ לֹאֲכֹל וְלִהְיֶטֶר דָּבָר
 שֶׁדִּרְבּוֹ לִהְיֶטֶר, חוּץ לְמִקְוָמוֹ - פְּסוּל, וְאֵין בּוֹ כֶּרֶת. חוּץ
 לְזִמְנוֹ - פְּגוּל, וְחֵיבִין עָלָיו כֶּרֶת, וּבִלְבָד שִׁיקָרֵב מִתִּיר
 בְּמִצְוֹתָיו. בִּיצֵד קָרֵב הַמִּתִּיר בְּמִצְוֹתָיו? מָלַק בְּשִׁתִּיקָה וּמִצָּה
 הַדֶּם חוּץ לְזִמְנוֹ, אוֹ שֶׁמִּלָּק וּמִצָּה הַדֶּם בְּשִׁתִּיקָה - זֶה הוּא
 שִׁיקָרֵב הַמִּתִּיר בְּמִצְוֹתָיו. בִּיצֵד לֹא קָרֵב מִתִּיר בְּמִצְוֹתָיו?
 מָלַק חוּץ לְמִקְוָמוֹ וּמִצָּה הַדֶּם חוּץ לְזִמְנוֹ, אוֹ שֶׁמִּלָּק חוּץ
 לְזִמְנוֹ וּמִצָּה הַדֶּם חוּץ לְמִקְוָמוֹ, אוֹ שֶׁמִּלָּק וּמִצָּה הַדֶּם חוּץ

למקומו, בין שהקדים מחשבת זמן למחשבת מקום ובין שהקדים מחשבת מקום למחשבת זמן - פסול ואין בו פרת. רבי יהודה אומר: אם קדמה מחשבת זמן למחשבת מקום - פגול וחיבין עליו פרת; אם קדמה מחשבת מקום למחשבת זמן - פסול ואין בו פרת. ביצד קדמה מחשבת זמן למחשבת מקום? מלק חוץ לזמנו ומצה הדם חוץ למקומו. ביצד קדמה מחשבת מקום למחשבת זמן? מלק חוץ למקומו ומצה הדם חוץ לזמנו.

ה. חטאת העוף שמלקה שלא לשמה - פסול, ואין בו פרת, מפני שלא קרב המתיר במצותו. זה הוא בללו של דבר: כל הפגולין שנוהגין בחטאת בהמה - נוהגין בחטאת העוף, וכל הפגולין שנוהגין בעולת בהמה - נוהגין בעולת העוף. עולת העוף שעשאה למטה במעשה חטאת לשום חטאת, רבי אליעזר אומר: מועלין בה. רבי יהושע אומר: אין מועלין בה. אמר רבי אליעזר: ומה אם חטאת שאין מועלין בה לשמה, כששנה את שמה מועלין בה, עולה שמועלין בה לשמה כששנה את שמה אינו דין שמועלו בה?! אמר לו רבי יהושע: לא! אם אמרת בחטאת ששנה את שמה לשום עולה, שכן שנה את שמה לדבר שיש בו מעילה, תאמר בעולה ששנה את שמה לשום חטאת - שכן שנה את שמה לדבר שאין בו מעילה. אמר לו רבי אליעזר: אנשם ששחטו בצפון לשום שלמים יוכיה, ששנה את שמו ומועלין בו, ואף אתה אל תתמה על העולה, שאף על פי

ששנה את שמה לדבר שאין בו מעילה שימעלו בה. אמר לו רבי יהושע: לא! אם אמרת באשם שאם שנה את שמו לא שנה את מקומו, תאמר בעולה ששנה את שמה ושנה את מקומה?! אמר לו רבי אליעזר: הרי אשם ששחטו בדרום לשם שלמים יוכיח, ששנה את שמו ושנה את מקומו ומועלין בו, אף אתה אל תתמה על העולה, שאף על פי ששנה את שמה ושנה את מקומה - מועלין בה. אמר לו רבי יהושע: לא! אם אמרת באשם ששנה שמו ושנה את מקומו - לא שנה את מעשיו, ושנה לדבר שמקצתו מעילה, תאמר בעולה ששנה את שמה, ואת מעשיה ואת מקומה, ושנה לדבר שאין מקצתו מעילה. חטאת העוף הבאה על הספק - מטמא בספק ומטמא אבית הבליעה.

ו. הנרבע, המוקצה, והנעבד, אתנן, ומחיר, טומטום ואנדרוגינום - מטמאין בבית הבליעה. רבי אליעזר אומר: טומטום ואנדרוגינום - אין מטמאין בבית הבליעה, שכל מקום שנאמר "זכר" מוציא טומטום ואנדרוגינום מן הכלל. מלק תזר ומלק הפסול - מטמאין בבית הבליעה. הפגול והנותר - אין מטמא בבית הבליעה, מפני שרא היה פסולן בקדש. זה הכלל: כל שהיה פסולן בקדש - אין מטמאין בבית הבליעה, לא היה פסולן בקדש - אין מטמאין בבית הבליעה.

פרק שמיני

א. כל הזבחים שנתעברו, הן ולדותיהן ותמורותיהן - ירעו עד שיסתאבו, וימכרו, ויביא בדם יפה שבהן ממין זה - ובדם יפה שבהן ממין זה, ויפסיד המותר מביתו. נתעברו ברובע ובנרבע, במקצה ובנעבד, באתנן ומחיר, ובכלאים, ובטרפה, וביזא דפן - ירעו עד שיסתאבו, וימכרו, ויביא בדם יפה שבהן מאותו המין, והשאר חלין. נתעברו בחלין - תמימים יקדישום לשום אותו הזבח. נתעברו בזבחים - מת אחד מהן, יביא כנגדו ממקום אחר, ויתנה עליו. נתעברו תדמים - הרי זה לוקח בהן שלש בהמות, בין ממקום אחד ובין משלשה מקומות, ומחלל דמי חטאת על חטאת ודמי עולה על עולה, ודמי שלמים על שלמים ונותנין לבעלים. ולא יתנם לבעלים עד שיחללם על בלן.

ב. עולה שנתעברה באחד מכל הזבחים - ירעו עד שיסתאבו, וימכרו, ויביא בדם יפה שבהן זבח ובדם יפה שבהן עולה. אם כבר קרב זבח - יביא בדםיו זבח אחר, קרבה עולתו - יביא בדםיו עולה אחרת. חטאת שנתעברה באחת מכל הזבחים - ירעו עד שיסתאבו, וימכרו, ויביא בדם יפה שבהן זבח ובדם יפה שבהן חטאת. אם כבר קרב זבח - יביא בדםיו זבח אחר, כבר קרבה חטאתו - שניהן ימותו. אשם שנתעבר באחד מכל הזבחים - ירעו עד שיסתאבו, וימכרו, ויביא בדם יפה שבהן זבח, ובדם

יפה שִׁבְּהֶן אֲשָׁם. כָּבֵר קָרַב זָבַחוּ - יָבִיא בְּדָמוֹ זָבַח אַחֵר.
 כָּבֵר קָרַב אֲשָׁמוֹ - שְׁנִיָּהֶן יָפְלוּ לַנִּדְבָּה: מַעוֹת חַטָּאת וּמַעוֹת
 אֲשָׁם שֶׁנִּתְעַרְבוּ אֵלָיו בְּאֵלָיו - לֹקַח בָּהֶן שְׁתֵּי בְּהֵמוֹת, בֵּין
 מִמָּקוֹם אֶחָד וּבֵין מִשְׁנֵי מְקוֹמוֹת, וּמַחֲלֵל דָּמֵי חַטָּאת עַל
 חַטָּאת וּדְמֵי אֲשָׁם עַל אֲשָׁם. כָּבֵר קָרַב חַטָּאתוֹ - יוֹלִיד
 לַיּוֹם הַמָּלֵחַ. כָּבֵר קָרַב אֲשָׁמוֹ - יָפֹל לַנִּדְבָּה. תּוֹדָה שֶׁנִּתְעַרַּב
 בְּתַמּוּרְתוֹ - שְׁנִיָּהֶן יִקָּרְבוּ, וַיִּגִּיף הַלֵּחֶם עִמָּהֶן.

ג. תּוֹדָה שֶׁנִּתְעַרְבָה בְּאֶחָד מִכָּל הַזִּבְחִים - יִרְעוּ עַד שִׁסְתָּאבוּ,
 וַיִּמָּכְרוּ, וַיָּבִיא בְּדָמֵי יָפָה שִׁבְּהֶם זָבַח וּבְדָמֵי יָפָה
 שִׁבְּהֶן תּוֹדָה. כָּבֵר קָרַב זָבַחוּ - יָבִיא בְּדָמָיו זָבַח אַחֵר.
 כָּבֵר קָרַב תּוֹדָה - יָבִיא בְּדָמֶיהָ תּוֹדָה אַחֲרֶת. שְׁלָמִים
 שֶׁנִּתְעַרְבוּ בְּאֶחָד מִכָּל הַזִּבְחִים - יִרְעוּ עַד שִׁסְתָּאבוּ, וַיִּמָּכְרוּ,
 וַיָּבִיא בְּדָמֵי יָפָה שִׁבְּהֶן זָבַח וּבְדָמֵי יָפָה שִׁבְּהֶן שְׁלָמִים. כָּבֵר
 קָרַבוּ שְׁלָמִים - יָבִיא בְּדָמָיו שְׁלָמִים אַחֲרִים. שְׁלָמִים שֶׁנִּתְעַרְבוּ
 בְּשְׁלָמִים הַבָּאִין מִחֻמַּת הַפֶּסַח - יִרְעוּ עַד שִׁסְתָּאבוּ, וַיִּמָּכְרוּ,
 וַיָּבִיאוּ בְּדָמֵי יָפָה שִׁבְּהֶן שְׁלָמִים, וַיֹּאכְלוּ לַיּוֹם וּלְלֵילָה עַד
 חֲצוֹת, וּבְדָמֵי יָפָה שִׁבְּהֶן שְׁלָמִים אַחֲרִים, וַיֹּאכְלוּ לְשֵׁנֵי יָמִים
 וּלְלֵילָה אַחֶת. בֶּן עֲזַאי אוֹמֵר: שְׁלָמִים הַבָּאִין מִחֻמַּת הַפֶּסַח
 הָרִי הֵן בְּפֶסַח לְכָל דָּבָר, אֲדָא שֶׁהֵן נֹאכְלִין לַיּוֹם וּלְלֵילָה.

ד. בְּבוֹר שֶׁנִּתְעַרַּב בְּפֶסַח - שְׁנִיָּהֶן יִרְעוּ עַד שִׁסְתָּאבוּ, וַיֹּאכְלוּ
 בְּבוֹר. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: זֶה יִשְׁחַט לְשׁוֹם מָה
 שֶׁהוּא וְזֶה יִשְׁחַט לְשׁוֹם מָה שֶׁהוּא, וּשְׁנֵיהֶם יֹאכְלוּ בְּפֶסַח

ובמנין של פסח. מעשר שנתערב בפסח - שניהם ירעו עד שיסתאבו, וימכרו במעשר. רבי שמעון אומר: זה ישחט לשום מה שהוא, וזה ישחט לשום מה שהוא, ושניהם יאכלו בפסח ובמנויו של פסח. הבכור והמעשר, רבי שמעון אומר: זה לשום מה שהוא וזה ישחט לשום מה שהוא, ושניהם יאכלו באחד, מפני שמתן דמם שוה; ולא הודו חכמים לרבי שמעון, שמביא קדשים לבית הפסול. במה דברים אמורים? בזמן שנתערבו חיין, אבל בזמן שנתערבו שחוטין - יאכלו בחמור שבהן. נתערבו בפסולי המקדשין, או בחזין שנשחטו בעזרה - תעבר צורתן ויצאו לבית השרפה.

ה. תודה שנתערבה באיל נזיר - שניהם יקרבו ויניף הלחם עמהן. אמר רבי יהודה: מוידם חכמים לרבי אליעזר, באברי הזבחים שנתערבו באברי עולה - שיקרבו. מודה רבי אליעזר לחכמים, שנתערבו פרובע ובנרבע, במקצה ובנעבד, באתנן ובמחיר, ובפלאים, ובשרפה ויוצא דפן - שתעבר צורתן ויצאו לבית השרפה; על מה נחלקו? על שנתערבו אברי בעל מום בתמימים, שרבי אליעזר אומר: יקרבו, ורואה אני אברי בעל מום בתמימים, כאלו הן עצים; וחכמים אומרים: תעבר צורתן ויצאו לבית השרפה.

ו. דם שנתערב במים - רואין אותו כאלו הן יין, נתערב ביין - רואין אותו כאלו הם מים, נתערב בדם הבהמה, או בדם תחיה - רואין אותו כאלו הן יין, ובמים

- אם בטלו מראיו - פסול, ואם לאו - פשר. רבי יהודה
אומר משום רבן גמליאל: אין דם מבטל דם. אין לך
שמכפר - אלא דם הנפש בלבד, שנאמר (ויקרא י"א): "כי
הדם הוא הנפש יכפר", אי זה הוא דם הנפש? כל זמן
שמקלח, ודם התמצית? כל שאינו מקלח. חתך את הראש
בבת אחת, קבל מן הראש - פסול, מן הגוף - פשר.
נתערב בדם פסולין - ישפך לאמה או בדם התמצית. אומר
לו - שלא יתן, ואם נתן - רואין אותו כאלו הוא במים,
אם בטלו מראיו - פסול, ואם לאו - פשר; רבי אליעזר
מכשיר בדם התמצית.

ו. נתערב ברובע ובנרבע, במקצה ובנעבד, באתנן, במחיר,
ובכלאים, ובטרפה, ויוצא דפן, בין כוס בכוס ובין
בכלול שנתערבו - ישפך לאמה. כוס אחד במאה כוסות,
רבי אליעזר אומר: אם קרב כוס אחד - יקרבו כל הכוסות,
וחכמים אומרים: אפילו קרבו בלון, חוץ מאחד מהן - ישפך
לאמה. אמר רבי יהודה: לא נחלק רבי אליעזר על דם
עולה שנתערב בדם זבחים - שיקרבו; על שנתערב ברובע
ובנרבע, במקצה ובנעבד, באתנן ובמחיר, בין כוס בכוסות,
ובין בכלול - ישפך לאמה. על מה נחלקו? על שנתערב
דם בעל מום בתמים, שרבי אליעזר אומר: יקרבו, ורואה
אני את דם בעל מום בתמים כאלו הן מים. וחכמים
אומרים: ישפך לאמה.

ד. מקף בסוגרים: 'או שנתערב דם בעל מום בכלול או כוס אחד במאה כוסות'.

ה. הנתנין למטה שנתערבו בנתנין למעלה. רבי אליעזר אומר: ינתנו למעלה. וחכמים אומרים: ישפכו לאמה. נתן למטה ולא נמלך. רבי אליעזר אומר: יתן למעלה. וחכמים אומרים: ישפך לאמה וחתחתונים עלו לו. נתן למעלה ולא נמלך, אלו ואלו מודים שיחזור ויתן למטה, אלו ואלו עלו לו.

ט. חטאת יחיד שנתערבה זו בזו, חטאת צבור שנתערבה זו בזו, חטאת יחיד וצבור שנתערבו זו בזו, וכן בתודות, וכן בעולות, וכן בשלמים - נותן ארבע מתנות מכל אחת ואחת. ואם נתן ארבע מתנות מכף - יצא. בפה דברים אמורים? בזמן שנתערבו חיון, אבל בזמן שנתערבו שחוטין - נותן ארבע מתנות מכף. ואם נתן מתנה אחת מכף - יצא. רבי אומר: רואין את המתנה, שאם תחלק, ויש בה מתנה לכל אחת ואחת.

י. הנתנין במתנה אחת שנתערבה בנתנין במתנה אחת - ינתנו במתנה אחת. מתן ארבע במתן ארבע - ינתנו במתן ארבע. מתן ארבע במתנה אחת - רבי אליעזר אומר: ינתנו מתן ארבע. רבי יהושע אומר: ינתנו מתנה אחת. אמר רבי אליעזר: הרי הוא עובר על "בל תגרע"! אמר רבי יהושע: הרי הוא עובר על "בל תוסיף"! אמר רבי אליעזר: לא נאמר "בל תוסיף" אלא כשהוא בעצמו, ומוסיף אהה עליו כשהוא עם אחרים. אמר רבי יהושע: לא נאמר "בל תגרע" אלא כשהוא בעצמו, וגורע אהה

הימנו כשהוא עם אחרים. אמר לו רבי אליעזר: עדין דבר שקול, מי מכריע? אמר לו רבי יהושע: אני אכריע! כשאני עושה בידִי - נמצאתי עובר על "לא תעשה", והרי הוא בידִי! כשאני מניחה כמות שהיא - נמצאתי עובר "לא תעשה" ואינה בידִי.

יא. הנתנין בפנים שנתערבו בנתנין בחוץ - ישפך לאמה. נתן בחוץ ולא נמלך - יחזר ויתן בפנים, ותיצונונים עלו לו. בחוץ בפנים ולא נמלך - אלו ואלו עלו לו. בפנים בחוץ ולא נמלך - אלו ואלו עלו לו, חוץ משנתערבו בחטאת, מפני שחטאת שנכנס דמה לפנים פסולה. רבי אליעזר אומר: אף האשם, שנאמר (ויקרא ו, ט): "בחטאת באשם".

יב. חטאת שקבל דמה בשני פוסות - נטמא אחד מהן, או שנשפך, או שיצא חוץ לקלעים, או שנתנו למטה - הרי חברו כשר. קל וחמר לתיצונונים, שאם נכנס אחד מהם לפנים - לא יהא חברו פסול. והדין נותן: ומה אם במקום שמחשבה פוסלת בחוץ, לא פסל הדם שבחוץ את הדם שבפנים. מקום שאין מחשבה פוסלת בפנים, אינו דין שלא פסל הדם שבפנים את הדם בחוץ? הרי הוא אומר (ויקרא ו, כג): "אשר יובא מדמה" - אפלו מקצת דמה". נכנס לפנים - כשר. יצא לחוץ - פסול. בשר הקדש שנכנס לפנים - כשר. והדין נותן שיהא פסול: ומה אם במקום שלא פסל דם שבחוץ את הדם שבפנים, נפסל בשר היוצא

לְשֵׁם. מְקוֹם שֶׁפָּסַל דָּם שֶׁבַּפְּנִים אֶת הַדָּם שֶׁבַּחוּץ אֵינוֹ דִּין
שֶׁנִּפְסַל בְּשֵׁר שֶׁנִּכְנַס לְשֵׁם, תִּלְמוּד לומר (שמות כב, ל): "וּבִשְׂר
בְּשָׂרָה טָרְפָה לֹא תֹאכְלוּ" וְגו'.

יג. נִכְנַס לְפָנִים - חִבְרוּ פְּגוּל, יֵצֵא לְחוּץ - חִבְרוּ בְּשֵׁר. קָבַל
הַכֹּהֵן, קָבַל הַבֶּשֶׂר, קָבַל בִּימִין, קָבַל בְּכָלִי קִדְשׁ
- חִבְרוּ בְּשֵׁר, שָׁזָה רָאוּי לִקְרֹב בְּפָנִים. קָבַל הָזֶר, קָבַל
הַפָּסוּל, קָבַל בְּשִׁמְאָלוֹ, קָבַל בְּכָלִי חוּל - חִבְרוּ פָּסוּל, שָׁאִין
זֶה רָאוּי לִקְרֹב בְּפָנִים. פִּרְכָּסָה לִקְרֹב בְּפָנִים וְהַחֲזִירָה -
בְּשָׂרָה. חֲטָאת הָעוֹף שֶׁפִּרְכָּסָה לְפָנִים וְהַחֲזִירָה - בְּשָׂרָה.

יד. חֲטָאת שֶׁקָּבַל דָּמָה בְּאַרְבָּעָה בּוֹסוֹת, אִם נָתַן מִבָּזֵן
עַל אַרְבַּע קֶרְנוֹת - בָּזֵן נִשְׁפָּכִין לִיסוֹד, וְאִם
לֹא נָתַן אֵלָּא מֵאַחַד מֵהֵן מִתֵּן אַרְבַּע - הוּא נִשְׁפָּךְ לִיסוֹד,
וְהֵן נִשְׁפָּכִין לְאַמָּה. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אִפְּלוּ
לֹא נָתַן אֵלָּא מֵאַחַד מֵהֵן מִתֵּן אַרְבַּע - בָּזֵן נִשְׁפָּכִין
לִיסוֹד. זֶה הוּא כָּלָלוֹ שֶׁל דָּבָר: כָּל הַנִּשְׁפָּךְ לִיסוֹד - דָּמוֹ
טָעוּן כָּבוֹס, וּמִחֲשֻׁבָּה פּוֹסְלֵת בּוֹ מִשּׁוּם פְּגוּל, וְהַמַּעֲלָה
אוֹתוֹ בַּחוּץ - חֵיב. כָּל הַנִּשְׁפָּךְ לְאַמָּה - אֵין דָּמוֹ טָעוּן
כָּבוֹס, וְאֵין מִחֲשֻׁבָּה פּוֹסְלֵת בּוֹ מִשּׁוּם פְּגוּל, וְהַמַּעֲלָה אוֹתוֹ
בַּחוּץ - פְּטוּר.

פרק תשיעי

א. אין בין דברי רבן גמליאל לדברי רבי יהושע, אלא תדם והנשכים. תדם בדברי רבן גמליאל וזרקו על גבי האש, נשכים נותנו לספלים. הפסח והחטאת ששחטן שלא לשמן ועלו לגבי המזבח - הרי אלו לא ירדו. כל הזבחים שעלו לגבי המזבח ונמצאו פסולין - הרי אלו לא ירדו. העצמות והגידים והקרנים והטלפים שעלו לגבי המזבח ונמצאו פסולין - הרי אלו לא ירדו.

ב. אותו ואת בנו שעלו לגבי מזבח - ירדו, שאין המזבח מקדש אלא את הראוי לו. הרובע, והנרבע, המקצה, והנעבר, והאתנן, והמחיר, והבלאים, והטרפה, ויוצא דפן, שעלו לגבי מזבח - ירדו, מפני שלא היו פסולין בקדש. זה הכלל: שהיה פסולו בקדש - הקדש מקבילו, לא היה פסולו בקדש - אין הקדש מקבילו, חוץ מבעל מום, שרבי שמעון אומר משם רבי עקיבה: בעל מום בעוף - כשר. רבי חנינא סגן הכהנים אומר: דוחה היה אבא את בעלי מומין מלקרב, מפני מה אמרו: הלן והיוצא והטמא שעלו לא ירדו? מפני שהלן כשר בשלמים, והיוצא כשר בבמה, והטמא כשר בצבור.

ג. הקמין, והלבונה, מנחת כהנים, ומנחת כהן משות, ומנחת נשכים שעלו לגבי מזבח ונמצאו פסולים - הרי אלו לא ירדו. אבל קטרת שעלה לגבי המזבח - תרד,

שאין המזבח מקדש אלא את הראוי לו, עולה שעלתה לגבי מזבח ונמצאת פסולה - יקטירנה על יד העזרה. אברין שענו בעזרה - מעלין אותו כל העילה. שעל גבי הכבש, שבראשו של מזבח - מעלין אותם לעולם. בשם שאם עלו לא ירדו - כך אם ירדו לא יעלו, ואם עלו - ירדו. הקמין שנתנו על גבי האישים - שיריו מתרין.

ה. אמורין שנתנן על גבי האישים - הפשר מתר. הפגול והנותר והטמא שנתנן על גבי האישים - חיבין עליהם משום פגול ונותר וטמא, עולה שחוטטה שעלתה על המזבח, או שעלתה חיה ושחטה - הרי מפשיט ומנתח ומוריד את הדם וזורקו למטה, מוריד את הקרבים ומדיחן במים, וחוזר ומעלה אותן ומוריד את העור לבהנים, וחוזר ומקטיר את הכל.

ה. זבחים שחוטטין שעלו לגבי מזבח - הרי זה מפשיט ומנתח ומוריד את הדם וזורקו למטה, מוריד את הקרבים ומדיחן במים, וחוזר ומעלה אותן, ומוריד את העור ואת הבשר לבגלים, חוזר ומקטיר את השאר. העלו חיים - מורידן ושוחטן למטה, אין לה שמקדיש במזבח תחיצון אלא את הראוי לו.

ו. כלי הלח מקדשין את הלח, ומדת הניבש מקדשת את הניבש, אין כלי הלח מקדשין את הניבש, ולא מדת הניבש מקדשת את הלח, אין מקדשת אלא במלואן. אין

מקדשת אֶלָּא מתוכן, אין מקדש אֶלָּא בפנים. נקבו, נפגמו, נסדקו, אם עושין מעין מלאכתן שהיו עושין בשהן שלמים - מקדשין, ואם לאו - אין מקדשין.

פֶּרֶק עֲשִׂירִי

א. כָּל הַתְּדִיר מִחֲבֵרוֹ - הוּא קֹדֶם אֶת חֲבֵרוֹ, וְכָל הַמִּקְדָּשׁ מִחֲבֵרוֹ - הוּא קֹדֶם אֶת חֲבֵרוֹ. פֶּר מִשִּׁיחַ וּפֶר הָעֵדָה עוֹמְדִין - פֶּר מִשִּׁיחַ קֹדֶם לְפֶר הָעֵדָה בְּכָל מַעֲשָׂיו, הוּאִיל וּמִשִּׁיחַ מְכַפֵּר וְעֵדָה מִתְכַּפֶּרֶת מוֹטֵב שִׁיקָדָם מְכַפֵּר לְמִתְכַּפֵּר שְׁנֵאֵמַר (ויקרא טז, טז): "וְכִפֹּר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ וּבְעֵד כָּל קֹהֵל יִשְׂרָאֵל". פֶּר הַבָּא עַל כָּל הַמִּצְוֹת קֹדֶם לְשַׁעֲרֵי הָעֵדָה, וּשְׁעֵרֵי הָעֵדָה קוֹדְמִין לְשַׁעֲרֵי שֵׁל נְשִׂיא, וּשְׁעֵרֵי שֵׁל נְשִׂיא קֹדֶם לְשַׁעֲרֵי הָעֵדָה שֵׁל יָחִיד, וּשְׁעֵרֵי שֵׁל יָחִיד קוֹדְמִים לְכַבֵּשָׁה שֵׁל יָחִיד. תּוֹדָה קוֹדְמִת לְאִיל נְזִיר מִפְּנֵי שֶׁתּוֹדָה טְעוֹנָה אַרְבָּעָה מִיָּנִי לֶחֶם, וְאִיל נְזִיר טְעוֹן שְׁנֵי מִיָּנִי לֶחֶם. מַעֲשֵׂר קֹדֶם אֶת הָעוֹפּוֹת. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: וְהִלָּא מַעֲשֵׂר קֳדָשִׁים קֳדָשִׁים וְעוֹפּוֹת קֳדָשִׁים קֳדָמוֹ קֳדָשִׁים קֳדָשִׁים לְקֳדָשִׁי קֳדָשִׁים, אָמַר מַעֲתָה: יֵשׁ בְּמַעֲשֵׂר אֲמוּרֵי קֳדָשִׁי קֳדָשִׁים מֵה שְׁאִין בֵּן בְּעוֹפּוֹת.

ב. חֲטָאת הָעוֹף קוֹדְמִת לְעוֹלֹת הָעוֹף בְּהַקְרָבָה. אֵף בְּהַפְרָשָׁה לֹא יֹאמַר: 'זֶה לְעוֹלֹתִי וְזֶה לְחֲטָאתִי', אֶלָּא אוֹמַר:

זֶה לְחֻטָּאתִי וְזֶה לְעוֹלָתִי. חֻטָּאת הָעוֹף שֶׁל יוֹלֶדֶת קוֹדֶמֶת לְכַבֵּשָׁה. מִנְחַת הָאִישׁ קוֹדֶמֶת לְמִנְחַת הָאִשָּׁה, מִנְחַת חֲטָיִים קוֹדֶמֶת לְמִנְחַת שְׁעוּרִין, מִנְחַת קוֹדֶמֶת לַיֵּין וְהַיֵּין קוֹדֶמֶת לְשֶׁמֶן, שֶׁמֶן קֶדֶם לְמֶלַח וּמֶלַח קוֹדֶמֶת לְעֵצִים וְעֵצִים קוֹדֶמִין לְכָל דָּבָר.

ג. פָּרִים קוֹדֶמִין לְאִילִים וְאִילִים קוֹדֶמִין לְכַבֵּשִׁים. אִמָּתִי? בְּזֶמֶן שָׁבָאוּ בְּאַחֵר, אֲבָל הֵבֵא רֹאשׁוֹן - קָרֵב רֹאשׁוֹן. הֵבֵא אַחֲרוֹן - קָרֵב אַחֲרוֹן. לֶחֶם הַפָּנִים קֶדֶם לְשֶׁתִּי הַלֶּחֶם, בִּשְׁהוּא מְחַלֵּק בַּעֲצֶרֶת אוֹמֵר: 'הִילָךְ מִצָּה הִילָךְ חֲמִין, הִילָךְ מִצָּה הִילָךְ חֲמִין'. אָבֹא שְׂאוֹל אוֹמֵר: שְׁתִּי הַלֶּחֶם קוֹדֶמֶת לְלֶחֶם הַפָּנִים. בִּשְׁהוּא מְחַלֵּק בַּעֲצֶרֶת אוֹמֵר: 'הִילָךְ מִצָּה, הִילָךְ מִצָּה, הִילָךְ חֲמִין, הִילָךְ מִצָּה', מִפְּנֵי שֶׁשְׁתִּי הַלֶּחֶם חֲבִיבוֹת. שְׁקוֹדֶמִין זֶה אֶת זֶה בְּהַקְרָבָה - בֶּךָ קוֹדֶמִין זֶה אֶת זֶה בְּאֵכִילָה. קֹדֶשִׁי קֹדָשִׁים קוֹדֶמִין לְקֹדָשִׁים קִדְּשִׁים. הַנֶּאֱכָלִין לְיוֹם אֶחָד קוֹדֶמִין לְנֶאֱכָלִין לְשָׁנָיִם יָמִים. שְׁלָמִים שֶׁל אִמָּשׁ קוֹדֶמִין לְחֻטָּאת וְאִשָּׁם שֶׁל יוֹם. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: חֻטָּאת וְאִשָּׁם שֶׁל יוֹם קוֹדֶמִין לְשֶׁל אִמָּשׁ.

ה. וּבִדְּלָן רֹשָׁאִין כֹּהֲנִים לְשָׁנוֹת בְּאֵכִילָתָן. מִנְחוֹת לְלוֹתָתָן וּלְהוֹצִיא שְׁמֶנָּה, וְלִתֵּת לְתוֹכָן תְּבִלִּי חֲדָין וְתְבִלִּי תְרוּמָה; דְּבָרֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: תְּבִלִּי חֲדָין וְלֹא תְבִלִּי תְרוּמָה, שְׁלֹא יָבִיאוּ לְיָדֵי פָסוּל וְלִידֵי מַעוֹט אֲכִילָה. יֵין בִּיּוֹצָא בּוֹ. אֵין מִבְּשָׁלִין חֻטָּאת וְאִשָּׁם עִם מוֹרֶם

מתודה, ואיל גזיר עם הבכור עם המורם משל שלמים - מפני שממעט את אכילתו וזמן אכילתו. ולא שלמים של אמש עם חטאת ואשם של יום - מפני שממעט את אכילתו ומקום אכילתו וזמן אכילתו. אבל חטאת ואשם מתבשלין זה עם זה. תודה ואיל גזיר מתבשלין זה עם זה. הבכור ומורם משלמים מתבשלים זה עם זה, מפני שדבן שוות.

ה. אחד חטאות החיצונות ואחד חטאות הפנימיות לכבוס, שנאמר (ויקרא ו, יח): "תורת החטאת" - תורה אחת לכל החטאות. חטאת העוף - אין דמה טעון כבוס. חטאת פסולה - אין דמה טעון כבוס. היתה לה שעת הבשר ונפסלה - דמה טעון כבוס; דברי רבי יעקב, רבי שמעון אומר: אף על פי שהיתה שעת הבשר ונפסלה - אין דמה טעון כבוס. נתן על הקרן ועל הכבש ועל היסוד - אין זקוק לו. נתן מידו כשהוא מזה על גבי הקיתון - גורדו והוא טהור. נתן על העור עד שלא הפשט - אין טעון כבוס. משהפשט - טעון כבוס; דברי רבי יהודה, רבי אלעזר אומר: אף משהפשט - אין טעון כבוס, אלא מקום הדם, ודבר הראוי לקבל טמאה וראוי לכבוס. היכן מכבסו? בפנים. יצא לחוץ - נכנס ומכבסו בפנים.

ו. רבי שמעון אומר: קדשים קלים - אין טעונים מריקה ושמטיפה אבל טעונים הדחה משום נותן טעם. כבשים פסולין - אין טעונים מריקה ושמטיפה. רבי יעקב אומר: היה

לָהֶן שְׁעַת הַבֶּשֶׁר וְנִפְסָלוּ - טְעוּנִין מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה. רַבִּי
שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אֵף עַל פִּי שְׁהִיתָה לָהֶן שְׁעַת הַבֶּשֶׁר וּפְסוּלִין
- אֵין טְעוּנִין מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה אֱלֹא הִדְחָה. כָּלִי חֵרֵשׁ אֵין
טְעוּנִין אֱלֹא שְׁבִירָה. הֵיכָן שׁוֹבְרוֹ? בַּפָּנִים. יֵצֵא לַחוּץ - נִכְנָס
וְשׁוֹבְרוֹ בַּפָּנִים. רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר: בִּשְׁל בּוֹ מִתְחַלֵּת הָרָגֵל
- מִבִּשְׁל בּוֹ כָּל הָרָגֵל. אַחֵר הָרָגֵל - טְעוֹן מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה.
אָמַר רַבִּי נֹתָן: לֹא הָיָה רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר אֱלֹא בְּקֳדָשִׁים
קָדָשִׁים בְּלִבָּד. הֵיכָן מוֹרְקָן וְשׁוֹטְפָן? בַּפָּנִים. יֵצֵא לַחוּץ -
מִכְנִיסֵן מוֹרְקָן וְשׁוֹטְפָן בַּפָּנִים. נִטְמָאוּ בַחוּץ - מִטְהָרִן וּמִכְנִיסֵן,
מוֹרְקָן וְשׁוֹטְפָן בַּפָּנִים. בִּיצֵד מְרִיקָתָן וּשְׁטִיפָתָן? בַּמָּקוֹם
אֲכִילָתָן - מְרִיקָתָן וּשְׁטִיפָתָן. עַד זְמַן אֲכִילָתָן מְרִיקָתָן
וּשְׁטִיפָתָן. בִּשְׁל בּוֹ קֳדָשִׁי קֳדָשִׁים - מֵרֶק וְשֹׁטֵף לְקֳדָשִׁי
קֳדָשִׁים. קֳדָשִׁים קָדָשִׁים - מֵרֶק וְשֹׁטֵף לְקֳדָשִׁים קָדָשִׁים. קֳדָשִׁי
קֳדָשִׁים וְקֳדָשִׁים קָדָשִׁים - מֵרֶק וְשֹׁטֵף לְחִמּוֹר שְׁבָהֶן. שֹׁטֵף
וְלֹא מֵרֶק, מֵרֶק וְלֹא שֹׁטֵף - יֵאָכֵל בְּחִמּוֹר שְׁבָהֶן.

ו. חֹמֶר בְּהִזָּאָה שְׁאֵין בְּמְרִיקָה וּשְׁטִיפָה, וּבְמְרִיקָה וּשְׁטִיפָה
שְׁאֵין בְּהִזָּאָה. שְׁהִזָּאָה נוֹהֶגֶת בַּחֲטָאוֹת הַפְּנִימִיּוֹת
וְנוֹהֶגֶת לִפְנֵי זְרִיקַת דָּמִים, מֵה שְׁאֵין כֵּן בְּמְרִיקָה וּשְׁטִיפָה.
חֹמֶר בְּמְרִיקָה וּשְׁטִיפָה, שְׁהִזָּאָה בְּמְרִיקָה וּשְׁטִיפָה נוֹהֶגִים בְּקֳדָשִׁי
קֳדָשִׁים וּבְקֳדָשִׁים קָדָשִׁים, וְאֵם נִתְּבִשְׁל בַּמִּקְצֵת כָּלִי - כִּלּוֹ
טְעוֹן מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה, מֵה שְׁאֵין כֵּן בְּהִזָּאָה.

פרק אחד עשר

א. אין אוֹנֵן רִשְׁאֵי לְהֵבִיא זְבָחִים כָּל שְׁבָעָה, אֶחָד זְבָחִים שֶׁהֵן רְאוּיִין לָבֹא נִדְבָה, וְאֶחָד זְבָחִים שֶׁאֵין רְאוּיִין לָבֹא נִדְבָה, אֶפְסֹו יֵין וְאֶפְסֹו עֲצִים וְאֶפְסֹו לְבוֹנָה, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ג, א): "שְׁלָמִים". רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: שְׁלָמִים שֶׁהֵכֵל שְׁלוֹם בָּהֶן, מֵהֵן לְמִזְבֵּחַ, וּמֵהֵן לְכֹהֲנִים, וּמֵהֵן לְבָעָלִים. זְבָחֵי תוֹדָה הֵרִי זֶה תוֹדָה בְּכָל מְקוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים נ, כג): "זִבַּחַת תוֹדָה יִכְבְּדֵנִי וְשֵׁם דְּרֹךְ אֱרֶאֱנוּ" וְגו'.

ב. כִּתְּחֵן גְּדוֹל מְקַרִּיב אוֹנֵן וְאֵינוֹ אוֹכֵל, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: גּוֹמֵר אֶת הָעֲבוּדָה שֶׁבִּידּוֹ וּבֹא לוֹ, אֲבָל כִּתְּחֵן הֲדִיוֹט שֶׁעָמַד וּמְקַרִּיב וּמֵת לוֹ מֵת - מְנִיחַ אֶת הָעֲבוּדָה שֶׁבִּידּוֹ וְיוֹצֵא. לְפִיכֵךְ, אִם זָרֵק אֶת הַדָּם אוֹ שֶׁהִקְטִיר קְטֹרֶת, כָּל עֲבוּדָה שֶׁעָבַד - הֵרִי אֵלָיו פְּסוּלוֹת.

ג. כָּל חֲטָאוֹת שֶׁדָּמָן נִכְנָם לְפָנִים - אֵין לְכֹהֲנִים בָּהֵן כָּלוּם, אֵלָּא הַדָּם וְאִמּוּרֵין לְמִזְבֵּחַ, וְעוֹר וּבָשָׂר יֵצְאוּ לְבֵית הַשְּׂרָפָה. הֵיכָן שׁוֹרְפִין אוֹתָן? בְּבֵית הַדָּשֵׁן הַגָּדוֹל חוּץ לִירוּשָׁלַיִם, וְלִצְפוֹנָה שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם חוּץ לְשֵׁלֶשׁ מִחֲנוֹת, וְלֹא הָיוּ שׁוֹרְפִין אוֹתָן שְׁלֵמִין, אֵלָּא מִנְתַּחֲחִין אוֹתָן עַל יְדֵי עוֹרֵן בְּנִתְחֵי עוֹלוֹת.

ד. אֵין הַכֹּהֲנִים חוֹלְקִין בָּשָׂר בְּנֶגֶד בָּשָׂר, וְעוֹפוֹת בְּנֶגֶד עוֹפוֹת, בָּשָׂר בְּנֶגֶד עוֹפוֹת, עוֹפוֹת בְּנֶגֶד מִנְחוֹת, מִנְחוֹת בְּנֶגֶד

מנחות, שנאמר (ויקרא ז, ט): "וכל מנחה בלילה בשמן וחרבה לבל בני אהרן תהיה איש באחיו". האיש חולק אף על פי בעל מום, אין הקטן חולק אף על פי תמים. קטן, מאימתי כשר לחלק בקדשי מקדש? משיביא שתי שערות, אבל אין מקריבין אותו לעבודה, עד שנתמצא זקנו. רבי אומר: אומר אני, עד שיהא בן עשרים שנה ומעלה - "לנצח על מלאכת בית ה'" (שערא ג, ח). עולה - בקלה לגבוה ועורה לפהנים. קדשי קדשים הדים ואמוריו - למזבח ובשר ועור לפהנים. קדשים קלים הדים ואמורים למזבח, ועור ובשר לבעלים. זה הכלל: כל שיש לו בבשר - יש לו בעורות, כל שאין לו בבשר - אין לו בעורות, חוץ מן העולה שפרש בה הכתוב (ויקרא ז, ח): "עור העולה אשר הקריב לכהן לו יהיה", שחטה חוץ לזמנה, חוץ למקומה, הואיל ולא זכה מזבח בבשרה - לא יזכו הפהנים בעורה. עולת הקדש - אין עורה לפהנים; דברי רבי יהודה. וחכמים אומרים: עורה לפהנים. רבי יוסי בן רבי יהודה מוסיף אף של גרים ושל נשים ועבדים, שנאמר (שם): "עולת איש" - פרט לאלו. אמרו לו: והלא כבר נאמר "עור העולה אשר הקריב לכהן לו יהיה", אם 'כהן' למה נאמר 'עולת איש'? אלא עולה שעלתה לאיש - עורה לפהנים, ושלא עלתה לאיש - אין עורה לפהנים.

ה. שחטו ולא הפשיטו, ולא הספיק לזרק את הדם עד שנטמא הדם - הדם יזרק, ועור ובשר אסורין.

ואם נזרק הדם - עזר ובשר מתרים. שחטו ולא הפשיטו, ולא הספיק לזרק את הדם עד שנטמא הזבח - העזר אסור. שחטו והפשיטו ונטמא העזר ואחר כך זרק את הדם - העזר מתר; דברי רבי. רבי שמעון אומר: העזר אסור. שחטו ולא הפשיטו, זרק את הדם ואחר כך נטמא הזבח - העזר אסור. רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: יפשיט העזר עם הבשר. שחטו והפשיטו וזרק את הדם ואחר כך נטמא הזבח - הכל מודים שהעזר מתר. שחטו ולא הפשיטו, ולא הספיק לזרק את הדם עד שיצא הדם, או ששחטו והפשיטו ולא הספיק לזרק את הדם עד שיצא הדם - לא יזרק, עזר ובשר אסורין. ואף על פי שניזרק הדם - עזר ובשר אסורין.

ו. שחטו ולא הפשיטו, ולא הספיק לזרק את הדם עד שיצא הזבח - העזר אסור. שחטו והפשיטו ויצא הזבח ואחר כך זרק את הדם - העזר מתר; דברי רבי. רבי אלעזר בן רבי שמעון אומר: העזר אסור. שחטו ולא הפשיטו וזרק את הדם ואחר כך יצא הזבח - העזר אסור; דברי רבי. רבי אלעזר בן רבי שמעון אומר: יפשיט העזר עם הבשר. שחטו והפשיטו וזרק את הדם ואחר כך יצא הזבח - הכל מודין שהעזר מתר. שחטו ולא הפשיטו ולא הספיק לזרק את הדם עד שיצא הדם, או ששחטו והפשיטו ולא הספיק לזרק את הדם עד שזן הדם - הדם יזרק, עזר ובשר אסורין. ואף על פי שניזרק הדם - עזר ובשר אסורין. שחטו ולא הפשיטו ולא הספיק לזרק את הדם עד שזן

הזבח - העור אסור. שחטו ולא הפשיטו וזרק הדם ולן
הזבח - העור אסור; דברי רבי. רבי אלעזר בן רבי שמעון
אומר: יפשיט העור עם הבשר. שחטו והפשיטו וזרק את
הדם ואחר כך לן הזבח - הכל מודים שהעור מותר. רבי
אומר: הדם מרצה על העור בפני עצמו, כשהוא עם הבשר,
נולד בו פסול בין לפני זריקת דמים בין לאחר זריקת דמים
- הרי הוא פיוצא בו. רבי אלעזר בן רבי שמעון אומר:
אין הדם מרצה על העור בפני עצמו, כשהוא עם הבשר
נזרק עליו הדם - הרצה שעה אחת, לפיכך, אם נולד לו
פסול אפילו לאחר זריקת דמים - יפשיט העור עם הבשר.

ו. בראשונה היו מכניסין עורות קדשים ללשבת בית
הפרוה, והיו מחלקין אותן בערביין לכל בית
אב שבאותו היום, והיו גדולי כהונה באים ונוטלין אותם
בזרוע, התקינו שיהיו מחלקין אותן בערביי שבתות לכל
משמר ומשמר, ועדין היו גדולי כהונה באין ונוטלין אותן
בזרוע, עמדו הבגלים והקדישום לשמים. אבא שאול אומר:
קורות של שקמה היו ביריחו, ובעלי אגרוף נוטלין אותן,
עמדו והקדישום, אמרו: לא הקדישו בגלים לשמים אלא
קורות שקמה בלבד.

ח. פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים, בזמן שנשרפין במצותן
נשרפין בבית הדשן ומטמאין בגדים. ואם אין
נשרפין במצותן - נשרפין בבית הבירה ואין מטמאין בגדים.

רבי יוסי הגלילי אומר: בבית הקדשן הגדול היו נשרפין,
אפלו בתבן אפלו בקש ואפלו בגבבא, ואפלו לא הצית את
האש אלא ברבה - הרי אלו פשרין.

פרק שנים עשר

א. רבי אומר: הפרש בין השוחט בפנים למעלה בחוץ ובין
השוחט בחוץ למעלה בחוץ, שהשוחט בפנים למעלה
בחוץ - היתה לו שעת הכשר, והשוחט בחוץ למעלה בחוץ
- לא היתה לו שעת הכשר. רבי אלעזר בן רבי שמעון
אומר: הפרש בין השוחט בפנים ומעלה בחוץ לשוחט בחוץ
ומעלה בחוץ, שהשוחט בפנים ומעלה בחוץ - הקדש מקבילו,
השוחט בחוץ ומעלה בחוץ - אין הקדש מקבילו. אי אפשר
לשוחט אחר שוחט, אבל יש מעלה אחר מעלה. שחטו
שנים - פטורים. העלו שנים - חייבין. העלה וחזר והעלה
- חייב על כל העלאה והעלאה; דברי רבי שמעון. רבי יוסי
אומר: אין חייב אלא אחת, ואין חייב אלא עד שיבנה את
המזבח ויסדר המערכה; דברי רבי יוסי. רבי שמעון אומר:
אפילו העלה על הסלע או על האבן - חייב.

ב. עולה, ועולת העוף, וחלבים, הקמין והקבונה מנחת
בהנים ומנחת כהן משיח, ומנחת נסכים שהקריב
מאחת מהן כזית בחוץ - חייב. רבי אלעזר פוטר עד שיקריב

את בלוי; מודה רבי אלעזר, שאם הקריב בפנים ושיר מהן
 בזית והקריבו בחוץ שהוא חייב, שכן ראוי לקרב לפנים.
 הקמין והלבונה שהקריב אחד מהן בחוץ - חייב, ורבי אלעזר
 פוטר עד שיקריב את השני. מודה רבי אלעזר, שאם הקריב
 את אחד בפנים ושיר את חברו בחוץ שהוא חייב, שכן
 ראוי להזות לפנים.

ג. שני בזיכי לבונה שהקריב את אחד מהן בחוץ - חייב.
 רבי אלעזר פוטר עד שיקריב את השני. מודה רבי
 אלעזר שאם הקריב את אחד מהן בפנים ושיר את חברו,
 והקריבו בחוץ - שהוא חייב, שכן ראוי לקרב לפנים. מודה
 רבי אלעזר בקמין מנחת חוטא ולבונה נדבה שהקריב
 בחוץ - שהוא חייב, שכן ראוי לקרב לפנים.

ה. המנסך שלשת לוגין יין בחוץ - חייב. רבי אלעזר ברבי
 שמעון אומר: עד שלא קדשו בכלי - פטור,
 משקדשו בכלי - חייב. המנסך שלשת לוגין מים בחג בחוץ
 - חייב. בשאר ימות השנה - פטור. רבי אלעזר אומר: אף
 בחג, אם נתמלא לשם חג - חייב, אם לאו - פטור. עולה,
 עולת העוף, וחלבים, הקמין, והלבונה, מנחת כהנים, ומנחת
 כהן משיח, ומנחת נסכים שהקריב אחת מהן בחצי זית -
 פטור, והמנסך פחות משלשת לוגין מים, פחות משלשת
 לוגין יין בחוץ - פטור. רבי נחמיה אומר: שירי הדם -
 חייבין עליהן בחוץ. אמר רבי יעקב: והלא שירי מצוה הן!

היאך חִיבִין עַל שְׂגִירי מִצֹּחַ? אָמַר רַבִּי נְחֻמִּיָּה: הַקָּטָר חֲלָבִים
 יוֹבִיחוּ, שֶׁהֵן שְׂגִירי מִצֹּחַ וְחִיבִין עֲלֵיהֶן בַּחוּץ. אָמַר לוֹ רַבִּי
 יַעֲקֹב: אַף עַל פִּי שֶׁהֵן שְׂגִירי מִצֹּחַ, תִּחֲלֶת עֲבֹדָה הֵן. חֲטָאת
 הָעֹוֹף הַבָּאָה עַל הַסֶּפֶק, וְהַקְרִיבָהּ בַּחוּץ - חִיבִין עֲלֶיהָ אֲשֶׁם
 תָּלוּי. אֲשֶׁם תָּלוּי הַבָּא עַל הַסֶּפֶק, הַקְרִיבוּ בַּחוּץ - חִיבִין
 עָלָיו חֲטָאת.

ה. עֹולָה שֶׁקָּבַל דָּמָה בְּכֹוס אֶחָד, נָתַן בַּפְּנִים וְחֹזֵר וְנָתַן
 בַּחוּץ, וְחֹזֵר וְנָתַן בַּפְּנִים - חֵיב, שֶׁכָּלֹו רָאוּי לָבֹא
 בַּפְּנִים. קָבַל דָּמָה בְּשְׁנֵי כֹוסוֹת, נָתַן שְׁנֵיהֶם בַּפְּנִים - פָּטוּר.
 שְׁנֵיהֶן בַּחוּץ - חֵיב. אֶחָד בַּפְּנִים וְאֶחָד בַּחוּץ - פָּטוּר. אֶחָד
 בַּחוּץ וְאֶחָד בַּפְּנִים - כִּפּוּר הַפְּנִימִי וְחֵיב עַל מֶה שֶׁבַּחוּץ,
 לְמֶה הַדָּבָר הַזֶּה? לְמַפְרִישׁ תּוֹדָתוֹ וְאַבְדָּהּ, וְהַפְרִישׁ אַחֲרֵת
 תַּחֲתֶיהָ, וְאַחֵר כֶּךָ נִמְצְאת הִרְאָשׁוֹנָה. שֶׁחָט שִׁתִּיחֶן בַּפְּנִים
 - פָּטוּר. שִׁתִּיחֶן בַּחוּץ - חֵיב. אַחַת בַּפְּנִים וְאַחַת בַּחוּץ,
 אַחַת בַּחוּץ וְאַחַת בַּפְּנִים - כִּפּוּר בַּפְּנִים, וְחֵיב עַל מֶה שֶׁבַּחוּץ.
 שֶׁחָטָן וְהִירִי דָּמָן מְנַחֵין בְּכֹוסוֹת, נָתַן שְׁנֵיהֶם בַּפְּנִים - פָּטוּר.
 שְׁנֵיהֶן בַּחוּץ - חֵיב. אֶחָד בַּפְּנִים וְאֶחָד בַּחוּץ - פָּטוּר. אֶחָד
 בַּחוּץ וְאֶחָד בַּפְּנִים - כִּפּוּר הַפְּנִימִי וְחֵיב.

ו. וְלֹד חֲטָאת, וְתִמְוֹרֶת חֲטָאת, וְחֲטָאת שְׁמִתוֹ בְּעֲלֶיהָ,
 לְהַקְרִיבֶן בַּחוּץ - פָּטוּר. שֶׁכִּפְּרוּ הַבְּעָלִים, וְשֶׁעֲבָרָה
 שְׁנֵתָהּ, שֶׁאַבְדָּהּ, וְנִמְצְאת עַד שֶׁלֹּא כִפְּרוּ הַבְּעָלִים - חֵיב.
 מִשְׁכִּפְּרוּ הַבְּעָלִים - פָּטוּר. פָּרִים הַנִּשְׁרָפִים, וְשִׁעִירִים הַנִּשְׁרָפִין

שֶׁהִקְרִיב בַּחוּץ - פָּטוּר. אוֹתוֹ וְאֶת בָּנוֹ שֶׁהִקְרִיב בַּחוּץ -
 חֵיב עַל הָרָאשׁוֹן וּפָטוּר עַל הַשְּׁנִי. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הַשְּׁנִי
 בְּלֹא תַעֲשֶׂה. עוֹלָה וּמִחְסַר זָמַן בְּגוֹפָה - פָּטוּר. וּבִבְעָלִים -
 חֵיב. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: בְּגוֹפָה בְּלֹא תַעֲשֶׂה. חֲטָאת וּמִחְסַר
 זָמַן, בֵּין בְּגוֹפָה וּבֵין בִּבְעָלִים - פָּטוּר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר:
 הָרִי זֶה בְּלֹא תַעֲשֶׂה. הַקּוֹמֵץ וְהַמִּקְבֵּל דָּמוֹ בַּחוּץ - פָּטוּר.
 זֶה הַבִּלָּל: כָּל שֶׁהוּא מִשֵּׁם עֲבוּדָה וְרֹאיוֹ לִקְרֹב בַּפָּנִים -
 חֵיבִין עָלָיו בַּחוּץ, וְכָל שֶׁאִינוֹ מִשֵּׁם עֲבוּדָה וְאִין רֹאיוֹ לִקְרֹב
 בַּפָּנִים - אִין חֵיבִין עָלָיו בַּחוּץ. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן
 אוֹמֵר: אֵף כָּל שֶׁהוּא מִשֵּׁם עֲבוּדָה, וְרֹאיוֹ לִקְרֹב בַּפָּנִים,
 עָשָׂה הָזֵר פִּיּוּצָא בּוֹ בַּפָּנִים - חֵיב, חוּץ מִן הַשּׁוֹחֵט.

ו. בִּהְיוֹן שֶׁעֲבַד טָמֵא, טָבוּל יוֹם, וּמִחְסַר בְּגָדִים, וּמִחְסַר
 בַּפּוּרִים, וְשִׁלָּא רְחוּץ יָדַיִם וְרִגְלָיִם - אִין חֵיב אֶלָּא
 אַחַת. זֶר שֶׁעֲבַד, טָמֵא, טָבוּל יוֹם, וּמִחְסַר בְּגָדִים, וּמִחְסַר
 בַּפּוּרִים, וְשִׁלָּא רְחוּץ יָדַיִם וְרִגְלָיִם - אִין חֵיב אֶלָּא אַחַת.

ה. וְאֵלּוֹ הֵן שְׁבִמִיתָה: הָאוֹכֵל טָבֵל, וְזֶר שֶׁאֵכֵל תְּרוּמָה, וְכֵהֵן
 טָמֵא שֶׁאֵכֵל תְּרוּמָה טְהוֹרָה, וְזֶר, וּטָבוּל יוֹם, מִחְסַר
 בְּגָדִים וּמִחְסַר בַּפּוּרִים, וְשִׁלָּא רְחוּץ יָדַיִם וְרִגְלָיִם, וּפְרוּעֵי
 רֹאשׁ וְשִׁתּוּיֵי יַיִן שֶׁשָּׁמְשׁוּ - בְּלֶן בְּמִיתָה. אֲבָל עֶרֶל, וְאוֹנָן,
 וְיוֹשֵׁב - הָרִי אֵלּוֹ בְּאַזְהָרָה. בַּעַל מוֹם - בְּמִיתָה; דְּבָרֵי רַבִּי.
 וְחֻבָּמִים אוֹמְרִים: בְּלֹא תַעֲשֶׂה. הַזֵּיד בְּמַעֲלָה; רַבִּי אוֹמֵר:
 בְּמִיתָה. וְחֻבָּמִים אוֹמְרִים: בְּלֹא תַעֲשֶׂה. אֵלּוֹ חֵיבִין עָלֵיהֶן

מיתה: זרק את הדם לפני, ולפני לפני, המוצה בעוף, מקטיר על גבי מזבח, והמנסך שלשת לוגין מים ושלשת לוגין יין בחוץ - הרי אלו חייבין מיתה. אבל הקומץ, והמקבל, והמהלך, קבל תזר, קבל הפסול, קבל בשמאלו, קבל בכלי חול, נתן את הנתנין למטה למעלה, ואת הנתנין למעלה למטה, את הנתנין בפנים בחוץ, ואת הנתנין בחוץ בפנים, או ששחטן חוץ לזמן, וחוץ למקומן, הפסח והחטאת ששחטן שלא לשמן - הרי אלו בלא תעשה.

פרק שלשה עשר

א. עד שלא הוקם המשכן היו הבמות מתרות, מה הן מקריבין? בהמה חיה ועוף גדולים וקטנים זכרים ונקבות תמימים ובעלי מומין טהורין, אבל לא טמאין. הכל קרב עולה וטעונה הפשט ונתוח העובדי פוכבים בזמן הזה - מתרים לעשות בן.

ב. עד שלא הוקם המשכן היו הבמות מתרות, ועבודה בבכורות. משהוקם המשכן - היו הבמות אסורות, ואין בשרה אלא בבהנים. קדשי קדשים נאכלין לפני מן הקלעים, קדשים קלים בכל מחנות ישראל. הנותן על גבי מזבח בשעת פרוקה או בשעת שגרה הרוח את היריעה -

לא עשה כלום. בשעת מסעות קדשים - נפסלים, ושמאים פורשים כל אחד ואחד חוץ למחיצתו.

ג. באו לגלגל - התירו הבמות. קדשי קדשים נאכלין לפנים מן הקלעים. קדשים קלים בכל מקום. רבי יהודה ורבי שמעון אומרים: בכל הרואה. איזה הוא הרואה? הרואה ואינו מפסיק. באו לשילה - נאסרו הבמות. קדשי קדשים נאכלין לפנים מן הקלעים, קדשים קלים בכל הרואה. איזה הוא הרואה? הרואה ואינו מפסיק. באו לנוב ונגבעון - התירו הבמות. קדשי קדשים נאכלין לפנים מן הקלעים וקדשים קלים בכל מקום. רבי יהודה ורבי שמעון אומרים: בכל הרואה. איזה הוא הרואה? הרואה ואינו מפסיק. ימי אהל מועד שבמדבר: ארבעים חסר אחת. ושבגלגל: ארבע עשרה שנה. ושבשילה: שלש מאות ושבעים חסר אחת. ושבנוב ונגבעון: חמשים ושבוע. בבית עולמים: ארבע מאות ועשר לבנינו הראשון, ארבע מאות ועשרים לבנינו האחרון.

ד. ארבע בללות הורה רבי שמעון בקדשים: כל שהקדישן בשעת אסור - המעלה אותו בחוץ חייב בעשה, וחייב בלא תעשה, וחייב בהכרת. כל שהקדישו בשעת התר ושחיטתו בשעת אסור - המעלה אותו בחוץ חייב בעשה, וחייב בלא תעשה, ופטור בהכרת. כל שהקדישו בשעת אסור, ושחיטתו בשעת התר - חייב בעשה, ופטור בלא תעשה, ופטור בהכרת. כל שהקדישו בשעת התר ושחיטתו

בשעת הֶתֶר - פֶּטוּר בַּעֲשָׂה, וּפֶטוּר בְּלֹא תַעֲשֶׂה, וּפֶטוּר
 בְּהִכָּרֶת. וְקָדְשִׁים שֶׁהִקְדִּישׁוּ בְּכֶמֶה גְדוֹלָה - יִקְרְבוּ בְּכֶמֶה
 קְטָנָה. אֵיזָה הוּא שֶׁהִקְדִּישׁוּ בַשָּׁעַת אֲסוּר וְשִׁחִיטָתוֹ בַּשָּׁעַת
 אֲסוּר? קָדְשִׁים שֶׁהִקְדִּישׁוּ בַּמִּשְׁכָּן - יִקְרְבוּ בַּמִּשְׁכָּן. בְּשִׁילָה
 בְּבֵית עֹלָמִים - יִקְרְבוּ בְּבֵית עֹלָמִים. לְפִיכָךְ, הַמַּעֲלָה אוֹתוֹ
 בַּחוּץ - חֵיב בַּעֲשָׂה, וְחֵיב בְּלֹא תַעֲשֶׂה, וְחֵיב בְּהִכָּרֶת. אֵיזָהוּ
 שֶׁהִקְדִּישׁוּ בַשָּׁעַת הֶתֶר וְשִׁחִיטָתוֹ בַּשָּׁעַת אֲסוּר? קָדְשִׁים
 שֶׁהִקְדִּישׁוּ קֹדֶם שֶׁהוּקָם הַמִּשְׁכָּן וְהוּקָם הַמִּשְׁכָּן - יִקְרְבוּ
 בַּמִּשְׁכָּן. בְּגִלְגָּל, וּבָאוּ לְשִׁילָה - יִקְרְבוּ בְּשִׁילָה. בְּנוֹב וּבְגִבְעוֹן
 וּבָאוּ לְבֵית הָעֹלָמִים - יִקְרְבוּ בְּבֵית עֹלָמִים. לְפִיכָךְ, הַמַּעֲלָה
 אוֹתוֹ בַּחוּץ - חֵיב בַּעֲשָׂה, וְחֵיב בְּלֹא תַעֲשֶׂה, וּפֶטוּר בְּהִכָּרֶת.
 אֵיזָהוּ שֶׁהִקְדִּישׁוּ בַשָּׁעַת אֲסוּר וְשִׁחִיטָתוֹ בַּשָּׁעַת הֶתֶר? קָדְשִׁים
 שֶׁהִקְדִּישׁוּ בַּמִּשְׁכָּן, בָּאוּ לְגִלְגָּל - יִקְרְבוּ בְּגִלְגָּל. בְּשִׁילָה וּבָאוּ
 לְנוֹב וּבְגִבְעוֹן - יִקְרְבוּ בְּנוֹב וּבְגִבְעוֹן. לְפִיכָךְ, הַמַּעֲלָה אוֹתָן
 בַּחוּץ - חֵיב בַּעֲשָׂה וּפֶטוּר בְּלֹא תַעֲשֶׂה, וּפֶטוּר בְּהִכָּרֶת.
 אֵיזָה הִיא שֶׁהִקְדִּישׁוּ בַשָּׁעַת הֶתֶר וְשִׁחִיטָתוֹ בַּשָּׁעַת הֶתֶר?
 קָדְשִׁים שֶׁהִקְדִּישׁוּ בְּגִלְגָּל - יִקְרְבוּ בְּגִלְגָּל. בְּנוֹב וּבְגִבְעוֹן -
 יִקְרְבוּ בְּנוֹב וּבְגִבְעוֹן, לְפִיכָךְ הַמַּעֲלָה אוֹתָן בַּחוּץ - פֶּטוּר,
 וּפֶטוּר בְּלֹא תַעֲשֶׂה, וּפֶטוּר בְּהִכָּרֶת.

ה. הַכֹּל בְּשֵׁרִין לְקָרֵב בְּכֶמֶה אֶף הַגֵּרִים, אֶף הַנָּשִׁים, אֶף
 הָעֶבְרִים. כָּל שְׂגֵדֶר וְנָדֵב - קָרֵב בְּכֶמֶת יָחִיד. כָּל
 שְׂאִין נָדֵר וְנָדֵב - אֵין קָרֵב בְּכֶמֶת יָחִיד; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר.
 וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין קָרֵב בְּכֶמֶת יָחִיד אֶלָּא עוֹלָה וּשְׁלָמִים

בְּלִבְר. בְּמַת יָחִיד - אֵין טָעוֹן נִסְכִּים; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר.
וְחֻכָּמִים אוֹמְרִים: טָעוֹנָה נִסְכִּים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כָּל
שֶׁהֲצִבּוֹר וַיָּחִיד מִקְרִיבִין בְּאַהֶל מוֹעֵד שְׂבַמְדָּבָר - מִקְרִיבִין
בְּאַהֶל מוֹעֵד שְׂבַגְלָגֵל. אֵין בֵּין אַהֶל מוֹעֵד שְׂבַמְדָּבָר לְאַהֶל
מוֹעֵד שְׂבַגְלָגֵל, אֲפָא בַּמְדָּבָר אֵין בּוֹ הֵתֵר הַבָּמָה, וְשְׂבַגְלָגֵל
יֵשׁ בּוֹ הֵתֵר הַבָּמָה. בְּמַתוֹ שְׂפִרְאֵשׁ גָּנוּ - אֵין יָחִיד מִקְרִיב
עָלֶיהָ, אֲפָא עוֹלָה וְשִׁלְמִים בְּלִבְר. וְחֻכָּמִים אוֹמְרִים: כָּל
שֶׁהֲצִבּוֹר מִקְרִיבִין בְּאַהֶל מוֹעֵד שְׂבַמְדָּבָר - מִקְרִיבִין בְּאַהֶל
מוֹעֵד שְׂבַגְלָגֵל, כָּאֵן וְכָאֵן אֵין הַיָּחִיד מִקְרִיב עָלֶיהָ, אֲפָא
עוֹלָה וְשִׁלְמִים בְּלִבְר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵף הֲצִבּוֹר לֹא הָיוּ
מִקְרִיבִין בְּאַהֶל מוֹעֵד שְׂבַמְדָּבָר, אֲפָא פְסָחִים וְחוֹבוֹת הַקְּבוּעַ
לָהֶם זְמַן מִן הַתּוֹרָה בְּלִבְר.

ו. וְכֵן הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הַשּׁוֹחֵט אֶת הַפֶּסַח עַל הַיָּחִיד,
וְהַעֲלָהוּ בַּחוּץ, בִּשְׁעַת אֶסּוֹר הַבָּמָה - אֶסּוֹר. בִּשְׁעַת
הֵתֵר הַבָּמָה - מִתֵּר. שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים מו, ה): "לֹא תוּכַל לְזַבֵּחַ
אֶת הַפֶּסַח". יָכוֹל אֵף בִּשְׁאֵר יָמוֹת הַשָּׁנָה? תִּלְמוּד לומר
(שם): "בְּאַחַד שְׁעָרֶיךָ" - בִּשְׁעָה שִׁישְׂרָאֵל מֵתְכַנְּסִין בְּמָקוֹם
אַחַד, הָיוּ אוֹמְרֵי בִּשְׁעַת הָרָגֵל.

ז. אֵלֶּי דְּבָרִים שְׂבִין בָּמָה גְּדוּלָּה לְבָמָה קִטְנָה, קָרֵן וְכֶבֶשׂ
וַיִּסּוֹד בְּבָמָה גְּדוּלָּה, אֵין קָרֵן וְכֶבֶשׂ וַיִּסּוֹד בְּבָמָה
קִטְנָה, כִּיּוֹר וְכֶבֶשׂ בְּבָמָה גְּדוּלָּה אֵין כִּיּוֹר וְכֶבֶשׂ בְּבָמָה קִטְנָה.
חֲזָה וְשׁוֹק לְכַהֲנִים בְּבָמָה גְּדוּלָּה, חֲזָה וְשׁוֹק לְבָעָלִים בְּבָמָה

קטנה. עור עולה לפהנים בבמה גדולה עור עולה לפעלים
בבמה קטנה, חוץ למקומו בבמה גדולה אין חוץ למקומו
בבמה קטנה.

ה. אלו דברים ששונה במה גדולה לבמה קטנה: שחיטה
בבמה גדולה שחיטה בבמה קטנה, הפשט ונתוח
בבמה גדולה הפשט ונתוח בבמה קטנה, דם מתיר מכשיר
ומפגל בבמה גדולה דם מכשיר בבמה קטנה. מום פוסל
בבמה גדולה מום פוסל בבמה קטנה. חוץ לזמנו בבמה
גדולה חוץ לזמנו בבמה קטנה. אי זו היא במה גדולה
בשעת החרת הבמה? אהל מועד נטוי בדרכו אין הארון
נתון שם, אי זו היא במה קטנה בשעת החרת הבמה? עושה
אדם במה על פתח חצרו, ועל פתח גנתו, מקריב עליה
הוא ובנו בתו ועבדו ושפחתו.

ט. אי זו היא מנוחה? זו שילה. ונחלה? זו ירושלים. שנאמר
(דברים יב, ט): "כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל
הנחלה". ואומר (ירמיה יב, ט): "העית צבוע נחלתי לי". ואומר
(שם ח): "הייתה לי נחלתי בארצה ביצר"; דברי רבי יהודה.
רבי שמעון אומר: "נחלה" - זו שילה. "מנוחה" - זו ירושלים,
שנאמר (תהלים קלב, א): "כי בחר ה' בציון וגו' זאת מנוחתי
עדי עד פה אנשב כי אויתיה".

מסכת מנחות

פרק ראשון

א. רבי שמעון אומר: כל המנחות שנקמצו שלא לשמן - בשרות, ועלו לבָעָלִים לְשֵׁם חוֹבָה, שאין המנחות דומות לזבחים. מחבת לשום מרחשת - מעשיה מודיעים עליה לשום מחבת. מרחשת לשום בלולה - מעשיה מודיעין עליה, לשום מרחשת. אבל זבחים אין כאן, אלא מעשה אחד לבָעָן ושחיטה אחת לבָעָן.

ב. חמר בשחיטה שאין בקמיצה, ובקמיצה שאין בשחיטה, שהשחיטה קבוע לה צפון וקבוע לה מקום בצואר. ונוהגת בכל הקרבים ואוסרת חֲלִין בפנים וקדשים בחוץ, וחיבין עליה בחוץ, מה שאין בן בקמיצה. חמר בקמיצה, שהקמיצה טעון בהן וכלי שרת, מה שאין בן בשחיטה. קמיצה בכלי ושחיטה אפילו בקרוזית של קנה.

ג. חמר בשחיטה שאין במליקה, ובמליקה שאין בשחיטה, שהשחיטה דוחה את השבת ואת הטמאה, ונוהגת בצבור בַּיְחִיד, וטעונה כלי, וטעונה צפון, מה שאין בן

במליקה. חמר במליקה, שהמליקה טעונה כהן כשר, מה שאין בן בשחיטה.

ה. חמר בקמיצה שאין במליקה, ובמליקה שאין בקמיצה, שהקמיצה דוחה את השבת ודוחה את השמאה. ונוהגת בצבור בייחוד, וטעונה כלי, מה שאין בן במליקה. חמר במליקה, שהמליקה קבוע לה מקום בצואר, ונוהגת בכל הקרבים, מה שאין בן בקמיצה. רבי אליעזר אומר: אפילו רגלו אחת על גבי הרצפה ורגלו אחת על גבי לבנה, רגלו אחת על גבי רצפה ורגלו אחת על גבי כלים, אם ינטל הכלי ויוכל לעמד בפני עצמו - כשר. ואם לאו - פסול.

ה. טמא מת, וטבול יום, ומחפר כפורים, אין הציץ מרצה על טמאת הגוף, על מה הציץ מרצה? על טמאת הדם ועל הקמיצה ועל הנסכים.

ו. מחפר בגדים כהן גדול משמש בשמונה כלים. וההדיוט בארבעה. ואם שמש כהן גדול בארבעה והדיוט בשמונה ועבד - עבודתו פסולה. עבד עבודת זהב בבגדי לבן, ועבודת לבן בבגדי זהב ועבד - עבודתו פסולה. היו מרשלין ומספקין, או שהיו משחקין ועבד - עבודתו כשרה. לבש שתי כתנות, ושתי מכנסים, ושני אבנטים, או שהיו מקורעין, או שחסר אחד מהם, או שנתן רטיה על גבי בשרו תחת בגדיו, ועבד - עבודתו פסולה.

ו. 'שלא רחויץ ידים ורגלים' כיצד? מקדש ידיו ורגליו בכלי שרת בפנים, קדש ידיו ורגליו בכלי שרת בחוץ, או מבלי חול בפנים, או שטבל במי מערה ועבד - עבודתו פסולה. כיצד הוא מקדש? נותן יד ימינו על גבי רגל ימינו, שמאלו על גבי רגל שמאלו, משפשף ומרחיץ, משפשף ומרחיץ. רבי יהודה אומר: אפילו שתי ידים זו על גבי זו - מקדש. אמרו לו: אי אפשר לבן כהנים שלא טבלו ולא קדשו ידיהם ורגליהם, וכן כהן גדול שטבל ולא קדש ידיו ורגליו, בין עבודה לעבודה, ובין בגדים לבגדים, ועבד - עבודתו פשרה. אבל כהנים שלא טבלו ולא קדשו ידיהם ורגליהם. וכן כהן גדול שטבל ולא קדש ידיו ורגליו מן הבקר, ועבד - עבודתו פסולה. אחד כהן גדול ואחד כהן הדיוט ששמשו שחרית, ולא רחצו ידיהם ורגליהם - הרי אלו חייבים מיתה, שנאמר (שמות ל, ב): "בבאם אל אהל מועד ירחצו מים ולא ימתו". הנה עומד ומקריב כל העולה לאורה - טעון קדוש ידים ורגלים. רבי אומר: אין העולה פוסלת בקדוש ידים ורגלים. רבי אלעזר בן רבי שמעון אומר: אפילו הוא עוסק בעבודה שלשה ימים - אין העולה פוסלת בקדוש ידים ורגלים.

ח. ישב על גבי הרצפה - פסול, שנאמר (דברים יח, ה): "לעמד". עמד על גבי לבנה - פסול, שנאמר (שם שם, ז): "ככל אחיו הלזים".

ט. קמץ בשמאל - פסול. בן בתירא אומר: יחזיר ויחזור ויקמץ בימין. אמר רבי אלעזר בן רבי שמעון: כך היה רבי יהודה בן בתירא אומר בכל הפסולין. רבי יוסי בן יאסין ורבי יהודה נחתום אומר: במה דברים אמורים? בזמן שלא קדש קמץ בבלי, אבל אם קדש קמץ זה בבלי - הכל מודים שלא יחזיר. רבי אומר: בין כך ובין כך - יחזיר, שאין הבלי מקדש קמץ בבלי, אבל אם קדש קמץ זה בבלי - הכל מודים שלא יחזיר. רבי אומר: בין כך ובין כך - יחזיר, שאין הבלי מקדש קמץ שלא נקמץ מבריתו.

י. כיצד סדר מנחות? היה מביאן מתוך ביתו בבלי פסח ובבלי זרב - נותנה בתוך כלי שרת ומקדישה בתוך כלי שרת, ונותן שמנה ולבונתה עליה. נכנס ומגיש בה בקרן מזרחית דרומית, לדרומה של קרן - מניחה במזבח ודיו, ומסלק את לבונתה מצד אחד, וקומץ ממקום השמן, ונותנו בתוך כלי שרת, ומקדשו בתוך כלי שרת, ומלקט את הלבונה, ונותנה על גבו, ומעלה אותו על גבי המזבח, ומולחו ונותן על גבי המזבח. האשים והשירים נתנין לפהנים, רשאים פהנים לתן בשגרי מנחות יין שמן ודבש, ואסורין לחמץ. כיצד הוא עושה? פושט אצבעותיו על פסת ידו, ובפיתים ממחק ממעלה למטה. רבה שמנה וחסר שמנה, רבה סולתה וחסר סולתה - פסולה. רבה לבונתה - פשרה. מעט לבונתה, אפילו שני קרטין - פשרה; דברי רבי יהודה.

רבי שמעון אומר: הקמץ והלבונה שחסר אפילו כל שהוא - פסולה. קמץ שלא במקום השמן, ושלא במקום הלבונה, או שלא נתן עליה לבונה, אפילו כל שהוא - פסולה. אחד מנחת ישראל ואחד מנחת כהנים, אלא שמנחת כהנים בקלה כליל לאשים, שנאמר (ויקרא ו, טו): "וכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל".

פרק שני

א. הקומץ את המנחה לאכול שיריה בחוץ, או כזית משיריה בחוץ, להקטיר קמצה בחוץ, או כזית מקמצה בחוץ, להקטיר לבונתה בחוץ, או כזית מלבונתה בחוץ - פסול ואין בו כרת. לאכול שיריה למחר, או כזית משיריה למחר, להקטיר קמצה למחר, או כזית מקמצה למחר, להקטיר לבונתה, או כזית מלבונתה למחר - פגול וחיבין עליו כרת. כל המנחות שקמצן שלא לשמן, הוליד והקטיר חוץ לזמנו, הוליד והקטיר שלא לשמן - פגול וחיבין עליו כרת, ובלבד שיקרב המתיר במצותו. ביצר קרב המתיר במצותו? קמץ בשתיקה, ונתן בפלי, והוליד חוץ לזמנו, או שקמץ חוץ לזמנו ונתן בפלי והוליד והקטיר בשתיקה, או שקמץ ונתן בפלי והוליד והקטיר בשתיקה - זהו שקרב המתיר במצותו.

ג. ביצד לא קרב המתיר במצותו? קמץ חוץ לזמנו ונתן בפלי, והוליד והקטיר חוץ לזמנו, או שקמץ חוץ לזמנו ונתן בפלי, והוליד והקטיר חוץ למקומו, או שקמץ ונתן בפלי, והוליד והקטיר חוץ למקומו, בין שהקדים מחשבת זמן למחשבת מקום, ובין שהקדים מחשבת מקום למחשבת זמן - פסול, ואין בו פרת. רבי יהודה אומר: אף בזה הקדים מחשבת זמן למחשבת מקום - פגול, וחיבין עליו פרת. קדמה מחשבת מקום למחשבת זמן - פסול, ואין בו פרת.

ג. ביצד קדמה מחשבת מקום למחשבת זמן? קמץ חוץ למקומו, ונתן בפלי והוליד והקטיר חוץ לזמנו. מנחת חוטא ומנחת קנאות שקמץן שלא לשמן - פסול, ואין בו פרת, מפני שלא קרב המתיר במצותו.

ה. הקומץ את המנחה לאכול שיריה בחוץ, להקטיר קמצה למחר, לאכול שיריה למחר, להקטיר קמצה בחוץ, בין שהקדים מחשבת זמן למחשבת מקום, ובין שהקדים מחשבת מקום למחשבת זמן - פסול, ואין בו פרת. רבי יהודה אומר: אף בזה הקדים מחשבת זמן למחשבת מקום - חיבין עליו פרת. הקדים מחשבת מקום למחשבת זמן - פסול, ואין בו פרת. כל המנחות שקמץן חוץ לזמנו, או שקבלו פסולין את הקמץ וקטרוהו בשתיקה, אפלו חוץ לזמנו - פסול ואין בו פרת.

ה. הקומץ את המנחה לאכל משיריה בזית היום ובזית למחר.
 להקטיר מקמצה בזית בחוץ ובזית בפנים - פסול
 ואין בו פרת. לאכל משיריה בזית היום ובזית למחר,
 להקטיר מקמצה בזית היום ובזית למחר - פגול וחיבין
 עליו פרת. הקומץ את המנחה, לאכל משיריה פחצי זית
 בחוץ ובחצי זית בפנים, ולהקטיר מקמצה פחצי זית בחוץ
 ובחצי זית בפנים - פשר! וכן למחר פשר.

ו. הקומץ את המנחה, לאכל משיריה בזית בחוץ, ובזית
 בפנים, בין שהקדים מחשבת זמן למחשבת מקום,
 ובין שהקדים מחשבת מקום למחשבת זמן - פסול, ואין
 בו פרת. רבי יהודה אומר: אף בזה הקדים מחשבת זמן
 למחשבת מקום - פגול וחיבין עליו פרת. הקדים מחשבת
 מקום למחשבת זמן - פסול ואין בו פרת. הקומץ את
 המנחה, לאכול משיריה פחצי זית בחוץ, ולהקטיר מקמצה
 פחצי זית בחוץ, לאכול משיריה פחצי זית למחר, ולהקטיר
 מקמצה פחצי זית למחר, לאכול משיריה פחצי זית בחוץ,
 ולהקטיר מקמצה פחצי זית למחר - פשר, שאין קמיצה
 והקטרה מצטרפין זה עם זה. אבל קמיצה וקמיצה, הקטרה
 והקטרה - מצטרפין זה עם זה. פיצד קומץ את המנחה
 לאכול משיריה בזית בחוץ ובזית למחר, להקטיר מקמצה
 בזית בחוץ ובזית למחר? - פסול ואין בו פרת, מפני
 שקמיצה וקמיצה, הקטרה והקטרה - מצטרפין זה עם זה.
 הקומץ את המנחה לאכול משיריה פחצי זית למחר, ובשעת

הקטרה חשב עוד להקטיר מקמצה בתצי זית למחר - פגול ותיבין עליו ברת, מפני שקמיצה והקטרה מצטרפין זה עם זה לפגל. הקומץ את המנחה להקטיר מקמצה בתצי זית למחר, שאין פחות מבזית מפגל ופוסל בכל מקום. הקומץ את המנחה לאכול קמצה ולהקטיר ושיריה, לאכול דבר שאין דרכו לאכול, ולהקטיר דבר שאין דרכו להקטיר - פשר. ורבי יהודה פוסל. להניח קמצה ושיריה למחר, או להוציאן לחוץ - פשר ורבי יהודה פוסל. רבי אלעזר אומר: רבי אליעזר פוסל ורבי יהושע מכשיר. אמר לו רבי יהודה: ומה אם הניח את הקומץ למחר - אינו פוסל. וחקמים אומרים: זה וזה פשר! אין לך שהוא פסול אלא מחשבת קמיצה והקטרה בלבד.

פרק שלישי

א. השוחט שני כבשים, לאכל אחת מן התולדות למחר, להקטיר שני בזיבין, לאכל אחד מן הסדרים למחר - פגול ותיבין עליו ברת; דברי רבי מאיר. וחקמים אומרים: זה פגול ותיבין עליו ברת, והשני, פסול ואין בו ברת.

ב. שני בזיבי לבונה שנטמא אחד מהן - יקרב בטמאה, ויחברו יקרב בטהרה. רבי יהודה אומר: אין קרבן צבור חלוק, אלא שניהם יקרבו בטמאה.

ג. הקומץ והלִבֻנָה שֶׁנִּטְמָא אַחֵר מֵהֶם - שְׁנֵיהֶם יֵצְאוּ לְבֵית הַשְּׂרָפָה.

ד. הָיָה מִקְרִיב שְׁתֵּי הַלֶּחֶם, וְנִטְמָאוּ בִידּוֹ, אוֹמְרִין לוֹ: הָיוּ פָקַח וּשְׂתָק.

ה. הָיָה מִקְרִיב סְדָרִים, וְנִטְמָאוּ בִידּוֹ, אוֹמְרִין לוֹ: הָיוּ פָקַח וּשְׂתָק.

ו. הָיָה מִקְרִיב שְׁנֵי בָזִיכִין, וְנִטְמָאוּ בִידּוֹ, אוֹמְרִין לוֹ: הָיוּ פָקַח וּשְׂתָק.

ז. הָיָה מִקְרִיב מִנְחַת כֹּהֲנִים וּמִנְחַת מְשִׁיחַ, וְנִטְמָאוּ בִידּוֹ, אוֹמְרִין לוֹ: הָיוּ פָקַח וּשְׂתָק.

ח. הָיָה מִקְרִיב מִנְחַת פָּרִים וּכְבָּשִׁים, וְנִטְמָאָה בִידּוֹ, אוֹמֵר, וּמִבִּיאִין אַחֲרֶיהָ תַּחֲתֶיהָ, אֵין שָׁם אֵלָּא הִיא - אוֹמְרִים לוֹ: הָיוּ פָקַח וּשְׂתָק.

ט. הָיָה מִקְרִיב מִנְחַת הָעֹמֶר, וְנִטְמָאָה, אוֹמֵר, וּמִבִּיאִין אַחֲרֶיהָ תַּחֲתֶיהָ, אֵין שָׁם אֵלָּא הִיא - אוֹמְרִים לוֹ: הָיוּ פָקַח וּשְׂתָק! דְּבָרֵי רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שְׁמַעוֹן. רַבִּי אוֹמֵר: בֵּין כֶּךָ וּבֵין כֶּךָ, אוֹמְרִים לוֹ: הָיוּ פָקַח וּשְׂתָק! שֶׁהָעֹמֶר שֶׁקֶצְרוּהוּ שֶׁלֹּא כִּמְצוֹתוֹ - פָּסוּל.

י. תוֹדָה מְעַכְבֶּת וּמִפְגֵּלֶת אֶת הַלֶּחֶם, וְהַלֶּחֶם מְעַכֵּב וְאֵין מִפְגֵּל אֶת הַתוֹדָה. כְּבָשִׁים מְעַכְבִּין וּמִפְגִּלִין אֶת

הִלָּחם, וְהִלָּחם מְעַבֵּב וְאֵין מְפַגֵּל אֶת הַכֹּבָשִׁים. הַזֵּבַח מְפַגֵּל
אֶת הַנִּסְכִּים מִשְׁקַדְשׁוֹ בְּכָלֵי; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְאֵין נִסְכִּים
מְפַגְלִין אֶת הַזֵּבַח.

יא. קָמִין בִּשְׁתִּיקָה, וּכְשֶׁהוּא בָּא לְהִקְטִירָה - הִקְטִיר אֶת
הַקָּמִין בִּשְׁתִּיקָה, וְאֶת הַלְּבֹנָה חוּץ לְזִמְנָה -
פְּגוּל וְחֵיבִין עָלָיו כֶּרֶת; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים:
אֵין בּוֹ כֶּרֶת עַד שִׁיפְגֵּל בְּכָל הַמִּתִּיר; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר.
אֵימָתִי? בְּזִמָּן שִׁיקָרֵב מִתִּיר כְּמַצּוֹתוֹ! אֲבָל לָן, אוֹ שֶׁנִּפְסַל,
אוֹ שִׁיָּצָא חוּץ לְקִלְעִים, אוֹ שֶׁהִקְטִירוּ פְּסוּלִים אֶת אֶחָד
מֵהֶן, אִפְּלוּ חוּץ לְזִמְנָה - פְּסוּל וְאֵין בּוֹ כֶּרֶת. הִקְטִיר אֶחָד
מֵהֶן הַיּוֹם, עַל מְנַת לְהִקְטִיר מִחֲבֵרוֹ לְמָחָר - הַכֹּל מוֹדִין
שֶׁפְּגוּל וְחֵיבִין עָלָיו כֶּרֶת. שְׁנֵי בְּזִיכֵי לְבֹנָה שֶׁהִקְטִיר הָרִאשׁוֹן
בִּשְׁתִּיקָה, וְהַשְּׁנִי חוּץ לְזִמְנָה - פְּגוּל וְחֵיבִין עָלָיו כֶּרֶת; דְּבָרֵי
רַבִּי מֵאִיר. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין כֶּרֶת, עַד שִׁיפְגֵּל בְּכָל
הַמִּתִּיר; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. אֵימָתִי? בְּזִמָּן שִׁיקָרֵב הַשְּׁנִי
כְּמַצּוֹתוֹ, אֲבָל לָן, אוֹ שֶׁנִּפְסַל, אוֹ שִׁיָּצָא חוּץ לְקִלְעִים, אוֹ
שֶׁהִקְטִירוּ פְּסוּלִים אֶת אֶחָד מֵהֶן, אִפְּלוּ חוּץ לְזִמְנָה - פְּסוּל
וְאֵין בּוֹ כֶּרֶת. הִקְטִיר אֶת אֶחָד מֵהֶם, עַל מְנַת לְהִקְטִיר
מִחֲבֵרוֹ לְמָחָר - הַכֹּל מוֹדִים שֶׁפְּגוּל וְחֵיבִין עָלָיו כֶּרֶת. שְׁנֵי
כֹּבָשִׁי עֲצֻרֶת שֶׁשַּׁחַט הָרִאשׁוֹן בִּשְׁתִּיקָה, וְהַשְּׁנִי חוּץ לְזִמְנָה
- פְּגוּל, וְחֵיבִין עָלָיו כֶּרֶת; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים:
אֵין בּוֹ כֶּרֶת, עַד שִׁיפְגֵּל בְּכָל הַמִּתִּיר; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר.
אֵימָתִי? בְּזִמָּן שִׁיקָרֵב הַשְּׁנִי כְּמַצּוֹתוֹ! אֲבָל לָן, אוֹ שֶׁנִּפְסַל,

או שיצא חוץ לקלעים, או ששחטו פסולים וזרקו את דמו של אחד מהם, אפילו חוץ לזמנו - פסול ואין בו פרת. שחט את אחד מהם היום, על מנת לאכול מחברו למחר - הכל מודים שפשוט, שאין הפבש מפגל ופוסל את חברו בכל מקום.

פרק רביעי

א. מנחה שלא נקמצה שנתערבה במנחה שנקמצה, אם יכול לקמץ מזו שלא נקמצה בפני עצמה - פשרה. ואם לאו - פסולה, ויקטיר קמצה של ראשונה. הקומץ שנתערב בשירים - הרי זה לא יקרב. ואם קרב פשר. רבי אלעזר אומר: נתערב בשירי מנחה אחרת, או במנחה שלא נקמצה - הרי זה לא יקרב. ואם קרב פשר. רבי אלעזר אומר: יקרב. נתערב במנחת פהנים, ובמנחת פהן משיח, ובמנחת נסכים, ובן מנחת פהנים, ובן מנחת פהן משיח, ומנחת נסכים שנתערבו זו בזו - הרי אלו יקרב. ולא עוד, אלא שני פהנים מביאין את מנחותיהן בכלי אחד, ומקריבין אותן לגבי מזבח, מפני שפזן כליל לאשים. נתערבה במנחת פרים אילים וכבשים - הרי אלו יקרב. רבי יהודה אומר: לא יקרב, מפני שזו בלילתה עבה, וזו בלילתה רפה, והן בולעות זו מזו.

ב. תָּרַב שֶׁנִּתְעַרַב בְּבָלִיל - הָרִי זֶה יִקְרַב. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר:
 לֹא יִקְרַב, מִפְּנֵי שְׁבוּלָע מִמֶּנּוּ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: רוּאָה
 אֲנִי אֶת דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר שֶׁאָמַר: 'אִם אֵין קִמֶּץ - אֵין
 שִׁירִים' אַף עַל פִּי שֶׁאֵין שִׁירִים יֵשׁ קִמֶּץ, מִדִּבְרֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ
 שֶׁאָמַר: 'אִם אֵין קִמֶּץ אֵין שִׁירִים אֵין קִמֶּץ'. נִטְמָא קִמֶּץ,
 שֶׁנִּפְסַל, אוֹ שֶׁיֵּצֵא חוּץ לְקִלְעִים - הַשִּׁירִים תִּתְעַבֵּר צוּרְתָם
 וַיֵּצְאוּ לְבֵית הַשְּׂרָפָה. נִטְמָאוּ שִׁירִים אוֹ שֶׁנִּפְסְלוּ אוֹ שֶׁיֵּצְאוּ
 חוּץ לְקִלְעִים. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יִקְטִיר אֶת קִמֶּץ. וְרַבִּי
 יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: לֹא יִקְטִיר. וְאִם הִקְטִיר בֵּין בְּשׁוּגָג בֵּין בְּמִזִּיד
 - מוֹדָה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ שֶׁתִּרְצֶה.

ג. שִׁירִים שֶׁחֲסְרוּ עַד שֶׁלֹּא קָרַב הַקִּמֶּץ - פְּסוּלִין. מִשְׁקָרַב
 הַקִּמֶּץ - בָּשָׂרִים.

ד. רִקְיָי מִנַּחַת יִשְׂרָאֵל שֶׁחֲסְרוּ עַד שֶׁלֹּא קָרַב הַקּוֹמֶץ -
 פְּסוּלִין. מִשְׁקָרַב הַקּוֹמֶץ - בָּשָׂרִים.

ה. חֲלֹזֹת תוֹדָה וְרִקְיָי נְזִיר שֶׁחֲסְרוּ עַד שֶׁלֹּא נִזְרַק דָּם תְּזַבַּח
 - פְּסוּלִין. מִשְׁנִזְרַק דָּם תְּזַבַּח - בָּשָׂרִים.

ו. שְׁתֵּי הַדָּחִים שֶׁחֲסְרוּ עַד שֶׁלֹּא נִזְרַק דָּמָן שֶׁל כֶּבֶשִׂים -
 פְּסוּלִין. מִשְׁנִזְרַק דָּמָן שֶׁל כֶּבֶשִׂים - בָּשָׂרִים.

ז. שְׁנֵי סְדָרִים שֶׁחֲסְרוּ עַד שֶׁלֹּא הִקְטִירוּ בְּזִיכִין - פְּסוּלִין.
 מִשְׁהִקְטִירוּ בְּזִיכִין - בָּשָׂרִים. אֲבָל נִסְכֵּי בְּהֶמָה שֶׁחֲסְרוּ,

בין שקרב תזבח ובין עד שלא קרב תזבח - פְּשִׁירִים, שְׂיָבֹאוּ
נִסְכִּים אֲחֵרִים לְמִזְבֹּחַתָּן.

ה. קָמִין בַּשְּׂתִיקָה, וַיֵּצֵא הַקָּמִין חוּץ לְקִלְעִים וְקָטְרַן בַּשְּׂתִיקָה
- הָרִי זֶה בָּמוֹת שְׁהִיָּה, מוֹעֲלִין בַּשִּׁירִים וְאֵין חִיבִין
עֲלֵיהֶם, מִשּׁוּם נֹתֵר וּמִשּׁוּם טָמֵא. נִטְמָא הַקָּמִין וְקָטְרוּ
בַּשְּׂתִיקָה - אֵין מוֹעֲלִים בַּשִּׁירִים, אֲבָל חִיבִים עֲלֵיהֶם מִשּׁוּם
נֹתֵר וּמִשּׁוּם טָמֵא. שֶׁהֲצִיץ מְרָצָה עַל הַטָּמֵא וְאֵין הֲצִיץ מְרָצָה,
לֹא עַל הָעֵץ וְלֹא עַל הַיּוֹצֵא. קָמִין בַּשְּׂתִיקָה וַיֵּצֵאוּ שִׁירִים חוּץ
לְקִלְעִים, וְהִקְטִיר הַקָּמִין בַּשְּׂתִיקָה, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הָרִי
זֶה בָּמוֹת שְׁהִיָּה. מוֹעֲלִין בַּשִּׁירִים וְאֵין חִיבִין עֲלֵיהֶם מִשּׁוּם
נֹתֵר וּמִשּׁוּם טָמֵא. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: הִרְצָה הֲצִיץ עַל הַיּוֹצֵא
וְאֵין בַּשִּׁירִים, אֲבָל חִיבִים עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם נֹתֵר וּמִשּׁוּם טָמֵא.
נִטְמָאוּ הַשִּׁירִים וְהִקְטִיר אֶת הַקָּמִין בַּשְּׂתִיקָה - הַבֵּל מוֹדִים
שֶׁאֵין מוֹעֲלִין בָּהֶם. אֲבָל חִיבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם נֹתֵר וּמִשּׁוּם
טָמֵא, שֶׁהֲצִיץ מְרָצָה עַל הַטָּמֵא וְאֵין מְרָצָה - לֹא עַל הָעֵץ
וְלֹא עַל הַיּוֹצֵא. קָמִין בַּשְּׂתִיקָה, וַיֵּצֵא, קָמִין חוּץ לְקִלְעִים
וְקָטְרוּ חוּץ לְזִמְנוֹ, אוֹ שֶׁקָּמְצוּ חוּץ לְזִמְנוֹ, וַיֵּצֵא, קָמִין חוּץ
לְקִלְעִים וְקָטְרוּ בַּשְּׂתִיקָה, אוֹ שֶׁקָּמִין חוּץ לְזִמְנוֹ, וַיֵּצֵא חוּץ
לְקִלְעִים, קָטְרוּ חוּץ לְזִמְנוֹ - מוֹעֲלִין בַּשִּׁירִים, וְאֵין חִיבִין עֲלֵיהֶן
מִשּׁוּם פְּגוּל. נִטְמָא הַקָּמִין וְקָטְרוּ חוּץ לְזִמְנוֹ, עֲדִין מוֹעֲלִין
בַּשִּׁירִים וְחִיבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם פְּגוּל, שֶׁהֲצִיץ מְרָצָה עַל הַטָּמֵא,
וְאֵין מְרָצָה, לֹא עַל הָעֵץ וְלֹא עַל הַיּוֹצֵא. קָמִין בַּשְּׂתִיקָה, וַיֵּצֵאוּ
שִׁירִים חוּץ לְקִלְעִים, וְהִקְטִיר אֶת הַקָּמִין חוּץ לְזִמְנוֹ, אוֹ שֶׁקָּמִין

חוץ לזמנו, ויצאו שירים חוץ לקלעים, והקטיר את הקמץ חוץ לזמנו, או שקמץ חוץ לזמנו ויצאו שירים חוץ לקלעים, והקטיר את הקמץ בשתיקה, או שקמץ חוץ לזמנו, ויצאו שירים חוץ לקלעים, והקטיר את הקמץ חוץ לזמנו. רבי אליעזר אומר: הרי זה כמות שהיה. מועלין בשירים ואין חביבין עליהן משום פגול. רבי עקיבא אומר: הרצה הציץ על היוצא, עדן מועלין בשירים, וחביבין עליהן משום פגול. נטמאו השירים והקטיר את הקמץ חוץ לזמנו, הכל מודים שעדין מועלין בשירים וחביבין עליהם משום פגול, שהציץ מרצה על הטמא ואינו מרצה, לא על העץ ולא על היוצא.

ט. שתי הלחם שיצאו חוץ לקלעים, ונזרק דמן של כבשים חוץ לזמנו. רבי אליעזר אומר: אין חביבים על לחם זה משום פגול. רבי עקיבא אומר: חביבין על לחם זה משום פגול. וחכמים אומרים: הקמץ טעון כלי שרת. כיצד? קומצו מתוך כלי שרת ונותנו לתוך כלי שרת, ומקדשו לתוך כלי שרת. אם לא קדשו בתוך כלי שרת, רבי אלעזר בן רבי שמעון אומר: אפילו קומצו מתוך כלי שרת, ומלחו, ונתנו על גבי האשים כשר.

פרק חמישי

א. שני כבשי עצרת - מעבבין זה את זה. מת אחד מהם, או שברח, או שנעשה טרפה - יקח זוג לשני. שחט את אחד מהם לשמו - יקח זוג לשני. נשחטו שניהן שלא לשמן - יביא שנים בתחלה, ויניף תלחם עמהם. מהו לזרק את הדם ביום טוב? יזרק ומתיר באכילה. ובשבת לא יזרק, ומתיר בהנאה. ואם זרק את הדם, בין בשוגג בין במזיד, הבשר יאכל ויקטיר אמורים למוצאי שבת.

ב. השוחט שתי תפאות לצבור, ואין צריך אלא אחת - חיב על האחרונה. שתי עולות לצבור, ואין צריבין אלא אחת - חיב על האחרונה. תפאת צבור שנשחטה בשבת, שלא לשמה - הרי זה חיב, ויקטיר אמורין. עולת צבור שנשחטה בשבת, שלא לשמה - הרי זה חיב, ויקטיר אמורין לערב. תפאת יחיד ועולת יחיד שנשחטן בשבת לשמן, וזרק דמן לשמן - הרי זה חיב, ועלו לבעלים לשם חובה.

ג. שני כבשי עצרת - אין מקדישין את התלחם אלא בשחיטה. שחטן לשמן, וזרק דמן לשמן - התלחם מקדש. שחטן שלא לשמן, וזרק דמן שלא לשמן - אין התלחם מקדש. שחטן לשמן, וזרק דמן שלא לשמן - התלחם מקדש ואינו מקדש; דברי רבי. רבי אלעזר בן רבי שמעון אומר: לעולם אין התלחם מקדש עד שישחטם לשמן, ויזרק דמם לשמן. פעמים שהם

מִפְּנֵלִים וְהֶעָחָם מִפְּנֵל, הֵם מִפְּנֵלִין וְהֶעָחָם כָּשֶׁר, הֵם כָּשֶׁרִים
וְהֶעָחָם מִפְּנֵל, הֵם כָּשֶׁרִים וְהֶעָחָם כָּשֶׁר. שְׂחָטָן לְשָׂמֶן, לֹאכֹל
מִהֵן לְמַחֵר, הֵם מִפְּנֵלִים וְהֶעָחָם מִפְּנֵל, שְׂחָטָן שֶׁלֹּא לְשָׂמֶן,
לֹאכֹל מִהֵן לְמַחֵר - הֵם מִפְּנֵלִים וְהֶעָחָם כָּשֶׁר, שְׂחָטָן לְשָׂמֶן,
לֹאכֹל מִן הֶעָחָם לְמַחֵר - הֵם כָּשֶׁרִים וְהֶעָחָם כָּשֶׁר.

ה. הַחֲמִירָה תוֹרָה מִחֲשֶׁבֶת זְבָחִים מִמַּעֲשֵׂיהֶם, מַעֲשֵׂה זְבָחִים
מִמַּחֲשַׁבֶּתָן. בִּיצֵד מִחֲשֶׁבֶת זְבָחִים מִמַּעֲשֵׂיהֶן?
הַשּׁוֹחֵט אֶת הַזֶּבֶח לְזֶרֶק דָּמוֹ בַּחוּץ, אוֹ מִקְצֵת דָּמוֹ בַּחוּץ,
לְהַקְטִיר אֱמוּרָיו בַּחוּץ, אוֹ כֹזֵית מֵאֱמוּרָיו בַּחוּץ, לֹאכֹל בָּשָׂרוֹ
בַּחוּץ, אוֹ כֹזֵית מִבָּשָׂרוֹ בַּחוּץ - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כֶּרֶת. וְאִם
עָשָׂה בֵּין - אֵינוֹ פָּסוּל. לְזֶרֶק דָּמוֹ לְמַחֵר, אוֹ מִקְצֵת דָּמוֹ
לְמַחֵר, לְהַקְטִיר אֱמוּרָיו לְמַחֵר, אוֹ כֹזֵית מֵאֱמוּרָיו לְמַחֵר,
לֹאכֹל מִבָּשָׂרוֹ לְמַחֵר, אוֹ כֹזֵית מִבָּשָׂרוֹ לְמַחֵר - פְּגוּל וְחֵיבִין
עָלָיו כֶּרֶת. וְאִם עָשָׂה בֵּין - אֵינוֹ פְּגוּל. הַקּוֹמֵץ אֶת הַמִּנְחָה,
לֹאכֹל שִׁירֵיהֶּ בַּחוּץ, אוֹ כֹזֵית מִשִּׁירֵיהֶּ בַּחוּץ, לְהַקְטִיר קִמְצָה
בַּחוּץ, אוֹ כֹזֵית מִקִּמְצָה בַּחוּץ, לְהַקְטִיר לְבוֹנָתָהּ בַּחוּץ, אוֹ
כֹזֵית מִלְּבוֹנָתָהּ בַּחוּץ - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כֶּרֶת. וְאִם עָשָׂה בֵּין
- אֵינוֹ פָּסוּל. לֹאכֹל שִׁירֵיהֶּ לְמַחֵר, אוֹ כֹזֵית מִשִּׁירֵיהֶּ לְמַחֵר,
לְהַקְטִיר קִמְצָה לְמַחֵר, אוֹ כֹזֵית מִקִּמְצָה לְמַחֵר, לְהַקְטִיר
לְבוֹנָתָהּ לְמַחֵר, אוֹ כֹזֵית מִלְּבוֹנָתָהּ לְמַחֵר - פְּגוּל, וְחֵיבִין
עָלָיו כֶּרֶת. וְאִם עָשָׂה בֵּין - אֵינוֹ פְּגוּל.

ה. בִּיצֵד מַעֲשֵׂה זְבָחִים מִמַּחֲשַׁבֶּתָן? הַשּׁוֹחֵט אֶת הַבְּהֵמָה
עַל מִנֵּת שִׁזְזָרְקוֹ עֲרָלִים וְשִׁמְאִים אֶת דָּמוֹ, עַל

מִנֶּת שִׁיקְטִירוֹ עֲרָלִים וְטִמְאִים אֶת אִמּוּרָיו, עַל מִנֶּת שִׁיאֲכִלוּ
עֲרָלִים אֶת בָּשָׂרוֹ - כָּשֶׁר. וְאִם עָשָׂה בֶּן - הָרִי זֶה פָּסוּל.
נָתַן מִלְּמִטָּה לְמַעַלָּה, וְאֶת הַנֶּתְנִין מִלְּמַעַלָּה לְמִטָּה. אֶת
הַנֶּתְנִין בַּפָּנִים בַּחוּץ, וְאֶת הַנֶּתְנִין בַּחוּץ בַּפָּנִים - כָּשֶׁר. וְאִם
עָשָׂה בֶּן - הָרִי זֶה פָּסוּל.

ו. הַשּׁוֹחֵט אֶת הַחֲטָאתוֹ, לְהַכְנִים מִדָּמָה לְפָנִים - בָּשָׂרָה.
חֲטָאת שְׁהִכְנִים מִדָּמָה, אֶפְלוּ כָּל שֶׁהוּא - פָּסוּלָה.
הַקּוֹמֵץ אֶת הַמִּנְחָה, לְהַקְטִיר מִקְמָצָה, פָּחוֹת מִכֹּזֶיֶת לְמַחֵר
- כָּשֶׁר. הַקּוֹמֵץ שֶׁחָסַר אֶפְלוּ כָּל שֶׁהוּא - פָּסוּל.

ז. כָּל הַמִּנְחוֹת שֶׁקָּמְצָן שְׂלֵא לְשֶׁמֶן - בָּשָׂרוֹת, לְפִיכָךְ אִם
חָשַׁב עָלָיו חוּץ לְמִקְוָמוֹ - פָּסוּל וְאִין בּוֹ כֶּרֶת. חוּץ
לְזִמְנוֹ - פְּגוּל וְחִיבִין עָלָיו כֶּרֶת. קָמֵץ בֵּהֶן, קָמֵץ הַכָּשֶׁר,
קָמֵץ בִּימִינוֹ, קָמֵץ בִּכְלֵי הַקֹּדֶשׁ - כָּשֶׁר. לְפִיכָךְ אִם חָשַׁב
עָלָיו חוּץ לְמִקְוָמוֹ - פָּסוּל וְאִין בּוֹ כֶּרֶת, חוּץ לְזִמְנוֹ - פְּגוּל,
וְחִיבִין עָלָיו כֶּרֶת. קָמֵץ הַכָּשֶׁר וְנָתַן לְפָסוּל - יִחְזִיר לַכָּשֶׁר
- וְכָשֶׁר. בֶּיֶד הַפָּסוּל וְחָשַׁב עָלָיו בֵּין חוּץ לְזִמְנוֹ וּבֵין חוּץ
לְמִקְוָמוֹ - אִין בּוֹ מִשּׁוּם פְּגוּל. בֶּיֶד הַכָּשֶׁר וְחָשַׁב עָלָיו חוּץ
לְמִקְוָמוֹ - פָּסוּל וְאִין בּוֹ כֶּרֶת. חוּץ לְזִמְנוֹ - פְּגוּל וְחִיבִין עָלָיו
כֶּרֶת. קָמֵץ בִּימִינוֹ וְנָתַן לְשִׁמְאֻלוֹ - יִחְזִיר לִימִינוֹ וְכָשֶׁר.
בְּשִׁמְאֻלוֹ וְחָשַׁב עָלָיו, בֵּין חוּץ לְזִמְנוֹ וּבֵין חוּץ לְמִקְוָמוֹ - אִין
בּוֹ מִשּׁוּם פְּגוּל. בִּימִינוֹ וְחָשַׁב עָלָיו חוּץ לְמִקְוָמוֹ - פָּסוּל וְאִין
בּוֹ כֶּרֶת. חוּץ לְזִמְנוֹ - פְּגוּל, וְחִיבִין עָלָיו כֶּרֶת. קָמֵץ בִּכְלֵי
קֹדֶשׁ, וְנָתַן לַכְּלֵי חוֹל - יִחְזִיר לַכְּלֵי קֹדֶשׁ, וְכָשֶׁר. בִּכְלֵי חוֹל

וְחָשַׁב עָלָיו, בֵּין חוּץ לְזִמְנוּ וּבֵין חוּץ לְמִקְוָמוֹ - אֵין בּוֹ מַשׁוּם פְּגוּל. בְּכָלִי קֹדֶשׁ וְחָשַׁב עָלָיו חוּץ לְמִקְוָמוֹ - פָּסוּל, וְאֵין בּוֹ כֶּרֶת. חוּץ לְזִמְנוּ - פְּגוּל וְחֵיבִין עָלָיו כֶּרֶת; דְּבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי שְׁמַעוֹן. וְחֻכָּמִים אוֹמְרִים: קִמֵּץ הַכֶּשֶׁר וְנָתַן לְפָסוּל - פָּסָלָתוֹ מִתְּנָתוֹ. קִמֵּץ בְּכָלִי הַקֹּדֶשׁ וְנָתַן לְכָלִי חוּל - פָּסָלָתוֹ מִתְּנָתוֹ. קִמֵּץ בִּימִינוֹ וְנָתַן לְשִׁמְאָלוֹ - פָּסָלָתוֹ מִתְּנָתוֹ. אֲבָל הַקּוֹמֵץ מִתּוֹךְ כָּלִי חוּל, וְנוֹתֵן לְתוֹךְ כָּלִי שְׂרֵת, עַד שֶׁאֵין נֶתֶן שְׁמָנָה וּלְבוֹנָתָהּ, וְחָשַׁב עָלֶיהָ, בֵּין חוּץ לְזִמְנוּ וּבֵין חוּץ לְמִקְוָמוֹ - פָּסוּל, וְאֵין בּוֹ מַשׁוּם פְּגוּל, מִשְׁנֵתָן שְׁמָנָה וּלְבוֹנָתָהּ, וְחָשַׁב עָלֶיהָ חוּץ לְמִקְוָמוֹ - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כֶּרֶת. חוּץ לְזִמְנוּ - פְּגוּל וְחֵיבִין עָלָיו כֶּרֶת. קִמֵּץ עַל שְׁבָחוּץ, וְנִכְנָס לְפָנִים - יִחְזוֹר וְיִקְמִץ בְּפָנִים, וְכֹשֶׁר. בַּחוּץ, וְחָשַׁב עָלָיו, בֵּין חוּץ לְזִמְנוּ וּבֵין חוּץ לְמִקְוָמוֹ - אֵין בּוֹ מַשׁוּם פְּגוּל. בְּפָנִים, וְחָשַׁב עָלָיו חוּץ לְמִקְוָמוֹ - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כֶּרֶת. חוּץ לְזִמְנוּ - פְּגוּל וְחֵיבִין עָלָיו כֶּרֶת. נִתְפָּזַר הַקִּמֵּץ עַל הָרֹצֶפֶה - יִחְזוֹר וְיִאֲסָפֵנוּ וְכֹשֶׁר. עַד שֶׁאֵין אֲסָפוֹ וְחָשַׁב עָלָיו, בֵּין חוּץ לְזִמְנוּ וּבֵין חוּץ לְמִקְוָמוֹ - אֵין בּוֹ מַשׁוּם פְּגוּל, מִשְׁאֲסָפוֹ וְחָשַׁב עָלָיו חוּץ לְמִקְוָמוֹ - פָּסוּל, וְאֵין בּוֹ כֶּרֶת. חוּץ לְזִמְנוּ - פְּגוּל וְחֵיבִין עָלָיו כֶּרֶת.

ה. מִנְחַת חוּטָא וּמִנְחַת קִנְאוֹת שְׁנֵתָן עָלֶיהָ לְבוֹנָה - יִלְקֹט אֶת הַלְּבוֹנָה וְכִשְׁרָהּ. עַד שֶׁאֵין לָקֹט אֶת הַלְּבוֹנָה, וְחָשַׁב עָלֶיהָ, בֵּין חוּץ לְזִמְנוּ וּבֵין חוּץ לְמִקְוָמוֹ - אֵין בּוֹ מַשׁוּם פְּגוּל. מִשְׁלָקֹט אֶת הַלְּבוֹנָה, וְחָשַׁב עָלֶיהָ, חוּץ לְמִקְוָמוֹ - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כֶּרֶת, חוּץ לְזִמְנוּ - פְּגוּל וְחֵיבִין עָלָיו כֶּרֶת.

ט. כל המנחות שהונפו ולא הגשו, הגשו ולא הונפו, יצק ולא בלל, בלל ולא פתת, פתת ולא מלח, מלח ולא פתת - בשרה. לפיכך אם חשב עליה חוץ למקומו - פסול ואין בו פרת, חוץ לזמנו - פגול וחיבין עליו פרת, לפיכך הקטיר את הקמץ בפני עצמו, ואת הדבונה בפני עצמה, או שהקטיר קמצה פעמים - בשרה. לפיכך אם חשב עליה חוץ למקומו - פסול ואין בו פרת. חוץ לזמנו - פגול, וחיבין עליו פרת. זה הכלל, אין המנחות נפסלות אלא בארבעה דברים: בקמיצה, ובהלוקה, ובמתן כלי, ובהקטרה, מוסיף עליהן מנחת חוטא ומנחת קנאות, שקמץן שרא לשמן - הרי אלו פסולין. לפיכך, אם חשב עליה, בין חוץ לזמנו, ובין חוץ למקומו - אין בו משום פגול. אחד מנחת חוטא, ואחד כל המנחות, שקמץן זר, ואונן וטבול יום ומחסר בגדים, ומחסר בפורים, ושלא רחוי ידים ורגלים, ערל, וטמא, יושב, ועומד על גבי כלים, ועל גבי בהמה, על גבי רגל חברו - פסול. חשב עליו, בין חוץ לזמנו ובין חוץ למקומו - אין בו משום פגול. הנה קומץ מברין וקמץ, ועלה בידו צרור, גרגר מלח, או קרט של לבונה - פסול. לפיכך, אם חשב עליו, בין חוץ לזמנו ובין חוץ למקומו - אין בו משום פגול. קמץ הזר, קמץ פסול, קמץ בשמאלו, קמץ בכלי חול - פסול. לפיכך, אם חשב עליו, בין חוץ לזמנו ובין חוץ למקומו - אין בו משום פגול. רבה שמנה, וחסר שמנה, רבה סולתה, וחסר סולתה

- פסולה. לפיכך, אם חשב עליו, בין חוץ לזמנו ובין חוץ למקומו - אין בו משום פגול. קמץ שלא במקום השמן, ושלא במקום הבונה, או שלא נתן עליה לבונה, אפלו כל שהוא - פסולה. לפיכך, אם חשב עליה, בין חוץ לזמנו ובין חוץ למקומו - אין בו משום פגול. מנחת חוטא ומנחת קנאות, שנתן עליה שמן - פסולה. לפיכך, אם חשב עליה, חוץ לזמנו וחוץ למקומו - פסול ואין בו משום פגול. נטל בבלי ונתן עליה - פשרה. לפיכך, אם חשב עליה חוץ למקומו - פסול ואין בו פרת, חוץ לזמנו - פגול וחיבין עליו פרת. זה הכלל! אין הפגול נוהג אלא בדבר הראוי לעבודה, ובמקום הראוי לעבודה.

פרק שישי

א. אלו שהן טעונין מלח: אברי עולה ואמורי קדשי קדשים, ואמורי קדשים קלים, וקמץ, ולבונה, ומנחת פהנים, ומנחת כהן משיח, ועולת העוף. אבל הדם, והיין, והעצים, והקמרת - אין טעונין מלח.

ב. בשלשה מקומות היתה מלח נתנה: בלשפת מלח, ועל גבי כבש, ובראשו של מזבח - קרן דרומית מערבית. המלח שבלשפת המלח, היו מולחין בה את האברין. שבראשו של מזבח קרן דרומית מערבית, היו

מולחין פסולי קדשי קדשים ואמורי קדשים קלים, הקמין והלבונה, ומנחת כהנים, ומנחת כהן משיח, ועולת העוף. מלח שעל גבי הכבש ושעל גבי המזבח - לא נהנין ולא מועלין. ושעל גבי האברים - מועלין בכבשם. כיצד מולחין? היתה נותנין על גבי המלח, חוזר והופכן. ואילו הן שמעלין אותן כל העילה: אברי עולה, ואמורי קדשי קדשים, ואמורי קדשים קלים, ומנחת כהן משיח, ומנחת נסכים, ועולת העוף. אבל הקמין, והלבונה, ומנחת כהנים, ומנחת כהן משיח הבאין בפני עצמן - אין מעלין אותן כל העילה. זה הכלל! כל שקרב מתיריו ביום - מעלין אותו כל העילה. כל שרא קרב מתיריו ביום - אין מעלין אותו כל העילה. כיצד הוא עושה? נותן על גבי המזבח עם שקיעת החמה, ומתעבלין והולכין כל העילה.

ג. המעלה בזית משתי הלחם בעבודה, או בחוץ - הרי זה חיב, שנאמר (ויקרא ב, יב): "קרפן ראשית תקריבו אותם לה' ואל המזבח לא יעלו". אחד המזבח ואחד הכבש לבד.

ד. המעלה מבשר חטאת, ומבשר אשם, מבשר קדשי קדשים ומבשר קדשים קלים - מותר. העמר, ושתי הלחם, ולחם הפנים, ושירי מנחות, משאור ומדבש - עובר בלא תעשה, שנאמר (ויקרא ב, יא): "כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו".

ה. המחמין את המנחה, אחת מן הכשרה ואחת מן הפסולה -
 עובר ב'לא תעשה', שנאמר (ויקרא ב, יא): "(כי)
 כל המנחה אשר תקריבו לה' לא תעשה חמין".

י. רקיקי מנחת ישראל - מעבבין זה את זה. ומיעוטן -
 מעבב את רבן. חלות תודה ורקיקי נזיר - מעבבין
 זה את זה. ומיעוטן - מעבב את רבן. פר אין מעבב את
 השעיר, והשעיר אין מעבב את הפר. כל הזאות שפנים,
 כגון ארבעים ושמונה של יום הכפורים, ואחת עשרה של
 פר העדה, ואחת עשרה של פר כהן משיח - מעבבין זה
 את זה. ומיעוטן - מעבב את רבן. שבע הזאות שפפרה -
 מעבבות זו את זו. שבע הזאות שפמצרע - מעבבות זו את
 זו. צפרים - מעבבות זו את זו. אבני בית המנע, ועציו,
 ועפרו - מעבבין זו את זו. עץ ארז ואזוב ושני תולעת -
 מעבבין זו את זו. תכלת וארגמן, ותולעת שני, ושש משור
 - מעבבין זה את זה. שמונה בגדי כהן גדול - מעבבין זה
 את זה. ארבעה בגדי כהן הדיוט - מעבבין זה את זה.
 אבני שהם ואבני מלואים - מעבבין זה את זה. כתב שעל
 גביהן - מעבבין זה את זה. סמני קמרת, וסמני שמן המשחה
 - מעבבין זה את זה. ומיעוטן מעבב את רבן. שבעה קני
 מנורה - מעבבין זה את זה. ושבעה גרותיה - מעבבין זה
 את זה. גביעה, כפתוריה ופרחיה - מעבבין זה את זה.
 קרן, וכבש, ויסוד, ורבע - מעבבין זה את זה. רבי יוסי בר
 רבי יהודה אומר: אף הסובב. מידת המזבח, בין ארבו, ובין

רחבו - אינה מעבבת. אבל רבוי - מעבב. השלחן, והמנורה
 והמזבחות - מעבבין זה את זה. רבי שמעון בן אלעזר
 אומר: כהנים, ולוים, וישראלים - מעבבין את הקרבן. ברכות
 כהנים - מעבבות זו את זו. ברכות כהן גדול - מעבבות
 זו את זו. ברכות תעניות - מעבבות זו את זו. ברכות של
 ראש השנה - מעבבות זו את זו. ברכות - מעבבות זו את
 זו. תקיעות - מעבבות זו את זו. ברכות ותקיעות - מעבבות
 זו את זו. הלל, ושבח ותפלה - מעבבות זו את זו. תפילין
 של יד, ושל ראש - מעבבות זו את זו. אם אין לו אלא
 אחת - הרי זה יניח. התכלת והדבן - אין מעבבין זה את
 זה. מצוה שיקדים לבן לתכלת, ואם הקדים תכלת ללבן
 - יצא. נספי בהמה והסלת - מעבבין זה את זה. פרים
 אילים וכבשים - מעבבין זה את זה. רבי יהודה אומר:
 פרים - אין מעבבין זה את זה, מפני שמתמעטין בחג. אבל
 אילים וכבשים - מעבבין זה את זה. אין מביאין פרים,
 אילים וכבשים, ואחר כך נסכים, אלא פרים בנספיהן, אילים
 בנספיהן, כבשים בנספיהן. רבי יהודה אומר: יחיד שתיה
 חיב פרים, אילים וכבשים, ואין לו נסכים - יביא פרים
 בנספיהן, ואל יביא פרים אילים וכבשים בלא נסכים. יחיד
 שהביא נסכים, ולא היתה צריך להם - יתנם לצבור. צבור
 שהביא נסכיו, ולא היתה צריך להם - יתנם ליחיד.

ו. הביא נסכיו לעולה, ונטמא זבח, או שנפסל - יתנם
 לשלמים. הביא נסכיו לשלמים ונטמא זבח, או

שנפסל - יתנם לעולה. ונסכויו שלא קרבו היום - יקרבו למחר. במה דברים אמורים? שלא קדשו בבלי, אבל בזמן שקדשו בבלי - יקרבו היום ואל יקרבו למחר, מפני שנפסלים בלינה. העמר - אין מעבב את הכבש, והכבש - אין מעבב את העמר. הלחם מעבב את הכבשים, כיצד יעשו? יניפו, ותעובר צורתן ויצאו לבית השרפה; דברי רבי עקיבא. אמר רבי שמעון בן ננס: לא פי! אלא כבשים מעבבין את הלחם, ולא הלחם מעבבתם אמר לו רבי עקיבא: עדין דבר שקול! מי מכריע? אמר בן ננס: אני אכריע! וכן מצינו, כשהיו ישראל במדבר ארבעים שנה, קרבו כבשים בלא לחם, אף כאן יקרבו כבשים בלא לחם. אמר רבי שמעון: הלכה מדרש בדברי בן ננס, אבל אין הטעם בדבריו. נמצא אתה אומר, כיון שעברו ישראל את הירדן - נתחייבו בחלה ובערלה ובחדש. הגיע ט"ז בניסן - נתחייבו בעמר ובקרב עמו. שהו חמשים יום - נתחייבו שתי הלחם ובקרב עמהן. ל"ד שנה נתחייבו בנטע רבעי. רבי יוסי בן רבי יהודה, ורבי אלעזר בן רבי שמעון אומר: לא נתחייבו בנטע רבעי אלא לאחר ארבע עשרה שנה. כשכבשו ושחלקו - נתחייבו במעשרות. התחילו מונים שנה ראשונה, ושנייה, ושלישית, ואחר כך נתחייבו בנטע רבעי. לעשרים ואחת שנה - עשו שמיתה. לששים וארבע שנה - עשו יובל. מפני מה אני אומר קרבו כבשים בלא לחם? מפני שהכבשים מתירין את עצמן, ולא הלחם. לחם בלא כבשים - אין לו מי יתירנו.

פרק שביעי

א. קַנְמוֹן יֵשׁ בּוֹ חֲצָאִים, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות ל, כג): "וְקַנְמוֹן בְּשֵׁם מַחְצִיתוֹ חֲמִשִּׁים וּמֵאֲתַיִם וְקָדָה חֲמִשׁ מֵאוֹת שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ וְשֹׁמֵן זֵית הֵינּוּ שְׁנַיִם עָשָׂר לֹוג". קְטֹרֶת שֶׁאֵין קָרְבָּה חֲצִיָּה בַּבֶּקֶר - תִּקְרַב בְּלָהּ בָּעֶרְב, חֹבֶת בֵּין הָעֶרְבִים. כֵּהֵן גָּדוֹל שֶׁאֵין קָרַב חֲצִיָּה בַּבֶּקֶר - תִּקְרַב בְּלָהּ בֵּין הָעֶרְבִים, חֹבֶת בֵּין הָעֶרְבִים. שְׁעִירֵי הַרְגֵּל, לֹא קָרְבוּ בְּרֹגֶל - יִקְרְבוּ בְּרֹאשׁ הַחֹדֶשׁ, לֹא קָרְבוּ בְּרֹאשׁ הַחֹדֶשׁ - יִקְרְבוּ בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים. לֹא קָרְבוּ בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים - יִקְרְבוּ לְרֹגֶל הַבָּא, שְׁמֵת־חֲלָה לֹא הִקְדִּישׁוּ קָרְבָּנוֹת צִבּוֹר אֲלָא עַל מְנַת לְקָרַב בְּמִזְבֵּחַ חֵיצוֹן. מוֹסְפֵי שֶׁבֶת שֶׁאֵין קָרְבוּ בְּשֶׁבֶת זֶה - יִקְרְבוּ בְּשֶׁבֶת אַחֶרֶת, חֹבֶת שֶׁבֶת הַבָּאָה אַחֶרֶת. מוֹסְפֵי רֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁאֵין קָרְבוּ בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ זֶה - יִקְרְבוּ בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ אַחֵר, חֹבֶת רֹאשׁ חֹדֶשׁ הַבָּא. לֹא הִקְרִיבוּ כָּבֶשׂ בַּבֶּקֶר - יִקְרִיבוּ בֵּין הָעֶרְבִים. לֹא הִקְטִירוּ קְטֹרֶת בַּבֶּקֶר - יִקְטִירוּ בֵּין הָעֶרְבִים. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: אֵימָתִי? בְּזֶמֶן שֶׁהָיוּ בֵּית דִּין אֲנוּסִין, אוֹ שׁוֹגְגִים, אֲבָל אִם הָיוּ מְזִידִין, שֶׁהִיָּתָה חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ וְלֹא הִקְרִיבוּ כָּבֶשׂ בַּבֶּקֶר - לֹא יִקְרִיבוּ בֵּין הָעֶרְבִים. לֹא הִקְטִירוּ קְטֹרֶת בַּבֶּקֶר - לֹא יִקְטִירוּ בֵּין הָעֶרְבִים. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: בְּלָהּ הִיָּתָה קָרְבָּה בֵּין הָעֶרְבִים, שְׂאִין מְחַנְכִּים אֶת מִזְבֵּחַ הַזֶּהָב אֲלָא בַּקְטוֹרֶת סָמִים, וְלֹא אֶת מִזְבֵּחַ הָעוֹלָה, אֲלָא בַּתְּמִיד שֶׁל בֶּקֶר, וְלֹא אֶת הַשְּׁלֶחָן, אֲלָא בְּלַחֵם הַפָּנִים בְּשֶׁבֶת, וְלֹא אֶת הַמְּנוּרָה אֲלָא בְּנֵרוֹת בֵּין הָעֶרְבִים.

ב. רבי יוסי אומר: כל שבעת ימי מדואים - היה שלחן
 בטל בלא לחם, לפי שלא נגמרה מלאכתן למוצאי
 שבת. לא סדרו עליו את הלחם, אלא בשבת בזמנו, הרי
 הוא אומר (שמות לט, מג): "וירא משה את כל המלאכה והנה
 עשו אותה כאשר צוה ה'" וגו'. היכן צוהו? (שמות כה, ח):
 "ועשו לי מקדש" וגו' (שם מ, כב): "ויתן את השלחן באהל
 מועד" וגו'. (מ, כג): "ויערך עליו ערך לחם לפני ה' כאשר
 צוה ה'". היכן צוהו? (ויקרא כד, ח): "ביום השבת, ביום השבת
 יערכנו לפני ה'" וגו'. (שמות מ, ז): "וישם את המנורה באהל
 מועד וגו', ויעל הנרות לפני ה' כאשר צוה ה'". היכן צוהו?
 "על המנורה המהורה יעך את הנרות" וגו' (ויקרא כד, ז).
 "וישם את מזבח הזהב באהל מועד וגו', ויקטר עליו קטרת
 סמים כאשר צוה ה'" (שמות מ, כד). היכן צוהו? "בבקר
 בהיטיבו את הנרות יקטירנה" (שמות ל, ז). "וישם את מסך
 הפתח למשכן ואת מזבח העולה שם פתח משכן אהל
 מועד, ויעל עליו את העולה ואת המנחה כאשר צוה ה'"
 (שמות מ, ו). היכן צוהו? "את הכבש האחד תעשה בבקר"
 וגו' (שמות כט, לט).

ג. דבר אחר, "וירא משה את כל המלאכה והנה עשו
 אותה ויברך אותם משה" (שמות לט, מג); מה היה
 ברכה שברכן? אמר להם: 'תשרה שכינה על מעשה ידיכם'!
 רבי מאיר אומר: כך ברכן - "ה' אלהי אבותיכם יוסף
 עליכם ככם אלה פעמים" (דברים א, יא). אמר להם: כשם

שנתעסקתם במלאכת משכן ושרתה שכינה על מעשה ידיכם, כך תזכו ותבנו לפניו בית הבחירה, ותשרה שכינה על מעשה ידיכם. והם אומרים: "ויהי נעם ה' אלהינו עלינו" וגו' (תהלים צא, יז).

ד. בזמן שישאל ברצון לפני המקום, מהו נאמר בהם? (במדבר כח, ב): "את קרבני לחמי" - כבנים שמתפרנסים מאביהן. בשעת תוכחות, מהו אומר? "לאשי ריח ניחוחי" - כל קרבנות שאתם מקריבים, אינן אלא לאש. וכן הוא אומר: (תהלים ג, ח): "לא על זבחיך אוכיחך וגו' לא אקח מביתך פר ממכלאתיך עתודים, אם ארעב לא אומר לך וגו', ידעתי כל עוף הרים וגו', כי לי כל חיתו יער וגו', האכל בשר אפירים וגו'. וכי יש רעבון לפניו? ואומר, אם יש רעבון לפני, כבש שאתה מקריב בבקר, וכבש בין הערבים, הן היו די? אילו היו די, בידך אני מוסר מזונותי? שאמרתי לך (תהלים ג, יד): "זבח לאלהים תודה", אלא שאתה מודה בי! (שם): "ושלם לעליון נדריך".

ה. בהן שהקריב מחצה שחרית ומת, ומנו בהן אחר תחתיו - לא יביא חצי עשרון מביתו, ולא חצי עשרונו של ראשון, אלא מביא עשרון שלם וחוצהו. מחצה זה ומחצה ראשון - תעבר צורתן ויצאו לבית השרפה. בהן שהקריב מחצה שחרית, ונטמא חציה שני - הרי זה מביא עשרון שלם, וחוצהו. מחצה זה ומחצה ראשון - תעבר צורתן ויצאו לבית השרפה.

ו. לא מנו בהן אחר, משל מי היתה קרבה? רבי שמעון
אומר: משל צבור, שנאמר (ויקרא ו, יא): "חק עולם".
מי שהברית ברותה לו. רבי יהודה אומר: משל יורשיו,
שנאמר: (שם ו, טו) "מבניו יעשה". ושלמה היתה קרבה, בין
בבקר בין בערבים, שנאמר (שם): "כליל תקטר".

ז. כל המנחות, אין לשין אותן ברותחין, מפני שהן חולטין.
ולא בצונן, מפני שהן רומטין. אבל לשין אותן
בפושטין, ומשמרן שלא יחמיצו. ואם החמיץ את שיריה -
עובר משום ארבעה דברים, משום כל תלוש, וכל תירך,
וכל תקטף, וכל תאפה. אפיה בכלל היתה, ולמה יצאת?
להקיש אליה, מה אפיה מיחדת, מעשה יחידי, וחיבין עליה
בעצמה, אף אני מרבה את לישתה ועריכתה ואפיתיה, וכל
מעשיה שיש בה לחוב עליו בעצמו. רבוכה, לשין אותה
ברותחין, אין לה טעון רבוכה אלא שלשת מינין בלבד.
חביתי בהן משיח, ורבוכה שבתודה, ואיל המלואים.

ח. אלו דברים שביין מנחת בהן גדול לבין מנחת בהן
הדיוט: מנחת בהן גדול באה תמיד, באה תדיר,
באה רבוכה, וקרבה חצאין, וטעונה שני קמצין, אחד שחרית
ואחד בין הערבים וחוכה. שלשה לוגין שמן, לוג ומחצה
שחרית לוג ומחצה בין הערבים. במה דברים אמורים?
במנחת חובה של בהן גדול, אבל במנחת נדבה של בהן
גדול - הרי היא במנחת נדבה של בהן הדיוט. מנחה

שֶׁבֶבְמָה, זֶר קוֹמֵץ וּמִקְטִיר עַל גְּבִי הָאִישִׁים; דְּבָרֵי רַבִּי
מֵאִיר. וְחֻכִּים אוֹמְרִים: אֵין מִנְחָה בְּבָמָה.

ט. בִּיצַד מִחֶלֶק אֶת הַשֶּׁמֶן? מִנְחָה שֶׁל עֶשְׂרוֹן אֶחָד - נוֹתֵנִין
לָהּ לוֹג. שֶׁל שְׁשִׁים עֶשְׂרוֹן - נוֹתֵנִין לָהּ שְׁשִׁים לוֹג.
אָבֵל קִמֵּץ לְבוֹנָה, קִמֵּץ אֶזְבֶּרֶה - קִמֵּץ אֶחָד לְבָבֶל. רַבִּי
נְחֻמִּיה וְרַבִּי אֶלְעָזָר: בָּשֶׂם שֶׁהַקִּמֵּץ שֶׁל לְבוֹנָה וְשֶׁל אֶזְבֶּרֶה
קִמֵּץ אֶחָד לְבָבֶל, כֹּךְ מִנְחָה שֶׁל עֶשְׂרוֹן אֶחָד, וְשֶׁל שְׁשִׁים
עֶשְׂרוֹן - לוֹג אֶחָד לְבָבֶל, שֶׁנֶּאֱמַר: "לְמִנְחָה וְלוֹג שֶׁמֶן" -
לְכָל הַמִּנְחָה לֹג שֶׁמֶן. בִּיצַד מִנִּיף? שְׁלָמִי יַחֲיד הָיָה מִפְּרִישׁ
מֵהֶן שְׁתֵּי בָלִיּוֹת, וְיוֹתֶרֶת הַכֶּבֶד, וְאֵלֶּיהָ מִן הַכֶּבֶשׂ, חֹזָה
וְשׁוֹק, וּמוֹסִיף עָלֶיהֶן הַזֶּרֶעַ וְהַדְּחִיִּים, וְנוֹתֵנִין לְיָדֵי הַבָּעָלִים,
וְכֵהֶן מִנִּיחַ יָדוֹ תַּחַת יְדֵי הַבָּעָלִים, וּמוֹלִיךְ וּמִבִּיא, וּמַעֲלָה
וּמוֹרִיד, וְכֵן הָיְתָה תְּנוּפָתָהּ. חֹזָה וְשׁוֹק וְזֶרֶעַ, וְתֵרוּמַת הַדָּחִים
- נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים, וְיוֹתֶרֶת הַכֶּבֶד, וְאֵלֶּיהָ, וְחֹזָה וְשׁוֹק - נוֹתְנָהּ
לַכֹּהֵן אַחֵר, וּמִנִּיחַ יָדוֹ תַּחַת יָדוֹ שֶׁל כֹּהֵן, וּמוֹלִיךְ וּמִבִּיא,
וּמַעֲלָה וּמוֹרִיד. וְכֵן הָיְתָה תְּנוּפָתוֹ, וְחֹזָה וְשׁוֹק - נֶאֱכָל
לַכֹּהֲנִים, וְהַשָּׂאֵר קָרַב לָאִישִׁים.

י. בִּיצַד מִנִּיף שְׁתֵּי הַדָּחִים? נוֹתֵן חֶזֶה אַחַת עַל גְּבִי כֶּבֶשׂ
זֶה, וְחֶזֶה אַחַת עַל גְּבִי כֶּבֶשׂ זֶה, כֹּהֵן מִנִּיחַ יָדוֹ
תַּחַת יָדוֹ שֶׁל כֶּבֶשׂ, וְכֵהֶן אַחֵר מִנִּיחַ יָדוֹ תַּחַת יָדוֹ שֶׁל כֹּהֵן,
וּמוֹלִיךְ וּמִבִּיא, וּמַעֲלָה וּמוֹרִיד, וְכֹךְ הָיְתָה תְּנוּפָתָם. רַבִּי יוֹסִי
בֶּן הַמִּשְׁלָחִים אוֹמֵר: כֶּבֶשִׁים עַל גְּבִי הַדָּחִים, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כג,

ו: "וְהִנֵּיף הַכֹּהֵן אוֹתָם עַל לֶחֶם הַבִּכּוּרִים תִּנּוּפָה" וְגו'. אָמְרוּ לוֹ: וְהִלָּא בָּכָר נֶאֱמַר: "תִּנּוּפָה לִפְנֵי ה' עַל שְׁנֵי בָבָשִׁים". אָמַר לָהֶם: מָה מְצִינוּ, עַד אֵין הַדָּבָר שָׁקוּל, מִי מְכַרֵּיעַ? אָמְרוּ לוֹ: מָה מְצִינוּ בְּאֵיל הַמִּלּוֹאִים, הֲלָחֶם לְמַעַלָּה, אִף כָּאֵן - הֲלָחֶם לְמַעַלָּה. כָּל הַמִּנְחוֹת, אֵין בָּאוֹת בְּשֵׁרוֹת אֶלָּא בַתְּנוּרָה, עֲשָׂאֵן בִּכְפָּח וּבִרְעָפִים - פְּסוּלוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כְּפָח בַּתְּנוּרָה.

פָּרָק שְׁמִינִי

א. כָּל הַמִּנְחוֹת שֶׁרָבָה מִדַּת חֲלּוֹת, אוֹ שֶׁחֲסַר מִדַּת חֲלּוֹת, אוֹ שֶׁהִיָּתָה מִדָּה חֲסֵרָה מִחֲבֵרְתָּהּ, אוֹ יִתְרָה מִחֲבֵרְתָּהּ - הָרִי אֵלּוֹ פְּסוּלוֹת. שְׁתֵּי הֲלָחֶם וְלֶחֶם הַפָּנִים, חֲלּוֹת תּוֹדָה וְרִקְיָקִי גָזִיר, שֶׁרָבָה מִדַּת חֲלּוֹת, אוֹ שֶׁחֲסַר מִדַּת חֲלּוֹת, אוֹ שֶׁהִיָּתָה מִדָּה יִתְרָה מִחֲבֵרְתָּהּ, אוֹ חֲסֵרָה מִחֲבֵרְתָּהּ - הָרִי אֵלּוֹ פְּסוּלוֹת. וְשֶׁאֵר כָּל הַמִּנְחוֹת, בֵּין מִשְׁלַל יָחִיד, וּבֵין מִשְׁלַל צֶבֶר - אֵין לָהֶם קֶצֶבָה, וּבִלְבָד שֶׁיָּבִיאוּ מִן הַמִּבְחָר.

ב. שְׁתֵּי הֲלָחֶם וְלֶחֶם הַפָּנִים - נֶאֱכָלוֹת אֲבָל לֹא נִקְמְצוֹת. מִנְחַת כֹּהֵן גָּדוֹל, מִנְחַת כֹּהֵן מְשִׁיחַ, וּמִנְחַת נְסֻכִּים - לֹא נֶאֱכָלוֹת וְלֹא נִקְמְצוֹת. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: מִנְחַת חוּטָא שֶׁל כֹּהֲנִים נִקְמְצוֹת. הַקֶּמֶץ קָרַב לְעֶצְמוֹ, וְשִׁירִים קָרַבִּין

לַעֲצֹמֵן. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: הַקָּמִין קָרֵב
בְּעֲצָמוֹ, וְהַשִּׁירִים מִתְּפֹזְרִים עַל גְּבִי הַדָּשָׁן.

ג. כָּל הַמִּנְחוֹת נַעֲשׂוֹת בְּכָלִי, וּמַעֲוֹנוֹת שְׁלֵשָׁה מִתְּנוֹת שֶׁמֶן:
יֵצִיקָהּ, וּבִלְיָהּ, וּמִתֵּן שֶׁמֶן בְּכָלִי קֹדֶם לַעֲשִׂיתָהּ. בִּיצֵד
הוּא עוֹשֶׂה? נוֹתֵן שֶׁמֶן בְּכָלִי וּמִטְגְּנוֹ שֶׁמֶן בְּסֵלֶת, וּבּוֹלָלָה
וּפּוֹתְתָהּ, וַיֵּצֶק עָלֶיהָ שֶׁמֶן, בְּדֶרֶךְ שֵׁיֶצֶק עַל הַגְּרִיסִין. חֲלוֹת
מַעֲוֹנוֹת בְּלִילָה וְרִקִּיקָה, מְשִׁיחָה. נִמְצְאָתָּ אוֹמֵר, כָּשֶׁר בַּחֲלוֹת
- פָּסוּל בְּרִקִּיקִין. כָּשֶׁר בְּרִקִּיקִין - פָּסוּל בַּחֲלוֹת. בִּיצֵד
בּוֹלָלִין? חֲלוֹת חֲלוֹת בּוֹלָלִין; דִּבְרֵי רַבִּי, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ו, יב):
"חֲלוֹת בְּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן". וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: סֵלֶת, שֶׁנֶּאֱמַר (שם
ב, ה): "סֵלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן". אָמַר לָהֶן: עַד אֵין הַדִּבְרִי שְׁקוּל,
מִי מִכְרִיעַ? אָמְרוּ לוֹ: נֹאמֵר כָּאֵן 'חֲלוֹת', וְנֹאמֵר בְּתוּדָה
'חֲלוֹת', מֵה 'חֲלוֹת' הָאֲמוּרוֹת בְּתוּדָה, אִי אֶפְשָׁר לְבּוֹלָלֵן,
בְּלֹא סֵלֶת אֶף 'חֲלוֹת' הָאֲמוּרוֹת כָּאֵן - אִי אֶפְשָׁר לְבּוֹלָלֵן
בְּלֹא סֵלֶת. אָמַר רַבִּי: רוּאָה אֲנִי אֶת דִּבְרֵיהֶם מִדִּבְרֵי.

ה. בִּיצֵד מוֹשְׁחָן? מוֹשֵׁחַ פָּנֵי כָּל הַרְקִיק. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר:
מוֹשֵׁחַ אֶת הַרְקִיקִין כִּמֵּין 'בִּי', וּשְׂאֵר הַשֶּׁמֶן נֶאֱכָל
לַבְּהֵמִים. מִנְחָה שֶׁהִיָּתָה בָּאָה מִחֻצָּה חֲלוֹת וּמִחֻצָּה רִקִּיקִין,
נוֹתֵן מִחֻצָּה לְחֲלוֹת וּמִחֻצָּה לְרִקִּיקִין. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר:
מֹשֵׁחַ אֶת הַרְקִיקִין כִּמֵּין 'בִּי', וּשְׂאֵר הַשֶּׁמֶן נוֹתֵן לְחֲלוֹת.
וְכֵן הָיָה רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: מוֹתֵר רִקִּיקִי מִנְחַת יִשְׂרָאֵל
פְּתִיתִיהֶן בְּזִיתִים - בְּדִי שִׁיָּהִיָּה שׁוֹלֵט בָּהֶן לְקוֹמָצָן.

ה. חָצִי לֹג מִים לַפּוֹטָה, וְחָצִי לֹג שֶׁמֶן לְתוֹרָה, נוֹתֵן מִחֻצָּה לְחֵלוֹת וּמִחֻצָּה לְרִקְיָקִין. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: מוֹשֵׁחַ אֶת הָרִקְיָקִין בְּמִין 'בִּי', וְשֹׂאֵר הַשֶּׁמֶן נֹאכָל לְכַהֲנִים. וְכֵן הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הָאוֹמֵר מֵאֶפֶה - מְבִיא מִחֻצָּה חֵלוֹת וּמִחֻצָּה רִקְיָקִין, בּוֹלֵל וְנוֹטֵל מִן הָאֶמְצַע, וְאִם נָתַן מִמִּין עַל חֶבְרוֹ - יֵצֵא.

ו. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: שְׁלֹשָׁה מִיָּנִין טְעוֹנִים שֶׁלֹּשׁ מִצּוֹת. שְׁתֵּים בְּכָל אֶחָד, וְשְׁלִישִׁית אֵין בָּהֶן. אֵלֹו הֵן: זִבְחֵי שְׁלָמִי צָבוֹר וְזִבְחֵי שְׁלָמִי יָחִיד, וְאִשֶּׁם מְצוֹרֵעַ. וְזִבְחֵי שְׁלָמִי יָחִיד - טְעוֹנִין סְמִיכָה חַיִּים, וְתִנּוּפָה שְׁחוּטִין, וְאֵין בָּהֶם תִּנּוּפָה חַיִּים, הֵיכֵן תִּנּוּפָתָן? בְּזִבְחֵי שְׁלָמִי צָבוֹר. וְזִבְחֵי שְׁלָמִי צָבוֹר טְעוֹנִין תִּנּוּפָה חַיִּין וְשְׁחוּטִין, וְאֵין בָּהֶן סְמִיכָה. וְהֵיכֵן סְמִיכָתָן? בְּאִשֶּׁם מְצוֹרֵעַ. אִשֶּׁם מְצוֹרֵעַ טְעוֹן סְמִיכָה וְתִנּוּפָה חַיִּין, וְאֵין טְעוֹן תִּנּוּפָה שְׁחוּט, וְהֵיכֵן תִּנּוּפָתוֹ? בְּזִבְחֵי שְׁלָמִי צָבוֹר.

ז. כָּל הַמִּנְחוֹת טְעוֹנוֹת שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁיפָה וְחֲמִשׁ מֵאוֹת בְּעִיטָה. אֲחֵרִים אוֹמְרִים: שִׁיפָה וּבְעִיטָה בְּחֲטִין. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: בְּבִצֵּק הָעֹמֵר הָיָה בָּא עֶשְׂרוֹן מִשְׁלֹשׁ סָאִין. בְּמָה עֶשְׂרוֹן? שְׁלֹשׁ סָאִין, נִמְצָא עֶשְׂרוֹן שְׁלֹו קֵב וּמִחֻצָּה. הָעֹמֵר - הָיָה מְנִיפָהוּ בְּשֹׁלֵשׁ עֶשְׂרֵה נֶפֶה. שְׁתֵּי הַחֲחִם - בְּשֵׁתִים עֶשְׂרֵה. לָחֵם הַפָּנִים - בְּאַחַת עֶשְׂרֵה. בִּדְקָה וּבִגְסָה, בִּדְקָה - שְׁתֵּיהֶם קוֹלָטִת אֶת הַסֵּלֶת. וּבִגְסָה - שְׁתֵּיהֶם קוֹלָטִת אֶת הַסָּבִין. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה נֶפֶה

היו זו על גבי זו, תחתונה שבכֶּלֶן - עשויה שתהא קולטת את הסלת.

ה. העמר ושתי הלחם, ולחם הפנים, שרבה מדת עשרונן, או שחסר מדת עשרונן, שהיתה מדה מרבה מחברתה, או חסרה מחברתה - הרי אלו פסולות. רבה מדת סאין, או שחסר מדת סאין - הרי אלו פשרות. תודה היתה באה חמש סאין ירושלמיות, שהן שש מדבריות, נמצאת ירושלמיות יתרה על מדבריות שתות.

ט. איל המלואים היה בא במצה שבתודה, חלות רקיקין ורבוכה, שמנן בשמן תודה ותנופה בתנופת איל גזיר. היה בא שני ידות במצה שבתודה, חלות ורקיקין, אין בו רבוכה, שמנו בשמן תודה, ותנופתו בתנופת תודה.

י. השוחט את התודה לפני ולחומה אבית פני - לא קדש הלחם. אפלו בלם בפנים ואחד מהם בחוץ - לא קדש הלחם. שחטה, ונמצא רובע ונרבע, מקצה ונעבד, אתנן ומחיר - לא קדש הלחם. זה הכלל, כל שפסלה קדם לשחיטה - לא קדש הלחם. שחטה חוץ לזמנה, וחוץ למקומה - קדש הלחם. שחטה ונמצאת טרפה - לא קדש הלחם. שחטה ונמצאת בעלת מום; רבי אליעזר אומר: קדש. רבי יהושע אומר: לא קדש; דברי רבי מאיר. אמר רבי יהודה: לא נחלקו רבי אליעזר ורבי יהושע על ששחטה חוץ לזמנה, שקדש הלחם, ועל ששחטה ונמצאת בעלת

מום שֶׁלֹא קָדַשׁ הֶלְחָם, עַל מַה נִּחְלָקוּ? עַל שֶׁשְּׁחָטָהּ חוּץ
לְמִקְוָמָה, שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר: קָדַשׁ, וְרַבִּי יְהוֹשֻעַ אָמַר:
לֹא קָדַשׁ. אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אִי אַתָּה מוֹדֶה שֶׁשְּׁחָטָהּ
חוּץ לְזִמְנָה, שֶׁקָדַשׁ הֶלְחָם?! אָף שֶׁשְּׁחָטָהּ חוּץ לְמִקְוָמָה -
יִקָּדַשׁ הֶלְחָם! אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻעַ: אִי אַתָּה מוֹדֶה, שֶׁשְּׁחָטָהּ
וְנִמְצְאָה בַעֲלַת מוֹם, שֶׁלֹא קָדַשׁ הֶלְחָם, אָף שֶׁשְּׁחָטָהּ חוּץ
לְמִקְוָמָה - לֹא יִקָּדַשׁ הֶלְחָם?! אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אַתָּה
מְקִיֵּשׁ לְבַעַל מוֹם? וְאֲנִי מְקִיֵּשׁ חוּץ לְזִמְנָה! נִרְאָה, לְמִי
דוֹמָה? אִם דוֹמָה לְבַעַל מוֹם - נִלְמְדוּ מִבַּעַל מוֹם. וְאִם
דוֹמָה לְחוּץ לְזִמְנָה - נִלְמְדוּ מִחוּץ לְזִמְנָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר:
חוּץ לְזִמְנָה נִפְסַל בְּמַחְשָׁבָה, וְחוּץ לְמִקְוָמוֹ נִפְסַל בְּמַחְשָׁבָה,
וְאֵל יוֹכִיחַ בַּעַל מוֹם, שֶׁאֵין נִפְסַל בְּמַחְשָׁבָה אֶלָּא בְּמַעֲשֵׂה.
רַבִּי יְהוֹשֻעַ אָמַר: בַּעַל מוֹם - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כְּרֵת, וְחוּץ
לְמִקְוָמוֹ - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כְּרֵת, וְאֵל יוֹכִיחַ חוּץ לְזִמְנָה, שֶׁפָּגוּל,
וְחַיִּבִּין עָלָיו כְּרֵת.

יא. תוֹדָה טְעוּנָה לָחֶם, וְהַטּוּעָה אֵינָה טְעוּנָה לָחֶם. אֵיזָה הוּא
טּוּעָה? הַמִּפְרִישׁ תוֹדָה וְאֶבְדָּה, וְהַפְרִישׁ אַחֲרֵת
תַּחְתִּיָּה, וְלֹא הִסְפִּיק לְהַקְרִיבָהּ, עַד שֶׁנִּמְצְאָה הָרָאוּשׁוֹנָה,
וְהָרִי שִׁתִּיָּהּ עוֹמְדוֹת: רָאוּשׁוֹנָה - תִּקְרַב, וְטְעוּנָה לָחֶם, וְטְעוּנָה
נִסְכִּים. וְשִׁנְיָה - תִּקְרַב וְאֵין טְעוּנָה לָחֶם, אֲבָל טְעוּנָה נִסְכִּים.

יב. הַמִּפְרִישׁ מַעוֹת לְתוֹדָתוֹ, וְאֶבְדּוֹ, וְהַפְרִישׁ מַעוֹת תַּחְתִּיָּהּ,
וְלֹא הִסְפִּיק לִקַּח בָּהֶן תוֹדָה עַד שֶׁנִּמְצְאוּ מַעוֹת

הראשונות - יביא מאלו ומאלו תודה, ותקרב, וטעונה לחם, וטעונה נסכים, והשאר, יביא בהן תודה, ותקרב, ואין טעונה לחם. אבל טעונה נסכים. המפריש מעות לתודתו ואבדו, והפריש תודה תחתיהן, ולא הספיק להקריבה עד שנמצאו המעות - יביא בהן תודה ותקרב, וטעונה לחם, וטעונה נסכים, והתודה - תקרב, ואין טעונה לחם אבל טעונה נסכים. המפריש תודתו ואבדה, והפריש מעות תחתיה, ולא הספיק לקח בהן תודה עד שנמצאת תודה, תודה תקרב וטעונה לחם, וטעונה נסכים, והמעות יביא בהן תודה ותקרב, ואין טעונה לחם, אבל טעונה נסכים. המפריש תודתו ואבדה, והפריש אחרת תחתיה, והקריבה, ואחר כך נמצאת הראשונה - תקרב וטעונה לחם וטעונה נסכים. המפריש מעות לתודתו, ואבדו, והפריש מעות תחתיהן, ולקח בהן תודה, והקריבה, ואחר כך נמצאו מעות הראשונות - יביא מאלו ומאלו תודה, ותקרב, וטעונה לחם וטעונה נסכים, לקח בהן תודה והותיר - יביא בהן תודה ותקרב, ואין טעונה לחם, אבל טעונה נסכים.

י. עד שלא שחטה ויצא חוץ לחומה - יחזר וישחט עליה ובשרה, מששחטה ויצא חוץ לחומה - הקדם יזרק ולא יצא ידי גדרו. תודה מתרת באכילה והלחם אסור. משנזרק הקדם תורמין ממה שבפנים על מה שבחוץ. עד שלא שחטה ונפרס הלחם - יביא לחם אחר וישחט עליו, ובשרה. מששחטה, ונפרס הלחם - הקדם יזרק, ויצא

יְדֵי גִדְרוֹ. תוֹדָה מִתְּרַת בְּאֵכִילָה וְהִלָּחֵם אָסוּר. מִשְׁנֹזֶרֶק
הַדָּם תוֹרְמִין מִן הַשָּׁלֵם עַל הַפְּרוּם. מִשְׁשִׁחָטָה נִטְמָא
לַחֲמָה - הַדָּם יִזְרַק וְלֹא יֵצֵא יְדֵי חוֹבֵת גִּדְרוֹ. תוֹדָה
מִתְּרַת בְּאֵכִילָה, וְהִלָּחֵם אָסוּר. מִשְׁנֹזֶרֶק הַדָּם - תוֹרְמִין
מִן הַטְּהוֹר עַל הַטְּמֵא.

י. תוֹדָה חֲצִיָּה מִן הַחֲלִין וְחֲצִיָּה מִן הַמַּעֲשֵׂר - יָבִיא לַחֲמָה
כִּיּוֹצֵא בָּהּ. חֲצִיָּה מִן הַחֲלִין וְחֲצִיָּה מִן הַמַּעֲשֵׂר.
תוֹדָה הִיא וְלַחֲמָה מִן הַמַּעֲשֵׂר, אֲבָל חוֹבֵתוֹ אֵינוֹ מְבִיא אֶלָּא
מִן הַחֲלִין, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת יג, ה): "וְעַבְדְּתָה אֶת הָעֶבֶדָה הַזֹּאת
בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה", מֵה זֶה אֵינָה בָּאָה אֶלָּא מִן הַחֲלִין, אַף כָּל
דִּבְרֵי שְׁבַח וְזִכָּר - לֹא יָבִיא אֶלָּא מִן הַחֲלִין, לֹא יָבִיא מִחֲטִי
מַעֲשֵׂר שְׁנֵי אֶלָּא מִמַּעוֹת מַעֲשֵׂר שְׁנֵי. הֲרִי עָלִי תוֹדָה וְהֲרִי
עָלִי שְׁלָמִים, הוֹאִיל וְהֵן בָּאִין חוֹבָה - לֹא יָבִיא אֶלָּא מִן
הַחֲלִין. נִסְכִּים בְּכָל מְקוֹם - לֹא יָבִיא אֶלָּא מִן הַחֲלִין. מִכָּאן
אָמְרוּ: אֵין מְבִיאִין מִנְחוֹת וְנִסְכִּים, מִנְחַת בְּהֵמָה, וְלַחֲמָה
שֶׁל תוֹדָה מִן הַטֶּבֶל וּמִן הַתְּבוּאָה. מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן שֶׁנִּטְּלָה
תְּרוּמָתוֹ וּמַעֲשֵׂר שְׁנֵי וְהַקֹּדֶשׁ שֶׁנִּפְדּוּ, מִן הַמֶּדְמַע וּמִן הַחֹדֶשׁ,
וּמִפִּירוֹת שְׁבִיעִית, וְאֵם הִבִּיא - הֲרִי אֵלָיו פְּסוּלִין. וְאֵין צָרִיד
לֵאמֹר מִן הָעֶרְלָה וּמִכֶּלְאֵי הַכֶּרֶם.

פרק תשיעי

א. כל קרבנות צבור ותיחיד באין מארץ ומחוץ לארץ, אפלו מבין העובדי פוכבים. חוץ מבכור ומעשר, שאין באין אלא מן הארץ. ואין באין אלא מישראל. כל המנחות באות מן הארץ ומחוץ לארץ, מן החדש ומן הישן, חוץ מן העמר ושתי הלחם, שאין באין אלא מן החדש ומן הארץ. ובכלן אין באין אלא מן המבחר, שנאמר (דברים יב, יא): "וכל מבחר נדריכם". איזהו מבחר ששלהן? מכמש זו לחה אלפא לסלת, שניה לה עפרים בבקעה. רבי יוסי אומר: אף חטי ברתים וכפר אחוס - אלו היו בצד ירושלים, ומהן היו מביאין. אין מביאין, אלא מן השדות הנטרות המיוחדות לבן. ביצד הוא עושה? נרה שנה ראשונה, ושניה חרשה, וזרעה קדם לפסח שבועים יום כדי שתהא סמוכה לחמה, והיא עושה סלת מרבה, והיתה עושה קנה זרת ושבלת זרתים. היו בוררין אותה ולותתין אותה, וטוחנין אותה ומרקדין אותה, ומוליכין אותה אצל גזבר, והגזבר מכניס ידו לתוכה, אם היה אבק עולה מתוכה - חוזר ומרקדין שניה. ומשם רבי נתן אמרו: ידו סך בשמן ומשקיע לתוכה, כדי שיהא אבק עולה מתוכה. סלת שהתליע - הרי זו בעל מום למזבח. חטין שהתליעו, או שהרקיבו - הרי אלו בעלי מומין למזבח. תקועה אלפא לשמן. אבא שאול אומר: שניה לה רגב בעבר תירדן. רבי אלעזר בן יעקב אומר: שלישית היה לה גוש חלב בגליל.

ב. אין מביאין, אלא מן היתים המיוחדין לכהן. רבי יהודה
אומר: לא היה טוחנן ברחים, אלא בותשן במכתשת.
לא היה טוחנן בקורה אלא באבנים. אין נותנין את הקחם
לתוך הפל אלא סל לתוך הקחם. בורר מתוך הפל, הראשון
למנורה השני והשלישי למנחות, שמן אנפוקנין - פסול
שאינו אלא שרף, שמן השרוי, והשלוק, והמבשל של
שמרים, ושל ריח רע - הרי זה בעל מום למזבח. וין
אליסטין והבושי, והבורק, ושל צמוקים - לא יביאן. ואם
הביא - פשר. רבי אומר: וין בן שתי שנים, ובן שלש שנים
שדחה טמא, או שנשתנה מראיו - לא יביא. ואם הביא -
פשר. אין מביאין, לא מן הפרמית, ולא מן הדלית, אלא
מן הרגליות המיוחדות לבן. לא היו בוצרים ענבים וכורמין
אותן, אלא בוצרים אותן ודורכים אותן מיד, ולא היו פונסין
אותן, לא בחרצבים גדולים, ולא בחביות קטנות, אלא
בכדידיות בינוניות. לא היו מניחין אותן, לא במרתף ולא
בראש הגג, אלא מניחין אותן במות שהן. ואינו ממלא
חבית על פיה, אלא שתי ידות בה, כדי שיהא ריחה נודף.
ואינו מביא, לא מפיה מפני קמחין, ולא משוליה מפני
שמרים, אלא נוקבה, ונוטלה משלישה ומאמצעה. ביצר
בדק? הגזבר קנה בידו, בין שזרק גיר של שמרים, אומר,
ומעבירין אותה מפניו, ומביאין אחרת תחתיה. והן אומרים:
'בואו וקחו לכם פסלת המזבח'. אין מביאין וין פחות מכן
ארבעים יום, ואם הביא מגתו - פשר.

ג. אילים - ממואב, ענלים - משרון, כבשים - ממדבר.
גוזלות - מהר המלך. רבי יהודה אומר: כבשים
שנביהן רחבים.

ה. כל העצים פשרים לגבי מזבח, חוץ משל זית ושל גפן.
רבי אליעזר מוסיף חמישה עצים פסולין, אף של
שקמה, ושל חרוב, ושל דקל, ושל מים, ושל אלוץ, ושל
סתירה, מכל מקום הרי אלו פסולין. אבל באלו רגילין
במדבריות: של תאנה, ושל שמן, ושל אגוז.

ה. מלח - זו מלח סדומית; שנאמר (ויקרא ב, ג): "ולא תשבית
מלח" - הבא מלח שאינו שובתת! ואיזו זו? מלח
סדומית. ומנין אם לא מצא סדומית יביא אסתרקנית?
תלמוד לומר "מלח", "מלח" - רבה.

ו. תבלת - אין פשרה אלא מן החזון, שלא מן החזון -
פסולה. שני התולעת - מן התולע שבהרים.
הביא שלא מן התולעת שבהרים - פסולה.

ז. שש - זה פשתן. הביאה מן הנקבות - פסולה.

ח. מנורה וכלי שרת - מצותן להביא ממותר נסכים. אין
להם - יביאו מהרומת הששבה. מנורה - אינה
פשרה אלא מן העשת. עשאה מן הגרוטאות - פסולה.
ומשאר מיני מתכות - פשרה.

ט. חֲצוּצֵרוֹת - אֵין בְּשֶׁרָה אֶלָּא מִן הַכֶּסֶף, עֲשָׂאָהּ מִן הַגִּישׁ
 - בְּשֶׁרָה, מִשָּׂאֵר מִיָּנִי מִתְּכוּת - פְּסוּלָהּ, וְנִמְצְאָתָהּ
 אוֹמֵר - פְּסוּל בַּמְּנוּחָה בְּשֶׁר בַּחֲצֵרוֹת. פְּסוּל בַּחֲצוּצֵרוֹת -
 בְּשֶׁר בַּמְּנוּחָה. וְשֶׁל בַּעֲץ, וְשֶׁל אֶבֶר, וְשֶׁל קִסְטָרִין, וְשֶׁל
 מִתְּכוּת; רַבִּי פִּוְסֵל וְרַבִּי יוֹסִי בֵּר רַבִּי יְהוּדָה מְכַשִּׁיר. וְשֶׁל
 עֵץ, וְשֶׁל עֶצֶם, וְשֶׁל זָכוּכִית - הַכֹּל מוּדִים שְׁפִסּוּלָהּ.

י. כָּלִי שֶׁרַת, עַד שֶׁלֹּא נִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן גְּבוּהָ - רִשְׁאֵי הֶדְיוֹט
 לִשְׁתֵּמֵשׁ. מִשְׁנֵשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן גְּבוּהָ - אֵין רִשְׁאֵי הֶדְיוֹט
 לִשְׁתֵּמֵשׁ בָּהֶן. כָּלִים שֶׁנַּעֲשׂוּ מִתַּחֲקָתָן לְהֶדְיוֹט - אֵין עוֹשִׂין
 אוֹתָן כָּלִי שֶׁרַת. כָּלִי שֶׁרַת שֶׁנִּקְבּוּ - אֵין מַתִּיבִין אוֹתָן, וְאֵין
 מְטִילִין לְתוֹכָן אֶבֶר, וְאֵין מִשְׁחִיזִין אֶת פְּגִימָתָהּ. סָבִין שְׁפִינָם
 - אֵין מַחְזִירִין אוֹתָהּ, וְאֵין מִשְׁחִיזִין אֶת פְּגִימָתָהּ. אֲבָא שְׁאוּל
 אוֹמֵר: סָבִין הָיְתָה טוֹרְפָתָה, וְצוּוּ עָלֶיהָ וּגְנָזוּהָ.

פֶּרֶק עֲשִׂירִי

א. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: מָה תִּלְמוּד לֹאמֹר עֲשָׂרוֹן עֲשָׂרוֹן?
 אֶחָד נִגְדָּשׁ וְאֶחָד שְׁאִינוֹ נִגְדָּשׁ, זֶה שֶׁהָיָה נִגְדָּשׁ
 בּוֹ הָיָה מוֹרֵד לְכָל הַמְּנַחֲוֹת. זֶה שֶׁלֹּא הָיָה נִגְדָּשׁ בּוֹ הָיָה
 מוֹרֵד לְחֻבִּיתִי בָּהֶן מְשִׁיחַ. וְכִכֹּן הָיָה שֵׁם, לֹא מִדַּת שְׁלֵשָׁה
 דָּפֵר וְלֹא מִדַּת שְׁנַיִם לְאִיל, אֶלָּא אֶפְלֹו שְׁשִׁים פָּרִים
 וְשְׁשִׁים אֵילִים, עֲשָׂרוֹן אֶחָד הָיָה מוֹרֵד לְכִכֹּן, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא

יד, כא): "למנחה ולוג שמן", שמן לכל מנחה ולוג שמן. שבעה מדות של לח היו במקדש, רביעית חצי לוג, ולוג רביע הין, ושליש הין והין. רבי יהודה אומר: הין, וחצי הין, ושלישית הין, ורביעית הין לוג, וחצי לוג ורביעית. רביעית מה היתה משמשת? בה היתה מוֹרֵד לחביתי בהן משיח. חצי לוג מה היתה משמש? בו היתה מוֹרֵד שלשת לוגין ומחצה למנורה, וחצי לוג לכל נר. לוג, בו היתה מוֹרֵד לכל המנחות, רביע הין מה היתה משמש? כל מין צאן, גדולים וקטנים, זכרים ונקבות, מפני שבָּקָן שוין בנסכים, גבֵּלִים זה בזה. שלישי הין, הוא היתה אומר: עני שבָּקָן לא היתה משמש אֶלָּא בנסכי אילים, בן שתים ומֵהֶן לְמַעַלָּה. חצי הין מה היתה משמש? כל מין בָּקָר גדולים וקטנים, זכרים ונקבות, מפני שבָּקָן שוין בנסכים, ונבָּלִין זה בזה. רבי שמעון אומר: לא היתה מֵדֵת שבעה במקדש הין, שאין נותנין מֵדָה אחת לשני פרים, מֵדָה אחת לשני אילים, מה היתה מביא תחתיהם? לוג ומחצה. אמר רבי יהודה: וכי היתה שם חצי לוג ולוג? אמר לו רבי שמעון: אם כן, יכול לפרנס בָּקָן פרביעית אֶלָּא שאין מֵדָה במקדש משמשת תחת חבֶּרְתָּהּ. רבי אֶלְעָזָר בר רבי צדוק אומר: ארבע מדות של לח היו במקדש: - רביעית, וחצי לוג, ולוג, והין, היתה שם, ושנתות היו בהין: - עד כאן לפר, עד כאן לאיל, עד כאן לכבש, חצי לוג לתודה, ורביעית לנזיר.

ב. אין מקדישין בפנים אָפָא בחוץ. אין מערבין נספי בבשים
 בנספי פרים ואילים. במה דברים אמורים? במנחות,
 בסלת, ובשמן. אבל ביין מערבין נספי יחיד בנספי יחיד,
 ונספי צבור בנספי צבור, של יחיד בשל צבור, ושל יום
 בשל אמש, ושל היום בשל מחר. במה דברים אמורים?
 שלא קדשו בכלי, אבל בזמן שקדשו בכלי - אין מערבין
 של יום בשל מחר, מפני שנפסלים בלינה. כל ברוצי מדות
 הלח בלח - קדש. וביבש - חול. מפני מה בלח קדש? מפני
 שנמשחות מבפנים. מפני מה ביבש חול? מפני שאין
 נמשחות. כל ברוצי מדות הללו, אם יש שם זבח אחר -
 יקרבו עמו. ואם לאו - יפסלו בלינה. ואם לאו - תעבר
 צורתן ויצא לבית השרפה. ואם לאו - ימכרו לחיבי זבח
 אחר, יבוא מהן קיץ המזבח, מה הן לוקחין בהן? עולות!
 ומקיצים בהן את המזבח.

ג. כל קרבנות צבור אין בהם סמיכה, חוץ מפר הבא על
 כל המצות ושעירי עבודת פוכבים שהן טעונים סמיכה;
 דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר: שעירי עבודת פוכבים
 אין טעונים סמיכה. מה הנה מביא תחתייהן? שעיר המשתלח.
 אמר לו רבי שמעון: והלא אין סמיכה אָפָא בפעלים. שעיר
 המשתלח סומכין עליו אהרן ובניו באחד. אמר לו רבי
 יהודה: אף הן מתבפרין בו. כלל אמר רבי שמעון: כל
 הבא על עברות מצוה ידועה ודמו נכנס לפנים - טעון
 סמיכה, כל שאין בא על עברות מצוה ידועה ואין דמו

נכנסם לפניו - אין טעון סמיכה. היורש ואחד עשר שבמעשר - הרי אלו ממירין, טעונין סמיכה ונסכים; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: היורש אינו ממיר ואחד עשר שבמעשר אינו ממיר, מפני שהיא תמורה ואין תמורה עושה תמורה. אמר לו רבי יהודה: אלו הנה תמורה הנה קרב, אלא זבח הנה ונסכים היו בפני עצמן, כיצד סומך? זבח עומד בצפון ופניו במערב, סומך במערב ופניו במערב, מניח שתי ידיו על גבי קרניו של זבח, ולא הנה מניח ידיו על גבי זבח, ולא הנה מניח ידיו זו על גבי זו, ולא הנה דבר חוצץ בין ידים לקרנות, מתנודה עליו עון עברה על חטאת, עון חטאת על אשם, עון אשמה על עולה, עון לקט שכחה ופאה שאין להם ודוי; דברי רבי יוסי הגלילי. אמר לו רבי עקיבה: על מה עולה מכפרת? על דברים שיש בהן ענש? הרי זה ענש אמור, על לא תעשה שפלה אמורה, על מה עולה מכפרת? על מצות עשה, ועל מצות לא תעשה שיש בה קום עשה. סמיכה נזהגת בבהנים, ולוים, וישראלים, וגרים, ועבדים משחררין, חללין, נתינין, וממזרין, סרים אדם, סרים חמה, פצוע דכה, וכוות שפכה. אין נזהגת לא בעובדי כוכבים, ולא בנשים, ולא בעבדים ולא בקטנים.

ה. חמשה שהביאו זבח אחד - בלן סומכין עליו. ולא בלן באחד סומכין עליו, אלא כל אחד ואחד סומך ומסתלק. סמיכה בשלשה. סמיכת זקנים בשלשה. רבי יהודה אומר: בחמשה. לא בלן באחד סומכין עליו, אלא

אֶחָד וְאֶחָד סוּמֵךְ וּמִסְתַּלֵּק. אֵיל הַמַּלְוָאִים אַהֲרֹן וּבְנָיו בְּאֶחָד, בָּשִׁם שְׁהִסְמִיכָה בְּטָהוֹרִין, בֶּךָ שְׁחִיטָה בְּטָהוֹרִין, תִּכְבֶּה לְסִמִּיכָה שְׁחִיטָה, בְּמָקוֹם שְׁסוּמְכִין שׁוֹחֲטִין. תְּנוּפָה נוֹהֶגֶת בַּבְּהֵנִים, בָּלוּם וַיִּשְׂרָאֵלִים, בַּגָּרִים וְעֶבְדִּים מִשְׁחַרְרִים, חָלָלִים נְתִינִין מִמִּזְרִין, וְסָרִיס אָדָם וְסָרִיס חֲמָה, פָּצוּעַ דָּבָה וּכְרוֹת שְׁפָכָה - אֵין נוֹהֶגֶת, לֹא בְּעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, וְלֹא בַּנָּשִׁים, וְלֹא בְּעֶבְדִּים, וְלֹא בַּקְטָנִים. חֲמִשָּׁה שֶׁהֵבִיאוּ זֶבַח אֶחָד - אֶחָד מִנִּיף עַל יָדֵי בָּלֶן. הַמְשַׁלַּח זִבְחוֹ בֵּיד אַחֵר - בִּהֵן מִנִּיף עַל יָדוֹ, וְהַאֲשָׁה - בִּהֵן מִנִּיף עַל יָדֶיהָ.

ה. רַבִּי יִשְׁמַעֲלֵאל אוֹמֵר: הָעֹמֵר הָיָה בָּא בַּשָּׁבֶת - מִשְׁלֵשׁ סָאִין. וּבַחֹל - מִחֲמִשׁ סָאִין. וְחֻכָּמִים אוֹמְרִים: אֶחָד בַּשָּׁבֶת וְאֶחָד בַּחֹל - מִשְׁלֵשׁ הָיָה. אָבָא שְׂאוּל אוֹמֵר: בַּשָּׁבֶת - הָיָה נִקְצֵר בְּיָחִיד, בְּמִגָּל אַחַת וּבִקְפָּה אַחַת. בַּחֹל - בְּשִׁלְשָׁה, וּבְשִׁלֵּשׁ קָפוֹת וּבְשִׁלֵּשׁ מִגְלּוֹת. וְחֻכָּמִים אוֹמְרִים: אֶחָד שָׁבֶת וְאֶחָד חוֹל - בְּשִׁלְשָׁה, בְּשִׁלֵּשׁ קָפוֹת וּבְשִׁלֵּשׁ מִגְלּוֹת. עֹמֵר הָיָה בָּא מִבִּקְעַת בֵּית מִקְלָה שֶׁל נָחַל קִדְרוֹן, מִקְדָּמַת הָיְתָה, וַיִּשְׁנָה, בָּבֶת שְׁלֵשׁ סָאִין הָיְתָה, וְחֲמָה זוֹרַחַת מִתּוֹכָהּ וְשׁוֹקַעַת לְתוֹכָהּ, הָיָה נִיר לְחֻצֶּיהָ וְזוֹרֵעַ חֻצֶּיהָ. שׁוּמְרֵי סְפִיחִין בַּשְּׁמִיטִין וַיּוֹבִלוֹת לְהֵבִיא מֵהֵן עֹמֵר וּשְׁתֵּי הֶחָדָם - נוֹטְלִין שִׁכְרָן מִתְּרוּמַת הַלֵּשֶׁכָּה. וּמִשָּׁם הָיוּ מְבִיאִין, בֵּין מֶרְבֶּה וּבֵין מִדְּבָר מוֹעֵט, הֵן הָיוּ דָּמִים. הָרוּצָה לְהִתְנַדֵּב - אֵין שׁוּמְעִין לוֹ. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: הָרוּצָה לְהִתְנַדֵּב - יִנְדֹּב, וּבִלְבָד שִׁימְסֵרֶם לַצָּבוֹר.

ו. יום הניף שחל להיות בשבת - דוחה את השבת בקצירת העמר. ביצד היו עושין? שלוחי בית דין יוצאין מערב יום טוב, נוטלין את הקפות ואת המגלות, ומסרגין שם בעומד שלש סאין, ומניחין את הקפות ואת המגלות, ובאין. יום טוב סמוך לחשכה היו יוצאין, ואוכלום גדול היה יוצא עמהן, בין שחשכה. אמר להן: בשבת זו? בשבת זו? בשבת זו? בקפה זו? בקפה זו? בקפה זו? רבי אלעזר ברבי צדוק מוסיף: אף, במגל זו? במגל זו? במגל זו? - שלש פעמים על כל דבר ודבר, והן אומרים לו: הן! הן! הן! אקצר? אומרים לו: קצור! וכל כך למה? מפני ביתוסין, שֶהיו אומרים: "אין קצירת העמר במוצאי יום טוב". קצרוהו ונתנוהו לקפות והביאו לעזרה, היו מהבהבין אותו באור, כרי לקים בו מצות קלי; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: אין לשון הוא זה, אלא אבוב של נחשת היה מנקב נקבים, כרי שתהא האור יוצא בכפו בעזרה, והרוח מנשבת בו, ונתנוהו לרחים של גרוסות, להוציא ממנו עשרון שמנופה בשלש עשרה נפה. והשאר נפדה ונאכל לכל אדם, ותיב בחלה, ופטור מן המעשרות. רבי עקיבא מחיב בחלה ובמעשרות. בא לו לעשרון, נתן שמנו ולבונתו, יצק, ובלל, והניף והגיש. קמץ והקטיר, והשאר נאכל לכהנים, משקרב העמר - יוצאין ומוצאין את שוקי ירושלים, שפלא קמח וקלי, שֶלא ברצון חכמים; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: ברצון חכמים הן עושין. משקרב העמר - התר החדש מיד.

הרחוקין מתרין מחצות היום ולהלן. משחרב הבית, התקין רבן יוחנן בן זבאי, שיהא יום הנף - כלו אסור. אמר רבי יהודה: והלא מן התורה הוא אסור! שנאמר (ויקרא כג, יד): "עד עצם היום הזה"; מפני מה הרחוקין מתרין מחצות היום ולהלן? מפני שיודעין שאין בית דין מתעצלין בו. העמר - היה מתיר במדינה. ושתי הלחם - במקדש. כיון שקרבו שתי הלחם, התחילו מביאין מנחות ונסכים מכל מקום, אין נמנעין ואין מביאין מנחות בטובלן.

י. המקדיש קמה למנחות - פטורה מן המעשרות. רבי שמעון בן אלעזר אומר: מקטפין לפני העמר, ומוכרין לאחר העמר, ומביאין מנחות בטובלן. המקדיש קמה למנחות - פטורה מן המעשרות. ואף על פי שאמרו: אסור בחדש לפני הפסח - מתר לרפואה, לאכילת עוברי בוכבים, לאכילת בלבים. לא אסרו, אלא ישראל בלבד. ישראל שאכל מן החדש קדם לפסח - הרי זה לוקה את הארבעים. היה מכנים בשלשה עשר, ונעקרה בידו - שותלה במקום הטינא, אבל לא במקום הנריד, שמקצת היום ככלו. אף על פי שאמרו אסור לקצר בית השלחין שבהרים, בית הפעל שבעמקים, קוצרין מפני הנטיעות ומפני האבל ומפני בטול בית המדרש. לא יהא קוצר ועושה אותם פריכות, אלא קוצר ומניח בדרךבו. מתר לעשות בו שביל, קוצר לשחת, עד שרא הביא שלישי - יתחיל. משהביא שלישי - לא יתחיל. ואם התחיל - יגמר. עד שרא הביא שלישי -

פֶּטוּר בְּלֶקֶט שִׁכְחָה וּבִפְאָה, מִשֶּׁהֵבִיא שְׁלִישׁ - חֵיב בְּלֶקֶט
בְּשִׁכְחָה וּבִפְאָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אִם מִשֶּׁהֵבִיא שְׁלִישׁ -
פֶּטוּר בְּלֶקֶט וְשִׁכְחָה, וְחֵיב בַּמַּעֲשֵׂרוֹת. מִצֹּת הָעֶמֶר, לְהֵבִיא
מִן הַקֹּמֶה, אֵין לוֹ - יָבִיא מִן הָעֶמְרִים. אֵין לוֹ - יָבִיא מִן
הָאוֹצָר. וּמִן הַקּוֹצֵר, אֵין לוֹ - יָבִיא מִן הַלֶּח. אֵין לוֹ - יָבִיא
מִן הַיָּבֵשׁ. שְׁתֵּי הַלֶּחִים - מִצֹּת לְהֵבִיא מִן הַחֶדֶשׁ. אֵין לָהֶן
- יָבִיאוּ מִן הָעֲלִיָּה.

פֶּרֶק אֶחָד עֶשְׂרִי

א. אַחַת שְׁתֵּי הַלֶּחִים וְאַחַת לֶחֶם הַפָּנִים, לִישָׁתָן וְעָרִיכְתָן
בַּחוּץ וְאַפִּיתָן בַּפָּנִים, וְאֵין דּוֹחוֹת אֶת הַשִּׁבְתָּ; דְּבָרֵי
רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כָּל מַעֲשִׂיתָן בַּפָּנִים. רַבִּי
שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: כָּל מַעֲשִׂיתָן בַּחוּץ, שֶׁהָיָה רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר:
לְעוֹלָם אֵל תִּמְנַע לֹאמֹר 'אַחַת שְׁתֵּי הַלֶּחִים וְאַחַת לֶחֶם הַפָּנִים',
בְּדֶרֶךְ שְׂבָשְׂרוֹת בְּעֲזָרָה כֶּךָ בְּשִׁרּוֹת בְּבֵית פֶּאֱגִי. בְּדֶרֶךְ
שְׁנַפְסָלוֹת בְּעֲזָרָה כֶּךָ נַפְסָלוֹת בְּבֵית פֶּאֱגִי, וְלִשְׁכָּה הָיְתָה
לָהּ בַּפָּנִי עֲצֻמָּה, וְהָיָה עוֹשֶׂה אוֹתָהּ בְּתוֹכָהּ. תִּנּוֹר הָיָה לָהּ
כְּמִין מִזְרֵת מְרֻבֵּעַ, שֶׁל שְׁתֵּי הַלֶּחִים הָיָה מְחֻזֵּק אֶחָד וְשֶׁל
לֶחֶם הַפָּנִים הָיָה מְחֻזֵּק שְׁתֵּים. שְׁלֹשָׁה דְּפוּסִים הָיוּ שָׁם:
הָאֶחָד לְתִנּוֹר וְהָאֶחָד לְבִצָּק, וְהָאֶחָד שֶׁהוּא רוֹדָה וְנוֹתְנָהּ לְאֻלָּפִים
כְּדֵי שֶׁיֵּאָר יִקְלָקְלוּ אֶת הַלֶּחִים. מִנְחוֹת יֵשׁ בָּהֶן מַעֲשֶׂה כָּלִי

בפנים, טחנן והרקיזן בחוץ, לישתן ועריכתן ואפיתן בפנים,
ובזר - פשרות, עד שיביאו לבית הקמיצה.

ב. כל המנחות, אין דוחות, לא את השבת ולא את הטמאה,
חוץ מחבתי כהן משיח, מפני שיש לו זמן קבוע. זה
הפלל, כל שיש לו זמן קבוע מן התורה, ואין יכול לעשות
מערב שבת דוחה את השבת, וכל שאין לו זמן קבוע מן
התורה ויכול לעשות מערב שבת - אין דוחה את השבת.

ג. ארבע סניפין של זהב דומה לדקרנין היו שם, שבהן
היו סומכין את החקה, מפני שדומה לספינה כרי
שלא תהא רוקדת. רבי יהודה אומר: לא היו שם סניפין,
אלא גבה היה לשלחן טפח, שנאמר (שמות כה, כה): "ועשית
לו מסגרת טפח סביב"; אמרו לו: והלא אין מסגרת אלא
מן הרגלים.

ד. עשרים ושמונה קנים של זהב חלולין, מפצלין, מקבלין
טמאה - היו שם.

ה. כל הכלים שהיו במקדש ארפן לארבו של בית, חוץ
מן הארון, שהיה ארבו נתון כנגד רחבו של בית,
כך היו בדיו נתונים כנגד רחבו, וכך היה נטל.

ו. עשרה שלחנות עשה שלמה, שנאמר (דברי הימים ב ד, ח):
"ויעש שלחנות זהב עשר", ואף על פי כן לא
היו מסדרין אלא על של משה, שנאמר (מלכים א ז, מט): "ואת

השלחן אשר עליו לחם הפנים עשרה מנורות זהב עשה שלמה", שנאמר (דברי הימים-ב ד, ח): "ויעש מנורות זהב עשרה", אף על פי כן לא היו מדליקין אלא בשל משה, שנאמר (דברי הימים-ב יג, יא): "את המנורה ואת נרותיה לבער בערב בערב"; מה מנורה שעשה משה לא היתה צריכה שמן המשחה, מפני שקדשה ראשונה קדשה לשערתה וקדשה לעתיד לבא. רבי יוסי בר רבי יהודה אומר: על כל השלחנות היו מסדירין, שנאמר (מלכים-א ז, מח): "את השלחנות ועליהם לחם הפנים זהב". ובכל מנורות היו מדליקין, שנאמר (דברי הימים-ב ד, ט): "ואת המנורות ונרותיהם לבערם כמשפט לפני הדביר זהב סגור". משום רבי אלעזר בן שמוע אמרו: מה תלמוד לומר "את השלחנות ועליהם לחם הפנים זהב" - זה שלחן גדול של זהב שהיה לפני מבהיכל, ושלחן שהיה באולם על פתחו של בית, שעליו היו נותנין לחם הפנים ישנה.

ז. ביצד מכניסין לחם הפנים? ערב שבת היה פורקה מדפוס ונותנה על גבי השלחן שהיה באולם על פתחו של בית. בשחרית, ביון שגזרק דם התמיד נטלו שני כהנים שתי בזיבין, ונותנין לתוכן שני קומצין של לבונה. כל בזיבין שבמקדש לא היו להן שולים חוץ מאלו שהיו להן שולים, אלו מושבין טפח ואלו מניחין טפח, טפחו של זה בתוך טפחו של זה, כדי שלא ילין שלחן בלא לחם, שנאמר (שמות כה, ט): "לפני תמיד". רבי יוסי אומר: אפלו פרקו ישנה

בבקר והכניסו תדשה בין הערבים, אפלו בשאר ימות השנה מוציאין אותו חוץ לעזרה אין בכה כלום. ומה תלמוד לומר "לפני תמיד" - כדי שלא ילין שלחן בלא לחם, אלו שני כהנים שבידם שני בזיכי לבונה של לחם הפנים ישנה, היו נותנין אותה על גבי המזבח עם אברי תמיד, כיון שהקטרו שני בזיכין - נותנין חציה חצה לכל משמר ומשמר, והן חולקין ביניהן. רבי יהודה אומר: זה שהיה מתלק לחם הפנים היה עומד על הרבר שבאולם, מפרים ומניח, וכל אחד ואחד בא ונוטל חלקו, ולבעלי מומין שבכהונה מוציאין להן חלקן לחוץ, שאין יכולין לבגס בין האולם ולמזבח.

ה. ביצד מסדרין לחם פנים? נותן שש חלות לסדר זה, ושש חלות לסדר זה, ואם נתן שמונה חלות לסדר זה וארבע חלות לסדר זה, או שעשה שלשה סדרים של ארבעה ארבעה - לא עשה כלום. עשה שני סדרין של ארבע עשרה. רבי אומר: רואין את העליונות באלו אינן והתחתונות בשרות.

ט. ביצד מסדרין את הבזיכין? נותן בוך אחד על גבי סדר זה, ובוך אחד על גבי סדר זה, אם נתן בזיכין של לבונה, או לבונה של בזיכין, או שהיה דבר חוצץ בין הבזיכין ללחם, או בין הלחם לשלחן - הרי אלו פסולין. אבא שאול אומר: בתוך שני טפחים שבין הסדר לחברו היה נותן, מה אני מקיים (ויקרא כד, ז) "ונתת על המערכת לבנה זכח"? - שתהא בקצה סמוכה למערכה.

י. ביצד מסדרין את הקנים? אחר שבת היה נכנס מגביה ראשה של חלה, ונותן קנה תחתיה, ומגביה ראשה של שניה, ונותן קנה תחתיה, ואזור באמצע, ושלשה תחת כל חלה וחלה, ושנים תחת העליונה שאין עליה משוי, התחתונה נתונה על טהרו של שלחן. הקטרו ואחר כך נפרס הלחם - פשר. נטמא לחמה, בין משפרקה ובין עד שלא פרקה - הלחם פסול, ולא הקטרו בזיבין. סדר את הלחם בשבת ואת הבזיבין לאחר השבת, והקטיר את הבזיבין בשבת - פסולה. ואין חיבין עליה משום פגול נותר וטמא. סדר את הלחם ואת הבזיבין בשבת, והקטיר את הבזיבין אחר שבת - פסולה, וחיבין עליה משום פגול נותר וטמא. סדר את הלחם ואת הבזיבין אחר שבת, והקטיר את הבזיבין בשבת - פסולה. אם יש שם לחמה מן המבחר - יביאו, ואם לאו, ימתין לשבת הבאה. הלחם מתר באכילה, וחיבין עליה משום פגול נותר וטמא.

פרק שנים עשר

א. המקדיש את העוף ונולד בו מום - יש לו פדיון. הקדישו בעל מום - אין לו פדיון, אין לה שטעון פדיון אלא בהמה בלבד. בבכור נאמר: "לא תפדה", במעשר נאמר: "לא יגאל". 'הרי עלי חלות' והביא ריקיו, 'ריקיו' נאמר: "לא יגאל". 'הרי עלי חלות' והביא ריקיו, 'ריקיו' נאמר: "לא יגאל".

והביא חלות - מה שהביא הביא, וידי חובתו לא יצא.
 'אלו שני עשרונות להביא בכלי אחד' והביאם בשני כלים
 - לא קדשם בשני כלים. 'בשני כלים' והביאם בכלי אחד
 - לא קדשם בכלי אחד. 'בכלי אחד' - הביאם בשני כלים.
 אמרו לו: 'בכלי אחד נדרת' - הרי זה לא יחזיר, ואם
 החזיר הרי הוא פשתי מנחות שנתערבו. 'בשני כלים'
 והביאם בכלי אחד, ואמרו לו: 'בשני כלים נדרת' - הרי
 זה לא יחזיר, ואם החזיר - הרי אלו פסולין.

ב. 'הרי עלי תודה בלא לחם ועולה בלא נכסים' - בופין
 אותו ומביא תודה ולחמה עמה, ועולה ונסכיה
 עמה. כהן שאמר: 'הרי עלי מנחה שתקמץ ותאכל'. ישראל
 אמר: 'הרי עלי מנחה שתעלה בקזה לאישים' - בופין אותם,
 ומביא מנחה בתקונתה; דברי רבי יהודה, ורבי שמעון פוטר,
 שלא התנדב בדרך המתנדבין.

ג. 'הרי עלי מן המנחה מן שעורין' - בופין אותו ומביא
 מן החטין; דברי רבי יהודה, ורבי שמעון פוטר,
 שלא התנדב בדרך המתנדבים. 'הרי עלי מן החטים' -
 בופין אותו ומביא מן הקמח; דברי רבי יהודה, רבי שמעון
 פוטר שלא התנדב בדרך המתנדבין. 'הרי עלי חצי עשרון'
 - בופין אותו ויביא עשרון שלם; דברי רבי יהודה, רבי
 שמעון פוטר שלא התנדב בדרך המתנדבין. 'הרי עלי עשרון'
 אחד להביא בשני כלים' - בופין אותו ויביא שני עשרונים

בשני פלים; דברי רבי יהודה. רבי שמעון פוטר, שלא
התנדב בדרך המתנדבין. 'הרי עלי עשרון ומחצה' - בופין
אותו ומביא שני עשרונים שלמים, שאין מתנדבין בדרך
חצאין. 'הרי עלי מאה עשרונות להביא בכלי אחד' - בופין
אותו ומביא ששים בכלי אחד, וארבעים בכלי אחר, ואם
הביא מחצה בכלי אחד ומחצה בכלי אחר - לא יצא.
'בשני פלים' - מביא מחצה בכלי אחד ומחצה בכלי אחר,
ואם הביא ששים בכלי אחד וארבעים בכלי אחר - יצא.
אמר רבי שמעון: אמרו לי חברי, מפני מה האומר 'עלי
ששים עשרון' מביא בכלי אחד. ששים ששים ואחד - מביא
ששים בכלי אחד, ואחד בכלי אחר? ואמרתי להן: אמרו
אתם! אמרו: שכן הצבור מביא ביום טוב הראשון של חג
שחל להיות בשבת ששים. אמרתי להן: והלא ששים ואחד
מקריבין?! אמרו לי: מעט יחיד מן הצבור אחד. אמרתי
להן: והלא אלו קרבין בבקר, ואלו קרבין בין הערבים.
דבר אחר: והלא יש שם מנחת פרים אילים וכבשים, ואין
מערבין מנחת פרים ואילים וכבשים זה בזה. אמרו לי: אם
לאו, אמור אתה! אמרתי להן: תלמוד לומר (במדבר כח, יא):
"סלת מנחה בלולה בשמן" - מנחה ששולט בה לבוללה.
אמרו לי: בששים - שולט, בששים ואחד - אינו שולט?
אמרתי להן: כל השעורים שבתורה קצובין הן, בארבעים
סאה - הוא טובל, בארבעים סאה חסר קרטוב - אינו יכול
לטבל בהן. בביצה מטמא טמאת אוכלין חסר אפילו שומשום

- אין מטמא טמאת אוכלין. שלשה על שלשה טמא מדרס, שלשה על שלשה חסר נימא אחת - אין מטמא טמאת מדרס. הוי כל השעורין שבתורה קצובין הן.

ה. המתנדב וזן בדברי רבי עקיבא - נותנין לספלים שמן, בדברי רבי טרפון, קרב על גבי האשים. המתנדב וזן בדברי רבי עקיבא, אינו מביא, לא אחד ולא שנים ולא חמשה, אלא מביא שלשה כדי שיקרבו עם הכבש. ארבעה - כדי שיקרבו עם האשים. ששה - כדי שיקרבו עם הפר. שבעה - כדי שיקרבו עם האיל ועם הכבש, מפאן ואילף, אתה יכול לחולקו.

ה. 'פרשתי מנחה ואיני יודע מה פרשתי' - הרי זה מביא חמש מנחות לחמשה מינים. 'הרי עלי מין מנחות' - מביא שתי מנחות ממין אחד. 'שני מיני מנחות' - מביא שתי מנחות משני מינין. 'הרי עלי מין עשרונות' - מביא שני עשרונות ממין אחד. 'מיני עשרונות' - מביא שני עשרונות משני מינין. 'פרשתי מנחה של עשרונות ואיני יודע מאיזו מהן פרשתי' - הרי זה מביא חמש מנחות מחמשה מינים של ששים עשרונות, שהן שלש מאות עשרונות. 'פרשתי מנחה של עשרונות ואיני יודע של כמה עשרונות פרשתי' - הרי זה מביא מנחות של עשרונות, מאחד ועד ששים, שהן אלף ושמונה ושלשים עשרונות; דברי רבי. וחכמים אומרים: של ששים עשרון. פרשתי

מנחה של עשרונות, ואיני יודע מאיזה מין פרשתי, וכמה עשרונות פרשתי - הרי זה מביא חמש מנחות מחמשה מינין, של ששים ששים עשרון, מאחד ועד שהן תשעה אלפים ומאה וחמשים עשרונות; דברי רבי. וחכמים אומרים: חמש מנחות מחמשת המינין, שלשים עשרון שהן שלש מאות עשרונים. הרי עלי לבונה - לא יפחות מן הקמין. רבי יהודה אומר: משקל עשרה דינרין. רבי יוחנן בן ברוקה אומר: כהן מקדשה בכלי שרת, ומקטירה. אחרים אומרים: 'האומר הרי עלי ברזל' - לא יפחות מכלי א עורב שבהיכל.

פרק שלשה עשר

א. 'הרי עלי עולה מן הבקר' - יביא עגל. 'מן הצאן' - יביא כבש. 'הרי עלי תודה ושלמים מן הבקר' - יביא עגל. 'מן הצאן' - יביא כבש. אמר רבי שמעון: אם יאמר לך אדם בדברי רבי עקיבא עגל - קבל הימנו. איל - קבל הימנו. כבש - קבל הימנו, שבבבן היה רבי עקיבא נותן את הטעם, עגל - שיד הנבונה על העליונה, איל - לא גדול ולא קטן אלא בינוני. כבש - המוציא מחברו עליו הראיה, כשם שהמקדיש סתם הרי זה מביא את הגדול שבהן, כך האומר 'הרי עלי סתם' - הרי זה מביא את הגדול שבהן. 'הרי עלי למזבח' - יביא לבונה, שסתם

הַקָּדֵשׁ לַמִּזְבֵּחַ - לְבוֹנָה. 'הַפְּרָשְׁתִּי לַמִּזְבֵּחַ וְאֵינִי יוֹדֵעַ עַל
מֶה הַפְּרָשְׁתִּי' - הָרִי זֶה מִפְּרִישׁ וְהוֹלֵךְ, עַד שִׁפְרִישׁ, שְׂיָבִיא
מִכָּל מִין וּמִין הַקָּרֵב לַמִּזְבֵּחַ. 'סֵלַע זֶה לַמִּזְבֵּחַ' - יָבִיא בָּהּ
עֶגְלָה. 'הַפְּרָשְׁתִּי לַמִּזְבֵּחַ וְאֵינִי יוֹדֵעַ לְמִי הַפְּרָשְׁתִּיהָ' - הָרִי
זֶה מִפְּרִישׁ בְּנִגְדָּה וְהוֹלֵךְ, עַד שְׂיָבִיא מִכָּל מִין וּמִין הַקָּרֵב
לַמִּזְבֵּחַ. 'עֶגְלָה זֶה לַמִּזְבֵּחַ, עֶגְלָה זֶה לַמִּזְבֵּחַ' - יָבִיאֵנוּ עוֹלָה.
'הַפְּרָשְׁתִּיו לַמִּזְבֵּחַ', וְאֵינִי יוֹדֵעַ לְמִי הַפְּרָשְׁתִּיו - יִרְעָה עַד
שִׂסְתָּאב, וְיִמְכֹּר וְיִפְרִישׁ בְּנִגְדָּה וְהוֹלֵךְ, עַד שְׂיָבִיא מִכָּל מִין
וּמִין הַקָּרֵב לַמִּזְבֵּחַ.

ב. 'הָרִי עָלֶי קָרוֹן' וְהָבִיא גִּימוּס, 'גִּימוּס' וְהָבִיא קָרוֹן - מֶה
שֶׁהָבִיא הָבִיא וְיָדִי חוֹבְתוֹ לֹא יֵצֵא. 'הָרִי עָלֶי שׂוֹר
בְּמֵאֲתָיִם' וְהָלַךְ וְהָבִיא שְׁנֵי שְׂוָרִים בְּמִנְהָ מִנָּה - לֹא יֵצֵא.
'הָרִי עָלֶי שׂוֹר בְּמִנְהָ' וְהָלַךְ וְהָבִיא שׂוֹר בְּמֵאֲתָיִם - יֵצֵא,
שֶׁבְּכָלֵל מֵאֲתָיִם מִנָּה. רַבִּי אוֹמֵר: לֹא יֵצֵא. 'שׂוֹר זֶה עוֹלָה
וְנִסְתָּאב' - לֹא יָבִיא בְּדָמָיו אֵיל, אֲבָל מִבִּיא בְּדָמָיו שְׁנֵי
אֵילִים, וְרַבִּי אוֹסֵר, שְׂאִינָהּ הִיא חֲבִילָה. 'אֵיל זֶה עוֹלָה
וְנִסְתָּאב' - לֹא יָבִיא בְּדָמָיו כֶּבֶשׂ, אֲבָל מִבִּיא בְּדָמָיו שְׁנֵי
כֶּבֶשִׁים, וְרַבִּי אוֹסֵר, שְׂאִינָהּ הִיא חֲבִילָה. 'כֶּבֶשׂ זֶה עוֹלָה'
וְנִסְתָּאב, אִם רָצָה - יָבִיא בְּדָמָיו אֵיל. 'אֵיל זֶה עוֹלָה וְנִסְתָּאב'
- רָצָה יָבִיא בְּדָמָיו כֶּבֶשׂ, אֲבָל מִבִּיא בְּדָמָיו שְׁנֵי כֶּבֶשִׁים,
וְרַבִּי אוֹסֵר, שְׂאִינָהּ הִיא חֲבִילָה. 'כֶּבֶשׂ זֶה עוֹלָה! וְנִסְתָּאב,
אִם רוּצָה - יָבִיא בְּדָמָיו אֵיל. 'אֵיל זֶה עוֹלָה! וְנִסְתָּאב, רָצָה
- יָבִיא בְּדָמָיו עֶגְלָה. 'עֶגְלָה זֶה עוֹלָה! וְנִסְתָּאב, רָצָה - יָבִיא

בְּדַמְיוֹ שׁוֹר. 'שׁוֹר מִן שׁוֹרָיו עוֹלָה', וְכֵן שׁוֹר שֶׁל עוֹלָה
שְׁנֵת־עָרֵב בְּשׁוֹרָיו - הֲרִי זֶה מְבִיא אֶת הַגָּדוֹל שֶׁבֵּהֶן עוֹלָה.
וְהַשָּׂאָר - יִמָּכְרוּ לְחִיבֵי עוֹלוֹת, וְדַמְיוֹ חֲדָיִן.

ג. 'הֲרִי עָלִי עוֹלָה' - יִקְרִיבָנָה בַּמִּקְדָּשׁ, וְאִם הִקְרִיבָהּ בְּבֵית
חוּנְיוֹ - לֹא יֵצֵא, וְחִיבִין עָלֶיהָ כָּרֶת. 'הֲרִינִי נָזִיר' -
יִגָּלַח בַּמִּקְדָּשׁ, וְאִם גָּלַח בְּבֵית חוּנְיוֹ - לֹא יֵצֵא, וְחִיבִין עַל
זִבְחֵיו כָּרֶת. הַכֹּהֲנִים שֶׁשִּׁמְשׁוּ בְּבֵית חוּנְיוֹ, אוֹ בַּמִּקְדָּמוֹת
אַחֲרֵיכֶם, בַּשָּׁעַת אֲסוּר הַבָּמָה - אֲסוּר. בַּשָּׁעַת הַתֵּר הַבָּמָה
- מִתֵּר, שְׁנֵאֲמַר (מְלָכִים-ב כג, ט): "אֲךָ לֹא יַעֲלוּ בַּהֲנֵי הַבָּמוֹת
עַל מִזְבֵּחַ ה' בִּירוּשָׁלַם כִּי אִם אֲכָלוּ מִצֹּת בְּתוֹךְ אֲחֵיהֶם";
יִכּוֹל אִם אֲכָלוּ מִצֹּת בְּתוֹךְ אֲחֵיהֶן - יִהְיוּ אֲסוּרִין, אִם לֹא
- יִהְיוּ מִתְּרִים? אָמור מַעֲתָה: כְּשֶׁרִין לְחַלֵּק וּפְסוּלִין לְקָרֵב,
בְּבַעֲלֵי מוֹמִין. הֲרִי שֶׁהָיָה טָהוֹר בַּשָּׁעַת שְׁחִיטָה, וּבַשָּׁעַת
זְרִיקַת דָּמִים, וּבַשָּׁעַת הַקְטֵר חֲלָבִים, נִטְמָא - הֲרִי זֶה חוֹלֵק
בַּבֶּשֶׂר. רַבִּי נְהוֹרָאִי אוֹמֵר: אֶפְלוֹ טָהוֹר בַּשָּׁעַת זְרִיקָה וּבַשָּׁעַת
הַקְטֵר חֲלָבִים, נִטְמָא, אִין חוֹלֵק בַּבֶּשֶׂר. לְעוֹלָם אִין חוֹלֵק
בַּבֶּשֶׂר, עַד שִׁיְהֵא טָהוֹר בַּשָּׁעַת שְׁחִיטָה וּבַשָּׁעַת זְרִיקַת דָּמִים
וּבַשָּׁעַת הַקְטֵר חֲלָבִים. כֵּהֵן בָּא וּמִקְרִיב קֳדָשָׁיו בַּמִּשְׁמֶר
שְׂאִינֹו שָׁלֹו - עוֹרֵן וְעִבּוּדָתָן שָׁלֹו, וְאִם הָיָה זָקֵן אוֹ חוֹלָה -
נוֹתֵנָן לְכָל כֵּהֵן שִׁירָצָה, עוֹרֵן וּבִשְׂרָן שָׁלֹו. וְאִם הָיָה בַּעַל
מוֹם - נוֹתֵנָן לְאַנְשֵׁי מִשְׁמֶר, עוֹרֵן וְעִבּוּדָתָן שָׁלֹו. וְגוֹל הַגֵּר
- נוֹתֵן לְכָל כֵּהֵן שִׁירָצָה, וְשִׁדָּה אַחֲוָה - נִתְּנָת לְאַנְשֵׁי
מִשְׁמֶר שֶׁכְּרָאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהַיּוֹבֵל נִכְנָם לְתוֹכָהּ.

ה. בראשונה היו מכניסין עורות קדשים ללשפת בית
הפרוה, והיו מחלקין אותו בערבית לכל
בית אב שבאותו היום, והיו גדולי כהנה באין ונוטלין אותן
בזרוע, התקינו, שיהו מחלקין אותו בערבי שבת לכל משמר
ומשמר, ועדין היו גדולי כהנה באין ונוטלין אותן בזרוע,
עמדו בעלים והקדישום לשמים. אמרו, לא היו ימים מועטין
עד שחפו כהנים פני כל האולם בטבלאות של זהב, מאה
על מאה, ועל עבי דינר זהב, מה שמחפין עד הרגל, וברגל,
מקפלין אותן ומניחין אותן על גבי מעלות בחר הבית, כדי
שיראו העם את מלאכתו שהיא נאה. וישלא נטה בה כלום
אחר הרגל - חוזרין וקובעין אותם במקומם. אבא שאול
אומר: קורות שקמה היו ביריחו, והיו בעלי אנרוף באין
ונוטלין אותן בזרוע, עמדו בעלים, והקדישום לשמים. אמרו,
לא הקדישו בעלים לשמים אלא קורות שקמה בלבד, על
אלו, ועל פיוצא בהן, ועל דומה להן, ועל העושין במעשיהן,
היה אבא שאול בן בטנית, ואבא יוסי בן יוחנן איש ירושלים
אומר: אוי לי מבית ביתוס! - אוי לי מאתן! אוי לי מבית
קתרוס! - אוי לי מקלמוסן! אוי לי מבית אלתחן! - אוי לי
מבית לחישתן! אוי לי מבית אלישע! - אוי לי מקלמוסן!
אוי לי מבית ישמעאל בן פאבי! שהם כהנים גדולים, ובניהם
גזברים, וחתניהן אמרכלין, ועבדיהן באין וחובטין עלינו
במקלות. אמר רבי יוחנן בן תורתא: מפני מה חרבה
שילה? - מפני בזיון קדשים שבתוכה. ירושלים, בגין הראשון,

מפני מה חרבה? - מפני עבודת פוכבים ונגלוי עריות
 ושפיכות דמים שהיו בתוכה. אבל באחרונה, מכירין אנו
 בהן, שהן עמלים בתורה וזהירין במעשרות, מפני מה גלו?
 - מפני שאוהבין את הממון, ושונאין איש את רעהו, ללמדך,
 שקשה שנאת איש את רעהו לפני המקום, ושקלה הכתוב
 בנגד עבודת פוכבים, ונגלוי עריות, ושפיכות דמים. אבל
 בפנין האחרון, שעתידה לבנות בתינו ובמינו, מה נאמר
 בו? "והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית ה' בראש
 ההרים וגו', והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר
 ה' ואל בית אלהי יעקב" וגו' (ישעיה ב, ג). ואומר (ירמיה לא, ה):
 "כי יש יום קראו נצרים בהר אפרים קומו ונעלה ציון אל
 ה' אלהינו".

מסכת חלין

פרק ראשון

א. הבל בשרין לשחוט, אפלו בותי, אפלו ישראל ערל,
ואפלו ישראל שהמיר דתו לעבודת פוכבים.
שחיטת עובד פוכבים - הרי זו פסולה, ושחיטת הקוף -
הרי זו פסולה; שנאמר (דברים יב, כא): "וזבחת ואכלת" - לא
שזבח העובד פוכבים, ולא שזבח הקוף, ולא שזבחה מאליה.
ישראל ששחט ומרק עובד פוכבים שחיטה על ידיו -
שחיטתו פסולה, שחט בה שנים או רב שנים - שחיטתו
בשרה, עובד פוכבים ששחט ומרק ישראל שחיטה על ידיו
- שחיטתו בשרה, שחט בה דבר שאינו עושה אותו מרפה,
וישראל בא וגומרה - מתרת באכילה, ישראל ועובד פוכבים
שהיו אחזין בפסין ושוחטין, אפלו אחד מלמעלה ואחד
מלמטה - שחיטתן בשרה.

ב. וכן סומא שיודע לשחוט - שחיטתו בשרה, קטן שיודע
לשחוט - שחיטתו בשרה, לעולם שוחטין: בין ביום
ובין בלילה, בין בספינה בין בראש הגג, בכל שוחטין: אפלו
בצור, אפלו בזכוכית, אפלו בקרומית של קנה, בכל שוחטין:

בין בְּדָבָר הַמִּתְחַבֵּר בַּקֶּרֶקַע, וּבֵין בְּתִלוּשׁ מִן הַקֶּרֶקַע, בֵּין שֶׁהַעֲבִיר סָבִין עַל גְּבִי צֹנָא, וּבֵין שֶׁהַעֲבִיר צֹנָא עַל גְּבִי סָבִין וְשַׁחַט - שְׁחִיטָתוֹ בְּשָׂרָה.

ג. הַמִּרְגִּיל לְעוֹר וְשַׁחַט - שְׁחִיטָתוֹ בְּשָׂרָה. שֶׁן תִּלְוֶשָׁה אוֹ צֶפֶרֶן תִּלְוֶשָׁה - שׁוֹחֲטִין בָּהּ. מִגֵּל קָצִיר בְּדֶרֶךְ הַלִּיכָתָה: בֵּית שְׁמַאי פּוֹסְלִין, וּבֵית הֶלֶל מְבַשְּׂרִין. אִם הִתְחַלְּקוּ שְׁנֵיהֶם - הָרִי זֶה בַּסָּבִין. תֵּחַב סָבִין בְּאַרְצֵי, בְּאַטְלָס, וְשַׁחַט בָּהּ - שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה. סָבִין שֶׁיֵּשׁ בָּהּ פְּגִימוֹת פְּגִימוֹת - הָרִי זֶה בַּמִּגֶּרֶה. אִם יֵשׁ בֵּין פְּגִימָה לַחֲבֵרְתָּהּ, כְּמֵלֵא שְׁנַיִם בַּצֹּנָא - שְׁחִיטָתוֹ בְּשָׂרָה. אִין בָּהּ אֶלָּא פְּגִימָה אַחַת, אִם הָיְתָה מְסַבֶּסֶכֶת וְשׁוֹחֲטֶת - בְּשָׂרָה. אִם חוֹנֶקֶת - פְּסוּלָה.

ד. זָרֵק אֶת הַסָּבִין וְאֶת הַפְּגִיזִין, וְשַׁחַט - שְׁחִיטָתוֹ בְּשָׂרָה. מַשּׁוּם רַבִּי נָתַן אֲמָרוֹ: בְּדֶרֶךְ הַלִּיכָתָה - בְּשָׂרָה. וְשֹׁאֵל בְּדֶרֶךְ הַלִּיכָתָה - פְּסוּלָה.

ה. מִצֹּנֹת שְׁחִיטָה: מוֹלִיד וּמִבִּיא. הוֹלִיד וְלֹא הִבִּיא, אוֹ הִבִּיא וְלֹא הוֹלִיד - בְּשָׂרָה. וּבִלְבָד שִׁיחָא בַּסָּבִין בְּרִי הוֹלֵכָה וְהוֹבָאָה. אִם הוֹלִיד וְהִבִּיא, אֵף עַל פִּי שְׁאִין בַּסָּבִין מֵלֵא שְׁנַיִם בַּצֹּנָא - שְׁחִיטָתוֹ בְּשָׂרָה.

ו. מִצֹּנֹת שְׁחִיטָה: מִן הַמַּבְעֵת וְעַד הָרֵאָה. מְגִרְמַת - פְּסוּלָה. רַבִּי חֲנַנְיָה בֶּן אֲנָטִיגְנוֹס מְבַשֵּׂר. שִׁיר בָּהּ כַּחוֹט הַשְּׁעָרָה סָמוּךְ לְרֹאשׁ, מִקְּנָף אֶת בִּלְעָה - בְּשָׂרָה. רַבִּי יוֹסִי

בן רבי יהודה אומר: אם היה רבה מקנה ב'בנה" - בשרה.
כל הצואר פשר לשחיטה.

ז. שחיטה מלמעלה - שחיטתו בשרה. מ'מטה ומן הצדדין
- שחיטתו פסולה. ומן הערף - פשר למליקה.
מ'לק מלמעלה - מליקתו בשרה. מ'מטה מן הצדדין -
מליקתו פסולה. שחיטה בכלי, מליקה ביד. נמצאת אומר:
פשר בשחיטה - פסול במליקה. פשר במליקה - פסול
בשחיטה. שחיטת העוף בפנים - פסולה, ומליקה - בשרה.
מליקת העוף בחוץ - פסולה, ושחיטה - בשרה. נמצאת
אומר: מקום פשר בשחיטה - פסול במליקה. מקום פשר
במליקה - פסול בשחיטה.

ח. דם חטאת בהמה למעלה, ודם כל הזבחים למטה.
נמצאת אומר: פשר בחטאת - פסול בכל הזבחים.
פשר בכל הזבחים - פסול בחטאת. פשר במזבח החיצון
- פסול במזבח פנימי. פשר במזבח פנימי - פסול במזבח
חיצון. פשר באלים - פסול בבבשים. פשר בבבשים - פסול
באילים. הפלגים - בזה ובזה פסול.

ט. פשר בפרה - פסול בעגלה. פסול בפרה - פשר בעגלה.
עבודה - פוסלת בזה ובזה. בני יונה - משיעלעלוי

א. הלכנה קדם שהיא מלאה, נראית כמו שהיא מקפת איזה שטח. ואמרת ההלכה בתוספתא:
שצריך שרוב הנשקט בתוף השבעת יהיה במקום אחד כהקף הלבנה שהוא באחד. ב. בן י"ג
חדש. ג. כששומטים ממנו נוצה בא דם.

או עד שיצוהיבו. תורין - משיפריחו. אפלו הן זקנים. נמצאת
אומר: פשר בתורין - פסול בבני יונה. פשר בבני יונה -
פסול בתורין.

י. בכהנים, משיביאו שתי שערות, ואפלו הן זקנים - פשרים,
והמום פוסל בהם. הלויים, מבן שלשים שנה ועד
בן חמשים שנה - פשרים, ואין המום פוסל בהם. נמצאת
אומר: פשר בכהנים - פסול בלויים. פשר בלויים - פסול
בכהנים. במה דברים אמורים? באהל מועד שבמדבר! אבל
בבית עולמים - אין הלויים נפסלין, אלא בקול. פשר בכהן
גדול - פסול בכהן הדיוט. פשר בכהן הדיוט - פסול בכהן
גדול. פשר בבגדי זהב - פסול בבגדי לבן. פשר בבגדי
לבן - פסול בבגדי זהב.

יא. במנורה, אין פשרה אלא מן העשת. עשאה מן הגרוטאות
- פסולה. ומשאר מיני מתכות - פשרה. חצוצרות,
אינה פשרה אלא מן הכסף. עשאה מן הגרוטאות - פשרה.
משאר מיני מתכות - פסולה. נמצאת אומר: פסול במנורה
- פשר בחצוצרות. פסול בחצוצרות - פשר במנורה.

יב. אהיר כלי תרם - טמא, וגבו טהור. אהיר כל הכלים -
טהור, וגבו טמא. נמצאת אומר: טהור בכלי תרם
- טמא בכל הכלים. טמא בכל הכלים - טהור בכלי תרם.
פשוטי כלי עץ טהורין, וגולמיהן טמאין. פשוטי כלי מתכות
טמאין, וגולמיהן טהורין. נמצאת אומר: טהור בכלי עץ -

טָמֵא בְּכָלִי מִתְכוּת. טָהוֹר בְּכָלִי מִתְכוּת - טָמֵא בְּכָלִי עֵץ.
וְהַמְבִּיא אֲרוֹנוֹת וְתַנּוּרִין, סִפְלִין וְכָלִי חֶרֶס, מְחוּצָה לָאָרֶץ
עַד שֶׁלֹּא הוֹסְקוּ - טָמְאִין מִשּׁוּם אֶרֶץ הָעַמִּים, וְטָהוּרִין מִשּׁוּם
כָּלִי חֶרֶס. מִשֶּׁהוֹסְקוּ - טָמְאִין מִשּׁוּם כָּלִי חֶרֶס וְטָהוּרִין מִשּׁוּם
אֶרֶץ הָעַמִּים. נִמְצְאָתָ אוֹמֵר: בִּשְׁעָה שֶׁטָּמְאִין מִשּׁוּם אֶרֶץ
הָעַמִּים - טָהוּרִין מִשּׁוּם כָּלִי חֶרֶס. וּמִשְׁעָה שֶׁטָּמְאִין מִשּׁוּם
כָּלִי חֶרֶס - טָהוּרִין מִשּׁוּם אֶרֶץ הָעַמִּים. הַחוּתְסִי, טָמֵא
בִּיבֻשָּׁה - טָהוֹר בְּרֹטֵב. גִּרְעִינָה - טָמְאָה בְּרֹטֵב וְטָהוּרָה
בִּיבֻשָּׁה. נִמְצְאָתָ אוֹמֵר: טָהוֹר בִּיבֻשָּׁה - טָמֵא בְּרֹטֵב, טָהוֹר
בְּרֹטֵב - טָמֵא בִּיבֻשָּׁה. שֶׁקָּדִים הַמָּרִים, קְטָנִים - חִיבִין.
גְּדוּלִין - פְּטוּרִין. וּמִתּוֹקִין, גְּדוּלִים - חִיבִין. קְטָנִים - פְּטוּרִין.
נִמְצְאָתָ אוֹמֵר: חֵיב בִּשְׁקָדִים הַמָּרִים - פְּטוֹר בְּמִתּוֹקִין. חֵיב
בְּמִתּוֹקִין - פְּטוֹר בְּמָרִים.

יג. כָּשֶׁר בִּגְט - פָּסוּל בְּפָרוֹזְבוּל. כָּשֶׁר בְּפָרוֹזְבוּל - פָּסוּל
בִּגְט. כָּשֶׁר בְּאִשָּׁה - פָּסוּל בִּיבֻמָּה. כָּשֶׁר בִּיבֻמָּה
- פָּסוּל בְּאִשָּׁה. כָּשֶׁר בְּגֵרוּשָׁה - פָּסוּל בְּחִלוּצָה. כָּשֶׁר בְּחִלוּצָה
- פָּסוּל בְּגֵרוּשָׁה.

יד. בְּכָל מְקוֹם שֶׁיֵּשׁ תְּקִיעָה - אֵין הַבְּדֵלָה. וְכָל מְקוֹם שֶׁיֵּשׁ
הַבְּדֵלָה - אֵין תְּקִיעָה. בְּיוֹם טוֹב שֶׁחָל לְהִיּוֹת עָרֵב

ד. בגרגר של ענבים ותמרים יש "חותם" שחותם את נקב הפרי ובראש החותם - עקץ. וכשהוא יבש הוא מצטרף, דחשיב נגמר, ונחזי לאכילה עם התמרה. ה. גרעין של תמרה לכה ראוי למוץ אותה, ומצטרף עם האכל והוא טמא.

שבת - תוקעין ולא מבדילין. אחר שבת - מבדילין ולא תוקעין. כיצד תוקע? תוקע פשוטה אחת ולא מריע.

פרק שני

א. השוחט שני חצאין בעוף - שחיטתו פסולה, ואין צריך לומר שני חצאין בבמהמה. רבי יהודה פוסל לעולם, עד שישחט את הושט ושני תורידין. שחט חצי גרגרת בעוף, ושחה כדי שחיטה, ואחר כך שחט את בקיה - שחיטתו בשרה. אחד או רוב אחד בעוף, אף על פי שהיא לזמן מרבה - שחיטתו בשרה. הנה שוחט וחתך את הראש בבת אחת, אם נתפון לבן - שחיטתו פסולה. ואם לאו - שחיטתו בשרה. שחט את הושט, ואחר כך נשמטה הגרגרת - שחיטתו בשרה. נשמטה הגרגרת, ואחר כך שחט את הושט - שחיטתו פסולה. שחט את הושט, ונמצא הגרגרת שמוטה, ספק עד שלא נשחטה ספק משנשחטה, זה היה מעשה ובאו ושאלו חכמים, ואמרו: כל ספק שמוטה פסולה.

ב. נגנבה תרנגולתו ובא ומצאה שחוטה, נגנבה בהמתו ובא ומצאה שחוטה; רבי חנניה בנו של רבי יוסי הגלילי פוסל, ורבי יהודה מכשיר. אמר רבי: נראין דברי חנניה בנו של רבי יוסי הגלילי, בשמצאה בתוך הבית.

וּדְבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה בְּשִׁמְצָאָה בְּאַשְׁפָּה. הַמוֹצֵא תִרְנַגְלָת שְׁחוּמָה
 בְּשׁוּק, וְכֵן מִי שֶׁנָּתַן תִּרְנַגְלָת לְאַחֵר מִן הַשּׁוּק לְשְׁחוּט, וְאִינוּ
 יוֹדֵעַ מַה טִּיבוֹ - הוֹלְכִין אַחֵר הָרֵב. נִפְלָה סָבִין וְשַׁחְטָהּ, אוֹ
 שְׁדָרְסָה עָלֶיהָ וְשַׁחְטָהּ, אוֹ שִׁטְבָּחָהּ מֵאַלֶּיהָ - נִבְלָה וּמִטְמְאָה
 בְּמִשְׁא. הִיא שׁוֹחֵט וְהִרְתִּיתָ, אוֹ שֶׁעָף, אוֹ שְׁדָחָה חֲבֵרוֹ, אוֹ
 שְׁדָחָתוֹ הָרוּחַ, אוֹ שֶׁנִּפְלָה סָבִין מִיָּדוֹ וְהִגְבִּיהָ, אוֹ שֶׁנִּפְלָה
 קֶרֶן מִלִּיתוֹ וְהִגְבִּיהָ, וְשָׁהָה בְּדִי שְׁחִיטָה אַחֲרָת - פְּסוּלָה.
 רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: בְּדִי בִקּוּר בְּהֶמָּה אַחֲרָת. שָׁחַט אֶת
 הַנִּשְׁחָט, וְשָׁהָה בְּדִי שְׁחִיטָה, וְאַחֵר כֶּךָ פָּסֵק אֶת הַנִּשְׁחָט, אוֹ
 שֶׁהִחֲלִיד אֶת הַסָּבִין תַּחַת הַנִּשְׁחָט וּפָסְקוֹ, אוֹ שֶׁהִחֲלִיד אֶת
 הַסָּבִין תַּחַת הַגִּרְגָּרָת וּפָסְקָהּ, אוֹ שֶׁהִחֲלִיד אֶת הַסָּבִין תַּחַת
 שְׁתֵּיהֶן וּפָסְקוֹ. רַבִּי יִשְׁכָּב אוֹמֵר: נִבְלָה וּמִטְמְאָה בְּמִשְׁא.
 רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: מִרְפָּה וְשַׁחֲטָתָהּ מְטַהֲרָתָהּ. אָמַר לוֹ
 רַבִּי יִשְׁכָּב: אֵי אַתָּה זְכוּר, שֶׁהִיא רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ שׁוֹנָה - כָּל
 שְׁנַת־נִבְלָה בְּשַׁחֲטָתָהּ - נִבְלָה וּמִטְמְאָה בְּמִשְׁא; קִדָּם
 לְשַׁחֲטָתָהּ - מִרְפָּה וְשַׁחֲטָתָהּ מְטַהֲרָתָהּ?! חֲזוֹר רַבִּי עֲקִיבָה
 לְהִיּוֹת שׁוֹנָה בְּדִבְרֵי רַבִּי יִשְׁכָּב. שָׁחַט מַעוּטוֹ שֶׁל נִשְׁחָט, וְשָׁהָה
 בְּדִי שְׁחִיטָה, וְאַחֵר כֶּךָ שָׁחַט אֶת שְׁנֵיהֶם, אוֹ שֶׁנִּקְבַּח הַנִּשְׁחָט
 וְאַחֵר כֶּךָ שָׁחַט אֶת שְׁנֵיהֶם - מִרְפָּה, וְשַׁחֲטָתָהּ מְטַהֲרָתָהּ.

ג. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: הַשּׁוֹחֵט בְּצִלָּה,
 וּבְשֹׁחַר עֶמֶד וּמִצָּא כְּתוּלִים מְלֵאִים דָּם - בְּשָׂרָה,
 בְּיָדוּעַ שְׁזֻנְקָה! רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: רַבִּי מֵאִיר הִיא אוֹמֵר - אִם
 הִגִּיעָה בִשְׁעַת שְׁחִיטָה - בְּשָׂרָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי יוֹסִי

אומר משמו: הרופפת בעיניה, והמוציאה רעי בשעת שחיטה - בשרה. פשטה ידיה ולא החזירה - פסולה, שאינה אלא בהוצאת נפש. וברגל, פשטה ולא החזירה, החזירה ולא פשטה - בשרה. במה דברים אמורים? בדקה! אבל בגסה, בין ביד ובין ברגל, פשטה ולא החזירה, החזירה ולא פשטה - בשרה. במה דברים אמורים? בבהמה, אבל בעוף, אפילו לא בשכשה אלא בראש גפה, ובראש זנבה - בשרה.

ה. השוחט את הבהמה לזרק את דמה לעבודת פוכבים, ולהקטיר חלבה לעבודת פוכבים - הרי זה פשע וזבחי מתים. אם מששחטה, וזרק את דמה לעבודת פוכבים, והקטיר חלבה לעבודת פוכבים - זה היה מעשה בקסרי, ובאו ושאלו את חכמים, ולא אמרו לא אסור ולא היתר. השוחט בעזרה בהמה חיה ועופות טמאין - אסורין בהנאה. ואין צריך לומר באכילה. בהמה חיה ועופות טהורין - מתרין בהנאה. השוחט את הטרפה, וכן השוחט ונמצאת טרפה, רבי מאיר אוסר בהנאה, ורבי שמעון מתיר בהנאה. השוחט לרפואה, לאכילת עובד פוכבים, ולאכילת כלבים - אסור בהנאה. השוחט ונתנבלה בידו, והנותר והמעקר, שחיטת עובד פוכבים - מתר בהנאה. השוחט בעזרת נשים בהמה חיה ועופות טהורין - מתרין באכילה, ואין צריך לומר בהנאה.

ה. רבי מאיר אומר: "טוב אשר לא תדור משתדור ולא תשלים" (קהלת ח, ה) - טוב מזה ומזה שלא תדור כל

עקר. רבי יהודה אומר: טוב אשר לא תדור משתדור ולא תשלים. טוב מזה ומזה - מביא כבשתו לעזרה, וסומך עליה ושוחט.

ו. השוחט לשם חמה, לשם לבנה, לשם פוכבים, לשם מזלות, לשם מיכאל שר צבא הגדול, ולשום שלשול קטן - הרי זה בשר זבחי מתים. אין שוחטין: לא לתוך ימים, ולא לתוך נהרות, ולא לתוך מים עכורין. אבל שוחט לתוך אנן של מים. ובספינה, על גבי פלים. ואם אין לו מקום בספינה - שוחט לתוך הים. ואם אין רוצה לטגף את ביתו - שוחט לתוך פלי, או לתוך גומא. ובשוק לא יעשה בן, מפני שעושה את חקי העובדי פוכבים. אם עשה בן - צריך בדיקה. בשר שנמצא ביד עובד פוכבים - מתר בהנאה. ביד המין - אסור בהנאה. היוצא מבית המין - הרי זה בשר זבחי מתים, מפני שאמרו: שחיטת המין לעבודת פוכבים! ופתן - פת עובדי פוכבים. ויינם - יין נסך. ופירותיהן - טבלים. וספריהן - ספרי קוסמין. ובניהם - ממזרים. ואין מוכרין להם, ואין לוקחים מהם, ואין נושאים מהם, ואין נותנים להם, אין מלמדין את בניהם אפנות, ואין מתרפאין מהן, לא רפוי ממון ולא רפוי נפשות. מעשה ברבי אליעזר בן דמא בן אחותו של רבי ישמעאל שהבישו נחש, ובא יעקב איש בפר סכניא לרפאותו, ולא הניחו רבי ישמעאל, אמר לו: אי אתה רשאי בן דמא. אמר לו: אני אביא לך ראיה שירפאני,

ולא הספיק להביא ראיה עד שמת. אמר רבי ישמעאל:
 אשריך בן דמא שיצאת בשלום (מ) העולם, ולא פרצת
 גדרן של חכמים, שכל הפורץ גדרן של חכמים - סוף
 פרענות בא עליו. שנאמר (קהלת י, ח): "ופורץ גדר ישכנו
 נחש". מעשה ברבי אליעזר שנתפס על דברי מינות, והעלו
 אותו לבמה לדון, אמר לו אותו הגמון: זקן כמותך יעסק
 בדברים הללו? אמר לו: נאמן דין עלי, כסבור אותו הגמון,
 שלא אמר רבי אליעזר, אלא לו. ולא נתפון רבי אליעזר
 אלא נגר אביו שבשמים. אמר לו הואיל והאמנתני עליך,
 אף אני כך אמרתי. אפשר שהסבותי הללו טועים בדברים
 הללו, דימוס! - הרי אתה פטור. וכשנפטר מן הבמה היה
 מצטער שנתפס על דברי מינות, נכנסו תלמידיו לנחמו,
 ולא קבל. נכנס רבי עקיבא ואמר לו: רבי! אמר לפניהך
 דבר, שמא אין אתה מצר? אמר לו: אמור! אמר לו:
 שמא אחד מן המניין אמר לך דבר של מינות והנאך?
 אמר לו: הן! אמר לו: השמים! הזכרתני פעם אחת הייתי
 מהלך באסתרטיא של צפורי, מצאתי איש כפר סכניא,
 ואמר דבר של מינות, והנאני, ונתפשתי על דברי מינות,
 שעברתי על דברי תורה (משלי ה, ח): "הרחק מעליה דרךך
 ואל תקרב אל פתח ביתה כי רבים חללים הפילה וגו';
 שהיה רבי אליעזר אומר: לעולם יהא אדם בורח מן הפעור
 ומן הדומה לכעור.

ו. השוחט לשם עולה, לשם שלמים, לשם אשם תלוי, לשם פסח, לשם תודה - שחיטתו פסולה. רבי שמעון מכשיר, לפי שאין ביוצא בהן מתנדבין. רבי שמעון אומר: השוחט לשם עולה - הרי זו אינה עולה. אמר רבי שמעון: מה אם אמר 'הרי עלי עולה', 'שאקריבנה בעבר הירדן' שפא עולה היא? לפיכך השוחט לשום עולה - הרי זו אינה עולה. השוחט לשום חטאת, לשום אשם ודאי, לשום בכור, ולשום מעשר, ולשום תמורה - שחיטתו כשירה. זה הכלל: דבר שנדר ונדב - השוחט לשמו פסול. ודבר שאין נדר ונדב - השוחט לשמו כשר.

פרק שלישי

א. ואילו טרפות בבהמה: נקובת הושט, ופסוקת הגרגרת לרחבה - הרי זו פסולה. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אף שנתמזמו מוחה - פסולה, נשברה שדרה ונתתך רבו של חוט - פסולה. נימוקה הראה ואין חוט השדרה קיים - פסולה. רבי יעקב אומר: אפילו נקב, נטלה כבד ולא נשתיר בה כדי להעלות ארבה - פסולה. כרם הפנימי שנקב או שנקרע רוב החיצונה, רבי יהודה אומר: בגדולה - טפח. ובקטנה - ברובה. וכמה היא גדולה? טפחים - הרי זו גדולה. פחות מכן - הרי זו קטנה. איזו היא כרם הפנימי?

העיד בן שילא ראש שבעים בצפורי, משום רבי נתן: - זו סניא ריבי.

ב. דרוסת הזאב לבית החלל - פסולה. דרוסת הנץ לבית החלל - פסולה. רבי יהודה אומר: דרוסת הזאב בדיקה, דרוסת ארי בגסה, דרוסת הנץ בעוף הדק, ודרוסת הנם בעוף הנם. נפלה מן הנג ונתרסקו אבריה, או רצצתה חברתה ונתרסקו אבריה, אם שהתה מעת לעת ושחטה - בשרה. אם עמדה מיד, בין כך ובין כך - בשרה.

ג. נשתברו רב צלעותיה - פסולה. וכמה הן רוב צלעותיה? אחת עשרה צלעות בשדרה מכאן, ואחת עשרה צלעות בשדרה מכאן. נשתברו בה שנים עשר מן הצדדין - פסולה. נשתירו בה אחת עשרה מן הצדדין - בשרה. נתחתכה ירך שפה, מן הארבעה ולמטה - בשרה. מן הארבעה ולמעלה - פסולה. נשבר העצם ונטל צמת הגידים שפה - פסולה. רבי שמעון בן אלעזר מבשיר, מפני שיכולה לכוות ולחיות. חרותה בידי אדם - פסולה. רבי שמעון בן אלעזר אומר: בידי כל הבריות. הגלודה - רבי מאיר מבשיר וחכמים פוסלין. אמר רבי שמעון בן אלעזר: לא נחלק רבי מאיר על הגלודה שהיא פסולה. העיד יהודה בן ישעיה הבסם לפני רבי עקיבא, שאמר משום רבי טרפון על

ז. המקום שנאוי אף על הזאבים. הינו המעי העשוי סרוס, וכתוש בראשו, שהוא מקום פחוש ומאוס, ואף הזאבים נרתעים ומואסים מלאוכלו.

הגלודה שהיא פסולה. איזו היא הגלודה? כל שהפשיט את העור ולא שיר בה כדי להעלות ארפה. ואם שיר כדי להעלות ארפה - הכל מודים שהיא פשרה. וכמה היא כדי להעלות ארפה? רבי שמעון בן גמליאל אומר: עד באיסק האיטלקי, מבית חללה ולא משאר אבריה.

ה. יש מן האברים שהן פסולין: אבר מדלדל בבהמה אין בו להעלות ארפה. בשר מדלדל בבהמה אין בו להעלות ארפה. נשבר העצם ויצא לחוץ, ואין רב עור ובשר מקיפין אותו, ביצד הוא עושה? נוטלו ומשלים, והשאר - הרי זה מתר. יש מן עברין שהן פסולין: בן ארבעה בדיקה ובן שמונה בגפה. יצאו לו שני גבין ולו שתי שדראות, הואיל ואין ביוצא בו להתקים בו - פסול. ואלו פשרות בבהמה: נקובת הגרגרת וסדיקת הגרגרת לארפה - הרי זו פשרה. נשברה שדרה ולא נחתך רפה של חוט - פשרה. נטלה כבד ונשתיר בה כדי להעלות ארפה - פשרה. נימוקה הראה וקרום שפה קים - פשרה. נטלה שלחופית שפה - פשרה. התליעה כבד שפה - פשרה. הלכה זו עלו עליה בני אסיה שלשה רגלים ליבנה, ברגל שלישי הכשירו להן. רבי שמעון בן גמליאל אומר: תדקין שנקבו והלחה סותמתם - פשרה. מחט שנמצאת בעבי בית הכסות, בזמן שנראית מצד אחד - פשרה. משני צדדין - פסולה. אם יש במקומה קרט דם - בידוע שפגני שחיטה. אין במקומה קרט דם - בידוע שפגני שחיטה. הגלד פי המכה - בידוע לפגני

שחיטה שלשה ימים. לא הנגיד פי המכה - המוציא מחברו
עליו הראיה.

ה. חרותה בידי שמים - בשרה. איזו היא חרותה? כל
שצמקה הראה שעה. יש מן אברין שהן בשרין.
אבר מדלדל בבהמה - יש בו להעלות ארבה. בשר
מדלדל בבהמה - יש בו להעלות ארבה. נשבר העצם
ויצא לחוץ, ורב עור ובשר מקיפין אותו - בשר. יש פאן
עברין שהן בשרין, בן חמש בודקה ובן תשע בגסה, יצאו
לו חמש עינים ולו שלש רגלים, הואיל וכיוצא בו ראוי
להתקנים - בשר.

ו. ואילו טרפות בעוף: נקובת הנושט ופסוקת הגרגרת, לרחבה
- הרי זו פסולה. הכתה חלדה על ראשה, מקום
שעושה אותה טרפה - פסולה. נקובת הפח שנקב קרום
שעה - פסולה. נקובת העב לבית חללו - פסולה. כיצד
בודקין אותה? רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי
יהודה: בודקין אותה ביד, ואין בודקין במחט. אם נקב
העצם - פסולה, אם לאו - בשרה. נפלה לאור ונחמרו בני
מעיה - פסולה, באילו בני מעים אמרו? בקרקבנין, בכבד
ובלב. אלו בשרות בעוף: נקובת הגרגרת ופסוקת הגרגרת,
לארבה - הרי זו בשרה. הכתה חלדה על מקום שאינו
עושה טרפה - בשרה. נקב העב לשא לבית חללה - בשרה.
נפלה מן הגג, נתרסקו אבריה, או רצצתה תברתה, ונתרסקו
אבריה ושחטה - בשרה. אם עמדה מיד, בין כך ובין כך

- בַּשָּׂרָה. נִקְבַּה תַּזְפֵּק, רַבִּי אֹמֵר: אֶפְלֹ נָטַל. וְלֹא הוֹדוּ לוֹ חֲכָמִים. נִשְׁתַּבְּרוּ גַּפְיָהּ, נִשְׁתַּבְּרוּ רַגְלֶיהָ, נִמְרְטוּ בְּנִפְיָהּ. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר: אִם נָטְלָה הַנוֹצָה - פְּסוּלָה. אַחֲזוֹת הַדָּם, הַמַּעֲשָׂנֶת וְהַמִּצְנָנֶת, הִלְעִיטָה חֲלֵתִית, הִרְדְּפָנִי, סֵם הַמּוֹת, צוֹאֵת הַתְּרַנְגּוּלִים - בַּשָּׂרָה. נִשׁוּכַת נָחֵשׁ, נִשׁוּכַת כָּלֵב שׁוֹטָה, מִשּׁוּם טְרֶפָה מִתְּרֵת, וְאַסוּרָה מִשּׁוּם סַכְנַת נַפְשׁוֹת. סִימָן לְטְרֶפָה - כָּל שְׂאִינָה יוֹלֶדֶת. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אֹמֵר: אִם לֹא הִיָּתָה מִכְחָשֶׁת וְהוֹלֶכֶת בִּידוּעַ שְׂאִינָה טְרֶפָה. אִם הִיָּתָה מִכְחָשֶׁת וְהוֹלֶכֶת - בִּידוּעַ שְׂהִיא טְרֶפָה. רַבִּי אֹמֵר: אִם נִתְקַיְּמַת שְׁלוּשִׁים יוֹם, בִּידוּעַ שְׂאִינָה טְרֶפָה, לֹא נִתְקַיְּמַת שְׁלוּשִׁים יוֹם בִּידוּעַ שְׂהִיא טְרֶפָה. אָמְרוּ לוֹ: פְּעָמִים שְׁמַתְקַיְּמַת שְׁתֵּים וְשָׁלֹשׁ שָׁנִים.

ו. אֵלֶּיז הֵן סִימָנִי בִּהְמָה (ויקרא יא, ג-כז): "לָכֵל הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר הוּא מִפְּרִסַּת פְּרִסָּה וְשִׁסְעַת שִׁסְעַת פְּרִסַּת מַעֲלַת גֶּרָה בִּבְהֵמָה אֹתָהּ תֹאכְלוּ". כָּל מַעֲלַת גֶּרָה - אֵין לָהּ שְׁנַיִם שְׁמַעֲלָה. אִיזָה שׁוֹר שְׁקָדְמוֹ קֶרְנָיו לְטַלְפִּיז? זֶה פָּרוֹ שֶׁל אָדָם הָרֹאשׁוֹן, שְׁנֵאמַר (תהלים סט, לב): "וְתִיטֵב לָהּ" מִשׁוֹר פֶּר מִקֶּרֶן מִפְּרִיס". אֵלֶּיז הֵן סִימָנִי חִיָּה: כָּל שֵׁישׁ לָהּ קֶרְנִים וְטַלְפִּים. רַבִּי דוֹסָא אֹמֵר: יֵשׁ לָהּ קֶרְנִים - אִי אֹתָהּ צָרִיךְ לְשֹׂאוֹל עַל הַטַּלְפִּים, אִפּי עַל פִּי שְׂאִין רֹאִיָּה לְדַבֵּר וְכֵן לְדַבֵּר: "וְתִיטֵב לָהּ" מִשׁוֹר פֶּר מִקֶּרֶן מִפְּרִיס". רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אֹמֵר: כָּל שֵׁישׁ לוֹ אֶצְבַּע יִתְרָה בְּעוֹף טְהוֹר, כָּל הָעוֹף הַדּוֹרֵם - טָמֵא. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אֹמֵר: כָּל

הקולט בְּאוֹר וְאֵין קִרְקָבָנוּ נִקְלָף. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בַּר צְדוֹק
 אומר: כָּל הַנוֹתֵן עַל גִּבִּי מְשִׁיחָה. תְּחִילָה שְׁתֵּים לְפָנָיו
 וּשְׁתֵּים לְאַחֲרָיו - טָמֵא. אַחֲרִים אומרים: הַשּׁוֹכֵן בֵּין הַטָּמְאִין
 וְדוֹמֶה לַטָּמְאִין - טָמֵא. הַשּׁוֹכֵן בֵּין הַטְּהוֹרִים, וְדוֹמֶה לַטְּהוֹרִין
 - טָהוֹר. אֲנָשִׁי אִישׁ כָּפַר תְּמַרְתָּא שְׁבִיהוּדָה הָיוּ אוֹכְלִין אֶת
 הַתְּרִזִּירִין, מִפְּנֵי שֵׁישׁ לָהֶן זָפַק. אֲנָשִׁי שׁוֹק הָעֲלִיזִין שְׁבִירוֹשָׁלַם
 הָיוּ אוֹכְלִין אֶת סִינוּגִיָּא לְבָנָה, מִפְּנֵי שֶׁקִּרְקָבָנָה נִקְלָף.

ה. וּבְבָצִים, כָּל שְׁפוֹדֶרֶת וְעִנּוּלָגְלַת בִּידוּעַ שֶׁל עוֹף טָמֵא,
 וְכָל שְׂאִינָה פוֹדֶרֶת וְעִנּוּלָגְלַת - בִּידוּעַ שֶׁל עוֹף
 טָהוֹר הוּא. לֹקָחִין בִּיצִים מִכָּל מְקוֹם, וְאֵין חוֹשְׁשִׁין שְׂמָא
 שֶׁל גְּבִלוֹת וְשֶׁל טְרֵפוֹת הֵן. אֵין מוֹכְרִין בִּיצִים שֶׁל גְּבִלוֹת
 שֶׁל טְרֵפוֹת לְעוֹבְדֵי בּוֹכְבִּים, אֲלָא אִם בֵּן הָיוּ נְקוּפוֹת לְקַעְרָה.
 לְפִיכָךְ אָמְרוּ: אֵין לֹקָחִין מִן הָעוֹבְדֵי בּוֹכְבִּים בִּיצִים נְקוּפוֹת
 לְקַעְרָה.

ט. אֵלֹו סִמְנֵי חֲגָבִים: כָּל שֵׁישׁ לוֹ אַרְבַּע רַגְלִים וְאַרְבָּעָה
 סְנַפִּירִים, וְקַרְסוּלָיו וּכְנָפָיו חוֹפִין אֶת רַבּוֹ. רַבִּי יוֹסִי
 אומר: וּשְׂמֹו חֲגָב. וְלֹא כְּנָצְרִין שֵׁישׁ בָּהֶן סִמְנֵין הִדָּלוּ.
 סוּמְכוּס אומר: אֵף הַמּוֹרֵד. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן רַבִּי יְהוּדָה
 אומר: אֵין לוֹ עֲכָשׁוֹ וְעֵתִיד לְגַדֵּל לְאַחַר זְמַן, כְּגוֹן תְּחִילָתָהּ
 - כָּשֶׁר. אֵלֹו הֵן סִמְנֵי דָגִים: כָּל שֵׁישׁ לוֹ סְנַפִּיר וְקַשְׁקֶשֶׁת,
 יֵשׁ לוֹ קַשְׁקֶשֶׁת - אִי אִתָּה צְרִיךְ לִשְׁאוֹל עַל סְנַפִּיר. יֵשׁ לוֹ
 סְנַפִּיר וְאֵין לוֹ קַשְׁקֶשֶׁת - טָמֵא. אֵלֹו הֵן קַשְׁקֶשֶׁין: שְׂמֵלֶכֶשׁ

בָּהֶן, וּסְנִפִּירִין שֶׁשָּׁט בָּהֶן, וּבִכְמָה קִשְׁקָשִׁין יִהְיֶה בּוֹ? אֶפְלוֹ
 אַחַת תַּחַת לָחִיו וְאַחַת תַּחַת זָנְבוֹ, וְאַחַת תַּחַת סְנִפִּיר שָׁלוֹ.
 רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שְׁנֵי קִשְׁקָשִׁת אֵין לוֹ עֲבָשׁוּ, אֲבָל עֲתִיד
 לִגְדֹל לְאַחֵר זְמַן, בְּגוֹן הַסּוּלְתָנִית וְנִפְיָא - בָּשֶׁר. יֵשׁ לוֹ עֲבָשׁוּ
 אֲבָל עֲתִיד לְהַשִּׁירָם בְּשַׁעוּלָה מִן הַיָּם - בְּגוֹן הַקּוּלִיּוֹם
 הַסְּפִיתָאִים וְאַנְתִּינוּם. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן דּוֹרְמָסְקָא אוֹמֵר: לְוִיתָן
 דִּג טְהוֹר הוּא, שְׁנַאֲמַר (אִיּוֹב מ"א, ז-ח): "נִאֲוָה אֶפִּיקֵי מְגָנִים סְגוּר
 חוֹתָם צָר"; "אַחֵר בְּאַחֵר יִנְשׁוּ", וְגו'. "תַּחֲתֵיו תְּדוּדֵי תָרֶשׁ"
 וְגו' (שָׁם פָּסוּק כ"ב). "נִאֲוָה אֶפִּיקֵי מְגָנִים" - אֵלּוֹ קִשְׁקָשִׁין שָׁלוֹ.
 "תַּחֲתֵיו תְּדוּדֵי תָרֶשׁ" - אֵלּוֹ סְנִפִּירִין שָׁלוֹ.

פֶּרֶק רְבִיעִי

א. בְּהִמָּה הַמְקֻשָּׁה לִילֵד, הוֹצִיא הָעֶבֶר אֶת רֹאשׁוֹ, וְהִחְזִירוֹ,
 וְאַחֵר כָּךְ שְׁחָטָהּ, שְׁחָטָהּ וְאַחֵר כָּךְ הִחְזִירוֹ -
 אָסוּר. חֲתָכוּ וְאַחֵר כָּךְ שְׁחָטָהּ - הִיא מְתֵרֶת בְּאַכִּילָהּ, וְהָעֶבֶר
 - אָסוּר. הוֹצִיא רֹאשׁוֹ וְרָבּוֹ וְהִחְזִירוֹ - הָרִי הוּא כִּילוּד. הוֹצִיא
 יָדוֹ וְחֲתָכָהּ, וְאַחֵר כָּךְ שְׁחָטָהּ, מֵה שִׁיּוּצָא אָסוּר, וְשִׁבְפָּנִים -
 מְתֵר. חָמֵר בְּאַבְרִין מֵה שִׁאִין בְּעֶבְרִין, וּבְעֶבְרִין שִׁאִין בְּאַבְרִין,
 שְׁחָעֶבֶר הוֹצִיא רֹאשׁוֹ וְהִחְזִירוֹ - אָסוּר, הוֹצִיא יָדוֹ וְהִחְזִירָהּ
 - מְתֵר. חָמֵר בְּאַבְרִין, שְׁחָמְחֵתָהּ אֶת הָעֶבֶר בְּמַעֵי אִמּוֹ -
 מְתֵר בְּאַכִּילָהּ, מִן הַשְּׁחוּל וּמִן הַכְּלִיּוֹת - אָסוּר. בְּהִמָּה

המקשה לילד והוציא העבר את ידו והחזירה, ואחר כך
שחטה - מתר. שחטה ואחר כך החזירה - אסור. חתכה
ואחר כך שחטה, מה שיוצא - אסור. ושכפנים - מתר.
שחטה ואחר כך חתכו, מה שיוצא - אסור. ושכפנים -
מתר. בשור - במגע נבלה; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים:
מגע טרפה שחוטה. אמר להן רבי מאיר: מי טהר את
העבר הזה מן המגע? אמרו לו: שחיטת אמו מטהרתו!
אמר להן: אם טהרתו שחיטתו מן המגע, לא תטהרנו
לאכילה? אמרו לו: טרפה טהרתו מן המגע, ולא תטהרנו
לאכילה. אמר להן רבי מאיר: לא! אם טהרה שחיטה
אותה, דבר שגופה! תטהר את העבר שאינה גופה? אמרו
לו: מצינו שיפה בחה להציל מדבר שאינו גופה, על דבר
שגופה, שמחתך את העבר במעי אמו - מתר באכילה.
מן הטחול ומן הכליות - אסור באכילה.

ב. השוחט את הבהמה ומצא בה בן תשעה חי - טעון
שחיטה וחיב במתנות, ואסור משום "אותו ואת
בנו לא תשחטו ביום אחד"; דברי רבי מאיר. וחכמים
אומרים: אין אסור משום "אותו ואת בנו", שנאמר (ויקרא
כב, כח): "אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד", את שטעון
שחיטה - אסור משום "אותו ואת בנו", ואת שאין טעון
שחיטה, מתר משום "אותו ואת בנו" ופטור מן המתנות,
שנאמר (דברים יח, א): "מאת זבחי הזבח", את שטעון זביחה
- חיב במתנות. ואת שאין טעון זביחה - פטור מן המתנות.

רבי שמעון שזורי אומר: אפלו עומד וחורש על גבי מענה, קורע ומוציא את דמו, חותך ואוכל בשר. רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי יוסי הגלילי: טמא טמאת אוכלין ומטמא טמאת אוכלין, וצריך הכשר. רבי אומר: אין מטמא טמאת אוכלין מפני שהוא חי, וחי אין מטמא טמאת אוכלין.

ג. בהמה שמתה וקרעה, ומצא בה בן תשעה חי - טעון שחיטה וחיב במתנות ופסול לגבי מזבח. השוחט את הטרפה, ומצא בה בן תשעה חי, טעון שחיטה וחיב במתנות. ואם מת - טהור מלטמא במשא, מפני ששחיטתו אמו מטהרתו. השוחט את החטאת ומצא בה בן ארבעה חי, אפלו לאחר שלשה, ואפלו יצא חוץ לקלעים - מתיר באכילה. המבכרת שהפילה שליא - ישליכנה לכלבים, ובמקדשין - תקבר, מפני שגדולה קדשי. שליא אין מפגלת את הזבח, לא לחוץ לזמנו ולא לחוץ למקומו, ואין מחשבה פוסלת בה משום פסול, והמעלה אותו בחוץ - פטור.

פרק חמישי

א. אותו ואת בנו נוהג בכלאים וכו'. רבי אליעזר אומר: הכלאים, מן הרחל ומן הגדי - נוהגין בו, ומן הבוי - אין נוהגין בו. השוחט אותו ואת בנו חלין בפנים וקדשים בחוץ, השוחט את הטרפה, וכן השוחט ונמצאת

מִרְפָּה, רַבִּי מֵאִיר אוֹסֵר מְשׁוּם "אוֹתוֹ וְאֵת בְּנוֹ". וְרַבִּי שְׁמַעוֹן
מִתִּיר מְשׁוּם "אוֹתוֹ וְאֵת בְּנוֹ". הַשּׁוֹחֵט לְרִפּוּאָה, לְאֲכִילַת
עוֹבְרֵי בּוֹכְבִּים, לְאֲכִילַת כָּלָבִים - אָסוּר מְשׁוּם "אוֹתוֹ וְאֵת
בְּנוֹ". הַשּׁוֹחֵט וְנִתְנַבֵּלָה בְּיָדוֹ, הַנּוֹחֵר, וְהַמַּעְקָר, וְשִׁחִיטַת עוֹבֵד
בּוֹכְבִּים - מִתֵּר מְשׁוּם "אוֹתוֹ וְאֵת בְּנוֹ". חֵרֵשׁ שׁוֹטֵה וְקָטָן
שֶׁשִּׁחֲטוּ, בְּזִמָּן שְׁאֲחֵרִים רוֹאִין אוֹתָן - אָסוּר מְשׁוּם "אוֹתוֹ
וְאֵת בְּנוֹ". אֵין אֲחֵרִים רוֹאִין אוֹתָן - מִתֵּר מְשׁוּם "אוֹתוֹ וְאֵת
בְּנוֹ"; וְדַבְּרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: בֵּין כֶּךָ וּבֵין כֶּךָ
לֹא יִשְׁחַט, וְאִם שָׁחַט - פָּטוּר. הַלּוֹקֵחַ מִבַּעַל הַבַּיִת, הוּא
קָדָם לְבַעַל הַבַּיִת, שֶׁמִּתְחַלֵּה לֹא לְקַחוֹ אֶלְאֵה עַל מְנַת בֶּן.
שְׁנַיִם שֶׁלְקָחוּ פָּרָה, אֵיזָה שֶׁלְקָח רֹאשׁוֹן - יִשְׁחַט רֹאשׁוֹן,
וְאִם קָדָם הַשְּׁנִי וְשָׁחַט - הֵרִי זֶה זָרִיז וְנִשְׁכַּר. שְׁחָטָה וְאֵת
אִמָּהּ, אֶפְלֹו עַד חֲמִשָּׁה דוֹרוֹת - אֵינוֹ חֵיב אֶלְאֵה אַחַת. שְׁחָטָה
וְאֵת בִּנְיָה וְאֵת בֵּת בִּתְּהָ, אֶפְלֹו עַד חֲמִשָּׁה דוֹרוֹת - חֵיב
עַל הָאֲחֵרוֹנָה. שְׁחָטָה, וּבֹא אַחֵר וְשָׁחַט אֵת בִּתְּהָ - שְׁנַיִם
הָאֲחֵרוֹנִים חֵיבִין, וְהָאֶמְצָעִי פָטוּר. שָׁחַט אֵת חֲמִשָּׁה בְּנֵיָה -
חֵיב מְשׁוּם חֲמִשָּׁה לְאוּיִן. שָׁחַט חֲמִשָּׁה בְּנֵיָה וְאַחֵר כֶּךָ
שְׁחָטָה, סוּמְכּוּס אוֹמֵר מְשׁוּם רַבִּי מֵאִיר: חֵיב מְשׁוּם חֲמִשָּׁה
לְאוּיִן. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אֵין חֵיב אֶלְאֵה מְשׁוּם לָאו אֶחָד
בְּלִבָּד. שָׁחַט אֵת בִּתְּהָ וְאַחֵר כֶּךָ שְׁחָטָה, וְאַחֵר כֶּךָ שָׁחַט
אֵת אִמָּהּ, הַשּׁוֹחֵט אֵת הָאִם - חֵיב, וְאֵת הַבֵּת פָּטוּר. שְׁחָטָה
עַד שְׁלֹא חִשְׁבָּה - מִתֵּר לְשַׁחֹט אֵת בִּתְּהָ בַּלְיָלָה. מִשְׁחִשְׁבָּה
- אָסוּר לְשַׁחֹט אֵת בִּתְּהָ, כָּל הַיּוֹם וְכָל הַלַּיְלָה.

ג. בארבעה פרקים בשנה המוכר בהמה לחברו צריך להודיע: 'אמה מכרתי לשחוט' ו'בתה מכרתי לשחוט'. אלו הן: ערב יום טוב האחרון של חג, והאחרון של פסח, וערב עצרת, וערב ראש השנה, וכדברי רבי יוסי הגלילי אף ערב יום הכפורים בגליל, מפני שהוא יום טוב. אמר רבי יהודה: במה דברים אמורים? בזמן שחל יום הכפורים להיות בשני בשבת, אבל אם חל להיות באחד מכל ימות השבת - אין צריך להודיעו, מפני שזה יכול לשחוט היום הזה, וזה יכול לשחוט למחר.

פרק שישי

א. בסווי הקדם נהג בכלאים ובכוי. רבי אליעזר אומר: כלאים מן הגדי ומן הרחל - נוהגין בו. מן הכוי - אין נוהגין בו. רבי יוסי אומר: אין שוחטין אותו ביום טוב מפני שספק, ואם שחטו - אין מכסין את דמו. אמר רבי יוסי: ומה אם מילה, שוודאה דוחה את השבת, אין ספקה דוחה את יום טוב, בסווי הקדם שאין נדאו דוחה את השבת, דין הוא שלא יהא ספקו דוחה את יום טוב! אמרו לו: שופרות שבגבולין יוכיחו! שאין נדאן דוחה את השבת, וספקן דוחה את יום טוב, הן יוכיחו לבסווי הקדם, שאף על פי שאין נדאן דוחה את השבת, שלא יהא ספקו דוחה את יום טוב.

השיב רבי אליעזר בנו של רבי אלעזר הקפר: ומה למילה שאין ספקה דוחה את יום טוב, שאין ודאה דוחה את לילי יום טוב, תאמר בכסוי הדם שודאה דוחה את לילי יום טוב? הואיל ונדאי דוחה את לילי יום טוב, דין הוא שיהא ספקו דוחה את יום טוב! אמר רבי אבא: זה אחד מן הדברים, שהיה רבי אחיה אומר אין להן תשובה, והשיבו רבי תיא.

ב. השוחט לרפואה, לאכילת עובדי פוכבים, לאכילת כלבים - חייב לכסות. השוחט ונתנבלה בידו, הנוחר, והמעקר - פטור מלכסות. השוחט בשבת וביום הפורים, אף על פי שמתחייב בנפשו, כיון שחשבה, אם היה הדם קיים - חייב לכסות. השוחט בספינה, כיון שהגיע ליבשה, אם היה הדם קיים - חייב לכסות. אף על פי שאמרו: לא ישחט אדם בספינה, אלא אם כן היה לו עפר מוכן. השוחט וצריך לדם, לא ישחט בדרך השוחטין, אלא ביצד עושה? או נותרו או מולקו. השוחט והקדיש את הדם - חייב לכסות, מפני שקדמה מצות פסוי להקדיש. השוחט ובלעתו הארץ - פטור מלכסות. פסוה הרוח - חייב לכסות. השוחט דם שעל הספין, ודם שעל הכנפים - חייב לכסות. רבי שמעון בן גמליאל אומר: הואיל ונתכסה דם תזבח - פטור מלכסות. רבי יהודה אומר משום רבן גמליאל: השוחט צריך ברכה לעצמו, שחט ולא כסהו, וראהו אחר - חייב לכסותו אפילו ביום טוב. המכסה את הדם: יכסנו ביד ואל יכסנו ברגל,

שאינ עושין את המצוה עראי. במה מבסין ובמה אין מבסין?
 אין מבסין, לא בתבן ולא בקש, ולא בגבבא, לא בעצם,
 ולא בנוצה, ולא בכנפי יונה, ולא בנסרת של חרשין, ולא
 בנערת של פשתן, ולא בגדורות ולא בקצוצות, ולא בקמחין
 ולא בסלתות. ולא יתן תבן על גבי הקדש ויכסה. אבל
 מכסה בסיד, בגפסים, ובחרסים שבתשם ועשאן עפר. זה
 הכלל, כל שהוא מין עפר, בולע ומצמיח - מבסין בו. וכל
 שאינו מצמיח - אין מבסין בו.

פרק שביעי

א. גיד הנשה נוהג בכלאים ובכזי. נוהג בשתי ירכות: בירך
 של ימין ובירך של שמאל. רבי יהודה אומר: אין
 נוהג אלא באחת; דעת מברעת שהיא של ימין. זה הכלל:
 כל שיש לו כף ירך - גיד הנשה נוהג בו. כל שאין בו
 כף ירך - אין גיד הנשה נוהג בו. נוהג בשליל וחקלבו אסור;
 דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: אין נוהג בשליל וחקלבו
 מתיר; דברי רבי אליעזר. וחקמים אומרים: נאמנין עליו ועל
 החלב. השולח ירך מחתכת לחברו - צריך להפריש ממנה
 גיד הנשה. שלמה - אין צריך להפריש ממנה גיד הנשה.
 הלוקח ירך מחתכת מן הטבח - אין צריך להפריש ממנה
 גיד הנשה. שלמה - צריך להפריש ממנה גיד הנשה. המוכר

יֵרֶךְ מִחֲתָכָת לְעוֹבֵד כּוֹכְבִּים - אֵין צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ מִמֶּנָּה
גֵּיד הַנֶּשֶׁה, וּבִלְבֹד שֶׁלֹא יִמְכְּרָנָה לוֹ בְּפָנַי יִשְׂרָאֵל, מִפְּנֵי
שְׁחֹזֵר וְלֹקָחָהּ הִימָנּוּ. וּמִשּׁוּם שְׁנֵי דְבָרִים אָמְרוּ אֵין מוֹכְרִין
בְּשָׂר שֶׁל נְבִלָה וְשֶׁל טִרְפוֹת לְעוֹבֵד כּוֹכְבִּים, מִפְּנֵי שְׁחֹזֵר
וּמֵאֲכִילָן לְיִשְׂרָאֵל. דָּבָר אַחֵר: שֶׁאֵין מֵאֲכִילָין אֶת הָאָדָם
בְּטַעוֹת. וּמִשּׁוּם שְׁנֵי דְבָרִים אָמְרוּ לֹא יֹאמֵר אָדָם יִשְׂרָאֵל
לְעוֹבֵד כּוֹכְבִּים: 'קַח לִי בְּשָׂר מִשּׁוּם נְבִלוֹת וּמִשּׁוּם טִרְפוֹת'.
דָּבָר אַחֵר: מִשּׁוּם אוֹנְסִין.

ב. גֵּיד הַנֶּשֶׁה מִחֲטַט אַחֲרָיו כָּל מְקוֹם שֶׁהוּא, וְנוֹטֵל הַשָּׁמֶן
שֶׁלֹּו - הֵרִי זֶה מִתֵּר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: נוֹטֵלוֹ מִן
הַשּׁוֹק שֶׁל יֵרֶךְ. שְׁנֵי גִידִים הֵן: הַחִיצוֹן סָמוּךְ לַבְּשָׂר - אָסוּר,
וְחִיבִין עָלָיו. הַפְּנִימִי סָמוּךְ לָעֶצֶם - אָסוּר, וְאֵין חִיבִין עָלָיו.
הָאוֹכֵל מִגֵּיד הַנֶּשֶׁה בְּזֵית - הֵרִי זֶה חֵיב. רַבִּי יְהוּדָה פּוֹטֵר,
עַד שִׁיאֲכַל מִשְׁנֵיהֶם. אָכְלוֹ וְאֵין בּוֹ בְּזֵית - הֵרִי זֶה חֵיב.
רַבִּי יְהוּדָה פּוֹטֵר עַד שִׁיְהֵא בּוֹ בְּזֵית. אָכַל שְׁנֵי גִידִים מִשְׁתִּי
יִרְכּוֹת, מִשְׁתִּי בְּהִמּוֹת - סוֹפֵג שְׂמוֹנִים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר:
אֵינוֹ סוֹפֵג אֶלָּא אַרְבָּעִים.

ג. יֵרֶךְ שֶׁבִשְׁלָה בְּגִיד הַנֶּשֶׁה שְׁלָה, אִם בִּשְׁלָה בְּנוֹתָן טַעַם
- הֵרִי זֶה אָסוּרָה. בִּיצֵד מְשַׁעְרִין אֶתָּה? בְּבֶשֶׂר בִּלְפָּת.
נִתְּבִשְׁלָה עִם הַגִּידִים - הֵרִי זֶה בְּנוֹתָן טַעַם. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן
בְּרוּקָה אוֹמֵר: אֵין בְּגִיד בְּנוֹתָן טַעַם. חֲתִיכָה אָסוּרָה שְׁנֵתְעַרְבָּה
בְּחֲתִיכוֹת, אִפְּלֹו הֵן אֶלֶף - בָּלֶן אָסוּרוֹת. הָרֹטֵב - בְּנוֹתָן
טַעַם. נְמוּחָה - הֵרִי זֶה בְּנוֹתָן טַעַם.

ה. נוהג בטהורה ואין נוהג בטמאה. רבי יהודה אומר: אף בטמאה, מפני שאסורין קדם למתן תורה. אמרו לו לרבי יהודה: אינו אומר "על בן לא יאכלו בני יעקב ראובן ושמעון את גיד הנשה", אלא "בני ישראל" - אלא שעומדין לפני הר סיני. אלא למה כתבו שם? להודיע בפה נאסר אבר מן החי! נוהג בבהמה טמאה בטהורה, מפני שאסורו נוהג בבני נח בישראל, וחיב עליו משום אבר מן החי, ומשום בהמה טמאה; דברי רבי יהודה ורבי אליעזר. וחכמים אומרים: אינו חיב אלא משום אבר מן החי בלבד, שנאמר (דברים יב, כ): "לא תאכל הנפש עם הבשר", את שאסורו משום "בל תאכל הנפש עם הבשר" - חיבין עליו, יצאת בהמה טמאה שבה אסורה. האוכל אבר מן החי עובר ב'לא תעשה', חלב מן החי חיבין עליו. חלב מן החי חיב משום שני לאוין - משום חלב ומשום חי. דם מן החי - חיב משום שני לאוין. משום דם ומשום חי, אבר מן החי חיב משום גבלה. דם מן המקדשין חיב משום שני לאוין, משום דם ומשום מקדשין; דברי רבי יהודה. וחכמים אומרים: אין חיב אלא משום לאו אחד בלבד. אליה מן המקדשין חיב משום שני לאוין, משום אליה ומשום מקדשין. חלב מן המקדשין חיב משום שני לאוין, משום חלב ומשום מקדשין. רבי יהודה מחיב שלש, משום חלב, ומשום מקדשין, ומשום חלב של מקדשין.

פרק שמיני

א. בשר בחלב נוהג בארץ ובחוץ לארץ, בפני הבית ושא
 בפני הבית, בחלין ובמקדשים. הנזיר מן הבשר
 - אסור בכל מין בשר, ומותר בבשר דגים וחנוכים. העוף
 לא עולה ולא נאכל. אמר רבי יוסי: זה מקולי בית שמאי
 ומחומרי בית הלל. בית שמאי אומרים: עולה ואין נאכל.
 ובית הלל אומרים: לא עולה ולא נאכל. רבי אלעזר ברבי
 צדוק אומר: העוף עולה עם הנבינה על השלחן. אפיקולוס
 אומר: אין נאכל. אחרים אומרים משמו: אף נאכל. במה
 דברים אמורים? בשלחן שהוא של מאכל, אבל בשלחן
 שאינו של מאכל - נותן אדם חתיכה בצד זה ונבינה בצד
 זה. נותן בקפוף ובמחוק, ומפשילן לאחוריו, הרי לא אסרו
 אלא בשלחן שהוא של מאכל. רבן שמעון בן גמליאל אומר:
 אף שלחן של מאכל. שנים שנכנסו לפנדק, זה בא מן הצפון
 וזה בא מן הדרום, זה אוכל בחתיכתו, וזה אוכל בגבינתו,
 ואין חוששין, הרי לא אסרו אלא בזמן שכלו תפיסה אחת.

ב. טפת חלב שנפלה על החתיכה, רבי יהודה אומר: אם
 יש בנותן טעם באותה חתיכה. וחכמים אומרים:
 באותו הקדרה. אמר רבי: נראין דברי רבי יהודה בזמן
 שאין גער ולא כסה, ודברי חכמים בזמן שנער וכסה. חם
 לתוך חם וצונן לתוך חם - אסור. חם לתוך צונן - מדיחו
 ואוכלו. בחל של מניקה - קורעו ומוציא את חלביו. לא

קָרְעוּ - אין עובר עליו. הֵלֵב - קורע ומוציא את דמו. אם בשלל - קורעו לאחר בשולל.

ג. בְּחָל שֶׁבִשְׁלָל בְּחֻלְבוֹ - מִתֵּר. קָבָה שֶׁבִשְׁלָלָה - חֵיב. הַמִּבְשֵׁל בְּשֶׁר בְּחֻלְבֵּי - הָרִי זֶה חֵיב. כִּמָּה יִבְשְׁלָה וַיְהִי חֵיב? כִּחְצִי זֵית בְּשֶׁר וְכִחְצִי זֵית חֻלְבֵּי, כִּדִּי שִׁיְהוּ זֶה בְּכֻזִּית. כִּשֵּׁם שֶׁחֵיב עַל בִּשּׁוּלָו - כִּךְ חֵיב עַל אֲכִילָתוֹ. כִּמָּה יֵאָכַל וַיְהִי חֵיב? כִּדִּי שִׁיְהֵא נֵאָכַל מִשּׁוּם בִּשּׁוּל. הַמִּבְשֵׁל בְּמֵי חֻלְבֵּי - פָּטוּר. בְּחֻלְבֵּי זָכָר - פָּטוּר. דָּם שֶׁבִשְׁלָל בְּחֻלְבֵּי - פָּטוּר. הֶעֱצָמוֹת, וְהַגִּידִים, וְהַקֶּרְנִים, וְהַטְּלָפִים, שֶׁבִשְׁלָל בְּחֻלְבֵּי - פָּטוּר. הַפֶּגּוּל וְהַנּוֹתֵר וְהַטֵּמָא שֶׁבִשְׁלָל בְּחֻלְבֵּי - חֵיב עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם פֶּגּוּל נּוֹתֵר וְטֵמָא. בְּשֶׁר בְּהֵמָה טְהוֹרָה בְּחֻלְבֵּי בְּהֵמָה טְהוֹרָה - אָסוּר בְּרִפּוּאָה וּבִהֲנָאָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן מֵתִיר בִּהֲנָאָה. בְּשֶׁר בְּהֵמָה טְהוֹרָה בְּחֻלְבֵּי חֵיָה טֵמְאָה. בְּשֶׁר חֵיָה וְעוֹפּוֹת טְהוֹרִין בְּחֻלְבֵּי בְּהֵמָה טֵמְאָה. רַבִּי עֲקִיבָא פּוֹטֵר עַל בִּשּׁוּלָו, שֶׁנֶּאֱמַר "גְּדִי גְדִי" שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים.

ה. קָבָה שֶׁל עוֹבֵד בּוֹכְבִּים שֶׁל גְּבֻלָּה - הָרִי זֶה אָסוּרָה. חֲזָרוּ לוֹמַר: מַעֲמִידִין בְּקִיבַת עוֹבֵד בּוֹכְבִּים וּבְקִיבַת גְּבֻלָּה וְאֵין חוֹשְׁשִׁין. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כִּשְׁרָה שִׁינְקָה מִן הַטְּרֵפָה - קִיבַתָּה אָסוּרָה. וְטְרֵפָה שִׁינְקָה מִן הַכִּשְׁרָה - קִיבַתָּה מִתֵּרָה, מִפְּנֵי שֶׁכָּנוּס בְּמַעֲיָה חֻלְבֵּי.

ו. חֲמֹר בְּחֻלְבֵּי מִבְּדָם, וּבְדָם מִבְּחֻלְבֵּי, שֶׁהַחֻלְבֵּי נֹהֵג בְּחֵי, וְקָרַב עַל גְּבִי הָאִישִׁים, וּמוֹעֲלִין בּוֹ, וְחִיבִין עָלָיו

משום פגול ונותר וטמא, מה שאין בן בדם. חמר בדם,
שהדם מתיר מבשר ומפגל, מה שאין בן בחלב.

ו. רבי יהודה אומר: האלל שפנסו ויש בו פזית - הרי
זה חיב. עור פרסות בהמה ודקה - הרי הוא
בבשרה. וכרן שעברו, או שהלך בהן כדי עבודה - טהורין
משום עור, וטמאין משום בשר, חוץ מעור האדם מפני
שמטמאתו לעולם, מכאן אמרו: לגיון עובר ממקום למקום
- המאהיל עליו טמא. אין לה לגיון שאין בו קרקפלין.
וכרן שנמלחו - הרי אלו כעבודין. רבי יהודה אומר:
הקטאה אין לה עור. רבי יוחנן בן נורי אומר: שמונה
שרצים יש להן עורות: הצדן, והורגן, והחובל בהן, והעושה
בהן חבורה - הרי זה חיב. וחקמים אומרים: אין עור
אלא מה שמנו חכמים. המפשיט בבמה ובחיה ובטמאה,
ובדקה ובגסה - לשטח כדי אחיזה. וכמה הוא כדי אחיזה?
מלא טפח כפול. המפשיט בשעור הזה, הנוגע במפשט -
טהור. בעור של צואר - טמא. רבי יוחנן בן נורי אומר:
הנוגע בעור של צואר - טהור, שאינו אלא נותקו. רבי
דוסתאי בן יהודה אומר משום רבי שמעון: המפשיט
בשרצים - כלו חבור אחד הוא. רבי יהודה אומר: עור
שיש לו פזית בשר, הנוגע בעור שפנגד הבשר, מאחריו
- טמא. ביצת השרץ: מרקמת - טהורה. וכמה היא
ריקומה? כדי שיראה שרץ מתוכה. נקבה כל שהוא -
טמאה. וכמה יהא הנקב? מלא שערה. האבר והבשר

הַמֵּדֵלֶדֶלִין, בְּבִהְמָה - מְטֵמְאִין טִמְאָת אוֹכְלִין. רַבִּי שְׁמַעוֹן
אוֹמֵר: אֵין מְטֵמְאִין טִמְאָת אוֹכְלִין.

פֶּרֶק תִּשְׁעִי

א. הַזְרוּעַ וְהַדְחִיִּים וְהַקֵּבָה, נוֹהֲגִין בְּכֻלָּאִים וּבְכּוּי. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר
אוֹמֵר: הַכֻּלָּאִים מִן הָרֶחֶל וּמִן הַגֵּדִי - נוֹהֲגִין בּוֹ.
מִן הַכּוּי - הַמוֹצִיא מִחֲבֵרוֹ עָלָיו הִרְאָתָה. הַשּׁוֹחֵט לְרִפּוּאָה,
לְאֲכִילַת עוֹבֵד כּוֹכָבִים, וְלֹאֲכִילַת כָּלָבִים - חֵיב בַּמִּתְנּוֹת.
הַשּׁוֹחֵט וְנִתְנַבֵּלָה בְּיָדוֹ, הַנוֹחֵר וְהַמַּעֲקָר, וְשֹׁחֵט עוֹבֵד
כּוֹכָבִים - פְּטוּר מִן הַמִּתְנּוֹת. בִּהֵן וְעוֹבֵד כּוֹכָבִים שֶׁמְכָרוּ
בְּהֶמְתָּן לְיִשְׂרָאֵל לְשִׁחוּט - חֵיב בַּמִּתְנּוֹת. נִשְׁחָטָה בְּרִשּׁוּתָן
וְאַחֵר כֶּךָ מְכָרוּהָ לוֹ - פְּטוּר מִן הַמִּתְנּוֹת. יִשְׂרָאֵל שֶׁמְכָר
בְּהֶמְתּוֹ לַבִּהֵן לְשִׁחוּט - פְּטוּר מִן הַמִּתְנּוֹת. נִשְׁחָטָה בְּרִשּׁוּתוֹ
וְאַחֵר כֶּךָ מְכָרוּהָ לוֹ - חֵיב בַּמִּתְנּוֹת.

ב. בִּהֵן - פְּטוּר. וְהַמְשַׁתֵּתֵף עִם הַבִּהֵן - פְּטוּר. עוֹבֵד כּוֹכָבִים
- פְּטוּר. הַמְשַׁתֵּתֵף עִם עוֹבֵד כּוֹכָבִים - פְּטוּר.
הַמְשַׁתֵּתֵף עִם הַבִּהֵן צָרִיד לְרֶשֶׁם, עִם עוֹבֵד כּוֹכָבִים - אֵינוֹ
צָרִיד לְרֶשֶׁם. וּפְסוּלֵי הַמִּקְדָּשִׁין - אֵין צָרִיד לְרֶשֶׁם. אָמַר לוֹ
בִּהֵן: בָּלָה שְׁלָךְ וְהִיד שְׁלִי, אֶפְלוֹ אֶחָד מִמָּאָה בִּיד - פְּטוּר
מִן הַזְרוּעַ. בָּלָה שְׁלָךְ וְהִרְאֵשׁ שְׁלִי, אֶפְלוֹ אֶחָד מִמָּאָה -
פְּטוּר מִן הַדְחִי. בָּלָה שְׁלָךְ וּבְנֵי מַעִים שְׁלִי, אֶפְלוֹ אֶחָד

ממאה מבני מעים - פטור מן הקבה. מקום שנהגו להפשיט את הראש - אינו ראשי להפשיט את החי. למלוג את העגלים - אינו ראשי למלוג את הזרוע. ואם יש כהן - נותנן לכהן. ואם לאו - מעלה אותן דמים. מבר לו יד כמות שהיא, וראש כמות שהוא, ובני מעים כמות שהן - נותנן לכהן ואין מנכה לו מן הטבח את הדמים. לקח הימנו במשקל - נותנן לכהן ומנכה מן הטבח את הדמים. מתנות אין בהם משום קדשה, אפילו מוכרן לעובד כוכבים, אפילו נותנן לפני בלבו - אין בהן אלא מצות כהנה בלבד. המשלח בשר לחברו, והיו בו מתנות, אין חוששין שמה מתנות כהנה הן.

ג. אי זה הוא הזרוע? נוטלו מבית הפרק, וכל הפרק עמו, בזרוע של מקדשין, בזרוע של גבולין. איזה הוא לחי? נוטלו מבית השחיטה וכל בית השחיטה עמה. קבה כמשמעו, חלב שעל הקבה - נותנו לכהן. אמר רבי יהודה: נהגו כהנים עין יפה, שיהיו נותנין אותו לבעלים. זרוע - זה זרוע של ימין! אתה אומר 'זה זרוע של ימין' או אינו אלא שמאל? הרי אתה דן: הואיל ושוק מתנה לכהן, וזרוע מתנה לכהן, מה שוק אינו נוהג אלא בימין, אף זרוע לא ינהג אלא בימין. שוק - מארפוכה ולמטה; דברי רבי יהודה. וכתמים אומרים: מארפוכה ולמעלה. איזה הוא חזה? כל שרואה את הארץ, מלמעלה - ועד שמגיע לצואר. מלמטה - עד שמגיע לפרס. חותכו ונוטלו מבין שתי דפנות מן

ומבן. ואיזהו אליה? חותך ויורד עד שמגיע לעצה. נבנם
 לפנים מן העצה, עד שמגיע לפרק, חותך ונוטל את בלה.
 ואלו הן אמורין: שתי כליות ויותרת הכבד ואליה. ואלו
 הן החלבים: החלב המכסה את הקרב - זה הוא חלב
 החופה את הכרם. "ואת כל החלב אשר על הקרב" (ויקרא
 ג, א) - זה חלב שעל הדקין; דברי רבי עקיבא. רבי ישמעאל
 אומר: חלב שעל הקבה. וחכמים לא הודו לו. שעל הכסלים,
 שבין פקוקרות - שהוא מחטט אחריו כל מקום שהוא
 ונוטל; דברי רבי יוסי הגלילי. רבי ישמעאל אומר: חלב
 שעל הקבה תותב קרום נקלה. רבי עקיבא אומר: קרום
 ונקלה - אסורין. רבי יהודה אומר: קרום שעל הכלאי -
 אסור, וחיבים עליו. גידים שבכליות ובמקדשין - אסורין,
 ואין חיבין עליהן.

פרק עשירי

י. ראשית הגז נוהג בפטרפה, ואינו נוהג במתה, ונוהג בכלאים
 ובבוי. רבי אליעזר אומר: בכלאים - מן הרחל
 ומן הגדי נוהג בו. מן הבוי - אין נוהגין בו. פהן ועובר
 בוכבים שנתנו בהמתן לישראל - פטור מראשית הגז. זה
 חמר בלתיים ובקבה מראשית הגז. כל הקדשים שקדם
 מומן קבוע להקדשן, ונפדו - חיבין בראשית הגז. אבל אם

קדם הקדשן את מומן או מום עובר להקדשן, לאחר מפאן
 נולד להן מום ונפדו - פטורין מראשית הגז. הגוזז עזיו -
 פטור מראשית הגז. השוטף רחליו - חיב בראשית הגז.
 הלוקח מבעל הבית - חיב. ורבי אלעאי פוטר. השתפין -
 חיבין. רבי עקיבא פוטר. רבי אלעאי אומר: אין ראשית
 אלא שיש אחריה אחרית. "גז צאנך" - ארבע. "תתן לו"
 - חמש. חמש רחלות גוזזות מנה, מנה ופרס שהן שבעים
 וחמשה סלעים - חיבות בראשית הגז; דברי רבי דוסא.
 וחכמים אומרים: חמש רחלות גוזזות כל שהן. כמה נותן
 לו? משקל חמש סלעים ביהודה שהן עשרה סלעים בגליל.
 מלבן ולא צואי, ולא שילבננו ויתננו לו, אלא נותן לצמר
 צואי, כדי שילבננו, ויעמד בידו משקל חמשה סלעים
 ביהודה, שהן עשרה סלעים בגליל, שנאמר: "תתן לו" -
 שיהא בו כדי מתנה. היו לו שתי צאן, גוזז ומניח, גוזז
 ומניח, אף על פי שעתיד להוסיף עליהן - אין מצטרפות.
 היו לו חמש גוזז ומניח, אפילו שתיים ושלש שנים - הרי
 אלו מצטרפות. צבען טואן ומכרן - אין מצטרפות. רבי
 שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון: צבען - הרי אלו
 מצטרפות. המפריש גז צאנו ואבד - חיב באחריות. ראשית
 הגז - מצותה בתחלה. אם נתן, בין בתחלה בין באמצע
 ובין בסוף - יצא. כמה שעורה? אחד מששים פתומה.
 הלוקח גז צאנו של חברו, ולא הפריש הימנו ראשית הגז
 - הלוקח פטור. חמר בזרע ובקתנים ובקבה מבראשית

הגז. אִזְוִין וְתִרְנְגוּלִין וְיוֹנִין הִרְדְּסִיּוֹת שֶׁמֶרְדּוּ, אוֹ שֶׁקָּנְנוּ בַּפְּרָדִים
- חֵיבִין בְּשִׁלּוֹחַ.

ב. זָכָר - פָּטוּר מִלְשָׁלַח. קוֹרָא זָכָר; רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְחַיֵּב
וְחֻכְמִים פּוֹטְרִין. עוֹף טָמֵא - פָּטוּר מִלְשָׁלַח. עוֹף
טָהוֹר רוֹבֵץ עַל בֵּיצֵי עוֹף שְׂאִינוֹ מִינוֹ - פָּטוּר מִלְשָׁלַח. הֵיתָה
עוֹמֶדֶת בִּינֶיהֶן - פָּטוּר מִלְשָׁלַח. הֵיתָה יוֹשֶׁבֶת עַל גְּבִיהֶן -
חֵיב לְשָׁלַח. הֵיתָה מְעוֹפֶפֶת, בְּזִמָּן שֶׁכָּנְפֶיהָ נוגְעוֹת בָּהֶן -
חֵיב לְשָׁלַח. אֵין כָּנְפֶיהָ נוגְעוֹת בָּהֶן - פָּטוּר מִלְשָׁלַח. אִם
אֶפְרוּחִים - הִטְרָפָה פִּטּוּרָה מִלְשָׁלַח. בֵּיצִים - פָּטוּר מִלְשָׁלַח.
אֶפְרוּחִים שֶׁפָּרְחוּ וְאֵין צָרִיכִין לְאֶמֶן - פָּטוּר מִלְשָׁלַח. נָטַל
אֶת הָאֵם וְלֹא הִסְפִּיק לְטוֹל אֶת הַבָּנִים עַד שִׁמְתּוֹ, אוֹ עַד
שֶׁנֶּעְשׂוּ טְרָפָה - פָּטוּר מִלְשָׁלַח. נָטַל אֶת הָאֵם וְאַחֵר כָּךְ
נָטַל אֶת הַבָּנִים - חֵיב לְשָׁלַח. נָטַל אֶת הַבָּנִים וְאַחֵר כָּךְ
נָטַל אֶת הָאֵם - פָּטוּר מִלְשָׁלַח. אֶחָד נוֹטֵל אֶת הָאֵם וְאַחֵד
נוֹטֵל אֶת הַבָּנִים - הַנוֹטֵל אֶת הָאֵם חֵיב. הַמוֹצִיא קֶן בַּבּוֹרוֹת
בְּשִׁיתִין וּבִמְעָרוֹת - מִתְּרוֹת מְשׁוּם גָּזֹל וְחִיבוֹת בְּשִׁלּוֹחַ. וְאִם
מִקְשָׁרוֹת - אֲסוּרוֹת מְשׁוּם גָּזֹל וּפְטוּרוֹת מִן הַשִּׁלּוֹחַ. יוֹנִי
שׁוֹבֵךְ יוֹנִי עֲלֶיהָ - חֵיבוֹת בְּשִׁלּוֹחַ, וְאֲסוּרוֹת מְשׁוּם גָּזֹל מִפְּנֵי
דֶּרֶכִי שָׁלוֹם.

ג. הַמוֹצִיא קֶן - לֹא יִטְהַר בָּהּ אֶת הַמְצָרַע, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְלִקַּח".
הַנוֹטֵל אִם מֵעַל הַבָּנִים; רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לוֹקָה
וְאִינוֹ מְשָׁלַח. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: מְשָׁלַח וְאִינוֹ לוֹקָה. זֶה הַכֶּלֶל,

כָּל מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה שִׁישׁ בָּהּ קוּם עֲשֵׂה - אֵין חִיבִין עָלֶיהָ.
 לֹא יִטּוֹל אָדָם אִם מַעַל הַבָּנִים, וְאַפְּלוּ לְטַהֵר בָּהּ אֶת
 הַמִּצְוָה, מִפְּנֵי שֶׁנֶּעֱבְדָה בָּהּ עֲבָרָה; רַבִּי יַעֲקֹב אָמַר: אֵין
 לָךְ מִצְוָה בַּתּוֹרָה שֶׁאֵין מִתֵּן שְׂכָרָהּ בְּצִדָּהּ, וְתַחֲתֵית הַמִּתִּים
 בְּתוֹבָה בָּהּ, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים כב, ז): "שִׁלַּח תִּשְׁלַח אֶת הָאִם"
 וְגו'. עָלֶיהָ זֶה לְרֹאשׁ הָאֵילָן וְנִפְל וְיָמַת, אוֹ לְרֹאשׁ הַבִּנְיָן וְנִפְל
 וְיָמַת, הֵיכָן טוֹבוֹ שֶׁל זֶה? אָמַר מַעֲתָהּ: "לְמַעַן יִיטֵב לָךְ"
 - בְּעוֹלָם הַטּוֹב! "וְהֶאֱרַכְתָּ יָמִים" - בְּעוֹלָם אֲרוּךְ!

מסכת בבורות

פרק ראשון

א. הלזקת עבר חמורו של עובר בוכבים, והמוכר לו, אף על פי שאינו רשאי, והמשתתף לו, הנותן לו בשתפות, והמקבל הימנו, והנותן לו בקבלה - פטור מן הבכורה, שנאמר (במדבר ג, יז): "בְּיִשְׂרָאֵל" - ולא באחרים. וכן אתה אומר בבהנים ובלוים, מפני שהבהנים והלוים חייבין בבכור בהמה שהורה, יכול יהו חייבין בבכור בהמה טמאה? תלמוד לומר (שם ח, יז): "בְּאָדָם וּבְבִהְמָה" - את שיש לה בו בָּאָדָם, יש לה בו בבהמה, את שאין לה בו בָּאָדָם - אין לה בו בבהמה, יצאו לויים מבכור בהמה טמאה, אבל אין נותנין פדיון הבן ופדיון פטר חמור, אלא לבהנים בלבד.

ב. בכל בהמה טמאה אין לה שתיב בבכורה אלא חמור בלבד. בכל חיה אין לה שאסור משום מחיר אלא בלב בלבד. היה רבי מאיר אומר: כל המקנים מצות פטר חמור - מעלין עליו באלו קנים מצות בהמה טמאה בקלה, וכל המבטל מצות פטר חמור מעלין עליו באלו בטל מצות בהמה טמאה בקלה. רבי יוסי הגלילי אומר: הרי הוא אומר

(במדבר יח, יז): "אך בכור שור או בכור פֶּשֶׁב או בכור עֶז לא תפִּידה קֹדֶשׁ הֵם". "בכור שור" - עד שִׁיהא הַיּוֹלֵד וְהַנוֹלָד שור. בכור פֶּשֶׁב - עד שִׁיהא הַיּוֹלֵד וְהַנוֹלָד פֶּשֶׁב. בכור עֶז - עד שִׁיהא הַיּוֹלֵד וְהַנוֹלָד עֶז. ואם יֵשׁ בוֹ מִקְצֵת סִמָּנִים דומות לָאִמוֹ - חֵיב בַּבְּכוֹרָה.

ג. בְּהֶמָּה טְהוֹרָה שִׁילָדָה מִן בְּהֶמָּה טְמֵאָה - מִתֵּר בְּאֵכִילָה. ואם יֵשׁ בוֹ מִקְצֵת סִמָּנִין - חֵיב בַּבְּכוֹרָה. וטְמֵאָה שִׁילָדָה בְּהֶמָּה טְהוֹרָה - אָסוּר בְּאֵכִילָה, שֶׁהֵיכָא מִן הַטְּמֵא - טְמֵא. וְהֵיכָא מִן הַטְּהוֹר - טְהוֹר.

ד. דָּג טְמֵא שֶׁבִּלְע דָּג טְהוֹר - מִתֵּר בְּאֵכִילָה. וְטְהוֹר שֶׁבִּלְע דָּג - טְמֵא אָסוּר בְּאֵכִילָה, לְפִי שְׁאִין גְּדוּלָּיו.

ה. מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ דְּבִשׁ דְּבוּרִים מִתֵּר? שְׁאִין מוֹצִיאוֹת אוֹתוֹ, אֶלָּא מִכְּנִיסוֹת אוֹתוֹ. דְּבִשׁ הַזֵּיזִין - אָסוּר, שְׁאִינוּ אֶלָּא רִיר. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: מָה תִּלְמוּד לֹאמַר "גָּמַל, גָּמַל" שְׁתֵּי פְעָמִים? לְרִבּוֹת אֶת הַגָּמַל הַנוֹלָד מִן הַפָּרָה, כְּנוֹלָד מִן הַגָּמְלָה, ואם רֵאשֶׁה וְרִבָּה דוֹמָה לָאִמוֹ - מִתֵּר בְּאֵכִילָה. וְחֻכָּמִים אוֹמְרִים: הֵיכָא מִן הַטְּמֵא - טְמֵא, וְהֵיכָא מִן הַטְּהוֹר - טְהוֹר, שְׁאִין בְּהֶמָּה טְמֵאָה יוֹלֶדֶת מִן הַטְּהוֹרָה, וְלֹא טְהוֹרָה יוֹלֶדֶת מִן הַטְּמֵאָה, וְלֹא גִסָּה מִדָּקָה, וְלֹא דָּקָה מִגִּסָּה, וְלֹא אָדָם מִכֶּלֶן, וְלֹא כֶּלֶן מֵאָדָם, אֵף עַל פִּי שְׁאִמְרוּ: בְּהֶמָּה טְהוֹרָה דָּקָה - יוֹלֶדֶת לְחֻמְשָׁה חֳדָשִׁים, בְּהֶמָּה טְהוֹרָה גִּסָּה - לְתִשְׁעָה חֳדָשִׁים, בְּהֶמָּה טְמֵאָה גִּסָּה - לְשָׁנִים עֶשֶׂר

חדש, הפלג - לחמשים יום, חתול - לחמשים ושנים יום,
 חזיר - לששים יום, שועל וכל שרצים - לששה חדשים.
 הזאב, והארי, והדב, והנמר, והברדלס, והפיל, והקוף, והקפוד
 - לשלש שנים, והנחש - לשבע שנים. הדולפינין - מזלידין
 ומגדלין באדם. דג טמא - משריץ, דג טהור - מטיל ביצים.
 קרבי דגים ועפר - אין נאכלין אלא מן הממחה. העוף -
 נאכל במסרתו, נאמן ציד לומר: 'עוף זה טהור'.

ו. פרה שילדה מין שזה - אין פודין בו פטר חמור, שכל
 מקום שנאמר "שה" תופס בבשים ועזים גדולים
 וקטנים, זכרים ונקבות תמימים ובעלי מומין, פודה בו שונה
 ומשלים, ומביאו בגדר ונדבה לחטאתו ולאשמו, ותיב בבכורה
 ובמתנות. רבי אלעזר אומר: הכלאים מן הרחל, ומן הגדי
 - פודין בו. מן החיה - אין פודין בו. בשם שאין פודין
 בשחוטה - כך אין פודין בפטר חמור שמת. פטר חמור -
 מצותו לקנימו שלשים יום, מכאן ואילך, או פודו, או עורפו.
 מבמה לא יפחות? רבי יוסי בן רבי יהודה אומר: לא יפחות
 משנה שקל. איזה הוא פדיון פטר חמור? הנכנס לדיר
 להתעשר, ישראל שהיו לו ספקות, ועמד ופדאן. וכן כהן
 שירש את אביו ואת אמו ישראל, או שנתן לו במתנה
 פטר חמור לפדותו. איזה הוא פדיון פטר חמור? הנכנס
 לדיר להתעשר, הרי שיש לו פטר חמור - אין לו לפדותו.
 אמר לו כהן: 'תנהו לי ואני פודה אותו' - הרי זה לא
 יתננו לו, אלא אם כן יודע שהוא פודה אותו. עורפו בקופץ

מאתריו וקוברו, ואסור בהנאה. לא ימיתנו לא במקל ולא בקנה, ולא ינעול דלת בפניו בשביל שימות, ואם עשה כן - הרי זה יצא. בחייו - אסור בגזה ובעבודה. ורבי שמעון מתיר, ובכור אדם - מתר בקלן. חמורה שלא בכרה וילדה שני זכרים - נותן טלה אחד לכהן, זכר ונקבה - מפריש טלה והוא לעצמו. חמור וטלה שהיו בכורו, וילדו שני זכרים - נותן שני טלאים לכהן. זכר ונקבה או שני זכרים ונקבה - נותן טלה אחד לכהן. שתי נקבות וזכר, או שני זכרים ושתי נקבות, ואין יודע - אין כאן לכהן כלום, אלא מפריש טלה אחד, ופודה בו כל אחד ואחד לעצמו.

פרק שני

א. הלויקה עבר פרתו של עובד פוכבים, והמוכר לו, אף על פי שאינו רשאי, והמשתתף לו, והנותן לו בשתפות, והמקבל הימנו, והנותן לו בקבלה - פטור מן הבכורה. רבי יהודה אומר: אף המקבל מן העובד פוכבים, אף על פי שאינו רשאי - הרי זה מעלה בשויו, ונותן חצי דמיו לכהן, והנותן לו בקבלה, אף על פי שאינו רשאי - הרי זה מעלה אותו, ואפלו עשרה בשויו, לתן דמיו לכהן. וחכמים אומרים: הואיל ואצבע העובד פוכבים באמצע - פטור מן הבכורה.

ב. בַּהֲמַת הַמִּדְבָּר, וּבַהֲמַת הַקֶּדֶשׁ, וּבַהֲמַת הַגֵּר שְׁמַת, וְאִין
לוֹ יוֹרְשִׁים - פְּטוּרָה מִן הַבְּכוּרָה, וּבַהֲמַת אֲרֻנוֹנָה
- תִּיבֶת בַּבְּכוּרָה.

ג. כָּל הַקֶּדֶשִׁים שֶׁקָּדַם מוֹמֵן קְבוּעַ לְהַקְדֵּשׁן וְנִפְדּוּ - חֵיבִים
בַּבְּכוּרָה וּבַמִּתְנֻת - וְלִדְוֹתֶיהֶן חוֹל, וְנִפְדִּים תְּמִימִין,
וּמִבִּיאַן לְכָל זֶבַח שִׁירָצָה, לִפְנֵי פְדִיּוֹנָם, וּמוֹעֲלִין בָּהֶן לְאַחַר
פְּדִיּוֹנָם, וּבֵין לִפְנֵי פְדִיּוֹנָם וּבֵין לְאַחַר פְּדִיּוֹנָם - אִין עוֹשִׂין
תְּמוּרָה. בֵּין לִפְנֵי פְדִיּוֹנָן בֵּין לְאַחַר פְּדִיּוֹנָן. הַגּוֹזֵז וְהַעוֹבֵד
בָּהֶן - אִין לוֹקָה אֶת הָאֲרָבָעִים. כָּלְלוּ שֶׁל דָּבָר: הֵרִי הֵן
כְּחֻצִּין לְכָל דָּבָר, וְאִין בָּהֶן אֶפְאֵר עֲלֹי מִצּוֹת בִּלְבָד. אֲבָל
אִם קָדַם הַקֶּדֶשׁן אֶת מוֹמֵן, אוֹ מוֹם עוֹבֵד לְהַקְדֵּשׁן, וְלְאַחַר
מִמֶּן נוֹלָד לָהֶן מוֹם קְבוּעַ, וְנִפְדּוּ - פְּטוּרִין מִן הַבְּכוּרָה וּמִן
הַמִּתְנֻת, וְלִדְוֹתֶיהֶן קֶדֶשׁ, וְאִין נִפְדִּין תְּמִימִין, וְאִין מִבִּיאַן
לְכָל זֶבַח שִׁירָצָה, וְלִפְנֵי פְדִיּוֹנָן מוֹעֲלִין בָּהֶן, וְלְאַחַר פְּדִיּוֹנָן
- אִין מוֹעֲלִין בָּהֶן, וּבֵין לִפְנֵי פְדִיּוֹנָן וּבֵין לְאַחַר פְּדִיּוֹנָן -
עוֹשִׂין תְּמוּרָה. וּבֵין לִפְנֵי פְדִיּוֹנָן וּבֵין לְאַחַר פְּדִיּוֹנָן, הַגּוֹזֵז
וְהַעוֹבֵד בָּהֶן - הֵרִי זֶה לוֹקָה אֶת הָאֲרָבָעִים, כָּלְלוּ שֶׁל
דָּבָר: הֵרִי הֵן כְּקֶדֶשִׁים לְכָל דָּבָר, וְאִין בָּהֶן אֶפְאֵר שֶׁהִתְרוּ
בְּשַׁחֲטָה בִּלְבָד.

ד. הַמִּקְבֵּל צֵאן בְּרוֹזַל מִן הָעוֹבֵד בּוֹכְבִּים - וְלִדְוֹת פְּטוּרִין,
וְלִדְי וְלִדְוֹת - תִּיבִין. מֵתוֹ אִמָּהוּת, וְהַעֲמִיד
הַוְלָדוֹת תַּחַת אִמּוֹתֶיהֶן - וְלִדְוֹת פְּטוּרִין, וְלִדְי וְלִדְוֹת - תִּיבִין.

רבי שמעון בן גמליאל אומר: הן, ולדותיהן, וילדי וילדותיהן - פטורין מן הבכורה ומן המתנות אפילו עד סוף העולם.

ה. רחל שילדה מין עז, ועז שילדה מין רחל - פטורה מן הבכורה. ואם יש בו מקצת סימנין - חייב בבכורה. רחלה שלא בכרה, וילדה שני זכרים, ויצאו ראשיהן באחד. רבי יוסי הגלילי אומר: שניהן לבהן, שנאמר (שמות יג, יב): "הזכרים לה". וחכמים אומרים: אי אפשר, אלא אחד לו ואחד לבהן. רבי טרפון אומר: היפה שבהן. רבי עקיבה אומר: הבושל שבהן. השני ירעה עד שיסתאב, וחיב במתנות. ורבי יוסי פוטר. מת אחד מהן; רבי טרפון אומר: יחלקו. רבי עקיבה אומר: המוציא מחברו עליו הראיה. זכר ונקבה, ואין ידוע, אין כאן לבהן כלום, אלא זכר ירעה עד שיסתאב ויאכל במומו לבגלים. שני רחלים שלא בברו וילדו שני זכרים - נותן שניהן לבהן. זכר ונקבה - זכר לבהן. שני זכרים ונקבה - אחד לו ואחד לבהן. רבי טרפון אומר: היפה שבהן. רבי עקיבה אומר: הבושל שבהן. הבוי - ירעה עד שיסתאב וחיב במתנות. ורבי יוסי פוטר אחד מהן. רבי טרפון אומר: יחלקו. רבי עקיבה אומר: המוציא מחברו עליו הראיה. שתי נקבות וזכר, או שני זכרים ושתי נקבות, ואין ידוע - אין כאן לבהן כלום, אלא הזכרים ירעו עד שיסתאבו ויאכלו במומן לבגלים. אחת בכרה ואחת שלא בכרה, וילדו שני זכרים, אחד לו ואחד לבהן. רבי טרפון אומר: היפה שבהן. רבי עקיבה אומר: הבושל שבהן.

השני - ירעה עד שיסתאב, וחיב במתנות. רבי יוסי פוטר, שהיה רבי יוסי אומר: כל שחליפיו ביד כהן - פטור מן המתנות, ורבי מאיר מחיב, שהיה אומר, אם בכור - 'תנהו לי'. ואם לאו - 'תן לי מתנותיו'. מת אחד מהן; רבי מרפון אומר: יחלקו. רבי עקיבה אומר: המוציא מחברו עליו הראיה. זכר ונקבה, ואין ידוע - אין כאן לכהן כלום, אלא הזכר ירעה עד שיסתאב, ויאכל במומו לבגלים.

ו. הלוקח בהמה מן העובד בוכבים, ואין ידוע אם בכרה או לא בכרה. עז בת שנתה - ודאי לכהן. מכאן ואילך - ספק. רחל בת שנתים - ודאי לכהן, מכאן ואילך - ספק. פרה בת שלש - ודאי לכהן, מכאן ואילך - ספק, וחמורה בפרה. רבי יוסי בר רבי יהודה אומר: חמורה בת ארבע. עד כאן דברי רבי ישמעאל. וכשנאמרו הדברים לפני רבי יהושע, אמר: צאו ואמרו לו לישמעאל: טעית! אילו בולד בלבד הייתה פוטר בבהמה יפה הייתה אומר, אלא אמרו, סימן ולד בבהמה דקה מנוף, ובגסה שליא, ובאשה שפיר ושליא. ואני אומר: עז שטנפה בת ששה - יולדת בת שנתה, רחל שטנפה בת שנתה - יולדת בת ששה. רבי עקיבה אומר: אינה באה למדה הזאת, אלא כל שידוע שבכרה - אין כאן לכהן כלום, ושלא בכרה - הרי זה לכהן. ספק - יאכלו במומן לבגלים. רבי אליעזר בן יעקב אומר: בהמה גסה ששפעה חררת דם - טעונה קבורה, ואין מטמא במשא. והבא אחריה - פטור מן הקבורה.

ו. הלוקח בהמה מניקה מן העובר בוכבים, הבא אחריה - בכור מספק, שמרחמת את שאינה יולדת. רבי שמעון בן גמליאל אומר: הרי הוא בחזקתו. וכן היה רבי שמעון בן גמליאל אומר: הנכנס לתוך עדרו בליילה. וראה בעשר פחמש עשרה מבכירות שילדו. ולשחרית בא ומצא זכרים תלואים בזקנות ונקבות במבכירות - אינו חושש שמא בנה של זו בא אצל זו, ושמא בנה של זו בא אצל זו. וכן היה רבי שמעון בן גמליאל אומר: המוסר בהמתו לעובר בוכבים לרעות, אף על פי שאינו רשאי, ולשחרית בא ומצא זכרים בזקנות, ונקבות במבכירות - אינו חושש, שמא הביא עובר בוכבים את בנה של זו אצל זו, ואת בנה של זו אצל זו. התולש צמר מבכור תם, והניח בחלון, אף על פי שנולד לאחר מכן ושחטו - הרי זה יקבר בכור. בעל מום שתלש הימנו, ואחר כך מת, עקביא בן מהללאל מתיר, וחכמים אוסרין. אמר רבי יוסי רבי יהודה: מודה עקביא בזה שהוא אסור, על מה נחלקו? על שנטמא, שתלש הימנו ואחר כך שחטו, שעקביא בן מהללאל מתיר, וחכמים אוסרין. אמר רבי יוסי: מודה רבי חלפתא בזה שהוא מותר, אבל ביחוד אמרו חכמים: נניחנו בחלון, שמא יש תקון, שאם יהא מת - אסור. ואם שחטו - יהא מותר, על מה נחלקו? על שנטמא, שתלש הימנו ואחר כך מת, שעקביא בן מהללאל מתיר, וחכמים אוסרין.

פרק שלישי

א. עד כמה ישראל חניבים לטפל בבכור? בבהמה ודקה שלוש יום, ובגסה חמשים יום. רבי יוסי אומר: בדקה שלשה חדשים, מפני שטפולה מרבה. בכור תם בזמן הזה - רשאי לקימו שתים ושלש שנים עד שלא הראהו לממחה, משהראהו לממחה, נולד בו מום בתוך שנתו - רשאי לקימו כל שנים עשר חדש, לאחר שנים עשר חדש - אין רשאי לקימו שלוש יום.

ב. כל קדשים שהקדשו בבטן ויצאו בדפן, קדשה חלה עליהן, הבכור והמעשר - אין קדשה חלה עליהן. כל הקדשים שכתוב בהן שנה שנה, בין שעברה שנתן - הרי אלו פסולין. הבכור והמעשר, אפילו שתים ושלש שנים - הרי אלו בשרין.

ג. אחד הבכור והמעשר, ואחד כל הקדשים שהקדישם שנה של רגלים, ורגלים של שנה - עובר עליהן משום "בל תאחר".

ד. השוחט את הבכור בחזקת בעל מום, ונמצא תמים. מומין שבעין - אין מבקרין אותן, מפני שמשתננין לאחר מיתה, ושבעוף מבקרין אותן; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: אף שבעוף אין מבקרין, אלא הרי זה יבקר. מי שאינו ממחה וראה את הבכור ונשחט על פיו, זה היה

מעשה, ובא ושאל אלעזר בן פדאי לחכמים, ואמרו: משלם מחצה בדיקה ורביע בגסה.

ה. החשוד להיות נוטל שברו ודן, שברו ומעיד - כל הדינין שדן וכל עדיות שהעיד - הרי אלו בטלין. אבל נותן לדין שבר דינו ולעד שבר עדותו. אף על פי שאמרו: כשר לדין שיטול שבר, ולעד שיטול שבר עדותו. החשוד להיות נוטל שברו להזות ולקדש - מימיו מי מערה ואפרו אפר מקלה. ואם היה כהן - מטמאתו מתרומתו, ומאכילו, ומשקו וסכו. ואם היה זקן - מרביבו על החמור, ונותן לו שברו בפועל בטל. אף על פי שאמרו: בעור הדין שנוטל שברו. החשוד על הבכורות - אין לוקחין מפני עורות צבאים, ולא עורות שאין עבודין. רבי אליעזר אומר: לוקחין הימנו עורות של נקבה שלא בא לכלל קדשה מעולם. רבי שמעון אומר: החשוד להיות מוכר תרומה לשם חטין - אין לוקחין הימנו דבר שיש בו זיקת תרומה ומעשרות, וחשוד הוא על הטהרות ועל הטמאות שבתורה. החשוד להיות מטמא למתים - נאמן הוא על ידי ציון קברות. החשוד על הנשיעית - חשוד על המעשרות. חשוד על המעשרות - אין חשוד על הנשיעית. חשוד על זה ועל זה - חשוד על הטהרות. ישראל חשוד על הטהרות - ואין חשוד, לא על המעשרות ולא על הנשיעית. חשוד על עבודת כוכבים - חשוד על כל מצות שבתורה, ולא למפרע אלא מכאן ולהבא, שנאמר (במדבר טו, כג): "מן היום אשר צוה ה' והלאה לדרתיכם".

ו. כל פסולי מקדשין נמכרין באטליו ונשחטין באטליו, ונמכרים בליטרא, חוץ מן הבכור ומן המעשר, שהנאתן לבעלים. רבי שמעון בן גמליאל אומר: מפיו אדם את עצמו בליטרא בבכור, לידע מה הניעו. רבי יהודה אומר: מצא אדם את חברו בירושלים, אמר לו: מה אכלת היום? אמר לו: מן! יודע שמהמעשר אכל, מה המן אין לו דמים - אף מעשר אין לו דמים. אמר לו: קנין - יודע שהבכור אכל, מה הקנין נמכר בזול, אף הבכור נמכר בזול. בית שמאי אומרים: אין נמנין על הבכורות אלא הכהנים בלבד, ובית הלל אומרים: אף ישראל. רבי עקיבה מתיר אפילו עובדי בוכבים, שנאמר (דברים יב, טו): "כצבי וכאיל". בשר בכור, בית שמאי אומרים: אין מאכילין אותו לגדות, ובית הלל אומרים: מאכילין אותו לגדות. בכור שאחזו דם - אין מקיזין לו את הדם במקום שעושה בו מום, אבל מקיזין לו את הדם במקום שאין עושה בו מום; דברי רבי. רבי יהודה אומר: אף נשחט על אותו המום. רבי שמעון אומר: אפילו מת - אין מקיזין לו את הדם. הנה בכור, בעטו ועשה בו מום, אם נתפון לכהן - אסור, ואם לאו - מותר. כל המומין הראוין לבא בידי אדם - רועי ישראל נאמנין. רועי כהנים - אין נאמנין. חזרו לומר: נאמן הוא על של חברו ואין נאמן על של עצמו. רבי יהושע בן קפוסאי אומר: אין שוחטין את הבכור אלא על פי שנים. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אפילו בנו ואפילו

בתו. רבי אומר: אפלו עשרה בתוך הבית - אין נאמנין, שחשוד על הדבר לא רנו ולא מעידו. אין שמין בכורות תמימין לישראל, אבל שמין להן בכורות בעלי מומין. שמין בכורות תמימין לכהנים, ואין צריך לומר בעלי מומין. אין רואין את הבכורות לישראל, ואם אמר לו: 'בהן שלחני אצלך', או שירש את אבי אמו בהן - רואין. בהן פשר שהיה רעה צאנו של ישראל - לא יאמר לו 'תן לי את הבכורות הללו', אלא אומר לו: 'ארבעה טמאין שבעדרך' - תנם לי! כל הבכורות אדם מתיר חוץ מבכור עצמו. רואה הוא קדשיו ומעשרותיו של עצמו. ונשאל הוא על הטמאות ועל הטהרות של עצמו.

ז. העושה מום בבעל מום - הרי זה לוקה את הארבעים. המחמין את המחמין הרי זה לוקה את הארבעים. מסרם את המסרם - הרי זה לוקה את הארבעים. מום שנגלו - הרי זה ישחט על פי שלשה בני הכנסת; וברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר: אפלו רגלו קטועה ועינו סמויה - לא ישחט אלא על פי ממוחה.

פרק רביעי

א. כל המומין פוסלין במקדשין ופוסלין בבכור. הסדק - כל שהוא, פוגמת את האזן, בין בידי אדם ובין

בידי שמים. איזו היא פגימה? כל שנזנתן אצבעו עליה והיא חוגרת, עד כמה תנקב? עד ברשינה. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: תיבש עד כעדשה. עד כמה? רבי יוסי בן המשלים אומר: עד כדי שתפרד, וקרובין דבריהן להיות שוין.

ב. איזה הוא רק? שצף על גבי העין, ולא המשקע בפרקע העין. חלזון במשמעו, נחש במשמעו, ענב במשמעו, היתה בו יבלת וחתכה, אם יש בו עצם - ישחט, ואם לאו - לא ישחט. וריר קבוע ארבעים יום. מים קבועין שמונים יום; דברי רבי מאיר. וחקמים אומרים: ריר קבוע שמונים, מים קבועין שמונים, אבל לח ויבש של בית הבעל ולא לח ויבש של בית השלחין, אבל לח ואחר כך יבש - עולין לו. יבש ואחר כך אבל לח - אין עולין. לעולם אין עולין לו, עד שיאכל יבש אחר לח. רבי חנניא בן אנטיגנוס אומר: וריר, בודקין אותו שלש פעמים בתוך שמונים יום שפא יתלך ויחזר. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אם היתה עינו דומעת - בידוע שהמים עזרין. פסקה מלהיות דומעת - בידוע שהמים קבועין. נקבו חטמיו זה לתוך זה, מבפנים - לא ישחט, מבחוץ - ישחט.

ג. איזו היא תיומת? מן התיומת ולפנים, או מן התיומת שפנים. רבי יהושע בן קפוסאי אומר: אין שוחטין את הבכור אלא על החיצונית. רבי חנניא בן אנטיגנוס אומר: אין משגיחין על הפנימית כל עקר. נפגמת סירת

אליה במקדשים - הרי זה מום. נפגם הזזבן כל שהוא -
 הרי זה ישחט. איזהו זזבן? פים ולא הזכר. אמר רבי יוסי
 בן המשקם: מעשה באחד שנטלו זאב וחזר למקומו. נחתכה
 זנב מן העצם ולא מן הפרק או שהיה ראש הזנב מפצל
 לשתי עצמות, או שיש בשר בין חוליא לחוליא כמלא
 חוליא - הרי זה לא ישחט. או אין לה אף ביצה אחת
 - הרי זה ישחט. היו לה שנים, אף על פי שאין בשניה
 אף כפול - הרי זה לא ישחט. אמר רבי יוסי: מעשה
 בפרה של בית מנחם, שהושיבוהו על עכוזו ומעכוהו בביצים,
 ולא יצאת אף אחת, ונשחטה, ונמצאת שניה דבוקה על
 הפסל, ובא מעשה לפני רבי עקיבה והכשיר. וכשנאמרו
 הדברים לפני רבי יוחנן בן נורי, אמר: 'האכילכם עקיבה
 נבלות! נטלו קרנים וטלפים והזכר עמהן - הרי זה ישחט.

ה. איזה יתיר? כל שיש לו שלש עינים וחמש רגלים.
 החסר? שלש רגלים ועין אחת. איזהו פסול? כל
 שהכסלין יוצאים. נשתברו רב צלעותיו, או שהיה בו מום
 מבפנים - אינו מום, שנאמר (ויקרא כא, יח): "עור או פסח",
 מה עור ופסח המיוחדין, מום שבגלוי ואין חזר בו. אמר
 רבי יוסי בן המשקם: אילא היה מונה מומין ביבנה, ואמרן
 לפני חכמים, והודו לו. ועוד שלשה הוסיף. אמרו לו: לא
 שמענו אף אחת, שנלגל עינו עגל כשל אדם, ופיו דומה
 כשל חזיר, וננטל רב הקשון. ורבי חנניא בן אנטיגנוס
 אמר: רב המדבר בקשון, בית דין שאחריהן אמרו: הרי

אלו מומין. שפתו התחתונה עודפת על העליונה - הרי זה מום. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אם היתה עליונה עודפת על התחתונה בשל חזיר - הרי זה מום. פיו בלום, ורגליו מוקלמות מחמת עצמו - ישחט, מחמת הרוח - לא ישחט. אזניו מגפפות בחסיסה אחת - לא ישחט. בשתי חסיסות - ישחט. רבי חנניא בן גמליאל אומר: זנב הרחל שיש בה שלש חליות - לא ישחט. שתיים - ישחט. זנב העגל שאינה מנעת לערקוב - הרי זה ישחט. באיזה ערקוב אמרו? רבי חנניא בן אנטיגנוס אומר: בערקוב שבאמצע ירך, עד קבץ העליון, ולא עד קבץ התחתון.

ה. יש דברים שהן במומין, ושוחטין עליהן בפקדוש, ואין שוחטין עליהן בגבולין. ואלו הן: הגומים, הצומח, והצומם, ונקבה. איזה הוא גומים? כל שאין לו קרנים. וצומח - כל שאין לו אזנים. צומם - שאזניו מגפפות. רבי אלעאי אומר משום רבי ישמעאל: אנדרוגינוס בכור הוא, ומומו בו - ישחט עליו. וחכמים אומרים: אין קדשה חלה עליו, אלא יצא וירעה בעדר. רבי שמעון אומר: הרי הוא אומר (דברים טו, יט): "כל הבכור אשר יולד בבקרך ובצאנך תזכר תקדיש לה' אלהיך"; שכל מקום שנאמר 'זכר' - מוציא טומטום ואנדרוגינוס מן הקלל.

פרק חמישי

א. מומין אלו, בין קבועין ובין עוברין - פסולין באדם. יתר עליהן אדם - צוארו שמוט ושקוע. תזבלגנים, ותקרחנין, ושאינ להן שנים, בעלי חטוטרות - בשרים, אבל פסולין מפני מראית העין. סרים אדם וסרים חמה, פצוע דבא וברות שפכה, השכניה והסגרים. איזה הוא שכניה? שגבינו שוכבין. סגרים שגבינו אחד שחור ואחד לבן. איזהו הוא סבי שמש? שרואה את החדר ואת העליה באחת. לראות אחד רואה שנים, הא ביצר? ראה את חברו והוא אומר: 'לא רואה'. חוטמו בלום וסולד ונוטף. אזניו רצומות ואזניו רצועות, ועיניו טרוטות, ועיניו מלודניות, ועיניו גדולות או קטנות. גדולות בשל עגל, קטנות בשל און, ובעל בוקית, רוח קצרית באה עליו, ובין הנפלים באה עליו, נכפה אפלו לזמן מרבה.

ב. איזה הוא מרוח אשך? זה הקליטים ששכנסה רוח באשכיו; דברי רבי עקיבה. רבי ישמעאל אומר: זה השחוף. פרסתו חלולה, עקומה דומה למגל, שוקו נתון באמצע רגלו, מביש מלמעלה ומפסיע מלמטה, בעל הקיפין והשיופצר, אצבעותיו גרומות, אצבעותיו מרוכבות זו על זו, או שהיתה אצבע גדולה עקומה - פסול. היתה בו שומא, אם יש בה שער - פסול, אין בה שער - פשר. גדולה - פסול. קטנה - פשר. וכמה היא גדולה? רבן

שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: עַד בְּאִסּוּר הָאִיטְלָקִי. יִתְּרָת - אִם יֵשׁ
 בָּהּ עֵצִים - פָּסוּל. אִם לֹא - פֶּשֶׁר. יִתִּיר - בְּגוֹן שֶׁהוּא
 אֲשֶׁר אֶצְבָּעוֹת יָדָיו, וְאֶצְבָּעוֹת רַגְלָיו שֵׁשׁ וְשֵׁשׁ. רַבִּי יְהוּדָה
 מִכְשִׁיר וְרַבִּי פּוֹסֵל. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה בָּא לִפְנֵי רַבִּי
 טַרְפוֹן, וְאָמַר: 'בְּמוֹתוֹ יָרְבוּ בִּהְנִים גְּדוֹלִים בְּיִשְׂרָאֵל'. אָמַר
 לוֹ רַבִּי יוֹסִי: כֵּךְ אָמַר - 'בְּמוֹתוֹ יִתְמַעֲטוּ נְתִינִים מִמְּזוּרִין
 בְּיִשְׂרָאֵל'. אֲשֶׁר, בֵּין בְּיָדָיו וּבֵין בְּרַגְלָיו - פָּסוּל. הַשּׁוֹלֵט
 בְּשֵׁתֵי יָדָיו כְּאֶחָת, רַבִּי פּוֹסֵל וְחֻכָּמִים מִכְשִׁירִין. הַזִּיזִיר,
 וְהַדִּימִי, וְהַתִּימִי, וְהַדִּימִי, וְהַלִּיקָן, וְעַקְלָן, וְעַקְשָׁן, וְקַלְבָּן,
 וְהַקִּישָׁן - פָּסוּלִין בָּאָדָם וּבְשָׂרִין בְּבִהֶמָה.

פֶּרֶק שִׁישִׁי

א. הָבָא אַחֲרֵי הַנִּפְלִים, אֵף עַל פִּי שִׁיזָּא, בֶּן שְׁמוֹנֶה וּבֶן
 תִּשְׁעָה שִׁיזָּא רֹאשׁוֹ מֵת - בְּכוֹר לַנְּחֻלָּה וְאִין בְּכוֹר
 לַבֵּהן, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים כ"א, ט"ז): "לֹא יוּכַל לְבַכֵּר אֶת בֶּן הָאֱהוּבָה"
 וְגו'. זֶה הַכֵּלָל, כָּל שִׁיזָּא רֹאשׁוֹ וְרַבּוֹ בְּחַיִּים - פּוֹטֵר אֶת
 הָבָא אַחֲרָיו מִן הַבְּכוּרָה. אֲבָל לֹא חֲמִשׁ סְלָעִים שֶׁל בֶּן.
 שְׁתֵּי נָשִׁים שֶׁל שְׁנֵי אֲנָשִׁים שָׂאָה בָּכְרוּ, וְיָלְדוּ שְׁנֵי זָכָרִים
 בְּמַחְבָּא, מֵת אַחֵר מֵהֶן - שְׁנֵי בְּכוֹר לַנְּחֻלָּה וְאִין בְּכוֹר
 לַבֵּהן. יָלְדָה הִיא וּבִהֶנָּת, הִיא וּלְוִיָּה, הִיא וְהָאִשָּׁה שֶׁכָּבֵר
 יָלְדָה, שְׁנֵי זָכָרִים - בְּכוֹר לַבֵּהן וְאִין בְּכוֹר לַנְּחֻלָּה, מֵת

אחד מהן, או שהיה זכר ונקבה - אינו בכור, לא לנחלה ולא לפהן.

ב. יש שנותן על ידי עצמו, יש שאביו נותן על ידו, יש שהוא ואביו נותן על ידו, יש שהוא ואביו נותנין, לא הוא ולא אביו נותנין. איזה הוא שנותן על ידי עצמו? הורתו שלא בקדשה ולידתו שלא בקדשה - נותן על ידי עצמו. ספק בן תשעה לראשון, וכן שבעה לאחרון - נותן על ידי עצמו. שתי נשים של שני אנשים שלא בפרו, וילדו שני זכרים במחבא, ומת אחד מהן - השני נותן על ידי עצמו. איזהו שאביו נותן על ידו? שתי נשים של שני אנשים שלא בפרו, וילדו שני זכרים במחבא - זה נותן חמש סלעים וזה נותן חמש סלעים לפהן. נתן האב חמש סלעים ומת - האב השני חייב, והבנים פטורין. ילדה היא וכהנת, היא ולויה, היא והאשה שבבר ילדה, שני - אביו נותן על ידו. מת אחד מהן, או שהיה זכר ונקבה - לא הוא ולא אביו נותנין. איזה הוא שהוא ואביו נותנין? שתי נשים של שני אנשים שלא בפרו, וילדו שני זכרים במחבא - זה נותן חמשה סלעים לפהן, וזה נותן חמשה סלעים לפהן. נתן האב חמשה סלעים ומת, האב השני חייב והבנים פטורין. מת אחד מן הבנים - הבן השני חייב והאבות פטורין. נתן האב חמש סלעים, ומת אחד מן הבנים - הרי בלן פטורין. אחת בפרה ואחת שלא בפרה, של שני אנשים, וילדו שני זכרים, מת אחד מהן תוך

שְׁלֹשִׁים - תְּרֵי בָּרָן פְּטוּרִין. שְׁתֵּי נָשִׁים שֶׁל שְׁנֵי אָנָּשִׁים
שָׁלָא בְּכָרוֹ, וַיֵּלְדוּ שְׁנֵי זָכָרִים בַּמַּחְבֵּא - זֶה נֹתֵן חֲמִשָּׁה
סְלָעִים לַכֹּהֵן, וְזֶה נֹתֵן חֲמִשָּׁה סְלָעִים לַכֹּהֵן. נָתַן הָאֵב חֲמִשָּׁה
סְלָעִים לַכֹּהֵן, וּמָתוּ הַבָּנִים עַד שָׁלָא חָלְקוּ בְּנִכְסֵי אָבִיהֶן -
חִיבִין, מִשְׁחָלְקוּ בְּנִכְסֵי אָבִיהֶם - פְּטוּרִין. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר:
אִם מִשְׁחָלְקוּ בְּנִכְסֵי אָבִיהֶם, אִם יֵשׁ לָזֶה בַּעֲשָׂרָה דִּינָרִין
מִשָּׁל אָבִיהֶם - חִיבִין, וְאִם לֹא - פְּטוּרִין. שְׁתֵּי נָשִׁים שָׁלָא
בְּכָרוֹ, וַיֵּלְדוּ שְׁנֵי זָכָרִים בַּמַּחְבֵּא - נֹתְנֹת עֶשֶׂר סְלָעִים
לַכֹּהֵן. מֵת אֶחָד מֵהֶן בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם - מוֹצִיאֹת מִיָּדוֹ.
רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם לָכֶהן אֶחָד נָתַנוּ - מוֹצִיאֹת מִיָּדוֹ,
אִם לְשְׁנֵי כֹהֲנִים נָתַנוּ - אֵין יְכוּלִין לְהוֹצִיא מִיָּדוֹ, שֶׁהַמוֹצִיא
מִחֲבֵרוֹ עָלָיו הִרְאָיָה.

ג. לַפְּדוּת אֶת עֲצָמוֹ וְלַעֲלוֹת לָרֶגֶל - פּוֹדֶה אֶת עֲצָמוֹ וְאַחֵר
בֶּךָ עוֹלָה לָרֶגֶל. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עוֹלָה לָרֶגֶל
וְאַחֵר בֶּךָ פּוֹדֶה אֶת עֲצָמוֹ, שְׁזוֹ מִצְוַת עוֹבֶרֶת. לְלִמּוֹד תּוֹרָה
וְלִשָּׂא אִשָּׁה - לוֹמֵד וְאַחֵר בֶּךָ נוֹשֵׂא אִשָּׁה. רַבִּי יְהוּדָה
אוֹמֵר: אִם אֵין יְכוּל לַיִּשֵּׁב בְּלֹא אִשָּׁה - נוֹשֵׂא אִשָּׁה וְאַחֵר
בֶּךָ לוֹמֵד תּוֹרָה. הוּא לְלִמּוֹד תּוֹרָה וּבָנוּ לְלִמּוֹד תּוֹרָה, הוּא
לַיִשָּׂא אִשָּׁה וּבָנוּ לַיִשָּׂא אִשָּׁה - הוּא קָדָם אֶת בָּנוּ. רַבִּי
יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם הָיָה בָנוּ זָרִין, וְתוֹרָה מִתְקַיֶּמֶת בְּיָדוֹ -
בָּנוּ קוֹדָמוֹ. מַעֲשֵׂה בְּאַחֵר שֶׁהִרְצָה אֶת בָּנוּ לְלִמּוֹד תּוֹרָה,
הִדִּירוּ מַלְעָשׁוֹת מִלֵּאכָה, וְהִתִּיר לוֹ רַבִּי יוֹסִי לְמַדָּאת לוֹ
חֲבִית מִים, וּלְהַדְלִיק לוֹ אֶת הַנֵּר.

ה. חֲמִשׁ סְלָעִים שֶׁל בֶּן, שְׁלֹשִׁים שֶׁל עֶבֶד, חֲמִשִּׁים שֶׁל אָנָּס וְשֶׁל מַפְתָּה, וּמֵאָה שֶׁל מוֹצִיא שֵׁם רַע - בְּלֶצֶן בְּשֻׁקֵּל הַקֹּדֶשׁ וּבִמְנֶה צוּרִי, וּבְלֶצֶן נִפְדִּין בְּכֶסֶף וּבְשֹׁה כֶּסֶף, חוּץ מִמּוֹתֵר שְׁקָלִים הָרְאוּיִן וּפְדִיּוֹן מַעֲשֵׂר שְׁנִי, שְׂאִין בָּאִין אֲלֵא מִן הַמַּטְבֵּעַ. עֲגָל זֶה לְפְדִיּוֹן בְּנֵי - אִין בְּנוֹ פְּדוּי, אֲבָל אִם אָמַר: 'עֲגָל זֶה בַּחֲמִשָּׁה סְלָעִים לְפְדִיּוֹן בְּנִי', וְיִטְלִית זֶה בַּחֲמִשָּׁה סְלָעִים לְפְדִיּוֹן בְּנִי' - בְּנוֹ פְּדוּי. אֲבָל אִין פּוֹדִין לֹא בַּעֲבָדִים, וְלֹא בַּשְּׁטָרוֹת, וְלֹא בַּקֶּרְקָעוֹת, וְאִפְּלוֹ אָמַר: 'עֶבֶד זֶה בַּחֲמִשָּׁה סְלָעִים לְפְדִיּוֹן בְּנִי', וְקֶרְקַע זֶה בַּחֲמִשׁ סְלָעִים לְפְדִיּוֹן בְּנִי' - אִין בְּנוֹ פְּדוּי, נָתַן הָאֵב חֲמִשָּׁה סְלָעִים לַחֲמִשָּׁה כְּהֻנִּים - בְּנוֹ פְּדוּי, נָתַן לוֹ זֶה אַחֵר זֶה, זֶה אַחֵר זֶה - בְּנוֹ פְּדוּי. נָתַן לוֹ חֹזֵר וְנִטְלָן הֵימָנוּ - בְּנוֹ פְּדוּי, כִּדְ הִזִּה רַבִּי טַרְפוֹן עוֹשֶׂה: נוֹטְלָן הֵימָנוּ, וְחוֹזֵר וְנוֹתְנוֹ לוֹ.

ה. אִין הַבְּכוֹר נוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם בְּשִׁבְחַת שְׁהַשְׁבִּיחוּ נְכָסִים לְאַחֵר מִיתַת אָבִיהֶן. רַבִּי אוֹמֵר: אוֹמֵר אֲנִי, שְׁהַבְּכוֹר נוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם בְּשִׁבְחַת שְׁהַשְׁבִּיחוּ נְכָסִים לְאַחֵר מִיתַת אָבִיהֶם, שְׂאֵף שְׂאֵל הַשְׁבִּיחוּ בְּשֻׁלְחָן. פִּי צַד? הִיתָה לוֹ בְּהֵמָה מוֹחֶכֶת וּמוֹשְׁכֶת אֵצֶל אֲחֵרִים, רוּעָה בְּאֶפֶר - בְּכוֹר נוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם בְּזֹרֵעַ וּבִדְחִיִּים וּבִקְבָה. רַבִּי אוֹמֵר: כֹּל דָּבָר שְׂאֵל פִּלְפְּלוֹ בּוֹ יְתוּמִים לְאַחֵר מִיתַת אָבִיהֶם - בְּכוֹר נוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם. וְאִין נוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם אֲלֵא בְּכָל אֲשֶׁר יִמָּצֵא לוֹ, אֲבָל בְּנוֹ בִּנְיָן וְנִטְעוֹ נְטִיעָה - הַכֹּל שְׁוִין שְׁנוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם. אִם אָמַר: 'אִי אִפְשִׁי בְּשֵׂא לְטוֹל וְשֵׂא לְתֵן' - הִרְשׁוֹת בִּידּוֹ. פִּי צַד אִין

נוטל בראוי בבמחזק? מת אביו בתיי אביו - נוטל פי שנים
מנכסי אביו, ואין נוטל פי שנים מנכסי אבי אביו. ואם היה
בכור - נוטל פי שנים אף מנכסי אבי אביו. הבכורה והיורש
את אשתו, והמינם את אשת אחיו, והמתנה, נזק וחצי
נזק, ותשלומי כפל, ותשלומי ארבעה וחמשה - כלן אין
נוטלות בראוי בבמחזק, אבל נותן להן משדה החוזר ביובל.
רבי יוחנן בן ברוקה אומר: היורש את אשתו, בני משפחה
נותנין לו מעות ומוציאין מידו, שנאמר (במדבר לו, ט): "ולא
תסב נחלה ממטה למטה אחר" וגו'.

פרק שביעי

א. מעשר בהמה נוהג בגדולים ובקטנים, בזכרים ובנקבות,
בתמימים ובעלי מומים, ומעשרין אותן משנה
לחברתה, שנאמר (דברים יד, כב): "עשר תעשר" - בשני מעשרות
הפתוב מדבר, אחד מעשר דגן ואחד מעשר בהמה; דברי
רבי עקיבא. וחכמים אומרים: "שנה שנה", של שנה אתה
מעשר ואי אתה מעשר משנה לחברתה. גדיה שילדה שלש
בנות, ובנות שלש נכנסות לדיר להתעשר. אמר רבי
שמעון: אני ראיתי גדיה שמתעשרת בת שנתה. היתה לו
בהמה של שתיים ושלש שנים, אם מכיר בה של שנה שנה
בפני עצמה - נכנסת לדיר להתעשר. אם לאו - אין נכנסת
לדיר להתעשר.

ב. מעשר בהמה מצטרף מלא רגל רועה, ולא מלא רגל בהמה מהלכת. כמה רגל בהמה? שנים ושלשים מיל. ביצד? היו לו חמש בספר חנניא, וחמש בספר עותני, וחמש בספר בציפורי - הרי אלו מצטרפות. חמש בספר חנניא, וחמש בציפורי - עד שיהיו לו אפלו אחת בציפורי. היתה לו בעבר הירדן מבאן ומבאן, כגון השולמי מגרי, ושתי אבטיניות - אין מצטרפות זו עם זו, ואין צריך לומר בארץ וחוצה לארץ. נהר היוצא ממערת פמיים, ועובר בימה של סופני, ובימה של טבריא, אף על פי ששמו ירדן - אין מתחשב עם הירדן. איזהו ירדן? מבית ירחו ולמטה.

ג. איזה לקוח? כל שמכרו לו, וחוזר ולקחו הימנו, או שנתנו לו במתנה, וחוזר ולקחו הימנו. אבל הלוקח עבר פרתו של חברו אף על פי שילדה אצל בעלים נכנסת לדיר להתעשר. הכל נכנס להתעשר, חוץ מן בלאים והטרפה; דברי רבי אלעזר בן יהודה איש ברתותא, שאמר משום רבי יהושע. אמר רבי עקיבא: אני שמעתי משמו, אף יוצא דפן ומחסר זמן והיתום. אבל איזה הוא בלאים? רחל שילדה מן גדי, אפלו כמין כבש, ועז שילדה מן הכבש אפלו כמין גדי, טרפה כמשמעה, יוצא דפן כמשמעו. אין פחות משמונת ימים. רבי שמעון אומר: מחסר זמן נכנס לדיר להתעשר.

ד. הנרבע, והמקצה, והנעבד, אתנן ומחיר, וטמטום ואנדרוגינזם - אין נכנסין לדיר להתעשר. רבי

שמעון ברבי יהודה אומר משם רבי שמעון: טומטום
ואנדרוגינוס - אין נכנסין לדיר להתעשר, שכל מקום שנאמר
'זכר' - מציא טומטום ואנדרוגינוס מן הכלל.

ה. איזהו אתנן? כל שנתן לה עבר פרתו, וחזר ולקחו
הימנה. איזהו מחיר? כל שהחליף לו עבר פרתו,
וחזר ולקחו הימנו.

ו. שלש גרנות למעשר בהמה, בפרס הפסח ובפרס עצרת
ובפרס החג - אין להן קצבה; דברי רבי עקיבא.
רבי יוסי בר רבי יהודה אומר: אין פחות מחמשה עשר
יום קדם לרגל. אמר רבי שמעון בן עזאי: הואיל ואלו
אומר באחד באלול, ואלו אומר באחד בתשרי, האלו לין
מתעשרין בעצמן, ביצד? נולדו לו חמשה באב וחמשה
באלול, חמשה באלול וחמשה בתשרי, וחמשה באב וחמשה
בתשרי - אין מצטרפין. חמשה בתשרי וחמשה באב - הרי
אלו מצטרפין.

ז. ביצד מעשרין? מעמיד אמהות מבחויז והן גועות, והבנים
יוצאין לקראתן. יצאו שמיני ותשיעי באחד - הרי
זה משלים עליהם. התשיעי ועשירי - ירעו עד שיסתאבו.
עשירי ואחד עשר - בלן ימותו. הנה מונה ראשון ראשון,
מת ראשון ראשון - הרי זה משלים עליהן. הנה מונה
וקראו חברו לדבר עמו - הרי זה משלים עליהם, הנה
מונה וחשכה ליל שבת - הרי זה משלים עליהם. הנה

מונה והוציא ראשו ורפו מן הדיר, וחזר, פמנין לכל דבר, מנאן רבוצין, או עומדין - הרי זה משלים עליהן. הנה מונה, וקפיץ מן הפנוין לשאין פנוין, אם מכירו - פטור והן חיבין. ואם לאו - הרי בלץ פטורין, נתערב בהן יתום או לקוח - הרי בלץ פטורין. הנה לו עשרה ומנה חמשה, ומת אחד מן הפנוין - הרי זה משלים עליהן משאינן פנוין, אלו שמנו פטורין והשאר יצטרפו לגרן הבא. היו לו חמשה עשר, לא יאמר: 'הריני מכנים עשרה מהן לדיר', אלא מכנים את בלץ ומונה מהן עשרה, והשאר יתעשרו לשנה הבאה. מנאן למפרע - עשירי שבבלץ מקדש. קרא לתשיעי 'תשיעי', לעשירי 'עשירי', לאחד עשר 'אחד עשר', תשיעי לחצין עשירי מעשר אחד עשר חצין. קרא לתשיעי 'עשירי', ולעשירי 'תשיעי', ולאחד עשר 'אחד עשר', תשיעי נאכל במומו, עשירי מעשר ואחד עשר קרב שלמים. קרא לתשיעי 'תשיעי', ולעשירי 'תשיעי', ולאחד עשר 'עשירי', תשיעי חצין ועשירי מעשר, ואחד עשר קרב שלמים. קרא לתשיעי 'עשירי', לעשירי 'תשיעי', ולאחד עשר 'עשירי' - שלשתן מקדשין. תשיעי נאכל במומו, עשירי מעשר, אחד עשר קרב שלמים, ועושה תמורה, קרא לתשיעי 'תשיעי', ולעשירי 'עשירי', ולאחד עשר 'עשירי' - אין אחד עשר מקדש. זה הכלל, כל זמן שרא נעקר שם עשירי הימנו - אין אחד עשר מקדש, עד שישתק בתשיעי, ויקרא לעשירי 'תשיעי' ולאחד עשר

'עשירי'. בהמה שנתערב בה ספק מעשר בזמן הזה -
 ירעו עד שיסתאבו. ספק אחד עשר - הרי כֶּלֶן ימותו.
 מעשר בהמה של יתומין - מוכרין אותו מפני 'הושב אבדה'
 לבעלים. מעשר בהמה ששחטו, גידיו, וקרניו, ועצמיו,
 ומלפיו, וחלבו, ועורו, וגזתו - הרי אלו מתרין.

מסכת ערכין

פרק ראשון

א. רבי מאיר אומר: מרבה מדת מעריבין ממדת נעריבין, שחרש שוטה וקטן נעריבין, אבל לא מעריבין. רבי יהודה אומר: מרבה מדת מעריבין ממדת נעריבין, טומטום ואנדרונינוס - מעריבין ולא נעריבין, אף העובד פוכבים יהא מעריב ולא נעריב.

ב. נשים ועבדים נודרין ונידריין, נעריבין ומעריבין, אם יש להן בזמן הזה - גובין מהן, אם לאו - פותבין עליהן, וגובין מהן לאחר זמן, העובדי פוכבים - נודרין ומדירין. הקיטעין ומכי שחין, ואף על פי שאין להן דמין - יש להן עריבין. הגוסס וכן שמונה - לא נדר ולא נעריב, והיוצא להרג - לא נדר ולא נעריב; דברי רבי מאיר. רבי חנניא בן עקיבא אומר: נעריב, מפני שדמיו קצובין, אבל אין נדר, מפני שאין דמיו קצובין. רבי יוסי אומר: נדר, מעריב ומקדיש, ואם הזיק - תיב בתשלומין. האשה שיוצאה להרג, הוציא עבר את ידו - ממתינין לה עד שתלד, שאילו ילדה, היו ולדותיה נסקלים. האשה שיוצאת להרג, אמרה:

'תנו שערי לבתי' - נותנין לה. מתה סתם - אין נותנין לה, שהמתים אסורין בהנאה.

ג. ערך עני סלע, ערך עשיר כתוב בתורה. היה בידו סלע ונתן הימנו שלשה דינרים, ולא הספיק לתן דינר האחרון עד שהעשיר - מגלגלין עליו את הכל, שאילו מתחלה נתנו - פטור. היו בידו שלשים סלע, ונתן מהן עשרים ותשע, ולא הספיק לתן את האחרונה עד שהעשיר - מגלגלין עליו את הכל.

ה. פרים של חג, אין פחות משבעה ולא יותר על ארבעה עשר. אין פתח בטועה פחות משבעה, ולא יתיר על שבעה עשר. אין בנגעים פחות משבוע אחד, ולא יתיר על שלשה שבועות. אין פוחתים מארבעה חדשים המעברים בשנה, לא נראה להוסיף יתיר על שמונה. מעולם לא נראו ששה חדשים המעברים בשנה, זו אחר זו. במקום שאין מפירין זמנו של חדש - נוהגין אחד מעבר ואחד שאינו מעבר. וכן בגליות נוהגין אחד מעבר ואחד שאינו מעבר. היו נוהגין תמוז בזמנו והאב מעבר, ואחר כך נודע להן שאב בזמנו - מניחין אותו, ומונין מבאן ואילך אחד מעבר ואחד שאינו מעבר. עצרת, פעמים שחל להיות בחמשה ובששה ובשבעה, לא פחות ולא יותר. רבי יהודה אומר: חל להיות בחמשה - סימן רע לעולם, בששה - סימן בינוני, בשבעה - סימן יפה לעולם. וכן מצינו שהיו ישראל עומדין לפני הר סיני, נמשכין לאחוריהם שנים עשר מיל, ובאין

לפניהם שנים עשר מיל, על כל דבור ודבור עשרים וארבע מיל, היתה היום ברור והיו ישראל משתדחין מפני האש, אמר להן הקדוש ברוך הוא לענני כבוד: רבצו טל לפני בני, שנאמר (שופטים ה, ד): "ה' ביצאתה משעיר בצעדך משדה אדום". והקדוש ברוך הוא מרביץ לפניהם טללים ונשמים, שנאמר (תהלים סח, י): "נשם נדבות תניף אלהים וגו'". אין עצרת חל להיות אלא ביום הנף. אין ראש השנה חל להיות אלא ביום הנף, וביום עבדו. אחרים אומרים: אין בין עצרת לעצרת ואין בין ראש השנה לראש השנה אלא ארבעה ימים בלבד, ואם היתה שנה מעברת חמשה.

ה. אין בערכין פחות משלשים יום, ומוסיפין עד עולם. ואין בגזירות פחות משלשים יום, ומוסיפין על עולם.

ו. החליל אין דוחה את השבת. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: דוחה. לא היתה מכה בשני חלילין אלא בחליל אחד. לא היתה מחלק אלא בשל קנה, מפני שמחלק יפה. רבי שמעון בן גמליאל אומר: הדראולים לא היתה במקדש, מפני שמערבב את הקול, ומקלקל את הנעימה. אלו הן מבין לפני מזבח: עבדי כהונה היו; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: עבדי לויה. רבי יוסי אומר: משפחת בית הפגרים, בית צפרייא מימאים - משיאין לכהנה; רבי חנניא בן אנטיגנוס אומר: מכירן היתי ולוים היו.

פרק שני

א. אין פוחתין מתשעה כנורות ומוסיפין עד עולם. אין פוחתין משנים עשר לז' העומדים על הדוכן, ומוסיפין עד עולם, כנגד תשעה כנורות ושני נבלים ובצלצל אחד, שנאמר (דברי הימים-א כה, ט): "הוא ואחיו ובניו שנים עשר", כשהוא אומר "ישוע" (עזרא ג, ב), מלמד שאף עמהן מן המנין. מעולם לא נראית אישה בעזרה אלא בשעת קרבנה בלבד, ולא נראה קטן בעזרה אלא בשעה שהלויים אומרים בשיר. לא היו אומרים בנבל וכנור אלא בפה. רבי אליעזר בן יעקב אומר: צוערי לזיה בני יקירי ירושלים היו בעזרת נשים, ראשיהן בין רגלי הלויים, כדי לתן תכל בנעימה, שנאמר (עזרא ג, ט): "ויעמד ישוע בניו [ואחיו] קדמיאל ובניו בני יהודה" וגו'.

ב. חליל שבמקדש של קנה היה, ומימות משה היה, פעם אחת צפוחו זרב, ולא היה קולו ערב כמות שהיה, נטלו צפוי, וחזר קולו להיות ערב לכמות שהיה. צלצל שבמקדש של נחשת היה ומימות משה היה נפגם, שלחו חכמים והביאו אפנין מאלכסנדריא שתקנוהו, ולא היה קולו ערב כמו שהיה. מבתשת שבמקדש של נחשת היתה, ומימות משה היתה נפגמה, ושלחו חכמים והביאו אפנין מאלכסנדריא, ותקנוה, ולא היתה מפשטת בראשונה, נטלו את פגימתה חזרה לתחתיה.

ג. אלו הכלים שנפגמו בבית הראשון, ולא עלתה להן ארפה, ועליהן הוא אומר (מלכים-א ז, מה): "נחשת ממרט". ועליהן הוא אומר (עזרא ח, כז): "ובלי נחשת מזהב טובה שנים חמודת כזהב", מלמד שהיתה יפה בשנים כזהב. רבי נתן אומר: שני כלים היו, שנאמר: "שנים". רבן שמעון בן גמליאל אומר: שלוח היה. המוציא מים בכאיסר, אמר נרחיבנו, כדי שירבו מימיו ויהרחיבוהו ונתמעטו מימיו, וסתמוהו וחזר לתחתו.

ה. רבי יהודה אומר: שבע נימין בכנור היו, שנאמר (תהלים מז, יא): "שבע שמחות את פניך", לימות המשיח שמונה, שנאמר (תהלים יב, א): "למנצח על השמינית" - על נימא שמינית, לעתיד לבוא בעשירית, שנאמר (תהלים לג, ב): "הודו לה' בכנור בגבל עשור וזמרו לו".

ה. שדה אחוזה להקל ולהחמיר, ביצד? אחד המקדיש בפרדסות ספוסטי, ובחולית של מחוזה, נותן חמשים סלע לבית כור. רבי יהודה אומר: אף המקדיש בפרדסות ירחו ובחולית של יבנה - נותן חמשים סלע לבית כור, שדה מקנה נותן שויו, שנאמר (ויקרא כז, כג): "וחשב לו הבהן את מכסת הערבה" - אין מכסת אלא שויה; דברי רבי יהודה. אמר לו רבי אליעזר: אין כל שויה הוא נותן, מה תלמוד לומר: "וחשב", נאמר כאן: "וחשב", ונאמר להפך: "וחשב", מה "וחשב" האמור להפך חמשים סלע לבית כור, אף "וחשב" האמור כאן חמשים סלע לבית כור.

ו. ראה כמה החמירה תורה בין חומסי חמס לאומרי לשון הרע, שאונם ומפתה וחמס חמס נותן חמשה סלעים, ואינו לוקה. המוציא שם רע - לוקה ונותן מאה סלע. החמירה תורה דברים מן המעשה, נאמר (שמות כא, טו): "ומכה אביו ואמו מות יומת", ונאמר (שמות כא, יז): "ומקלל אביו ואמו מות יומת", זה בסקילה וזה בחניקה, החמירה תורה דברים מן המעשה. רבי אליעזר בן פרטא אומר: הרי הוא אומר (במדבר יד, לו): "וימותו האנשים מוצאי דבת הארץ וגו'". על מה הוציאו שם רע על עצים ועל אבנים? והלא דברים קל וחמר, ומה אם אלו שלא הוציאו שם רע אלא על עצים ועל אבנים נענשו, ולא ענש מועט אלא ענש מרבה, ולא ענש לשעה אלא ענש לדורות, המוציא שם רע על חברו פוצא בו, על אחת כמה וכמה.

ז. עני ועשיר שהעריכו את עני ועשיר - זה נותן לפי משהו וזה נותן לפי משהו. 'הרי עלי ערך סתם' - זה מביא את המעט שבכרכין. וכמה הוא מעט שבכרכין? חמשה סלעים. האומר ערבן של עשרה עלי, אם היה עני - נותן על ידי כפון ערב עני. עשיר - נותן על ידי כפון ערב עשיר, עני והעשיר - נותן על ידי כפון, ערב עשיר ועשיר - נותן על ידי כפון ערב עני. רבי יהודה אומר: ערב עשיר הואיל ובא לכלל עשר שעה אחת. האומר: 'ערב פלוני זה עלי' - הרי זה נותן סלע; דברי רבי מאיר, שנאמר (ויקרא כו, כה): "וכל ערבך יהיה בשקל הקדש". וחכמים אומרים: אין

נותנין אָפֿא לְפִי הַשֹּׁג יָד, שֶׁנֶּאֱמַר (שם כו, ח): "עַל פִּי אִשָּׁר תִּשְׁיֹג יָד הַנּוֹדֵר יַעֲרִיכֶנּוּ". עֲנִי שֶׁהָעֶרְךָ אֶת עֲצָמוֹ - אֵין אוֹמְרִים לוֹ: 'לֶךְ לָוֶה, לֶךְ עֲשֵׂה מְלָאכָה, וְהָבֵא עֶרְךָ עֲשִׂיר', אָפֿא מְטֵב שְׂיָבִיא עֶרְךָ עֲנִי עֲכָשׁוּ, וְאֵל יָבִיא עֶרְךָ עֲשִׂיר אָפֿא לְאַחַר זְמַן. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הָיָה אָבִיו חוֹלָה אוֹ מְסָכֵן אוֹ שֶׁהָיְתָה סְפִינָתוֹ בַּמְּדִינָת הַיָּם וַיָּבִיא עֶרְךָ עֲשִׂיר, אָפֿא מְטֵב שְׂיָבִיא עֶרְךָ עֲנִי עֲכָשׁוּ, וְאֵל יָבִיא עֶרְךָ עֲשִׂיר לְאַחַר זְמַן. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הָיָה חֵיב קָרְבֵּן עוֹלָה וַיּוֹדֶה, אֵין אוֹמְרִים לוֹ: 'לֶךְ לָוֶה, לֶךְ עֲשֵׂה מְלָאכָה וְהָבֵא קָרְבֵּן עֲשִׂיר', אָפֿא מְטֵב שְׂיָבִיא קָרְבֵּן עֲנִי עֲכָשׁוּ, וְאֵל יָבִיא קָרְבֵּן עֲשִׂיר לְאַחַר זְמַן. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הֶקְטֵר חֲלָבִים בְּשָׂרִין לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת, אִמְרָה תוֹרָה: יִדְחוּ אֶת הַשַּׁבָּת בְּזִמְנָהּ, וְאֵל יִקְרְבוּ לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת.

פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. הָאֵלֵּי: 'הָרִי עָלֵי שְׂרָבִיט מְלֵא קוֹמָתוֹ' - מִבִּיא מְלֵא קוֹמָתוֹ שְׂרָבִיט שְׂאִינוֹ נִכְפָּף, מַעֲשֵׂה בְּאִמָּה שֶׁל רִימְטִיָּא, שֶׁהָיְתָה בִּתְּהָ חוֹלָה, וְאִמְרָה: אִם תִּעָמֵד בְּתִי מִחֲלִיָּה אֶתֶּן מִשְׁקָלָהּ זָהָב, עֲמָדָה מִחֲלִיָּה, עֲלָתָה לִירוּשָׁלַיִם וּשְׁקָלָתָהּ זָהָב.

ב. 'מִשְׁקָל יָדַי עָלַי' - נּוֹתֵן עַד הָאֲצִיל. 'מִשְׁקָל רַגְלֵי עָלַי' - נּוֹתֵן עַד הָאֲרַכָּבָה, בִּיצֵד הוּא עוֹשֶׂה? מִבִּיא

חבית מלאה מים, מכנים ידו לתוכה עד האציל - מכנים רגלו לתוכו, ומביא בשר חמור גידים ועצמות, שוקל ונותן לתוכה, בשר כנגד בשר ועצמות כנגד עצמות, ואף שאין ראיה לדבר זכר לדבר (יחזקאל כג, ט): "אשר בשר חמורים בשרם"; דברי רבי יהודה. אמר לו רבי יוסי: היאך אפשר לבנו בשר כנגד בשר ועצמות כנגד עצמות? אמר לו רבי יהודה: אומדין אותו. אמר לו רבי יוסי: עד שאומדין אותו - יאמר את היד, כמה היא שוקלת? ואת הרגל כמה היא שוקלת?

ג. 'חצי ערבי עלי' - נותן חצי ערבו; רבי יהודה אומר: קונסין אותו ונותן ערך פלו. 'חצי דמי עלי' - נותן חצי דמו. רבי יוסי בר רבי יהודה אומר: קונסין אותו ונותן דמי פלו. ד. האומר ערבו של פלוני עלי, מת הנערך - המעריך חייב. ה. חמר בדים שאין בערכין, ובערכין שאין בדים. שהדמים נוהגין באדם ובבהמה בחיים, ובשחוטין בשלמים ובאברים, ובאין שלא מן השוג יד, מה שאין כן בערכין. חמר בערכין, שערכין יש להן קצבה מן התורה, מה שאין כן בדים. 'האומר ערך פלוני עלי' ומת - חייב, 'דמי בהמה זו עלי' ומת - חייב. 'דמי בהמה זו עלי' - ומתה בהמה - הנודר חייב.

ו. חמר באדם שאין בבהמה, ובבהמה שאין באדם. שהאומר: 'דמי בהמה זו עלי' - מתה חייב. 'דמי פלוני זה

עלי ומת' - פטור. חמר בערכין שנוהגים באדם ואין נוהגים בבמה.

ז. המקדיש מעשה ידי אשתו - הרי זה מעלה לה פרנסה מתוכן, והשאר הקדיש. המקדיש מעשה ידי עבדו - הרי זה מעלה לו פרנסה מתוכן, והשאר הקדיש. המקדיש את עצמו - הרי זה עושה ואוכל, לא הקדיש אלא דמיו. 'ראשו של עבד זה הקדש' - הוא והקדש שתפין בו. 'ראשו של חמור זה הקדש' - הוא והקדש שתפין בו. 'ראשו של עבד מכור לך' - משלימין ביניהן. 'ראשו של חמור זה מכור לך' - משלימין ביניהן. 'ראשה של פרה זו מכור לך' - לא מכר אלא ראשה. ולא עוד, אלא אפלו אמר: 'ראשה של פרה זו הקדיש' - לא הקדיש אלא ראשה. 'שור זה עולה' - השור עולה ומועלין בו, ואין חיבין באחריותו. 'שור זה עלי עולה' - השור עולה ומועלין בו, וחיבין באחריותו. 'דמי שור זה עולה' - השור חלין, ואין מועלין ואין חיבין באחריותו. 'דמי שור זה עלי עולה' - השור חלין ואין מועלין בו. 'בית זה הקדש' - הבית הקדש ומועלין בו ואין חיב באחריותו. 'בית זה עלי הקדש' - הבית הקדש ומועלין בו וחיבין באחריותו. 'דמי בית זה הקדש' - הבית חלין ואין חיבין באחריותו. 'דמי בית זה עלי הקדש' - הבית חלין ואין מועלין בו, אבל חיבין באחריותו.

ח. חיבי נדרים ונדבות, והערכין, והקדשות - בית דין ממשכנן אותן. ואם מתו - היורשין חיבים

להביא. תיבי חטאות ואשמות ותרמים - אין בית דין
 ממשפנין אותן, ואם מתו - אין היורשין תיבין להביא,
 ותרמים שנישמו - הרי הן כערכין, עולות חטאות עם
 חטאות, בית דין ממשפנין אותן, ואם מתו - היורשין תיבין
 להביא. הביא חטאתו ולא הביא עולתו - בית דין ממשפנין
 עליה, ואם מתו - על היורשין להביא ראיה. הביא עולתו
 ולא הביא חטאתו - אין בית דין ממשפנין עליה, ואם מתו
 - אין היורשין תיבין להביא.

ט. תיבי עולות, ותרמין, ושלמין, וערכין, ותרמין, ותרמין, ותרמין,
 נדרים ונדבות, וחטאות ואשמות, וצדקות ומעשרות,
 ולקט שבתה ופאה, ובכור, ומעשר בהמה, והפסח - פיון
 שעברו עליהן שלשה רגלים עובר עליהן משום "בל תאחר".
 רבי שמעון אומר: שלשה רגלים כסדרן וחג המצות ראשון.
 רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: פיון שעבר עליו חג הסוכות
 - עובר עליהן משום 'בל תאחר'. ואחד הבכור והמעשר,
 ואחד כל הקדשים שהקדישן שנה של רגלים, ורגלים של
 שנה - עובר עליהן משום 'בל תאחר'.

פרק רביעי

א. שום היתומין שלושים יום, ושום הקדש ששים יום,
 ומכריזין בבקר ובערב, בהכנסת פועלין ובהוצאת

פועלין, אומדין במה סימניה, במה היתה יפה, ובמה הוא רוצה לפדות על מנת לתן לאשה כתבתה ולבעל חוב את חובו, בשם שהדיוט קדם את הדיוט - הרי זו קדימה לעולם, כך הדיוט קדם את הגבוה - הרי זו קדימה לעולם. מטלטלין של הקדוש, ונטע רבעי, ומעשר שני - דמיו ידועין, נפדין על פי שלשה לקוחות ולא על פי שלשה שאינן לקוחות. מום שבגלוי - הרי זה ישחט על פי בני הכנסת; ודברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר: אפלו רגלו קטועה ועינו סמויה - לא ישחטו אלא על פי ממוחה.

ג. המקדיש את הבהמה ומתה - יש לה פדיון. המקדיש את המתה - אין לה פדיון. הפודה מיד הקדוש שלא בקרת - הקדוש פדוי, שיד הקדוש על העליונה. פרה זו תחת פרה של הקדוש, וטלית זו תחת טלית של הקדוש - הקדוש פדוי, שיד הקדוש על העליונה. פרה זו בחמשים סלעים תחת פרה של הקדוש, טלית זו בחמש סלעים תחת טלית של הקדוש - ראשונה טעונה חמש, ושניה אין טעונה חמש, משכו ולא הספיק לפדותו עד שעמד במאתים - הרי זה נותן מאתים, שנאמר (ויקרא כז, יט): "ונתן את הכסף וקם לו". אם נתן הכסף - הרי אלו שצו, ואם לאו - אינו שצו. משכו בית דין ולא הספיק לפדותו עד שעמד במנה - הרי זה נותן מאתים, שאמירתו לגבוה במסירתו להדיוט. פדאו במנה, ולא הספיק למשכו, עד שעמד במאתים - מה שפדה פדוי, פדאו במאתים ולא הספיק למשכו עד

שְׁעָמַד בְּמִנָּה, מִה שְׁפָדָה פְּדוּי, שֶׁהַקֹּדֶשׁ, פְּדִיתוֹ הִיא מְשִׁיכָתוֹ.
רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל וְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אוֹמְרִים: אֵף
מַעֲשֵׂר שְׁנִי - פְּדִיתוֹ הִיא מְשִׁיכָתוֹ.

ג. הַמְּקַדֵּשׁ אֶת נִכְסָיו וְנָתַן עֵינָיו לְגֵרֶשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ, רַבִּי
אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יִדְרֹנָה הַנָּאָה וְגוֹבָה בְּתַבְתָּהּ
מִן הַקֹּדֶשׁ, וְאִם רָצָה לְהַחְזִיר - יַחְזִיר. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר:
אִם רָצָה לְהַחְזִיר - לֹא יַחְזִיר. וּבֵית הֶלֶל אוֹמְרִים: אִם רָצָה
לְהַחְזִיר - לֹא יַחְזִיר. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר בְּדַבְּרֵי בֵּית שְׁמַאי,
וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר בְּדַבְּרֵי בֵּית הֶלֶל. הַקֹּדֶשׁ תַּשְׁעִים מָנָה,
וְהָיָה חֹבּוֹ מֵאָה מָנָה - מוֹסִיף אֶת דִּינָר וּפּוּדָה מִיַּד הַקֹּדֶשׁ,
אֶפְלֹו בְּדִינָר, שְׂאִין הַקֹּדֶשׁ יוֹצֵא מִיַּד פְּדִיוֹן. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן
גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אִם הָיָה חֹבּוֹ מְרֻבָּה עַל הַקֹּדֶשׁ - לֹא
הַקֹּדֶשׁ כָּלוּם, אֵף עַל פִּי שְׂאֶמְרוּ 'חֲבִי הַקֹּדֶשׁוֹת בֵּית דִּין
מִמַּשְׁכְּנֵי אוֹתוֹ, וְנוֹתְנִין לוֹ מְזוֹן שְׁלֹשִׁים יוֹם וּכְסוֹת שְׁנַיִם
עֶשְׂרֵי חֹדֶשׁ' - בַּמָּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְנָן שְׁבִית דִּין נִזְקָקִין
לָהֶן. נוֹתְנִין מִשָּׁה מַצַּעַת, סִנְדְּלִיו וְתַפִּיָּיו. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר:
אִם הָיָה אֶכָּר - נוֹתְנִין לוֹ צִמְדוֹ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: חֲמֹר
- נוֹתְנִין לוֹ שְׁנֵי חֲמוּרִים. הַמְּקַדֵּשׁ אֶת נִכְסָיו, וְהָיוּ בָּהֶן
עֲבָדִים, אֵין אוֹמְרִים לְהַאכִּיל אֶת הָעֲבָדִים וּלְהַלְבִּישָׁם שִׁנִּיבֵאוֹ
דָּמִים הֶרְבֵּה, וְלֹא עוֹד אֶפְלֹו מְרַגְלִיּוֹת בַּכֶּפֶר קָטָן, אֵין
לְהַקְדֵּשׁ אֶפְלֹו מְקוֹמוֹ וּשְׁעָתוֹ.

ה. אֵין מְקַדֵּשִׁין לְפָנַי יוֹבֵל פָּחוֹת מִשְׁתֵּי שָׁנִים שֶׁל תְּבוּאָה,
שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כז, יח): "וַחֲשַׁב לוֹ הַכֹּהֵן אֶת הַכֶּסֶף עַל

פי השנים", הא לא הקדישה ביובל - הרי זו מקדישת. שנים אין פחות משנים, לא פשם שאין מקדישין פחות משנים, כך אין גזאלים פחות משנים, תלמוד לומר (ויקרא כז, יח): "ונגרע מערבך" - אפלו שנה. נמצאת אומר, יובל ארבעים ותשע שנים, ארבעים ותשע סלעים, ארבעים ותשע פונדיות, אכלה הקדש בעשר ובחמש עשרה שנים - נותן סלע ופונדיון לשנה.

ה. המקדיש שדה בשנת היובל - נותן בית זרע חמר שעורים בחמשים שקל כסף. בית זרע חמר שעורים, אבל לא במדה. אחד שדה ואחד שדה אילן, ואחד שדה קנים, במדה הזאת פחות מכן או יותר על כן - נותן לפי חשבון. היו שם בקעים עמוקים עשרה טפחים או סלעים גבוהין עשרה טפחים - הרי הן אין מקדישין ונמדדין עמה, פחות מכן נמדדין עמה ומקדישין, הבית והבורגנין, והמגדל והשובר שבתוכה - הרי הן נמדדין עמה, פשהן נפדין - נפדין בבתי חצרים. הקדיש את השדה וחור והקדיש את האילן, פשהוא פודה - פודה את האילן בפני עצמו ואת השדה בשדה אחוזה.

ו. הקדישה וגאלה - אין יוצא מידו ביובל. גאלה - יוצא לאביו ביובל. גאלה אחר, או אחד מן הקרובים, גאלה מידו - אינו יוצא לו ביובל. אין לה קם תחת האב ליעידה ולעבד עברי ולשדה אחוזה, אלא הכן בלבד. הגיע

היובל ולא נגאלה - הפהנים נכנסים לתוכה ונותנין לו את דמיה; דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר: נכנסין ולא נותנין אלא נקראת שדה רטושין, עד יובל שני. הגיע יובל שני ולא נגאלה - נקראת שדה רטושין רטושין, עד יובל שלישי. לעולם אין הפהנים נכנסים לתוכה עד שיגאלנה אחר. במה דברים אמורים? בשדה אחוזה של ישראל, אבל בשדה מקנה של ישראל - מקדישין בכל שעה שירצו, וגואלין בכל שעה שירצו. גאלה אחר - יוצא לבעלים ביובל. שדה היוצא מיד הקדש לפהנים ביובל - הרי היא בשדה אחוזה של ישראל. הפהנים ולוים בשדה, בערי מגרשיהן - מקדישין בכל שעה שירצו. וגואלים בכל שעה שירצו. גאלה אחר - יוצא לבעלים ביובל, שדה היוצא מיד הקדש לפהנים - הרי היא בשדה אחוזה של ישראל. הפהנים ולוים בשדה אחוזתן בערי מגרשיהן - מקדישין בכל שעה שירצו, וגואלין בכל שעה שירצו. גאלה אחר - יוצא לבעלים ביובל.

ז. בהן שירש את אבי אמו, וכן בן לוי נתין וממזר בשדה אבותיו - הרי הוא בשדה אחוזה של ישראל.

ח. המקדיש שדהו בשעה שאינו יובל, אומרים לו: 'פרה אתה ראשון', שהבעלים נותנים חמש, וכל אדם אין נותן חמש. מעשה באחד שהקדיש שדהו מפני רעתה. אמרו לו: 'פרה אתה ראשון' - הרי שלך באסר.

אמר רבי יוסי: אפלו לא אמר זה אלא בביצה, אמר לו הגיעתהו, שהקדש נפדה בכסף ובשנה כסף. אמר אחד: הרי שלי בעשר סלעים, ואחד אומר בעשרים ואחד, אומר בשלשים ואחד אומר בארבעים, ואחד אומר בחמשים, חזר בו של חמשים - נוטלין הימנו עשרה סלעים ומחזירין את המקח ששפניו, חזר בו של ארבעים - נוטלין הימנו עשר סלעים ומחזירין את המקח ששפניו. חזר בו של שלשים - נוטלין הימנו עשר סלעים ומחזירין את המקח ששפניו, חזר בו של עשרים - נוטלין הימנו עשר סלעים, ומחזירין את המקח ששפניו, חזרו בהן ככם, אם נטלו מככם עשר עשר המקח תפום לראשון.

ט. המקדיש שדה אחוזתו שלא בשעת היובל, ביתו ומטלטלין, בין בשעת היובל ובין שלא בשעת היובל - בופין את הבעלים לפתח ראשון. אמר אחד - הרי שלי בעשרים ואחד - בופין את הבעלים לתן עשרים ושש. עשרים ושנים - בופין את הבעלים לתן עשרים ושבע, בעשרים ושלש - בופין את הבעלים לתן עשרים ושמנה. בעשרים וארבעה - בופין את הבעלים לתן עשרים ותשעה. בעשרים וחמש - בופין את הבעלים לתן שלשים. פחות מכן - אין בופין את הבעלים, שאין בופין את הבעלים אלא בנגד חמש. רצו הבעלים לגאול - הרשות בידי, נותנין שלשים ואחד דינר. בית שמאי אומרים: יש חמש לתוספת. ובית הלל אומרים: אין חמש לתוספת.

י. אין לאדם להקדיש את כל נכסיו, אם הקדיש את כֶּלֶן -
 - הרי הן מקדשין. אין אדם רשאי להחרים את
 כל נכסיו, ואם החרים את כֶּלֶן - הרי הן מחרמין. רבי
 אלעזר אומר (ויקרא כז, כח): "מאדם" - ולא כל אדם. "מבהמה"
 - ולא כל בהמה. "משדה אחוזתו" - ולא כל שדה אחוזתו.
 לפיכך אם הקדיש את כֶּלֶן - הרי הן מקדשים. ואם
 החרים את כֶּלֶן - אין מחרמים. אמר רבי אלעזר בן
 עזריה: אם לגבוה אין אדם רשאי להחרים את נכסיו,
 שחם המקום עליו, על אחת כמה וכמה אדם חייב להיות
 חם על נכסיו. רבי אלעזר בן עזריה אומר: הרי הוא אומר
 (דברים יב, כ): "כי ירחיב ה' אלהיך את גבולך כאשר דבר
 לך" וגו', אי אפשר שיהפוך מביאש בקדוה, והלא תאכלו,
 הא אינו אומר (דברים יב, כ): "ואמרת אכלה בשר", אלא
 לתאבון, יכול הוא לוקח מן השוק ואוכל, תלמוד לומר
 (דברים יב, כא): "ונבחת מבקרך ומצאנך ואכלת", יכול יפגם
 בהן וישחטם בקם, ויעלם? תלמוד לומר "מבקרך" ולא
 כל בקרך, "מצאנך" ולא כל צאנך. וכן היה רבי אלעזר
 בן עזריה אומר: מי שיש לו עשרה מנה - מתעסק בירק
 בקדוה בכל יום. עשרים מנה - מתעסק בירק בקדוה
 ואלפס. חמשים מנה - ליטרא בשר מערב שבת לערב
 שבת. מאה מנה - ליטרא בשר בכל יום, אף על פי
 שאין ראיה לדבר, וזכר לדבר, שנאמר (ישעיה ז, כא): "ביום
 ההוא יחיה איש עגלת בקר ושתי צאן והיה מרב עשות

חֶלֶב יֹאכֵל חֶמְאָה" - מִמָּאָה לֹג חֶלֶב יוֹצֵא לֹג חֶמְאָה.
 רַבִּי אֹמֵר: הָרִי הוּא אֹמֵר (ויקרא י"ג, א): "אֲשֶׁר יִצוֹר צִיד
 חַיָּה אוֹ עוֹף אֲשֶׁר יֹאכֵל" וְגו', וְהֵלֵא סוּפְנוֹ לְרַבּוֹת שִׁירֵשׁ
 וְשִׁלְקָה וְשִׁנְתָן לוֹ בְּמִתְנֶה, הָאֵינּוּ אֹמֵר "וְאִמְרַת אוֹכְלָה
 בָּשָׂר" אֵלָּא בְּהִזְמָנָה הַזֹּאת.

יא. הַמִּקְדִּישׁ חֲצִי עֲבָדוֹ וְחֲצִי שִׁפְחָתוֹ - הוּא וְכֹהֵן שֹׁתֵפִין
 בוֹ. חֲרָמֵי כֹהֲנִים שֶׁהִקְדִּישָׁן לְהִקְדֵּשׁ הַמִּזְבֵּחַ,
 אוֹ לְהִקְדֵּשׁ בְּדֶק הַבַּיִת - לֹא עֲשֶׂה כְּלוּם. הִקְדֵּשׁ הַמִּזְבֵּחַ
 שֶׁהִקְדִּישׁוּ לְחֲרָמֵי כֹהֲנִים, אוֹ לְהִקְדֵּשׁ בְּדֶק הַבַּיִת - לֹא עֲשֶׂה
 כְּלוּם, אֲבָל הִקְדֵּשׁ בְּדֶק הַבַּיִת שֶׁהִקְדִּישׁוּ לְחֲרָמֵי כֹהֲנִים, אוֹ
 לְהִקְדֵּשׁ הַמִּזְבֵּחַ - מֵה שֶׁעֲשֶׂה עֲשׂוּי, חֲרָמֵי כֹהֲנִים - אֵין
 לָהֶם פְּדִיוֹן, וְאֵין יוֹצֵאִין בִּיּוֹבֵל, חֲרָמֵי יִשְׂרָאֵל - רָצוּ הַבְּעָלִים
 לְגֵאוֹל - הָרִשׁוֹת בְּיַד כֹּהֵן. חֲרָמֵי יִשְׂרָאֵל, בֵּינוֹן שָׂבָאוֹ לֵיד
 כֹּהֵן - הָרִי הֵן בְּחֻצֵּי לְכָל דָּבָר, סֵתָם חֲרָמִים לְהִדְיוּט,
 וּמִפְּרֵשׁ לְגִבּוֹתָהּ, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כז, כח): "כָּל חֵרֶם קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים
 הוּא לָהּ". רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בֶּתִירָא אֹמֵר: סֵתָם חֲרָמִים לְגִבּוֹתָהּ
 וּמִפְּרֵשׁ לְהִדְיוּט, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כז, כא): "בְּשִׁדָּה תִּחְרֶם".

יב. כֹהֲנִים וְלוֹיִם - אֵין מִתְרִימִין; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי
 שְׁמַעוֹן אֹמֵר: כֹהֲנִים אֵין מִתְרִימִין - שֶׁחֲרָמִים
 שִׁלְהֵם. לוֹיִם מִתְרִימִים, שְׂאִין חֲרָמִים שִׁלְהֵן. אֹמֵר רַבִּי:
 נִרְאִין דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה בְּקִרְקָעוֹת, "כִּי אֲחֻזַּת עוֹלָם הוּא
 לָהֶם" (ויקרא כה, לד), וְדְבָרֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּמִטְלָטְלִין - שְׂאִין
 חֲרָמִים שִׁלְהֵן.

יג. שְׁלִשָּׁה חֲרָמִים הֵן (ויקרא כז, כח): "אֵךְ כָּל חֶרֶם אֲשֶׁר יִחְרֹם
אִישׁ לֹה" וְגו' - אֵלֹו חֲרָמֵי כְהֻנִּים. "כָּל חֶרֶם
קָדֵשׁ קָדָשִׁים הוּא לֹה" - אֵלֹו חֲרָמֵי גְבוּלָה. "כָּל חֶרֶם אֲשֶׁר
יִחְרֹם מִן הָאָדָם לֹא יִפְדֶּה" - אֵלֹו חֲיָבֵי מִיתוֹת בֵּית דִּין.

פֶּרֶק חֲמִישִׁי

א. הַמְזוּכָּר שָׁדְהוּ בַשָּׁעַת הַיּוֹבֵל - אֵין מִתֵּר לְגָאוֹל פְּחוֹת
מִשְׁתֵּי שָׁנִים שֶׁל תְּבוּאָה, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כה, טו):
"בְּמִסְפַּר שָׁנֵי תְבוּאָת יִמְכֹּר לָךְ". הִיתָה שָׁנַת שְׁבִיעִית אוֹ
שָׁנִים בְּשָׁנֵי אֲלִיהוּ - אֵינוּ עוֹלָה לוֹ מִן הַמִּנְיָן. נָרָה שָׁנָה,
וְאָכְלָה שָׁנָה, וְהוֹבִירָה שָׁנָה - עוֹלָה לוֹ מִן הַמִּנְיָן. רַבִּי
אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: פְּעָמִים שְׂיוּבָל לֶאֱכֹוֹל הִימָנָה שֶׁלֹּשׁ תְּבוּאוֹת
בְּשְׁתֵּי שָׁנִים, בִּיצֵד? הַנִּיחָה וַיֵּצֵא, הִיָּה בָּהּ תְּבוּאָה לְקָצֹר
וְזִיתִים לְבָצֵר, וְעֲנָבִים לְמִסּוֹק, לֹא יֹאמֵר לוֹ: 'הַנִּיחָה לְפָנֵי
מְלָאָה כִּמּוֹ שֶׁהַנִּחְתִּיהָ לְפָנֶיהָ מְלָאָה', אֲפָּא אוֹכֵל שָׁנָה אַחַת
וּמִסְתַּלֵּק. הַקָּנִים וְהַזְמוּרוֹת וּפְרוֹת שֶׁקָּמָה בְּתוֹכָהּ - הֵרִי הֵן
בְּפְרוֹת. אֵילָן שֶׁנִּקְצָץ, אוֹ שִׁיבֵשׁ - שְׁנִיָּהּ אֲסוּרִין בּוֹ. בִּיצֵד
יַעֲשֶׂה? יִמְכֹּר וַיִּלָּקַח בָּהֶן קָרְקַע וַיֹּאכֵל פְּרוֹתֶיהָ.

ב. מְכָרָה לְרֹאשׁוֹן בְּמָנָה, מְכָר לְרֹאשׁוֹן וְלִשְׁנֵי בְּמֵאתִים -
אֵין מִחֲשָׁב אֲפָּא עִם הָרֹאשׁוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כה, כז):
"לְאִשֶּׁר מְכָר לוֹ". לְרֹאשׁוֹן בְּמֵאתִים, וּמְכָר לְרֹאשׁוֹן וְלִשְׁנֵי

במנה - אין מחשב אלא עם האחרון, שנאמר: "לאיש אשר בתוכה", רצה אביו, או אחיו, או אחד מן הקרובים של ראשון לגאול - הרשות בידו, ושל שני - אין שומעין לו. לא ימכר ברחוק ויגאל בקרוב, ברע ויגאל בייפה, לא ילוה ויגאל לחצאין, ובהקדש - מתר בכסף. זה חמר בהדיוט מבהקדש. אמר רבי שמעון: מפני מה בהדיוט לא דחק הכתוב שאם הגיע היובל ולא נגאל היוצא הוא לבגלים ביוכל, מפני מה בהקדש דחק עליו הכתוב שאם הגיע ולא נגאלה חלוט הוא שדה להקדש.

ג. אין אדם רשאי למכור שדה אחוזתו ולהניחה בפגדתו, ולקח בהם בהמה, ולקח בהם פלים, ולקח בהם עבדים, ולגדל בהם בהמה דקה, ואפילו לעשות בהם סחורה, אלא אם בן העני. אם מכר - הרי זה מכור. אין אדם רשאי למכור את בתו, ולהניחה בפגדתו ולקח בהם בהמה, ולקח בהם פלים, ולקח בהם עבדים, ולגדל בהן בהמה דקה, ואפילו לעשות בהן סחורה, אלא אם בן העני, ואם מכר - הרי זה מכור. אין אדם רשאי למכור את עצמו, ולהניח בפגדתו, ולקח בהם בהמה, ולקח בהם פלים, ולקח בהם עבדים, ולגדל בהן בהמה דקה, ואפילו לעשות בהן סחורה, אלא אם בן העני, ואם מכר - הרי זה מכור.

ה. אמר רבי יוסי ברבי חנינא: בא וראה כמה קשה אבקה של שביעית! ביצד? אדם עושה מלאכה מפרות עברה, התחיל מוכר במטלטלין, שנאמר (ויקרא כה, יד): "וכי

תמכרו ממכר לעמיתך". לא הרגיש, התחיל מוכר שדה אחוזתו, שנאמר (שם כה, כה): "כי ימוך אחיך ומכר מאחוזתו", לא באת לידו, עד שמכר את ביתו, שנאמר (שם כה, כט): "ואיש כי ימכר בית מושב עיר חומה", לא באת לידו, עד שמכר את בתו, שנאמר (שמות כא, ז): "וכי ימכר איש את בתו לאמה", לא באת לידו עד שפונה ברבית, שנאמר (ויקרא כה, לה): "כי ימוך אחיך ומטה ידו", ונאמר (שם שם, לו): "אל תקח מאתו נשף ותרבית", לא באת לידו עד שמוכר את עצמו, שנאמר (שם שם, לט): "כי ימוך אחיך עמוך ונמכר לך", ולא לך אלא לגר, שנאמר "ונמכר", ולא לגר צדק אלא לגר תושב, שנאמר: "ונמכר לגר", ולא לגר תושב אלא לעובד פוכבים, שנאמר (ויקרא כה, מז): "או לעקר משפחת גר", נעשה כמר לעבודת פוכבים.

ה. המקדיש בית בבתי ערי חומה - הרי זה גואל מיד, וגואל לעולם, לא גאלו - צמת להקדש. המוכר בית בבתי ערי חומה - הרי זה גואל מיד, גואל והולך כל שנים עשר חדש. לא גאלו כל שנים עשר חדש - צמת לדוקת. מכרה לראשון ועמד הראשון ומכרה לשני - הרי זה גואל מיד, גואל והולך כל שנים עשר חדש, לא גאלו כל שנים עשר חדש - צמת לשני.

ו. המקדיש בית בבתי חצרים - הרי זה גואל מיד, גואל והולך לעולם. גאלה אחר - יוצא לבעלים ביוכל. המוכר בית בבתי חצרים - הרי זה גואל מיד, גואל והולך לעולם,

שאם הגיע יובל ולא גאלה - יוצא לבָעלים ביובל. בְּתֵי חֲצֵרִים, אף על פי שיש להם חומת גג - אינו בְּבֵתִי עֲרֵי חוֹמָה.

ז. עִיר שֶׁנִּפְלְהָ חוֹמָתָהּ - כָּל הַמְצוֹה הוֹאֶת נֹחֶגֶת בָּהּ. בָּנָה בֵּית חוֹצֶה לָּהּ - גִּדּוֹן בְּבֵתִי חֲצֵרִים. בְּתֵי עֲרֵי חוֹמָה וְחוֹצֶה לְאֶרֶץ - הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחֵר הָעֶקֶר. יְרוּשָׁלַּיִם וְעֲרֵי מִקְלָט וּמַעֲשֵׂר שְׁנִי - הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחֵר הַנוֹף. הַבוֹרְגָנִין, וְהַמְּגִדֵּל, וְהַשּׁוֹבֵךְ שְׁבֵתוֹכָהּ - הָרִי הֵן בְּבֵתִי עֲרֵי חוֹמָה, וְהַדִּירִים, וְהַגְּנוֹת, וְהַפְּרָדֹסוֹת שְׁבֵתוֹכָהּ. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: הָרִי הֵן בְּבֵתִי עֲרֵי חוֹמָה, וְחֻכָּמִים אוֹמְרִים: הָרִי הֵן בְּשָׂדוֹת. בֵּית בְּנוֹי בַּחוּמָה; רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בָּאֵלּוּ הוּא בַּחוּץ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: בָּאֵלּוּ הוּא בְּפָנִים. בְּתֵי פוֹדִין שְׁפַתְחֵיהֶן לְפָנִים וְחִלְלִין לַחוּץ, אוֹ שְׁפַתְחֵיהֶן לַחוּץ וְחִלְלִין לְפָנִים; בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: אֵין פּוֹדִין בָּהֶם מַעֲשֵׂר שְׁנִי, בָּאֵלּוּ הֵם בְּפָנִים, אֵין אוֹכְלִים בָּהֶם קִדְּשִׁים קָדָשִׁים בָּאֵלּוּ הֵם בַּחוּץ. בֵּית הֵלֵל אוֹמְרִים: מִבְּנֶגֶד הַחוּמָה וּלְפָנִים בְּלְפָנִים, מִבְּנֶגֶד הַחוּמָה וְלַחוּץ בְּלַחוּץ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: זֶה מִשְׁנֵת רַבִּי עֲקִיבָא, מִשְׁנֵה הָרֵאשׁוֹנָה; בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: אֵין פּוֹדִין בָּהֶם מַעֲשֵׂר שְׁנִי בָּאֵלּוּ הֵם בַּחוּץ, וְאֵין אוֹכְלִים בָּהֶם קִדְּשִׁים קָדָשִׁים בָּאֵלּוּ הֵם בְּפָנִים. בֵּית הֵלֵל אוֹמְרִים: בְּרִשְׁכוֹת, אֶת שְׁפַתְחָהּ לְפָנִים - בְּלְפָנִים, אֶת שְׁפַתְחָהּ לַחוּץ - בְּלַחוּץ. אָמַר רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּרַבִּי יוֹסִי: וְכִי אֵין לָנוּ מִקְפּוֹת חוֹמָה אֶלָּא אֵלּוּ בְּלִבָּד? הָרִי הוּא אוֹמֵר (דְּבָרִים ג', ד'): "שְׁשִׁים עִיר כָּל חָבֵל אֲרָגָב וְגו' כָּל אֶלֶף עָרִים בְּצוּרוֹת חוֹמָה גְּבוּהָה" וְגו', אֶלָּא בֵּינוֹן שְׁגָלוֹ יִשְׂרָאֵל לְבָבָל - בְּטִלָּה מִהֵן מִצּוֹת עֲרֵי חוֹמָה.

ובשעלו מן הגולה, מצאו אלו שמקפות חומה מימות יהושע בן נון, וקדשום, ולא אלו בלבד, אלא כל שתבא לה במסרת שמקפות חומה מימות יהושע בן נון. כל המצוה הזאת נוהגת בה, ונשקדשום מכאן ואילך - כל המצוה הזאת נוהגת בה.

ה. חמר בבתי ערי חומה שאין בשדה אחוזה, ובשדה אחוזה שאין בבתי ערי חומה, שבתי ערי חומה אין יוצאין ביוכל. אם לא גאלה כל שנים עשר חדש - צמת לדוכת, מה שאין בן בשדה אחוזה. חמר בשדה אחוזה, שהמקדיש שדה אחוזתו שלא בשעת היוכל - אין מתר לגאול פחות משתי שנים. יוצאין ביוכל ובגרעון, מה שאין בן בבתי ערי חומה.

ט. אין עושין שדה מגרש, ולא מגרש שדה, מגרש עיר, ולא עיר מגרש. רבי אליעזר אומר: במה דברים אמורים? בערי הלויים, אבל בערי ישראל - עושין שדה מגרש, ומגרש שדה, מגרש עיר, ולא עיר מגרש - כדי שלא יחריבו את ערי ישראל. לא יסתור אדם את ביתו לעשותו גנה, לא יטע אדם את חרבתו גנה, מפני שהוא במחריב את ארץ ישראל. רבי שמעון בן גמליאל אומר: נוטע אדם את חרבתו גנה, שכן הוא ישובה. רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אומר: אלפים אמה תחום ערי הלויים, צא מהן אלה אמה מגרש, נמצא מגרש, והשאר שדות וכרמים.

מסכת תמורה

פרק ראשון

א. הממיר אפילו בשבת - הרי זה מומר, וסופג את הארבעים.
 בהנים אין ממירים בקדשי ישראל. ישראל - אין
 ממירין בקדשי בהנים, שאין אדם עושה תמורה בזבח שאינו
 שו. בכור אצל ישראל עושה תמורה. אצל הבהנים - אין
 עושה תמורה; דברי רבי עקיבא. רבי שמעון בן אלעזר
 אומר: כיון שבאו לידי בהן - זה וזה אין עושין בו תמורה,
 זו מה יעשה לה? תרעה עד שתסתאב ותאכל לבגלים במום.

ב. אחד קדשי קדשים ואחד קדשים קלים - אין רשאי
 להמיר, בין בחול בין בשבת. אין משנין אותן
 מקדשתן, אפילו מקדשה קלה לקדשה חמורה, ואין צריך
 לומר מקדשה חמורה לקדשה קלה. אמר על הבכור על
 השלמים - 'הרי אלו עולה' - לא אמר כלום, ואין צריך
 לומר לעולה. 'הרי זה בכור והרי זה שלמים' - מחרימין
 אותן ומקדישין אותן הקדש עליו.

ג. אלו הם תרמים: האומר 'תרם זה לבהן'. אלו הם הקדשות
 - האומר: 'הקדש זה לפרק הבית'. מן פמה הוא

נותן קדשים שחייב באחריותו, בגון חטאת ואשם. האומר 'הרי זו עלי עולה'; 'הרי זו עלי שלמים' - נותן דמי בָּזֶן. קדשים שאין חייב באחריותו, בגון הבכור והמעשר, והאומר 'הרי אלו עולה'; 'הרי אלו שלמים' - נותן טובת הנאתו. וכמה טובת הנאתו? אומר במה אדם רוצה לתן בעולה שאין צריך לה לקח בכור לתנו לבן בתו.

ה. עושין תמורה באחרים. עושין תמורה זה בזה. עושין תמורה אחד בשנים ושנים באחד, אחד במאה ומאה באחד; רבי שמעון אומר: אין עושין תמורה אלא אחד באחד, שנאמר (ויקרא כז, י): "בַּהֶמָּה בַּבְּהֵמָה וְלֹא בַּהֲמוֹת בַּבְּהֵמָה". אמרו לו: כִּשֵּׁם שֶׁהַבְּהֵמָה יְחִידָה קְרוּיָה בַּהֶמָּה - כֵּךְ בַּהֲמוֹת הַרְבֵּה קְרוּיוֹת בַּהֶמָּה, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקה ד, יא): "וּבַהֶמָּה רֶבֶח".

ה. אומר: 'רגלה של זו עולה' - אין בָּזֶה עולה אלא אותה תְּרַגֵּל בַּלָּבֶד. מה יַעֲשֶׂה לָּהּ? תִּמְכַּר לְחֵיבֵי עוֹלוֹת חוץ מרגלה ודמיה תָּזִין; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון אומרים: אין בָּזֶה עולה. אומר רבי: נִרְאִין דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה בְּדָבָר שֶׁאֵין הַנֶּשֶׁמָה תְּלוּיָה בּוֹ, וְדְבָרֵי רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בְּדָבָר שֶׁהַנֶּשֶׁמָה תְּלוּיָה בּוֹ. רבי יוסי אומר: עושין תמורה שלמין באברים, עושין תמורה בְּרוֹבֵעַ וְנִרְבָּע, וְנִרְבָּע בְּמִקְצָה, וּבִנְעֻבָּד בְּאַתְנָן, וּבְמִחִיר וּכְלָאִים, וּבְטִרְפָּה וּבְיוֹצֵא דָּפֶן; רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אומר: הַכְּלָאִים וְהַטִּרְפָּה, וְיוֹצֵא דָּפֶן, וְטָמְסוּם וְאַנְדְּרוֹגִינוּם - לֹא קְרוּשִׁין וְלֹא מְקַדִּישִׁין.

ו. המקדיש בעל מום למזבח - עובר בחמשה לאוין: כל תקדיש, כל תשחט, כל תזרק את הדם, וכל תקטיר חלב, וכל תקטיר מקצתו, שנאמר (ויקרא כב, כא): "תמים יהיה לרצון כל מום" וגו'. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: אף משום 'כל תקבל את דמו'. הקדישו ולא שחטו - אינו חייב אלא אחת, הקדישו ושחטו וזרק את דמו - חייב על כל אחת ואחת, המקדיש רובע ונרבע, מקצה ונעבד, אתנן ומחיר, שרוע וקלוט - עובר משום שמוט העלו, וחרוי הן כבעלי מומין שקדם הקדשם את מומם, ואין יוצאין לחצין, אלא על מום קבוע בלבד. המקדיש תמימים לבדק הבית - חייב ב'עשה' ולא תעשה; דברי רבי יהודה. וחכמים אומרים: אין חייב אלא משם אחד בלבד. המקדיש תמימים לבדק הבית - אין פודין אותו אלא למזבח בלבד, המקדיש בעל מום למזבח. רצה לפדותו להקדיש בדרך הבית - הרשות בידו. הולד - אין עושה תמורה, ואין צריך לומר ולד הולד. רבי יהודה אומר: הולד - עושה תמורה, הצבור - אין עושה תמורה. בהמת צבור - אין עושין תמורה. השתפין - אין עושין תמורה, ובהמת השתפין - אין עושין תמורה. בהמה שחציה קדש וחציה חול - לא עושה ולא נעשית, ולא תזבח הבא מחמת תמורה עושה תמורה.

ו. קרבנות צבור - דוחים את השבת ואת השמאה, קרבנות יחיד - אינם דוחים לא השבת ולא השמאה;

דברי רבי יהודה. אמר לו רבי יעקב: מצינו בחבית פהן משיח ופר יום הכפורים והפסח, שהן קרפנות יחיד ודוחין את השבת ואת השמאה. מצינו בפר הבא על כל המצות, ושלעירי עבודת כוכבים, וחגיגה, שקרפנות צבור; ואינם דוחין, לא את השבת ולא את השמאה. כלל אמר רבי יעקב: כל שיש לו זמן קבוע מן התורה, ואין יכול לעשות מערב שבת - דוחה את השבת. וכל שאין לו זמן קבוע מן התורה, ויכול לעשות מערב שבת - אין דוחה את השבת.

ה. אלו דברים שבין קרפנות צבור לקרפנות יחיד: שקרפנות צבור תחלת הקדשן מועלין בהן, קרפנות, יש מהן שמועלין בהן ויש מהן שאין מועלין בהן. יש מהן חטאת מן הצאן הבא על 'לא הודע', וכלן קדשי קדשים נאכלין לפני מן הקלעים, ונאכלין לזכרי כהונה ונאכלין ביום ובדילה, מה שאין בקרפנות יחיד. קרפנות יחיד עושין תמורה ובאים בשתפות, יש מהן חטאת מתה וחטאת נקבה, אשם ודאי ואשם תלוי, ובאין מן המעשר, וטעונין סמיכה מה שאין בקרפנות צבור.

ט. אלו דברים שבין בהמה לעופות, שהבהמה דוחה את השבת ודוחה את השמאה, ונוהגת בצבור ביחיד, ויש בה חטאת מתה, וחטאת נקבה, ואשם ודאי, ואשם תלוי, ותורה, ושלמים, ובאה מן המעשר, וקרבה בבמה, וטעונה סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק, וטעונה מתן ארבע, ויש מדמה נכנס לפני ולפני ולפנים, מה שאין בן בעופות.

י. אלו דברים שבין עופות לבהמה: שהעופות תחלת הקדשן מועלין בהן. ובהמה, יש הימנה שמועלין בה ויש הימנה שאין מועלין בה. והבשרו להביא נקבות בזכרים לעולות, ובעלי מומין בנקבות לגבי מזבח, ויש מהן חטאת העוף הבא על הספק, וכדן קדשי קדשים, ונאכלין לפניו מן הקלעים ונאכלים לזכרי בהונה, ונאכלים ליום ולילה, מה שאין בן בבהמה.

יא. ואלו דברים שבין מנחות לעופות, שהמנחות נוהגות בצבור ביחיד, ודוחות את השבת ואת השמאה, וטעונות הנשה ותנופה וטעונות כלי, ודברים אחרים הבאין חובה להן, מה שאין בן בעופות.

יב. ואלו דברים שבין עופות למנחות: שהעופות באין בשתפות ומתירין מחסרי פרה, והתר מכלל אסורין בקדש, וחיבים עליה בחוץ, מה שאין בן במנחות. ולד חטאת ותמורת חטאת שמתו בעליה - עושה תמורה. ושאבדה, ושנמצאת עד שלא כפרו הבעלים - עושה תמורה. משכפרו בעלים - אין עושה תמורה. רבי שמעון אומר: אף שכפרו הבעלים. ושעברה שנתה יהו מתות, ובצבור מצינו בולד חטאת ובתמורת חטאת, ובחטאת שמתו בעליה, ביחיד דברים אמורין ולא בצבור, אף אלו ביחיד דברים אמורין ולא בצבור. חמר בזבח שאין בתמורה, ובתמורה שאין בזבח, שהזבח דוחה את השבת, ואת השמאה נוהג

בְּצַבּוּר בְּיָחִיד, וְעוֹשֶׂה תְּמוּרָה, מֵה שְּׂאִין בֵּין בְּתִמּוּרָה. חָמֵר
בְּתִמּוּרָה, שֶׁהַתְּמוּרָה קְדוּשָׁה חָלָה עָלֶיהָ בַּעֲלַת מוֹם קְבוּעָה,
מֵה שְּׂאִין בֵּין בְּזִבְחָה. רַבִּי יוֹסִי בֶר יְהוּדָה אוֹמֵר: שְׁנֵי בְּזוּזִין.

פֶּרֶק שֵׁנִי

א. הַמִּפְרִישׁ נִקְבָּה לְעוֹלָה - תִּרְעָה עַד שְׁתַּסְתָּאב, וְתִמְכֹּר
וַיִּפְּלוּ בְּדָמֶיהָ לְנִדְבָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אָמַר
עַל בְּהֵמָה טְמֵאָה וְעַל בַּעֲלַת מוֹם: 'הֲרִי אִלּוּ עוֹלָה' - לֹא
אָמַר כָּלוּם! 'הֲרִי אִלּוּ לְעוֹלָה' - אִפְּלוּ זָבִל, אִפְּלוּ אֲבָנִים -
יִמְכְּרוּ, וַיָּבִיֵא בְּדָמֶיהֶן עוֹלָה. הַמִּפְרִישׁ נִקְבָּה לְאִשָּׁם תִּרְעָה
עַד שְׁתַּסְתָּאב וְתִמְכֹּר, וַיִּפְּלוּ בְּדָמֶיהָ לְנִדְבָה.

ב. הַמִּפְרִישׁ נִקְבָּה לְפֶסֶח - תִּרְעָה עַד שְׁתַּסְתָּאב וַיָּבִיֵא
בְּדָמֶיהָ פֶּסֶח. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֵּין יְהוּדָה אוֹמֵר
מִשּׁוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן: תִּמְכֹּר שְׂלֵא בְּמוֹם. יִלְדָה זָכָר - יִרְעָה
עַד שְׁיִסְתָּאב וַיִּמְכֹּר וַיָּבִיֵא בְּדָמָיו פֶּסֶח. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר:
הוּא עֲצָמוֹ יִקְרַב פֶּסֶח. תְּמוּרַת הַפֶּסֶח, וְלֹד תְּמוּרַת פֶּסֶח,
וְלֹדֵן וְלֹד וְלֹדֵן עַד סוֹף הָעוֹלָם - יִרְעוּ עַד שְׁיִסְתָּאבוּ, וַיִּמְכְּרוּ
וַיָּבִיֵא בְּדָמֶיהֶן שְׁלָמִים. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: וְלֹדוֹת עֲצָמָן
יִקְרְבוּ שְׁלָמִים, וְלֹד תְּמוּרַת שְׁלָמִים, וְלֹדֵן וְלֹד וְלֹדֵן עַד סוֹף
הָעוֹלָם - יִרְעוּ עַד שְׁיִסְתָּאבוּ, וַיִּמְכְּרוּ וַיָּבִיֵא בְּדָמֶיהֶן שְׁלָמִים.
רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: וְלֹדוֹת עֲצָמָן יִקְרְבוּ שְׁלָמִים.

ג. המפריש נקבה לעולתו ולפסחו ולאשמו - עושה תמורה.
 רבי שמעון אומר: לעולתו - עושה תמורה,
 לפסחו ולאשמו - אין עושה תמורה. אין לך דבר שהוא
 עושה תמורה, אלא דבר הרועה ומסתאב. אמר רבי:
 רואה אני דברי רבי שמעון בפסח, שפא הקדיש הפסח
 ובאו שלמים.

ד. המפריש אשמו ואבד, והפריש אחר תחתיו, ולא הספיק
 להקריבו עד שנמצא הראשון, והרי שניהם
 עומדין - יביא את איזה מהם שירצה, והשני ירעה עד
 שיסתאב, וימכרו, ויפלו דמיו לנדבה.

ה. המפריש מעות לאשמו, ואבדו, והפריש מעות תחתיהן,
 ולא הספיק לקח בהן אשם עד שנמצאו מעות
 הראשונות - יביא מאלו ומאלו אשם, ויקרב, והשאר יפול
 לנדבה. המפריש מעות לאשמו, ואבדו, והפריש מעות
 תחתיהן, ולא הספיק לקח בהן אשם עד שנמצאו מעות -
 המעות יביא בהן אשם, ויקרב, ואשם ירעה עד שיסתאב,
 וימכר, ויפלו דמיו לנדבה. המפריש אשמו ואבד, והפריש
 מעות תחתיו, ולא הספיק לקח בהן עד שנמצא אשם,
 אשם יקרב והמעות יפלו לנדבה. המפריש אשמו ואבד,
 והפריש אחר תחתיו, והקריבו, ואחר כך נמצא הראשון -
 ירעה עד שיסתאב, וימכר, ויפלו דמיו לנדבה. רבי אליעזר
 אומר: יביא בדמיו עולה. המפריש מעות לאשמו ואבדו,

והפריש מעות תחתיהן, ולקח בהן אשם, והקריבו, ואחר כך נמצאו מעות הראשונות ופלו לנדבה. רבי אומר: ילכו לים המלח. רבי אליעזר אומר: יביא בהן עולה, והלא אף הנדבה עולה היא, מה בין דברי רבי אליעזר לדברי חכמים? רבי אליעזר אומר: עושה תמורה. וחכמים אומרים: אין עושה תמורה.

ו. המפריש חטאתו ואברה, והפריש אחרת תחתיה, ולא הספיק להקריבה עד שנמצאת הראשונה, והרי שתייהן תמימות, ראשונה תקרב ושניה תמות; דברי רבי. אחת תמימה ואחת בעלת מום: תמימה - תקרב, ובעלת מום - תשחט. נשחטה בעלת מום עד שלא נזרק דמה של תמימה - מתרת. משנזרק דמה של תמימה - אסורה. רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: אפלו בשור בקדרה - הרי זה תקבר. המפריש חטאתו ואברה, והפריש אחרת תחתיה, ולא הספיק להקריבה עד שנמצאת הראשונה, והרי שתייהן עומדות - יביא את איזה מהן שירצה, שניה תרעה עד שתסתאב, ותמכר, ויפלו דמיה לנדבה או תמות. המפריש מעותיו לחטאתו ואברו, והפריש חטאת תחתיהן, ולא הספיק להקריבה עד שנמצאו: רבי אומר: ילכו לים המלח. ומודים חכמים לרבי, במפריש חטאתו ואברה, והפריש אחרת תחתיה, והקריבה, ואחר כך נמצאת הראשונה - שתמות. המפריש מעות לחטאתו ואברו, והקריב חטאת, ואחר כך נמצאו מעות - ילכו לים המלח, שרבי אומר: אין המעות

נופלות לנגדך אֵלָא אם בן לקח בהן חטאת, והותיר.
וחכמים אומרים: אין חטאת מתה, ואין הפעות ילכו לים
המלח, אֵלָא שנמצאו מאחר שכפרו הבעלים.

ו. תמורת הבכור והמעשר, ולדן, ולד ולדן, עד סוף העולם
- הרי אלו בכור ובמעשר, ויאכלו במומן
לבעלים. מה בין בכור ומעשר לכל הקדשים? שכל הקדשים
חביב באחריותן ויטפל בהן להביא מחוץ לארץ, מה שאין
בן בכור ובמעשר.

פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. האומר: 'מה שבמעי בהמה זו הקדש' - מתרת בגזה
ואסורה בעבודה, מפני שבמחיש את הקדשים.
שחטה - העבר אסור באכילה. מתה - העבר אסור בהנאה.
'שור זה הקדש לאחר שלשים יום', שחטו בתוך שלשים
יום - מתר באכילה. מת - מתר בהנאה. הקדישו לשם
שלמים - הרי זה מקדש. 'מעבשו לאחר שלשים יום',
ושחטו בתוך שלשים יום - אסור באכילה. מת - אסור
בהנאה. הקדישו לשם שלמים - הרי זה אינו מקדש.

ב. 'בהמה זו תודה' - מה שתלד עולה. 'בהמה זו שלמים'
- מה שתלד חטאת. 'הרי זו ולד תודה' - ולד

שְׁלָמִים; דְּבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וְחֻכָּמִים אוֹמְרִים: דְּבָרָיו קִיָּמִים.
 רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: יְבָרֵךְ, אִם אָמַר: 'לֵכָךְ נִתְּכֹנְנִתִּי, אֶלֹּא שְׂאִין
 יָכוֹל לְהוֹצִיא שְׁנֵי שְׁמוֹת בְּאַחַת' - דְּבָרָיו קִיָּמִים. אִם אָמַר:
 'מָה שְּׁקָרִיתִי שֵׁם לְרֹאשׁוֹן וְחֹזְרִתִּי וְקָרִיתִי שֵׁם לְשֵׁנִי' - אֵין
 דְּבָרִים אַחֲרוֹנִים בָּלוּם. מוֹדָה רַבִּי מֵאִיר לְחֻכָּמִים: 'מָה שְּׁתִּלְּד
 בְּהֶמָּה זֹו עוֹלָה' וְהִיא תוֹדָה, 'מָה שְּׁתִּלְּד בְּהֶמָּה זֹו חֲטָאת'
 וְהִיא שְׁלָמִים - דְּבָרָיו קִיָּמִין. מוֹדִים חֻכָּמִים לְרַבִּי מֵאִיר,
 בְּאוֹמֵר: 'בְּהֶמָּה זֹו תַּחַת שְׁנֵי זִבְחִים אֵלּוּ, תַּחַת שְׁנֵי זִבְחִים
 שְׂאֵנִי חֵיב' - אֵין דְּבָרָיו אַחֲרוֹנִים בָּלוּם.

ג. 'בְּהֶמָּה זֹו תַּמּוּרַת עוֹלָה וְתַמּוּרַת שְׁלָמִים' - הַכֹּל תַּמּוּרַת
 עוֹלָה; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכָּמִים אוֹמְרִים: דְּבָרָיו
 קִיָּמִין. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: יְבָרֵךְ, אִם אָמַר: לֵכָךְ נִתְּכֹנְנִתִּי אֶלֹּא
 שְׂאִין יָכוֹל לְהוֹצִיא שְׁנֵי שְׁמוֹת בְּאַחַת - דְּבָרָיו קִיָּמִין. מָה
 שְּׁקָרִיתִי שֵׁם לְרֹאשׁוֹן וְחֹזְרִתִּי וְקָרִיתִי שֵׁם לְשֵׁנִי - אֵין דְּבָרָיו
 אַחֲרוֹנִים בָּלוּם. 'בְּהֶמָּה זֹו חֲצִיָּה עוֹלָה וְחֲצִיָּה שְׁלָמִים' - הַכֹּל
 עוֹלָה; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכָּמִים אוֹמְרִים: יִרְעָה עַד שְׂיִסְתָּאב,
 וַיִּמָּכֶר וַיָּבִיא בְּדָמֵי חֲצִיָּה עוֹלָה וּבְדָמֵי חֲצִיָּה שְׁלָמִים, וְרַבִּי
 יוֹסִי אוֹמֵר: יְבָרֵךְ, אִם אָמַר לֵכָךְ נִתְּכֹנְנִתִּי, אֶלֹּא שְׂאִין יָכוֹל
 לְהוֹצִיא שְׁנֵי שְׁמוֹת בְּאַחַת - דְּבָרָיו קִיָּמִין. אִם אָמַר: 'מָה
 שְּׁקָרִיתִי שֵׁם לְרֹאשׁוֹן, חֹזְרִתִּי וְקָרִיתִי שֵׁם לְשֵׁנִי' - אֵין דְּבָרָיו
 אַחֲרוֹנִים בָּלוּם. 'בְּהֶמָּה זֹו חֲצִיָּה עוֹלָה וְחֲצִיָּה שְׁלָמִים' - הַכֹּל
 עוֹלָה; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכָּמִים אוֹמְרִים: יִרְעָה עַד שְׂיִסְתָּאב,
 וַיִּמָּכֶר, וַיָּבִיא בְּדָמֵי חֲצִיָּה עוֹלָה וּבְדָמֵי חֲצִיָּה שְׁלָמִים. וְרַבִּי

יוסי אומר: יבדק, אם אמר: 'לכך נתפונתי אף שאין יכול להוציא שני שמות באחת' - דבריו קימין. אם אמר: 'מה שקריתי שם לראשון תזרתי וקריתי שם לשני' - אין דבריו אחרונים כלום. 'בהמה זו תחת עולה'; 'תחת שלמים' - הכל תחת עולה; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: דבריו קימים. רבי יוסי אומר: יבדק, אם אמר: 'לכך נתפונתי, אף שאין יכול להוציא שני שמות באחת' - דבריו קימים. אם אמר: 'מה שקריתי שם לראשון ותזרתי וקריתי שם לשני' - אין דבריו אחרונים כלום.

ה. 'בהמה זו חציה עולה וחציה שלמים', והמיר בה - תמורתה פיוצא בה. 'חציה עולה וחציה שלמים. 'בהמה זו חציה תחת עולה וחציה תחת חטאת' - הכל עולה; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: תמות. 'חציה תחת חטאת וחציה תחת עולה' - הכל מודים שתמות.

ה. חמשה שהביאו זבח אחד, אחד סומך לשום עולה ובקם סמכו לשום שלמים - ירעה עד שיסתאב, וימכר בדמי חציה עולה ובדמי חציה שלמים. שחטו - תעבר צורתו ויצא לבית השרפה. מצאתו שלמים - תעלה לגבי מזבח, מפני שלא היה בית דין. שזבך אמר רבי יוסי: במה דברים אמורים? בזמן שמתפונ לכך מתחלתו, אבל סמך לשם עולה, ונמלך ואמר לשום שלמים - הרי זה בקרשטה ראשונה.

ו. 'הרי זה תמורת זו', 'חליפת זו' - הרי זו תמורה. זו מחללת על זו' - לא אמר כלום. בהקדש בדרך הבית זה מחללת עליו - דבריו קימין. 'תמורה זו, חליפה זו' - לא אמר כלום. 'הרי זה חטאת', 'הרי זו אשם', אף על פי שחייב - לא אמר כלום. 'הרי אלו לחטאתי' ו'הרי אלו לאשמי', אם היה חייב - דבריו קימין. ואם לאו - לא אמר כלום. 'הרי עלי חטאתו ועלתו של פלוני', מדעתו - יצא. וישלם מדעתו - לא יצא. הלך הלך והביא לעצמו - הרי הן בחטאת ואשם ששכרו הבעלים. עולה שנתערבה בזבחים - ירעו עד שישתאבו, וימכרו ויביא בדמי יפה שבהן זבח, ובדמי היפה שבהן עולה. המיר באחת מהן, ואין יודע באיזו מהן המיר - הרי זה מביא מעות או זבח מתוך ביתו, ואומר: 'אם תמורת עולה היא - הרי זה שלמים, אם תמורת שלמים היא זה - הרי זו עולה', והרי הן בשני זבחים שנתערבו זה בזה. חזר והמיר באחד מהן, ואין יודע באיזה מהן המיר - הרי זה מביא מעות או זבח מתוך ביתו, ואומר: 'אם תמורת תמורה הוא - זה חטין הוא זו עולה, היא שלמים. אם תמורת שלמים היא זו - הרי זו עולה', והרי הן בזבח ובתמורה שנתערבו זה בזה. תודה שנתערבה בתמורתה - שפיהן יקרבו ויניף הקחם עמהן. מת אחד מהן - לא יקרבו שני. חזר והמיר באחד מהן - הרי זה לא יקרבו. וכן שלמים שנתערבו בבכור - שניהם ירעו עד שישתאבו, ויאכלו בבכור. מת

אחר מהן - לא יקרב שני. חזר והמיר באחד מהן - תרי
זה לא יקרב.

פרק רביעי

א. הנרבע, בין מנשלו ובין מנשל חברו, בין לפני הקדשו
ובין לאחר הקדשו, בין בשוגג ובין במזיד,
בין באנס ובין ברצון - פסול לגבי מזבח. מקצה שול -
אסור. ושל חברו - מתיר. מאימתי נקרא מקצה? משעת
מעשה שעבד, בין מנשלו ובין מנשל חברו, בין לפני הקדשו,
בין לאחר הקדשו, בין בשוגג ובין במזיד - פסול לגבי
מזבח. באנס - פשר. ברצון - פסול. איזה נעבד? כל
שעובדין אותו, בין באנס ובין ברצון. איזהו מקצה? -
זהו מקצה לעבודת פוכבים. אבל אמר: "שור זה לעבודת
פוכבים", ו"בית זה לעבודת פוכבים" - לא אמר כלום,
שאין הקדש לעבודת פוכבים. איזו מחיר כלב? אלו חלופי
כלב, שנאמר (תהלים מו, יג): "תמכר עמך בלא חון וגו'".
החליף עמו פרבלי ענבים ועטרות של שבלין, יינות שמנים
וסלתות, כל דבר שהוא פיוצא בו קרב לגבי מזבח -
אסורה. האחין שהיו להן תשע בהמות וכלב, חלקו ארבע
בנגד ארבע, ואחד בנגד כלב - שפנגד הכלב - אסור,
שעם הכלב - מתיר.

ב. איזהו אתנן? זה שכרה של זונה, שנאמר (יחזקאל טז, לג):
 "לכל זנות יתנו" וגו'. שכר זכר - הרי זה אסור.
 האומר לחברו: הילך מלה זה ותלין שפחתך אצל עבדי.
 רבי אומר: אתנן. רבי יוסי בר רבי יהודה אומר: אין
 אתנן, שאין אתנן אלא מן עריות, שביאתן בעברה. נתן
 לה חטין לעשות סלת, ענבים לעשות יין, זיתים לעשות
 שמן, בהמה מעפרת וילדה אצלו - הרי אלו אסורין. אבל
 נתן לה מעות, לקחה בהן יינות שמנים וסלתות, בהמה
 ונתעברה אצלו וילדה - הרי אלו מתרין. וכשם שאסורין
 באהל מועד שבמדבר, כך אסורין באהל מועד שבגלגל,
 וכשרין להקדיש בדרך הבית. נתן לה זקב; רבי יוסי ברבי
 יהודה אומר: אין עושין אותו רקועין, אפלו אחורי בית
 הפפרת, נתן לה ולא בא עליה - הרי אלו מתרין. בא
 עליה אפלו לאחר שלש שנים - הרי אלו אסורין, וזהו
 אתנן. רבי אומר: מן עריות שביאתן עברה, אבל הנותן
 לאשתו בנדתה, או שנתנה לו היא, או שנתן לה שכר
 פקעתה - הרי אלו מתרין, אף על פי שאין ראיה לדבר
 זכר לדבר (יחזקאל טז, לד): "ובתתך אתנן, ואתנן לא נתן לך"
 וגו'. נתן לה מקדשין - הרי אלו מתרין, והדין נותן שיהיו
 אסורין, ומה אם העוף שאין המום פוסל בו, אתנן ומחיר
 חל עליו, קדשים שהמום פוסל בהן, אינו דין שיהא אתנן
 ומחיר חל עליהן, תלמוד לומר (דברים כג, יט): "לכל נדר" -
 פרט לדבר הנדור.

ג. כל אסורין לגבי מזבח - ולדותיהן מתרין. רבי אליעזר אוסר. ולד טרפה - רבי אליעזר אומר: לא יקרב לגבי מזבח. וחכמים אומרים: יקרב. ומודה רבי אליעזר באפרוח שיצא מביצה טרפה, שיקרב לגבי מזבח. רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר משם רבי אליעזר בן חסמא: בהמה פשרה שינקה מן הטרפה - אסורה לגבי מזבח.

ה. כל הקדשים שנעשו טרפה לפני הקדשן ואחר כך מתו - יש להן פדיון. אחר הקדשן ומתו - אין להן פדיון, שאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים. הבכור והמעשר אין להן פדיון. חמר בהקדש מזבח מה שאין בהקדש בדרך הבית, וחמר בהקדש בדרך הבית מה שאין בהקדש מזבח, נותנין הימנו להקדש הבית את הראוי לו מאילך, ושלא מאילך. והקדש בדרך הבית אינו אלא מאילך. חמר בהקדש בדרך הבית, שהקדש בדרך הבית תחלת הקדשו מועלין בו. והקדש המזבח יש הימנו שמועלין בו, יש הימנו שאין מועלין בו. ולא התירו לאכילה אלא בפדיון. אם מתו בין תמימין ובין בעלי מומין לא יפדו. רבי שמעון אומר: יפדו. בהקדש המזבח - תמימין לא יפדו, ובעלי מומין יפדו. אחד קדשי מזבח ואחד קדשי בדרך הבית, שאם מתו, או שהפילו או שננטמאו - הרי אלו ישרפו. חטאת העוף הבאה על הספק, ואשם תלוי, וחלין שנשחטו בעזרה - רבי שמעון אומר ישרפו, רבי יהודה אומר: יקברו. כיצד קוברין חטאת העוף? היו נותנין אותה על גבי אמת המים, והיא מתגלגלת

ויוֹרֶדֶת לְנַחַל קִדְרוֹן. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה
 אָמַר: חֲלוֹן הַיְּתָה שֵׁם לְמַעַרְבוֹ שֶׁל בָּבֶל, אָמַר עַל אִמָּה,
 'רְבוּבָה' הַיְּתָה נִקְרְאת, שֵׁשׁ נוֹתְנִין חֲטָאת הָעוֹף, תֵּעָבֵר
 צוּרְתָהּ וְתֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרָפָה. פְּסוּלֵי קֳדָשִׁי קֳדָשִׁים, וְאִמּוּרֵי
 קֳדָשִׁים קָדָשִׁים, וְקֳדָשִׁי קֳדָשִׁים שְׁנַטְמָאוּ בַּפָּנִים, וּמִנְחוֹת,
 וְהַסֵּלֶת, וְהַיִּין, וְהַשֶּׁמֶן - הֵרִי אֵלָיו יִשְׂרָאֵל. בִּיצַד שׁוֹרְפִין יֵין
 וְשֶׁמֶן? הֵיוּ נוֹתְנִין אוֹתָן עַל גְּבִי מְדוּרָה בְּמוֹת שֶׁהֵן. פְּסוּלֵי
 קֳדָשִׁים קָדָשִׁים וְאִמּוּרֵי קֳדָשִׁי קֳדָשִׁים שְׁנַטְמָאוּ בַּחוּץ, וְהִפְסִח
 שִׁיָּצָא רַבּוֹ - שׁוֹרְפִין אוֹתָן לְפָנֵי הַבֵּיָרָה מֵעֲצֵי הַמַּעֲרָכָה.

מסכת בריתות

פרק ראשון

א. המגידה, רבי עקיבא מתיב קרבן, שנאמר בו ברת, ונאמר (במדבר ט, יג): "חמאו ישא האיש ההוא".

סד: שמן המשחה שעשה משה במדבר - הרי זה חייב ברת. הפסח והמילה, אף על פי שחייבים על זדון ברת - אין בהן קרבן, לפי שהן ב'קום עשה'. טמא שאכל את הקדש והבא למקדש טמא, אף על פי שחייבין על זדון ברת, ועל שנגתן חטאת - אין בהם אשם תלוי, לפי שהן בעולה ויורד. המקלל אביו ואמו, והאומר לחברו: 'לך ועבד עבודת כוכבים', והמסית והמדיח, ונביאי השקר, ועדים זוממין, אף על פי שיש בהן מיתת בית דין - אין בהן קרבן, שאין בהן מעשה. המכה אביו ואמו, וגונב נפש מבני ישראל, וזקן ממרא על פי בית דין, וכן סורר ומורה, והרוצח, אף על פי שיש בהן מעשה, ויש בהן מיתת בית דין - אין בהן קרבן, לפי שהן אינן בהכרת.

ב. אלו הן שבמיתה, האוכל טבל, וזר שאכל תרומה טהורה, ובהן טמא שאכל תרומה. וזר, וטבול יום, ומחפר

בגדים, ומחסר בפורים, ופרועי ראש, ושתויי יין ששמשו -
 בקלן במיתה. אבל הערל והאונן, והיושב - הרי אלו באזהרה.
 בעל מום - במיתה; דברי רבי וחכמים אומרים: בלא תעשה.
 מזיד - במעילה. רבי אומר: במיתה, וחכמים אומרים: ב'לא
 תעשה'. זה הכלל: כל מצות 'לא תעשה' שיש בהן מעשה
 - לוקין עליה את הארבעים. ושאינן בהן מעשה - אין לוקין
 עליה את הארבעים. ושאר כל לא תעשה שבתורה - הרי
 אלו באזהרה, בעובר על גזרת מלך. המפלת לאחר מלאת,
 והמפלת בן שמונה חי או מת, וגר שנתגר מהול, ותינוק
 שעובר זמנו, וחרש שוטח וקטן שהיו מחסרי כפרה - מביאים
 קרבן ונאכל. ספק הפילה ספק לא הפילה, ספק בן קימא
 ספק שאין בן קימא, ספק יש בו מצורת אדם ספק אין בו
 מצורת אדם - מביאה קרבן ואין נאכל. המפלת בתוך
 מלאת - פטורה מכבשם. מודים בית שמאי ובית הלל, ברוואה
 אור שמונים ואחד שדמיה טמאים, והמפלת שמונים ואחד
 - תהא חיבת בקרבן. מה לי בין יום ולילה ובין דם ללידה?
 אמרו להן בית שמאי: לא! אם אמרתם ביום שראוי להבאת
 קרבן, תאמרו בפילה שאין ראוי להבאת קרבן? כלפי דמים
 שאמרתם, הפריש בין דם ללידה, שהרוואה בתוך מלאת -
 דמיה טמאין, והמפלת בתוך מלאת - דמיה טמאין. המפלת
 בתוך מלאת - פטורה מכלום. אמרו להן בית הלל: הרי
 המפלת ליום שמונים ואחד שחל להיות בשבת תוכיח, שלא
 יצאת בשעה שראויה להביא בה קרבן, והוא יוכיח, המפלת

לֹאֹר שְׁמוֹנִים וְאַחַד שָׁל כָּל יָמוֹת הַשָּׁנָה, שָׁבֵן יֵצֵאת בְּשַׁעַה
 שְׂרָאוּיָה לְהֵבִיא בָּהּ קֶרֶבֶן - חֲתִיבַת קֶרֶבֶן. אָמְרוּ לָהֶן בֵּית
 שְׁמַאי: לֹא, אִם אָמַרְתֶּם בְּמַפְלֶת לְיוֹם שְׁמוֹנִים וְאַחַד שֶׁהוּא
 מְצַטְרֵף עִם הַיּוֹם הַבָּא אַחֲרָיו, שְׂאֵף עַל פִּי שְׂאִין רָאוּי לְקֶרֶבֶן
 יָחִיד - רָאוּי לְקֶרֶבֶן צָבוּר, תֹּאמַר בְּמַפְלֶת לֹאֹר שְׁמוֹנִים
 וְאַחַד שָׁל כָּל יָמוֹת הַשָּׁנָה, שְׂאִין הַדִּילָה רָאוּי, לֹא לְקֶרֶבֶן
 יָחִיד וְלֹא לְקֶרֶבֶן צָבוּר? אָמְרוּ לָהֶן בֵּית הֲלֵל: הֲרִי אָמַרְתֶּם,
 הַדִּילָה מְצַטְרֵף עִם הַיּוֹם הַבָּא אַחֲרָיו, בְּשֵׁם שְׁחִיבַת לְיוֹם
 שְׁמוֹנִים וְאַחַד - כִּךְ תִּהְיֶה חֲתִיבַת לֹאֹר שְׁמוֹנִים וְאַחַד, וְאֵל
 יוֹבִיחַ יוֹם שְׁמוֹנִים וּשְׁנַיִם, שִׁיֵּצֵאת בְּשַׁעַה שְׂרָאוּיָה לְהֵבִיא בָּהּ
 קֶרֶבֶן.

ג. הָאִשָּׁה שִׁישׁ עָלֶיהָ לֵידָה וְלִידָה, זִיבָה וְזִיבָה - מְבִיאָה
 קֶרֶבֶן אֶחָד. לֵידָה וְזִיבָה - מְבִיאָה שְׁנֵי קֶרֶבָנוֹת.
 לֵידָה סָפֵק וְלִידָה וְדַאי, זִיבָה סָפֵק וְזִיבָה וְדַאי - מְבִיאָה
 קֶרֶבֶן עַל וְדַאי שְׁבָהֶן יֵצֵאת. לֵידָה וְדַאי, לֵידָה סָפֵק, זִיבָה
 וְדַאי, זִיבָה סָפֵק - מְבִיאָה קֶרֶבֶן אֶחָד, וְאוֹמַרְתִּי: 'אִם הִיא
 וְדַאי - הוּא עָלָיו. אִם לֹא - הֲרִי הוּא עַל וְדַאי שְׁבָהֶן';
 דְּבַר רִי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: מְבִיאָה עַל
 וְדַאי שְׁבָהֶן יֵצֵאת.

ה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: נָזִיר מְחַסֵּר בַּפֶּרֶה לְשִׁתּוֹת יִינן. רַבִּי
 אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: גֵּר מְחַסֵּר בַּפֶּרֶה לֹאכֵל
 בְּזִבְחִים.

ה. כל חִיבֵי קִינִין שֶׁבַתּוֹרָה, חֲצִין חֲטָאוֹת וְחֲצִין עוֹלוֹת, חוץ
מִקְנֹנוּ שֶׁל שָׁל גֵּר, שָׂאֵף עַל פִּי שֶׁהֵן חוֹבָה - שְׁתִּיהֵן
הָיוּ עוֹלוֹת, רָצָה לְהֵבִיא חוֹבָתוֹ מִן בְּהֵמָה - יָבִיא, הֵבִיא
עוֹלוֹת בְּהֵמָה לְכַפּוּרִים - יָצָא. מִנְחוֹת וְנִסְכִּין - לֹא יָצָאוּ,
לֹא אָמְרוּ קֵן אֶצֶל לְהַקֵּל עָלָיו. הֵבִיא לְצָרְעָתוֹ - יִחְזֹר וְיָבִיא
לְכַפָּרְתּוֹ. לְנִזִּירוֹתוֹ - יִחְזֹר וְיָבִיא לְכַפָּרְתּוֹ. אֲרֻבָּעָה מִבִּיאִין
עַל זֶדֶן בְּשִׁנְגָּה, בָּקָן בְּאַנָּס פְּטוּרִין, חוץ מִן הַנָּזִיר.

ו. חֲמִשָּׁה מִבִּיאִין קָרְבָּן עוֹלָה וְיֹזֶרֶת, יֵשׁ בָּהֶן דֵּל וְעֹשִׁיר,
יֵשׁ בָּהֶן דֵּל דָּדִים. מְצוּרַע וְיוֹלָדֶת, דֵּל וְעֹשִׁיר -
מִבִּיא אֶחָד תַּחַת אֶחָד, מְטֵמָא מְקַדֵּשׁ דֵּל דָּדִים - מִבִּיא
שְׁנַיִם תַּחַת אֶחָד, מִכָּאן אֶתָּה מִחֻשָּׁב לְעֹשִׁירִית הָאִיפָה
בְּשֹׁה פְּרוּטָה.

ז. מְצוּרַע שֶׁנִּתְנַנֵּעַ, חֹזֵר וְנִתְנַנֵּעַ, חֹזֵר וְנִתְנַנֵּעַ - מִבִּיא קָרְבָּן
אֶחָד עַל הַכֹּל, הֵבִיא צִפְרִיו וְנִתְנַנֵּעַ, הֵבִיא צִפְרִיו
וְנִתְנַנֵּעַ - מִבִּיא קָרְבָּן עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד; דְּבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר.
וְחֻכָּמִים אוֹמְרִים: קָרְבָּן אֶחָד עַל הַכֹּל, עַד שִׁיבִיא אֲשָׁמוֹ.
הֵבִיא אֲשָׁמוֹ וְנִתְנַנֵּעַ, הֵבִיא אֲשָׁמוֹ וְנִתְנַנֵּעַ - מִבִּיא קָרְבָּן עַל
כָּל אֶחָד וְאֶחָד. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: קָרְבָּן אֶחָד עַל הַכֹּל, עַד
שִׁיבִיא חֲטָאתוֹ. נָזִיר שֶׁנִּטְמָא וְחֹזֵר וְנִטְמָא, מִבִּיא קָרְבָּן אֶחָד
עַל הַכֹּל. נִטְמָא יוֹם שְׁבִיעִי שָׁלוֹ, וְחֹזֵר וְנִטְמָא יוֹם שְׁבִיעִי
שָׁלוֹ - מִבִּיא קָרְבָּן אֶחָד עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד; דְּבָרֵי רַבִּי.
וְחֻכָּמִים אוֹמְרִים: קָרְבָּן אֶחָד עַל הַכֹּל, עַד שִׁיבִיא חֲטָאתוֹ.

ה. האשה שילדה ולדות הרבה, הפילה בתוך שמונים נקבה, וחזרה והפילה בתוך שמונים נקבה, המפלת בתוך שמונים נקבה, המפלת תיומין - מביאה קרבן אחד על הכל; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: מביאה לראשון ואין מביאה לשני, מביאה לשלישי ואין מביאה לרביעי.

ט. אלו דברים שבין שפחה חרופה לכל עריות: כל עריות שבתורה - הרי אלו חייבין על זיונן כרת ועל שנגנתן חטאת, ועל לא הודעו אשם תלוי, מה שאין כן בשפחה חרופה. כל עריות שבתורה - עושה אנס כרצון, שאין מתבונן במתבונן, מערה כגומר, ושנה כדרפה ושלד כדרפה - חייבת על כל ביאה וביאה, מה שאין כן בשפחה חרופה. כל עריות, עשה קטן כגדול לחיב על הגדול. ובשפחה, אם ה'יה קטן - הרי אלו פטורין. כל עריות - שניהן לוקין. ובשפחה - היא לוקה והוא אינו לוקה. כל עריות - שניהם מביאין קרבן. ובשפחה - הוא מביא והיא אינה מביאה. כל עריות - בחטאת, ושפחה - באשם. כל עריות - בנקבה, ושפחה - בזכר. כל עריות - חייב על כל ביאה וביאה. בשפחה - אחת על ביאות הרבה. כל עריות שבתורה - בית דין חייב על הוראתן, מה שאין כן בשפחה חרופה. כל עריות - כהן משוח שחורה ועשה - חייב. ובשפחה - עשה אף על פי שלד חורה - מביא אשם ודאי. רבי ישמעאל אומר: בשפחה כנענית הכתוב מדבר, נשואה לעבד כנעני. אחרים אומרים משמו: נשואה לבן חורין. רבי

עקיבה אומר: מן התורה חציה שפחה וחציה פת חורין -
נשואה לבן חורין.

י. הבא על אחת מכל עריות האמורה בתורה, הוא בהעלם
אחד והיא בחמשה העלמות, הוא מביא חטאת
והיא מביאה חמש חטאות. כל עריות בהעלם אחת, והיא
בחמשה העלמות. היא מביאה חטאת אחת והוא מביא
חמש חטאות. כל עריות אחד גדול ואחד קטן - הקטן
פטור. אחד נער ואחד ישן - הישן פטור. אחד שוגג ואחד
מזיד - השוגג בחטאת והמזיד בהכרת.

יא. חמשה אשמות הן: אשם גולה, אשם מעילה, אשם
שפחה חרופה, אשם נזיר, ואשם מצורע. רבי
אליעזר אומר: אשם תלוי.

יב. שתי יין פוסל בעבודה וחיב במיתה. איזהו שתי יין?
כל ששתה רביעית יין בן ארבעים יום הימנו
למעלה, שתה מנתו, יתר מרביעית - פטור. שתה פחות
מרביעית בן ארבע בן חמש שנים - חיב. בין שמזגו ובין
ששתאו חצאין. רבי אליעזר אומר: שתאו כלו באחד -
חיב. מזגו ושתאו, או שתאו חצאין - פטור. רבי יהודה
אומר: על תיין במיתה, ועל המשפרין באזהרה. לפיכך, אם
אכל דבלה קעילית או ששתה חלב ודבש - הרי זה לוקה
ארבעים, ועובר בלא תעשה. וכשם שאם היה כהן פסול
בעבודה - חיב בה מיתה, כך אם היה חכם או תלמיד

חכם - אסור ללמד ולהורות. רבי יוסי ברבי יהודה אומר:
אם היה חכם - מתר ללמד.

יג. הבא על אמו - חייב משם שני לאוין. הבא על אחות
אביו - חייב משם שני לאוין. אומר רבי יוחנן בן
נורי: יש לי עוד בהן תשע! ביצר? נשא את האשה וחזר
ונשא את בת אחיה, חזר ונשא את בת אחותה, חזר ובא
על הזקנה - חייב משום אותו השם, ובקטו, ואשת אחיו
ואשת אחי אביו, ואשת איש והנדה. אמרו לו: אחרים
שקרו לפניה לא אמרו 'חמותו ואם חמותו ואם חמיו' במגן
הזה. אומר רבי שמעון: וכי מה היה ענין שחיטה אצל
אכילה? שרבי עקיבה שאל שחיטה והן משיבין אותו
אכילה?! אלא שרבי יהושע שאל אכילה בפני עצמה,
והשיבוהו אכילה מתוך אכילה, אומר לו רבי עקיבא: בהמה
בשבת, אלא שקפחתני בשעת הדין.

פרק שני

א. עד אומר: 'חלב אכל', ועד אומר: 'שמן אכל'. עד
אומר: 'חלב אכל'. ואשה אומרת: 'שמן אכל'.
אשה אומרת: 'חלב אכל'. ואשה אומרת: 'שמן אכל' -
מביא אשם תלוי. עד אומר לו: 'חלב אכלת', והוא אומר:
'שמן אכלתי' - פטור. שנים אומרים לו: 'חלב אכלת',

והוא אומר: 'שמן אבלתי' - הן נאמנין; דברי רבי מאיר.
אמר לו רבי יהודה: היאך אתה אומר לזה: 'עמד והתנדה',
והוא אומר: 'כל עצמי לא חטאתי', מה אם ירצה ויאמר:
'מזיד אני' - אין נאמן. אמר רבי שמעון: אימתי? בזמן
שהורו לבן מתחלה, אבל אם אמר לו: 'חלב אבלתי', והוא
אומר: 'שמן אבלתי', משיגיעוהו חזר ואמר: 'מזיד אני' -
אין נאמן.

ב. אחד האוכל, ואחד ממחה ושותה, ואחד הסף. אבל
וחזר ואכל, וחזר ואכל, אם יש מתחלת אכילה
ראשונה ועד סוף אכילה האחרונה כדי אכילת פרס -
מצטרפין. ואם לאו - אין מצטרפין. שתה וחזר ושתה, וחזר
ושתה, אם יש מתחלת שתיה ראשונה ועד סוף שתיה
אחרונה כדי שתית רביעית - מצטרפין, ואם לאו - אין
מצטרפין. כשם שאכילתה בכזית - כך שתיה בכזית.
ואכילה ושתיה - אין מצטרפין. האוכל כזית אפילו מחמשת
המינין - הרי אלו מצטרפין. אבל כחצי זית, ונודע לו, וחזר
ואכל כחצי זית, אפילו ממין אחד - אין מצטרפין.

ג. ספק חטא ספק לא חטא - מביא אשם תלוי. חטא ואין
ידוע באיזה חטא חטא - מביא חטאת. חטא ונודע
לו חטאתו, שכתוב באיזה חטא חטא - הרי זה מביא חטאת,
ותשחט לשום מה שהוא, ותאכל, וחזר ומביא חטאת על
הידיעה, ותשחט לשום מה שהוא ותאכל.

ה. המביא חטאת על שני חטאים - תרעה עד שתסתאב, ותמכר, ויביא בדמי חציה לזה, ובדמי חציה לזה שתי חטאות. על חטא אחת - יביא את איזו מהן שירצה. שניה - תרעה עד שתסתאב ותמכר, ויפלו דמיה לנדרבה. שתי חטאות על שני חטאים, זו תשחט לשום מה שהיא, וזו תשחט לשום מה שהיא.

ה. שנים שהביאו חטאת על שני חטאים - תרעה עד שתסתאב, ותמכר, ויביא בדמי חציה לזה, ובדמי חציה לזה. שתי חטאות על חטא אחד - יביא את איזו מהן שירצה. שניה - תרעה עד שתסתאב ותמכר, ויפלו דמיה לנדרבה. שתי חטאות על שני חטאים - זו תשחט לשום מה שהיא, וזו תשחט לשום מה שהיא.

ו. שנים שנתערבו חטאותיהן - חטאת יחיד וחטאת יחיד, חטאת צבור וחטאת צבור, חטאת יחיד בחטאת צבור, אפלו הן משני מינין - זו תשחט לשום מה שהיא, וזו תשחט לשום מה שהיא.

ז. המביא חטאתו ושחטה, ספק גזרק הדם ספק לא גזרק הדם - יצא. אם היתה מחסר בפרה, ספק חשבה ספק לא חשבה - הרי זה מביא חטאת העוף ספק. שנים שחטא אחד מהן, ואין ידוע איזה, יביאו חטאת בשתפות, יתנו עליה ותאכל; דברי רבי שמעון. ורבי יוסי פוטר. מודה רבי יוסי, שזה מביא אשם תלוי, וזה מביא אשם תלוי.

ומודה רבי יוסי בשנים, שהיה אחד מהן מחסר בפרה, ואין ידוע איזהו, יביאו חטאת בשתפות, ויתנו עליה, ותאכל.

ה. שבת את התורה ועבר עברות הרבה - חייב על כל אחת ואחת. ביצד? היה יודע שיש חלב, ואמר: 'אין זה חלב שחיבנו עליו'. היה יודע שיש דם, ואמר: 'אין זה דם שחיבנו עליו' - חייב על כל אחת ואחת. האוכל בזית חלב, בזית פגול, בזית נותר, ובזית טמא, בהעלם אחד - מביא חטאת. ספק אכל ספק לא אכל - מביא אשם תלוי.

ט. הבא על אחותו, ועל אחות אביו, ועל אחות אמו, ועל אחות אשתו, ועל אשת אחיו, ועל אשת אחי אביו, ועל הנדה - מביא חטאת. ספק בא ספק לא בא - מביא אשם תלוי. אשתו ואחותו, בא על אחת מהן, ואין ידוע על איזו בא; שתי נשיו, אחת נדה ואחת שאינה נדה, בא על אחת מהן, ואין ידוע על איזו בא; חלב ונותר לפגיו, אכל מאחד מהן, ואין ידוע מאיזה מהן אכל; שבת ויום הכפורים, עשה מלאכה באחד מהם, ואין ידוע באיזה מהן עשה; רבי אליעזר מחייב חטאת. ורבי יהושע פוטר. רבי אליעזר אומר: "חטאתו אשר חטא" (ויקרא ה, כג) - זה מכל מקום. אמר לו רבי יהושע: "או הודע אליו חטאתו אשר חטא" - לכשיודע לו חטאתו. אמר רבי יוסי: אף על פי שהיה רבי יהושע פוטר מן החטאת - מחיבו היה אשם

תלוי. רבי יהודה אומר: רבי אליעזר מחיב חטאת ורבי יהושע פוטר. רבי שמעון אומר: רבי אליעזר מחיב חטאת, ורבי יהושע אשם תלוי. אמר לו רבי יהודה: ולא בזה חיב רבי יהושע אשם תלוי, אלא ספק חטא ספק לא חטא. אבל זה שחטא ודאי היאך מביא אשם תלוי? אמר לו רבי שמעון: כל עצמו בזה דבר הכתוב, "ולא ידע ואשם ונשא עונו" (ויקרא ה, יט), והביא איל תמים מן הצאן. אמר רבי יהודה: לא נחלקו רבי אליעזר ורבי יהושע על המתפונ לעשות מלאכה ועשה פיוצא בה. ביצד? אשתו ואחותו, נתפון לבא על זו ובא על זו; שתי נשיו, אחת נדה ואחת שאינה נדה, נתפון לבא על זו ובא על זו; תאנים וענבים לפניו, נתפון ללקט תאנים ולקט ענבים, ענבים ולקט תאנים. שחורות ולקט לבנות, לבנות ולקט שחורות; רבי אליעזר מחיב חטאת ורבי יהושע פוטר. הנה רבי יהושע אומר: אף אשם תלוי. רבי שמעון שזורי אומר: לא נחלקו אלא על דבר שמשום שני שמות, שרבי אליעזר מחיב חטאת ורבי יהושע פוטר.

ג. יום הכפורים שחל להיות ערב שבת, עשה מלאכה בין השמשות; רבי אליעזר מחיב חטאת ורבי יהושע פוטר. אמר רבי יוסי: איני רואה דברי רבי אליעזר בזה, שאני אומר כתב שתי אותיות, אחת בשבת ואחת ביום הכפורים - פטור, שאין שני ימים מצטרפין למלאכה אחת. אמרו לו: מכה בפטיש יוכיח! אמר להן: הגבהה היתה

בשבת והורדה ביום הכפורים, עשה מלאכה בין השמשות
של יום הכפורים, בין מקפניו ובין מאחריו - פטור מאשם
תלוי, שכל היום מכפר. עשה מלאכה בין השמשות של
שבת, בין מקפניו ובין מאחריו - הרי זה חייב.

יא. יום הכפורים שחל להיות בשבת, ועשה מלאכה בין
מקפניו ובין מאחריו - פטור מאשם תלוי, שכל היום
מכפר. עשה מלאכה בחצי היום; רבי ישמעאל מתיב שתי
חטאות ורבי עקיבה פוטר. שרבי ישמעאל אומר: שבת היא
לחייב על שבת בפני עצמה, ויום הכפורים בפני עצמו.

יב. האוכל פזית דם מן בהמה, מן חיה מן עופות טהורין
- מביא חטאת. ספק אכל ספק לא אכל -
מביא אשם תלוי, ואינו חייב אלא דם שחיטה בלבד. דם
נחירה, ודם העקור, ודם הקנה שהנפש יוצאת בו - חייבין
עליו. דם התמצית - באזהרה. רבי יהודה אומר: בהכרת.
דם הטחול ודם הלב, דם כליות ודם אברים - הרי אלו
ב'לא תעשה'. דם מהלכי שתיים, דם ביצים, ודם שרצים -
אסור, ואין חייבין עליו. דם דגים ודם חגבים - הרי זה מותר.

יג. המחה את החלב וגמאו, הקפה את הדם ואכלו, אם
יש בו פזית - חייב. נתערב עם אחרים, אם יש
בו פזית - הרי זה חייב. נתבשל עם אחרים - הרי זה פנותן
טעם, אכל כחצי זית ושטה כחצי זית ממין אחד - הרי
זה חייב.

יד. המביא ואשם תלוי על ספק מעילה בדברי רבי עקיבה,
ונודע לו שחטא, שממין שמביא על לא הודע
- מביא על הודע. האשה שהביאה חטאת העוף על ספק
לידתה, ונודע לה שלא ילדה - הרי זה חלין. תתננה
לחברתה ושילדה ודאי - תעשנה ודאי, שממין שמביאה
על 'לא הודע' - מביאה על הודע, ממליקתה ונודע לה
שמצה דמה בפרה - אסור באכילה. משמצה דמה בפרה
- אסור בהנאה, שעל הספק באה מתחלתה, בפרה ספקה
והלכה לה.

פרק שלישי

א. חתיכה של חלב קדש וחתיכה של חלין, אבל את אחת
מהן, ואין זו ידוע איזו מהן אבל - מביא חטאת
ואשם תלוי. ובדברי רבי עקיבה: מביא שני אשמות תלויין.
אבל שניה - מביא חטאת ואשם ודאי. אבל אחד את
הראשונה, ובא אחר ואכל את השניה - הן הן בדברי רבי
שמעון, הן הן בדברי רבי יוסי.

ב. חתיכה קדש וחתיכה חלין, אבל את הראשונה וחזר ואכל
את השניה בהעלים אחד, מביא חטאת ואשם
ודאי, בשתי העלמות - מביא שתי חטאות ואשם ודאי.

ג. חתיכה של פגול וחתיכה של חֲלִין, אכל את אחד מהן, ואין ידוע איזה מהן אכל - מביא אשם תלוי. אכל שניה - מביא חטאת ואשם. אכל את הראשונה, ובא אחר ואכל את השניה - יביא חטאת בשתפות, ויתנה עליה ותאכל; דברי רבי שמעון. ורבי יוסי פוטר. מודה רבי יוסי, שזה מביא אשם תלוי, וזה מביא אשם תלוי. חתיכה של חלב פגול, וחתיכה של חֲלִין, אכל את אחת מהן ואין ידוע איזה מהן אכל, מביא שני אשמות תלוין. אכל שניה, מביא שתי חטאות. אכל אחד את הראשונה, ובא אחר ואכל את השניה - הן הן דברי רבי שמעון, הן הן דברי רבי יוסי.

ד. חתיכה של חלב פגול וחתיכה של נותר. אכל את אחת מהן ואין ידוע איזה מהן אכל. מביא שני אשמות תלוין; רבי אליעזר אומר: מביא חטאת ואשם תלוי. אכל שניה - מביא שלש חטאות. אכל אחד את הראשונה, ובא אחר ואכל שניה; הן הן דברי רבי שמעון, הן הן דברי רבי יוסי.

ה. חתיכה של פגול וחתיכה של נותר, אכל את אחד מהן ואין ידוע איזו מהן אכל; רבי אליעזר מחייב חטאת ורבי יהושע פוטר. אכל שניה - מביא שתי חטאות.

ו. חתיכה של חלב פגול וחתיכה של חלב נותר, אכל את אחת מהן, ואין ידוע את איזו מהן אכל - מביא

חטאת ואָשם תָּלוּי; וּבִדְבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: מֵבִיא שְׁתֵּי חֲטָאוֹת.
אָכַל שְׁנֵייהָ בְּהֶעֱלֵם אֶחָד - מֵבִיא שְׁנֵי חֲטָאוֹת וְאָשָׁם וְדָאִי.
בְּשְׁנֵי הָעֲלָמוֹת - מֵבִיא שְׁלֹשׁ חֲטָאוֹת וְאָשָׁם וְדָאִי.

י. חֲתִיבָהּ שֶׁל חֶלֶב פָּגוּל קָדָשׁ וְחֲתִיבָהּ שֶׁל נוֹתֵר, אָכַל אֶת
אֶחָת מֵהֶן, וְאֵין יָדוּעַ אֶת אִיזוֹ מֵהֶן אָכַל - מֵבִיא
חֲטָאת וְאָשָׁם תָּלוּי. וּבִדְבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא: מֵבִיא חֲטָאת וְשְׁנֵי
אֲשָׁמוֹת תָּלוּיִן. וּבִדְבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: מֵבִיא שְׁלֹשׁ חֲטָאוֹת.
אָכַל שְׁנֵייהָ בְּהֶעֱלֵם אֶחָד - מֵבִיא שְׁלֹשׁ חֲטָאוֹת וְאָשָׁם וְדָאִי.
בְּשְׁנֵי הָעֲלָמוֹת - מֵבִיא אַרְבַּע חֲטָאוֹת וְאָשָׁם וְדָאִי.

פֶּרֶק רְבִיעִי

א. הָאוֹכֵל חֲמִשׁ חֲתִיבוֹת מְזַבֵּחַ אֶחָד, בְּחֻמְשָׁה תִּמְחֻוּיִין
בְּהֶעֱלֵם אֶחָד - אֵין מֵבִיא אֲלָא חֲטָאת אֶחָת.
וְעַל סִפְקָן - אֵין מֵבִיא אֲלָא אָשָׁם תָּלוּי אֶחָד. בְּחֻמְשָׁה
הָעֲלָמוֹת - מֵבִיא חֲמִשׁ חֲטָאוֹת. וְעַל סִפְקָן מֵבִיא חֻמְשָׁה
אֲשָׁמוֹת תָּלוּיִין. רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר
בֶּן רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אִפְּלוּ אָכַל חֲמִשׁ חֲתִיבוֹת מִחֻמְשָׁה
וּבָחִים בְּהֶעֱלֵם אֶחָד - אֵין מֵבִיא אֲלָא חֲטָאת אֶחָת. וְעַל
סִפְקָן - אֵין מֵבִיא אֲלָא אָשָׁם תָּלוּי אֶחָד. זֶה הַכָּלָל: כָּל
הַמֵּבִיא עַל הַנִּדְעוֹ חֲטָאת - מֵבִיא עַל לֹא הַנִּדְעוֹ אָשָׁם תָּלוּי.
וְכָל שֶׁאֵין מֵבִיא עַל הַנִּדְעוֹ חֲטָאת - אֵין מֵבִיא עַל לֹא

הוֹדְעוּ אֱשֶׁם. אֲבָל אִם אָכַל חֵמֶשׁ חֲתִיכוֹת מִזֶּבַח אֶחָד לִפְנֵי
זְרִיקַת דָּמִים, אִפְּלוּ בְּהֶעֱלֵם אֶחָד - מִבֵּיא חֲטָאת עַל כָּל
אֶחָת וְאֶחָת.

ב. הַמִּבֵּיא חֲטָאת וְאֱשֶׁם עַל חֲטָא, וְנוֹדַע לוֹ שֶׁלֹּא חֲטָא.
עַד שֶׁלֹּא נִשְׁחַט - יֵצֵא וְיִרְעֶה בְּעֶדְרָה, מִשְׁנִשְׁחַט
- תֵּעָבֵר צוּרְתּוֹ וַיֵּצֵא לְבֵית הַשְּׂרָפָה.

ג. שׁוֹר הַנִּסְקָל, נִמְצָאוּ עֲדָיו זִוְמָמִין - מִתֵּר בְּהֶנְאָה. עֲגֹלָה
עֲרוּפָה, נִמְצָאוּ עֲדֶיהָ זִוְמָמִין - מִתֵּרַת בְּהֶנְאָה. חִיבִי
עֲגֹלָה עֲרוּפָה שֶׁעָבַר עָלֶיהָ יוֹם הַכַּפּוּרִים - חִיבִין לְהֵבִיא
לְאַחֵר יוֹם הַכַּפּוּרִים. מִצָּאוּ אֶת הַחוֹרֵג - בֵּין כֶּךָ וּבֵין כֶּךָ
הוֹרְגִין אוֹתוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר לה, ג): "וְלֹאֲרֹץ לֹא יִכְפֹּר לָדָם
אֲשֶׁר שָׁפַךְ בָּהּ כִּי אִם בָּדָם שִׁפְכוּ".

ד. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מִתְנַדֵּב אָדָם אֱשֶׁם תָּלוּי בְּכָל יוֹם
וּבְכָל שָׁעָה שִׁירְצָה, הָיָה נִקְרָא 'אֱשֶׁם חֲסִידִים'.
אָמְרוּ עָלָיו עַל כֵּךָ בֶּן בּוּטִי, שֶׁהָיָה מִתְנַדֵּב אֱשֶׁם תָּלוּי
בְּכָל יוֹם וַיּוֹם, חוּץ מֵאַחֵר יוֹם הַכַּפּוּרִים יוֹם אֶחָד. אָמַר:
הַמַּעֲוֹן! אֵלּוּ הָיוּ מִנִּיחִים לִי - הָיִיתִי מִבֵּיא, אֵלֶּא אוֹמֵר:
הַמֵּתֵן עַד שֶׁתִּפְגֹּם לְבֵית הַסֶּפֶק. וְחֻכָּמִים אוֹמְרִים: אֵין מִבֵּיאִין
אֱשֶׁם תָּלוּי אֵלֶּא עַל דְּבַר שְׁזָדוֹנוֹ כֶּרֶת וְשִׁנְגָתוֹ חֲטָאת. אֱשֶׁם
גֹּזֵלָה, אֱשֶׁם מְעִילָה, אֱשֶׁם שֶׁפָּחָה חֲרוּפָה שֶׁהֵבִיָּאה פָחוֹת
מִשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֵי חֹדֶשׁ וַיּוֹם אֶחָד, שֶׁלֹּא בְּכֶסֶף שְׁקָלִים - פָּסוּלִין.
הֵבִיאִין יֶתֶר עַל שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֵי חֹדֶשׁ וַיּוֹם אֶחָד, אִפְּלוּ הֵן זִקְנִים

- בשרין. אשם נזיר, ואשם מצרע, שהביאן יתר על שנים
עשר חדש - פסולין. הביאן פחות משנים עשר חדש, אפלו
ליום השמיני - בשרין. הביאן בסלע, הביאן בשקל, הביאן
בחמשה דינרין - בשרין.

ה. המפריש שתי סלעים לאשם, לקח באחת מהן איל
לאשם, אם היה יפה שתי סלעים - יקרב
אשמו, ושניה - תפול לנדבה. אם לאו - ירעה עד שיסתאב,
וימכר, ויביא בדמיו אשם יפה שתי סלעים ושניה תפל
לנדבה. לקח בהן שני אילים לאשם, אם היה אחד מהן
יפה שני סלעים - יקרב אשמו, והשני - ירעה עד שיסתאב,
וימכר ויפלו דמיו לנדבה, אם לאו - שניהם ירעו עד
שיסתאבו, וימכרו ויביא מהן אשם היפה שתי סלעים,
והשאר יפלו לנדבה. לקח בהן שני אילים לחצין אחד יפה
שתי סלעים ואחד יפה עשרה זוז; היפה שני סלעים - יקרב
לאשמו, והשני למעילתו. אחד לאשם ואחד לחצין, אם היה
של אשם יפה שני סלעים - יקרב לאשמו, והשני למעילתו.
יביא סלע וחמשה מביתו. לקח איל אחד בסלע ופטמו,
והרי הוא יפה שתים - בשר, יביא סלע מביתו. הפריש
איל אחד מעדרו בשעת הפרשתו יפה סלע, ובשעת הקרבתו
יפה שתים - בשר. בשעת הפרשה יפה שתים ובשעת
הקרבתו יפה סלע - פסול.

ו. המביא אשם תלוי על ספק חלב, ועל ספק דם, ונודע
לו שלא חטא; עד שלא נשחט - יצא וירעה

בְּעֶדֶר. מִשְׁנֵשֶׁחַט - תִּעָבֵר צוּרְתּוֹ וַיּוֹצֵא לְבֵית הַשְּׂרָפָה. הַפְּרִישׁ חֲטָאת לְחֶלֶב, וְהֵבִיא לְדָם, לְדָם וְהֵבִיאה לְחֶלֶב - הָרִי זֶה מָעַל וְלֹא כִפָּר. הַפְּרִישׁ מַעוֹת לְחֲטָאת הַחֶלֶב, וְהֵבִיֵּאן לְחֲטָאת דָּם, לְחֲטָאת דָּם וְהֵבִיֵּאן לְחֲטָאת חֶלֶב, בְּשׁוּגֵג - מָעַל, לְפִיכָךְ כִּפָּר, בְּמִזִּיד - לֹא מָעַל, לְפִיכָךְ לֹא כִפָּר. הַפְּרִישׁ עֲשִׂירִית הָאִיפָה וְהִעֲשִׂיר. עַד שֶׁלֹּא קִדְּשָׁה בְּכָלִי - הָרִי הִיא כָּכָל הַמִּנְחוֹת, תִּפְדָּה וְתֵאָכֵל. מִשְׁקֵדְשָׁה בְּכָלִי - תִּעָבֵר צוּרְתָהּ וְתֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרָפָה. הַפְּרִישׁ מַעוֹת לְעֲשִׂירִית הָאִיפָה, וְהִעֲשִׂיר - יוֹסִיף וַיִּקַּח בָּהּ תוֹרִין וּבְנֵי יוֹנָה. הַפְּרִישׁ תוֹרִין וּבְנֵי יוֹנָה, וְהִעֲשִׂיר - סְתוּמִים יָמוּתוּ, שְׂאִין פְּדִיּוֹן לְעוֹף. מִפְּרָשִׁים, חֲטָאת - תָּמוּת, וְעוֹלָה - תִּקְרָב עוֹלָה. הַפְּרִישׁ מַעוֹת תוֹרִין וּבְנֵי יוֹנָה, וְהִעֲשִׂיר - יוֹסִיף וַיִּקַּח בָּהֶן בִּשְׂבָּה וּשְׁעִירָה.

ו. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: בְּכָל מָקוֹם הַקָּדִים בְּרִיאַת שָׁמַיִם לָאָרֶץ, בְּמָקוֹם אֶחָד הוּא אוֹמֵר (בְּרֵאשִׁית ב, ד): "בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם" - מִלֵּמַד שֶׁשְׁקוּלִין זֶה בָּזָה. בְּכָל מָקוֹם הַקָּדִים אֲבָרָהֶם לְאֲבוֹת, בְּמָקוֹם אֶחָד הוּא אוֹמֵר (וַיִּקְרָא כו, מב): "וַיִּבְרָתִי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב" וְגו' - מִלֵּמַד שֶׁשְׁקוּלִין זֶה בָּזָה, שֶׁלִּשְׁתֵּן. בְּכָל מָקוֹם הַקָּדִים מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן, בְּמָקוֹם אֶחָד הוּא אוֹמֵר (שְׁמוֹת ו, כו): "הוּא אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה" - מִלֵּמַד שֶׁשְׁקוּלִין זֶה בָּזָה. בְּכָל מָקוֹם הַקָּדִים יְהוֹשֻׁעַ לְכֹלֵב, בְּמָקוֹם אֶחָד הוּא אוֹמֵר (בְּמִדְבָּר לב, יב): "בָּלְתִּי כָלֵב בֶּן יִפְנֶה הַקִּנּוּי וַיְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוֹן" - מִלֵּמַד שֶׁשְׁנֵיהֶן שְׁקוּלִין זֶה בָּזָה.

מסכת מעילה

פרק ראשון

א. רבי יהושע אומר: קדשי קדשים ששחטן בדרום - מועלין בהן. שחטן בדרום וקבל דמן בצפון, בצפון וקבל דמן בדרום, שחט ביום וזרק בפילה, בפילה וזרק ביום, נתן את הנתנין למטה למעלה, ואת הנתנין למעלה למטה, ואת הנתנין בפנים בחוץ, ואת הנתנין בחוץ בפנים, או ששחטן חוץ לזמנן וחוץ למקומן - מועלין בהן. כלל אומר רבי יהושע: כל שהיה לה שעת הטר לבהנים - מועלין בה, וכל שלא היה לה שעת הטר לבהנים - אין מועלין בה. פגל בקדשי קדשים - מועלין בו, ובקדשים קלים - אין מועלין בו. יש נותר שמועלין בו, ויש נותר שאין מועלין בו. כיצד? לן לפני זריקת דמים - מועלין בו, לאחר זריקת דמים - אין מועלין בו. אבל טמא שנשטמא, בין לפני זריקת דמים ובין לאחר זריקת דמים - אין מועלין בו, מפני שהציץ מרצה עליו.

ב. בשר קדשי קדשים שיצא לפני זריקת דמים, ונזרק את הדם עליו; רבי אליעזר אומר: מועלין בו, ואין

חִיבִין עָלָיו מִשּׁוּם פָּגוּל נֹתֵר וְטָמֵא. רַבִּי עֲקִיבָא אָמַר:
הֲרֵצָה הִצִּיץ עַל הַיּוֹצֵא, אֵין מוֹעֲלִין בּוֹ, אֲבָל חִיבִין עָלָיו
מִשּׁוּם פָּגוּל נֹתֵר וְטָמֵא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: בְּשִׁשְׁבַּתִּי בִּכְפֹר
עֲבֹ, מִצָּאֵנִי תִלְמִיד אֶחָד מִתְלַמְּדֵי רַבִּי עֲקִיבָא, וְאָמַר לִי:
בָּשָׂר שִׁינְאָה חוּץ לְקִלְעִים וְנִזְרַק אֶת הַדָּם עָלָיו - הֲרֵצָה!
וּבְשִׁבְעָתִי וְהֲרֵצָתִי הַדְּבָרִים לִפְנֵי חֲבֵרִי בַּגָּלִיל, אָמְרוּ לִי:
וְהֵלֵא פָסוּל הוּא! הֲאֵיךְ מְרַצָּה עַל הַפָּסוּל? וּבָאתִי וְהֲרֵצָתִי
הַדְּבָרִים לִפְנֵי רַבִּי עֲקִיבָא, וְאָמַר לִי: הֲרִי הַמִּפְרִישׁ חֲטָאתוֹ
וְאֶבְדָּהּ, וְהַפְרִישׁ אַחֲרֶת תַּחֲתֶיהָ, וְאַחֵר כֶּךָ נִמְצְאָה הָרֵאשׁוֹנָה,
וְהֲרִי שְׁתִּיתִּהֶן עוֹמְדוֹת - מוֹעֲלִים בְּשִׁתִּיתָהֶן. שְׁחָטָהּ וְהֲרִי דָמָהּ
מִנָּח בַּבּוֹסוֹת - מוֹעֲלִין בְּשִׁתִּיתָהֶן, נִזְרַק דָּמָהּ שֶׁל אַחַת מֵהֶן
- הִצִּיל אֶת הַבָּשָׂר חֲבֵרְתָּהּ מִן הַמַּעֲיֵלָה, אִם הִצִּיל אֶת
הַבָּשָׂר חֲבֵרְתָּהּ מִן הַמַּעֲיֵלָה, אַף עַל פִּי שֶׁפָּסוּל, דִּין הוּא
שִׁינְאִיל אֶת בָּשָׂרָהּ.

ג. אַמּוּרֵי קֳדָשִׁים קָדָשִׁים שִׁינְאָאוּ לִפְנֵי זְרִיקַת דָּמִים, וְנִזְרַק
אֶת הַדָּם עֲלֵיהֶן; רַבִּי אֶלְיעָזָר אָמַר: אֵין מוֹעֲלִין
בָּהֶן, וְאֵין חִיבִים עֲלֵיהֶם מִשּׁוּם פָּגוּל נֹתֵר וְטָמֵא. רַבִּי
עֲקִיבָא אָמַר: הֲרֵצָה הִצִּיץ עַל הַיּוֹצֵא, מוֹעֲלִין בָּהֶן וְחִיבִין
עֲלֵיהֶם מִשּׁוּם פָּגוּל נֹתֵר וְטָמֵא. פָּרִים הַנִּשְׂרָפִים, בִּיּוֹן
שִׁשְׁחָטָן וְזֶרֶק דָּמָן - מוֹעֲלִין בָּהֶן, וְחִיבִין עֲלֵיהֶם מִשּׁוּם פָּגוּל
נֹתֵר וְטָמֵא; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֲכָמִים אֹמְרִים: אֵין פָּגוּל
בַּפָּנִים. כָּל חֲטָאוֹת הַמֵּתוֹת - תְּדָמִים יִלְכוּ לָהֶם הַמָּלַח, לֹא
נִהְיִין וְלֹא מוֹעֲלִין. חֲטָאת שְׁמִתָּה מַעֲצָמָה, וְעוֹלָה שְׁמִתָּה

מעצמה - אין מועלין בהן. עולת העוף שמצה את דמה
- יצא מידי מעילה, הנוצה והמוראה - מועלין בה עד
שתצא לבית הדשן.

ה. המפריש מעות לגזירותו - לא נהנין ולא מועלין, מפני
שהן ראויין להביא בכֶּלֶן שְׁלָמִים. במה דברים
אמורים? בזמן שהיו סתומים, אבל אם מפרשין - מועלין
בדמי חטאת ובדמי עולה, ואין מועלין בדמי שְׁלָמִים. אם
היתה בהמה - מועלין בחטאת ובעולה, ואין מועלין בשְׁלָמִים.
מת, היו סתומין - יפלו לנדבה, אם היו מפרשין, דמי
חטאת ילכו לים המלח, דמי עולה ודמי שְׁלָמִים יקרבו.
אם היתה חטאת תמות, עולה ושְׁלָמִים יקרבו.

ה. 'אלו לעולתי והשאר לשאר גזירותי', ומת - דמי עולה
יביא עולה, ומועלין בהן, והשאר יפלו לנדבה
ומועלין בהן. 'אלו לשְׁלָמִים והשאר לשאר גזירותי', ומת,
דמי שְׁלָמִים יביא שְׁלָמִים ואין מועלין בהן, והשאר יפלו
לנדבה ומועלין בהן. 'אלו לחטאת והשאר לשאר גזירותי',
ומת, דמי חטאת ילכו לים המלח, ולא נהנין ולא מועלין,
והשאר רוצה להביא בהן עולה - יביא. שְׁלָמִים - יביא.
ומועלין בכֶּלֶן, ואין מועלין במקצתן. היה חזב חטאת העוף,
ואמר: 'הרי עלי עולה' והפריש מעות, ואמר: הרי אלו
לחובתי, רצה להביא בהן חטאת העוף - לא יביא עולת
העוף, מועלין בכֶּלֶן ומועלין במקצתן. מת, הדמים ילכו לים
המלח, מפני שדמי חטאת מערבין בהן, אלו לחטאתו ואלו

לְעוֹלָתוֹ, וְאֵלָיו לְשִׁלְמִים, וְנִתְעָרְבוּ בּוֹ - הֲרִי זֶה לֹקֶחַ בָּהֶן
שֶׁלֹשׁ בְּהֵמוֹת, בֵּין מִמָּקוֹם אֶחָד וּבֵין מִשְׁלָשָׁה מְקוֹמוֹת,
מִחֶלֶל דָּמֵי חֲטָאת עַל חֲטָאת, דָּמֵי עוֹלָה עַל עוֹלָה, דָּמֵי
שְׁלָמִים עַל שְׁלָמִים - מוֹעֲלִין בְּבָרָן וּמוֹעֲלִין בְּמִקְצָתָן.

ו. הָיָה וְהִזְבִּיחַ וְהִיזְלָדָת וְהִמְצָרַע, וְכָל חֵיבֵי קִינִין שְׁבִיתוֹרָה,
שֶׁהִפְרִישׁ מַעוֹת, וְאָמַר: 'הֲרִי אֵלָיו לְחוּבָתִי', רָצָה
לְהֵבִיא בָּהֶן חֲטָאת הָעוֹף - יָבִיא, עוֹלַת הָעוֹף - יָבִיא. מוֹעֲלִין
בְּבָרָן וּמוֹעֲלִין בְּמִקְצָתָן. מֵת - יָפְלוּ לְנִדְבָה וּמוֹעֲלִין בָּהֶן.

ז. 'בִּים מִבִּיסֵי הֶקְדֵּשׁ', וְ'שׂוֹר מִשְׁוֹרֵי הֶקְדֵּשׁ' - מוֹעֲלִין בְּבָרָן
וּמוֹעֲלִין בְּמִקְצָתָן. בֵּיצֵד הִיָּה עוֹשֶׂה? מֵבִיא אֶת
הַגִּדּוֹל שֶׁבָּהֶן, וְאָמַר: אִם הֶקְדֵּשׁ הוּא הֲרִי הוּא הֶקְדֵּשׁ, אִם
לֹא הֶקְדֵּשׁ בְּכָל מָקוֹם מִחֶלֶל עַל זֶה. הַעֲצָמוֹת וְהַגִּידִים
וְהַטְּלָפִים שֶׁפָּרְשׂוּ מִקְדָּשֵׁין לִפְנֵי זְרִיקַת דָּמִים - מוֹעֲלִין בָּהֶן,
לְאַחַר זְרִיקַת דָּמִים - אֵין מוֹעֲלִין בָּהֶן. אֲבָל גִּחְלַת שֶׁפָּקְעָה
מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ, בֵּין לִפְנֵי חֲצוֹת בֵּין לְאַחַר חֲצוֹת - הֲרִי זֶה
לֹא יִחְזֹר, אֵין נִהְיִין וְלֹא מוֹעֲלִין בָּהֶן.

ח. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: הַיָּדִים קָל בְּתַחֲלָתוֹ חֲמוֹר בְּסוּפוֹ,
מִתְעָרֵב בְּאַמָּה, מִתְגַּלְגֵּל וְיִזְרַד לְנַחַל קִדְרוֹן, וְנִמְכָּרִין
לְנִגְנִין וּמוֹעֲלִין בָּהֶן; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי שְׁמַעוֹן. וְחֻכָּמִים
אוֹמְרִים: אֵין מַעֲיִלָה בְּדָמִים. וְכֵן הָיָה רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר:
הַמְקֻדָּשׁ דָּמִים לְבָדֵק הַבַּיִת - מוֹעֲלִין בָּהֶן. וְנִסְכֵּין, חֲמֹר
בְּתַחֲלָתָן וְקָל בְּסוּפָן. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי צְדוֹק אוֹמֵר: לֹא

קָטַן הָיָה בֵּין הָאוֹלָם לַמִּזְבֵּחַ לְמַעַרְבוֹ שֶׁל כָּבֵשׁ, אֶחָד לְשָׁשִׁים וְשִׁבְעִים שָׁנָה, פָּרָחִי כְּהוֹנֵה יוֹרְדִין לְשָׁם, וּמִלְקָטִין מִשָּׁם יוֹן קָרוֹשׁ בְּעֵגוּלֵי דְבִלָּה, מוֹעֲלִין וְשׁוֹרְפִין אוֹתָן בִּקְרָשָׁה, שְׁנֵאמַר (במדבר כט, ז): "בִּקְרָשׁ הַסֶּךָ נִסָּךְ שֶׁכָּר לָהּ" - כָּשָׁם שֶׁנִּסְיָכָתוֹ בִּקְרָשָׁה כֶּךָ שִׁרְפָתוֹ בִּקְרָשָׁה. וְאוֹמַר (ישעיה ח, ב): "וַיִּבֶן מִגְדָּל בְּתוֹכָהּ וְגַם יָקַב חֲצֵב בּוֹ". "וַיִּבֶן מִגְדָּל" - זֶה הַיֵּבֶל. "יָקַב חֲצֵב בּוֹ" - זֶה מִזְבֵּחַ. "וְגַם יָקַב חֲצֵב בּוֹ" - זֶה הַשִּׁית. כָּל הָרְאוּי לַמִּזְבֵּחַ וְלֹא לְבֶדֶק הַבַּיִת, לְבֶדֶק הַבַּיִת וְלֹא לַמִּזְבֵּחַ, אֶפְסֹ חֶלֶב וְאֶפְסֹ גִבִּינָה, וְאֶפְסֹ מוֹרִים - מוֹעֲלִין בָּהֶן. הַקֵּדִישׁ אֶת הַפָּרָה - מוֹעֲלִין בָּהֶן וְלָדָה וְחִלְבָּה. חֲמוּרָה - מוֹעֲלִין בָּהּ וְחִלְבָּה, וְתִרְנַגְלָת מוֹעֲלִין בָּהּ וּבְבִיצָה.

ט. בִּיצַת תוֹרִין וּמוֹרָאת הָעוֹף, וְקִרְבָּנוֹת - לֹא נִהְיִין וְלֹא מוֹעֲלִין. הַמִּקְדִּישׁ תוֹרִין לְבֶדֶק הַבַּיִת - מוֹעֲלִין בְּבִיצָתָהּ.

י. אֲשָׁפָה - מוֹעֲלִין בָּהּ וּבְזִבְלָהּ. בּוֹר - מוֹעֲלִין בּוֹ וּבְמִימָיו. שׁוֹבֵךְ - מוֹעֲלִין בּוֹ וּבְיוֹנָיו. הַקֵּדִישׁן רִיקָנִין וְאַחֵר כֶּךָ נִתְמַלְאוּ - מוֹעֲלִין בָּהֶן, וְאִין מוֹעֲלִין בָּמָה שֶׁבְּתוֹכָן; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אִם מוֹעֲלִין בָּמָה שֶׁבְּתוֹכוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: רוּאָה אֲנִי בְּכֶלֶן דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר, חוּץ מִן הַשָּׂדֶה וּמִן הָאֵילָן, מִפְּנֵי שֶׁדִּרְכָּן לְהִתְמַלְאוֹת.

יא. פּוֹעֲלִין שֶׁהָיוּ עוֹשִׂין בְּהַקְדֵּשׁ - לֹא יֵאכְלוּ מִגְּרוּגְרוֹת שֶׁל הַקֵּדִישׁ, אֲבָל אֲחֵרִים מִתְּנַדְּבִין לָהֶן. וְכֵן פָּרָה

שְׁהִיָּה עוֹשֶׂה בְּהִקְדָּשׁ - לֹא תֹאכַל מִפְּרִשְׁיֵי הַקֹּדֶשׁ, אֲבָל
 אֲחֵרִים מִתְּנֵדְבִין לָהּ. הַקֹּדֶשׁ אֶת הַפָּרָה וְאֶת הַפְּרִשְׁיָנִין
 וְאֶת הָעֶמִיר - אֵין אוֹמְרִים תֹּאכַל פָּרָה זֹאת הַפְּרִשְׁיָנִין
 וְאֶת הָעֶמִיר, אֲבָל אֲחֵרִים מִתְּנֵדְבִין לָהּ. פּוֹעֵל שְׁעָשָׂה
 מְלֶאכֶה, בֵּין בְּמִנָּה בֵּין בְּמֵאֲתַיִם, לֹא יֹאמַר: 'הֲנֵנוּ לִי פָרָה
 זֹאת בְּמִנָּה וְשִׁלִּית זֹאת בְּחֻמְשִׁים זֵוִו', שְׂאִין הַקֹּדֶשׁ מִתְחַלֵּל עַל
 מְלֶאכֶה אֲפָא עַל הַמַּעוֹת בְּלִבָּד. בִּיצַד הֵן עוֹשִׂין? מִפְּרִשְׁיָנִין
 שֶׁכֶּר הָאוֹמְנִין, מִחֲלָלִין אוֹתָן עַל מַעוֹת הָאוֹמְנִין, וְנוֹתְנִין
 אוֹתָן לָאוֹמְנִין בַּשֶּׁכֶּר, וְחוֹזְרִין וְלוֹקְחִין אוֹתָן מִתְּרוּמַת
 הַדְּשָׁפָה. הַזֶּבֶל וְהַפֶּרֶשׁ שֶׁל מְקַדְּשִׁין - הֲרִי אֵלֶּוּ אֲסוּרִין
 וַיִּפְּלוּ דְמִיָּהֶן לְדָשָׁפָה.

יב. הַדָּר בְּצִלּוֹ שֶׁל שׁוֹבֵךְ וּבְצִלּוֹ שֶׁל מַעְרָה - לֹא נִהְנֵין וְלֹא
 מוֹעֲלִין. וְשִׁבְכָרְקָעוֹת - מוֹעֲלִין בָּהֶם. מִיָּם שִׁבְכָרְבִית
 - אֵין מוֹעֲלִין בָּהֶן. נוֹתְנִין לְצִלּוֹחָתָהּ - מוֹעֲלִין בָּהֶן. אֲבָל
 חֲבִית וְצִלּוֹחִית עֶצֶם - מוֹעֲלִין בָּהֶן, מִפְּנֵי שְׁנוּפָן הַקֹּדֶשׁ.
 הַקֹּדֶשׁ חָרֵשׁ לְקוֹרוֹת - מוֹעֲלִין בְּקוֹרוֹת, וּמוֹעֲלִין בַּשְּׁפוֹד
 וּבִנְמוּיָה. אֲבָל גִּזְבָּרִין שֶׁשֶּׁקְחוּ חָרֵשׁ לְעֵצִים - מוֹעֲלִין בְּעֵצִים,
 וְאֵין מוֹעֲלִין לֹא בַשְּׁפוֹד וְלֹא בִנְמוּיָה.

יג. הַמִּפְרִישׁ שֶׁקָּלוּ וְהוֹצִיאוּ - הֲרִי זֶה מָעַל. הַמִּפְרִישׁ שֶׁקָּלוּ
 לְחִבְרוֹ - הֲרִי זֶה מָעַל. לָקַח בּוֹ קִנְיָ זָבִין, קִנְיָ
 זְבוֹת, וְקִנְיָ יוֹלָדוֹת, הַמִּבְיֵא חֲטָאתוֹ וְאַשְׁמוֹ וּפִסְחוֹ מִן הַהִקְדָּשׁ,
 הַשּׁוֹקֵל שֶׁקָּלוּ מִן הַקֹּדֶשׁ - בִּיּוֹן שֶׁשֶּׁקַח מָעַל. דְּבָרֵי רַבִּי
 שִׁמְעוֹן. וְחֻכָּמִים אוֹמְרִים: לֹא מָעַל עַד שִׁזְרְקוּ דָּמִים.

י. מבאן אמרו: אין מביאין מנחות ונסכים, ומנחת בהמה, ולחמה של תודה מן הטבל ומן התרומה מפעשור ראשון שלא נטלה תרומתו, מפעשור שני והקדש שלא נפדו, מן המדמץ ומן התקדש מפרות שביעית. ואם הביא - לא מעל, ואין צריך לומר מערלה וכלאי הפרם.

טז. בַּחֲצִי פְּרוּטָה מִקֶּדְשֵׁי מִזְבֵּחַ וּבַחֲצִי פְּרוּטָה מִקֶּדְשֵׁי בֶּדֶךְ הַבַּיִת - מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה לְמַעֲלָה. עוֹלָה וְאִמּוּרִין - מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה לְמַעֲלָן בַּחוּץ, לְחַיֵּב עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם פְּגוּל נוֹתֵר וְטָמֵא. עוֹלָה וְנִסְכֵּיהָ - מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה לְמַעֲלָן בַּחוּץ, וְלְחַיֵּב עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם פְּגוּל נוֹתֵר וְטָמֵא. עוֹלָה וְנִסְכֵּיהָ - מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה לְמַעֲלָן בַּחוּץ וְלְחַיֵּב עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם פְּגוּל נוֹתֵר וְטָמֵא. תּוֹדָה וְלֶחֱמָה - מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה לְמַעֲלָן בַּחוּץ, וְלְחַיֵּב עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם פְּגוּל נוֹתֵר וְטָמֵא. בַּחֲצִי זֵית בֶּשֶׂר וּבַחֲצִי זֵית לֶחֶם - מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה לְפָגַל בְּדָחַם, אֲבָל לֹא בִּבְשָׂר. פְּגוּל בְּקֶדְשֵׁי קֳדָשִׁים - מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה. נוֹתֵר - בֵּין קֳדָשִׁי קֳדָשִׁים וּבֵין קֳדָשִׁים קָלִים - אֵין מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה. כָּל הַמִּשְׁקִין - מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה לְרִבִּיעִית, וְלִשְׁפִיכַת שֶׁבֶת. הַשָּׂרֵץ - דָּמוֹ בְּשָׂרוֹ וְאִמּוּרֵי מִצְטָרְפִין לְכַעֲדָשָׁה. כָּל הָאִסּוּרִין בְּגִזִּיר - מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה לְכַזִּית. בַּחֲצִי זֵית מִן בְּהֵמָה טְהוֹרָה בְּחִיָּה וּבַחֲצִי זֵית בְּמִיתָתָהּ - הָרִי אֵלָיו מִצְטָרְפִין. וּבַחֲצִי זֵית מִן בְּהֵמָה טָמְאָה בְּחִיָּה וּבַחֲצִי זֵית בְּמִיתָתָהּ - אֵין מִצְטָרְפִין. בַּחֲצִי זֵית מִן בְּהֵמָה טְהוֹרָה וּבַחֲצִי זֵית מִן בְּהֵמָה טָמְאָה, בֵּין בְּחִיָּה וּבֵין בְּמִיתָתָהּ - אֵין מִצְטָרְפִין.

מז. כל המתים מצטרפין זה עם זה לבזית. פחצי זית בשר, ובחצי זית נצל - מצטרפין זה עם זה. ושאר כל הטמאות שבמת - אין מצטרפות זה עם זה, מפני שלא שוו בשעורין. פחצי זית בשר ובחצי זית חלב - מצטרפין זה עם זה, לחיב עליהן משום אוכל ומשום מבשל. אבני בית מנגע, ועציו, ועפרו - מצטרפין זה עם זה. רבי שמעון אומר: הבגד, והשק, והעור, והמפץ - מצטרפין זה עם זה, מפני ששניה טפה על טפה משם קצווע.

פרק שני

א. הנהנה והפוגם בשוה פרוטה מן הקדש - מועל, נהנה ולא פגם, פגם ולא נהנה - הרי זה לא מעל, עד שיהנה ויתבונן להנות, עד שתהא הנאתו ופגיתו באחד, בדבר שדרכו ליפגם, ובשעה שנהנה פגם ובשליח שעשה שליחותו. רבי עקיבה אומר: אם נהנה - אף על פי שלא פגם - מעל. מודה רבי עקיבה לחכמים, בדברים שאין בהם פגם, כגון השירים ונזמים קטלאות וטבעות, שאם נהנה, אף על פי שלא פגם - מעל. מודים חכמים לרבי עקיבה, בדברים שיש בהן פגם, שאם נהנה ולא פגם - מעל. נטל קרדום של הקדש ובקע בו, אם נהנה ופגם בשוה פרוטה - מעל. אם לאו - לא מעל. בא חברו ובקע בו -

בָּזֶן מְעָלוּ. נָטְלוּ הָרֹאשׁוֹן וּנְתָנוּ לְשֵׁנִי - הָרֹאשׁוֹן מְעַל וְהַשֵּׁנִי
 לֹא מְעַל. נָטְלָה חֲמוֹר שֶׁל הַקֹּדֶשׁ, וָרֶכֶב עָלֶיהָ, אִם נִהְיָה
 וּפָגַם בַּשְּׂוֵה פְרוּטָה - מְעַל, וְאִם לֹא - לֹא מְעַל. בָּא חֶבְרֹן
 וָרֶכֶב - בָּזֶן מְעָלוּ. נָטְלוּ הָרֹאשׁוֹן וּנְתָנוּ לְשֵׁנִי - הָרֹאשׁוֹן
 מְעַל וְהַשֵּׁנִי לֹא מְעַל. נָטְלָה אֶבֶן שֶׁל הַקֹּדֶשׁ וּבִנְיָהּ בְּתוֹךְ
 בֵּיתוֹ, קוֹרָה וְקִירָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ - הָרִי זֶה לֹא מְעַל עַד
 שִׁידוּר תַּחֲתֶיהָ בַּשְּׂוֵה פְרוּטָה. נָטְלָה פְרוּטָה שֶׁל הַקֹּדֶשׁ, וְאָמַר:
 הָרִי הִיא שְׂאֵל - לֹא אָמַר כָּלוּם, עַד שִׁיּוּצִיאָנָה לְחֶלְקִין. נְתָנוּ
 לְסֹפֶר, אַף עַל פִּי שְׂאֵל סֹפֶר - מְעַל. וּבַעֲזוּלָהּ, נְתָנוּ לְחֶבְרֹן,
 וְחֶבְרֹן לְחֶבְרֹן - בָּזֶן מְעָלוּ.

ב. אֵין הַמוֹעֵל אַחֵר הַמוֹעֵל בְּמִקְדָּשֵׁין אֶלְיָא בְּהֶמְהָ. רַבִּי
 נְחֻמִּיָּה אוֹמֵר: בְּהֶמְהָ וּכְלֵי שֶׁרֶת. הַנִּהְיָה מִחֲטָאֵת
 בְּשֶׁהִיא חֵיָה - לֹא מְעַל עַד שִׁיּוּפָגַם בְּשֶׁהִיא מֵתָה, בִּיּוֹן
 שְׁנֵהְיָה מְעַל, שְׂאִין פָּגַם לְמִיתָהּ. נִהְיָה וְלֹא פָּגַם, פָּגַם וְלֹא
 נִהְיָה - הָרִי זֶה לֹא מְעַל עַד שִׁיּוּהָ וְיִפְגַּם, וְיִתְכַּוֵּן לְהַנּוּת
 עַד שֶׁתֵּהָא הַנָּאֵתוֹ וּפְגִימָתוֹ בְּאַחֵר, וּבְתִלוּשׁ מִן הַפְּרָקָע
 וּבְשִׁלִּית בַּשְּׁעֵת שְׁלִיחוֹתוֹ. הַקֹּדֶשׁ בְּשֶׁר לֹא וְרִחוּן, וְאָמַר לוֹ:
 'תֵּן לָהֶן חֲתִיבָה חֲתִיבָה', וְהוּא אוֹמֵר: 'טָלוּ שְׁתֵּים שְׁתֵּים',
 וְהֵן נָטְלוּ שְׁלֹשׁ שְׁלֹשׁ - בָּזֶן מְעָלוּ, וּבַעֲזוּלָהּ - לֹא מְעָלוּ אֶלְיָא
 אוֹכְלִין בְּלֶבֶד.

ג. 'פְּרוּטָה שֶׁל הַקֹּדֶשׁ יֵשׁ לִי בַחֲלוּן, וְהִלֵּךְ הֵבֵן וְהוֹצִיאָהּ
 - הֵבֵן מְעַל וְהָאֵב לֹא מְעַל. אִם אָמַר לוֹ אֲבִיו:

'צא וטול' - האב מעל והבן לא מעל. נתן לו פרוטה, ואמר לו: 'צא וקח לי מקח מן השוק', ונזכר בעל הבית שהוא של הקדש, ולא נזכר השליח - שליח מעל, נזכרו שניהם - שניהם לא מעלו, וחנוני מעל, בשיוצא נזכרו שלשתן - לא מעל והמקח תפוס להקדש, ביצד יעשה? יוציא את חברו ידי מעילה, נוטל פרוטה או כלי, אומר: 'פרוטה של הקדש בכל מקום שהיא - מתחלת על סלע זו, ועל קתון זה, ועל מטית זו'; שהקדש חל על הכל. אין חל, לא על העבדים, ולא על שטרות, ולא על קרקעות.

ה. נתן לו פרוטה, ואמר: 'הבא לי בחציה גרות ובחציה פתילות', והלך והביא לו בכזה גרות, בכזה פתילות - שניהם לא מעלו. בעל הבית שלא נעשה שליחותו, ושליח - שלא שנה שליחותו - בשוה פרוטה. אבל נתן לו מעה בסף, ואמר לו: 'הבא לי בכזה גרות, בכזה פתילות, והלך והביא לו בחציה גרות ובחציה פתילות - שניהם מעלו, בעל הבית שנעשה שליחותו בשוה פרוטה, ושליח ששנה שליחותו בשוה פרוטה. אבל אמר לו: 'הבא לי מיוסף' והביא לו משמעון, 'משיחין' והביא מצפורי - השליח מעל. נתן לו שתי פרוטות, ואמר לו: 'הבא לי אתרוג', והלך והביא לו בפרוטה אתרוג, ובפרוטה שניה רמון - שניהם מעלו. רבי יהודה אומר: בעל הבית לא מעל, שאומר: 'אתרוג גדול הייתי מבקש והבאת לי קטן רע'. נתן לו דינר זהב, ואמר לו: 'הבא לי חלוק', והלך והביא לו בשליש

חלוק, ובשליש טעית - שניהן מעלו. רבי יהודה אומר: בעל הבית לא מעל, שהוא אומר לו - 'לחלוק גדול הייתי מבקש והבאת לי קטן רע'. ומודה רבי יהודה בקטנית, ששניהן מעלו, שקטנית של סלע בקטנית של פרוטה.

ה. המפקיד מעות אצל שלחני: אם צוררין - לא ישתמש בהן, לפיכך אם הוציא - לא מעל. אם מתרין - ישתמש בהן, לפיכך אם הוציא - מעל. אצל בעל הבית - בין כך ובין כך לא ישתמש בהן. לפיכך אם הוציא - לא מעל. חנוני בבעל הבית; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: כשלחני.

פרק שלישי

א. פרוטה של הקדש שנפל לתוך הכיס, או שאומר: 'פרוטה מן הכיס זה הקדש', בין שהוציא את הראשונה - מביא אשם תלוי, ואת השנייה - מביא אשם ודאי. דברי רבי עקיבה. וחכמים אומרים: אין מביא אשם תלוי, ואת השנייה ברת, ושנגתו חטאת, להיכן מעילה זו נופלת? הנחנה מחטאת ומאשם - הרי זה מוסר, מביא חטאת ואשם אחר. כבר קרבה חטאתו - ילך לים המלח. כבר קרב אשמו - יפול לנדבה. מקדשי קדשים לפני זריקת דמים, מקדשים קלים לאחר זריקת דמים, מן העולה ומן

האמורין, מן קמץ ולבונה ומנחת כהן משיח, ומנחת נסכים
 - יפלו ללשכה. מקרבנות צבור - יפלו לנדבה. מהקדש
 מזבח - יפלו להקדש המזבח. מהקדש בדרך הבית - יפלו
 להקדש בדרך הבית.

הדרך עלן והדרן עלך סדר קדשים בסיעתא דשמיא

תּוֹסַבָּתָא

מִהַדוּרָה מְפֹאֶרֶת וּמְנַקֶּדֶת,
בְּהַנָּחָה חֲדָשָׁה לְפִי גִסְתָּת הַגֵּר"א זי"ע

טְהָרוֹת

יֵצֵא לְאוֹר
עֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה תשע"ו
עַל יְדֵי חֶבְרַת
סֵדֶר דְּרֹךְ הַלְמוּד
שְׁעַל יְדֵי חֲסִידֵי בְּרֶסֶלֶב
עִיר הַקֹּדֶשׁ יְרוּשָׁלַיִם תּוֹבֵב"א

מסכת בליים קמא

פרק ראשון

א. חמר בשרין שאין בשכבת זרע ובשכבת זרע שאין בשרין. חמר בשרין: שהשרין אין חלוקה טמאתו, ושכבת זרע חלקה טמאתה. חמר בשכבת זרע, ושכבת זרע מטמא בכל שהוא, והשרין אינו מטמא אלא בכעדשה.

ב. חמר בנבלה שאין במי חטאת ובמי חטאת שאין בנבלה. חמר במי חטאת: שמעוט מי חטאת - טמא, ומעוט נבלה - טהור. חמר בנבלה שבימי חטאת שלקה טהורין מטמאתן, ומטהרין את הטמאים, ואין מטמאין בצרופן, מה שאין בן נבלה. מי חטאת שיבשו - הרי אלו טהורין. נבלה שיבשה, אם יכולה לשרות ולחזור לכמות שהיתה - הרי זה טמאה.

ג. חמר בטמא מת שאין בבוועל נדה ובבוועל נדה שאין בטמא מת. חמר בטמא מת: שטמא מת טעון הזאה שלישי ושביעי, מה שאין בן בבוועל נדה. חמר בבוועל נדה: שבוועל נדה מטמא כר התחתון בעליון, מה שאין בן בטמא מת. רבי יוסי אומר: זובו של זב, ורקנו, ושכבת

וְרָעוּ, וּמִיָּמִי רִגְלָיו, וְדָם הִנָּדָה וְרִבִּיעִית דָּם מִן הַמֶּת, לָמָּה
אָמְרוּ רִבִּיעִית? לְפִי שֶׁכָּל עֶבֶר תִּחְלָת בְּרִיתוֹ יֵשׁ בּוֹ רִבִּיעִית
דָּם, כִּיּוֹצֵא בַּמֶּרְכָּב לְטִמָּא שְׁנַיִם וְלִפְסָל אֶחָד. חֹמֶר בֶּהֶן
שְׂאִין בַּמֶּרְכָּב וּבַמֶּרְכָּב שְׂאִין בֶּהֶן. חֹמֶר בֶּהֶן - שְׂשׂוּה מִנְעֵן
לְמִשְׁאֵן לְטִמָּא אָדָם וּלְטִמָּא בְּגָדִים, מִה שְׂאִין כֵּן בַּמֶּרְכָּב.
חֹמֶר בַּמֶּרְכָּב, שֶׁהַמֶּרְכָּב מְטִמָּא תַּחַת אֶבֶן מְסָמָא, מִה שְׂאִין
כֵּן בֶּהֶן.

ה. חֹמֶר בְּכוֹזֵת מִן הַמֶּת מִן הַמֶּת, שְׂכוֹזֵת מִן הַמֶּת -
פֶּתַחוֹ בְּטַפָּח, וְהַמֶּת עֲצָמוֹ פֶּתַחוֹ בְּאַרְבָּעָה טַפָּחִים.
וּכְמָה הִיא כְּדִי לַעֲלוֹת אֶרֶץ? רֹאִין אוֹתוֹ בְּאֵלּוֹ יָחוּר שֶׁל
תְּאֵנָה שְׁנִפְשָׁח וּמַעֲרָה בְּקִלְפָּה קִטְנָה, אִם יָכוֹל לַחֲיוֹת
הַיִּמָּנָה - טִמָּא.

ה. בְּשִׁלְשָׁה דְּבָרִים שָׁוֶה סוּרְיָא לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל, וּבְשִׁלְשָׁה
לְחוּצָה לְאַרְץ: עֶפְרָה מְטִמָּא בְּחוּצָה לְאַרְץ,
וְהַמְבִּיא גִט מִסוּרְיָא כְּמִבִּיא מְחוּצָה לְאַרְץ, וְהַמּוֹכֵר עֲבָדוֹ
לְסוּרְיָא כְּמוֹכֵר לְחוּצָה לְאַרְץ. שְׁלִשָּׁה לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל: שְׁהַקּוֹנָה
שָׂדֶה בְּסוּרְיָא כְּקוֹנָה בְּפִירוֹר שְׁבִירוֹשָׁלַיִם, וְתִיבַת בַּמַּעֲשָׂרוֹת
וּבְשִׁבְעִית, וְהַרוּצָה לִפְנֵים לָהּ בְּטַהֲרָה - נִכְנָם.

ו. נִכְנָסִין לְבֵין הָאוּלָם וְלַמְזֻבָּח שָׂאָה רְחוּץ יָדַיִם וְרִגְלָיִם:
דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אֵין נִכְנָסִין.
אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן הַצִּנּוּעַ לִפְנֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אֲנִי נִכְנָסְתִּי לְבֵין
הָאוּלָם וְלַמְזֻבָּח שָׂאָה רְחוּץ יָדַיִם וְרִגְלָיִם. אָמַר לוֹ: מִי תָבִיב?

אתה או כהן גדול?! הִיָּה שוֹתֵק. אָמַר לוֹ: בּוֹשׁ אַתָּה לוֹמַר, שְׂבָלְבוּ שֶׁל כַּהֵן גָּדוֹל חָבִיב הֵימָּךְ! אָמַר לוֹ: רַבִּי! אָמַרְתָּ. אָמַר לוֹ: הָעֲבוּדָה! אָפְלוּ כַּהֵן גָּדוֹל נִכְנָס, פּוֹצְעִין אֶת מוֹחוֹ בְּגוּזְרִין אֶלָּא שֶׁלֹּא מִצָּאָהּ, מָה תַּעֲשֶׂה שֶׁלֹּא מִצָּאָהּ בַּעַל הַפּוֹל^א. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: כָּשֶׁם שֶׁהַכֹּל פּוֹרְשִׁין מִבֵּין הָאוֹלָם וְלִמְזֻבַּח בַּשָּׁעַת הַקְּטָרָה, כֵּךְ פּוֹרְשִׁין בַּשָּׁעַת מִתֵּן דָּמִים. פֶּר כַּהֵן מַשִּׁיחַ, פֶּר הָעֵלֶם וְדָבָר שֶׁל צִבּוּר, וְשְׁעִירֵי עֲבוּדַת כּוֹכָבִים, מָה מַעֲלָה יֵשׁ בֵּין הַהִיכָל לְבֵין הָאוֹלָם וְלִמְזֻבַּח? אֶלָּא שְׂבָהִיכָל פּוֹרְשִׁין בֵּין בַּשָּׁעַת הַקְּטָרָה בֵּין שֶׁלֹּא בַּשָּׁעַת הַקְּטָרָה. וּבֵין הָאוֹלָם וְלִמְזֻבַּח - אֵין פּוֹרְשִׁין אֶלָּא בַּשָּׁעַת הַקְּטָרָה. בֵּין הָאוֹלָם וְלִמְזֻבַּח - נִכְנָסִין לַעֲבוּדָה וְשֶׁלֹּא לַעֲבוּדָה. וְלַהִיכָל - אֵין נִכְנָסִין אֶלָּא לַעֲבוּדָה בְּלִבָּד.

ז. אֲבָא שְׁאוּל אוֹמֵר: עֲלִית בֵּית קֳדָשִׁי הַקֳּדָשִׁים חֲמוּרָה מִבֵּית קֳדָשִׁי הַקֳּדָשִׁים, שְׂבָבִית קֳדָשִׁי הַקֳּדָשִׁים כַּהֵן גָּדוֹל נִכְנָס לָשֶׁם בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה לַעֲבוּדַת יוֹם הַכַּפּוּרִים אַרְבַּע פְּעָמִים בַּיּוֹם, וְאִם נִכְנָס חֲמִשָּׁה - חָיִב מִיתָה. וְלַעֲלִית בֵּית קֳדָשִׁי קֳדָשִׁים אֵין נִכְנָסִין לָהּ אֶלָּא פַּעַם אַחַת בַּשְּׁבוּעָה, וְאֶמְרִי לָהּ: פְּעָמִים בַּשְּׁבוּעָה, וְאֶמְרִי לָהּ: פַּעַם אַחַת בַּיּוֹבֵל, לֵידַע מָה הִיא צְרִיכָה. אָמְרוּ לוֹ: אֵין זֶה מַעֲלָה. מִצָּרְעִים שֶׁנִּכְנָסוּ לַפָּנִים מִן הַחוּמָה - לוֹקִין אֶת הָאֲרֻבָּעִים. וְבֵין וְזָבוֹת נָדוֹת וְיולָדוֹת שֶׁנִּכְנָסוּ לְהַר הַבַּיִת - לוֹקִין אֲרֻבָּעִים. מִצּוֹרַע

א. בעל הפול - מלשון אין 'פולין' (אין בודקין), והיגיו המשגיח והממנה לבדוק את טהרת הקדש בהר הבית. ב. בשבע שנים.

שנכנסם לְהַר הַבַּיִת - לֹקֶה שְׁמוֹנִים. טָמֵא מֵת נִכְנָס לְהַר הַבַּיִת, וְלֹא טָמֵא מֵת אָמְרוּ, אֵלֶּא אֲפִילוּ מֵת עֲצָמוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת יג, יט): "וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עֲצָמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ"; עִמּוֹ - בְּמַחֲנֶה לוֹיָהּ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: הֵחִיל וְעֲזַרְתָּ נָשִׁים, טָמֵאֵי מֵת שֶׁנִּכְנָסוּ לָשֵׁם - פְּטוּרִין.

ה. כָּל הָעֲזוּרָה בְּשָׂרָה לֹאכִילַת קֶדְשִׁי קֶדְשִׁים וְלִשְׁחִיטָה קֶדְשִׁים קִלְעִים, וְהַשּׁוֹחֵט בְּתוֹכָהּ חֲלִין - אֲסוּרִין בְּהִנָּאָה, וְהִיא הֵיכָלָהּ חֲצֵר הַמִּשְׁכָּן לְפָנִים מִן הַקִּלְעִים שֶׁהָיוּ בַּמִּדְבָּר. כָּל הַטָּמֵאִים שֶׁנִּכְנָסוּ מִשְׁעַר נִקְנֹר וְלִפְנִים, אֲפִילוּ הֵן מִחֲסָרֵי כְּפָרָה - הָרִי אֵלָיו חֵיבִין עַל זְדוּנָן כְּרַת, וְעַל שִׁנְגָּתָן חֲטָאת, וְאֵין צָרִיד לֹאמַר טָבֹל יוֹם, וְשָׂאֵר כָּל הַטָּמֵאִין וְטְהוּרִין שֶׁנִּכְנָסוּ לְפָנִים מִמַּחֲצִצְתָן לְהִיכָל - בְּזָן בְּאַרְבָּעִים. מִבֵּית לְפָרֶכֶת אֶל פְּנֵי הַפָּרֶכֶת בְּמִיתָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֶל פְּנֵי הַכְּפָרָה בְּמִיתָה, וְכָל הַהִיכָל כְּדֹו וּמִבֵּית לְפָרֶכֶת בְּאַרְבָּעִים.

ט. הַכֹּל נִכְנָסִים לְבָנוֹת וּלְתֵקָן וּלְהוֹצִיא אֶת הַטָּמֵאָה, מִצֹּה בְּכֹהֲנִים, אֵין כֹּהֲנִים - נִכְנָסִין לְיוֹם. אֵין לְיוֹם - נִכְנָסִים יִשְׂרָאֵלִים. מִצֹּה בְּטְהוּרִים. אֵין טְהוּרִין - נִכְנָסִין טָמֵאִין. מִצֹּה בְּתַמִּימִין. אֵין תַּמִּימִין - נִכְנָסִין בְּעָלֵי מוֹמִין. מִצֹּה שִׁיכְנָסוּ בְּתַבּוֹת. אֵין שֵׁם תַּבּוֹת - נִכְנָסִין דֶּרֶךְ פְּתָחִים. וְכֵן הוּא אוֹמֵר (דְּבָרֵי תַמִּים ב כט, טז): "וַיָּבֹאוּ הַכֹּהֲנִים לְפָנֶימָה בֵּית ה' לְטַהֵר וַיּוֹצִיאוּ אֶת כָּל הַטָּמֵאָה" וְגו'. רַבִּי יְהוּדָה

אומר: מחילות שתחת היכל - חול, ובגגו של היכל - קדש, אין אוכלין שם קדשי קדשים, ואין שוחטין שם קדשים קלים, והטמאין שנכנסו לשם - פטורין.

י. ובשם שהיו במדבר שלש מחנות: מחנה שכינה מחנה לויה מחנה ישראל, כך היו בירושלים מפתח ירושלים: ועד פתח הר הבית - מחנה ישראל. מפתח הר הבית ועד שערי נקנור - מחנה לויה. משערי נקנור ולפנים - מחנה שכינה. והן הן קלעים שבמדבר, בשעת מסעות אין בהם משום קדשה, ואין חיבין עליהן משום טמאה.

יא. רבי מנחם ברבי יוסי אומר: עירות מקפות חומה מקדשות מארץ ישראל, שמשלחין מתוכן את המצורעין והבית צמות בתוכן לאחר שנים עשר חדש, ומסבבין בתוכן המת עד שירצו, יצא - אין מחזירין אותו. וכן הוא אומר (דברי הימים-ב, כו, כג): "וישכב עזיהו עם אבותיו ויקברו אותו עם אבותיו בשדה הקבורה אשר למלכים כי אמרו מצורע הוא, וימלך יותם בנו תחתיו". רבי שמעון אומר: בשם שאין זבים ונגדות ויולדות נכנסות לחר הבית - כך משכבן ומושבן פיוצא בהן.

פרק שני

א. בלי נתר, בית שמאי אומרים: מטמאין מתוכן ומאזירן
 בבלי חרש, ומאחזריהן בבלי שטף. ובית הלל אומרים:
 בלי נתר הרי הן בבלי חרש לכל דבר. רבי שמעון בן
 אלעזר אומר: בלשון אחרת. בית שמאי אומרים: מטמאין
 בבלי חרש ובבלי שטף. ובית הלל אומרים: הרי הן בבלי
 חרש לכל דבר. הדקין שבבלי חרש - יושבין שרא מסמכין,
 שעזרן בכדי סיבת קטן עד לוג, לוג בלמטה הימנו. מדוג
 ועד סאה ברביעית סאה בלמטה הימנו מסאה, ועד סאתים
 בכחי לוג סאתים בלמטה הימנו. מסאתים ועד שלש, ועד
 חמש סאין בלוג, וחמש ולמעלה בלמטה הימנו. רבי עקיבה
 אומר: מלחמיות ועד חצבים גדולים בלוג. מכאן ואילך
 בלוג. נשתקעו דברים ולא נאמרו. רבי נחמיה ורבי אלעזר
 בן יעקב אמרו: חצבים גדולים. שני לוגין. הפכין הגלילין
 והחביונות שביהודה - יש להן קרקרותי ואין להן דפנות.
 הסילונות והקרמיון שעשה בהן בית קבול מים, או צרורות
 טמאין או לולגין פרוסה טהורה מגפפת - הרי זו טמאה.
 הפסא והספסל וכל מדרם בלי חרס - טהורין. רבי יוסי
 אומר: טמאים. לגין פרוצה - טהורה. מגפפת - טמאה.
 משפך של מתכת, בין של בעלי בתים ובין של רובלין
 ומגופת היוצרים, את שהוא פותח בה - טהורה, ושהוא

גומר בה - טמאה. ורבי נחמיה אומר: חלופ הדברים. ושל
עין ושל עצם ושל זכוכית של בעלי בתים - טהור, ושל
רוכלין - טמא, מפני שהוא בשל מדה; דברי רבי יהודה בן
בתיירה. ורבי עקיבה אומר: מפני שהוא מטה על צדו ומריח
בו לדוקתו. פסוי בדי יין ובדי שמן וכסוי חביות ונגירות
שמשתמש בהן עראי ומשליכן - טהורין. ואם התקינו
לתשמיש - טמאין. פסוי אלפס, בזמן שנקוב ויש לו חדוד -
טהור, ואין לו חדוד - טמא, מפני שמסננת לתוכו את הירק.
רבי אלעזר ברבי צדוק אומר: מפני שהופכה עליו את
הרוקמה". זה הכלל: כל המשמש בפוי בבלי חרס - טהור.

ב. גסטרסא שנסדקה בכבשן, ביצד משערין אותה? אם היו
שבריה שוין ותוכה מאדים, בידוע שעד שלא
נגמרה מלאכתה נסדקה. בית תבלין של עץ העשוי מגורות
מגורות, ואין לו לזבזב נטמא אחד מהן במשקה - הוא טמא
וחברו טהור. ובשרין - כלו טמא. הרחב שלו - רבי יוסי
אומר משם רבי יוחנן בן נורי: חולקין את עביו. המשמש
את הטמא - טמא. והמשמש את הטהור - טהור. גסטרסא
- שעורה במוציא משקה. נפלו משקין - גידון פאחורים.
קבעו במסמר - חבור לטמאה ולהזאה. תקעו - חבור
לטמאה ואין חבור להזאה. נוטל ונותן - אין חבור לא
לטמאה ולא להזאה.

ה. במשניות בליים (פרק ב, משנה ה) הגרסה היא: 'הרוקני'. ופרש רבי עובדיה ברטנורא (וכן בפרוש המשניות לרמב"ם): 'הירקות לאחר שנתבשלו ודבוקים זה בזה ונעשים גוף אחד, נקראים רוקני'.

ג. מסרר של צרצור, רבי אליעזר אומר: אין מטמא באויר. וחכמים אומרים: מטמא באויר. העשוי לבד וילבד, בגון הכבב, והאלפס, והקדרה - מטילין אותו לחמר, להבנים ולהוציא טמאה לאחרים כבונס משקה, אבל הוא עצמו - אין טהור אלא במוציא ויתים בלבד. נבלי יין - שעורן במשקין. ורבי שמעון אומר: בזרעונין. נבלי שמן - שעורן במשקין. ורבי שמעון אומר: בזרעונין. גסטרא שעורה במוציא משקה. הפתיקה^ז - הרי זה טהור. הפכין הגלילין שמוליבין בהן שמן למרחץ. והצרצורין^ח, והשקודין^ט, עד שלא הוסקו - טהורין. ומשהוסקו - טמאין. הוסקו והן נאין - טמאין. חרש שפרש מן החביות ומן הקדרה. אם מקבל בשעור - טמא. אם לאו - טהור. נקב ועשאו בזפת - טהור. שכלי חרש שטהר שעה אחת - אין לו טמאה לעולם.

ו. צרצור - הוא כלי חרס שעושים על פיו כסוי שיש בו נקבים קטנים כעין כברה, כדי שיכנס על ידי הנקבים אויר לתוך הכלי ולא יתעפשו המים, והמקרה ממנו מים, המים נשפכים על ידי הנקבים הצרים. וסביב כסוי זה בולטים שנים כשני המסרק לנוי. ז. בגרסת הספרים כתוב "העתיקה". והביא ב'חזון יחזקאל' את מה שגרס הגר"א בבאורו, "העתיקה של כלי". ופרש ה'חזון יחזקאל': העתק של כלי שעושים לראוה. אבל בגרסת הגר"א גרס "הפתיקה", וכן גרס ב'חסדי דוד', ובאר שם, שהוא מלשון פותקין את הגנה, שהוא כלי העשוי לזרק מים לגנה ואינו בית קבול, לכן אינו מקבל טמאה. ח. כלי שמשקים בו שדות ויש בו נקבים רבים, והמים שוטפים על ידם את השדות כמו גשם. ט. היו להם כלים שהיו נעשים לפי הצורך במהירות ובקריזות (ולכן שמם 'שקודין', מפני שהיו עושים אותם בשקידה ובמהירות), מבלי שיצטרך אותם צרוף גמור בכבשן, אלא בהסקה או בחצי הסקה.

פרק שלישי

א. הביא שברי כלי חרס ודבקן זה לזה ועשאן תנור, ועשה להן טפלה בין מבפנים ובין מבחוץ, והסיקו, אף על פי שאין בכל אחד ואחד בשעור - כֶּלֶן מְטַמְאִין בְּמִנְעַ וּבְאַוִיר. הקנונים הגדולים שטפלום ביבילות ובאדמה - הרי אלו הן חבור. הטבילין - הרי זו חוצצת עליו. חרש שטפלו להיות מבשל - הרי זה אינו חבור. היקרין שטפלן להיות זופת בהן - הרי אלו חבור. מודים חכמים לרבי מאיר ולרבי שמעון במחם שטפלו עד מקום שהאור שולט בו - שהוא חבור, ועד מקום שאין האור שולט בו - שאין חבור. הטבילה - אין חוצץ עליו. בהדוק הקרויה הבריאה - הרי זה חבור. הטבילה - הרי זה אינו חבור. הטבילה - אינה חוצצת עליו. בשות שֶׁקָּטַן - הרי זה אינו חבור. הטבילין, צואה שעל הכסא - אינה חוצצת עליו. האבר והבשר המדלדלין באדם - הרי אלו אינן חבור. טבל - אין חוצצין עליו.

ב. הזפת, חבור בכלי מתכות בדבר הראוי לה, אבל דבר שאין ראוי לה - הרי זה אין חבור. הטבילו - הרי זה חוצצת. ביצד? קתון הנקב ועשאו בזפת - הרי זה אינו חבור. הטבילו - הרי זה חוצצת עליו. אבל חבית שנקבה ועשאו בבעץ, ובקנטרין, ובגפרית, ובזפת, ובסיד, ובגפסית - חבור, ושאר כל הדברים - אינו חבור. ורבי עקיבה מטמא בשל עץ, מפני שהוא מינו.

ג. ערבה גדולה של חרס, אף על פי שבאה במדה - טמאה.
נפחתה - במוציא זיתים, אף על פי שהוא מטה
על צדה ולש בה - טהורה, שמתחלה לא לבד נעשית.

ד. המביא ארניות, ונתנורין, וספלים, וכלי חרש - מחוצה
לארץ לארץ, עד שלא הוסקו - טמאין משום
ארץ העמים, וטהורין משום כלי חרש. הוסקו - טמאין
משום כלי חרש וטהורין משום ארץ העמים, נמצאת
אומר: בשעת שהן טמאין משום ארץ העמים - טהורים
משום כלי חרש, ובשעת שהם טמאים משום כלי חרש
- טהורים משום ארץ העמים. הביא עפר ממקום הטמא
ונבלו במקום הטהרה, או ממקום הטהרה ונבלו במקום
הטמא - טמא. נבלו על גבי הסלע, אפילו במקום הטהרה
- טמא. הלכין לבנים בבית הפרס במקום הטמא - טמא.
במקום הטהרה - טהור. רבי שמעון אומר: אפילו לבנה
מבית הפרס במקום הטמא - טהור. שלא אמרו אלא
גוש בבריתו. חזקת חרסין הנמצאין בכל מקום - טהורין,
חוץ מן הנמצאין בבית היוצר, מפני שרבן מן הנסמאות.
חרש שפרש מדפנה של חבית, ומן דפנה של קדרה. רבי
שמעון בן אלעזר אומר משם רבי מאיר, וכן היה רבי
יהודה אומר בדרביו: בדרך קבלתה - טמאה. שלא בדרך
קבלתה - טהורה. נטלה האון ונשבר החדוד; רבי יהודה
מטמא, וחכמים מטהרין, שכלי שטהר שעה אחת - אין
לו טמא לעולם.

ה. חבית שנפחתה ומקבל על דפנה, או שנחלקה במין שתי ערבות. רבי יהודה מטהר נחכמים מטמאין, שמתחלה לכה נעשית, להיות מטה על צדה ומוציא מה שבתוכו לצדין, ואם היתה גסטרא - הרי זו טהורה, שלא אמרו שירין לשירין אלא שירין לבלים. איזו היא גסטרא? כל שנסדקים אזניה, ואפלו אחת מהן נסדקה למטה מאזניה, אף על פי שאזניה קימות - הרי זו בגיסטרא. ואם מתחלה עשאה יד של אזנים - נדונת כחבית, היתה מטה על צדה במין קתדרא הוא הדבר כל המתקבל עמה, מים בשעה שהוא מערה משקין לתוכה - מטמא במגע ובאור, כל שאין מקבל עמה מים בשעה שמערה משקין לתוכה - מטמא במגע, ואין מטמא באור.

ו. שולי הקרפאות ושולי הקפוס הצידוניים, וכלי תרש ששוליו חדים וכדברי רבי נתן. הקוז והקוד הבבלי שנסדקו מלמעלה ומקבלין בשעור מלמטה, אף על פי שאינן יכולין לישוב שלא מסמכין טמאין, שכלב נעשו מתחלתן. שולי כלי עצים וכלי זכוכית וכלי עצם, קרטיסין שפן ועשאן ומקבלין כל שהן - טמאין. היתה שוות, מן השפה הפנימית ולפנים הימנה ולחוץ - טהורה. כלי תרש מקבלין טמאה משתגמר מלאכתן; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: משיצרפו בכבשן. צרפן, אפלו בגפת - טמאה, ואינו חושש שמא מצה משקין, ומשם רשות עם הארץ אין חושש להן, וחברתה, אפלו בא לאחר שלשה ימים ונוטל.

ו. גִּלְדָּה חֲפָאִין וּמָצָא אֶבֶק עַל גִּבִּי בָּקָם - הָרִי זֶה נוֹטֵל. נָטַל
אֶחָד מֵהֶן בְּרִשּׁוֹת בָּעַם הָאָרֶץ, מִקּוֹם שֶׁמִּשְׁקָעִין אֶת
הַנְּאוֹת, בְּטִיט הַקָּבֶן, וְהַחֲבֵר עוֹמֵד עַל שְׁקוּעוֹ, וְעַם הָאָרֶץ
עוֹמֵד עַל הָעֲמוּד - אֵינּוּ טָמֵא אֶלָּא אוֹתוֹ עֲמוּד בִּלְבַד. חֵבֵר
עוֹמֵד מִלְמַעְלָה וְעַם הָאָרֶץ עוֹמֵד מִלְמַטָּה וְשׁוֹלָה וְנוֹתֵן לוֹ,
וְעַם הָאָרֶץ נֶאֱמָן לוֹמֵר: "לֹא טָמְאֵתִי", מִפְּנֵי שֶׁהוּא בְּחִזְקַת
הַמִּשְׁתַּמֵּר.

פֶּרֶק רְבִיעִי

א. תַּנּוּר שֶׁל לִבְנוֹת, תִּחַלְתּוּ בְּכָל שְׁהוּא, וּשְׁיִרְיוֹ בָּרָבוֹ, שְׂרָבִי
מֵאִיר אוֹמֵר: תִּחַלְתּוּ אַרְבָּעָה וּשְׁיִרְיוֹ אַרְבָּעָה. תַּנּוּר,
מֵאִמְתִּי מִקְבֵּל טָמְאָה? מִשְׁהוּסֵק בְּדִי לְאִפּוֹת בּוֹ סָפְגָנִין.
רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: רּוֹאִין אֶת הָעֲצִים שֶׁהוּסֵק בָּהֶן, בְּאֵלּוֹ הוּסְקוּ
לְאַחַר רִדִּית הַפֶּת. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר מִשֵּׁם רַבִּי
יוֹחָנָן: שְׁפִילַת הַתַּנּוּר, עַד כַּמָּה חֲבוּר לַתַּנּוּר? עַד בְּדִי צֶרֶף!
וְכַמָּה הוּא צֶרֶף? בַּתַּנּוּר - טַפַּח, וּבַכִּירָה שֶׁלֹּשׁ אֶצְבָּעוֹת.

ב. שֶׁלֹּשׁ אֲבָנִים שֶׁחֲבָרָן זֶה לָזוֹ, וַעֲשָׂאָן תַּנּוּר וַעֲשָׂה לָהֶן
טְפִלָּה, בֵּין מִבְּפָנִים וּבֵין בַּחוּץ - מִטְּמְאוֹת בְּמִנְעַ
וּבְאִוִּיר; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מִבְּפָנִים מִטְּמְאוֹת
בְּמִנְעַ וּבְאִוִּיר, וּמִבַּחוּץ מִטְּמְאוֹת בְּמִנְעַ וְאֵין מִטְּמְאוֹת בְּאִוִּיר.
חֲבָרָן לַתַּנּוּר וְלֹא חֲבָרָן זֶה לָזוֹ - מִטְּמְאוֹת. חֲבָרָן זֶה לָזוֹ וְלֹא

חברן לתנור - תרי הן בירה. חפר בארץ ועשה להן טירה
- טהורה, וטירת בירה - טהורה.

ג. תנור שהסיקו להיות צולה בו - טמא. להיות טומן בו
אונין של פשתן - טהור שאינו עושה מלאכה
בגופו. תנור שהסיקו עד שלא נגמרה מלאכתו; רבי יהודה
אומר: טהור. אמר רבי יהודה: זה היה מעשה בתנורי כפר
סיגנא, והיה רבן גמליאל מטמא וחכמים מטהרין. מפני מה
מוסף תנור של נחתומין טמא? מפני שהוא סומך עליו
שפוד של צלי. ורבי יהודה אומר: מפני שהוא תולה, יורד
בשפוד ונותנה עליו. רבן שמעון בן גמליאל אומר משם
רבי יוחנן הסנדלר: מוסף תנור - טפח, מוסף יורה של
שולקין זיתים - טפחים, ואינו מטמא באויר אלא כנגד
המוסף. ומאימתי הוא מטמא? משיתחיל לשולקו.

ה. תנור הנתן בו עפר עד חציו, מעפר ולמטה - מטמא
במגע, מעפר ולמעלה - מטמא באויר; דברי רבי
מאיר. וחכמים אומרים: אין חולקין בלי חרס אלא בקלה
מטמא באויר. רבי יוסי אומר: מעפר ולמטה מטמא במגע,
מעפר ולמעלה מטמא באויר; דברי רבי מאיר. וחכמים
אומרים: אין חולקין, אלא בקלה מטמא במגע ובאויר. אמר
רבי יהודה: במה דברים אמורים? בזמן שנתן בו עפר,
ואחר כך הסיקו ואחר כך נתן בו עפר - בלוי
מטמא במגע ובאויר. ומודה רבי יהודה לחכמים: בתנור

שְׁנַתְנוּ עַל פִּי הַבּוֹר, אִזְּ עַל פִּי הַדּוֹת וְנָתַן שֵׁם אָבֶן וּמָרְחוּ
בְּטִיט מִן הַצִּדְדִּין, שֶׁהוּא טָמֵא, וְחֻכָּמִים אוֹמְרִים: בֵּין כָּךְ
וּבֵין כָּךְ טָמֵא.

ה. תַּנּוּר שֶׁחֲצָצוּ לְשָׁנִים, וְהִסֵּק אֶחָד מֵהֶן וְנִטְמָא, הוּא טָמֵא
וְחִבְרוּ טָהוֹר. בְּשֶׁרֶץ - בָּלֹו טָמֵא. וְהַעֲבִי שְׂבִינִיהֶן
- בָּלֹו טָמֵא. הוֹסִקוּ שְׁנֵיהֶן וְנִטְמָא אֶחָד מֵהֶן, רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר
מִשֵּׁם רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי: חוֹלְקִין אֶת עֶבְיוֹ. הַמְשַׁמֵּשׁ אֶת
הַטָּמֵא - טָמֵא. וְהַמְשַׁמֵּשׁ אֶת הַטָּהוֹר - טָהוֹר. בַּמָּה דְּבָרִים
אֲמוּרִים? בְּזִמְנָן שֶׁחֲצָצוּ וְאַחֵר כָּךְ הִסִּיקוּ, אֲבָל הִסִּיקוּ וְאַחֵר
כָּךְ חֲצָצוּ - מִטָּמֵא בְּמַגָּע וּבְאִוִיר. נִטְמָא אֶחָד מֵהֶן בְּמִשְׁקָה
- הֵרִי חִבְרוּ טָהוֹר.

ו. תַּנּוּר שֶׁנִּחְלַק לְשָׁנִים, וְאִפְּלֹו כָּל שֶׁהוּא, וְאִפְּלֹו מִבֵּית
הָאֶמֶן - טָמֵא לְפִי שְׂאִי אֶפְשָׁר לְכַוֵּן.

ז. תַּנּוּר שֶׁל סִדְקִין שֶׁנָּתַן הַסִּדְק בְּלִפִּי הַזְּווֹת, וּמָרְחוּ בְּטִיט
מִן הַצִּדְדִּין, רַבִּי נָתַן מִטָּמֵא, מִפְּנֵי שְׂזוּיַת מִחֻבְרָתוֹ.
וְחֻכָּמִים מְטַהְרִין. דָּף שֶׁל תַּנּוּר שֶׁנָּתַנוּ בְּזוּיַת לִהְיוֹת אוֹפָה
בּוֹ - טָהוֹר. וְאִם יֵשׁ בּוֹ רֵב תַּנּוּר - טָמֵא. תַּנּוּר שֶׁל סִדְקִין
שֶׁעָשָׂה טְפִלָּה לְכָל אֶחָד וְאַחֵר, וּמִקּוֹם הַסִּדְקִים מְגַלָּה -
טָמֵא. נָתַן חוֹל לְצִרְרוֹת - טָהוֹר. כְּפָרֶן טִיט עַל גְּבִי הַסִּדְק
- טָמֵא. חָרַשׁ עַל גְּבִי סִדְק - טָהוֹר. מָרְחוּ בְּטִיט מְלַמְעָלָה,
אוֹ שֶׁעָשָׂה לוֹ מַעֲלָה מִבְּחוּץ - טָמֵא. מִפְּנֵי שֶׁהַטְּפִלָּה עוֹשָׂה
אֶת בָּלֹו אֶחָד. נָתַן עָלָיו טִיט חֲרָסִית אֲדָמָה, סִיד וְגַפְסִית,

אפילו כל שהוא, ואפילו מבית האמן - טמא. ופת וגפרית,
שענה ושמרים, בצק וגלליו. וכן דבר שאין עושין בו תנורים
- טהור. כללו של דבר: כל דבר שאין עושין בו תנורים
- אין מחבר את הסדקין.

ה. תנור שבא מחתך מבית האמן, עשה למודין ונתן עליו
- טהור. מרחו בטיט טמא - נטמא. סלק את
הלמודין - טהור. החזירן לו - טהור. מרחו בטיט - מקבל
טמאה, ואין צריך להסיקו, שכבר הסק משיסיקנו כדי
לאפות בו ספגנין. ורבי שמעון מטמא מיד. תנור של
חלונות, שכל אחת ואחת פחותה מארבעה טפחים, והיתה
בהן אחת שיש בה ארבעה טפחים - היא מטמאה במגע
ובאור, והשאר מטמאות במגע ואין מטמאות באור. תנור
של חליות שכל אחת ואחת פחותה מארבעה טפחים, והיתה
בהן אחת שיש בה ארבעה טפחים, היא מטמא במגע, ואין
מטמא באור והשאר טהור. רבן שמעון בן גמליאל אומר:
הרוצה לעשות לו תנור בטירה - מביא תנור של סדקים,
ומביא תנור של חרש ומלבישו מבחוץ, ונותן חול או צורות
בינתיים, ואף על פי שעשה טפלה לחיצון - טהור. פיטים
שקירו לו ועשאו תנור ועשה לו טפלה מבחוץ, אף על פי
שקבל טמאה על דפנותיו כשעור - טהור.

ט. תנור, מאימתי טמא? משיסיקנו כדי לאפות בו ספגנין.
ורבי שמעון מטמא מיד. רבן שמעון בן גמליאל

אומר משם רבי שילא: הטיחו בטהרה ונטמא, מאימתי
טהרתו? אמר רבי חלפתא איש כפר חנניא: שאלתי את
שמעון בן חנניא ששאל את בנו של רבי חנניא בן תרדיון,
ואמר משיסיענו ממקומו. ובתו אומרת: משיפשו את
חלוקו, כשנאמרו דברים לפני רבי יהודה בן בבא, אמר:
יפה אמרה בתו מהוא.

י. תנור של מתכת שעשה לו טפלה, ועשה לו מוסף, וחלקו
לשנים ונטמא אחד מהן באויר - הוא טמא וחברו
טהור. נגע בו השרץ מתוכו - הוא מטמא במגע ובאויר,
וחברו מטמא במגע ובאויר. וטפלה טהורין. נגע בו השרץ
מאחוריו - כלו מטמא מגע אחד ופוסל אחד. נגע בו בזית
מן המת מאחוריו - כלו מטמא מגע שנים ופוסל אחד,
ואוירו מטמא אוכלין ומשקין וידיים, מפני שנעשה אב
הטמאה ומטמא את גופו דברי רבי. רבי ישמעאל ברבי
יוסי אומר משם אביו: אינו מטמא אוכלין ומשקין וידיים,
שאין כלי תרש מטמא מאחוריו. נקב, נפגם נסדק ועשאו
בטיט, אכלו כל שהוא טמא, נפל השרץ לאוירו - כלו
מטמא במגע ובאויר. נפל לתוכו שלא באהל - כלו מטמא
אוכלין ומשקין וידיים, בין מתוכו ובין מאחוריו. כללו של
דבר: שהוא טמא משום כלי תרס גדון משום כלי תרס
משום כלי מתכות - גדון משום כלי מתכות. מרחו בטיט
בין מבחוץ בין מבפנים - טהור. רבי יהודה אומר: מבפנים,
אם להטיחו בפני עצמו - טהור. ואם לאו - טמא, בין כך

ובין כך - טמא משום כלי מתכת. בירה של מתכת שעשה לה מגור, ועשו לה פטופטים - טהורה. מרח בטיט, בין מבפנים ובין מבחוץ - טהורה. רבי יהודה אומר: מבפנים, אם יכול להטיחו לעמד בפני עצמו - טהורה, ואם לאו - טמאה משום כלי מתכות.

פרק חמישי

א. שלשה מסמרים, שלש יתדות, שלשה פטפטין שנתן בארץ, וחברן בטיט להיות שופת עליהן את הקנדרה - טמאה. ורבי יהודה מטהר עד שיחברם זה לזה בטיט. ומודה רבי יהודה, שאם נתנן על גבי האבן, וחברן לה - שהיא טמאה, מפני שהאבן מחברתן.

ב. שלש אבנים שחברן זו לזו, ולא חברן בקרקע, חברן בקרקע ולא חברן זו לזו - טמאות. ורבי יהודה מטהר, עד שיחברם זו בזו בקרקע, וכמה היא חברן בטיט? כל שהוא.

ג. שתי אבנים גדולות, שתי חליות של עמוד, שהתקינן להיות שופת עליהן יורה גדולה, או מיחם גדול - אינו טמא אלא צרף, וכמה הוא צרף? מקום שפיתה טפח שתי חביות, שני הלפסין ושתי קדרות בירה, ונטמא ביניהן

- מַטְמָא בְּמַנְעַ וּבְאַוִיר, וְתוֹכֵן טְהוֹר, וְהָעֵבִי שְׂבִינִיהֶן חוֹלְקִין
הַמְשִׁמֵּשׁ אֶת הַטָּמֵא - טָמֵא, וְהַמְשִׁמֵּשׁ אֶת הַטְּהוֹר - טְהוֹר.
רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עָלָיו וְעַל חֵינִן, אִם נָטַל הַכֶּתֶל וְחֵינִן עוֹמֵד
בְּפָנָי עֲצָמוּ - טְהוֹר. וְאִם לָאוּ - טָמֵא.

ה. בִּירְהָ שְׁנוֹתָנָה עַל גְּבִי הַטִּיף שֶׁל אָבֵן - אֵינוֹ טָמֵא אֶלָּא
צָרָךְ. וְכַמָּה הוּא צָרָךְ? רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל
אוֹמֵר מֵשֵׁם רַבִּי יְהוּדָה: צָרָךְ שֶׁלֹּשׁ אֲצָבָעוֹת. רַבִּי נִתָּן אוֹמֵר:
אִם נִטְלָת בִּירְהָ וְהַטִּיף עוֹלָה עָמָה - חֲבוּר. וְאִם לָאוּ - אֵינוֹ
חֲבוּר. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אִם מָטָה אֶת הַטִּיף
וּבִירְהָ עוֹמֶדֶת - הֵרִי זֶה חֲבוּר, וְאִם לָאוּ - אֵין חֲבוּר.

ה. תִּקְלָתוֹת שֶׁל בָּעֲלֵי בָתִּים שֶׁנִּפְתְּחָה - הֵרִי זֶה טְהוֹרָה.
וְכַמָּה הִיא שְׁעוֹרָה? בְּפוּזֹר גָּחְלִין. תִּצַּר הַבִּירְהָ;
רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: נְטִמַּאת הַבִּירְהָ - נְטִמַּאת הַחֲצֵר. נְטִמַּאת
הַחֲצֵר - לֹא נְטִמַּאת הַבִּירְהָ. וְאִם הִיָּתָה תִּלְקָה - טְהוֹרָה.
רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: נִטְלָת בְּאַחַד - טָמֵאָה. אִם לָאוּ - טְהוֹרָה.

ו. בֵּית הַבֵּר וּבֵית הַטְּבָלִים, וּבֵית הַגֵּר הַבְּנוּיִם בַּבִּירְהָ -
תוֹכֵן נִדּוֹן בְּאַחֲרֵי בִירְהָ. בֵּית הַיּוֹצֵא מִן הַבִּירְהָ עַד
שֶׁלֹּשׁ אֲצָבָעוֹת - טָמֵא, פָּחוֹת מִכֵּן - טְהוֹר. דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר.
וְרַבִּי שְׁמַעוֹן מְטַהֵר. בְּסֵאוֹ שֶׁעָשָׂא דְּכִין, אֵף עַל פִּי שְׂמִשְׁתַּמֵּשׁ
בוֹ - טְהוֹר. הִיָּה טָמֵא וְעָשָׂא דְּכִין - טָמֵא, עַד שִׁיקְבְּעֵנוּ
בְּמַסְמֵר. דְּכִין שֶׁל מִתְכֶּת שֶׁל בָּעֲלֵי בָתִּים, אֵף עַל פִּי
שֶׁהָטִיט שׁוֹקֵעַ בוֹ - טְהוֹר. עָשָׂה לוֹ פְּטָפוּטִים - טָמֵא. כּוֹרֶת

שֶׁל תֵּבֶן שֶׁל בַּעֲלֵי בָתִּים הָעֲשׂוּיָה בְּכַפִּיפָה, אֵף עַל פִּי
שְׁהִיט שׁוֹקֵעַ לְתוֹכָהּ - מְהוֹרָה, עֲשֶׂה לָּהּ פֶּטְפֶּטִין טְמֵאָה,
דָּבִין שֶׁל אוֹלִירִין אֵף עַל פִּי שְׁעֲשֶׂה לוֹ פֶּטְפֶּטִין - מְהוֹר.
שֶׁאֵל נַעֲשֶׂה אֶלָּא לְשִׁמּוֹשׁ עִם הַקֶּרֶקַע.

ו. אַרְבָּעָה פֶּטְפוּטֵי כִירָה, שְׁנִטְלוּ שְׁנַיִם מֵהֶן. אֶלְכָסוֹן שְׁנַיִם
- הַשְּׁנַיִים מְטַמְּאִין בְּמִנְעַ וּבְאִוִיר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא
שׁוֹפֵט עֲלֵיהֶן אֶת הָאֵלֶפֶס וְאֶת הַקֶּדְרָה; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר.
וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מְטַהֵר, שֶׁהִיָּה רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כָּל פֶּטְפוּטֵי
כִירָה - אֵין מְטַמְּאִים בְּמִנְעַ.

פָּרֶק שִׁישִׁי

א. אֵין כָּלִי חֶרֶשׁ מְטַמֵּא אֶלָּא בְּאֵב הַטְּמֵאָה וּמִשְׁקִין. כָּל
שָׂאֵב הַטְּמֵאָה בְּשַׁעֲתוֹ, וּבֵא לְהִקָּל עָלָיו, אֶפְלֹ בְּבִיאַת
מִים - מְטַמֵּא אֶחָד לְפָסֵל אֶחָד. אֵין מְטַמֵּא אָדָם וּכְלֵי חֶרֶשׁ.
כָּל שָׂאֵב הַטְּמֵאָה בְּשַׁעֲתוֹ לֹא הִקָּל עָלָיו אֶלָּא בְּבִיאַת מִים,
לְטַמֵּא אֶחָד וְלְפָסֵל אֶחָד - הָרִי זֶה מְטַמֵּא אָדָם וּכְלֵי חֶרֶשׁ,
כָּל הַמְטַמֵּא אָדָם - מְטַמֵּא כָּלִי חֶרֶשׁ, חוּץ מִן הַמִּשְׁקִין. כָּל
שְׂכָלִי חֶרֶשׁ מְטַמֵּא מִתּוֹכּוֹ - מְטַמֵּא מֵאֲחֹרָיו וְאֵין טְמֵאָה
לְכָלִי חֶרֶשׁ אֶלָּא מֵאִוִירוֹ. וּבִהְפֹסֵט עַל גְּבִי הָאֵבֶן מִסָּמָא -
אֵינוֹ מְטַמֵּא אֶלָּא אוֹכְלִין וּמִשְׁקִין וַיָּדִים.

ב. בַּנֶּזֶק פְּחוּתָהּ פְּקוּקָה בְּקֶשׁ וּמִשְׁלֵשְׁלֵת לְאֹוִיר תַּנּוּר.
וְשָׂרֵץ בְּתוֹכָהּ, הַתַּנּוּר - טָמֵא. שָׂרֵץ בַּתַּנּוּר -

אוֹכְלִין שֶׁבְּתוֹכָהּ טָמְאִין. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְטַהֵר. אָמַר רַבִּי
אֱלִיעֶזֶר: מִקֵּל וְחֶמֶר, אִם מִצֵּלֶת הִיא מִיד אֶהְל הַמֵּת הַחֲמוּר
- אֵינוּ דִין שֶׁתִּצִּיל מִיד כָּלִי חֶרֶשׁ הַקֵּל? אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן
בֶּן נוּרִי: נִמְתִּי לוֹ לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, אִם הִצִּילוֹ אֶהְלִין מִיד
אֶהְלִין בְּאֶהְל הַמֵּת, שָׁכַן חוּלְקִין אֶהְלִין, יִצִּילוֹ אֶהְלִין מִיד
אֶהְלִין בְּאֶהְל הַשָּׂרֵץ, שָׂאִין חוּלְקִין כָּלִי חֶרֶשׁ. אָמַר רַבִּי
יוֹסִי: נִמְתִּי לוֹ לְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי, תָּמִיד אֲנִי, אִם קָבַל הַמֶּדָּה
רַבִּי אֱלִיעֶזֶר תְּשׁוּבָהּ, אֶפְאֵ תְשׁוּבָהּ לְדַבְרֵיהֶם, אִם הִצִּילוֹ
אֶהְלִין מִיד אֶהְלִין בְּאֶהְל הַמֵּת, שָׁכַן הוּא עוֹשֶׂה טָפַח עַל
טָפַח בְּבֵית טָהוֹר, יִצִּילוֹ אֶהְלִין בְּשָׂרֵץ, שָׁכַן הוּא עוֹשֶׂה טָפַח
עַל טָפַח בְּכָלִי חֶרֶשׁ טָמֵא. אָמַר רַבִּי: הִיא תְשׁוּבָת רַבִּי
יוֹסִי הִיא תְשׁוּבָת רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי. הַכֹּל מִצִּילִין מִיד כָּלִי
חֶרֶשׁ אֲפִילוֹ כָּלִי גָלְלִים כָּלִי אֲבָנִים וְכָלִי אֲדָמָה, חוּץ מִן
הָאָדָם. בִּיצַד? טָהוֹר שֶׁהָיוּ אוֹכְלִין וּמִשְׁקִין לְתוֹךְ פִּי, וְהַכֵּנִים
רָאִשוֹ לְאֹוִיר תַּנּוּר - טָמֵא וּמְטָמֵא, וְאִין חוֹשְׁשִׁין שְׂמָא
מִחֲבָרִים בְּמַעֲיָן. הַסָּגוֹם וְהַרְדִּיד שֶׁהָיוּ נִתּוּנִים עַל פִּי הַתַּנּוּר,
מִשׁוֹקְעִין לְתוֹכּוֹ. שָׂרֵץ בְּתוֹכּוֹ - הַתַּנּוּר טָמֵא. שָׂרֵץ בַּתַּנּוּר
- אוֹכְלִין שֶׁבְּתוֹכּוֹ טָמְאִים. אִין לֶךְ שֶׁהוּא מִצִּיל מִיד כָּלִי
חֶרֶשׁ אֶפְאֵ כָּלִים, שֵׁשׁ לֶהֱן תּוֹדָה, כְּלָגוֹן, חֶסֶל, וְהַקָּפָה, וְהַחֲמָת.

ג. חֶסֶל וְהַקָּפָה וְהַחֲמָת שֶׁהָיוּ נִתּוּנִין בַּתַּנּוּר, וּפִיָּהֶן לְמַעְלָה
מִן הַתַּנּוּר, הַשָּׂרֵץ בְּתוֹכּוֹ - הַתַּנּוּר טָהוֹר. שָׂרֵץ

בתנור - אוכלין שבתוכן טהורין. נקבו ועשאן בטיט, שרץ
בתוכן - התנור טמא. שאין צמיד פתיל לטמאה, שרץ
בתוכו - אוכלים שבתוכה טמאין.

ה. חבית שהיא משקעת בתנור ופיה למעלה מן התנור,
השרץ בתוכה - תנור טהור. שרץ בתנור -
אוכלין שבתוכה טהורין. נקבה ועשאה טיט, שרץ בתוכה
- תנור טמא, שאין צמיד פתיל לטמאה. שרץ בתנור -
אוכלין שבתוכה טהורין. ואם עשאה בזפת - התנור טהור,
שהזפת חבור לה, ושאר כל הכלים שעשאן בזפת - אין
הזפת חבור להן.

ה. חבית שהיא נתונה על פי התנור, פיה לצד זה ושוליה
לצד זה, השרץ בתוכה - התנור טהור. שרץ
בתוכה - אוכלין שבתוכה טהורין. היתה דופנה מעפה
לתוכה, שרץ בתוכה - תנור טמא. שרץ בתנור - אוכלין
שבתוכה טמאין. קדרה שהיא מלאה אוכלין ומשקין, ומקפת
צמיד פתיל ונתונה בתוך התנור, שרץ בתנור - אוכלין
ומשקין שבקדרה הוי טמאין - התנור טמא, שאין צמיד
פתיל לטמאה. בלי שטף שהוא מקנף צמיד פתיל ונתון
לתוך התנור - הרי זה טמא. שכל שאינו מציל באהל
המת, אינו מציל באהל השרץ.

ו. שלשה דברים מצילין באהל המת: הבלועין וצמיד
פתיל ואהליו. יש בבלועין שאין בצמיד פתיל

ואהליו, יש בצמיד פתיל ואהלים שאין בבלועין. הבלועין מצילין על הטהורין מִמָּטָה ואין מצילין על הטמאין מִמָּטָה. הבלועין אין מטמאין במשא הזב, וצמיד פתיל ואהליו מטמאין במשא הזב. החמת והכפישה שנפחתו במוציא רמוגין, אף על פי שבטלו מתורת הכלים - מצילין באהל השרץ.

ז. השרץ שהיא נתונה בתנור ופיה למעלה מן התנור, ועצם בשעורה כרוך בסיב או בגר, ונתון בתוכה - היא טהורה והתנור טהור, בא הטהור ואחז בו והעלהו - מטמא ונטמא החמת, חזרה החמת וטמאה את התנור.

ח. שני תנורים זה על גבי זה, ורחבית משקעת ביניהן, ופיה בעליון ושוליה פתחתון, שרץ ברחבית - התנור טהור, שרץ פתחתון - אוכלין ומשקין שברחבית טהורין. שרץ בעליון - אוכלין ומשקין שברחבית בגגד אוירו של עליון - טמאין. תנור ששפתיה שופעות לתוכו ונפלו שם משקין, משם רבי נחמיה אמרו: מביא אמה או מחק של מתכת ונותנה עליו, הימנו ולפנים - טמא. הימנו ולחוץ - טהור. שפתיו שופעות לאחוריו - גדון באחורים. רבי אחא אומר משום רבי עקיבה: עין של תנור שעשאה בעפר או בצרורות - אינה מביאה טמאה לתנור, אלא בפותח טפח. מן הסתומה ולפנים - מטמא במגע ובאור. מן הסתומה ולחוץ - מטמא במגע ואין מטמא באור.

ט. בור של נפחין שהוא עומד בארץ, וחברו בטיט להיות שופת עליהן את הקדרה - טמא ואינו טמא, אלא המשמש את הצרה. בירה שנתנה על גבי ארבה העליונה, אף על פי שהוא שופת עליה את הקדרה - טהורה. עשה לה פטפוטין - טמאה. פורנא - הרי זו טהורה, שלא נעשית אלא לשמש עם הקרקע. רבי מאיר אומר משם רבן גמליאל: אם יש לה לזבזב - טמאה. רבי יהודה אומר משם רבן גמליאל: אם יש לה ספונאות. רבי יוסי אומר משם רבן גמליאל: אם יש לה שפיות, וכדן שם אחד הן. גפת שנגעשית בטהרה, ונפלה לאויר התנור, אפלו בשעת הסיקו - טהור, ונגעשית בטהרה, ונטמאת, נפלה לאויר התנור, בשעת הסיקו - טמא. שלא בשעת הסיקו - טהור. ורבי שמעון מטהר, רבי אלעזר בן רבי שמעון אומר: בית שמאי מטמאין ובית הלל מטהרין. במה דברים אמורים? בחדשה, אבל בישנה - הכל מודין שהיא טהורה. ואי זו היא ישנה? לאחר שנים עשר חדש. אבא יוסי בן דוסאי ורבי יוסי בן המשלם אומרים: נגבה - לאחר שלושים יום. לא נגבה - אפלו לאחר שנים עשר חדש.

י. פתילה שהיא מלאה משקין טמאין, ונגבו מבחוץ, ונפלו לאויר התנור, בשעת הסיקו - טמא. שלא בשעת הסיקו - טהור. אבל ספוג - בין כך ובין כך טמא, מפני שהוא עשוי להכניס. רבי מאיר מטמא בגומי, מפני

שאיגראנמין בודקין את היין. רבי יוסי מטמא בגמ, מפני שהרופא נותנו על גבי המפה, שהוא מוצץ את הלִיחה.

פרק שביעי

א. מחט וטבעת שנמצאו במגופה של חבית, בצדה של חבית, אם היו טמאין - לא טמאו את החבית, ואם היו טהורים - אין החבית מצלת עליהן באהל המת, נמצאו למעלה משפתה של חבית בנגד תוכה של חבית, בין שהטיט צף תחתיהן ובין שאין הטיט צף תחתיהן, אם היו טמאין - לא טמאו את החבית, ואם היו טהורין - חבית מצלת עליהן באהל המת. נמצאו למטה משפתיה בנגד תוכה של חבית, בזמן שהטיט צף תחתיהן, אם היו טמאין - טמאו את החבית, אם היו טהורין - אין החבית מצלת עליהן באהל המת.

ב. שרין שננטמא באפרו של תנור, למטה מנחושתו של תנור - טהור, מפני שיש לו בפה יתלה, מחט או טבעת שנמצאו באפרו של תנור - טמא, מפני שאין לו בפה יתלה. רבי שמעון אומר: בעין שני שעורין מן האמצע נכנס, ומן הצד אינו נכנס.

ג. ביצד בודקין בלי חרס לידע אם אינו כבונם משקה? הנה ממלא ערבה מים ונותן את הקדרה לתוכה,

ואם לא בנסה בידוע שאינו בכוונם משקה. רבי יהודה אומר: בתחלה היה בופף את הקדרה לתוך ערבה ונותן לתוכה מים, ואם לא בנסה, בידוע שאינו בכוונם משקה, הנה נותנו על גבי האור, והאור מעמידו - בידוע שאינו בכוונם משקה, אין האור מעמידו - בידוע שהוא בכוונם משקה. רבי יוסי אומר אם נותנו על גבי הרמץ והרמץ מעמידו בידוע שאינו בכוונם משקה, אין הרמץ מעמידו בידוע שהוא בכוונם משקה.

ה. עצמות והעופות וגולמי כלי מתכות וכלי עץ מצילין צמיד פתיל. ורבי יוסי מוסיף אבסי קמטרא, ומקנף, חקק שבבקה ושבקורה והמיעד שבחבית - אין מצילין צמיד פתיל, ואם בהן טפח על טפחים - מצילין.

ה. חבית שבפאה על הפתיל ומרח שפתותיה על הכתל - מצלת על מה שבתוכה ועל מה שבנגדה בבתל. בפאה ומרח שפתותיה עם הקרקע - מציל על מה שבתוכה, ועל מה שבנגדה בקרקע. רבי אליעזר אומר: כפוי על פיו אינו מציל, ומודה רבי אליעזר בשני פסין ושתי קדרות שבפאן זה על גבי זה, ומרחן בטיט מן הצדדין - אין מצילין בצמיד פתיל, ואם היה כלי קטן ואין בו טפח על טפח וכפוי על פיו - אינו מציל.

ו. אין מקיפין בקסטרון מפני שהוא פתיל ואינו צמיד, ואם עשאו לחזוק - הרי זה מציל. בפיתין של מורים

שנפתית עם השפה ושפתותיהן נראין, אף על פי שהשיט שוקע לתוכן מלא זרת - אינן מצילין, שכל מי שאינו מציל באהל המת באהל השרץ. רבי יהודה אומר: אין צמיד פתיל מבפנים, וחכמים אומרים: יש צמיד פתיל מבפנים. כיצד? חבית שנקבה וסתמוה שמרים. רבי יהודה אומר: אינה מצלת. וחכמים אומרים: מצלת. נתקלפה והזפת שזה עומד. רבי יהודה אומר: אינה מצלת. וחכמים אומרים: מצלת.

ז. עין של תנור שעשה לה למודים מבפנים. רבי יהודה אומר: אינה מצלת. וחכמים אומרים: מצלת. בפישא שנתן בה שיט עד חציה, והשקיע בה את הכלים, רבי יהודה אומר: אינה מצלת. וחכמים אומרים: מצלת. כפאה על פי החבית ומרח דופנותיה עם דפנות החבית - מצלת על מה שפחבית ועל מה שבינה לחבית. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: על שפחבית אינה מצלת עד שימרח עם השפה. החמת מעור הדג, והנר שהלביש בה את החבית, וצורף למטה - הרי זה מצלת. עור הדג והנר שהלביש בהן את החבית וצדדן למטה, אף על פי שמרח בשיט מן הצדדין - אינן מצילין.

ח. קדרה שפפאה על פי חבית, ומרח שפתותיה עם דפנות החבית - מצלת על מה שפחבית, ועל מה שבינה לחבית, נתנה בדרפה ושמאה - אין כלי טמא חוצץ.

ט. שני לפסין ושתי קדרות שבפאן זו על גב זו - העליון כנוס, אף על פי שמרח בטיט מן הצדדין - אינן מצילין, שכל שאינו מציל באהל המת - אינו מציל באהל השרץ. משפך - אינו מציל; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: מציל בכסוי. ואין טהרה לכלי חרס אלא שבירתו, ואפילו חברו בקרקע, ואפילו קבעו במסמר, מלאו סיד וגפסית; רבי שמעון בן גמליאל מטהר.

י. שולי המחצין ושולי הפחתין וקרקרות הכלים ודפנותיהן מאחריהן - אין ממלאין בהן, ואין מקדשין בהן, ואין מזין בהן, ואין מצילים בצמיד פתיל, ואין מצילין מיד כלי קירדסן. שפן ועשאן בליים - ממלאין בהן, ומקדשין, ומצילין בצמיד פתיל, ומצילין מיד כלי חרס, ומקבלין טמאה מבאן ולהבא; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: כל כלי חרס, שמאחר שעה אחת אין לו טמאה לעולם. שולי כלי עץ, כלי עצם וכלי זכוכית - אין ממלאין בהן ואין מקדשין בהן, ואין מזין בהן, ואין מצילין בצמיד פתיל, ואין מצילין מיד כלי חרס. קירדסן, שפן ועשאן בליים - ממלאין בהן ומקדשין בהן, ומזין מהן, ומצילין בצמיד פתיל, ומצילין מיד כלי חרס. שבירי כלי חרס שמקבלין אפילו כל שהן - ממלאין בהן, ומקדשין בהן, ומזין מהן - אין מצילין בצמיד פתיל, אכל מצילין מיד כלי חרס. שבירי כלי מתכות חזרו לטמאתן הישנה, גולמי כלי מתכות - הרי הן ככלים אלא שהן טהורין.

מסכת בליים מציעא

פרק ראשון

א. רבן שמעון בן גמליאל אומר: לא כל טמאה אפא לטמאת נפש. רבי שמעון אומר: אפלו כלי מתכת שהיה טמא טבול יום וטמא מת, וחרור להיות טבול יום. העושה כלי מן העקל שהוא עשוי להכביר בו את הספינה, ומכלי גדול שעשאו לגבות בו את המכס; רבי מאיר מטמא וחכמים מטהרין. רבי יוסי אומר: העושה מן הקציצות - טמאין. רבי יוחנן בן נורי אומר: העושה בליים מן הגרודות - טמאין. אמר רבי אלעזר: ברבי יוסי: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על המסמרות, שידוע שנעשה מן הכלים שהן טמאים, ועל המסמרות שפא ידוע שנעשים מן הכלים שהן טהורין, על מה נחלקו? על הסתם, שבית שמאי מטמאין ובית הלל מטהרין.

ב. העושה בליים מן הגרוטאות, בין משל הארץ ובין משל חוץ לארץ - טמאין. רבי יהודה אומר: העושה בליים מן הגרוטאות של חוץ לארץ - טהורים. בליים הטהורין שאנבן באנד הטמא - טהורין. העושה בליים מן האנד

הטמא - טמאין. קרדם שעשאו מן הטמא ועשפו מן הטהור - טהור. עשאו מן הטהור ועשפו מן הטמא - טמא, הכל הולך אחר עושה מלאכה. עשאו מן הטהור, אף על פי שחסומיתו מן הטמא - טהור. קיתון שעשאו מן הטמא ושוליו מן הטהור - טהור. עשאו מן הטהור ושוליו מן הטמא - טמא, הכל הולך אחר המקבל. פורת שעשאה מן החלמא ושוליה מן הגללין - טהורה. עשאה מן הגללין ושוליה מן החלמא - הכל הולך אחר השולים; דברי רבי. רבי נתן אומר: עד שיהו שולים מקבלין. החלמא והגללין שטרפן זה בזה ועשה מהן בליים, אם רב מן הטמא - טמא, ואם רב מן הטהור - טהור, מחצה על מחצה; רבי אליעזר אומר: שורפין עליהן את התרומה ואין תיבין עליהן על טמאת מקדש וקדשיו. אמר רבי יוסי: בא רבי יוחנן בן נורי אצל רבי חלפתא. אמר לו: מה אתה אומר בפיקה של מתבת. אמר לו: טמאה. אמר לו: אף אני אומר בן, אלא שעקיבה מטהר.

ג. קלום טרא; רבי טרפון מטמא וחקמים מטהרין. וברוריא אומרת: שומטה מן הפתח זה ותולה בחברו בשבת, כשנאמרו דברים לפני רבי יהושע, אמר: 'יפה אמרה ברוריא'. סמפוניא מצפה - טהורה. עשה בית קבול בנפים - טמאה, ואינו טמא אלא המשמש את הצרף. חליל המצפה - טהור, עשה בו בית קבול כוסות - טמא, ואין טמא אלא המשמש את הצרף. והכוסות שצו - טמאין,

ואינן חבור לו. היתה מצופית של מתכת, כלי חבור למצבות, חצוצרת של פָּרָקִים - הרי זו טמאה. נתפרקה, העליונה טמאה והתחתונה טהורה. מסמר שהוא מוציא בו הפתילה, ומלקחים שהוא ממעך בו הפתילה - טמאין. מסמר שהוא מעלה ומוריד בו קנה לבסים - טהור. ורבי שמעון בן גמליאל מטהר. עשאו בבעץ ובקסטרון - חבור לטמאה ולהזאה. תקעו - חבור לטמאה ואין חבור להזאה. נוטל ונותן - אינו חבור, לא לטמאה ולא להזאה. הרחוש שנפרץ, ושנטל עוקצו - טהור, נשתירו בו אונקליות מכאן ומכאן - טמא, קטלא שחליות של אלמוג אחוזות באונקלאות של מתכת - הרי אלו טהורות, שאין עשיות אלא לחזוק. נתפרקה. כל אחת ואחת טהורה בפני עצמה. רבי אליעזר אומר: צינורא של בוס, טהורה בפני עצמה.

ה. כל הפרצופות טמאין ופרצוף העדקה - טהור. מנעל שדו של מתכת - הרי זה טמא טמא מת. כל החותמות טהורין, ואינו טמא אלא חותם של מתכת, שחותמין בו בלבד. קמיע של מתכת - הרי זה טמא טמא מת. נתפרק - התחתון טמא, והעליון - טהור. עור שבורך בו את הקמיע - טמא, פשטו - טהור. מטמא ומטהר אפילו עשרה פעמים. פסלין שהוא בותב עליו את הקמיע - טהור. ספת הימנו ונעשה חוליא לתכשיט - טמאה. אפטט שיש בו מתכת - הרי זה טמא טמא מת. כל תכשיטי בהמה, כגון השירים הנזמים והקטלאות והטבעות - טהורין, ואין טמא

אָא זוג המְשַׁמֵּעַ קוֹל לְאָדָם. הָעוֹשֶׂה זָגִין לַמִּכְתָּשֶׁת וְלַעֲרִיסָה
וְלַמְטָפְחוֹת הַסְּפָרִים, וְלַמְטָפְחוֹת הַתִּינוּקוֹת - מְהוֹרִין. עֹשֶׂה
לָהּ הָעֲנָבִילִין - טְמָאִין. נָטְלוּ עֲנָבִילֵיהֶן - מְהוֹרוֹת. זוג שֶׁל
דָּלֶת - מְהוֹר, שֶׁל בְּהֶמָּה - טְמֵא. זוג שֶׁל דָּלֶת שֶׁעָשָׂא
לְבֶהֱמָה - מְהוֹר, וְשֶׁל בְּהֶמָּה שֶׁעָשָׂא לְדָלֶת, אֶפְלוּ חִבְרוּ
בְּקֶרֶקַע וְאֶפְלוּ קָבְעוּ בַּמִּסְמָר - טְמֵאָה.

ה. חֻזְקַת זָגִין הַנִּמְצָאִין בְּכָל מָקוֹם - מְהוֹרִין, חוּץ מִן הַנִּמְצָאִים
בְּכַרְכִּין, מִפְּנֵי שֶׁרָבֵן שֶׁל דָּלֶתוֹת הֵן. אָמַר לְאִמֹּן:
עֹשֶׂה לִּי שְׁנֵי זָגִין, אֶחָד לְדָלֶת וְאֶחָד לְבֶהֱמָה, עֹשֶׂה לִּי שְׁתֵּי
מִחְצָלוֹת: אַחַת לְשֹׁכֵיבָה וְאַחַת לְאַהֲלִין. עֹשֶׂה לִּי שְׁנֵי סְדִינִין:
אֶחָד לְצוּרוֹת וְאֶחָד לְאַהֲלִין - הֲרִי אֵלּוּ טְמָאִין, עַד שֶׁעָשָׂה
שִׁיפְרִישׁ. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן מְטַהֵר עַד שֶׁעָשָׂה שִׁיפְרִישׁ. אֲבָל אִמֹּן
שֶׁהוּא עוֹשֶׂה, וּמִנִּיחַ זָגִין לְבֶהֱמָה, לְדָלֶתוֹת וּמִחְצָלוֹת לְשֹׁכֵיבָה,
וּמִחְצָלוֹת לְאַהֲלִין, סְדִינִין לְצוּרוֹת, וְסְדִינִין לְאַהֲלִים, אִם רַב
מִן הַטְּמֵא - טְמֵא, עַד שִׁיפְרִישׁ לְמַהֲרָה. אִם רוֹב מִן הַמְּהוֹר
מְהוֹר עַד שִׁיפְרִישׁ לְטְמֵאָה.

פָּרָק שְׁנִי

א. טַבְּעַת שֶׁהוּא חוֹגֵר בָּהּ אֶת מְתָנָיו, וּמִקְשֵׁר בָּהּ בֵּין כְּתָפוֹ
- מְהוֹרָה. וְאִין טְמֵא אָא טַבְּעַת שֶׁל אֶצְבַּע בְּלָבָד.
טַבְּעַת, בֵּין חֻקּוֹקָה וּבֵין שְׂאִינָה חֻקּוֹקָה - טְמֵאָה, וּמִצְפָּה -

טהורה. אמר תלמיד אחד מתלמידי גליל העליון לפני רבי אליעזר: שמעתי שחולקין בין טבעת לטבעת. אמר לו: שמא לא שמעת אלא לענין שבת, שהיוצא בחקוקה - חיב, ושאין חקוקה פטור. מחט, בין נקובה ובין שאין נקובה - טמאה, ומצפה - טהורה. עוד אמר תלמיד אחד מתלמידי גליל העליון לפני רבי אליעזר: שמעתי שחולקין בין מחט למחט. אמר לו: שמא לא שמעת אלא לענין שבת, שהיוצא בנקובה - חיב, ושאין נקובה - פטור.

ב. שלשלת דוסקאות - הרי זו טהורה, ושל משוחות - הרי זו טמאה, מפני שממתיח בה את אהליו. ושל קופלאות ושל שאר כל הכלים, המשמש את הטמא - טמא, והמשמש את הטהור - טהור. שלשלת הסיטונות - טמאה, מפני שהיא עשויה לכפיתה של בעלי בתים, אם התקינה לשמירה - טמאה. רבי יוסי אומר: אחד החוט, ואחד השלשלת, ואחד המשיחה. היו שנים או שקשר חזון בראשה - טמאה.

ג. קנה מאזנים של סרוקות יש בו אונקיות ואין בו אונקלאות, יש בו אונקלאות ואין בו אונקיות - טמא. פרשו - טהור, וכשהוא מחברן - חבור לטמאה ולהזאה. דלוסקת הנעול, ובן קלוסטרא הנעולה - חבור לטמאה ואין חבור להזאה. מורטיני שיש בה בית קבול מעות - טמאה, ואינו טמא אלא המשמש את הצרך. הכיפים שיש של מתכת, בין מקבלות ובין שאין מקבלות - טמאה. ושל עץ, ושל

עצם, ושל זכוכית, מקבלות - טמאות. ושאין מקבלות -
טהורות. חברה לקנה, וקנה לטורטני - בלו חבור אחד.
פיקטו שיש בה בית קבול שמן - טמאה. בית קבול נר -
טהורה, ואינו מטמא אלא המשמש את הצרף, תמורות שפה
של מתכת, בין מקבלות בין שאין מקבלות - טמאות, ושל
עץ, ושל עצם, ושל זכוכית, מקבלות - טמאות. ושאין
מקבלות - טהורות.

ה. מנורה שיש בה בית קבול שמן - טמאה. בית קבול
נר - טהורה. ואינו טמא אלא המשמש את
הצרף. ומסמר שהוא תולה בו את המשפכים - טהור.
והמשפכים טמאין, ואין חבור לו. אקונביאות שבמגדלים,
שבקנופות, והסופין והסטיון שלהם - הרי אלו טהורין, שאין
עשויות אלא לנוי. אנקלי של שדה - טמאה, ואם היתה
באה במדה - טהורה. אמר רבי יהודה: מפני מה של
רובלין שפננו טמאה? מפני שהוא תולה בה, ושל אחריו
- טהורה, מפני שהיא עשויה לשמירה. כסוי טני של מתכת,
של בעלי בתים, רבן גמליאל מטמא וחכמים מטהרין. ושל
עץ - טהור. היה משקע עד חציו ועד שלישו - טמא, מפני
שהוא ככסוי קביא, פחות מכן - טהור, מפני שהוא ככסוי
קמטרא. ומפני מה דלת שבמגדל של רופאים טמאה?
מפני שהוא נותן עליה איספלניאות, ותולה בה את המספרים.
רבי יוסי ברבי יהודה אומר: מפני שהוא מעצב עליה את
התינוק. אמרו לו: אם כן, תהא טמאה מדרם.

ה. וְאֵלּוּ הֵן גּוֹלָמֵי בְּלִי מִתְּבוֹת שֶׁהֵן טְהוֹרִין: כָּל שֶׁהוּא עֲתִיד לָשׁוּף, וּלְגַרֵּר, וּלְכַרְכַּב, לְשַׁבֵּץ, וּלְהַקְיֵשׁ בַּקּוֹרְנָם. הֵיוּ מְחַסְרִים בּוֹ, אוֹנֵן וְאַזֵּן וְיָד - טְהוֹרִים. מְחַסְרִים בְּסוּיָן - טָמְאִין. וְאֵלּוּ הֵן הַיְּתוּבוֹכִים: אֵלּוּ שֶׁהַחֲנוּנִי מְנַעַר בֵּהֶן אֶת הַקְּדָרָה. אֵלּוּ הֵן הַפְּרָכִין: אֵלּוּ הַקְּבוּעַ בַּקִּירוֹם, גּוֹלֵת חֲנוּנִי שֶׁבָּקָה מִסְמָרִים, אֲפִילוֹ בָּדָם שֶׁל עֵץ וְאַחַת שֶׁל מֵתֶכֶת - טָמְאָה, וְשֶׁל בַּעֲלֵי בָתִּים, אֲפִילוֹ בָּדָם שֶׁל מֵתֶכֶת וְאַחַת שֶׁל עֵץ, שֶׁלֹּא נַעֲשִׂית אֲפָא לְשִׁמְשׁ עִם הַקֶּרֶקַע. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן: מִסְמַר הַגְּרוּעַ - טְהוֹר, שֶׁלֹּא נַעֲשָׂה אֲפָא לְשִׁמְשׁ עִם הַקֶּרֶקַע. אָמַר רַבִּי נִתָּן: לֹא נִחְלְקוּ רַבֵּן גַּמְלִיאֵל וְחֲכָמִים עַל תְּלוּי מַגְרֵדוֹת שֶׁל אוֹלֵיירִין שֶׁהוּא טְהוֹר, שֶׁלֹּא נַעֲשָׂה אֲפָא לְשִׁמְשׁ עִם הַקֶּרֶקַע, עַל מֶה נִחְלְקוּ? עַל סְפוֹת שֶׁל מֵתֶכֶת שֶׁל בַּעֲלֵי בָתִּים הַעֲשׂוּיָה בְּמַפָּה, שֶׁרַבֵּן גַּמְלִיאֵל מְטַמֵּא, מִפְּנֵי שֶׁעֲבָדִים מִתְגַּרְדִּים בָּהֶן. וְחֲכָמִים מְטַהֲרִים. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: לֹא נִחְלְקוּ רַבֵּן גַּמְלִיאֵל וְחֲכָמִים עַל טַבָּלָא שֶׁנִּחְלַק לְשָׁנִים, וְאַחַד מֵהֶן גָּדוֹל בְּשָׁנִים בַּחֲבֵרוֹ, שֶׁהַגָּדוֹל טָמֵא וְהַקָּטָן טְהוֹר, עַל מֶה נִחְלְקוּ? עַל שֶׁאֵין אֶחָד מֵהֶן גָּדוֹל בְּשָׁנִים בַּחֲבֵרוֹ, שֶׁהַשָּׁנִים שְׁוִין, שֶׁרַבֵּן גַּמְלִיאֵל מְטַמֵּא וְחֲכָמִים מְטַהֲרִין.

ו. מִסְמַר שֶׁעָקְמוּ לוֹ לְהִיּוֹת פּוֹתֵחַ וְנוֹעֵל - טָמֵא. הַתְּקִינוּ לְשִׁמְיָרָה - טְהוֹר. הַתְּקִינוּ לְמַנְעוּל אוֹ לְמַחֲרִים - טְהוֹר. נִתָּנוּ בַּחֲרָמֵשׁ שֶׁלֹּא יִשְׁמַט, הַמְּסִיט - טָמֵא. וְרַבֵּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל מְטַהֵר. נִתָּנוּ בְּרַחֲמִים שֶׁל יָד אוֹ בְּרַחֲמִים שֶׁל חֲמוּר - טָמֵא. צִינּוּרוֹת הַתּוֹפְסוֹת אֶת הָרַחֲמִים מְלַמְעָלָה

- הרי אלו טהורות, שאין עשויות אלא לחזוק. הסדור והסדרן של מתכת - טמאים. משקלות שנשתברו, אף על פי שמחזירין ושוקל בהן - טהורים. יחד מהן לחצאי ליטרין, שלישי ליטרין, רביעי ליטרין - טמאים. ואלו הן גולמי בלי עץ שהן טמאים: כל שהוא עתיד לשוף, לגרד לכרוב, לטול בטונג. היו מחסרים בן, אוגן, און ויד - טמאים. מחסרים חמיטה - טהורים. סאה שהוא עתיד לגוד מלמטה - טמאה. מלמעלה - טהורה. רבי שמעון בן גמליאל אומר: בלי עץ אין מקבלי טמאה עד שתגמר מלאכתה, וסאה - משיקשר בה את המשיחות כל גולמי בלי עץ טמאים חוץ מישל פרשע, מפני שהם מחסרים שליקה. רבי יהודה אומר: העושה בלים מגפו של זית - טהורים, מפני שהן מחסרים שליקה, וממירים את מה שבהם.

פרק שלישי

א. הבידון*, והניקון*, והפגיון*, והקסדאי*, והמגפים*, שנחלקו - הרי אלו טהורים. שריון* שנחלק לארבו - טהור. לרחבו, אם משמש מעין מלאכתו ראשונה - טמא,

א. נשק העשוי כמות; "הרמח הקטן אשר הוא ביד המלכים ברכ העתים" (ומכ"ם פרוש המשניות בלים יא, ח). ב. הפרזל שבתוך הרמח. ג. סכין שיש לו שתי פיות' (רבי עובדיה ברטנא בבורות ה, ג) ד. כובע נחשת שנותנים אנשי המלחמה על ראשם (שם בלים יא, ח). ה. בתי שוקים של ברזל שנושאין אנשי המלחמה (שם). ו. פאנצער בלע"ז.

ואם לאו - טהור. ומאימתי טהרתו? משבילה ואינו משמש מעין מלאכתו. בלה ונשתיר ממנו רבו מלמעלה - טמא, רבו מלמטה - טהור. ספת הימנו' ועשה חוליא לתבשית - טמאה.

ב. מספרת של פרקים" - הרי זו טמאה בפני עצמה, וזו טמאה בפני עצמה. וכשהוא מחברם - חבור לטמאה ואין חבור להזאה. מספרת שנחלקה לשנים - רבי יהודה מטמא מפני שהוא כבתחלתו. בתחלה, חותך בה את הסבך ועכשיו חותך בה את הסבך; וחכמים מטהרים.

ג. מביהב" שנטל הכותב ששלו, טמא מפני המוחק. נטל המוחק ששלו, טמא מפני הכותב. נחלק לשנים ונשתירו בכותב עד שמויע לקשרי אצבעותיו. ובמוחק, מלא פס ידו - טמא. פחות מכן - טהור.

ד. מבחול' שנטל הזכר ששלו, אף על פי שהיה המקביל ששלו מלא חלודה - טמא. נטל המקביל ששלו, אם היה הזכר ששלו מלא חלודה - טהור. מפני שהוא סורח את העין.

ה. זומא ליסטרין" שנטלה בפיה - טמאה מפני מזלג. נטל מזלג - טמאה מפני בפיה. נחלקה לשנים, אם

ז. הינו שלקח ממנו חלק. ה. מספרים עם שני חלקים, שיכולה להחלק לשנים. ז. ראשו אחד חד כמחט לכתב על פנקס של שעה, וראשו האחר עב וחלק למחק בו הפתב התקוק בשעה ולהחליקה כדי שיהא ראוי לחזר ולכתב בו (ובי עובדיה ברטנורא פלים יג, ב). י. ראשו אחד חד כעין וברות לבחול בו את העין, וראשו האחר רחב לנקות בו את האון (שם). יא. ראשו אחד כף עשוי לקבל את הזהמא מן הקדרה ולהעבירה, וראשו האחר כעין מזלג להעלות הבשר (שם).

משמשת מעין מלאכתה ראשונה - טמאה. ואם לאו -
טהורה. מרדה, נטל הרודה - טמא מפני הצנורת. נטל
הצנורת - טמא מפני הרודה. נחלקה לשנים, אם משמשת
מעין מלאכתן הראשונה - טמאה. ואם לאו - טהורה. מרדע
שנחלק לשנים, ונשתיר בחרחור^י עד שבעה טפחים, ובדרבן
עד ארבעה טפחים - טמא. פחות מכן - טהור. ואם מתחלה
עשאו לבן, אפילו פחות מכן - טמא. ובקרהם, אף על פי
שנטלה חסומה - טמאה.

ו. מגרפה שנטל פיה^י ונשתיר בה כמלא הפיט על פני
בִּלָּה - טמאה. נטלה בִּלָּה. אומר רבי נתן בן
יוסף בזו בית שמאי מטמאים ובית הלל מטהרין. האזמל
של רוקני^י - האזמל טמא בפני עצמו. כשהוא מחברו -
חבור לטמאה ואין חבור להזאה. מחט של מוכסין^{טו} שננטל
עקצה - טמאה משום חורה. נטלה חורה - טמאה מפני
עקצה. נחלקה לשנים, אם משמשת מעין מלאכתן ראשונה
- טמאה. ואם לאו - טהורה. הפיף והפכין שהעלו חלודה
- טהורים. שפן והשחיון - חזרו לטמאתן ראשונה. שפופרת
של זהבין, ושל זגגין, ושל נפחים, ושל עושי כלי זכוכית

יב. חרחור - כלי עשוי כמין מרה שחופרים בו את הקרקע, ובקנל שלו מתדד טפי לחתך בו
השרשים שלא יעקבו את המחרשה. יג. מגרפה. הוא אשר יניעו בו התבשיל בקדרה אצל בשולו
ויקרא רחת אשר יערכו בו הבנאים הטיט מגרפה על דרך הדמיון, וידוע מצורת זאת הרחת
פאָשור הוסרה כפה ישאר הבית יד שלה דומה לקרנס. רמב"ם פרוש המשניות (פלים יג, ד).
יד. רוקני - העץ שהמפסלת קבועה בו קרוי 'רוקני'. ואם נטל הבקנל שפוסל ומחלק, ונשאר העץ
לבדו בלא הבקנל, טהור (רבי עובדיה פרטנורא פלים יג, ד). וכתב ב'חסדי דוד': בקנל שנותנים הנגרים
בתוף עץ להחליק הנסרים. טו. הגר"א גרס: של מתוח.

שְׁנַחֲלָקָה לְאַרְבָּה - טְהוּרָה. לְרַחֲבָה, אִם מְשַׁמֶּשֶׁת מַעֲיִן
מְלֹאכְתָּהּ רֵאשׁוֹנָה - טְמֵאָה, אִם לָאוּ - טְהוּרָה. בְּלָבוֹס^{טז}
שֶׁל סְפָרִים^{יז}, וְשֶׁל רוֹפְאִים, וְשֶׁל עוֹשֵׂי כְּלֵי זְכוּכִית, שְׁנַחֲלָקָה
לְשָׁנִים - טְהוּרָה. וְשֶׁל נִפְחִים שְׁנַחֲלָקָה לְשָׁנִים - טְמֵאָה,
מִפְּנֵי שֶׁהִיא בְּתַחֲלָתוֹ. בְּתַחֲלָה חוֹתֶה בָּהּ אֶת הַנְּחָלִים, וְעַכְשָׁו
חוֹתֶה בָּהּ אֶת הַנְּחָלִים. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: מִפְּנֵי
שֶׁהוּא בְּתַחֲלָתוֹ, בְּתַחֲלָה מְנַקֵּב בָּהּ אֶת הַנְּחָלִים וְעַכְשָׁו
מְנַקֵּב בָּהּ אֶת הַנְּחָלִים. דְּיוֹסְטוֹר^{יח} - טְמֵאָה. נִחְלָק לְשָׁנִים -
טְהוֹר. דְּיוֹפִי^{יט} - טְמֵאָה. נִחְלָק לְשָׁנִים - טְהוֹר. הַמְסַמְרוֹת
וְהַסְּנִיפִין שָׁבוּ - חֲבוּר לְטְמֵאָה וּלְתוֹאָה.

ו. הַמְטְרִידִי שְׁנִפְרִץ וְנָטַל עוֹקְצוֹ - טְהוֹר. נִחְלָק לְשָׁנִים,
וְנִשְׁתִּיר בּוֹ טֶפֶח - טְמֵאָה. חֲפִי פוֹתַחַת^כ -
טְהוֹרִין. קִבְעָן בְּפוֹתַחַת - טְמֵאִים. שְׁבַנְגִּלִי^{כא}, אִפְּלוֹ קִבְעָן
בְּפוֹתַחַת וְנָתַן בְּדִלָּת - טְהוֹרִים.

ח. טַבַּעַת שֶׁל מַתְּכַת וְחוֹתֶם שֶׁלָּהּ שֶׁל אֶלְמוֹג - טְמֵאָה.
רַבִּי נַחֲמִיָּה מְטַהֵר, שֶׁהָיָה רַבִּי נַחֲמִיָּה אוֹמֵר:
בְּטַבַּעַת הוֹלְכִין אַחֵר חוֹתְמָהּ. בָּעַל - אַחֵר סְמִלּוֹנִיו. בְּקוֹלָב
- אַחֵר מְסַמְרוֹתָיו. בְּסֶלֶם - אַחֵר שְׁלִיבוֹתָיו. בְּעֶרְסָה - אַחֵר

טז. צבת. יז. כעין כלי מלקט שהספרים לוקטים בו את השער. יח. דיוסטור — כלי שהוא בעל שני צדדים, הינו שני חתיכות נפרדות ומחברות. יט. דיופי — כלי שהוא כעין קש שמיניקים בו ועשוי כעין האות ד', ומצד אחד שמים בתוך הפה, וקצהו השני בתוך המשקה. כ. כעין חנית או מעדר. כא. 'שנים הקבועים בה' (רש"י שבת פא ע"א). כב. ושל גל — ואם הפותחת הזאת אינה של פלים, כגון של שדה ומגדל אלא של גל, (כמו טרוקי גלי כגון דלתות שערי החצר אף על פי שחברן בפותחת, הואיל וחבור זה בדלת היא, ודלת כגון מחבר לקרקע טהורין (רש"י שם).

שֶׁלִּשְׁלוֹתָיו. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי יוֹסִי:
בְּסֵפֶם - אַחֵר הָעוֹמְדִים. וּבְקוֹלָב - אַחֵר הַשְּׁלוּבִין. וּבְמִשְׁפָּךְ
- אַחֵר הַקְּעָרָה. הָאִמָּה־יִי, וְהַחֲפוּי, וְהַטֶּס שֶׁעַל גַּבִּי שְׁנַיִם -
מְהוֹרִין. הַשְּׁרֵתוֹעִי, וְהַדּוֹקְרָן־יִי, וְהַמַּעֲדִיר, וְהַמִּלְקוֹט שֶׁל
בּוֹבְסִין, שֶׁנִּטְלָה אַחַת מִשְׁנֵיהֶן וַעֲשָׂה שֶׁל מַתָּכֶת - הָרִי אֵלּוֹ
טְמֵאִין. עַל כֵּן אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: דָּבָר חָדָשׁ חֲדָשׁוּ הַסּוֹפְרִים,
וְאֵין לִי מָה אֲשִׁיב.

ט. מִסֵּרֶק שֶׁל פִּשְׁתָּן שֶׁנִּטְלוּ שְׁנָיו, אַחַת מִבִּינָתַיִם - מְהוֹר.
נִטְלָה הַיָּמֵנוּ שֵׁן אַחַת - מְהוֹרָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן
מְטַמֵּא, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כּוֹתֵב בָּהּ. וְאִם הִתְקִינָה לְהִיּוֹת כּוֹתֵב
בָּהּ - הַכֹּל מוֹדִים שֶׁהִיא טְמֵאָה. וְשֶׁל צֶמֶר שֶׁנִּחְלַק, בֵּין
לְאַרְבּוֹ וּבֵין לְרַחְבּוֹ - טְמֵא. שֵׁן שֶׁל זֶהָב - מְקַבֵּלֶת טְמֵאָה
וּמוֹזִין עָלֶיהָ בַּמְּקוֹמָהּ, וְיוֹצֵאִין בָּהּ בְּשִׁבְתָּ.

פֶּרֶק רְבִיעִי

א. כְּלֵי מַתָּכוֹת הַבָּאוֹת בַּמִּדָּה, כְּגוֹן: הַשְּׁדָה, הַתִּבָּה, וְהַמַּגְדֵּל,
הַבָּאִין בַּמִּדָּה - טְמֵאִין. פְּשׁוּטֵי כְּלֵי מַתָּכֶת, כְּגוֹן:
הַשְּׁלָחַן, וְהַטַּבָּלָא, וְהַדִּלְפָקִי שֶׁל מַתָּכֶת - טְמֵאִים. וְשַׁעֲוִירִן

בג. הַכֵּלִי אֲשֶׁר יִתְחַבֵּר עָלָיו הַפִּשְׁתָּן בְּעַת הַטּוֹיָה. כד. שְׁפוּד שֶׁל כְּרֹזֶל (רש"י לַתְּהִלִּים קה, יח).
בה. קָנִים שֶׁמִּתְפָּצְלִים מֵהֶם עֲנָפִים דּוֹקְרִים, וְהֵיוּ עוֹשִׂים הַקָּנִים מֵעֵץ וְהַעֲנָפִים מִמַּתָּכֶת. כו. הַדִּלְפָקִי
- כְּלִי עֵץ שֶׁמְשִׁימִין בוֹ צְלוֹחִיּוֹת וְאַשִׁישׁוֹת וְאוֹכְלִין וּמִשְׁקִין, וּמִמֶּנּוּ כִּשְׁנוּטְלִין וּמְשִׁימִין עַל הַשְּׁלָחַן
(רבי עובדיה ברטנורא בלים כב, א).

בטפת. כלל אמרו! כלי מתכת המחסר חטיפה^כ - טמא.
 המחסר לטישה - טהור. דברי רבי עקיבה. וחכמים אומרים:
 כלי מתכות שנתרועעו, אם משמשין מעין מלאכתן ראשונה
 - טמאין. ואם לאו - טהורין. ביצד? דלי כדי למלאות בו
 לשתות. מימחם - כדי להחם בו לשתות. והקיתון - כדי
 לשמש בו את האורחין. ספל - כדי להדיח בו אחת מרגליו.
 נקבו קומקמין - כדי לקבל חמין. מימחם - כדי לקבל
 סלעים. הקפס - כדי לקבל קתונות. קתונות - כדי לקבל
 בו פרוטות. מדות היין והשמן - שעורן במשקין. ורבי
 אליעזר אומר: בפרוטות. גר - שעורו בשמן. ורבי אליעזר
 אומר: בפרוטות.

ב. מקל שעשה בראשו מסמר להיות תופס בו במקום
 הדיש - טמא. ואם בשביל שלא תהא הארץ
 אוכלתו - טהור. עשה בראשו להיות מכה בו - טמא. לנוי
 - טהור. רבי אלעזר בר צדוק אומר: דור אחד - טמא.
 ושני דורין - טהור. פרגול^כ שעשה בראשו מסמר להיות
 מכה בו - טמא. לנוי - טהור.

ג. מסרק^כ שיש בו דרבן - הרי זה טמא. חולץ של נגר
 שהוא מוציא בו את המסמרים^ל - טמא. מיניקת
 שעשאה לתחת הדלת, אף על פי שמשתמש בה - טהורה.

כו. כלשון 'חטיפה' הינו שלא מעבד ולא חקוק עליו כלום. כח. שוט של מלקות. כט. ה'חסדי
 דוד' גורס "מעדר". ל. לנגר יש מכשיר בעין כלי שהוא משתמש בו כדי לחלץ ולהוציא את
 המסמרים מהנסרים.

היתה טמאה ועשאה לתחת הדלת - טמאה, עד שתטהר. ומאימתי טהרתה? בית שמאי אומרים: משיתחבל. ובית הלל אומרים: משיתחבר; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: בית שמאי אומרים: משיתחבל ויחבר. ובית הלל אומרים: משיתחבל או משיתחבר. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: קנתור של בנאי"א - טהור. שלא נעשה אלא לשמש עם הפרקע. כל כלי הספת - טמאין. והערעין^ל עמהם. רבי יהודה אומר: חוץ מן הערעין. האמה, והמחוק^ל של מתכת - טמאין. והמצופין^ל - טהורים. אפרומבאי^ל - טהורה. עשה בה שלשלת - טמאה. שלשלת שעשאה אפרומבאי - טמאה, מפני שהוא בכלונס^ל. שלשה דברים בסוס: השיר, והפרומבאי, והכלונס. הכלונס של סוס - טמא בפני עצמו. המשיחות והרצועות תפורות בו - חבור. וקשורות - אינן חבור. אנדרטין וחליות של צורה, וכל שאינו יוצא משום מטבע - הרי אלו טמאין. אנדרטין שעשאה בתוך הבית. אם לנוי - טהור. ואם בשביל שיהא נותן עליו את הכוס והקערה - טמא. מפני שהוא בדלופקי. שלשלת נר - חבור על המסרק. אין שם מסרק - חבור על הטבעת. שלשלת דלי גדול ארבעה טפחים, ושל קטן ושל עולי רגלים - עשרה. קשר בו חבל או משיחה, בין מלמעלה ובין מלמטה, אפלו מאה אמה - בלוי חבור.

לא. 'שבט ומטה של כרזל שבנאים חותכים בו את הכתל' (רבי עובדיה ברטנורא פלים יד, א). לב. כלי של סתם שעמו הוא משבר את גושי העפר. לג. אמה שמודרים בה, ומחק שמוחקים בה את גדש המדה. לד. הינו שעשויים מעץ ורק מצפים מתכת. לה. רסן של בהמה. לו. כלונס הוא רסן שעושים לסוס.

ה. מַגִּירָה שְׁעָשָׂה שְׁנִיָּה לְחֹר הַדִּלָּת, אָף עַל פִּי שְׁמִשְׁתַּמֵּשׁ
 בָּהּ - מְהוֹרָה. הִיתָה טְמֵאָה וְעָשָׂה לְחֹרָה דִּלָּת
 - טְמֵאָה עַד שִׁיקְבַּעְנָה בְּמִסְמֵר. הַפָּכָה בֵּין מְלַמְעָלָה וּבֵין
 מְלַמְטָה וּבֵין מִן הַצִּדֵּדִין - מְהוֹרִים. כְּסוּי קָבִיא וּמִיתָם, כְּסוּי
 טָנִי וּבֵית הַדִּיּו - טְמֵאִין, וְשָׂאֵר כָּל הַכְּסוּיִן - מְהוֹרִין.

ה. הַטְּבָעוֹת הַמְּקַבְּלוֹת אֶת הָרְצוּעוֹת - הָרִי אֵלֶּי טְהוֹרוֹת,
 שְׂאִינָן עֲשׂוּיוֹת אֲפָא לָנוּי. הָעֲשׂוּיוֹת לְהַכְּבִיד
 אֶת הָרְצוּעוֹת וְשִׁהְרְצוּעוֹת תְּלוּיוֹת בָּהֶן - טְמֵאוֹת. בְּרִזֵּל
 שְׁתַּחַת צֹאֵר בְּהֶמָּה וְשָׁעַל גָּבִי צֹאֵר בְּהֶמָּה - טְמֵא. מִסְמֵר
 שֶׁהוּא מִחֶבֶר בּוֹ אֶת הַנִּלְגָּל שֶׁלֹּא יִשְׁמַט - טְמֵאָה. וְרֶבֶן
 שֶׁמַּעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל מִטְּהוֹר, בָּזָה מוֹדָה רַבִּי יְהוּדָה לַחֲכָמִים
 בְּכַסּוּי טָנִי שֶׁל מִתְּכַת שְׁעָשָׂה בּוֹ מְרָאָה, נִשְׁבֵּר וּבָטַל
 מִתְּשִׁמִּישׁוֹ - מְהוֹר. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: בֵּין כֶּךָּ וּבֵין כֶּךָ טְמֵא.
 מְרָאָה שֶׁנִּשְׁמֵשׁטָשָׁה, אִם מִשְׁמֵשֶׁת מַעֲיִן מְלֹאכְתָּהּ רֹאשׁוֹנָה -
 טְמֵאָה. אִם לֹא - מְהוֹרָה. נִשְׁבְּרָה, אִם מְרָאָה רֹב הַפָּנִים
 - טְמֵאָה. וְאִם לֹא - מְהוֹרָה.

ו. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: כָּלִי מִתְּכַת שֶׁנִּשְׁטָמָא, וְנִשְׁבֵּר, וְהִתִּיכּוּ
 - מִזָּה עָלָיו בּוֹ פִּיּוֹם, וְשׁוֹנָה עָלָיו בְּרַבִּיעִי, וְשִׁנְטָמָא,
 וְהִזָּה עָלָיו וְנִשְׁבֵּר וְהִתִּיכּוּ - שׁוֹנָה וּמִזָּה עָלָיו בּוֹ פִּיּוֹם. רַבִּי
 יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: אֵין הַזָּאָה פְּחוֹת מִשְׁלִישִׁי וּשְׁבִיעִי. רַבִּי נִתָּן
 אוֹמֵר, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: כָּלִי מִתְּכַת שֶׁנִּשְׁטָמָא וְנִשְׁבֵּר וְהִתִּיכּוּ,
 מִזָּה עָלָיו בּוֹ פִּיּוֹם, נִשְׁבֵּר וְהִתִּיכּוּ, וְשׁוֹנָה עָלָיו בּוֹ פִּיּוֹם; רַבִּי
 יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: אֵין הַזָּאָה פְּחוֹת מִשְׁלִישִׁי וּשְׁבִיעִי.

ו. מפתח של רכובה שנשבר מתוך רכובתו. רבי מאיר מטמא, ורבי יהודה מטהר. ורבן שמעון בן גמליאל אומר: חלוק הדברים. מסננת של חרדל שנחלקה לארבה - טהורה. לרחבה, אם משמשת מעין מלאכה ראשונה - טמאה. ואם לאו - טהורה. אמר רבי אלעזר ברבי צדוק: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על מסננת של חרדל שנפרצו בה שלשה נקבין מלמטה, זה בצד זה שהיא טהורה, על מה נחלקו? על שנים, שבית שמאי מטמאין ובית הלל מטהרין. קיתון שהוא עתיד למפח על פיו ולעשותו בצינור - טהור, עד שיטפח את פיו.

פרק חמישי

א. בלי גללים וכלי אבנים וכלי אדמה הבאין במדה, רבי מאיר אומר: הרי הן כבלים. וחכמים אומרים: הרי הן באהליו. רבי נחמיה אומר: קפות גדולות וסוגין הגדולים שיש להן שולים, והן מחזיקין ארבעים סאין בלח שהם בורים ביבש - הרי אלו טמאים, אף על פי שאין מטלטלין במלואו - מטלטלין במשתיר בהן. וכמה הן? אמה על אמה ברום שלש אמות שהן ישנן שש מאות ארבעים ושמונה טפח, ראיה לדבר ממדת הנשלחן. רבי יוסי אומר: בים שעשה שלמה הוא אומר (דברי הימים ב ד, ה): "מחזיק

בָּתִּים שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים יָבִיל". בְּמָקוֹם אַחֵר הוּא אוֹמֵר (מְלָכִים-א
 ז, ב): "אֲלָפִים בֵּת יָבִיל", אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר 'אֲלָפִים' שֶׁכָּבֵר
 נֹאמַר 'שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים', וְאִי אֶפְשָׁר לוֹמַר 'שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים'
 שֶׁכָּבֵר נֹאמַר 'אֲלָפִים', אֲמוֹר מֵעַתָּה: אֲלָפִים בָּלָח שֶׁהֵם
 שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים בִּיבֵשׁ. הַחֲזוֹנוֹת שֶׁבִּטְרָקְלִין שֶׁבַּעֲלֵי בָתִּים
 אוֹכְלִין עֲלֵיהֶן שְׁחֲלָקוֹן בְּצַפְרֹן - טְמֵאִין, מִפְּנֵי שֶׁהֵן כְּטָבָלָא.
 וּמַעֲשֶׂה בְּבַעַל הַבֵּית אֶחָד שֶׁהָיוּ לוֹ נִצָּרִים בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ,
 וְהָיוּ שׂוֹאֲלִין אוֹתָן לְבֵית הָאֵבֶל וּלְבֵית הַמִּשְׁתָּה, וְכָא מַעֲשֶׂה
 לִפְנֵי חֲכָמִים וְטַמְאֻם.

ב. מִפְּנֵי מַה אֲרָבוֹת שֶׁל נְחִתוּמִין טְמֵאוֹת? מִפְּנֵי שֶׁהֵן מִיַּחֲדִין
 לְכָלִי. שֶׁל בַּעֲלֵי בָתִּים - טְהוֹרוֹת עַד שִׁיַּחֲדוּם לְכָלִי.
 רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: מִפְּנֵי מַה סָרֹד שֶׁל נְחִתוּמִין הִפְרוּץ
 טְמֵא? מִפְּנֵי שֶׁהוּא קוֹרֵץ עָלָיו, וּמֵבִיא מִקְרָצוֹת לְתַנּוּר. וְשֶׁל
 בַּעֲלֵי בָתִּים, אִם הִתְקִינוּ לְהִיּוֹת קוֹרֵץ וּמוֹלִיד עָלָיו מִקְרָצוֹת
 לְתַנּוּר - טְמֵא.

ג. סָרֹד שֶׁל צִפְרָה אִם יֵשׁ לוֹ גַּפִּים - טְמֵא. רַבִּי שְׁמַעוֹן
 בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אֵף עַל פִּי שֶׁאֵין לוֹ גַּפִּים - טְמֵא.
 וּמִפְּנֵי מַה יֵּם נָפָה שֶׁל סִלְתִּין - טְמֵא? מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַחֲזִירוֹ
 לְכָלִי. וְשֶׁל בַּעֲלֵי בָתִּים - טְהוֹר, עַד שִׁיַּחֲזִירוּהוּ לְכָלִי. רַבִּי
 שְׁמַעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן: אֵף שֶׁל סִלְתִּין
 - טְהוֹר, עַד שִׁיַּחֲזִירוּהוּ לְכָלִי. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שֶׁל גִּדְלַת
 טְמֵא מוֹשֵׁב, מִפְּנֵי שֶׁהִבְנוֹת יוֹשְׁבוֹת בְּתוֹכָן וְגוֹדְלוֹת.

ה. כל התלוין הנקובין - חבור ורבי יוחנן בן נורי אמר:
 אף הסדקין, מוסף עליהן תלוי זיני וסופינילי מפני
 שהן מסייעין בשעת מלאכה. תלוי בית הלנינין ובית הכוסות
 התפור - טמא. קשור וענוב - טהור. רבי שמעון בן אלעזר
 אומר משום רבי מאיר: כל התלוין טמאים, לא טהרו
 אלא תלוי נפה וכברה של בעל הבית, אלא בזמן שהוא
 שני ראשין מצד אחד. כל הבוכות - טהורין. בורך
 המחרשה - טמאה. וכל החתיכות - טמאות. וחתיכה
 אלתות - טהורה.

ה. כל הנבלין - טהורין. ונבלי השירה - טמאין.

ו. כל המשקין - טמאין. ומשקה בית מטבחיא - טהורין.
 ואילו הן משקה בית מטבחיא: הדם, המים, היין
 והשמן. נטמאו בפנים אף על פי שיצאו לחוץ - טהורים.
 נטמאו בחוץ ונכנסו בפנים - טמאים.

ז. ספר עזרה שיצא לחוץ - מטמא את הידים. ולא ספר
 עזרה בלבד אמרו, אלא אפלו נביאים וחמשים.
 וספר אחר שנכנס לשם - מטמא את הידים. מטפחות בני
 לוי - טהורות. פיוצא בו בעל הבית שעשה מטפחות לחפות
 בהן כתלים ועמודין - טהורים. מלבני בני לוי - טהורין.
 פיוצא בו, בעל הבית שעשה מלבן להיות נותנו ממטה
 למטה, ומאבוס לאבוס - טהור. יחדו למטה אחת; רבי

מאיר ורבי יהודה מטמאין, רבי יוסי ורבי שמעון מטהרין,
שאינו עושה מלאכה בגופו.

ה. רבי יהודה אומר: מרבוף^ל של זמר - טהור, שלא נעשה
אף לא לשמש עם הפרקע. עשה בראשו מסמר להיות
תופס בו ממקום הדיש - טהור. ורבי יוסי ברבי יהודה אומר:
מצודת העבדים שיש בה בית קבול - טמאה. הקודל^ט,
והקערה, האנטיל^ט, והתמחוי שנחלקו, אף על פי שמקבלין
על דופנותיהן באלפסין - טהורין. הכסא, והספסל, והקתדרא,
והעריסה, שנתפרקו - טהורין. מטה שנתפרקה - כל אבר
ואבר טמא בפני עצמו. מודים חכמים לרבי מאיר, שאין
חבלי חבור לטמאה עד שיסרג בה שלשה בתים לכל רוח.

ט. עריסה, מאימתי מקבלת טמאה? משתגמר מלאכתה,
ואם עתיד לעשות לה עגלה - עד שיעשה לה
עגלה. בית הקנינין ובית הפוסות של תמרה שחיסם וקינב
מבחוץ, שאף על פי שלא קנב מבפנים - טמא, שכן מקימין.
הקנונין הקטנים^י וכן הקלות^י, משיחוסם ויקנב. הקנונין
הגדולים, והסוגין הגדולים^י - משיעשה שני דורין לרחב
שלהן^י, חוץ מזה שעל גבי האריג. ים נפה וקברה, וכף

לח. כלי זמר גדול, ומחמת כבדו, כשהוא מנגן מניח אותו על הפרקע ומנגן (באור הגר"א) לח. מין
קערה. (כמו קוד הבבלי במשניות פלים טז, א). מ. נטלה שנוטלים עמה את הידים. מא. כעין קערות
קטנות שנקלעות מערכה רכה ודקה (תפארת ישראל פלים טז, ג). מב. קפות קטנות (רבי עובדיה
ברטנורא). ויש מפרשים מצנפת של נשים (תפארת ישראל). כלם קלועות כנ"ל. מג. קפות גדולות.
מד. לאחר שארגו שולי הקפה, אורגים סביבותיה עגולים כפי מה שרוצה שתהיה רחבה בדפנותיה
בגובהה, ואותן עגולים של דפנות קרויין דורים.

שֶׁל מֵאוֹנִים - מְשִׁיעָשָׁה דוֹר אֶחָד לָרַחֵב שְׁעָהּ, חוּץ מִזֶּה
שֶׁעַל גְּבִי הָאָרֶיג. הַקָּפָה, מְשִׁיעָשָׁה שְׁתֵּי צִפִּירוֹת לָרַחֵב שְׁעָה
חוּץ מִזֶּה שֶׁעַל גְּבִי הָאָרֶיג. הָעֵרֶק מְשִׁיעָשָׁה בֶּה צִפִּירָה אַחַת
חוּץ מִזֶּה שֶׁעַל גְּבִי הָאָרֶיג. הַסְּלִין שֶׁל גַּמְדִּים, הַתִּירָן -
טְהוּרִים. קָשָׁרָן - טְמֵאִין, וּמִטְהָרִין אֲפֹלוּ עֲשָׂרָה פְּעָמִים
בַּיּוֹם. כָּלִי נֶצְרִים שְׂאֵל קִנְבָּן וּמִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן עֲרָאִי - טְמֵאִין.
הִיָּה עֲתִיד לְחֹסֶם וּלְקִנְבָּ, אִם עַל פִּי נִשְׁחָא מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן
עֲרָאִי - טְהוּרִים. וּבִלְבָד שְׂאֵל יַעֲרִים. וְאִם הָעֵרִים - הָרִי
אֲלוּ טְמֵאִין.

י. חֹמֶר בְּכָלִי פְּפִירָה^מ מְכָלִי נֶצְרִין, שְׂכָלִי נֶצְרִין אִין מְקַבְּלִין
טְמֵאָה אֲפֹא מִשְׁתַּנְּמֵר מִלֹּאבָתָן. וְכָלִי פְּפִיר, בִּין
שֶׁנֶּעֱשָׂה דוֹר אֶחָד עַל גְּבִי הָרַחֵב שְׁעָהּ - טְמֵאִין.

פֶּרֶק שִׁישִׁי

א. כָּלִי עוֹר, מֵאִמָּתִי מְקַבְּלִין טְמֵאָה? הַסְּנָדֵל מְשִׁקְמַע^מ,
וְהַמְּנַעַל מְשִׁיגוֹב מֵעַל הָאִימוֹם^מ. וְאִם עֲתִיד לְכַרְבֵּב
עַד שִׁיבְרֵב, וּלְשִׁרְטֵט עַד שִׁישְׁרֵט^מ. אִיסְקוֹרְטִיא^מ -
מְשִׁישְׁטָן. וְקִטְבִּלְיָא^י - מְשִׁירְטֵב. עוֹר הָעֵרִיסָה^נ נִשְׁחָא עֲתִיד

מ. מִין זְמוּרוֹת וְעוֹשִׁים מֵהֶם סָלִים. מו. מְשִׁקְמַט, הִינוּ מִשְׁתַּתְּחִיל לְהַתְקַמֵּט צוּרַת הַסְּנָדֵל.
מו. שִׁנְיִיחַ לִיבֵשׁ עַל הַדְּפוּס שֶׁל סְנָדֵל. מח. אֵלוּ הֵם הַצִּיּוּרִים וְהַשְׁרָטוּטִים שֶׁעוֹשִׂים לְנַעֲלִים, וְעַד
שָׂאִין עוֹשָׂה זֹאת - אֵינוּ גָּמֵר מְלָאכָה. מט. כְּגַד שֶׁל עוֹר שְׁלֹבֵשׁ הַסְּנָדֵל בְּשַׁעַת מְלָאכָה.
נ. עוֹר שֶׁמְנִיחִים עַל הַשְּׁלָחָן. נא. חֲתִיכַת עוֹר נְתוּנָה תַּחַת עֵרִיסָה שֶׁמְעַמִּידִין עָלֶיהָ אֶת הָרִגֵּל,
לְהַנִּיד אֶת הָעֵרִיסָה.

לַעֲשׂוֹת לָהּ טִיבוֹר - טָהוֹר, עַד שִׁיעֲשֶׂה לּוֹ טִיבוֹר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּכָר - אֵין פְּחוֹת מִחֲמִשָּׁה. וּבִכְסֵת - אֵין פְּחוֹת מִשְׁלֵשָׁה. כְּלִי עֵצִים, מֵאִמָּתִי מְקַבְּלִין טָמְאָה? מִשְׁתַּנָּמֵר מִלֹּאכָתָה. מְחַסְרִים כְּסוּיִן - טָמְאִין. שׁוֹפָר - טָהוֹר. חֲתָכוֹ לְקַבֵּל - טָמֵא. הַקֶּרֶן שֶׁהוּא מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ וּמִשְׁלִיכָהּ - טָהוֹרָה. חָשַׁב עָלֶיהָ - מְקַבֵּלֶת טָמְאָה מִכָּאן וּלְהֵבֵא. חוֹתֵל שֶׁל תְּמָרָה שֶׁהוּא עֵתִיד לֵאכּוֹל הַתְּמָרָה וּלְזַרְקוֹ - טָהוֹר. חָשַׁב לְהַכְנִים וּלְהוֹצִיא בּוֹ מִן הַבַּיִת וּמִן הַשָּׂדֶה - טָמֵא.

ג. כָּל הַכֵּלִים^{נב} הַנִּתְפָּרִים בְּמַחֲט, כְּגוֹן הַכִּים וְאַנְפִּילִיָּא^{נא} - אֵין מְקַבְּלִין טָמְאָה, עַד שֶׁתִּנָּמֵר מִלֹּאכָתָן, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בַּכִּים עַד כְּדִי לְקַבֵּל פְּרוּטָה, וְאַנְפִּילִיָּא כְּדִי לְקַבֵּל אֶת הַבִּקְעֵת. כָּל הַכֵּלִים הַנֶּאֱרָגִין עַל גְּבִי מַחֲט, כְּגוֹן גְּרִגּוּתֵי^{נב} וּמִצוּדָה, בִּיּוֹן שֶׁעָשָׂה בָּהֶן בֵּית קִבּוּל מִלֹּאכָתָן - טָמְאִין. הַסֵּל וְהַפְּחָלִין שֶׁל גִּמְזִים^{נב}, וּפּוֹפִירָאוֹת^{נב} שֶׁעָשָׂאן מִתְחַלְתָּן מְקַבְּלִי רְמוּנִין^{נב} - טָמְאִים. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: פּוֹפִירָאוֹת שֶׁאֵינָהּ יְכוּלָה לְנָטֵל בְּגַפִּים^{נב} וְלִצְאָתָּהּ בַּפֶּתַח - טָהוֹרָה. חֲמַת חֲדָשָׁה, אֵף עַל פִּי שֶׁמְקַבֵּלֶת רְמוּנִין - טָהוֹרָה. תְּפָרָה וְנִקְרָעָה - שְׁעוֹרָה בְּרְמוּנִים. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: בַּפְּקָעִיּוֹת שֶׁל שְׁתֵּי - מֵאַרְבַּע בְּמִנָּה שֶׁהוּא אַרְבָּעִים בְּסֻלַּע. הַמִּסְחִיטִים^{נב}

נב. הֵינּוּ הַבְּגָדִים. גג. הוּא כִּיס גָּדוֹל הָעָשׂוּי לְקַבֵּל בְּקַעֲת כְּשֶׁנּוֹשְׂאִים אוֹתָהּ (בְּאוֹר הַגֵּר"א). נד. סֵל גָּדוֹל שְׁשׁוּפִים בּוֹ יֵין מִגַּת לְבוֹר (רש"י גשין נז:) — הֵינּוּ מִסְנָת. נח. עָשׂוּי כְּעֵין מַכְבָּר מַעֲשֶׂה רֶשֶׁת, וְהַנִּקְבִּים שֶׁלּוֹ רִחְבִּים (רַבִּי עֻבְדִּיָּה בְּרִטְנִיָּא פְּלִים כד, ט) נו. אוֹרֵג מְקַנֵּים שְׁתֵּי וְעָרַב. נז. שֶׁעָשָׂה נִקְבִּים מִתְחַלָּה כְּדִי לְקַבֵּל רְמוּנִים — טָמְאִים, דָּאֶפְלוּ הָכִי הָיוּ כְּלִי (גֵּר"א). נח. הֵינּוּ שֶׁאֵינָהּ חֲזָקָה, וְאֵינָהּ יְכוּלָה לְהִנָּטֵל עִם הַדְּפָנוֹת שֶׁלָּהּ (גֵּר"א). נט. בְּרִזָּל שְׁעוֹשִׂים תַּחַת הַדָּלֶת כְּדִי שְׁלֹא יִזְיק אֶת הַדָּלֶת בְּשַׁעֲה שֶׁהוּא פּוֹתְחָהּ (גֵּר"א, אָמֵנָּה בְּבִירוֹ גֵּרִים 'הַפְּסֵרִט', אֶבֶל בְּהִנָּחוֹת לֹא הִיָּה).

שֶׁל דָּלֶת - הָרִי זֶה טָמֵא, מִפְּנֵי שֶׁהוּא נֹתֵן עָלָיו עַד שֶׁלֹּא יִכְלֶה הָרֵאשׁוֹן. נִתְפָּרֵק הַתַּחְתּוֹן - טָמֵא. הָעֲלִיֹן - טָהוֹר. וְשַׁעֲרוֹ בְּטֻפָּח.

ג. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר בֶּהֱן שֶׁלֹּשׁ מִדּוֹת מִשּׁוּם רַבִּי עֲקִיבָה: הָעֲשׂוֹי לְשִׁמְשׁ אֶת הָאָדָם בְּגוֹן הַסֵּלָם. אֶת הַבָּלִים בְּגוֹן הַקּוֹלָב, מְנוּרָה וְאַנְחוּתָא^א - טָהוֹרִין. הָעֲשׂוֹי לְשִׁמְשׁ אֶת הָאָדָם וְאֶת מִשְׁמָשִׁי אָדָם, בְּגוֹן הַשְּׁלָחַן וְהַטְּבֵּלָא וְהַדְּלָפְקִי - טָמֵאִין. בֵּית הַלְּגִינִין, וּבֵית הַכּוֹסוֹת שֶׁל עֵץ שֶׁנִּפְתַּח אַחַת מֵהֶן - טָהוֹר וְאִין חֲבוּר לֹו. נִפְתַּח הַשְּׁנִי - טָהוֹר וְאִין חֲבוּר לֹו. נִפְתַּחוּ שְׁלֹשָׁתָן - בְּלָן טָהוֹרִין. אַרְבָּעָה סָלִין שְׁבַמְרַחֲזִין, שֶׁנִּפְתַּח אַחַת מֵהֶן - טָהוֹר, וְאִין חֲבוּר לָהֶן. נִפְתַּח הַשְּׁנִי - טָהוֹר, וְחֲבוּר לֹו. נִפְתַּחוּ שְׁנַיִם מִצַּד אֶחָד, הֶרְחַב שְׁבִינִיָּהֶן - בָּלֹו טָהוֹר. נִפְתַּחוּ שְׁנַיִם זֶה בְּגִיד זֶה, הֶרְחַב שְׁבִינִיָּהֶן - חוֹלְקִים אוֹתוֹ. הַמִּשְׁמָשׁ אֶת הַטָּמֵא - טָמֵא. וְהַמִּשְׁמָשׁ אֶת הַטָּהוֹר - טָהוֹר. נִפְתַּחוּ שְׁנַיִם אֶלְכָסוֹן - הֶרְחַב שְׁבִינִיָּהֶן בָּלֹו טָמֵא. מִשְׁפָּלֶת^ב שֶׁאֲמָצְעִיתָהּ גְּבוּהָה וְזוּיּוֹתֶיהָ יוֹרְדוֹת, וְנִפְתַּחְתָּהּ מִצַּד אֶחָד - טָמֵאָה, מִפְּנֵי שֶׁהִיא מְקַבֵּלֶת בְּצַד הַשְּׁנִי. נִפְתַּחְתָּהּ מִצַּד הַשְּׁנִי - טָהוֹרָה. וְשֶׂאֵר כָּל הַבָּלִים שֶׁאִין יְכוּלִים לְקַבֵּל זֵיתִים, בְּגוֹן הַשְּׁפוּפֶרֶת וְהַקְּנוֹנִין - שַׁעֲרוֹן בְּרָבָן; וְדִבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: בְּתַבְּלִין. נִפְרָצוּ - שַׁעֲרוֹן בְּתַבְּלִין. נִפְגְּמוּ - שַׁעֲרוֹן בְּכָל שֶׁהוּא. אָמַר רַבִּי

ב. מקום שמניחים שם בליים. בא. הקפה אשר יוליכו בה הנזבל אל השדרות (רמב"ם).

יהודה: לא הזכירו רמוני באדון^כ וחצירי גבע^כ של בית הכותים, אלא שמתעשרין בודאי בכל מקום.

ה. רבי יהודה אומר: מביא גדולה שבגדולה וקטנה שבקטנות, ומביא בוס מלא מים, ומביא אוכלין שאינן בולעין ונותנן לתוכו, עד שיחזרו המים לכמות שהיו, וחוזרין וחולקין. אמר לו רבי יוסי: אף את נתתה שעור לשעורין. וכי מי מודיעני איזו גדולה איזו קטנה? אלא הכל לפי דעתו של רואה. בבוש הבינוני - במרדע הבינוני, ובמה עבי המרדע? אצבע ושליש אצבע והקיפו טפח. אצבע - מארבע אצבעות בטפח. טפח - מנששה טפחים באמה. זרת אמורה בתורה - חצי אמה של נששה טפחים. אמה בינונית - זה אמה של נששה טפחים.

ה. רבי מאיר אומר: כל המדות שאמרו חכמים בפרם, בגזן חרבן הפרם^כ, ומחול הפרם^כ, ופסקי ערים^כ, ומותר אפיפירות^כ - בלן באמה של חמשה טפחים, חוץ ממזבח

כב. רמונים ממקום שנקרא 'באדן' והיו גדולים ביותר. סג. פרחי ממקום שנקרא גבע, והוא כנ"ל, ושני המקומות האלו היו של כותים. סד. היא קרחת הפרם - שש עשרה אמה אם לא היו שם אלא חמש עשרה אמה וזרע שבע אמות לא קדש. סה. איזה הוא מחול הפרם? בין פרם לגדר. אם אין שם שתיים עשרה אמה, לא יביא זרע לשם, היו שם שתיים עשרה אמה, נותנין לו עבודתו וזרע את המותר (משנה פלאים ד, ב). סו. ערים - שמסרגים קנים כמו עריסה, כדרך שמסרגים את המטות ומדלין עליה שריגי הגפנים (רע"ב פלאים ו, א). אילו הן פסקי ערים. ערים שחרכ מאמצעו ונשתירו בו חמש גפנים מכאן וחמש גפנים מכאן. אם יש שם שמונה אמות, לא יביא זרע לשם, שמונה אמות ועוד, נותנין לו כדי עבודתו, וזרע את המותר (משנה פלאים ו, ח). סז. 'עצים או קנים ארוגים שתי וערב, ומדלים עליהם שריגי הגפנים ומשכיבים אותן בקו קשהן ארבות הרבה. ואם הדלה הגפן על מקצת האריג אסור לזרע תחת המותר ואף על פי שאין עליו זמורות, ואם זרע לא קדש' (רע"ב פלאים ו, ג).

הזֶהב, וְהַקָּרֶן, וְהַסּוּבָב, וְהַיִּסּוּד, שֶׁהֵן בְּאֲמוֹת שֶׁל שִׁשָּׁה
 מִטָּפְחִים, שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל מג, י): "וְאֵלֶּה מִדּוֹת הַמִּזְבֵּחַ בְּאֲמוֹת
 אִמָּה אִמָּה וְטַפַּח" - שֶׁיְהִיוּ לַמִּזְבֵּחַ שְׁתֵּי מִדּוֹת. יָכוֹל יִהְיוּ בִּלְוֵן
 בְּאִמָּה שֶׁל חֲמִשָּׁה מִטָּפְחִים? תֵּלְמוּד לֹאֵמַר (שם): "בְּאֲמוֹת
 אִמָּה אִמָּה וְטַפַּח"? בְּאִמָּה שֶׁהִיא יִתְרָה עַל חֲבֵרְתָּהּ טַפַּח.

פֶּרֶק שְׁבִיעִי

א. מֵלֵא תִרְוֹד רָקֵב שֶׁאֲמָרוּ, יֵשְׁנוּ מִקְשָׁרֵי אֲצָבָעוֹתָיו וְלִמְעָלָה;
 וְדַבְּרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: מֵלֵא חֲפָנָיו. גּוֹשׁ
 מִבֵּית הַפָּרֶס, וְגוֹשׁ מֵאֶרֶץ הָעַמִּים - שְׁעוֹרֵן כְּפִיקָה גְדוֹלָה
 שֶׁל סָקָאִין, שֶׁהוּא בְּחוֹתָם הַמְּרֻצּוֹפִין, וַיֵּשְׁנוּ בְּצַד הָעֲלִיוֹן שֶׁל
 מְנוּפֶת הַחֲבִית. הִלְחֲמִיזָה, רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר: עֹפֶר בֵּית הַפָּרֶס
 כְּדֵי לְחַפּוֹת בּוֹ עֵצִים כְּשֶׁעוֹרָה. הָאֲגֵרוֹף שֶׁאֲמָרוּ, רַבִּי טַרְפוֹן
 פּוֹשֵׁט רֵאשִׁי אֲצָבָעוֹתָיו וּמֵרָאָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן קוֹפֵץ רֵאשִׁי
 אֲצָבָעוֹתָיו וּמֵרָאָה. רַבִּי יְהוּדָה מְנִיחַ אֲצָבָעוֹ עַל גּוֹדְלוֹ. בּוֹפֵל
 חוּזֵר וּמוֹדֵד. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: יֵשְׁנוּ כְּרֹאשׁ כָּרִים^ס גְּדוֹלִים
 שֶׁל צְפוּרִי. אֲחֵרִים אָמְרוּ מִשְׁמוֹ: טַפַּח וְשְׁלִישׁ טַפַּח. וְכָךְ
 הָיוּ מְשַׁעֲרִין עַד שֶׁלֹּא בָּא בֶּן בְּטִיחַ. מִדּוֹת יֵין וְשֶׁמֶן - שְׁעוֹרֵן
 כְּפִיקָה גְדוֹלָה שֶׁלָּהֶן. וְאִי זֶה הִיא פִּיקָה גְדוֹלָה שֶׁלָּהֶן? הַנִּבְכָּס
 דֶּרֶךְ פִּיָּהֶם. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? מִלְּמִשָּׁה, אֲבָל מִן הַצַּד

- הרי אלו טמאים, מפני שהן מקבליים מן הנקב ולמטה. תחלתן אין מקבליים טמאה עד שינפח ויגום. ואם נגממו - שעורן במה שהן. רבי שמעון אומר: נורות - שעורן במשקין.

ב. העושה פלים מן הנדל בים - טהורים. חבר להן מן הנדל בארץ בדרך חבורן לטמאה, אפילו מעור המצה, מן הנדל. דבר שכליו מקבל טמאה, ודבר שאין כליו מקבל טמאה, כגון כלי אבנים, וכלי גללים, וכלי אדמה - טהור. רבי יהודה אומר: כלי ים ראויין לטמאה אלא שטהרום התורה, לבשתמצא להם עצה - הן טמאים. העושה פלים מעצמות העופות - טהורין. חבר להן מן הנדל בארץ, אפילו חוט ואפילו משיחה, דבר המקבל טמאה - טמא, חוץ מכנף העז וביצת נעמית המצפה. אמר רבי יוחנן בן נורי: מפני מה שנה כנף העז מכל הכנפים להחמיר? אלא שכל הכנפים המקבלות - טמאות. ושאין מקבלות - טהורות. ביצת תרנגולת המצפה - טמא, חוץ מכנף העז וביצת נעמית המצפה, לפי שאינו דבר המעמיד^ט. רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר: אף ביצת תרנגולת מצפה מקבלת כל שהוא - טמאה, ולא הזכירו כנף העז וביצת הנעמית אלא בהוה.

ג. העושה פלים מדבר שהוא של מעמיד - טמא. מדבר שאינו של מעמיד - טהור. הקפת, ואתרוג, ודלעת

ט. בנסח הספרים: "לפי שאינה אלא במעמד". לפי גירסת הגר"א בבאור (ובהנחות שתק). פרוש, ותכף נשבר ולא חשיב כלי.

יבשה שחקקום תינוקות למוד בהן את העפר, או שהתקינן לבף מאזנים - טהורין. הרימון, והאלון, והאגוז שחקקום תינוקות למוד בהן את העפר, או שהתקינן לבף מאזנים - טמאות. כף של לפת שיש בו בית קבול של אבר, בדרבו מלמטה - טמא. שלא בדרבו מלמעלה - טהור. מבית של פחמי שיש בו בית קבלת אבר - טהור. בדרבו מלמעלה - טמא. שפופרת שחתכה, ונתן בה המזוזה, ואחר כך נתנה בבית, אפלו שלא בדרך קבלתה - טמאה. נתנה בבית ואחר כך נתן בה את המזוזה, בדרך קבלתה - טמאה. שלא בדרך קבלתה - טהורה. קבעה אפלו בדרך קבלתה - טהורה.

ה. קנה מאזנים והמחוק שיש בהן בית קבול מתכות, והאסל שיש בו בית קבול מעות, וקנה עני שיש בו בית קבול מים, ומקל שיש בה בית קבול מזוזה ומרגליות בלו - אינו טמא אלא המשמש את הצד. ועל בלן אמר רבן יוחנן בן זפאי: אוי לי אם אומר, אוי לי אם לא אומר. אם אומר עכשו - מלמד אני את הרמאין לרמות, אם לא אומר עכשו - אני מונע את התלמיד, ומטהר את הטמאות. דבר אחר, שלא יהו הרמאין אומרים: 'אין חכמים בקיאים במעשיהן'. מפני מה תחתית של צורפי זהבים טמאה? מפני שמכנים לתוכה. גרוטאות. ושל נפחין - הרי זו טהורה. ואם התקינה להיות מכנים לתוכה גרוטאות - הכל מודין שהיא טמאה. משחזות שיש בה בית קבול שמן, ופנקס שיש בה בית קבול שעווה - בלן, אין טמא אלא המשמש

את הצרף. מחצלת, מאימתי מקבלת טמאה? משתחסום ויקנב. רבי יהודה אומר: משתקשר ראשי המעדרנין ששה. היו דבולין יוצאין הימנה, כל שצריך המעדרנין - טמאה. כל שלא צריך המעדרנין - טהורה. שפופרת הקנה, מאימתי מקבלת טמאה? משתחסם ויקנב. רבי יהודה אומר: משיוציא את הכבי שבתוכה. הקרן, מאימתי מקבלת טמאה? משתגמר מלאכתה. רבן שמעון בן גמליאל אומר: משיוציא את הזכר מתוכה. הקרויה, מאימתי מקבלת טמאה? משתגמר מלאכתה. רבן שמעון בן גמליאל אומר: משיוציא את הפעים מתוכה. ובין שמצאן חתוכין ומנקבין - טמאין. מצא גולמיהן - טהורין, בידוע שאינן פלים.

פרק שמיני

א. שנה שנהגורות ששה מבפנים - נמדדות עמה. ומבחוץ - אין נמדדות עמה. אבל מודד את החלל. ורבי יהודה אומר: מודד מקומה מבפנים. רבי שמעון אומר: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על עבי הרגלים, ועל עבי הלזבזין שהן נמדדין עמה, על מה נחלקו? על הבינים, שבית שמאי אומרים: אין נמדדין. ובית הלל אומרים: נמדדין. מוכני - שומט ומודד. מעקה שבמגדל, והקופות,

ע. דלעת יבשה שמרוקנים אותה ומשתמשים בה כעין דלי ריק.

בזמן שהן קבועין - נמדדין עמה. ושאיין קבועין - איין
 נמדדין עמה. תרפין של קטילקיי" - תרי אלו טהורין.
 הנשוישין של קטילקיי", אף על פי שמפקדין ומנחין בארבע
 זוויות הבית" - טמאין. ארבע רגלים שבארבע זוויותיה,
 ושאר הרגלים שפה - טהורות. חמור שתחת המלבן,
 והספסלים שתחת הרגלים - טהורים. כפותים שתחת
 הרגלים", אף על פי שחקוקים ומקבלין - טהורים. ואין
 בהן משום קבול. מלבן של מטה ושל עריסה, נקליטין
 המטה, ולוחין של סקבים, וכרעים של שלחן, ויד של סבין,
 בזמן שהן קבועין - חבור לטמאה ולהזאה. נטלין ונתנין -
 אינן חבור, לא לטמאה ולא להזאה. מלבן של עריסה
 שהוא מלבש בפיקות, ויש לו רגלים - טמא. מסרג בחבלין
 ואין לו רגלים; רבי מאיר ורבי יהודה מטמאין, רבי יוסי
 ורבי שמעון מטהרין, שאינו עושה מלאכה בגופו.

ב. בראשונה היו אומרים: מטה שגדד בה שתי לשונות
 לוכסן או שתי פרעים אלכסון, או שגדד בה
 טפח על טפח אלכסון - טהורה. חזרו אומרים: גודד מלמטה
 ועולה, עד שימצאנה פחות מטפח. מטה שעשה שתי לשונות
 שפה מרוחין" מרות אחת - טמאה. עשה ארבעתן מרוחין,

א. היתדת הפחתונות במטה, הבולטות כלפי מעלה מהמטה, ולפיכך הן טהורות, שאינן נצרכות
 למטה. עב. דף מנח על הלשונות, בין לשון לשון, ומתם היתדת הנ"ל יוצאות, והם חשוכים
 כלי. עג. הינו שהן מפרדות מהמטה, ורק מנחות בצדדי הבית. עד. שהרגלים של המטה
 עומדות עליהם. עה. לפי גירסת הר"ש. ובנסחת הספרים: מלוחין. והינו שעשה חבלי המטה
 המסרגים מרוחחים זה מזה יותר מהצד, בין שלא עשה אלא שני לשונות, עדין ראוי לתשמיש,
 אבל בארבע - נטהרו מטמאתם.

או שנשלו שנים אלכסון - טהורה. נטלה קצרה ושתי פרעים - טמאה. מפני שהיא פשירי המטה לישן עליה. ואם מתחלה עשאה כך - טהורה, מפני שהיא בארנות. נטלה ארפה ושתי פרעים; רבי נחמיה מטמא, מפני שנותנה בצד המטה, או בצד האבוס וישן עליה; וחכמים מטהרין. מטה שפרש ממנה אבר אחד ונתנו בזויות, אחד, והחליפו, וכן בשני, וכן בשלישי, וכן ברביעי, וכן בחמישי, וכן בששי, וכן בשביעי - עדן טמאה מדרס. ואם החליף את השמיני - טהורה מן המדרס, אבל טמאה מנע מדרס. חזר לאחרון ונתנו בזויות והחליפו, וכן בשני, וכן בשלישי, וכן ברביעי, וכן בחמישי, וכן בששי, וכן בשביעי - עדן טמאה מנע מדרס. ואם החליף את השמיני - טהורה. פטה דברים אמורים? בזמן שהתחיל מן האחרון, אבל אם התחיל מן הראשון, אף על פי שלא החליף את השמיני - טהורה.

ג. מטה מטמאת חבילה ומטהרת חבילה; דברי רבי אליעזר. וחכמים אומרים: מטמאת אברין ומטהרת אברין. ביצד? פרע שפרש עם הארפה ועם הקצרה; רבי אליעזר אומר: חבור, ואם הטבילה אינה חוצצת. וחכמים אומרים: אינה חבור, ואם הטבילה - הרי זו חוצצת; דברי רבי שמעון. רבי אומר: רבי אליעזר אומר: אין מטה מטהרת אלא כשהיא שלמה. וחכמים אומרים: מטמאת ומטהרת אברים. מטה שנחלקה לשמונה טמאה, מפני שהוא מחזירה. קבעה במסמר - טהורה.

פרק תשיעי

א. בליבה של חטין - טמאה טמא מת. פירש הימנה אבר אחד - טמאה. ושני אברים - טהורה. עריסה של בנות - הרי זו טמאה טמא מת. היתה משמשת ישיבה ושכיבה - הרי זו טמאה מדרס. שפורם עליה את הכלים - הרי זו טמאה טמא מת. היתה משמשת ישיבה ושכיבה - הרי זו טמאה מדרס. מטה שנפתחו מעין שפה ואין חבלים מחברין לה, ונשתנר בה כדי ישיבה ושכיבה - הרי זו טמאה מדרס. היו דבולולין יוצאין ממנה - הרי אלו טמאין, מפני שהוא מחזירן. החבל היוצא מן המטה עד חמשה טפחים - טהור. מחמשה ועד עשרה - טמא. מעשרה ולמעלה - טהור. עשרה - כלמטה הימנו. חמשה - כלמעלה הימנו. הנה על החבל, בתוך עשרה טפחים - טהורה, וכשהוא מטביל את המטה - צריך להטביל את החבל. מעשרה טפחים ולמעלה - טמאה. וכשהוא מטביל את המטה אין צריך להטביל את החבל. פירע שהיא טמאה מדרס וחברה למטה - בקלה טמאה. וכן במזון וכן בשן של מעדר.

ב. החבל שהוא מסרג את המטה, אפילו מאה אמה - בקלן חבור אחד. קשר בו חבל אחד, מן הקשר ולפנים - חבור, מן הקשר ולחוץ - אין חבור. הכניסו לתוך שלשה בתים, אפילו מאה אמה - כלו חבור אחד. קשר בו חבל

אחר, מן הקשר ולפנים - חבור. מן הקשר ולחוץ - אינו חבור. אמר רבי אליעזר בן יעקב: במה דברים אמורים? דרך עליה, אבל דרך ירידה, אפילו קשור בקשור - כלו חבור אחד. החוט שהשחילו למחט, אפילו קשור משני צדדין - הרי זה אינו חבור. הכניסו לבגד - החוט חבור לבגד, ואין המחט חבור לחוט. המשיחות והרצועות שבמטפחות הספרים, ושבמטפחות התינוקות, תפורות - חבור. קשורות - אינן חבור. רבי שמעון בן גמליאל אומר: שבמטפחת הסורג אפילו קשורות הן חבור, מפני שרוצה בקיומו. המשיחות והרצועות שבשק ובהקפה, תפורות - חבור. קשורות - אינן חבור. ושבאזני כלי חרס, אפילו תפורות - אינן חבור, שאין חבור לכלי חרס. שירים שבכרעי מטה, אוצין" - חבור. רפין - אינן חבור, ושבאזני הזב, אפילו אוצין - אינן חבור.

ג. זה חמר מדרם מבזב: מזרן שהוא מברך בו את המטה, והכניסו לבית שהמת בתוכו, אף על פי שאין באהל אלא כל שהוא - המטה טמאה, ככלים הנוגעין במת. דרם עליו הזב, בתוך עשרה טפחים - הוא טמא ומטה טמאה, חוץ לעשרה - הוא טהור, ומטה טהורה. מזרן שהוא מברך בו את המטה, ונגע בהן המת - טמאין טמאת שבעה. פרשו - טמאין טמאת שבעה. נגע בהן השרץ - טמאין טמאת ערב. פרשו - טמאין טמאת ערב. נגעו בהן משקין

- פוסלין את התרומה. פרושו פוסלין את התרומה. זה הכלל: כל טמאה שלא שוה מטה למזון, כגון חמת והשק והמשקין - כלם חבור אחד, אפלו עד מאה אמה. וכל טמאה שלא שוה מטה למזון, כגון טמאת הזב והזבה, עד עשרה טפחים - חבור לטמאה, יתר על כן - אינו חבור. רבי אלעזר בר רבי צדוק אומר משום רבי שמעון כן נמליאל: עד שבעה טפחים.

פרק עשירי

א. תבה שהיא מלאה פלים, וקבע לה פסויע" - טמאה. היתה ריקנית וקבע לה פסוי - טהורה. למה זה דומה? לחבית ריקנית שהיא מלאה רוח, ועשה לה מגופה, שהיא טהורה. תבה שהיא טמאה טמאת מת וקבע לה מדרם - טהורה מכלל טמאה ומקבילת טמאה מכאן ולהבא. תבה שחציה פתוח וחציה נעול - טמאה מדרם וטמאה טמאת מת. נפתחה מלמעלה - טמאה, מפני שהיא מקבילת מלמטה. נפתחה מלמטה; רבי מאיר מטמא מדרם, וחכמים מטהרין, מפני שבטל העקר - בטל הטפלה. חמת שנפתחה - הרי זה טמאה, שבתחלה משמשת ישיבה ושכיבה עם מלאכתה, ועכשיו משמשת ישיבה ושכיבה; דברי רבי מאיר,

עו. שקבע הפסוי לכלי במסמרים, אפלו הכי טמאה, דכיון דיש פלים בתוכה סופו לפתח.

וחכמים מטהרין, מפני שבטל העקר - בטל הטפלה. מורים
 חכמים לרבי מאיר בבר ונסת של עור שנקרעו, שאף על
 פי שאינן מקבלין את מה שבתוכן שהן טמאין, ואין צריך
 לומר בכרים של אריג ושל שק שהם טמאין משום אריג.
 רבי יוסי אומר: תבת הפלגין שהיא גבוהה עשרה טפחים,
 ויש לה לזבז - טמאה, שמתחלה לכך נעשית - להיות
 עולה ויושב בראשה.

ב. תבה שנותנין עליה שמן במרחץ, טמא טמא מת ואין
 טמא מדרס. הביא נסר וקבעו מלזבז ללזבז להיות
 יושב עליה - טמאה מדרס, ואינו טמא אלא המשמש את
 הצרף. ארבעה לוחין שבארבע זוויתיה, אם היו רחבות טפח
 - טמאות. טבלא העליונה שמרצים עליה את המעות, אף
 על פי שיש לה לזבז - טהורה. הביא טבלא אחרת וקבע
 לה לזבז להיות יושב עליה - טמאה מדרס. ואינו טמא
 אלא המשמש את הצרף. סריר של חיטין"י, יש לו גפים
 - טמא אין לו גפים - טהור. הביא נסר וקבע מלזבז ללזבז
 להיות יושב עליו - טמא מדרס. ואינו טמא אלא המשמש
 את הצרף. שלחנות שבפרכין שאוכל עליו, הביא נסר וקבע
 מלזבז ללזבז להיות יושב עליו, אף על פי שקבעו במסמר
 - טהורין. הביא פסא וקבע לו מלזבז ללזבז להיות יושב
 עליו - טמא, ואין טמא אלא המשמש את הצרף. הבוסות

שְׁבַבְמָה - הָרִי אֵלּוּ מְהוּרִין, יִשָּׁא נַעֲשׂוּ אֶלָּא לְשִׁמּוֹשׁ עִם
הַפְּרָקָע, וְהַפְּרָדִין - מְהוּר, יִשָּׁאִינוּ אֶלָּא יְשִׁיבַת שֶׁל צֶעַר.

פֶּרֶק אֶחָד עֶשְׂרִי

א. עֲרֵבָה יִשְׁהִי פְחוּתָהּ מִשְׁנֵי לוּגִין - הָרִי הִיא בִקְעָרָה,
וְשַׁעוּרָה בְּזִיתִים, וּמִשְׁנֵי לוּגִין עַד תִּשְׁעָה קָבִין -
אֶפְלֹ זָבִין וְזָבוֹת גְּדוֹת וְיוֹלָדוֹת, יוֹשְׁבוֹת וְשׁוֹכְבוֹת בְּתוֹכָהּ -
מְהוּרָה מִמְּדָרָם, וּמִמָּאָה טָמֵא מֵת. נִסְדָּקָה וְאִינָה מַעֲמֶדֶת
אֶת הַרְגָּלִים, אֶלָּא הַפִּים בְּרִי לְהַדִּיחַ בָּהּ אַחַת מִרְגְּלָיו -
מִקְבֵּלֶת טָמֵאת מִדָּרָם; דְּבָרֵי רַבִּי יוֹסִי בֶּן רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי
אוֹמֵר: בְּשִׁיחָשֵׁב עָלֶיהָ. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: נְטִמְאָת וְנִטְהָרַת
אֶפְלֹ עֲשָׂרָה פְּעָמִים בַּיּוֹם, בִּיצֵד? הַנִּיחָהּ בְּנִשְׁמִים וְנִתְפָּחָה
- מְהוּרָה. בִּקְדִים וְנִסְדָּקָה - טָמֵאָה, מִטְהָרַת וּמִטְמֵאָת אֶפְלֹ
עֲשָׂרָה פְּעָמִים בַּיּוֹם. נִפְתְּחָהּ בְּמוֹצֵיא זֵיתִים - מְהוּרָה מְכַלֵּל
הַטָּמֵאָה. חָשֵׁב עָלֶיהָ - רַבִּי מִטְמֵא וְחֻכְמִים מְטַהְרִים, וְאוֹמְרִים:
עַד שִׁיעֲשֶׂה בָּהּ מַעֲשָׂהוּ. יֵתֵר עַל כֵּן, שֶׁנִּסְדָּקָה, אֶפְלֹ זָבִין
וְזָבוֹת גְּדוֹת וְיוֹלָדוֹת יוֹשְׁבוֹת וְשׁוֹכְבוֹת בָּהּ - מְהוּרָה. נִפְתְּחָהּ
בְּמוֹצֵיא רְמוֹנִים - מְהוּרָה מְכַלֵּל הַטָּמֵאָה. חָשֵׁב עָלֶיהָ -
רַבִּי עֲקִיבָא מִטְמֵא וְחֻכְמִים מְטַהְרִין, עַד שִׁיקְצֶע. אָמַר רַבִּי
יוֹסִי: מַעֲשֶׂה שֶׁהֵבִיאוּ מִכֶּפֶר עָרִים לִפְנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן
נְמִלְיָאֵל, יוֹתֵר מִשְׁשִׁים עֲרָבוֹת, וְהָיָה מִשְׁעָרָן, גְּדוֹלָה לְסָאָה

סָאָה, וְקִטְנָה לְשָׁנִי לְגִין. וְקִרְוִים דְּבָרִים שֶׁל סָאָה סָאָה,
מִחֻקֵּת תִּשְׁעָה קָבִין.

ב. עֲרֵבֶת הַפִּיסוֹנוֹת^ע שְׁמִשְׁנֵי לֹוֹג וְעַד תִּשְׁעָה קָבִין - בֵּית
שְׁמַאי אוֹמְרִים: מִדֶּרֶס. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים: טָמֵא
מֵת. וְהַחֲבִית^פ - בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: מְלֵאָה וְעוֹמֶדֶת. וּבֵית
הֵלֵל אוֹמְרִים: מְלֵאָה וְעוֹמֶדֶת וְצוּרָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר:
חֲלוּף הַדְּבָרִים. יָד הַקֶּרֶדֶם - חֲבוּר לְטָמְאָה, בֵּין בִּשְׁעַת
מְלֵאכָה וּבֵין שְׁלֵא בִּשְׁעַת מְלֵאכָה. וְאִם לֹא קָבְעוּ כָּל צָרְכּוֹ
- הָרִי זֶה אֵינוֹ חֲבוּר. מִקָּל שֶׁקָּבְעוּ בַּקֶּרֶדֶם לְבָקַע בּוֹ
לְשִׁעָה, בִּשְׁעַת מְלֵאכָה - חֲבוּר. שְׁלֵא בִּשְׁעַת מְלֵאכָה -
אֵינוֹ חֲבוּר. מִסְמֵר שֶׁנִּתְּנוּ בְּדִיוֹסְטֶר^פ לְהִיּוֹת מִסִּיף עָלָיו -
חֲבוּר לְטָמְאָה, בֵּין בִּשְׁעַת מְלֵאכָה וּבֵין שְׁלֵא בִּשְׁעַת מְלֵאכָה.
מִקָּל שֶׁקָּבְעוּ בְּדִיוֹסְטֶר, בִּשְׁעַת מְלֵאכָה - חֲבוּר. שְׁלֵא בִּשְׁעַת
מְלֵאכָה - אֵינוֹ חֲבוּר. קָבְעוּ בְּכֻלָּנֶם - אֵינוֹ חֲבוּר לוֹ. כִּסָּא
שֶׁקָּבְעוּ בְּכֻלָּנֶם - טָמֵא, וְאֵינוֹ חֲבוּר לוֹ. עָשָׂה בּוֹ כִּסָּא -
אֵין טָמֵא אֶלָּא הַצֶּרֶךְ. וְכַמָּה הוּא הַצֶּרֶךְ? מְקוֹם יְשִׁיבָה
טַפַּח. כִּסָּא שֶׁנִּתְּנוּ בַּבִּנְיָן, וּבָנָה עָלָיו בְּדֶרֶךְ יְשִׁיבָתוֹ - טָמֵא.
שְׁלֵא בְּדֶרֶךְ יְשִׁיבָתוֹ - טָהוֹר. קָבְעוּ, אֶפְלוֹ שְׁלֵא בְּדֶרֶךְ
יְשִׁיבָתוֹ - טָהוֹר. נִתְּנוּ לְמַעְלָה, אֶפְלוֹ שְׁלֵא בְּדֶרֶךְ יְשִׁיבָתוֹ
- טָמֵא. קָבְעוּ בְּדֶרֶךְ יְשִׁיבָתוֹ - טָהוֹר. נִתְּנוּ לְמַעְלָה, אֶפְלוֹ

עט. פרוש, מה שמוליכין בהן טיט ואבנים מבנין (באור הגר"א). פ. הגר"א גורס כאן - 'החמת'.

פא. פרוש, שיש אצל האמן העושה משיחות מקל שיש לו שני ראשין, דהיינו אחד לצפון ואחד
למזרח והוא מכריז עליו את החוט. וקמני במתניתין דאינו חבויר, וכשיטמא מקל אחד לא נטמא
חבויר. וקאמר קא, דאם קבעו הדיוסטר במסמר ... (באור הגר"א).

בְּדֶרֶךְ יְשִׁיבָתוֹ - טָמֵא. קָבְעוּ, בְּדֶרֶךְ יְשִׁיבָתוֹ - טָמֵא. שָׁלֹא
בְּדֶרֶךְ יְשִׁיבָתוֹ - טָהוֹר.

ג. אֲרוּכָה שֶׁל מָטָה שֶׁעָשָׂה לְקוּרוֹת - הִיא טָמְאָה וּמָטָה
טָמְאָה. קָבְעוּ - הִיא טָהוֹרָה וּמָטָה טָמְאָה. שְׁתֵּי
אֲרוּכּוֹת שֶׁל מָטָה שֶׁעָשָׂאן לְקוּרָה - הֵן טָמְאוֹת וּמָטָה טָמְאָה.
קָבְעוּ - הֵן טָהוֹרוֹת וּמָטָה טָהוֹרָה. מִפֶּן שֶׁעָשָׂא לְקוּרָה,
אִם עַל פִּי שְׁמִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ - טָהוֹר. הֲיָה טָמֵא וְעָשָׂא לְקוּרוֹת
- טָמֵא, עַד שֶׁקָּבְעֵנוּ בְּמִסְמָר. בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים? מִלְּמָטָה,
אֲבָל מִלְּמַעְלָה, קָבְעוּ וְלֹא נָתַן עָלָיו מַעְזִיבָה, נָתַן עָלָיו
מַעְזִיבָה וְלֹא קָבְעוּ - טָמֵא. קָבְעוּ וְנָתַן עָלָיו מַעְזִיבָה - טָהוֹר.
מֵאִמְתִּי טָהַרְתּוּ? בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים? מִשְׁיַחְבֵּל. וּבֵית הֶלֶל
אוֹמְרִים: מִשְׁיַחְבֵּר - דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר:
בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים, מִשְׁיַחְבֵּל וַיַּחְבֵּר. וּבֵית הֶלֶל אוֹמְרִים:
מִשְׁיַחְבֵּל אוֹ מִשְׁיַחְבֵּר.

ד. סָדִין שֶׁהוּא טָמֵא טָמֵא-מֵת, וְעָשָׂא וִילּוֹן - הָרִי הוּא
טָמֵא טָמֵא-מִדֶּרֶס. הָרִי הוּא כְּטָמֵא-מֵת, וְאֵין מְקַבֵּל
טָמְאָת מִדֶּרֶס; דְּבָרֵי רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי אוֹמֵר: הֵן
הֵן דְּבָרֵי בֵּית שְׁמַאי, אֲבָל בֵּית הֶלֶל אוֹמְרִים: טָהוֹר מְכַלָּל
טָמְאָה, וּמְקַבֵּל טָמְאָה מִכָּאן וּלְהֵבָא. וּמֵאִמְתִּי טָהוֹר?
מִשְׁבָּלָה, וְאֵין מְשַׁמֵּשׁ מַעֲיִן מְלֹאכְתּוֹ. בָּלָה וְנִשְׁתַּיַּר בּוֹ רֶבּוֹ,
מִלְּמַעְלָה - טָמֵא. רֶבּוֹ מִלְּמָטָה - טָהוֹר. וְאִם הָיָה גָדוֹל
וְקָצַע לְפֶתַח קֶטָן - מְקַבֵּל טָמְאָה מִכָּאן וּלְהֵבָא. סָדִין שֶׁהוּא
טָמֵא טָמֵא-מֵת, וְעָשָׂא קִלְעַ לְסָפִינָה - הָרִי הוּא כְּטָמֵא-מֵת,

ואין מקבל טמאת מדרס; דברי רבי יוסי ברבי יהודה. ורבי שמעון בן גמליאל אומר: טהור מכלל טמאה ומקבל טמאה מבאן ולהבא. ומאימתי טהרתו? משבילה, ואינו משמש מעין מלאכתו. בלה ונשתיר רבו, מלמעלה - טמא. רבו מקמטה - טהור. ואם היה גדול וקצצו, ועשאו קלע לספינה קטנה - מקבל טמאה מבאן ולהבא.

ה. הסדינין והסגוסין שנתנן בארץ, להיות מהלך עליהן, אף על פי שקבען במסמר - טמא. עשאו לחפות בהן וזיון ובתלים, עמודים וחלונות - מטמאין טמאת אהליו. ואם היתה מחצלת אהל - הרי זו טהורה. אין לה היוצא מן העץ מטמא טמאת אהליו אלא פשתן בלבד. מחצלת שעשאה לאהליו, וחשב עליה לשכיבה - טמאה. עשאה לשכיבה, וחשב עליה לאהליו, עד שלא קשר ראשי המעדנין שבה - טמאה. משקשר ראשי מעדנין - טהורה; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: מטמאת ומטהרת אפילו עשר פעמים ביום. ביצד? התירה - טמאה. וקשרה - טהורה. מטמאת ומטהרת אפילו עשר פעמים ביום. נחלקה לרחבה - טהורה. לארבה, ונשתירו בה שלשה מעדנין שהן ששה טפחים בין מעדן למעדן, טפח מבאן וטפח מבאן - טמאה. פחות מכן - טהורה. ואם מתחלה עשאה לכה, אפילו פחות מכן - טמאה. רבי נתן אומר: שירי מחצלת - שבעה טפחים ושירי המפץ - ששה טפחים.

מסכת בליים בתרא

פרק ראשון

א. הנוגע בעמודין שבצדדין, מכאן ומכאן, ובמכבש שעל גבי הקנים, אף על פי שחקוק ומקבל - טהור. ואינו טמא אלא הנוגע בברזל לבד. נדה שמשכה את החבל, ודרסה* על הקנה העולה ויורד - הבגד טמא. מעשה באשה אחת שהיתה אורגת בגד בטהרה, ובאת לפני רבי ישמעאל, והיה בודקה. אמרה לו: רבי! יודעת אני שלא נטמא הבגד, אלא שלא היה בלבי לשומרו. מתוך בדיקות שהיה בודקה רבי ישמעאל, אמרה לו: רבי! יודעת אני שנכנסה נדה ומשכה עמי בחבל. אמר רבי ישמעאל: כפה גדולים דברי חכמים! שהיו אומרים: לא נתבון לשומרו - טמא. שוב מעשה, באשה אחת שהיתה אורגת כפה בטהרה, ובאתה לפני רבי ישמעאל, והיה בודקה. אמרה לו: רבי! יודעת אני שלא נטמאת המפה, אלא שלא היה בלבי לשומרה. מתוך בדיקות שהיה רבי ישמעאל בודקה, אמרה לו: רבי! יודעת אני שנפסקה נימה וקשרתיה בפי.

א. הגר"א גורס כאן: "ונשענת".

אמר רבי ישמעאל: במה גדולים דברי חכמים! שהיו אומרים:
אם לא נתבונן לשומרו - טמא.

ב. חלדה שגרה את העירה שהוא עתיד להתזירה, והכניסתו
לבית שהמת בתוכו, אף על פי שאין באהל אלא
כל שהוא - הבגד טמא טמא-מת. דרם עליה הזב בתוך
עשרה טפחים - הבגד טמא מדרם. שתי, כל זמן שהוא
עתיד לארג - חבור לאריג. גמר מלארג - אינו טמא אלא
עד מקום שהוא עתיד לפצע. הנוגע בפסיקות של שתי
עד שלש אצבעות, ושל ערב - הרי זה אינו חבור. רבי
יוסי אומר: הנוגע בפסיקות של שתי, עד שלש אצבעות
- חבור מפני שהכובס אמן מחלדו לתוכו. הנוגע בצמר
שעל גבי האימה ובאשניה - טהור. ובכוש ובפיקה - טמא.
הנוגע בשחר שעל גבי העֶבֶן, ובֶבֶן שעל גבי שחר -
טהור. אבל אם היה בֶּלֶו שחר מצד אחד, והעבירו על
גבי לֶבֶן, או בֶּלֶו לֶבֶן מצד אחד, והעבירו על גבי שחר -
טמא. התרב שפרשה עם יתדות המחרשה - הרי זו
טמאה, מפני שהוא מנקר בה. חליות של באר, העין
שבמעצד, והעין שבמחרשה, והמסוה שבמעדר, בזמן שהן
קבועין - חבור לטמאה ולהזאה. בזמן שהן בפני עצמן -
טהורין. המשיחות והרצועות שבמעדר: תפורות - חבור.
וקשורות - אין חבור. מכבש של נגר, בזמן שהוא קבוע
- חבור לטמאה ולהזאה. נטל - אין חבור, לא לטמאה
ולא להזאה. רבי יהודה אומר: אף הנוגע במלֶבֶן של מסר

הגדול מבאן ומבאן - טהור, ואינו טמא אלא מקום אחיות
יד, מבאן ומבאן, כלפי הברזל.

ג. השלחן, והטבלא, והדלפקי; שנפחתו, ונשתיר בהן טפח
- טמאים. שלחן שחברו, התחתון - טהור.
והעליון - טמא. נתפרק - מקבל טמאה מבאן ולהבא.
טבלא שחברה, העליונה - טמאה. והתחתונה - טהורה.
נתפרקה - מקבלת טמאה מבאן ולהבא. טבלא שמלאה
עצים, ותקעה - טהורה. חפה בנסרים - טמאה. שלחן
שחפהו בשיש להיות אוכל עליו, אף על פי שעשה לו עץ
רחב להיות מקבל בו את השיש - טהור, שלא עשאו אלא
לחזוק, להיות מקבל בו את השיש. הספסלין שבפונדקאות,
אף על פי שנקובין ומכניסין בהם את הרגלים - טהורים.
קבע במסמר - טמאין. הספסלין של מלמדי תינוקות, אף
על פי שנקובין ומכניסין בהן את הרגלים - טהורין. קבען
במסמר - טמאין. ספסל שנתפרק - טהור. סרגו במשיחות
או בחבלים - טמא. מרקיש שעשה לו עץ כמין שרתוע
להיות אוכל עליו - טהור. עשה לו עץ רחב לצרכיו -
טמא. כסא שקבעו בערבה, בדרך ישיבתו - טמא, שלא
בדרך ישיבתו - טהור. העשוי בזה, בית שמאי מטמאין,
ובית הלל מטהרין; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: לא
נחלקו בית שמאי ובית הלל על העשוי בזה שהוא טהור.
ושמאי היה מטמא. על מה נחלקו? על שהביא מקום
אחר וקבעו בזה, שבית שמאי מטמאין, ובית הלל מטהרין.

אמר רבי יוסי: רואה אני את דברי שמאי, שאומר: אפלו
מלבן אפלו מבית האמן - טמא.

ה. ישיבת הקרון, התירה - טהורה. קשרה - טמאה.
ושבאחורי הקרון, בין כך ובין כך - טהורה,
שאינה אלא ישיבת הצער. ישיבת הספתת, התירה - טהורה.
קשרה - טמאה, מטמאת ומטהרת אפלו עשר פעמים ביום.
עור האסלא וחלל שדה - הרי אלו מצטרפין לטפח. הכסא
והספסל שזפני המטה - הרי אלו טמאין מדרס. דפין
שחובטין עליו את השלחין - הרי זה טמא טמא-מת. ספסלין
שבמרחץ. זה הכלל: כל שננטל ואין רגליו נטלות עמו, בין
של עץ ובין של אבן - טהור, וכל שננטל ורגליו נטלות
עמו, של עץ - טמא. של אבן - טהור. מכבש של אושקף
שהוא מותח עליו את העור, ומניח עליו את האבן, אף על
פי שחקוק ומקבל - טהור. ואין בו משום בלי קבול.

פרק שני

א. בפת חלקה שאין בה גבה טפח - טהור, וישיש בה גבה
טפח; רבי מאיר ורבי שמעון מטמאין, רבי יוסי
ורבי אלעזר ברבי צדוק מטהרין. אמר רבי מאיר: מעשה
באחד שבפת שתי בפין של תמרה להיות יושב עליה. ובא
מעשה לפני חכמים וטמאוה. אמר רבי שמעון: מעשה

באחד שהביא גרופית של זית שהוא משפה כמגדל לפני רבי עקיבה, ואמר: על זו הייתי יושב, וטמאיה לו. ראה תלמידיו תוהין, אמר להן: מה לכם תוהין? בעורה מזה טמא רבי יהושע. אמר רבי יוסי: מעשה בארבעה זקנים שהיו יושבין אצל רבי אלעזר בן עזריה חרש בצפורי, רבי חזפית המתרגמן ורבי ישבב הסופר, ורבי חלפתא אבא, ורבי יוחנן בן נורי, והביא לפניהם אחד - ראש כלונס שהוא נטל ברהיטני, ואמר: על זה הייתי יושב, וטהרה לו. אמר רבי אלעזר ברבי צדוק: ראשי כלונסאות היו בחר הבית, שעליהן אפנין יושבין ושפין את האבנים, ולא חשו להן חכמים משום טמאה. וכן היה רבי אלעזר ברבי צדוק אומר: שני בפותין היו בבית אבא, אחד טמא ואחד טהור, אמרתי לפני אבא: מפני מה זה טמא, וזה טהור? אמר לי: זה שהוא חקוק - טמא, וזה שאין חקוק - טהור, ועליו יושב חגי הנביא. וכך, אם לא נתפון לחוקקן - טהורין. מצאן חקוקין ויחשב עליהן - מקבלין טמאה מכאן ולהבא. חשב עליהן חרש שוטף וקטן, או אדם שאינן שטף - טהורין.

ג. בופית שהכהנים גובלין בה. וכן בופית של קדרה, אם חקוקין ומקבלין כל שהן - טמאין. ואם לאו - טהורין. מעשה בטבחא של אונקלוס הגר, שהביא בופתו לפני רבן גמליאל, והיו שם שמונים ותמנשה זקנים יושבין. נטלה רבן גמליאל ונסתפל בה, ונתנה לחברו, וחברו לחברו, כשראה שלא אמרו בה דבר, נטל רבן גמליאל

חוט מסדינו של תלמידו, שהוא יושב לפניו, ומתחו עליה, ונמצאת חקוקה כל שהוא, וטמאה לו. אם לא נתבון לחוקקו - טהורים. מצאן חקוקין וחשב עליהן - מקבלין טמאה מבאן ולהבא. חשב עליהן חרש שוטה וקטן, או אדם שאינן שול - טהורין.

ג. המקציע למשכב - אין פחות משלשה על שלשה. ולמושב - טפח. ולמעמיד - כל שהוא. של עץ - עד שיחוק או עד שיעשה רגלים. הפדור, והאימום, והקמיע, והתפלין, וכסת עגלה, שנקרעו, אם מקבלין את מה שבתוכן - טמאין. רבי יהושע בן קרחה אומר, משום רבי אליעזר בן עזריה: אף מטבילין כמו שהן.

ד. האכף - טמא מושב. והתפוס שול - טמא מרכב. ושאר כל תפיות שבצדדין, אם היו רחבות טפח - טמאות. רבי שמעון אומר: שלשה מרכב ושלשה מושב. וריז האשקלוגי, ומדוכה המדית והתפוס - אלו שלשה מרכב. ישיבת הסוס והאנקה והאכף - אלו שלשה מושב. הפטה, הפר והכסת של מת; רבי מאיר אומר: אין מטמאין מדרס. וחכמים אומרים: מטמאין מדרס, מפני שהנשים יושבות עליהן ומבכות את מתיהן, והכל שוין שהן טמאין טמאת מת. שלשה מטות הן: העשויה לשכיבה - טמאה מדרס. שפורמים עליה כלים - טמאה טמא-מת. ושל מלבני בני לוי - טהורה מכלום. שלש עריסות הן: העשויה לשכיבה

- טמאה מדרס. ושל פנות - טמאה טמא מת. ושל סרגין
 ושל צירין - טהורה מכלום. שלש סבכות הן: של זקנה -
 טמאה מדרס. ושל ילדה - טמאה טמא מת. נקרעה ואינה
 מקבלת רב השער - טהורה מכלום. שלשה סנדלין הן:
 של אדם - טמא מדרס. של בהמה של מתכת - טמאה
 טמא מת. ושל שעם ושל צפירה - טהורה מכלום. רבי
 יוסי אומר: כל הפרקלינין - טהורים. ותכמים אומרים שלשה
 פרקלינין הן: של צדי תיה ועוף - טמא מדרס. ושל הנבין
 - טמא טמא-מת. ושל קניצין - טהור מכלום. רבי אלעזר
 ברבי צדוק אומר: כף של מאזנים - שהוא טמא טמא-מת
 וטלאו על שולי המיחם מבפנים, בין נקוב ובין שאינו נקוב
 - טמא. מבחוץ, נקוב - טמא. ושאין נקוב - טהור. טלאו
 על צדו מבפנים, נקוב - טמא. שאינו נקוב - טהור. מבחוץ,
 בין נקוב ובין שאינו נקוב - טהור.

פרק שלישי

א. בר שהפכו, נעשה אחוריו - תוכו, ותוכו - אחוריו. קפה
 שהפכה, נעשה אחוריה - תוכה, ותוכה - אחוריה.
 רבי מאיר אומר: כל שיש לה תפראות - יש לה אחורים
 ותך. וכל שאין לה תפראות - אין לה אחורים ותך. רבי
 יהודה אומר: כל שיש לו פנים - פניו תוכו. המזנין שנפלו

משקין על מקצתו - בָּלוּ טָמֵא; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: נָפְלוּ עַל תּוֹכוֹ - בָּלוּ טָמֵא. עַל אַחֲרָיו - אֵין טָמֵא אֲלָא אַחֲרָיו בְּלִבָּד. נָפְלוּ עַל גִּבִּי הֶרְחֵב יָשָׁו - מְנַגְבוֹ וְהוּא טָהוֹר. טָרַפֵּשׁ חֶלֶק וְטַבָּלָא חֶלְקָה שֶׁנָּפְלוּ מִשְׁקִין עַל מִקְצָתוֹ - בָּלוּ טָמֵא; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: נָפְלוּ עַל תּוֹכוֹ - בָּלוּ טָמֵא. עַל אַחֲרָיו - אֵינוֹ טָמֵא, אֲלָא אַחֲרָיו בְּלִבָּד, נָפְלוּ עַל גִּבִּי הֶרְחֵב יָשָׁו - מְנַגְבוֹ וְהוּא טָהוֹר. שֶׁלַּחַן שֶׁנָּפְלוּ מִשְׁקִין עַל מִקְצָתוֹ - בָּלוּ טָמֵא. נָפְלוּ עַל אַחֲרָיו - אֵינוֹ טָמֵא אֲלָא אַחֲרָיו. נָפְלוּ עַל גִּבִּי הֶרְגֵּל יָשָׁו - מְנַגְבוֹ וְהוּא טָהוֹרָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: אֲנִי אוֹמֵר, הֶלְכָה מִמֵּיחֶם שֶׁל כֹּהֲנִים לֹא נִמְנְעוּ מִלְּהוּיֹת נֹתֵנִין עַל גִּבִּי רִגְלוֹ שֶׁל שֶׁלַּחַן מִשְׁקִין טָמֵאִין. וְאָמְרוּ מִשְׁקִין שֶׁעַל גִּבִּי רִגְלָיו - מְנַגְבָּה וְהוּא טָהוֹרָה.

ב. הַמְרִידֵעַ שֶׁנָּפְלוּ מִשְׁקִין עַל מִקְצָתוֹ - בָּלוּ טָמֵא. (נָפְלוּ לְאַחֲרָיו - אֵין טָמֵא אֲלָא אַחֲרָיו); דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכָּמִים אוֹמְרִים: נָפְלוּ עַל הַתְּרָחוּר - אֵינוֹ טָמֵא אֲלָא שְׁבָעָה. וְעַל הַדֶּרֶבֶן - אֵין טָמֵא אֲלָא אַרְבָּעָה. זֹמָא-לִיסְטְרוֹן שֶׁנָּפְלוּ מִשְׁקִין עַל תּוֹכָה - טָמֵאָה בְּכָה. נָפְלוּ עַל אַחֲרֶיהָ - אֵינוֹ טָמֵאָה אֲלָא אַחֲרֶיהָ. תּוֹכָה וְהַמְזֻלָּג וְהֵיד - טָהוֹרִין. נָפְלוּ עַל גִּבִּי הַמְזֻלָּג - חוֹלְקִין אֶת הֵיד. הַמְשַׁמֵּשׁ אֶת הַטָּמֵא - טָמֵא. וְהַמְשַׁמֵּשׁ אֶת הַטָּהוֹר - טָהוֹר. נָפְלוּ עַל גִּבִּי הֵיד - מְנַגְבָּה וְהוּא טָהוֹרָה. קָפָה שֶׁנָּפְלוּ מִשְׁקִין לְתוֹכָה - בְּכָה טָמֵאָה. נָפְלוּ עַל אַחֲרֶיהָ - אַחֲרֶיהָ טָמֵאִין. תּוֹכָה וְהָאֶזֶן -

טהורין. נפלו על גבי האון - מנגבה והיא טהורה. אלא שנהגו כהנים, שלא יהו מקימים את הגפים טמאין, מפני התקלה. הרבע וחצי הרבע, חקק את הרבע, ועתיד לחוק את חצי הרבע, חקק את חצי הרבע, ועתיד לחוק את הרבע - טהור, עד שיחוק את שניהם. נטמאו אחורי הרבע במשקין - אחורי חצי הרבע טמאין. וכשהוא מטביל את הרבע - צריך להטביל את חצי הרבע. הנה עליו דבר חוצץ והטבילו - לא עשה כלום.

ג. הרבע שמצאוהו עצים ותקעו; רבן שמעון בן גמליאל ורבי מטמאין עד שיקבענו במסמר. אמר רבי עקיבה: לא הזכרו בית הצביטה אלא לבוסות, שלא יהיה שותה, וראשון ראשון מטמא. משקין טמאין שהיו נתונין אבית צביטתו של כוס, ונגע בהן כפר טהור - נטמא הכפר. משקין טהורין שהיו נתונין אבית צביטתו של כוס, ונגע בהן כפר טמא - נטמאו המשקין. משקין טמאין שהיו נתונין על גבי הארץ, ונגע בהן כוס, שאחוריו טהורין בבית צביטתו - נטמאו אחורי הכוס. משקין טהורין שהיו נתונין על גבי הארץ, ונגע בהן כוס שאחוריו טמאים בבית צביטתו - נטמאו המשקין. רבי מאיר אומר: לידים הטמאות, כיצד? אי אפשר לומר בנגוב, שאין הידים מטמאות הנגוב. אי אפשר לומר במלא משקין, שעד שלא יגע בהן נטמאו המשקין, אמור מעתה, היו ידיו טמאות ואחורי הכוס היו טהורין, ומשקה טופח באחורי הכוס - אוהזו בבית צביטתו,

ואינו חושש שפא נטמאו המשקין שבאחורי הכוס, מחמת ידיו, ויחזרו ויטמאו את הכוס.

ה. רבי יוסי אומר: לידים מהורות ביצד? היו ידיו מהורות ועליהן משקה טופח, ואחורי הכוס טמאין - אוֹחוּזוּ בבית צביטתו, ואינו חושש שפא נטמאו משקין שעל גבי ידיו מחמת הכוס, ויחזרו ויטמאו את ידיו. רבי טרפון אומר: ערבה גדולה של עץ - יש לה בית הצביטה. זה הכלל, נטילתו באחת - צביעתו באחת. נטילתו בשתים - צביעתו בשתים. מקום אחיזתו - שם צביעתו. רבי יהודה אומר: כלי שיש לה אגן ואזן, ואזן ויד, ואין לו בית הצביעה, כלי הקדש - אין להם אחורים ותך ובית הצביעה, ואין מטבילין כלים בתוך כלים לקדש. אמר רבי יוסי: מה זה קשון כפול, כל שיש לו אחורים ותך - יש לו בית הצביעה. וכל שאין לו אחורים ותך - אין לו בית הצביעה. אחד קדשי המקדש ואחד קדשי הגבול לכהן. כל הכלים יורדין לידי טמאתן במחשבה, ואין עולין מידי טמאתן אלא בשנוי מעשה. רבי יהודה אומר: אין שנוי מעשה אלא לקלקול.

פרק רביעי

א. תפלחה, אימתי מקבלת טמאה? משתגמר מלאכתה. קצעה, אף על פי שהוא עתיד לתן בה את

הרצועה - טמאה. ומאימתי טהרתה? של יד - משייתיר
 משלש רוחות. ושל ראש - משייתיר שלש רוחות ובין
 קציצה לחברתה. כים בתוך כים שנטמא אחד מהם במשקה
 - הוא טמא וחברו טהור. במה דברים אמורים? בזמן שהיו
 שניהן שוין. אבל אם היה חיצון על הפנימי, נטמא פנימי
 - נטמא חיצון. נטמא חיצון - לא נטמא פנימי. במה דברים
 אמורים? במשקה, אבל בשרץ - שניהן שוין. אומר רבי
 נתן: לא נחלקו רבי אליעזר וחכמים על צרור המעות שהוא
 טהור, על מה נחלקו? על צרור המרגליות, שרבי אליעזר
 מטמא, וחכמים מטהרין. צרור המרגליות, תוכה - טמא,
 פשוטו - טהור. מטמא ומטהר, אפלו עשרה פעמים ביום.
 עור שעשאו להיות נותנו על לבו, בשעת הקציר, מפני
 השרב, אם יש בו חמשה על חמשה - טמא. ואם לאו -
 טהור. לעקבו ולפרסתו, אם חופה את רב הרגל - טמא.
 ואם לאו - טהור.

ב. סנדל של קש, רבי עקיבה מטמא. והאשה חולצת בו
 ויוצאין בו בשבת, ולא הודו לו. סנדל שנפסק
 שתי אוניו, או שתי תרסיותיו, או שנטל כל הכף שרץ -
 טהור. נפסקה אחת מאונו או אחת מתרסיותיו, או שפרשה
 מפניו רב הכף שרץ - טמא. רבי יהודה אומר: הפנימית -
 טמא. החיצונה - טהור. סנדל שנפחת, ומקבל את רב
 הרגל, מנעל שנפרם וחופה את רב הרגל, ונתפסקו רצועותיו
 או שננטלו האונטלים שרץ - טמא. נפחת ואינו מקבל את

רַב הֲרַגְלִי, נָפַרם וַאֲיִנו חוֹפֶה אֶת רַב הֲרַגְלִי, וְנִתְפָּסְקוּ אֲזֵנָיו - מִנְעַל שְׁעַל הָאִימוּם. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְטַהֵר וְחֻכְמַיִם מְטַמְּאִין. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן שְׁוֹרִי: לֹא נִחְלְקוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְחֻכְמַיִם עַל מִנְעַל שְׁעַל הָאִימוּם שֶׁהוּא מְטַהֵר, עַל מֶה נִחְלְקוּ? עַל שֶׁנִּטַּל מִן הָאִימוּם, שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְטַהֵר וְחֻכְמַיִם מְטַמְּאִין, מִפְּנֵי שֶׁהָאִשָּׁה נִגְעַלְתָּ בּוֹ, וּמִחֲזִירְתּוֹ לָאִימוּם.

ג. עוֹר הַחֲמוּרִי, וְעוֹר הַחֲמָרִי, וְעוֹר הַפִּתְיָן, וְעוֹר הָרוֹפֵא, וְעוֹר הַדָּב שֶׁל קֶטֶן, וְעוֹר שֶׁהַבְּנוֹת טּוֹוֹת עָלֶיהָ, אִם יֵשׁ בּוֹ חֲמִשָּׁה עַל חֲמִשָּׁה - טָמֵא. וְאִם לֹא - מְטַהֵר. עוֹר הַנְּשִׁיטָה, וְעוֹר הָעֲרִיסָה, וְעוֹר הַקֶּטְבִּילָא, וְעוֹר הַכֶּרֶב, וְעוֹר הַפֶּסֶת, אֵף עַל פִּי שְׁאִין בּוֹ חֲמִשָּׁה עַל חֲמִשָּׁה - טָמֵא. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אִם יֵשׁ בּוֹ חֲמִשָּׁה עַל חֲמִשָּׁה - טָמֵא. וְאִם לֹא - מְטַהֵר, שְׁאִין עוֹר טָמֵא פָחוֹת מִחֲמִשָּׁה עַל חֲמִשָּׁה. עוֹר שֶׁעָשָׂא לְתַבְרִידָהּ, אֶפְלוֹ כָּל שֶׁהוּא - טָמֵא. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי יוֹסִי: לֹא נִחְלְקוּ בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הֲלֵל עַל עֲבֵי אֲרָגְמָן, וְעַל עֲבֵי תַבְרִיד אֲרָגְמָן שֶׁהֵן טָמֵאִין טָמֵא-מֵת, עַל מֶה נִחְלְקוּ? עַל עֲבֵי כִסּוֹת וְעַל תַּבְרִיד כִּסּוֹת, שְׁבִית שְׁמַאי מְטַמְּאִין מִדֶּרֶס, וּבֵית הֲלֵל אוֹמְרִים: טָמֵא טָמֵא-מֵת, תַּבְרִיד אֲרָגְמָן, תּוֹכוֹ - טָמֵא. פְּשׁוּטוֹ - מְטַהֵר. מִטָּמֵא וּמִטַּהֵר אֶפְלוֹ עֲשָׂרָה פְּעָמִים בַּיּוֹם, עֲבֵי הַצֶּמֶר וְאוֹרִיטִין הַבָּאִין מִמִּדְיָנַת הַיָּם, אֵף עַל פִּי שֶׁהֵן בָּאִין בְּמִדָּה - טָמֵאִין.

ב. שְׁמִינִיחִין פֶּתַח מִשָּׁא הַחֲמוּר. ג. הַמּוֹלִיד אֶת הַחֲמוּר. ד. אוֹמְנֵי פֶשֶׁתָן. ה. לְכַרֵּךְ בּוֹ דָּבָר. ו. כָּלִים גְּדוֹלִים שְׁמוֹלִיכִין בְּתוֹכָן סְחוּרָה עַל הַסְפִּינָה - טָמֵאִין, הוֹאִיל וְאִין לָהֶם שׁוֹלִים.

ה. השדה והתבה והמגדל של עצם ושל גמיו; רבי מטמא
 ורבי יוסי ברבי יהודה מטמא. רבי שמעון בן
 מנסיא אומר: אצבע שהוא עתיד לקצעה ולטול זנבה -
 טהורה. וכלן שהן מחסרין לשלק, למתח ולגנב - טהורין.
 מחסרין סיכה - טמאין. מחצלת, בין בית הגנב ובין בית
 הגזלן - מחשבה טמאה, מפני שהבעלים מתאשין ממנה.
 חפוי בית הקנינין ובית הפוסות, אף על פי שיש בו חמשה
 על חמשה - טהור, שאינו אלא חפוי, ומשום חבורי פלים
 - טמא. עור שבפני החמור, אף על פי שיש בו חמשה על
 חמשה - טהור, שאינו אלא חפוי. הכסת שזו - טהורה.
 היתה תפורה לאכף - טמאה. ומקבלת כל שהוא - טמאה.
 העושה פסיקיא לשפיר, וללב, ולצדי בהמה - טהורה.
 לתחת פרסו של חמור - טמאה. שירי פסיקיא - ארבעה
 טפחים, כדי לתן תחת פרסו של חמור. העושה פסיקיא
 כל שהוא, לחזק בזה שקין ומרצופין - טהורה. לתוך בזה
 ממקום למקום - טמאה. כל הגדלות באדם - טהורין,
 חוץ משל שק ושל בגד. ובבהמה - כלן טהורין. הקלע
 שבית קבול שדה של משוחות; רבי יוסא בן הרפנס
 מטהר, וחכמים אומרים: שלש - טמאה. ושתיים - טהורה.
 נפסקה אמצעית - טמאה. והחיצונה - טהורה. נשתיר בזה
 טפח - טמאה. נפסק בית הפקוע שדה - טמאה. כל
 החוצלות, בין של שעם, ובין של שק, ובין של צפירה;

רבי יוסא בן הרכיננס אומר: טמא-מת. וחכמים אומרים:
טמא מדרם.

פרק חמישי

א. חלוק של בד, מאימתי מקבל טמאה? משתגמר מלאכתה.
ואיזו היא גמר מלאכתה? משויפתח את פיה. הגדול
לפי גדלו, והקטן לפי קטנו. ומאימתי טהרתו? משבלה,
ואינו משמש מעין מלאכתו. בלה ונשתיר בו רבו, מלמעלה
- טמא. רבו מלמטה - טהור. ואם נקרע מבית פיו -
טהור. חלוק של עור, מאימתי מקבל טמאה? משתגמר
מלאכתו. איזוהי גמר מלאכתו? משויפתח את פיו. הגדול
לפי גדלו, והקטן לפי קטנו. ומאימתי טהרתו? משבלה
ואינו משמש מעין מלאכתו. בלה, ונשתיר בו רבו, מלמעלה
- טמא. רבו מלמטה - טהור. ואם נקרע מבית פיו טהור.
העושה לתבריך, אפילו כל שהוא - טמאה. העושה חלוק
מן העבד, אם יש בו שלשה על שלשה - טמא. ואם לאו
- טהור, שאין בלבדין פחות משלשה על שלשה. חלוק של
לבד שבלה, אם משמש מעין מלאכתו ראשונה - טמא.
ואם לאו - טהור. העושה מעטפת מן העבד אינה מקבלת
טמאה, עד שתגמר מלאכתה. בלתה, אם יש בה שלשה
על שלשה - טמאה. ואם לאו - טהורה.

ב. בַּף שֶׁל עוֹר, שֶׁהִתְקִינָהּ לַחֲגוֹר בָּהּ אֶת מִתְּנֵיו - טְמֵאָה.
 בַּף שֶׁל סִיב, שֶׁהִתְקִינָהּ לַחֲגוֹר בָּהּ אֶת מִתְּנֵיו -
 טְהוֹרָה. שְׁתֵּי בָּפִין שֶׁל סִיב, שֶׁתִּפְּרֹן זוּ בְּזוּ, וְהִתְקִינָם לַחֲגוֹר
 בָּהֶן אֶת מִתְּנֵיו - טְמֵאוֹת. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, שֶׁאֵל יוֹנָתָן בֶּן
 חֶרְסָא אִישׁ גִּנוֹסֵר לִפְנֵי זִקְנִים בִּיבְנָה: שְׁנֵי בָּפִין שֶׁל סִיב
 שֶׁתִּפְּרֹן זוּ בְּזוּ וְהִתְקִינָם לַחֲגוֹר בָּהֶן אֶת מִתְּנֵיו, מָה הֵן?
 אָמְרוּ לוֹ: טְמֵאוֹת. נִקְוֵי רֹשֶׁב בְּאַבִּיָּהֶן, מָה הֵן? אָמְרוּ לוֹ:
 אֶפְלֹ כָּל הַדָּקָל בָּלֹ - אָסוּר. מוֹתֵר הַפִּיפִירוֹת* בָּמָה הֵן?
 אָמְרוּ לוֹ: עַד מְקוֹם שֶׁהִתְחַדַּשׁ יָכוֹל לְהֵלֵךְ כָּל אוֹתָהּ שָׁנָה.
 הָעוֹשֶׂה חֲגוֹר מְצִדוֹ שֶׁל בָּגֵד, וּמְצִדוֹ שֶׁל סָדִין; בֵּית שְׁמַאי
 מְטַמְּאִין, וּבֵית הֵלֵל מְטַהֲרִין, עַד שְׁיִמּוּל*. מֵאֲמָצְעֵיתוֹ שֶׁל
 בָּגֵד וּמֵאֲמָצְעֵיתוֹ שֶׁל סָדִין, וּמֵל מְרוּחַ אַחַת; בֵּית שְׁמַאי
 מְטַמְּאִין וּבֵית הֵלֵל מְטַהֲרִין, עַד שְׁיִמּוּל מְצִדוֹ הַשְּׁנִי. רַבִּי
 שְׁמַעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מְשׁוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן: לֹא נִחְלְקוּ בֵּית
 שְׁמַאי וּבֵית הֵלֵל עַל הָעוֹשֶׂה חֲגוֹר מֵאֲמָצְעֵיתוֹ שֶׁל בָּגֵד
 וּמֵאֲמָצְעֵיתוֹ שֶׁל סָדִין, וּמֵל מְרוּחַ אַחַת - שֶׁהוּא טְהוֹר, עַד
 שְׁיִמּוּל מְצִדוֹ הַשְּׁנִי, עַל מָה נִחְלְקוּ? עַל הָעוֹשֶׂה חֲגוֹר מְצִדוֹ
 שֶׁל בָּגֵד וּמְצִדוֹ שֶׁל סָדִין, שְׁבִית שְׁמַאי מְטַמְּאִין וּבֵית הֵלֵל
 מְטַהֲרִין, עַד שְׁעָה שְׁיִמּוּל. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר:
 חֲגוֹר שֶׁבָּלוּ צִדָּדָיו וְאֲמָצְעֵיתוֹ קִיָּמָה - טָמֵא מְשׁוּם שְׁיָרֵי
 חֲגוֹר. שְׁפָה שֶׁפְּרָשָׁה מִן הַבָּגֵד, וְהִתְקִינָהּ לַחֲגוֹר בָּהּ מִתְּנֵיו
 - טְמֵאָה, מִפְּנֵי שֶׁהִיא בְּגִלְגָּלִין.

מ. עֲצִים הַתְּקוּעִים בְּאֶרֶץ וּמְדֻלָּה עֲלֵיהֶם אֶת הַגֶּפֶן. י. שֶׁעֲשָׂה אִימְרָא גַם מְצִדוֹ הַשְּׁנִי.

ג. טלית שהתחיל בה לקרוע, עד שלא נקרע רבה, הנוגע
 אפילו במפרש מכאן ומכאן - חבור. משנקרע
 רבה, הנוגע אפילו במחבר - אינו חבור. אלו הן העבין
 ואלו הן הדקין: כגון הבורצין, והברתצים, והפמליאות,
 והחמילות, והקבדים, והסגוסין - אלו הן העבים. השיראין,
 והסריקים, והכלה, והפיליון של ראש - הן תרפין - אין
 בהן משום שלש על שלש, אבל יש בהן משום שלשה
 על שלשה. העושה חלוק מן המשמרת, אם יש בה שלשה
 על שלשה - טמא. אם לאו - טהור. משמרת של יין
 שבלתה, אם משמשת מעין מלאכתה - טמאה. ואם לאו
 - טהורה. רבי אליעזר בן רבי שמעון אומר: של שק ושל
 בגד - שעורה בשמרים. של שעם ושל צפירה ושל חבלים
 - שעורן ברמונים.

ד. משפך של גתות, אף על פי שהוא עשוי בכברה -
 טמא. חוט שפרש מן הבגד, אפילו מאה אמה
 - כלו חבור אחד. וזה שהוא תופר בו, כל שהוא צרך
 התפירה - חבור. וכל שאינו צרך התפירה - אינו חבור.
 חלוק של יוצאת-החויץ, שהוא עשוי בשבכה, עשה לו שפה
 שלש אצבעות, בין מלמעלה ובין מלמטה ובין מן הצדדין
 - טמא. רבי אליעזר בן יעקב אומר: העושה בגד מן החרם,
 ומן המצודה, וכפלו ותפרו, ואין בשורו נראה מתוכו - טמא.
 שבים של סבכה - טמא בפני עצמו, מפני שהוא מתקנו
 לשבכה אחרת. וכמה יהיה שעורו? כדי שיהא מקיף מאון

לֵאזֶן. הַטָּסִין, וְהַצְפוּיִין, וְהַחֲלִיזוֹת שָׁבוּ - טְהוּרִין. וּמִשּׁוּם חֲבוּרֵי שָׁבִים - טָמְאִין. וְהִרְצוּעוֹת שָׁבוּ, וְתַפּוּרוֹת - חֲבוּר. קִשּׁוּרוֹת - אֵינָן חֲבוּר. אַחֲרִים אוֹמְרִים: שְׂבָכָה שֶׁל זִקְנָה שֶׁנִּקְרָע, וּנְתָנָה עַל הַכֶּסֶּא, וּבִשְׂרָה נּוֹגַע בַּכֶּסֶּא - טְהוּרָה. וְאִם לֹא - טָמְאָה. שִׁירֵי פְסִיקָיָא - בְּדִי לַחֲגוּר עַל מִתְּנִיָּה שֶׁל קִמְצָנָה. שִׁירֵי הַקֶּלֶקֶן וּפּוּזְמִיאוֹת - בְּדִי לְכֹרֶךְ עַל אֶצְבַּע קִמְצָנָה.

פֶּרֶק שִׁישִׁי

א. הַמִּשְׁנָה בְּכָלִי עוֹר, מִן הַפָּשׁוּט לְפָשׁוּט - טָמֵא. מִן הַפָּשׁוּט לְקַבּוּל, מִן הַקַּבּוּל לְפָשׁוּט, מִן הַקַּבּוּל לְקַבּוּל - טְהוּר. וּבִבְגָד - הַכֹּל טָמֵא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, חֲבֵרֵי הָיוּ אוֹמְרִים: הַשֶּׁק, וְהָעוֹר, וְהַמַּפֵּץ, שֶׁטִּלְאָן זֶה עַל זֶה - לֹא בָטְלוּ זֶה אֶת זֶה. הַשֶּׁק, וְהָעוֹר, וְהַמַּפֵּץ שֶׁנִּקְרָעוּ, אִם נּוֹתְנִן עַל הַכֶּסֶּא, וּבִשְׂרוֹ נּוֹגַע בַּכֶּסֶּא - טְהוּר, וְאִם לֹא - טָמֵא. הַשֶּׁק, וְהָעוֹר, וְהַמַּפֵּץ, שֶׁזָּרְקָן לְאַשְׁפָּה - טָמְאִין. מִמְּלִית שֶׁטִּלְאָה עַל הַקֶּפֶה - צְרִיכָה מַחֲשָׁבָה אַחֵר פְּרִישָׁתָהּ. מִלִּית שֶׁל עֲנִי שֶׁבִלְתָּהּ, אִם הָיוּ רַב שִׁפְתוֹתֶיהָ קִימּוֹת, אֶף-עַל-פִּי שֶׁאֵין בָּהּ שֶׁלֶשׁ עַל שֶׁלֶשׁ - טָמְאָה. אֵין רַב שִׁפְתוֹתֶיהָ קִימּוֹת, אִם יֵשׁ בָּהּ שֶׁלֶשׁ עַל שֶׁלֶשׁ - טָמְאָה, וְאִם לֹא - טְהוּרָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: בֵּין כֶּךָ וּבֵין כֶּךָ, אִם יֵשׁ בָּהּ שֶׁלֶשׁ עַל שֶׁלֶשׁ - טָמְאָה. וְאִם לֹא - טְהוּרָה. הָיוּ

דברוֹלִין" יוצֵאִין הַיִּמָּנָה, כָּל שֶׁבִּנְגֵד הַשָּׁפָה - חֲבוּר. וְכָל
שֶׁאִינוֹ בִּנְגֵד הַשָּׁפָה - אִינוֹ חֲבוּר.

ב. הַחֲמַת שֶׁפָּחְתָהּ הַכֹּהֵן לַהֲיוֹת רוֹדָה בָּהּ בְּכָר תְּרוּמָה -
טְהוּרָה. עוֹר שֶׁעָשָׂאָו לִשְׁלַחַן, לַהֲיוֹת אוֹכֵל עָלָיו
- טָמֵא, וְשִׁעוּרוֹ בְּטַפַּח. בֵּית יָד וְחֹפֶת שֶׁל חֲלוּק - הֵרִי אֵלָיו
נִמְדָּדִין בְּפוּלִין. זֶה הַכָּלֵל, הַבָּא בְּפוּל - נִמְדָּד בְּפוּל. הַבָּא
פְּשׁוּט - נִמְדָּד פְּשׁוּט. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: [וְכִי בְּאִיזָה מִדָּרָם
נִגַּע זֶה? מוֹדָה רַבִּי יוֹסִי:], שָׂאֵם הָיוּ שְׁנַיִם זֶה עַל גִּבִּי זֶה
- לֹא בְּטָלוּ זֶה אֶת זֶה. שָׁלַשׁ עַל שָׁלַשׁ שֶׁנִּמְצָא בְּתוֹךְ הַבֵּית
- הֵרִי זֶה טָמֵא, שָׁכַל הַבֵּית מִן הַמִּצָּנֶע. מִצָּאָה אַחֵר הִדְלָתָה,
אוֹ כְּסוּתָהּ, אוֹ פוּנְדִיּוֹן צָרוּר בָּהּ, אוֹ מַחֲט תָחוּב בָּהּ, אוֹ
שֶׁהִיְתָה פְּקוּקָה בִּסַּל וּבִקְפָה - טְהוּרָה. וְלַעוֹלָם אֵינָה טָמֵאָה,
עַד שֶׁיִּצְנִיעָנָה לַבִּגְד. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: לְדָבָר שֶׁהוּא מְקַבֵּל
טָמֵאָה - טָמֵאָה. וְלְדָבָר שֶׁאִין מְקַבֵּל טָמֵאָה - טְהוּרָה.

ג. שָׁלַשׁ עַל שָׁלַשׁ שֶׁהָיָה בָּהּ חוּט שֶׁל תְּאוּמוֹת - טָמֵאָה.
רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם הָיְתָה בָּקָה שֶׁל
תְּאוּמוֹת - טָמֵאָה. אִם יֵשׁ בָּהּ אֵימָרָא - טְהוּרָה. פְּחוֹת
מִשְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה שֶׁהִתְקִינוּ לְפוּק בּוֹ אֶת הַפְּרֻחִין, וּלְנֹעַר
בּוֹ אֶת הַקֶּדְרָה, וּלְקַנֵּחַ בּוֹ אֶת הֶרְחִים, מִן הַמוּכָן - טָמֵא,
וְשֶׁאִינוֹ מוּכָן - טְהוּר; דְּבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר:
בֵּין שֶׁהוּא מִן הַמוּכָן וּבֵין שֶׁאִינוֹ מִן הַמוּכָן - טְהוּר; דְּבָרֵי

יא. מְקוֹם שֶׁנִּקְרַע - יוֹצֵאִים שָׁם חוּטִים. יב. הוֹסֵפָה זֶה עַל פִּי הַהֲקָה שֶׁל גִּירְסַת 'אוֹר הַגָּנוּז' עַל
הַתּוֹסֵפֶתָא.

רבי מאיר. רבי יהודה אומר, רבי אליעזר אומר: בין שהוא מן המוכן ובין שאינו מן המוכן - טמא. רבי יהושע אומר: בין מן המוכן ובין שאינו מן המוכן - טהור. רבי עקיבא אומר: מן המוכן - טמא. שלא מן המוכן - טהור.

ה. שלש על שלש שעשאה לאספלגית, מלוגמא ורטיה - טהורה. שלשה על שלשה שעשאו לאספלגית, מלוגמא ורטיה - טמאה. וחכמים אומרים: בין כך ובין כך - טהורה. רבי שמעון בן גמליאל אומר: אספלגית - טהורה, מלוגמא ורטיה - טמאה. וכן היה רבי שמעון בן גמליאל אומר: העושה אספלגית מן הסממנין - טהורה, ומן העשבים - טמאה, מפני שהיא נגערת. ובעור, אספלגית - טהורה. מלוגמא ורטיה - טמאה. רבי יוסי ורבי שמעון אומרים: גראין דברי רבן גמליאל במטפחות ספרים, וכדבריו אנו מורים. רבי יהודה אומר: אף של קלתית" ביוצא בהן. רבי אליעזר ברבי צדוק אומר: אנגילין" של ספר - טהור. והתיק ש"ו - טמא. והעמוד שבו - חבור לטמאה ולהזאה.

ה. כפה של זקנה שהוא טמא מדרם, ונתנו לספר; רבי מאיר מטהר ורבי יוסי מטמא. כל הפלים יורדין לידי טמאתן במחשבה, ואין עולין מידי טמאתן אלא בשנוי מעשה. רבי יהודה אומר: שנוי מעשה, אינו אלא לקלוקל.

פֶּרֶק שְׁבִיעִי

א. נִימֵי פְּסִיקָיָא וּמִקְטוּרָן - כָּל שֶׁהֵן. נִימֵי שֶׁל אֶפֶקְרָסִין -
 עֶשֶׂר. וְאִם יֵשׁ בָּהֶן סֶבֶךְ - כָּל שֶׁהֵן. רַבִּי שְׁמַעוֹן
 בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: סֶבֶךְ עוֹלָה לְמִדַּת שְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה,
 וְאֵינוֹ עוֹלָה לְמִדַּת שְׁלֹשׁ עַל שְׁלֹשׁ. הִיָּה רָחֵב וְנִתְּנוֹ עַל
 הַכֶּסֶּא, אִם נִתְּנוֹ עַל הַכֶּסֶּא וּבִשְׂרֹו נֹוגַע בַּכֶּסֶּא - טָהוֹר.
 וְאִם לֹא - טָמֵא. נִימֵי הַבְּרָסִין, וְהַפְּמִלִּיאוֹת, וְהַחֲמִילוֹת,
 וְהַלְבָּדִין, וְהַסְּגוּסִין, וְהַכְּרִים, וְהַכְּסָתוֹת - שְׁלֹשׁ אֶצְבָּעוֹת. חוּט
 הַמִּשְׁקָלֶת - שְׁנַיִם עֶשֶׂר. וְשֶׁל חֲרָשִׁים - שְׁמֹנֶה עֶשֶׂר. וְעֵבִי
 כְּעֵבִי כְּלִינוֹ. חוּט שֶׁל בִּנְאִין וְשֶׁל סִידִין - חֲמִשִּׁים אַמָּה. רַבִּי
 שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵף שֶׁל מְשֻׁחוֹת - חֲמִשִּׁים אַמָּה.
 חוּט הַמְּאֻזְנִים שֶׁל שׁוֹקְלֵי מִתְּכוֹת - טַפָּחִים, מִפְּנֵי שֶׁהוּא
 תּוֹפֵס בְּשֵׁתֵי יָדָיו וּמִגְבִּיהָ.

ב. יָד הַסִּפִּין - טַפַּח, וְשִׁירֵי הַסִּפִּין - טַפַּח, וְשִׁירֵי הַבוּשׁ -
 טַפַּח, וְשִׁירֵי הַשְּׁפוּד - טַפַּח, וְשִׁירֵי הַמְּזֹרָה - טַפַּח, וְיָד
 הַקֶּרֶדֶם מֵאַחֲרָיו - שְׁלֹשׁ אֶצְבָּעוֹת. וְרַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: טַפַּח
 מֵאַחֲרָיו - טָהוֹר כֻּלּוֹ. יָד הַכִּילוֹף וּבֶן הַכִּילוֹף - חֲמִשָּׁה. יָד
 הַפּוֹחַת וּבֶן הַפּוֹחַת - חֲמִשָּׁה. יָד בֶּן חוּלָף - חֲמִשָּׁה, וְשֶׁל
 חוּלָף - שִׁשָּׁה. יָד מִגְרָפָה שֶׁל בַּעֲלֵי בָתִּים, בֵּית שְׁמַאי
 אוֹמְרִים: שִׁבְעָה. וּבֵית הֶלֶל אוֹמְרִים: שְׁמֹנֶה. שֶׁל סִידִין, בֵּית
 שְׁמַאי אוֹמְרִים: תְּשַׁעָה. וּבֵית הֶלֶל אוֹמְרִים: עֶשְׂרֵה. יוֹתֵר
 מִכָּאן, אֵינוֹ חָבוּר, לֹא לְטַמְּאָה וְלֹא לְהִזָּאָה. בְּמָה דְּבָרִים

אמורים? בזמן שעתיד לגוד, אבל בזמן שאינו עתיד לגוד - חבור לטמאה ואין חבור להזאה; דברי רבי מאיר. ורבי יוסי אומר: אף לא לטמאה. אמר רבי יוסי: אני אמרתי דבר אחד, והם אמרו דבר אחד, אני אמרתי להם - אי אתם מודים בחוט של בנאים, ושל סדין, חמשים אמה, שאם רוצה לקים יותר מכאן - שהוא טהור. והם אמרו לי: אי אתה מודה בנימי הסדין והסודרין, והטרטין, והפליון של ראש - ששה אצבעות. ושל אפקרסות - עשר. שאם רוצה לקים יותר מכאן - שהוא טמא. ורואה אני את דברי מדבריהן, שאני משיבן מדבר שאינו חבור לטמאה ולהזאה על דבר שאינו חבור לטמאה ולהזאה, והן משיבין אותי מדבר שהוא חבור לטמאה ולהזאה על דבר שמודים שאינו חבור להזאה. כל אלו שאמרו שירי - וידות ידותיהן מלפניהם. את שדרכו לאחז בידו אחת, כגון יד הקרדום - טפח. ואת שדרכו לאחז בשתי ידיו כגון יד [המקור] המגרפה - טפחים.

ג. כלי זכוכית - טמאתן מדברי סופרים. פשוטיהן - טהורין. ומקבליהן - טמאין. השדה, והתבה, והמגדל של זכוכית, הבאין במדה - טהורין. ושאר כל כלי זכוכית, אף על פי שבאין במדה - טמאים. וזה חמר בכלי זכוכית מכלי עץ. כלי זכוכית - אין מקבלין טמאה עד שתגמר מלאכתן, ורבי שמעון בן גמליאל אומר: משניטלו מן הספות. תמחווי שעשאו אספקלריא, אף על פי שמשתמש בו - טהור. הנה טמא ועשאו אספקלריא - טמא, עד שיקבענו במסמר.

תְּרוֹדָה שֶׁל מִתְּכֶתֶת, בֵּין שֵׁישׁ לוֹ יָד וּבֵין שָׁאִין לוֹ יָד, בֵּין מְקַבֵּל כָּל שֶׁהוּא וּבֵין שָׁאִין מְקַבֵּל כָּל שֶׁהוּא - טָמֵא. וְשֶׁל עֵץ, וְשֶׁל עֶצֶם, וְשֶׁל זְכוּכִית מְקַבֵּל כָּל שֶׁהוּא - טָמֵא, שָׁאִין מְקַבֵּל כָּל שֶׁהוּא אֵלָּא מִמּוֹמֵג וְשׁוֹפֵךְ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: טָמֵא, וְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי מְטַהֵר.

ה. בֹּסֶם שֶׁל זְכוּכִית שֶׁנִּקְבַּח וְהִטִּיף לְתוֹכוֹ אֶבֶר, רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר מְשׁוּם רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי: טָמֵא מְשׁוּם כָּלִי זְכוּכִית. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: יְהוּדָה בֶּן שְׁמוּעַ הָיָה מְטַמֵּא מְשׁוּם רַבִּי מֵאִיר מְשׁוּם כָּלִי מִתְּכֶתֶת, וְחֻכָּמִים מְטַהְרִין. קִתּוֹן שֶׁל זְכוּכִית שֶׁנִּשְׁטְלוּ שׁוּלָיו, אִם יָכוֹל לֵישֵׁב בְּדַרְכּוֹ, רַבִּי מְטַמֵּא וְחֻכָּמִים מְטַהְרִין. וְאִם מִתְּחִלָּה עֲשָׂאָהּ שְׁלֵא שׁוּלִים - הַכֹּל מוֹדִים שֶׁהוּא טָמֵא. הַבֹּסֶם וְהַצְלוּחִית שֶׁנִּקְבּוּ, בֵּין מִלְּמַעְלָה וּבֵין מִלְּמַטָּה - טְהוֹרִין. תְּמָחוּי וּקְעָרָה שֶׁנִּקְבּוּ מִלְּמַעְלָה - טָמֵאִין. מִלְּמַטָּה - טְהוֹרִין. גִּסְדָּקוֹ, אִם יָכוֹלִין לְקַבֵּל אֶת הַחֲמִין בְּצוּגָן - טָמֵאִין. וְאִם לֹא - טְהוֹרִין. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן רַבִּי צְדוֹק אוֹמֵר: הַבֹּסֶם, הַצִּידוֹנִים, הַחֲתוּכִין - טְהוֹרִין, מִפְּנֵי שְׁפוּרְחִין אֶת הַפֶּה, וְחֻכָּמִים מְטַמֵּאִין. צְלוּחִית שֶׁל שֶׁמֶן, וְשֶׁל יַיִן, שֶׁנִּשְׁטְלוּ פִּיהָ, אִם נִשְׁלַת בְּיַד אַחַת - טָמֵאָה. וְאִם בְּשֵׁתֵי יָדָיו - טְהוֹרָה. פָּנֶם שֶׁל זְכוּכִית שֵׁישׁ בּוֹ בֵּית קִבּוּל שֶׁמֶן - טָמֵא. בֵּית קִבּוּל גֶּר - טְהוֹר. וְאִינוּ טָמֵא אֵלָּא הַמְשַׁמֵּשׁ אֶת הַצֶּרֶךְ. הַמְטָה, וְהַכֶּסֶף, וְהַסְּפָסֶל, וְהַקֶּתֶרֶא, וְעֵרִיסָה שֶׁל זְכוּכִית, וְכֹל מִדְּרָם כָּלִי זְכוּכִית - טְהוֹרִין. הָאוֹלָר, וְהַקּוֹלָמָס, וְהַמְטוּשְׁלַת, וְהַמְשַׁקְלוֹת, וְהַעֲבִירִין, וְהַכֶּן, וְהַכֶּנֶה שֶׁל זְכוּכִית - טְהוֹרִין.

מסכת אהלות

פרק ראשון

א. אחד הנוגע, ואחד המאחיל, ואחד המסיט - בָּדֵן מוֹנִין
בְּמֵת. אֵין לָךְ שְׁמִטָּמָא בְּמִשָּׁא אֲלֵא אָדָם בְּלָבָד.
הַאוֹכְלִין וְהַמְשֻׁקִּין וְהַכֵּלִים - אֵין מְטַמְּאִין בְּמִשָּׁא. אָמַר רַבִּי
יוֹסִי: בְּדֶרֶךְ זֶה אֵתָּה יָכוֹל לֹאמַר בָּזָב, כָּל הַטָּמֵא בְּמֵת טָמֵאת
שְׂבָעָה - טָמֵא בָּזָב טָמֵאת עֶרֶב. וְכָל הַטָּמֵא בְּמֵת טָמֵאת
עֶרֶב - טָהוֹר בָּזָב מִכָּלוּם. בֵּיצֵד? אָדָם בְּאָדָם - שְ�נַיִם בְּמֵת
וְאֶחָד בָּזָב. כֵּלִים בְּכֵלִים - שְׁלֵשָׁה בְּמֵת וּשְ�נַיִם בָּזָב. כֵּלִים
אָדָם וְכֵלִים - אַרְבָּעָה בְּמֵת וּשְׁלֵשָׁה בָּזָב. בִּמְה דְּבָרִים
אֲמֹרִים? בְּתִרְוּמָה וּבְקִדְשִׁים, אֲבָל אֵין הַנָּזִיר מְגַלֵּחַ אֲלֵא
עַל הַמֵּת בְּלָבָד, וְאֵין חֲזִבִּים עַל טָמֵאת מְקִדָּשׁ וְקִדְשֵׁי אֲלֵא
עַל הַמֵּת בְּלָבָד. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא: יֵשׁ לִי חֲמִשָּׁה: הַשְּׁפוּד
הַתְּחוּב בְּאַהֲלִי, אוֹ הַנוֹגֵעַ בְּאַהֲלִי. אָמְרוּ לוֹ: הָאֵהֶל וְהַשְּׁפוּד
- שֵׁם אֶחָד הֵן.

ב. הַעֹזֵב בְּכֵבִים וְהַבְּהֵמָה, וּבֶן שְׁמֹנֶה, וְכָלִי חָרָם, וְהַאוֹכְלִים
וְהַמְשֻׁקִּין הַנוֹגְעִין בְּמֵת. כֵּלִים הַנוֹגְעִין בָּהֶן -
טָהוֹרִין. וְכִשֵּׁם שְׂאֵבֶר מִן הַחֵי שֶׁחָסַר עֵצִם בְּאָדָם - טָהוֹר,

כך בנבלות ובשרצים - טהור. המוח: בין באדם, ובין
בהמה, ובין בתיה, ובין בעופות, ובין בנבלות, ובין בטרפות,
ובין בשקצים, ובין ברמשים - טמא. ותיבין עליו משם פגול
נותר וטמא, ומטמא כזית במשא וכעדשה במגע. כללו של
דבר: מוח הרי הוא כבשר לכל דבר.

ג. תשעה בראש והלחין עמהן, חמשה בארבעה, שנים
מבאן ושנים מבאן, והפיקה באמצע. כל שיש
בו גידים ועצמות - הרי זה אבר. ושאין בו גידים ועצמות
- אינו אבר, והיותה עולה מן המנין. חסר שאין בו אלא
מאתים ויתיר, שיש בו מאתים ושמונים ואחד - כלם
מצטרפים למנין מאה עשרים וחמש, החי אין בו ממנין,
ואין בו רבע עצמות.

פרק שני

א. ישראל ששחט בהמה טמאה לעובד פוכבים, שחט בה
שנים או רב שנים, ועדין מפרקסת - מטמא
טמאת אוכלין, אבל לא טמאת נבלות. אבר הפורש ממנה
- פורש מן החי. ובשר הפורש ממנה - כבשר הפורש
מן החי ואסורה לבני נח. ואפלו מתה בהמה - אינה
מטמאה טמאת אוכלין. ועובד פוכבים ששחט בהמה טהורה
לִיִּשְׂרָאֵל, שחט בה שנים, או רוב שנים, ועדין היא מפרקסת

- מטמאה טמאת אוכלים, אבל לא טמאת נבלות. ואבר הפורש ממנה - כפורש מן החי. ובשר הפורש ממנה - כפורש מן החי. ואסורה לבני נח. ואפילו מתה בהמה. נחרה - אינה מטמא טמאת אוכלין. שחט בה אחד או רב אחד - אין בה טמאה של כלום. שחט עובר בוכבים במקום שאין ישראל עושה אותה טרפה, ובא ישראל וגמרה - מתרת באכילה. שחט ישראל, בין במקום שעושה אותה טרפה, ובין במקום שאין עושה אותה טרפה, ובא עובר בוכבים וגמרה - שחיטתו פסולה. שחט בה ישראל שנים או רב שנים, אחד עובר בוכבים ואחד ישראל, חותך ממנה בשר וממתין לה עד שתמות, ומתר באכילה.

ב. מלא תרוד רקב^א שאמרו - ישנו מעקר אצבעותיו ולמעלה; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: מלא חפניו. ואיזהו מת שיש לו רקב? הנקבר ערום בארון של אבן, על גבי הרצפה, ועל גבי הטבלא של שיש. אבל הנקבר בכסותו, ובארון של עץ, על גבי עפר - אין לו רקב. והנוטל עפר מתחתיו - זהו עפר קברות, מלא תרוד ועוד. תבוסה שנמצאת בקבר ואין יודע מה טיבה, פרש רבי אלעזר ברבי צדוק: בורר את הצורות ואת הקיסמין, נוטל את הודאין ומניח את הספק. וזהו עפר קברות מלא תרוד ועוד.

א. תרוד - כף. רקב - עפרורית המת שנוקב.

ג. שִׁדְרָה שִׁגְרָה רב חליות ממנה, אף על פי ששִׁדְרָה קימת - טהורה. בזמן שהיא בתוך הקבר, אפילו משברת ואפילו מכתת - טמאה, מפני שהקבר מצרפה.

ה. הגלגלת שהיה בה נקב אחד ארוך, או נקבים הרבה - מצטרפין למלא מקדה. אמר רבי יוסי בן המשלם: מעשה בעין בול באחד שנתתבה גלגלתו, ותלה עליה הרופא מטלת של קרויה, ותיה. אמר לו רבי שמעון בן אלעזר: משם ראיה? אף על פי שהיה כל ימות החמה, וביון שעברו עליו ימות הצנה - מיד מת.

ה. בזית בשר הפורש מאבר מן החי: רבי אליעזר מטמא. השיבו את רבי אליעזר שתי תשובות: לא! אם אמרת במת שיש לו רב רבע ורקב, תאמר באבר מן החי שאין לו רב רבע ורקב? דבר אחר, מי תלוי במי? אבר תלוי בבשר או בשר תלוי באבר? הבשר תלוי באבר, אפשר שהבשר מטמא במגע ובמשא ובאהל, והאבר יהיה טהור? אמר רבי שמעון: תמה אני, אם טמא רבי אליעזר, לא טמא אלא בזמן שיש באבר בשר בראוי, שיהא זה וזה מטמא במגע ובמשא ובאהל.

ו. עצם בשעורה, הפורש מן האבר מן החי. רבי נחוניא מטמא. השיבו את רבי נחוניא שלש תשובות: לא! אם אמרת במת שיש בו רבע רקב, תאמר באבר מן החי,

שֶׁאֵין בּוֹ רֵב רֶבַע רָקֵב? דָּבָר אַחֵר: מִי תִּלּוּי בָּמִי? אָבֵר
 תִּלּוּי בָּעֵצִים אוֹ עֵצִים תִּלּוּי בְּאֵבֶר? הָעֵצִים תִּלּוּי בְּאֵבֶר! אֶפְשָׁר
 שֶׁהָעֵצִים מְטַמָּא בְּמִנְעַ וּבְמִשְׁא, וְהָאֵבֶר יֵהָא טְהוֹר? אָמַר
 רַבִּי שְׁמַעוֹן: תָּמִיד אֲנִי, אִם טָמֵא רַבִּי נְחוּנְיָא, לֹא טָמֵא
 אֶפְא בְּזִמָּן שֵׁישׁ בְּאֵבֶר עֵצִים כְּשֶׁעוֹרָה, שֶׁיֵּהָא זֶה וְזֶה מְטַמָּא
 בְּמִנְעַ וּבְמִשְׁא. הֵשִׁיב רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ עַל דְּבָרֵי שְׁנִיָּהֵן, וּמָה הַחִי
 שֵׁישׁ בּוֹ רַמ"ח אֲבָרִים עֵצִים וּבָשָׂר, הַפּוֹרְשִׁין מִמֶּנּוּ טְהוֹרִין,
 אָבֵר שֶׁאֵין רַמ"ח, אֵינּוּ דִּין שֶׁיֵּהָא הָעֵצִים וּבָשָׂר הַפּוֹרְשִׁין
 מִמֶּנּוּ טְהוֹרִים? הֵשִׁיב רַבִּי עַל דְּבָרֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: לֹא! אִם
 אָמַרְתָּ בְּפּוֹרְשִׁין מִן הַחִי, שָׁכַן פָּרְשׁוּ מִדְּבַר טְהוֹר, תֵּאמַר
 בְּפּוֹרְשִׁין מִן הָאֵבֶר שָׁכַן פָּרְשׁוּ מִדְּבַר טָמֵא?

פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: לֹא נִחְלְקוּ רַבִּי עֲקִיבָא וְחֲכָמִים עַל
 רְבִיעִית דָּם שֶׁפָּרָשָׁה מִשְׁנֵי מֵתִים, שֶׁהִיא טְהוֹרָה,
 עַל מָה נִחְלְקוּ? עַל רְבִיעִית דָּם שֶׁפָּרָשָׁה מִשְׁתֵּי רְבִיעִיּוֹת
 מִשְׁנֵי מֵתִים, שֶׁרַבִּי עֲקִיבָא מְטַמָּא וְחֲכָמִים מְטַהְרִין. רַבִּי
 שְׁמַעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מַשּׁוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן: לֹא נִחְלְקוּ רַבִּי
 עֲקִיבָא וְחֲכָמִים עַל רְבִיעִית דָּם שֶׁפָּרָשָׁה מִשְׁתֵּי רְבִיעִיּוֹת,
 מִשְׁנֵי מֵתִים שֶׁהִיא טְמֵאָה, עַל מָה נִחְלְקוּ? עַל רְבִיעִית דָּם
 שֶׁפָּרָשָׁה מִשְׁנֵי מֵתִים, שֶׁרַבִּי עֲקִיבָא מְטַמָּא וְחֲכָמִים מְטַהְרִין.

ב. אבא שאול אומר: רביעית תחלת דמו של קטן. דם הקטן שיצא ממנו בלוי, ואין בו רביעית. רבי עקיבא אומר: כל שהוא. וחכמים אומרים: רביעית, שרבי עקיבא אומר: טמאה בדם וטמאה בעצמות, מה עצמות אף על פי שאין בהן רבע טמאין, אף הדם אף על פי שאין בו רביעית - טמא. השיבו את רבי עקיבא שלש תשובות: לא! אם אמרת בעצמות שכן רבן טמא בלא רבע, תאמר בדם שאינו טמא אלא ברביעית? דבר אחר: לא! אם אמרת בעצמות שמעט עצמות טמא, ועצם בשעורה הפורש ממנו טמא, תאמר בדם שאינו טמא אלא רביעית? דבר אחר: לא! אם אמרת בעצמות שבידוע שכן לפניך, תאמר בדם, שאנו אומרים שאם נשתירה הימנה טפה כל שהוא טהור? אמר להן: אף אני לא אמרתי אלא בזמן שיצא בלוי. אמרו לו: אי אפשר בכך.

ג. רבע עצמות, רב הגויה בגדל, ואף על פי שאין בהן רבע - טמאין. ורב רבע עצמות מרב הגויה במנין ועצמות, רוב הגויה במנין, ואף על פי שאין בהן רבע - טמאין. רבי יהודה אומר: בלשון אחר: בית שמאי אומרים: מעצמות, משנים או משלשה מן הגויה. בית הלל אומרים: רבע עצמות מן הגויה, מרב בנן או מרב מנין, רב בננו או רוב מנינו של מת, אף על פי שאין בהם רבע - טמאין. שמאי אומר: אף מעצם אחר, ואיזהו בננו? השוקים, והירכים, והצלעות והשדרה. ואיזהו מנינו? אצבעות ידים

וּרְגָלִים, וּבְלִבְר שִׁיחַא בּוּ מֵאָה עֲשָׂרִים וַחֲמִשָּׁה. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻעַ: יְכוּלָנִי לַעֲשׂוֹת דְּבָרֵי בֵּית שְׁמַאי וְדְבָרֵי בֵּית הֵלֵל בְּאַחֵר. מִשְׁנֵי שׁוֹקִים וַיֵּרֶךְ אַחֵר - בְּדְבָרֵי בֵּית שְׁמַאי. וּבְמִפְרָקֵי יָדָיו וַרְגָלָיו בְּדְבָרֵי בֵּית הֵלֵל, וּבְשִׁדְרָה וּגְלַגְלַת - בְּדְבָרֵי שְׁמַאי. חָצִי רַבִּי מִנִּינּוּ וַחֲצִי רַב בְּנִינּוּ - אֵין מִצְטָרְפִין. בְּחָצִי זֹאת בָּשָׂר וּבְחָצִי זֹאת נֶצֶל - מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה, וְשָׂאָר כָּל הַטָּמְאוֹת שְׂבִמַת - אֵין מִצְטָרְפוֹת זֶה עִם זֶה, מִפְּנֵי שֶׁלֹא שָׂוּ בְשִׁעוּרֵיהֶם.

ה. הַגּוֹלֵל וְהַדֹּפֵק - מְטַמְּאִין בְּמִנְעַ וּבְאַהֲלִי, וְאֵין מְטַמְּאִים בְּמִשָּׂא. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר: מְטַמְּאִין בְּמִשָּׂא מִקֵּל וַחֲמֹר: מַה אִם מְטַמְּאִין בְּמִנְעַ הַקֵּל, לֹא יִטְמְאוּ בְּמִשָּׂא הַחֲמֹר? אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא: אִם מְטַמְּאִין בְּמִנְעַ הַמְּרֻבָּה - יִטְמְאוּ בְּמִשָּׂא מְעֻט? אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: עֲקִיבָה! וְהִלֵּא טָמְאָת הָאֵהֶל מוֹעֵטָת בְּשִׁנִּיהֶן, וְהָרִי הֵן מְטַמְּאִין בָּהֶן, וְאִי מְטַמְּאִין בָּאֵהֶל הַמְּעֻט לֹא יִטְמְאוּ בְּמִשָּׂאָה מְרֻבָּה? נִסְתַּלַּק רַבִּי עֲקִיבָא וְקָפֵץ רַבִּי יְהוֹשֻעַ. אָמַר לוֹ: מְרֻבָּה טָמְאָת אֵהֶל מְטַמְּאָת הַמִּשָּׂא, שֶׁהַמֵּאֲהִיל עַל הַמַּת בְּסִפָּה - טָמֵא, וּמִסִּטּוֹ - טָהוֹר. וְהָעוֹשֶׂה סִכְתּוֹ עַל פֶּתְחוֹ שֶׁל קֶבֶר - הַמֵּאֲהִיל עָלֶיהָ טָמֵא וְהַמִּסִּיטָה טָהוֹר. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: זֶה הוּא הַנִּדּוֹן, אִם סִפָּה שֵׁשׁ לָהּ פֶּתַח - הָרִי הִיא חוֹצֶצֶת עַל גְּבִיהָ, אִם סִפָּה שְׁאֵין לָהּ פֶּתַח - זֶה הוּא גּוֹלֵל עֲצָמוֹ. אֵלֶּא כֹּךְ צָרִיךְ לְהַשִּׁיבּוֹ: מְרֻבָּה טָמְאָת הָאֵהֶל מְטַמְּאָת מִשָּׂא שֶׁהַכֹּל מְטַמְּאִין בָּאֵהֶל, וְאֵין לָךְ שֶׁהוּא מְטַמֵּא בְּמִשָּׂא אֵלֶּא אָדָם בְּלִבְר. מַעֲשֶׂה

בבית דגן ביהודה, באחד שמת ערב פסח, והלכו לקברו
ונכנסו האנשים וקשרו החבל בגולל, משכו האנשים מבחוץ
ונכנסו הנשים לקברו, והלכו האנשים ועשו פסחיהן לערב.

ה. שתי אבנים גדולות של ארבע ארבע טפחים שעשאן
גולל לקבר, המאהיל על גבי שתיהן - טמא. נטלה
אחת מהן, המאהיל על גבי שניה - טהור, מפני שיש
לטמאה זו דרך שתצא.

פרק רביעי

א. רבי יוסי אומר: מלא תרוד רקב מטמא במגע ובמשא
ובאהל. רבי שמעון אומר: שלש טמאות פורשות
מן המת, שתיים בכל אחת, והשלישית אין בהן. ואילו
הן: גולל, ודופק, ועצם בשעורה, מלא תרוד רקב. גולל
ודופק - מטמאין במגע ובאור, ואין מטמאין במשא.
והיכן הוא משאן עם אחד מהן? עצם בשעורה מטמא
במגע ובאור, ואין מטמא באהל. והיכן הוא אהל עם
אחד מהם? מלא תרוד רקב. מלא תרוד רקב מטמא
במשא ובאהל, ואין מטמא במגע. וכן היה רבי שמעון
אומר: בזית מן המת שחלקו, אפילו לעשרה - מטמא
במשא ובאהל, ואין מטמא במגע.

ב. אמר רבי יהודה: ששה דברים היה רבי עקיבא מטמא וְחֹזֵר בּוֹ. מַעֲשֵׂה שֶׁהֵבִיאוּ קָפוֹת שֶׁל עֲצָמוֹת לְבֵית הַכְּנֶסֶת שֶׁל טוֹרְסִיִּים וְהִנִּיחוּם בְּאֵיזֶר בֵּית הַכְּנֶסֶת, נִכְנָס תוֹדוֹם הָרוּפָא וְכָל הָרוּפָאִים עִמּוֹ, וְאָמְרוּ: אֵין כָּאן שְׂדֵרָה מִמֶּת אֶחָד, וְלֹא גִלְגָּלַת מִמֶּת אֶחָד. אָמְרוּ: הוּאִיל וַיֵּשׁ כָּאן מִטְּמָאִים וַיֵּשׁ כָּאן מִטְּהָרִין, נַעֲמִיד לְמַנְיָן. הִתְחִילוּ מִרְבִּי עֲקִיבָא, וְטָהַר. אָמְרוּ לוֹ: הוּאִיל וְאַתָּה הוּא שְׁהִיִּיתָה מִטְּמָא - טְהָרָתָּ, יְהוּ טְהוֹרִין. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: וְעַד יוֹם מִיתָתוֹ שֶׁל רַבִּי עֲקִיבָא הָיָה מִטְּמָא, וְאִם מִשְׁמַת חֹזֵר בּוֹ, אֵינִי יוֹדֵעַ.

ג. חֲלַב הַמֶּת שֶׁהָיָה שָׁלֵם וְהִתִּיכּוּ - טָמֵא. הָיָה מִפֶּרֶד וְהִתִּיכּוּ - טְהוֹר. שְׂאִין חֲבוּרֵי אָדָם חֲבוּר. אֶתְרֵג שְׁנֵפֶרֶץ וְתַחֲבוּ בְכוּשׁ - אֵינוֹ חֲבוּר, שְׂאִין חֲבוּרֵי אָדָם חֲבוּר. קוֹלִית הַמֶּת שֶׁעָשָׂאוּ יָד לִסְכִּין - הֵרִי זֶה אֵינוֹ חֲבוּר, שְׂאִין חֲבוּרֵי אָדָם חֲבוּר. כּוֹזִית מִן הַמֶּת שֶׁנִּחְלַק לְשָׁנִים - טָמֵא, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שְׁמָא חֶסֶר. רְבִיעִית דָּם שֶׁנִּחְלַק לְשָׁנִים - טְהוֹרָה, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שְׁמָא חֶסֶרָה. אֶתְרֵג שֶׁנִּחְלַק לְשָׁנִים - טְהוֹר, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שְׁמָא חֶסֶר. מְנַחָה שֶׁבָּלְלוּהָ חֲמִשָּׁה כֹּהֲנִים - כְּשֶׁרָה, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שְׁמָא חֶסֶרָה. פְּנָה מִכְּלִי לְכֵלִי - כְּשֶׁרָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אִם הִפְלִיג - הֵרִי זֶה פְּסוּלָה. כּוֹזִית מִן הַמֶּת וְכוֹזִית נֶצֶל, וּמִלֵּא תִרְוֹד רֶקֶב שִׁישׁ בּוֹ עֶפֶר כָּל שֶׁהוּא - טָמֵא. רַבִּי שְׁמַעוֹן מְטָהַר, מִפְּנֵי שֶׁבְטִיל.

ד. רְבִיעִית דָּם שֶׁנִּבְלָעָה בְּכֶסוֹת, בִּיצֵד מְשַׁעְרִין אוֹתָהּ? מְבִיאִין מִים בְּמִדָּה וּמְכַבְּסָהּ בָּהֶן, וּמְבִיאִין מִים

אחרים ונותן לתוכה רביעית דם, אם היה מראן שנה -
 הרי זו טמאה. אם לאו - טהורה. רבי יוסי אומר: זקנים
 הראשונים היו אומרים: מקטפרס¹ ולפנים - הבית טמא,
 מקטפרס ולחוץ - הבית טהור. חזרו לומר: קטפרס, בין
 מבפנים בין מבחוץ - הבית טהור. המת מבחוץ ושערו
 מבפנים, אף על פי שאין באהל אלא כל שהוא, הבית
 מאהיל עליו - טמא. העצם שיש עליו כשני חצאי זיתים,
 אחד תחוב בידי אדם ואחד תחוב בידי שמים, הכנים את
 התחוב בידי אדם לפני הבית - טמא, מפני שחבורו מצטרף
 עמו. הכנים את התחוב בידי שמים לפני הבית - טהור,
 מפני שאין חבורו מצטרף עמו. שני עצמות ועליהם כשני
 חצאי זיתים, והכנים ראשיהן לפניו. יהודה בן נקוסא אומר
 משום רבי יעקב: אפילו שניהן תחובין בידי שמים - טהור,
 שאין שני עצמות מצטרפין לכשני חצאי זיתים. אבל בזית
 מן המת בתוך הבית, ובקשו ולא מצאו - הבית טהור,
 לכשימצא - הבית מטמא למפרע.

ה. כל משקה המת - טהורין חוץ מדמו, וכל מראה דמים
 במת - הרי אלו טמאין.

ו. ואיזו היא דם תבוסה? פרש רבי אליעזר בן יהודה:
 הרוג שיצא ממנו רביעית דם בחייו ובמותו, ספק
 בחייו יצא, ספק במותו יצא, ספק בחייו ובמותו - זה הוא

ג. קטפרס - מקום משפע אשר לא ינות בו הדבר אבל יתגלגל ויירד (מדרין: רמב"ם).

דם תבוסה. וחכמים אומרים: ברשות היחיד - ספקו טמא. ברשות הרבים - ספקו טהור, אלא איזהו דם תבוסה? הרוג שייצא הימנו רביעית דם בחייו ובמותו, ועדין לא פסק, ספק רבו בחייו ומעוטו במותו, ספק מעוטו בחייו, ורבו במותו, זהו דם תבוסה. רבי יהודה אומר: הרוג שהיה מטל במטה ודמו מנשף לגומא - טמא, מפני שטפה של מיתה מערבת בו. וחכמים מטהרין, מפני שראשון ראשון נפסק. רבי שמעון אומר: צלוב שדמו שותת, ונמצאת תחתיו רביעית דם - טמא. אבל מת שדמו מנשף ונמצא תחתיו רביעית דם - טהור. ורבי יהודה מטהר, שאני אומר טפה האחרונה של מיתה עמדה לה על גבי העץ. כשתמצא לומר, שלשה רביעיות הן. ביצד? לכה מפת מות ומפרפר, ויצא הימנו רביעית דם ועקרוהו בחזקת שהוא חי, והניחוהו למקום אחר, ויצא הימנו רביעית דם, ראשונה דם חיים, ושניה דם תבוסה, שלישית דם המיתה. ומה בין דם המיתה לדם התבוסה? אלא שדם המיתה - הנזיר מגלח עליו, וחיבין עליו על טמאת מקדש וקדשיו. ודם התבוסה אין הנזיר מגלח עליו, ואין חיבין על טמאת מקדש וקדשיו.

אמר רבי אליעזר: בראשונה היו זקנים חלוקין, מקצתן אומרים: רביעית דם, ורבע עצמות. ומקצתן אומרים: חצי קב עצמות וחצי לוג דם. בית דין שאחריהן אמרו: רביעית דם ורבע עצמות לתרומות ולקדשים. חצי קב עצמות וחצי לוג דם לנזיר ולמקדש. אמר רבי אליעזר:

בְּשֶׁהִלֵּכְתִּי לְעֶרְדְּסָקִיָּא, מִצָּאתִי אֶת רַבִּי מֵאִיר וְאֶת רַבִּי יְהוּדָה בֶּן פִּתּוּרָא, שָׁהִיוּ יוֹשְׁבִין וְדָנִין בְּהִלָּכָה. יְהוּדָה בֶּן פִּתּוּרָא אוֹמֵר: רַבִּיעִית דָּם אֵין הַנְּזִיר מְגַלֵּחַ עָלָיו, וְאֵין חִיבִין עַל טְמֵאת מִקְדָּשׁ וְקִדְשָׁיו. אָמַר לוֹ רַבִּי מֵאִיר: אַל תְּהִי זֶה קֶלֶה מִן הַיֶּשְׁרָץ, מִהַ שְּׁרָץ הַקָּל שְׂאִין הַנְּזִיר מְגַלֵּחַ עָלָיו - חִיבִין עָלָיו עַל טְמֵאת מִקְדָּשׁ וְקִדְשָׁיו, רַבִּיעִית דָּם חִמּוּרָה, אֵינּוּ דִין שְׁיָהִיו חִיבִין עָלֶיהָ עַל טְמֵאת מִקְדָּשׁ וְקִדְשָׁיו? שְׁתַּקּ יְהוּדָה בֶּן פִּתּוּרָא. נִמְתִּי לוֹ: רַבִּי מֵאִיר! אַל תָּבוֹז לִי, בְּקִי הָיָה לְךָ מִיְהוֹשֻׁעַ בֶּן מִמֶּלֶךְ? גַּם לִי: הֵן! וּבַעַל מְלָאכּוֹת הָיָה. נִמְתִּי לִי, בְּדָשׁוֹן הָזֶה אָמַר לִי מִשֵּׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, כָּל טְמֵאָה מִן הַמֵּת שֶׁהַנְּזִיר מְגַלֵּחַ עָלֶיהָ - חִיבִין עַל טְמֵאת מִקְדָּשׁ וְקִדְשָׁיו, וְכָל מִן הַמֵּת שְׂאִין הַנְּזִיר מְגַלֵּחַ עָלֶיהָ - אֵין חִיבִין עַל טְמֵאת מִקְדָּשׁ וְקִדְשָׁיו.

פֶּרֶק חֲמִישִׁי

א. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אוֹמֵר מִשֵּׁם רַבִּי נִתָּן: אֶהֱלֵ מֵת שֶׁהוּא פָּחוֹת מֵאַרְבָּעָה טַפָּחִים - פִּתְחוּ בְּמִלּוֹאוֹ וְנָגוּ טְהוֹר. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִשֵּׁם רַבִּי מֵאִיר: מֵת שֶׁהוּא יֵתִיר מֵאַרְבָּעָה טַפָּחִים - פִּתְחוּ בְּמִלּוֹאוֹ. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: הַשְׁדָּרָה וְהַגְלָגֶלֶת כַּמֵּת. אֲחֵרִים אוֹמְרִים מִשֵּׁם רַבִּי נִתָּן: כָּל הַטְּמֵאוֹת הַפּוֹרְשׁוֹת מִן הַמֵּת - כַּמֵּת. וּפִתְחוּ - אַרְבָּעָה טַפָּחִים.

ג. ביב שְׁהִיא קָמֹור תַּחַת הַבֵּית. יֵשׁ בּוֹ אַרְבָּעָה טַפָּחִים וְיֵשׁ בִּיצִיאָתוֹ אַרְבָּעָה טַפָּחִים. וְנִפְל בְּתוֹכוֹ - הַבֵּית טָהוֹר. נִפְל בַּבֵּית - מָה שֶׁבְּתוֹכוֹ טָהוֹר. יֵשׁ בּוֹ אַרְבָּעָה טַפָּחִים וְאֵין בִּיצִיאָתוֹ אַרְבָּעָה טַפָּחִים, נִפְל בְּתוֹכוֹ - הַבֵּית טָמֵא. נִפְל בַּבֵּית - מָה שֶׁבְּתוֹכוֹ טָהוֹר. אֵין בּוֹ אַרְבָּעָה טַפָּחִים, וְאֵין בִּיצִיאָתוֹ אַרְבָּעָה טַפָּחִים. נִפְל בְּתוֹכוֹ - הַבֵּית טָמֵא. נִפְל בַּבֵּית - מָה שֶׁבְּתוֹכוֹ טָהוֹר. רָחֵב מִבְּפָנִים וְצָר מִבְּחוּץ, טָמֵא בְּרָחֵב - הַבֵּית טָמֵא. טָמֵא בְּצָר - הַבֵּית נִדּוֹן מִחֲצָה עַל מִחֲצָה. טָמֵא בַּבֵּית בֵּין בְּרָחֵב בֵּין בְּצָר הַבֵּית טָמֵא. וְשֶׁבְּצָר נִדּוֹן מִחֲצָה עַל מִחֲצָה. רָחֵב מִבְּחוּץ וְצָר מִבְּפָנִים, טָמֵא בְּרָחֵב - הַבֵּית טָהוֹר, וּבְצָר - הַבֵּית טָמֵא. טָמֵא בַּבֵּית הַכֵּלִים שֶׁבְּרָחֵב - טָהוֹרִין, וְשֶׁבְּצָר - טָמֵאִין. מוֹדָה רַבִּי יְהוּדָה בַּשְּׂקִיפִין וּבַסִּלְעִין, שְׂאֵף עַל פִּי שְׂאִינָן כְּאֵהֶל, אֲבָל חֲשׁוּבִין כְּאֵהֶל.

ג. מִגִּדְּלָא שֶׁהוּא עוֹמֵד, בֵּין בְּחֲצֵר בֵּין בְּאוּר - טָמֵא בְּתוֹכוֹ, כֵּלִים שֶׁבְּעֵבְיוֹ - טָהוֹרִין. טָמֵא שֶׁבְּעֵבְיוֹ כֵּלִים שֶׁבְּתוֹכוֹ - טָהוֹרִין. וְרַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: מִחֲצָה עַל מִחֲצָה. הִנֵּה עוֹמֵד בְּתוֹךְ הַבֵּית וְטָמֵא בְּתוֹכוֹ - הַבֵּית טָמֵא, טָמֵא בַּבֵּית - מָה שֶׁבְּתוֹכוֹ טָהוֹר, שֶׁדֶּרֶךְ הַטָּמֵא לָצֵאת וְאֵין דֶּרֶכָּה לָכֵּס. כֵּלִים שֶׁבִּינוּ לְבֵין הָאָרֶץ, וְשֶׁבִּינוּ לְבֵין הַכֶּתֶל, וְשֶׁבִּינוּ לְבֵין הַקְּוֹרוֹת, אִם יֵשׁ שֵׁם פּוֹתֵחַ טֶפֶח - טָמֵאִין. וְאִם לֹא - טָהוֹרִין. טָמֵא שֵׁם - הַבֵּית טָמֵא, שֶׁבְּכֶתֶל מֵאחֲרָיו וְשֶׁבְּמַעְזִיבָה מֵעַל גִּבּוֹ - נִדּוּנִין מִחֲצָה עַל מִחֲצָה.

ה. טמאה תחת רגלו או על גב רגלו, והיא רוצצת, טמאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת. למה זה דומה? לעמוד שהוא עומד בתוך הבית וטמאה תחתיו, והיא רוצצת, טמאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת. היה מטל על מתניו ומנה, וטמאה תחתיו, כנגד עביו והיא רוצצת, או על גב דלתות והיא רוצצת - טמאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת. כלים שפטרקסאות מכאן ומכאן - טהורין.

ה. היה עומד בתוך הפתח ונפתח לחוץ, וטמאה בתוכו - הבית טהור. וטמאה בבית - מה שבתוכו טמא, שדרך הטמאה לצאת ואין דרכה לבגס. אמר רבי יוסי: כן הלכה, יפה כח הכלי להציל מבכ צמיד פתיל, או מבכ אהלים. אם מציל הוא מבכ צמיד פתיל בגולל, קל וחמר על ידי אהלים.

ו. היתה מוכני שצו משוכה לאחריו שלש אצבעות, וטמאה שם, כנגד הקורות - הבית טהור, כלים שפנגד הזית, רבי מטמא וחכמים מטהרין, שאני רואה את הקורות כאלו הן יורדות וסותמות. דבר אחר: אין טמאה נכנסת לאהל, ואינה יוצאה הימנו, אלא בפותח טפח. אמר רבי: רואה אני דבריהם מדברי. כלים שפנגד הזית, רבי מטמא וחכמים מטהרין. במה דברים אמורים? בפרוצה, אבל במגפפת - הרי הוא כקבר סתום, ומטמא מכל סביבה.

ו. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: בָּא רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אֶצֶל אָבִא חֲלִפְתָּא, אָמַר לוֹ: מַה אַתָּה אוֹמֵר בְּעֵין שֶׁל תַּנּוּר וְנֶסֶר נְתוּן עַל גִּבָּהּ? אָמַר לוֹ: טָמֵא. בְּקַעַה טָמְאָה אֶת הַנֶּסֶר, נְטָמָא הַנֶּסֶר וְטָמֵא אֶת הַתַּנּוּר, אָמַר לוֹ: אַף אֲנִי אוֹמֵר בֶּן, אֵלָּא שְׁעָקִיבָה מִטְהַר. עֵין שֶׁל תַּנּוּר שְׁיֵשׁ בָּהּ גִּבָּה טָפַח וְאֵין בָּהּ רַחֲב טָפַח, יֵשׁ בָּהּ רַחֲב טָפַח וְאֵין בָּהּ גִּבָּה טָפַח - טְהוֹרָה.

ח. אַרְבֵּה שְׁבִין בֵּית לְעֻלְיָה וּקְדָרָה נְתוּנָה עֲלֶיהָ, וְנִקְוָה בְּכוֹנִם מִשְׁקָה, רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: מַצֵּלֶת. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵינָה מַצֵּלֶת. נִפְחָתָה בְּמוֹצֵיא זֵיתִים - מַצֵּלֶת עַד פְּחוֹת מִטָּפַח.

ט. קִנְיָה שְׁחִתְכָּה לְמִי חֲטָאת וְאַפֵּר חֲטָאת - מַצֵּלֶת עַל הַחֲטָאת וְאֵינָה מַצֵּלֶת עַל הַתְּרוּמָה, שֶׁתִּמָּצֵא אוֹמֵר טְהוֹר לְחֲטָאת מִצִּיל לְעַצְמוֹ. בִּיצֵד? הָיוּ שָׁם שְׁנֵי כָּלִים, אֶחָד טְהוֹר לְחֲטָאת וְאֶחָד טְהוֹר לְתְּרוּמָה. נִמָּצָא, טְהוֹר לְחֲטָאת מִצִּיל לְעַצְמוֹ, וְטְהוֹר לְתְּרוּמָה מִצִּיל לְעַצְמוֹ.

י. לָגִין שֶׁהוּא מָלֵא מִשְׁקִין טְהוֹרִין, וּפָנָן לָגִין אַחֵר, וַיֵּשׁ שָׁם מִשְׁקִין - שְׁנֵיהֶן טָמְאִין. הָאִשָּׁה שֶׁלְּשָׁה בְּעֶרְבָה וַיְדִיָּה עֶסוּקוֹת בְּבִצָּק, כָּל זְמַן שֶׁמִּגְבַּהֶת זֶה וּמִנַּחֶת זֶה, מִגְבַּהֶת זֶה וּמִנַּחֶת זֶה - הַבִּצָּק טְהוֹר. מִשְׁכָּה יְדִיָּה הֵימָנוּ וְהַחֲזִירָתוֹ - טָמֵא הַבִּצָּק. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: בּוֹשָׁנוּ מִדְּבָרֵיכֶם בֵּית שְׁמַאי, אֶפְשָׁר אִשָּׁה וְעֶרְבָה טָמְאִין טָמְאֶת שְׁבָעָה, וְהַבִּצָּק טְהוֹר? לָגִין טָמְאִין טָמְאֶת שְׁבָעָה וּמִשְׁקִין טְהוֹרִין, אַחֵר

שְׁעָמָה, אָמַר לְפָנָיו תִּלְמִיד אֶחָד מִתְלַמְּדֵי בֵּית שְׁמַאי: רַבִּי!
 אֹמֵר לְפָנֶיךָ טַעַם שְׁבִית שְׁמַאי אוֹמְרִים בּוֹ? אָמַר לוֹ: אָמור!
 אָמַר לוֹ: כָּלִיו יֵשֶׁל עִם הָאָרֶץ, מָהוּ, טָמֵא אוֹ טָהוֹר? אָמַר
 לוֹ: טָמֵא. אָמַר לוֹ: כָּלִי טָמֵא חוּצִין אוֹ אֵינוֹ חוּצִין? אָמַר
 לוֹ: אֵינוֹ חוּצִין. אָמַר לוֹ: זֶהוּ טַעַמָּא יֵשֶׁל בֵּית שְׁמַאי. אָמַר
 לוֹ: וְהֲלוֹא טַהֲרָתָם אוֹבָלִים וּמִשְׁקִין שְׁבִתוֹכוֹ! אָמַר לוֹ:
 לְכַשְׁטַהֲרָנוּ. אוֹבָלִין וּמִשְׁקִין שְׁבִתוֹכוֹ לְעֶצְמוֹ טַהֲרָנוּ, אֲבָל
 לְטַהֵר אֶת הַכָּלִי שְׁטַהֲרָנוּ לָךְ וְלוֹ. מִיָּד הִלָּךְ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ,
 וְנִשְׁתַּטַּח עַל קִבְרֵי בֵּית שְׁמַאי. וְאָמַר: נִעְנִיתִי לָכֶם עֲצֻמוֹת
 בֵּית שְׁמַאי, אִם סְתוּמוֹת שְׁלָכֶם כָּךְ, מִפְּרָשׁוֹת שְׁלָכֶם עַל
 אַחַת בְּמָה וּבְמָה! אָמְרוּ: כָּל יָמָיו הִשְׁחָרוּ שָׁנָיו מִפְּנֵי תַעֲנוּתָיו.

פֶּרֶק שִׁישִׁי

א. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר מִשֵּׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: כִּשֵּׁם שְׁהַכְּלִים מִצִּילִין
 עִם אֲהֲלִין שִׁישׁ לָהֶן דּוֹפְנוֹת, כָּךְ מִצִּילִין עִם אֲהֲלִים
 שְׁאִין לָהֶן דּוֹפְנוֹת. אֶחָד כָּלִי חָרָס וְאֶחָד כָּלִי עֵץ - טָהוֹרִים.
 בְּמָה דְּבָרִים אֲמֹרִים? בְּכָלִי שִׁישׁ בּוֹ טַפַּח עַל טַפַּח, אֲבָל
 בְּכָלִי שְׁאִין בּוֹ טַפַּח עַל טַפַּח - אֵינוֹ מִצִּיל. בְּמָה דְּבָרִים
 אֲמֹרִים? בְּזִמָּן שֶׁהוּא אֲפוּיָר טַפַּח אֶחָד מִבַּחוּץ, וּמִבְּפָנִים

ד. אִיזוֹ הִיא אֲפוּצָה? כָּל שְׁאִין לָהּ טַפַּח מִמָּקוֹם אֶחָד (מִשְׁנָה אֲהֲלוֹת ט, ג).

משני צדדים, אבל אם היה אפויץ פחצי טפח מכאן וכחצי
טפח מכאן - הרי זה אינו מציל.

ב. קדרה שהיא נתונה בצד דופןו של אהל מבחוץ, טמאה
תחתיה ורוצצת - טמאה בוקעת ועולה בוקעת
ויורדת. היתה גבוהה מן הארץ טפח, טמאה תחתיה -
תחתיה טמא, תוכה וגבה טהור, מפני שהיא מצלת עם
דופןו של אהל. בתוכה או על גבה - הכל טמא.

ג. היתה בפישטה, טמאה תחתיו והיא רוצצת - טמאה
בוקעת ועולה בוקעת ויורדת. היתה גבוהה מן
הארץ טפח, וטמאה תחתיה - תחתיה טמא, תוכה וגבה
- טהור, מפני שהיא נדונית בשפועי אהליו. בתוכה או על
גבה - בנגדו עד הרקיע טמא. היתה נתונה על גבי שתי
יתדות מבחוץ, משוכה הימנו בפותח טפח - אינה מצלת
בפחות מטפח. רבי עקיבא אומר: מצלת. וחכמים אומרים:
אינה מצלת. בתל שמקצתו משמש לבית ומקצתו משמש
לגנה, היתה נתונה בצד המשמש לבית - מצלת מצד
המשמש. בית המשמש לגנה - אינה מצלת.

ד. קורה שהיתה נתונה מכתל לפתל וקדרה בה, אם אין
בין פיה לקורה פותח טפח - הרי זו מצלת; וברי
רבי עקיבא, וחכמים אומרים: אינה מצלת, עד שיהא אפופה
בארץ, ובקורה פחות מפותח טפח. אם יש בין פיה לקורה

פּוֹתֵחַ טֶפֶח - אֵינָהּ מַצֵּלֶת. הִיתָה אֶפּוּצָה בָּאָרֶץ וּבַקֹּרָה,
אִם אֵין בֵּין פִּיהָ לְקֹרָה פּוֹתֵחַ טֶפֶח - הָרִי זֶה מַצֵּלֶת. אִם
יֵשׁ בֵּין פִּיהָ לְקֹרָה פּוֹתֵחַ טֶפֶח - אֵינָהּ מַצֵּלֶת. הִיָּה פִּיהָ
לְמַעַלָּה מִדָּבָק לְקֹרָה - הָרִי זֶה מַצֵּלֶת. הִיתָה מְשׁוּכָּה הִימָנוּ
בְּפּוֹתֵחַ טֶפֶח - אֵינָהּ מַצֵּלֶת. פָּחוֹת מִטֶּפֶח, אָבָא שָׁאוּל אוֹמֵר:
בָּזוּ הִיא מִחֲלָקֶת שְׂרָבִי עֲקִיבָא אוֹמֵר: מַצֵּלֶת. וְחֲכָמִים
אוֹמְרִים: אֵינָהּ מַצֵּלֶת. הִיָּה רֹאשׁ אֶחָד נָתוּן עַל כּוֹתֵלוֹ שֶׁל
הַבַּיִת, וְרֹאשָׁהּ אֶחָד נָתוּן עַל כּוֹתֵלוֹ שֶׁל גִּנָּה. הִיתָה בְּצַד
הַמְּשֻׁמֵּשׁ לַבַּיִת - מַצֵּלֶת. בְּצַד הַמְּשֻׁמֵּשׁ לַגִּנָּה - אֵינָהּ מַצֵּלֶת.
אָבָא שָׁאוּל אוֹמֵר: אֵף בָּזוּ הִיא מִחֲלָקֶת.

פֶּרֶק שְׁבִיעִי

א. אַרְבָּעָה שָׁהִיו נוֹשְׂאִין אֶת הַנִּדְבָּךְ, וְאֵין בְּמוֹטוֹת כְּעַבִּי
הַמֵּרְדֵּעַ, טְמֵאָה תַּחְתָּיו - כָּלִים שָׁעַל גִּבּוֹ טְמֵאִין.
טְמֵאָה עַל גִּבּוֹ - כָּלִים שֶׁתַּחְתָּיו טְמֵאִין. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְטַהֵר.
וְכֵן הָיָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: כֹּזֵית מִן הַמֵּת בְּפִי הָעֶרֶב,
הָאֵהִיל עַל גִּבִּי הַנִּדְבָּךְ - אָדָם וְכָלִים שֶׁתַּחְתָּיו טְהוֹרִין.
הָאֵהִיל עַל גִּבִּי תַנּוּר וְכִירִים הַתְּדָשִׁים - טְהוֹרִין. נָתוּן עַל
גִּבִּי אַרְבָּעָה כָּלִים טְהוֹרִים, וְאֵין בֵּהֶן פּוֹתֵחַ טֶפֶח, טְמֵאָה
תַּחְתָּיו - כָּלִים שָׁעַל גִּבּוֹ טְמֵאִין. טְמֵאָה עַל גִּבּוֹ - כָּלִים
שֶׁתַּחְתָּיו טְמֵאִין, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְטַהֵר. וְאִם יֵשׁ בֵּהֶן פּוֹתֵחַ

טפח, טמאה תחתיה - כלים שעל גביו טמאין. טמאה שעל גביו - כלים שתחתיו טמאין. נתון על גבי ארבע כסיות הנתונות על גבי ארבע אבנים ואין בהן גבה טפח, טמאה תחתיו - כלים שעל גביו טמאין. טמאה על גביו - כלים שתחתיו טמאין, ורבי אליעזר מטהר. אם יש בהן גבה טפח, וטמאה תחתיו - כלים שעל גביו טמאין, טמאה על גביו - כלים שתחתיו טמאין. ואם ראשי כוסיות נראין - בין כך ובין כך טמאין:

ב. נסר, שראשו אחד נתון על גבי האבן וראשו אחד נתון על גבי הספסל, רואין אותו, שאם הנסר, שאם ינטל הספסל ויכול לעמוד בפני עצמו - מציל. ואם לאו - אינו מציל. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: רואין את הנסר, שאם יורד ויושב, ויש תחתיו רבוע טפח על טפח ועל רום טפח - הרי זה מציל, מפני שהוא גדון בשפועי אהליו. רבי יהודה אומר משם רבי אליעזר: אף על פי שנפתחה הדלת - הבית טהור, לפי שלא נטמא המפתח:

ג. בית שחצו בקנקנין טהורות, ופיהן כלפי הטהרה - מצילות. כלפי הטמאה - אין מצילות. רבי שמעון בן יהודה אומר משם רבי שמעון: אף כלפי הטמאה מצילות, עד שיהא בפיהן פותח טפח. טחן בטיט, בין מבפנים ובין מבחוץ, אם יכול הטיט לעמוד בפני עצמו - מציל, ואם לאו - אין מציל:

ה. בַּתֵּל שֶׁנִּסְדָּק בֵּין שְׁתֵּי וּבֵין עָרֵב, וְעָשׂוּי בְּמִין מִשְׁפָּה, רָחֵב מִבְּפָנִים וְצָר מִבְּחוּץ, טְמֵאָה בְּרָחֵב - הַבֵּית טְמֵא, וּבִצָּר - גִּדּוֹן מִחֲצָה עַל מִחֲצָה. רָחֵב מִבְּחוּץ וְצָר מִבְּפָנִים, טְמֵאָה בְּרָחֵב - הַבֵּית טָהוֹר, וּבִצָּר - גִּדּוֹן מִחֲצָה עַל מִחֲצָה. נִסְדָּק בְּמִין שְׁתֵּי, וּמִפְּלֵשׁ לָכָאן וּלְכָאן, רָחֵב מִפְּלֵשָׁה וְצָר מִלְּמַעְלָה, וְטְמֵאָה בֵּין בְּרָחֵב וּבֵין בִּצָּר - הַבֵּית טְמֵא. נִסְדָּק בְּמִין עָרֵב, וּמִפְּלֵשׁ לָכָאן וּלְכָאן, רָחֵב מִצָּד אֶחָד וְצָר מִצָּד אֶחָד, טְמֵאָה בְּרָחֵב - הַבֵּית טְמֵא, וּבִצָּר - גִּדּוֹן מִחֲצָה עַל מִחֲצָה. וְכַמָּה יֵהֵא הַסֵּדֶק הַזֶּה? טַפַּח. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מְלֵא אֲגֻרָפוֹ שֶׁל בֶּן בְּטִיחַ, נָטַל הַיָּמֵנוּ מִבְּפָנִים, וְהוֹסִיף עָלָיו מִבְּחוּץ, וְנִמְצְאָה טְמֵאָה מִחֲצִי הַבַּתֵּל וּלְפָנִים - הַבֵּית טְמֵא, נָטַל הַיָּמֵנוּ מִבְּחוּץ, וְהוֹסִיף עָלָיו מִבְּפָנִים, וְנִמְצְאָה טְמֵאָה מִחֲצִי בַתֵּל וּלְחוּץ - הַבֵּית טָהוֹר:

ה. הָיָה טְמֵא נָטַל הַיָּמֵנוּ מִבְּחוּץ, וְהוֹסִיף עָלָיו מִבְּפָנִים, וְנִמְצְאָה טְמֵאָה מִחֲצִי בַתֵּל וּלְחוּץ - הַבֵּית טָהוֹר. הָיָה אֶחָד סָלַע וְאֶחָד בִּנְיָן, שֶׁל בִּנְיָן - גִּדּוֹן מִחֲצָה עַל מִחֲצָה, וְשֶׁל סָלַע - גִּדּוֹן בְּקִלְפַת הַשּׁוּם. חֲצִיּוֹ שֶׁל סָלַע וְחֲצִיּוֹ שֶׁל בִּנְיָן, חֲצִיּוֹ שֶׁל סָלַע גִּדּוֹן קִלְפַת הַשּׁוּם, וְחֲצִיּוֹ שֶׁל בִּנְיָן גִּדּוֹן מִחֲצָה עַל מִחֲצָה. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: טְמֵאָה מִחֲצִי הַבַּתֵּל וּלְחוּץ - הַבֵּית טָהוֹר. הָעוֹמֵד מִלְּמַעְלָה בְּגֵגֶד הַטְּמֵאָה - טָהוֹר, שְׂאִין הַטְּמֵאָה מַעֲבֵרָתָא אֶת הַקּוֹרוֹת, וְאֵף עַל פִּי שְׂאִין הַקּוֹרוֹת לְאוֹתָהּ הָרוּחַ. רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמְרִים: מִחֲצִי וּלְחוּץ - טְמֵאָה בּוֹקֶעֶת וְעוֹלָה בּוֹקֶעֶת וַיּוֹרְדָתָהּ. טְמֵאָה

שהיא נתונה על גבי הכתל, בין מחציו ולפנים, בין מחציו ולחוץ - הבית טהור:

ו. כתל שבין שני בתים, וטמאה בתוכו, הבית הקרוב לטמאה - טמא, והקרוב לטהרה - טהור, מחצה על מחצה - שניהן טמאין. רבי אליעזר אומר: שורפין עליהן את התרומה, ואין חבין עליהן על טמאת מקדש וקדשיו:

ז. מעזיבה שהיא לאויר העולם, וטמאה בתוכה, מחציה ולמטה - הבית טמא. והעומד מלמעלה בנגד הטמאה - טהור. מחציה ולמעלה - הבית טהור. והעומד מלמעלה בנגד הטמאה - טמא. מחצה על מחצה - הבית טמא, והעומד מלמעלה בנגד הטמאה, רבי מאיר מטמא ורבי שמעון מטהר. רבי יהודה אומר: כל הכתל תשמיש לבית. וכן היה רבי יהודה אומר: כל מעזיבה תשמיש לעליה. מוידים חכמים לרבי יהודה, בשתי מערות זו על גב זו, וטמאה בתחתונה, תחתונה וקרקע טמאה, עליונה וקרקע טהורה. טמאה בעליונה, עליונה וקרקע טמאה, תחתונה וקרקע טהורה. טמאה ביניהן - עליונה טמאה ותחתונה טהורה, וגגו של עליונה טהורה. וכן היה רבי יהודה אומר: כתל שבין שני בוכין ובין שתי מערות, עד ששה טפחים - נדון מחצה על מחצה, יתר מכאן - נדון כקלפת השום:

ח. קדרה שהיא נתונה בצד דופןה של מערה - אינה מצלת. בצד שקיפה של מערה - הרי זו מצלת. היתה

נתונה בחלון שבין שני בתים, ושמא באחת מהן - הרי זו מהורה, מפני שהיא נצלת עם דופנו של שני. היתה שמא בחלון שביניהם, ויש במקומה טפח על טפח ברום טפח, אם אין בין פיה לשקוף פותח טפח - הרי זו מצלת. אם יש בין פיה לשקוף פותח טפח - אינה מצלת:

ט. קלל של חטאת שהוא נתון בחלון, ויש במקומו טפח על טפח ברום טפח, אם אין בין פיו לשקוף פותח טפח - הרי זה מציל, ואם לאו - אין מציל; דברי רבי אליעזר. ורבי יהושע אומר: לעולם אינו מציל, עד שיהא לפניו הימנו חלל בפותח טפח:

י. עמוד שהוא עומד בתוך הבית, ושמא תחתיו, והיא רוצצת - שמא בוקעת ועולה בוקעת ויורדת. ואם יש במקום השמא טפח על טפח ברום טפח - הרי הוא כקבר סתום, ומטמא כל סביביו. כלים שפתחת הפרח - מהורין. ורבי יוחנן בן נורי מטמא:

יא. תבה שעשאה פרדסקא, אף על פי שמשתמש בה - מהורה. היתה שמא ועשאה פרדסקין - שמא עד שיקבענה במסמר. פרדסקין שהוא פתוח לבית מגף, ושמא בתוכו, והבית טמא, שמא בבית - מה שבתוכו מהור, מפני שדרך השמא לצאת ואין דרכה לבנים. שמא בקרקע או בביתל שלמטה הימנו - שמא בוקעת ועולה בוקעת ויורדת, ורואין את הפרדסקין בארץ הוא אטם, ונדון

מחצה על מחצה להביא את השמאה אל הבית. שלשה פרדסקין זה על גבי זה, ושמאה תחתיהן, או ביניהם או על גביהן - שמאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת, ורואין את הפרססקין באלו הן אטומין, ונדונים מחצה על מחצה להביא את השמאה אל הבית. רבי יהודה אומר משם רבי יהושע: סמך להן סבות שהורות לאכול בהן פסחים:

פרק שמיני

א. בזית מן הפת תחת הרדרד או על גביו - שמאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת. שמאה בתוכו, הנוגע בו מתוכו - טמא שמאת שבעה, מאחריו - טמא שמאת ערב. שמאה מאחריו, הנוגע בו מאחריו - טמא שמאת שבעה. ומתוכו - טמא שמאת ערב, והנכנס לתוכו - טהור. פחצי זית מתוכו וכחצי זית מאחריו, הנוגע בו בין מתוכו ובין מאחריו - טמא שמאת ערב, והאהל עצמו - טמא שמאת שבעה. אומר רבי נתן: אם מציל הוא על ידי אחרים, קל וחומר שמציל הוא על ידי עצמו:

ב. אהל שהיה נטוי על גבי ארבעה שפודין של מתכת, רבי יעקב אומר: אינו מציל, מפני שדבר טמא מעמידו. ורבי יוסי אומר: מציל. נטוי על גבי קנים דוקרנין,

רבי יוסי אומר: מציל, ורבי שמעון אומר: אינו מציל, עד
שִׁיחָא נְטוּי בְּנִטִית הָאֵהֶל:

ג. סָדִין שֶׁתִּפְרוּ וּנְתָנוּ עַל גְּבִי עֲרִיסָה, אִם אֵין בֵּינוּ לְבִין
הָאָרֶץ פּוֹתַח טַפַּח - הָרִי זֶה מְצִיל. בְּמָה דְּבָרִים
אֲמֹרִים? בְּזִמָּן שָׁאֵם תִּנָּטֵל עֲרִיסָה וְסָדִין עֹמֵד, אָבֵל אִם
תִּנָּטֵל עֲרִיסָה וְסָדִין נֹפֵל, אָפֵּי עַל פִּי שֶׁתִּפְרוּ, וְאָפֵּי עַל פִּי
שְׁאִינָן מְסוּלָּקִין מִן הָאָרֶץ אֲפָּא כָּל שֶׁהוּא - הָרִי זֶה אֵינוֹ
מְצִיל. וְאִם הִיתָה מִחֲצֵלֶת שֶׁל אֵהֶל, אָפֵּי עַל פִּי שֶׁשָּׂא
תִּפְרָה, וְלֹא חָשַׁב עָלֶיהָ, וְאֵין בִּינָה לָאָרֶץ פּוֹתַח טַפַּח -
הָרִי זֶה מְצֵלֶת. וְאִם יֵשׁ בִּינָה לְבִין הָאָרֶץ פּוֹתַח טַפַּח -
אֵינָה מְצֵלֶת:

ה. הַמֵּת בְּבֵית וְלוֹ פִּתְחִים הֶרְבֵּה, בָּקָן נְעוּלִין - בָּקָן טְמֵאִין.
נִפְתַּח אֶחָד מֵהֶן - אָפֵּי עַל פִּי שֶׁשָּׂא חָשַׁב עָלָיו -
טָהַר אֶת בָּקָן. הָיוּ בּוֹ חֲלוֹנוֹת הֶרְבֵּה וּבָקָן מְנוּפּוֹת - בָּקָן
טָהוֹרוֹת. נִפְתַּחוּ, בָּקָן טְמֵאוֹת וְלֹא הִצִּילוּ עַל פִּתְחִים. פִּתַּח
קָטָן בְּתוֹךְ פֶּתַח גָּדוֹל, הַמַּאֲהִיל עַל גְּבִי שְׁנִיָּהֶן - טְמֵא.
חָשַׁב לְהוֹצִיאוֹ בְּקָטָן - טָהַר הַקָּטָן אֶת הַגָּדוֹל. הָיוּ שְׁנֵיָּהֶן
מִתְאִימִין, הַמַּאֲהִיל עַל גְּבִי שְׁנֵיָּהֶם - טְמֵא. חָשַׁב לְהוֹצִיאוֹ
בְּאֶחָד מֵהֶן - הָרִי חִבְרוּ טָהוֹר. הָיָה לוֹ פֶּתַח אֶחָד לְצִפּוֹן
וּפֶתַח אֶחָד לְדָרוֹם, וְחָשַׁב לְהוֹצִיאוֹ בְּצִפּוֹנוֹ, אַחֵר כֵּךְ בָּאוּ
אֲחֵיו אוֹ קְרוֹבָיו וְאָמְרוּ אֵין מוֹצִיאִין אוֹתוֹ אֲפָּא בְּדָרוֹמוֹ -
טָהַר דְּרוֹמֵי אֶת הַצִּפּוֹנִי, וּבִלְבָד שֶׁשָּׂא יַעֲרִים, וְאִם הָעֲרִים
- הָרִי אֵלָיו טְמֵאִין:

ה. בָּתִּים הַפְּתוּחִין לְאַכְסֵדְרָה, וְהַמֵּת בְּאַחַד מֵהֶן, אִם הָיָה דִּרְבּוֹ שֶׁל מֵת לְצֵאת בְּחֶצֶר - בֵּית שַׁעַר וְהַבָּתִּים טְהוֹרִין. אִם לֹא, בֵּית שַׁעַר - טָמֵא, וְהַבָּתִּים - טְהוֹרִים.

ה. הַחֶדֶר שֶׁלפָּנִים מִן הַבַּיִת מִנָּה, וְנִכְנְסָה טָמְאָה לַפְּנִימִי דֶרֶךְ הַחֲלוֹן, הַחִיצוֹן טְהוֹר מִפְּנֵי שֶׁטָמְאָה יוֹצֵאָה בְּאִיזוֹ דֶּרֶךְ שֶׁנִּכְנְסָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַפּוֹתֵחַ בַּתְּחִלָּה, בֵּית שְׂמַאי אוֹמְרִים: כְּשִׁיפְתַּח אַרְבָּעָה טַפְחִים, וּבֵית הֶלֶל אוֹמְרִים: כְּשִׁיתְחִיל. הַפּוֹתֵחַ - סְתוּם, בֵּית שְׂמַאי אוֹמְרִים: כְּשִׁיתְחִיל, וּבֵית הֶלֶל אוֹמְרִים: כְּשִׁיתְשָׁב:

ו. אֵין לְנִפְלִין פְּתִיחַת הַקֶּבֶר עַד שִׁיעָגִילוּ רֹאשׁ כַּפִּיקָה שֶׁל שְׁתֵּי: דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כַּפִּיקָה שֶׁל עָרֵב. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי צְדוֹק אוֹמֵר: מִשִּׁיעָשׂוּ טַפִּיפּוֹת. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: אֲנִי אוֹמֵר דְּבָר אֶחָד, וְהֵם אָמְרוּ דְּבָר אֶחָד. אֲנִי אוֹמֵר: הַטָּמְאָה דִּרְכָּה לְצֵאת וְאֵין דִּרְכָּה לָבִיט, וְהֵם אָמְרוּ לִי: אֵין לְהוֹלֵךְ טָמְאָה עַד שִׁיֵּצֵא לְאוֹר הָעוֹלָם:

פֶּרֶק תְּשִׁיעִי

א. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: נָזִיר, וְהַמֵּת תַּחַת כְּרִסּוֹ שֶׁל גָּמֶל - אֵין הַנָּזִיר מְגַלֵּחַ עָלָיו, וְאֵין חִיבִים עָלָיו עַל טָמְאָת מִקְדָּשׁ וּקְדָשָׁיו:

ב. טמאה שהיא נתונה בפתל, מחצה על מחצה. וכן עדר
בהמה חיה ועוף. וכן בעלי חיים שהיו מהלכין
זה אחר זה, אפלו ראשו של זה בין רגליו של זה, וראשו
של זה בין רגליו של זה - אין הנזיר מנלח עליהן, ואין
חבין עליהן על טמאת מקדש וקדשיו:

ג. גרחק ברחים שהעובר פוכבים בתוכה ושהנדה בתוכה,
בגדיו - טמאין מדרס. איזו היא הרחים? כל
שעוקרין אותה ודוחפים אותה ממקומה, ולענן טמא מת
- בגדיו נכנסים בפותח טפח:

ד. ואילו הן סככות: אילן המסך על הארץ. רבי יהודה
אומר: רואין את התחתונות באלו הן עולות למעלה,
ואת העליונות באלו הן יורדות למטה, ואם היו נוגעות זו
בזו בפותח טפח - מביאות וחוצצות. ואילו הן פרעות: פרע
היוצא מן הגדר. היו נתונות על גבי הגדר, רבי יהודה
אומר: רואין אותן באלו אבנים פבושות עליהן. התריפו,
רואין אותן באלו הן שפורין של מתכת. ואם היו מבדלות
זו מזו, אם יכולות לקבל את המעזיבה רכה; דברי רבי
מאיר. וחכמים אומרים: מעזיבה בינונית. רבי יהודה אומר:
אם מכנים את החוט לצד זה ויצא לצד אחר ונגע, אף
על פי שאין מכון - הרי זה מביא:

ה. רבי יוסי אומר: חבילי המטה וסריגי חלונות, חוצצים
את הבית ואת העליה, שלא תעבור הטמאה לצד

השני. היו נתונים על גבי המת באויר, הפאהיל בנגד הנקב - טמא, ושלל בנגד הנקב - טהור, מפני שהטמאה יוצאה באיזו דרך שנכנסה. רבי יהודה אומר: אם יכולין לקבל מעזיבה הבינונית - חוצצין. היו נתונים בתוך הבית - הרי אלו חוצצין, שאני רואה את הקורות באלו הן יורדות וסותמות. רבי יוסי אומר: תבה שהיא מלאה פלים, ונרקה על גבי בזית מן המת - טמאין, שאלו היתה נתונה על גבי המת באויר - טהורין:

ו. נסר שצף על פני המים, וטמאה בצד זה, פלים שבצד זה - טהורין. רבי יעקב אומר: רואין את הנסר שאם ירד וישב, ויש תחתיו רבוע טפח על טפח על רום טפח, טמאה בצד זה, פלים שבצד זה - טמאים: שלשה בתים זה לפנים מזה, כחצי זית בפנימי או באמצעי, וכחצי זית בחיצון, החיצון - טמא, הפנימי והאמצעי - טהורין. כחצי זית בפנימי או כחצי זית באמצעי, הפנימי - טהור, והחיצון והאמצעי - טמאין. אמר רבי יהודה: אני אומר דבר אחד, והם אמרו דבר אחד. אני אומר להן: מודה רבי אליעזר לרבי יהושע בשתי חביות שהן פתוחות לבית - שהבית טמא, על מה נחלקו? על שני תדרים של בית, שרבי אליעזר מטהר, ורבי יהושע מטמא. והם אמרו לי: מודה רבי יהושע לרבי אליעזר בשני תדרים הפתוחין לתוך הבית, שהבית - טהור. על מה נחלקו? על שתי חביות, שרבי אליעזר מטהר, ורבי יהושע מטמא:

פרק עשירי

א. בִּנְיָרַת פְּחוּתָהּ שְׁבִתוֹךְ הַבֵּית וּבְפִישָׁה נְתוּנָה עַל פִּיהָ, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מִצֵּלָת. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵינָה מִצֵּלָת. שְׂרָבִי יְהוּדָה אוֹמֵר: כְּשֵׁם שֶׁהִנָּסַר מִצֵּלָת, כֵּךְ כְּפִישָׁה מִצֵּלָת. הִיָּתָה מָטָה עַל צִדָּהּ בְּפוּתֵי טַפַּח, הַכֹּל מוֹדִים שֶׁאֵינָה מִצֵּלָת:

ב. עֲמוּד שֶׁל קְדָרוֹת שֶׁהוּא עוֹמֵד בְּתוֹךְ הַבֵּית מִן הָאָרֶץ וְעַד הַקּוֹרוֹת, שׁוּלְיָהּ שֶׁל זֶה עַל פִּיהָ שֶׁל זֶה, וְשׁוּלְיָהּ שֶׁל זֶה עַל פִּיהָ שֶׁל זֶה, אִם אֵין בֵּין קְדָרוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת לְקוֹרוֹת פּוּתֵי טַפַּח, וּבֵין שׁוּלֵי הַקְּדָרוֹת לָאָרֶץ פּוּתֵי טַפַּח, טְמֵאָה בְּתוֹכוֹ - הַבֵּית טְמֵא, טְמֵאָה בַּבֵּית, מֵה שֶׁבְּתוֹכוֹ - טְהוֹר, שְׂדֵרְךָ הַטְּמֵאָה לְצֵאת וְאֵין יָדְךָ הַטְּמֵאָה לְכַנֵּס. אִם יֵשׁ בֵּין פִּי הָעֲלִיּוֹנָה לְקוֹרוֹת פּוּתֵי טַפַּח, וּבֵין שׁוּלֵי הַקְּדָרוֹת לָאָרֶץ פּוּתֵי טַפַּח, טְמֵאָה בְּתוֹכוֹ - הַבֵּית טְמֵא, טְמֵאָה בַּבֵּית - מֵה שֶׁבְּתוֹכָן טְמֵא. הִיָּתָה אַחַת טְמֵאָה וְנִתְּנָה בְּאַמְצַע, וַיֵּשׁ בְּמִקוֹמָהּ טַפַּח עַל טַפַּח בְּרוּם טַפַּח, טְמֵאָה בְּתוֹכָהּ - הַבֵּית טְמֵא. טְמֵאָה בַּבֵּית, מֵה שֶׁבְּתוֹכָן - טְמֵא:

ג. פִּיטוֹם שֶׁהוּא עוֹמֵד בְּתוֹךְ הַבֵּית מִן הָאָרֶץ וְעַד הַקּוֹרוֹת, אִם אֵין בֵּין פִּי לְקוֹרוֹת פּוּתֵי טַפַּח, וּבֵין שׁוּלֵי לָאָרֶץ פּוּתֵי טַפַּח, טְמֵאָה בְּתוֹכוֹ - הַבֵּית טְמֵא. טְמֵאָה בַּבֵּית, מֵה שֶׁבְּתוֹכוֹ טְהוֹר, שְׂדֵרְךָ הַטְּמֵאָה לְצֵאת וְאֵין יָדְכָה לְכַנֵּס. אִם יֵשׁ בֵּין פִּי לְקוֹרוֹת פּוּתֵי טַפַּח, וּבֵין שׁוּלֵי לָאָרֶץ

פּוּתֵי טַפַּח, טַמְאָה בְּתוֹכוֹ - הַבֵּית טָמֵא, טַמְאָה בְּבֵית -
 מֵה שֶׁבְּתוֹכוֹ טָמֵא. הֵיכָה פִּיּו צֶר, וְאֵין בֵּין הוֹנְגוּ לְקוֹרוֹת
 פּוּתֵי טַפַּח - אֵינוּ מְצִיל, עַד שִׁיְהִיָּה בְּאוֹנְגוּ פּוּתֵי טַפַּח. הֵיכָה
 שׁוּלְיו חֲדִין, וְאֵין בֵּין שׁוּלְיו לְאַרְץ פּוּתֵי טַפַּח - אֵינוּ מְצִיל,
 עַד שִׁיְהִיָּה בְּשׁוּלְיו פּוּתֵי טַפַּח. הֵיכָה כְּנֹרֶת פְּחוּתָה פְּקוּקָה
 בְּקֶשׁ, אִפְלוּ גְבוּהָה מִן הָאָרֶץ אִמָּה - הֵרִי זֶה מְצֻלָּה:

ה. כְּנֹרֶת פְּחוּתָה שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת בְּתוֹךְ הַפֶּתַח - סוֹתֶמֶת אֶת
 כָּל הַפֶּתַח. אִם אֵין בֵּין פִּיהָ לְשִׁקּוֹף פּוּתֵי טַפַּח,
 וּבֵין שׁוּלְיָהּ לְאַרְץ פּוּתֵי טַפַּח, טַמְאָה בְּתוֹכָהּ - הַבֵּית טָהוֹר,
 טַמְאָה בְּבֵית - מֵה שֶׁבְּתוֹכָהּ טָמֵא, שֶׁדֶּרֶךְ הַטַּמְאָה לְצֵאת
 וְאֵין דִּרְכָּהּ לְבָנִים. אִם יֵשׁ בֵּין פִּיהָ לְשִׁקּוֹף פּוּתֵי טַפַּח וְטַמְאָה
 בְּתוֹכָהּ - הַבֵּית טָמֵא. טַמְאָה בְּבֵית - מֵה שֶׁבְּתוֹכוֹ טָמֵא.
 אִם יֵשׁ בֵּין דּוֹפְנוֹתֶיהָ לְפָצִימֵין פּוּתֵי טַפַּח, וּבֵין שׁוּלְיָהּ לְאַרְץ
 פּוּתֵי טַפַּח, טַמְאָה בְּתוֹכָהּ - הַבֵּית טָהוֹר, טַמְאָה בְּבֵית -
 מֵה שֶׁבְּתוֹכָהּ טָהוֹר:

ה. שְׁתֵּי כְּנֹרוֹת שֶׁהֵן עוֹמְדוֹת בְּתוֹךְ הַפֶּתַח, וְסוֹתֶמֶת אֶת
 כָּל הַפֶּתַח, שׁוּלְיָהּ שֶׁל זֶה עַל פִּיהָ שֶׁל זֶה, אִם אֵין
 בֵּין הָעֲלִיּוֹנָה לְשִׁקּוֹף פּוּתֵי טַפַּח, וּבֵין הַתַּחְתּוֹנָה לְאַרְץ פּוּתֵי
 טַפַּח, טַמְאָה בְּתוֹכָם - הַבֵּית טָהוֹר, טַמְאָה בְּבֵית - מֵה
 שֶׁבְּתוֹכָם טָמֵא, וְכֻלָּם שֶׁבִּינֵיהֶן - טָמֵאִין. אִם יֵשׁ בֵּין דּוֹפְנוֹתֵיהֶן
 לְפָצִימֵין פּוּתֵי טַפַּח, וּבִינֵיהֶן לְאַרְץ פּוּתֵי טַפַּח, טַמְאָה בְּתוֹכָם
 - הַבֵּית טָהוֹר, טַמְאָה בְּבֵית - מֵה שֶׁבְּתוֹכָם טָהוֹר. טַמְאָה

בתוך אחד מהם, היא - טמאה, והפית וחרפתה - טהורין.
 וכן פיה של זו על גב שוליה של זו, וכן שוליה של זו על
 גבי פיה של זו. ואיזהו מחלחלת? כל שיש לה טפח מארבע
 רוחותיה ומשני רוחות זו כנגד זו. איזו היא אפוצה? כל
 שאין לה טפח מרוח אחת. מודה רבי אליעזר ורבי שמעון
 בטמאה תחת הפקוק - טמאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת:

ו. היתה יושבת על שוליה באויר, טמאה בתוכה, הנוגע
 בה מכל מקום - טמא; דברי רבי מאיר. וחכמים
 אומרים: אינו מטמא אלא כנגד פסויו בלבד, היתה בפניה
 על פיה, הנוגע בה מכל מקום - טמא:

ו. ארון שהוא חקוק בסלע ומבסה, הנוגע בה מכל מקום
 - טהור, ואינו מטמא אלא כנגד פסויו בלבד. למה
 זה דומה? לבור גדול מלא מתים ואבן גדולה נתונה על
 פיה, שאינו טמא אלא כנגד חללה בלבד. היתה בנויה
 בכותלה של נפש, אם היתה נראית כל שהיא לתוך הנפש,
 הנכנס לתוכה - טמא, ואם לאו - אינו טמא אלא כנגד
 פסויה בלבד. בנה נפש על גבה, הרי היא כקבר סתום
 ומטמאה מכל סביביה. העשויה כמין דלוסקות, הנוגע בה
 מכל מקום - טהור, הנוגע בשונה שפה, רבי אליעזר מטמא.
 ורבי יהושע אומר: מטפח ולמטה - טהור. מטפח ולמעלה
 - טמא, מטפח ולמטה - טהור, שאין מעלין עולין גבוה מן
 הארץ פחות מטפח:

ה. חבית שהיא יושבת על שוליה באויר, וכזית מן המת נתון תחתיה בנגד קורקוריתה - טמאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת, והחבית - טמאה. כזית מן המת, מקצתו נתונה תחת דופנה, ומקצתו נתון תחת קורקוריתה, בנגד קורקוריתה - הכל טמא, בנגד דופנה כל שכןנגד הטמאה בין מלמעלה בין מלמטה - טמאה, וכל שאינו בנגד הטמאה, בין מלמעלה בין מלמטה - טהור. ואם יש בדופנה פותי טפח, הכל טמא. שני חצאי זיתים, אחד נתון תחת דופנה, ואחד נתון תחת קורקוריתה, אפלו בנגד הטמאה בין מלמעלה בין מלמטה - טהור. ה' זה שנתון תחת דופנה משוך תחת קורקוריתה - באלו בלו תחת קורקוריתה. ה' זה שנתנו תחת קורקוריתה משוך תחת דופנה - באלו בלו תחת דופנה. בתוכה תחת דופנה, ואין בדופנה ואוגנה פותי טפח, כל שכןנגד הטמאה, בין מלמעלה ובין מלמטה - טמא, וכל שאינו בנגד הטמאה, בין מלמעלה ובין מלמטה - טהור. ואם יש בדופנה ואוגנה פותי טפח - הכל טמא. היתה מלאה אוכלין ומשקין ומקפת צמיד פתיל, ונתונה על גבי המת באויר, בלים שדמעלה ושדמטה הימנה - טמאין, והאוכלין והמשקין שבתוכה - טהורין, היתה מטה על צדה באויר - הרי כבורת לכל דבר:

פֶּרֶק אֶחָד עָשָׂר

א. קִדְרָה שֶׁהִיא נְתוּנָה בְּצֵד הָאֶסְקָפָה, שָׂאָם תַּעֲלָה וּשְׁפָתֶיהָ
מִשׁוּכּוֹת מִן הַשִּׁקּוֹף כָּל שֶׁהוּא - טְמֵאָה בּוֹקֶעַת
וְעוֹלָה בּוֹקֶעַת וַיּוֹרְדָתָּ:

ב. הִיָּתָה גְבוּהָה מִן הָאָרֶץ טֶפֶח וְטְמֵאָה תַּחְתִּיהָ, בְּתוֹכָהּ
אוֹ עַל גְּבֵהָ - הַכֹּל טָמֵא וְהַבֵּית טָהוֹר. בְּבֵית,
אִינוֹ טָמֵא אֲלֹא הַבֵּית בְּלִבָּהּ, שָׂאָם תַּעֲלָה וְדוֹפְנָה נּוֹגַעַת
בַּשִּׁקּוֹף בְּפִחוֹת מְפוֹתֵי טֶפֶח כָּל שֶׁהוּא. טְמֵאָה תַּחְתִּיהָ וְהִיא
רוֹצֶצֶת - טְמֵאָה בּוֹקֶעַת וְעוֹלָה בּוֹקֶעַת וַיּוֹרְדָתָּ:

ג. הִיָּתָה גְבוּהָה מִן הָאָרֶץ טֶפֶח וְטְמֵאָה תַּחְתִּיהָ, תַּחְתִּיהָ
טָמֵא, תּוֹכָהּ וְגִבָּהָ - הַבֵּית טָהוֹר, מִפְּנֵי שֶׁנִּצְלָתָה
עִם דּוֹפְנֵי שֶׁל אֹהֶל. בְּתוֹכָהּ אוֹ עַל גְּבֵהָ - הַכֹּל טָמֵא וְהַבֵּית
טָהוֹר. טְמֵאָה בְּבֵית - אִינוֹ טָמֵא אֲלֹא הַבֵּית, שָׂאָם תַּעֲלָה
וְדוֹפְנָה נּוֹגַעַת בַּשִּׁקּוֹף בְּפוֹתֵי טֶפֶח, טְמֵאָה תַּחְתִּיהָ וְהִיא
רוֹצֶצֶת - טְמֵאָה בּוֹקֶעַת וְעוֹלָה בּוֹקֶעַת וַיּוֹרְדָתָּ:

ד. הִיָּתָה גְבוּהָה מִן הָאָרֶץ טֶפֶח, טְמֵאָה תַּחְתִּיהָ אוֹ בְּבֵית
- תַּחְתִּיהָ וְהַבֵּית טָמֵא, תּוֹכָהּ וְגִבָּהָ - טָהוֹר,
בְּתוֹכָהּ אוֹ עַל גְּבֵהָ - הַכֹּל טָמֵא, שָׂאָם תַּעֲלָה וּשְׁפָתֶיהָ
אוֹכְלוֹת בַּשִּׁקּוֹף כָּל שֶׁהוּא. טְמֵאָה תַּחְתִּיהָ וְהִיא רוֹצֶצֶת -
טְמֵאָה בּוֹקֶעַת וְעוֹלָה בּוֹקֶעַת וַיּוֹרְדָתָּ. הִיָּתָה גְבוּהָה מִן הָאָרֶץ
טֶפֶח, אִם יֵשׁ בְּדוֹפְנָה פּוֹתֵי טֶפֶח, וְטְמֵאָה תַּחְתִּיהָ אוֹ בְּבֵית

או בתוכה או על גבה - הכל טמא. אין בדופנה פוּתִי טַפַּח, טַמְאָה תַחְתִּיָּה, תַּחְתִּיָּה - טַמְא, וְגִבָּה וְהִבִּית - טָהוֹר, מִפְּנֵי שְׁנֵצְלָת עִם דּוּפְנֵי שֶׁל אֹהֶל. בְּתוֹכָהּ אוֹ עַל גִּבָּה - הַבֵּל טַמְא, תּוֹכָהּ וְגִבָּהּ וְהִבִּית טָהוֹרִין, מִפְּנֵי שְׁנֵצְלָת עִם דּוּפְנֵי שֶׁל אֹהֶל. בְּתוֹכָהּ אוֹ עַל גִּבָּה - הַבֵּל טַמְא וְהִבִּית טָהוֹר. בְּבִית - הַבֵּל טַמְא:

ה. הִיתָה נְתוּנָה תַּחַת אֲרָבָה, שָׁאֵם תַּעֲלֶה וּשְׁפָתֶיהָ נֹוגְעוֹת בַּתְּקֶרֶה כָּל שֶׁהוּא, טַמְאָה תַּחְתִּיָּה וְהִיא רוֹצֶצֶת - טַמְאָה בּוֹקֶעֶת וְעוֹלָה בּוֹקֶעֶת וְיִוֶּרְדֶּת. הִיתָה גְבוּהָ מִן הָאָרֶץ טַפַּח וְטַמְאָה תַּחְתִּיָּה אוֹ בְּתוֹכָהּ אוֹ עַל גִּבָּה - הַבֵּל טַמְא, שָׁאֵם תַּעֲלֶה עוֹלָה וְיִוָּשֶׁבֶת בְּאֲרָבָה, וְאֹפֶצֶת עַל כָּל הָאֲרָבָה וְטַמְאָה תַּחְתִּיָּה, וְהִיא רוֹצֶצֶת - טַמְאָה בּוֹקֶעֶת וְעוֹלָה בּוֹקֶעֶת וְיִוֶּרְדֶּת. הִיתָה גְבוּהָ מִן הָאָרֶץ טַפַּח, טַמְאָה תַּחְתִּיָּה אוֹ בְּבִית, תַּחְתִּיָּה וְהִבִּית - טַמְא, תּוֹכָהּ וְגִבָּה - טָהוֹר, בְּתוֹכָהּ אוֹ עַל גִּבָּה - כְּנָגְדוֹ עַד לָרָקִיעַ - הַבֵּל טַמְא, שָׁאֵם תַּעֲלֶה עוֹלָה וְהוֹלֶכֶת, וְנוֹגֵעַ בְּאֲרָבָה בְּפוּתֵי טַפַּח וְטַמְאָה תַּחְתִּיָּה וְהִיא רוֹצֶצֶת - טַמְאָה בּוֹקֶעֶת וְעוֹלָה בּוֹקֶעֶת וְיִוֶּרְדֶּת:

ו. הִיתָה גְבוּהָ טַפַּח, וְטַמְאָה תַּחְתִּיָּה אוֹ בְּבִית, תַּחְתִּיָּה וְהִבִּית - טַמְאִין, תּוֹכָהּ וְגִבָּה - טָהוֹרִין, מִפְּנֵי שְׁנֵצְלָת עִם דּוּפְנֵי שֶׁל אֹהֶל. בְּתוֹכָהּ אוֹ עַל גִּבָּה - הַבֵּל טַמְא, שָׁאֵם תַּעֲלֶה עוֹלָה וְהוֹלֶכֶת. בְּאֲרָבָה, וְנוֹגֵעַ בְּאֲרָבָה בְּפָחוֹת מִפוּתֵי טַפַּח וְטַמְאָה תַּחְתִּיָּה וְהִיא רוֹצֶצֶת - טַמְאָה בּוֹקֶעֶת וְעוֹלָה בּוֹקֶעֶת וְיִוֶּרְדֶּת:

ו. הִיָּתָה גְבוּהָה מִן הָאָרֶץ טַפַּח, טַמְאָה תַּחְתִּיָּה, תַּחְתִּיָּה -
טַמְא, תּוֹכָה וְגִבָּה וְחִבִּית - טְהוֹרִין, מִפְּנֵי שְׁנֵדוּנִית
בְּשִׁפּוּעֵי אֱהָלִים. בְּתוֹכָהּ אוֹ עַל גִּבָּה - הַבֵּל טַמְא, וְחִבִּית
טְהוֹר. בְּבֵית, אֵין טַמְא אֶלָּא הַבֵּית:

ח. אֲרָבָה שֶׁהִיא לָאוֹיֵר וּבָהּ פּוֹתֵחַ טַפַּח, וְכוּיָת מִן הַמַּת
נִתּוֹן תַּחְתִּיָּה, וְנִתֵּן דָּבָר שֶׁהוּא מְקַבֵּל טַמְאָה,
אִם יֵשׁ שָׁם פּוֹתֵי טַפַּח - הַבֵּל טַמְא, וְאִם לֹא - אֵינוֹ טַמְא
אֶלָּא בִּנְגֵד הַזֵּית מִן הַמַּת בְּלִבָּד:

ט. אֲרָבָה שֶׁהִיא לָאוֹיֵר וְאֵין בָּהּ פּוֹתֵי טַפַּח, וְכוּיָת מִן הַמַּת
נִתּוֹן תַּחְתִּיָּה, וְנִתֵּן דָּבָר שֶׁמְקַבֵּל טַמְאָה מִלְּמַעְלָה,
הַבֵּית - טַמְא, וְהַמַּאֲהִיל - טַמְא; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי
יְהוּדָה אוֹמֵר: הַמַּאֲהִיל טְהוֹר. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אִם טַמְאָה
קִדְּמָה אֶת רִגְלוֹ, הַבֵּית - טַמְא, וְהַמַּאֲהִיל - טַמְא, וְאִם לֹא,
הַבֵּית - טַמְא, וְהַמַּאֲהִיל - טְהוֹר. מִקְצַת הַטַּמְאָה בְּבֵית
וּמִקְצַת בִּנְגֵד אֲרָבָה, הַבֵּית - טַמְא, וְהַמַּאֲהִיל - טַמְא; דְּבָרֵי
רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמְרִים: הַמַּאֲהִיל טְהוֹר.
רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אִם אֵין בְּטַמְאָה לְחֻלְק, בְּגוֹן כּוּיָת מִן הַמַּת,
הַשְּׂדֵרָה וְהַגְּלִגְלָת - הַבֵּית טַמְא. וְאִם לֹא - הַבֵּית טַמְא
וְהַמַּאֲהִיל טְהוֹר:

י. שְׁנֵי חֲצָאֵי זֵיתִים, אֶחָד נִתּוֹן בְּתוֹךְ הַבֵּית, וְאֶחָד נִתּוֹן בִּנְגֵד
אֲרָבָה, הַמַּאֲהִיל - טְהוֹר. הִזָּה זֶה שֶׁבִּנְגֵד אֲרָבָה
מִשּׁוּדָּה בִּנְגֵד הַבֵּית, רֹאִין בָּאֵלוֹ כֵּלּוֹ נֵגֵד הַבֵּית. הִזָּה זֶה

שהוא נתון בתוך הבית משוך בנגד הארבה - רואין כאלו
כלו בנגד ארבה:

יא. בזית מן המת בפי העורב, והאחיל על גבי ארבה שיש
בה פותי טפח, הבית טמא. רבי יוסי מטהר, עד
שיהא בטמאה משוך פותי טפח:

יב. קלל של חטאת שהוא נתון בארבה, אם משלשל -
טמא, ואם אינו משלשל - טהור. במה דברים
אמורים? בארבה שאין בה פותח טפח, אבל בארבה שיש
בה פותח טפח, בין משלשל ובין שאינו משלשל - טמא.
במה דברים אמורים? של חרס, אבל בשל עין, בין שיש
בארבה פותי טפח, בין שאין בארבה פותח טפח בין משלשל
ובין שאינו משלשל - טמא:

יג. ארבה שבין הבית לעליה ואין בה פותח טפח, טמאה
בבית, כלים שבעליה - טהורין. טמאה בעליה,
כלים שבבית - טהורין. כלים שבנגד הזית, רבי מטמא,
וחכמים מטהרין, שאני רואה את הקורות כאלו הן יורדות
וסותמות. דבר אחר: אין טמאה נכנסת לאהל ואין יוצאה
הימנו אלא בפותח טפח. אמר רבי: רואה אני את
דבריהם מדברי:

יד. ארבות זו על גב זו ויש בהן פותח טפח - הכל טמא,
ואם לאו, אין טמא אלא בנגד התחתונה בלבד.

מרחיבות מלמעלה ומצירות מלמטה, מן הצר ומלמטה -
טמא, מן הצר ולמעלה - טהור. מרחיבות מלמטה ומצירות
מלמעלה - אינו טמא אלא כנגד הצר בלבד:

פרק שנים עשר

א. ובמה יהיה הסדר הזה? בית הלל אומר: כל שהוא
מלא חוט המשקלת. ורבי יוסי אומר משם בית
הלל: פותח טפה. אמר רבי: תמה אני אם אמר רבי יוסי
בפותח טפה, לא אמר אלא בבזית מן המת בלבד. טמאה
מבפנים ובלים מבחוץ, אף על פי שאין בסדר אלא כל
שהוא מלא חוט המשקלות - הרי זה מספיק:

ב. סאה בפניה על פיה, חבית בפניה על פיה שני, שני
בפיתין זה על גבי זה, ואבן על גבי הכפיתין -
מביא את הטמאה. סאה יושבת בדרך, וחבית יושבת
בדרך, נוד תפוח ובר מלא תבן, כסת מלאה מטפחת,
שתי אבנים זו על גבי זו, וכפת על גבי האבן - אין מביאות
את הטמאה:

ג. בלב שאכל בשר המת ונכנס לבית, הבית - טהור,
שכל הבלועין באדם ובבהמה בתייה ובעופות -
טהורין. הקיאן - הבית טמא. מת, אם לא שקה במעיו,

עד שהוא חי - שלשה ימים מעת לעת. ובעופות ובדגים - מיד. אמר רבי יהודה בן בתירא: בדגים - מיד. ובעופות - מעת לעת. רבי אליעזר אומר משם רבי יהודה בן בתירא: זה וזה - מעת לעת:

ה. הדות שבבית והמנורה בתוכה, והפרח שפה יוצא, ובפישתה נתונה עליו. במה דברים אמורים? בשל מתבת, אבל בשל עץ - חוצץ. רבי אליעזר ברבי יוסי אומר: במה דברים אמורים? בשל עץ, אבל בשל מתבת - נטמא, ואין כלי טמא חוצץ:

ה. נסר שהוא נתון על פי הדות, וטמאה תחתיו או על גבי כלים, שפנגד העודף, מכאן ומכאן - טהורין, היתה בפישתה ויש לה לזבז טפח וטמאה תחתיה, הכלים שפנגד העודף, מכאן ומכאן - טמאים. אם היתה חלוקה - הרי היא כנסר. כלים שפנגד העודף, מכאן ומכאן - טהורין:

ו. כתלי הבית וכתלי הדות שהיו שוין זה לזה, וטמאה בין בבית ובין בדות, כלים שפכותלי הבית ושפכותלי הדות - גדונים מחצה על מחצה. ואם כתלי בית רחבין מכתלי הדות, וטמאה בתוך הבית, כלים שפכותלי הדות - טמאים, ושפכותלי הבית - גדונים מחצה על מחצה. אם היו כותלי הדות רחבין משל בית, וטמאה בתוך הבית, כלים שפכותלי הדות - טהורין, שפכותלי הבית - גדונים מחצה על מחצה:

פרק שלשה עשר

א. נָסַר שֶׁהוּא נָתוּן עַל פִּי תַנּוּר יֶשֶׁן, וְטֻמְאָה תַּחְתּוֹ אוֹ עַל גִּבּוֹ - הֵבֵל טָמֵא, וְהַתַּנּוּר טָמֵא. וְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי מְטַהֵר. הִיָּה רֹאשׁוֹ אֶחָד נָתוּן עַל פִּי תַנּוּר חֲדָשׁ, וְרֹאשׁוֹ אֶחָד נָתוּן עַל פִּי תַנּוּר יֶשֶׁן, אוֹ שְׁתֵּי שָׁנִים יֻשְׁנִים, אֶחָד מִבָּאן וְאֶחָד מִבָּאן וְחֲדָשׁ בְּאַמְצָע - טָמֵאִין, וְהַתַּנּוּרִין - טָמֵאִין, וְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי מְטַהֵר. נָסַר שֶׁהוּא נָתוּן עַל פִּי תַנּוּר יֶשֶׁן וּמִקֶּמֶף צָמִיד פְּתִיל, וְטֻמְאָה תַּחְתּוֹ אוֹ עַל גִּבּוֹ - הֵבֵל טָמֵא, וּכְנָגֵד אֹרִירוֹ שֶׁל תַּנּוּר - טָהוֹר. טֻמְאָה כְּנָגֵד אֹרִירוֹ שֶׁל תַּנּוּר, כְּנָגֵדוֹ עַד לְרָקִיעַ - טָמֵא, וּבְחֲדָשׁ - הֵבֵל טָהוֹר:

ב. סְרִידָה שֶׁהִיא נְתוּנָה עַל פִּי תַנּוּר חֲדָשׁ, וְיִצְאָה כָּל שֶׁהוּא, וַיֵּשׁ לָהּ לְזָבוֹ טַפַּח, טֻמְאָה תַּחְתֶּיהָ - כָּלִים שֶׁעַל גִּבָּהּ טָמֵאִין. טֻמְאָה עַל גִּבָּהּ - כָּלִים שֶׁתַּחְתֶּיהָ טָמֵאִין. וְאִם הִיָּתָה חֲלוּקָה, הָרִי הִיא כְּנָסֶר, וְצָרִיכָה פּוֹתֵחַ טַפַּח. וּמוֹדָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּאַמְבָּטִי שֶׁעָשָׂא מִתַּחֲקָה לְכָךְ - שֶׁהוּא מֵבִיא אֶת הַטֻּמְאָה:

ג. סִנְדָּל שֶׁל עֲרִיסָה שֶׁפָּתַח מִמַּעֲזִיבָה - שְׁעוֹרוֹ בְּפוֹתֵחַ טַפַּח. נִפְתָּח הַבַּיִת מֵאֵלָיו - שְׁעוֹרוֹ מְלֵא הָאֶגְרוֹף. הִיָּה הַטִּיט צָף תַּחְתּוֹ כָּל שֶׁהוּא, וּמִחֲצִי מַעֲזִיבָה וּלְמַעְלָה, בֵּין שְׂיֵשׁ בּוֹ כְּשֶׁעוֹר בֵּין שְׂאִין בּוֹ כְּשֶׁעוֹר - הֶעֱלִיָּה טָמֵא. מִחֲצִי מַעֲזִיבָה וּלְמַטָּה, אִם יֵשׁ בּוֹ כְּשֶׁעוֹר - הֶעֱלִיָּה טָמֵא, וְאִם לֹא - מוֹנִין בּוֹ כְּדֶרֶךְ שְׂמוֹנִין בַּמַּת:

ה. מלֵבֶן שֶׁהוּא מְלָבֵן בְּפִיקוֹת - תִּינוֹק טָמֵא טָמְאָת שְׁבָעָה.
מְסוּרָג בְּחֻבָּלִים - תִּינוֹק טָמֵא טָמְאָת עָרֵב. הַדָּף
שֶׁל קָנִים שֶׁהוּא מְסוּרָג בְּחֻבָּלִים וְעָשׂוֹי בְּטִיט, כֶּכֶר לֹאֲשֶׁה
בְּמִי פְרוֹת נְתוּנָה עַל גִּבּוֹ - הָרִי זֶה מְבִיאָהּ וְחוֹצֶצֶת. רַבִּי
יֹחָנָן בֶּן נוּרִי אוֹמֵר: כָּל הָעֲגוּלִין טְהוֹרִין, אֵין מְבִיאִין טָמְאָה
חוּץ מֵעֲגוּלֵי דְבִלָּה, מִפְּנֵי שֶׁהֵן יוֹשְׁבִין תַּחְתֵּיהֶן בַּפְּקוּעוֹת:

ה. גִּמְלָה שֶׁהוּא עוֹמֵד בְּאוֹר; טָמְאָה תַּחְתָּיו, כָּלִים שֶׁעַל גִּבּוֹ
- טְהוֹרִין. טָמְאָה עַל גִּבּוֹ, כָּלִים שֶׁתַּחְתָּיו - טְהוֹרִין.
הָיָה רַבּוּץ, טָמְאָה תַּחְתָּיו - כְּנָגְדוֹ עַד הַתְּהוֹם טָמֵא, וְעַל
גִּבּוֹ - כְּנָגְדוֹ עַד לָרְקִיעַ טָמֵא. טָמְאָה תַּחַת רִגְלָיו אוֹ עַל
גִּבּוֹ רִגְלוֹ, וְהִיא רוֹצֶצֶת - טָמְאָה בּוֹקֶעֶת וְעוֹלָה בּוֹקֶעֶת
וְיוֹרֶדֶת. נָתַן נֶסֶר עַל גִּבָּהּ, טָמְאָה בְּצַד זֶה, כָּלִים שֶׁבְּצַד
הַשֵּׁנִי - טָמְאִין:

ו. קוֹרוֹת הַבַּיִת וְהָעֲלִיָּה, שֶׁהֵיוּ עֲלִיוֹנוֹת מְכֻנוּת כְּנָגְד
הַתַּחְתּוֹנוֹת; טָמְאָה תַּחְתֵּיהֶן - תַּחְתֵּיהֶן טָמֵא.
בִּינֵיהֶן - בִּינֵיהֶן טָמֵא, וְעַל גִּבֵּיהֶן טְהוֹר. עַל גִּבֵּיהֶן - כְּנָגְדוֹ
עַד לָרְקִיעַ טָמֵא, וְתַחְתֵּיהֶן טְהוֹר. בַּמָּה דְּבָרִים אֲמוּרִים?
בְּזִמָּן שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן פּוֹתֵחַ טֶפֶח, אֵין בָּהֶן פּוֹתֵחַ טֶפֶח - טָמְאָה
בּוֹקֶעֶת וְעוֹלָה בּוֹקֶעֶת וְיוֹרֶדֶת. הָיוּ עֲלִיוֹנוֹת נִרְאוֹת סוֹתָמוֹת
כְּבִין הַתַּחְתּוֹנוֹת, טָמְאָה תַּחְתֵּיהֶן, תַּחְתֵּיהֶן בִּינֵיהֶם - טָמֵא.
בִּינֵיהֶן, בִּינֵיהֶן וְתַחְתֵּיהֶן - טָמֵא, עַל גִּבֵּיהֶן - טְהוֹר. עַל
גִּבֵּיהֶן - כְּנָגְדוֹ עַד הָרְקִיעַ טָמֵא, וְתַחְתֵּיהֶן וּבִינֵיהֶן טְהוֹר.

במה דברים אמורים? בזמן שיש ביניהן פותח טפח, אין ביניהן פותח טפח, וטמאה תחתיהן - תחתיהן טמא, ביניהן ועל גביהן - טהור. ביניהן ביניהן טמא או על גביהן כנגד תחתיהן - טהור. במה דברים אמורים? בזמן שיש בהן פותח טפח, אין בהם פותח טפח - טמאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת. היו עשויות שתי וערב, טמאה תחת אחת מהן - תחת כלן טמא ועל גביהן טהור. על גביהן - כנגדו עד הרקיע טמא, ותחתיהן טהור. במה דברים אמורים? בזמן שיש בהן פותח טפח, אין בהן פותח טפח - טמאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת:

ו. סאה שהיא מטה על צדה באויר - אינה מביאה טמאה תחת בלה, עד שיהא בהקף ארבעה טפחים. אם היתה גבוהה חצי טפח - עד שיהא בהקף שלשה טפחים. עמוד שהיה מטל באויר - אינו מביא טמאה תחת דופנו, עד שיהא בהקפו עשרים וארבעה טפחים. רבי יוסי אומר: עשרים וחמשה, שהיה רבי יוסי אומר: אין לה עשרים וחמשה שאין הארץ אוכלת בהן טפח. וכן הוא אומר: (ירמיה נב, כג): "ויהיו הרמנים תשעים וששה רוחה". ואומר: (שם): "כל הרמנים מאה על השבכה סביב", אי אפשר לומר "מאה שבכה", שהרי נאמר "תשעים וששה", ואי אפשר לומר "תשעים וששה", שכבר נאמר "מאה", אמור מעתה: ארבעה - בלועין בכתל, ותשעים וששה - נראין מבחוץ, וקצר שבו נדון כשפועי אהליו:

ה. בזית מן המת מדבק באסקפה, רבי אליעזר מטמא את הבית, ורבי יהושע מטהר. הִיָּה נְתוּן תַּחַת אֶסְקָפָה - גִּדּוֹן מַחֲצָה עַל מַחֲצָה לְטֵמֵא אֶת הַבַּיִת; דְּבָרֵי רַבִּי יַעֲקֹב. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: לֹא נִחְלַק רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ עַל הַנֶּתוּן תַּחַת הָאֶסְקָפָה, שֶׁהַבַּיִת טָהוֹר, עַל מֶה נִחְלָקוּ? עַל הַמִּדְבָּק בָּאֶסְקָפָה, שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְטַמֵּא אֶת הַבַּיִת, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מְטַהֵר. מִדְּבָק בַּמִּשְׁקוֹף - הַבַּיִת טָמֵא, וְרַבִּי יוֹסִי מְטַהֵר, עַד שִׁיְהִיָּה בַטֵּמְאָה מִשְׁךְ פּוֹתֵחַ טֶפַח:

ט. שְׁנֵי חֲזִיזִין זֶה עַל גַּב זֶה, וְטֵמְאָה בְּכַתֵּל שְׁבִינִיָּהּ, אִם הִיְתָה נִרְאִית כָּל שְׁהוּא לְתוֹךְ אַחֵר מֵהֵן - הוּא טָמֵא וְחִבְרוּ טָהוֹר, וְאִם לָאוּ - גִּדּוֹן מַחֲצָה עַל מַחֲצָה:

י. קוֹבְרֵי הַמֵּת שֶׁהָיוּ עוֹבְרִין בְּרִשּׁוֹת הָרִבִּים, מַצְטָרֵף אֶהְלִין עִם אֶהֱל תַּחֲלוֹן לְטֵמֵא אֶת הַבַּיִת; דְּבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: אֵין מַעֲלִין אֶת הַנִּמּוֹךְ לְצֶרֶף אֶהֱל עִם אֶהֱל:

פֶּרֶק אַרְבָּעָה עָשָׂר

א. פֶּתַח שְׁעָשָׂאוֹ לְמָאוֹר - שְׁעוֹרוֹ מְלֵא הַמִּקְדָּשׁ. הַגִּיפּוֹ לְמָאוֹר - שְׁעוֹרוֹ בְּפוֹתֵחַ טֶפַח. שְׁתֵּי חֲלוֹנוֹת זו לְפָנִים מִזוֹ, תַּחֲצוֹנָהּ הָעֲשׂוּיָה לְמָאוֹר - שְׁעוֹרָהּ מְלֵא מִקְדָּשׁ, הַפְּנִימִית - פּוֹתֵחַ טֶפַח:

ב. נטל פקק אספקלריא - שעורה מלא האגרוף. ואילו הן
שירי המאור: חלון שהיה סותמו ולא היה טיט
לגומרה, או שקראו חברו או שחשבה לילי שבת. ואילו הן
שירי המאור: רום אצבעים על רחב אגודל. אילו הן סריגות
אילו של אוצרות, רפפות אילו של אלקטאות:

ג. חלון שביין שני בתים - שעורה בפותח טפח. סתר את
החיצון אף על פי שלא חשב עליה - שעורה מלא
המקדח. נתן את התקרה באמצע חלון התחתון - בפותח
טפח. והעליון - מלא מקדח. השפיל את הקורה מלמטה
מאמצע החלון, העליון בפותח טפח, והתחתון מלא מקדח.
רבן שמעון בן גמליאל אומר: חלונות שבבכרים - שעורן
בפותח טפח, שלא נעשה אלא לחזוק בלבד, להיות מכניסין
בהן את הלוח:

ד. רבי יהודה אומר בהן שלש מדות משם רבי עקיבא:
העושה לצות, ולשמירה, ולזון את עיניו - כל שהן.
להכנסת כלים, ולהוצאת כלים, לתשמיש, ולגר - שעורו
בפותח טפח. לקנה ולאספתי, בית שמאי אומרים: במלואו,
ובית הלל אומרים: בפותח טפח:

ה. פחות מבזית בשר ממעט על יד רבע עצמות. פחות
מעצם בשעורה ממעט על ידי בזית בשר, ובזית
מן הנבלה וכעדשה מן השרץ אין ממעטין, ורבי יהודה
אומר: אפילו קולית של עוג ממעט את הטפח. זה הפלל

אמר רבי יהודה: כל טמאה שאינה מן המת, או שהיא מן המת ואינה מצטרפת עם אותה הטמאה - הרי זה ממעטת:

ו. עשבים שתלשן והניחן בחלון, או שעלו מאליהן, והעוף ששכן בחלון, והמטלית שהיא פחותה משלש על שלש, והאבר והבשר המדלדלין בבהמה ובחיה ובעופות, והעוֹבד פוכבים, והבהמה, ובן שמונה, וכלי חרס והאוכלין טהורים, וספר תורה והמלח - הרי אלו ממעטין. אבל השלג והברד והכפור והגלד והמים - אין ממעטין:

ז. זיו שעל גבי המאור - שעורו ברום אצבעים על רחב גודל. ושעל גבי מלא מקדח - שניהן בכל שהוא. רבי יוסי אומר: במלואו. וזיו שעל גבי הפתח - שעורו בכל שהוא. סתמו - שעורו בפותח טפח, חזרו ופתחו - שעורו בכל שהוא:

ח. שני זיוין זה על גבי זה, והפתח תחתיהן, התחתון - כל שהוא והעליון - אפלו לתוך שלשה. נדבכות שהם שנים עשר טפחים - שעורו בפותח טפח, סתר התחתון, או שהיה העליון עודף על התחתון - שעורו בכל שהוא:

ט. שני פתחים זה על גבי זה, והזיו למעלה מהן, לעליון - כל שהוא, ולתחתון - אפלו בתוך שלשה. נדבכות שהן שנים עשר טפחים - שעורו בפותח טפח, סתר את העליון או שהיה עודף הפתח התחתון, טפח מכאן וטפח מכאן - שעורו בכל שהוא. אימתי אמרו כל שהוא? בזיו

היוצא, אבל לגבולית - עד שיהא בו פותח טפח. ואיזו היא גבולית? כל שמעקם מכאן ומכאן, ומשיר מן האמצע. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: העטרות והפיתוכין והציורים - מביאין את הטמאה בפותח טפח. רבי אומר: החמירו בקנה יותר מן הזיו, שהקנה מטלטל והזיו אינו מטלטל:

י. זיו שהוא יוצא מן הכתל ויש בו פותח טפח, טמאה תחתיהן וכלים בכתל, ועליהן בקלפת השום - טהורין. טמאה בכתל וכלים תחתיה, ועליהן בקלפת השום - טהורין:

פרק חמשה עשר

א. טבלאות של שיש חלקות, זו על גבי זו, טמאה תחת אחת מהן, ואפלו גבוהות מן הארץ אמה - טמאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת. טבלאות נוגעות זו בזו, ושלחנות נוגעות זה בזה - מונין להן בדרך שמונין במית:

ב. טבלא שנתונה בצד רגלו של שלחן, וטמאה תחת טבלא, הנוגע בין בטבלא ובין בשלחן - טמא טמאת שבעה. טמאה תחת השלחן, הנוגע בשלחן - טמא טמאת שבעה, ובטבלא - טמא טמאת ערב. הנוגע בנגד האהל, בנגד הרבוע - טמא, שלא בנגד הרבוע - טהור. רבי מנחם ברבי יוסי אומר: בין כך ובין כך טמאין, מפני

שֶׁהֵן גְּדוּלֵּי בָּקָרִין טְבֵּלִים. כְּלִים שֶׁנִּגְנְדוּ הָרְבּוּעַ - טְמֵאִין, שֶׁלֹּא כִּנְגְדוּ הָרְבּוּעַ - טְהוֹרִין. רַבִּי מְנַחֵם בְּרַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: בֵּין כֶּךָ וּבֵין כֶּךָ טְמֵאִין, מִפְּנֵי שֶׁהֵן גְּדוּלֵּי בָּקָרִין הַטְּבֵּלִים:

ג. חֲבִיטוֹת שֶׁהֵן מְשׁוֹת עַל צְדִיהֶן בְּאוֹר, הוֹגְגָה שֶׁל זֶה בְּצַד הוֹגְגָה שֶׁל זֶה, וְהוֹגְגָה שֶׁל זֶה בְּצַד דּוֹפְגָה שֶׁל זֶה, גְּבוּהוֹת מִן הָאָרֶץ טָפַח וְהוֹגְגִיהֶן פּוֹתַח טָפַח, טְמֵאָה תַּחְתִּיהֶן - תַּחְתִּיהֶן וְעַל גִּבֵּיהֶן טְמֵא. עַל גִּבֵּיהֶן - עַל גִּבֵּיהֶן וְתַחְתִּיהֶן טְמֵא, וְתוֹכֵיהֶן טְהוֹר. גְּבוּהוֹת מִן הָאָרֶץ טָפַח, וְאִין בְּהוֹגְגִיהֶן פּוֹתַח טָפַח, וְטְמֵאָה תַּחַת אַחַת מֵהֶן - תַּחְתִּיהֶן וְעַל גִּבֵּיהֶן טְמֵא. עַל גִּבֵּיהֶן - עַל גִּבֵּיהֶן וְתַחְתֵּיהֶן טְמֵא, וְתוֹכֵיהֶן טְהוֹר. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּטְהוֹרוֹת, אֲבָל אִם הָיוּ טְמֵאוֹת, אַף עַל פִּי שֶׁאִין גְּבוּהוֹת מִן הָאָרֶץ טָפַח, טְמֵאָה תַּחַת אַחַת מֵהֶן - בְּזֵין טְמֵאוֹת:

ה. בֵּית שְׁחָצֵצוֹ בְּנִסְרִין, אוֹ בִּירְעוֹת, מִן הַצִּדֵּדִין אוֹ מִן הַקּוֹרוֹת, טְמֵאָה בְּכַתֵּל הַחֲצָץ - כְּלִים שֶׁבְּחָצֵץ טְמֵאִין, וְשֶׁבְּכַתֵּל מֵאַחֲרָיו, וְשֶׁבְּמַעֲזִיבָה מֵעַל גִּבּוֹ - גְּדוּלֵּי מַחֲצָה עַל מַחֲצָה. אִם יֵשׁ שֵׁם אַרְבָּעָה טְפָחִים - כְּטֵל הַכַּתֵּל. רַבִּי אוֹמֵר: הָאוֹמֵר טָפַח - אִינוֹ אוֹמֵר אַרְבָּעָה טְפָחִים, הָאוֹמֵר אַרְבָּעָה טְפָחִים - אִינוֹ אוֹמֵר טָפַח. חֲצָצוֹ מֵאַרְצוֹ וְטְמֵאָה בְּחָצֵץ - כְּלִים שֶׁבְּבֵית טְמֵאִין. טְמֵאָה בְּבֵית, כְּלִים שֶׁבְּחָצֵץ, אִם יֵשׁ בְּחָצֵץ בְּמִקּוֹמָן טָפַח עַל טָפַח - טְהוֹרִין, וְאִם לֹא - טְמֵאִין. וְשֶׁבְּקֶרֶקַע - טְמֵאִין. טְמֵאָה בְּקֶרֶקַע - כְּלִים שֶׁבְּחָצֵץ וְשֶׁבְּבֵית טְמֵא:

ה. בית שהוא מלא תבן, ואין בינו לבין הקורות פותח טפח, וטמאה מבפנים, כל שפנגד יציאת הטמאה במלאו של פתח - טמא, ובאכסדרה - אינו טמא אלא כנגד הקורות ולחוץ:

ו. גל של צרורות וכן כרי של תבואה וטמאה בתוכו - טמאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת. ואם יש במקום הטמאה טפח על טפח על רום טפח - הרי הוא כקבר סתום ומטמא מכל סביביו. ואיזה הוא חצר הקבר? זו הגת שהמערות פתוחות לתוכו, אם יש בה פשעור - הנכנס לתוכה טהור, ואם לאו - הנכנס לתוכה טמא. בפה דברים אמורים? בזמן שאינה פתוחה לאויר, אבל בזמן שפתוחה לאויר, אפילו אין מרחק מן השקוף אפילו כל שהוא - טהור, ובלבד שלא יגע בשקוף:

ז. גל של צרורות שעשאו גולל לקבר, הנוגע עד ארבעה טפחים - טמא; דברי רבי יהודה. וחכמים אומרים: אין טמא אלא הסדר הפנימי, צורכו של קבר. אמר רבי: נראין דברי רבי יהודה בזמן שאינו עתיד לגוד, ודברי חכמים בזמן שהוא עתיד לגוד:

ח. חבית שהיא מלאה משקין טהורין ומקפת צמיד פתיל ועשאה גולל לקבר, אמר רבי אלעזר ברבי שמעון: בזו בית שמאי מטמאין ובית הלל מטהרין. אמרו בית שמאי לבית הלל: וכי מה עלול לקבל טמאה אדם

או משקין? אמרו להן: משקין, אמרו להן: וכי מה אדם שאינו עלול לקבל טמאה, ביון שנגע בו נטמא, משקין שבתוכה אינו דין שיהיו טמאין?! אמרו להן בית הלל: אי אתם מודים בטהור שבלע טבעת טהורה ונכנס לאהל המת, שאף על פי שטמא טמאת מת שהטבעת טהורה?! אמרו להן בית שמאי: לא! אם אמרתם בטבעת שאינה מטמאה במשא הוב, תאמרו במשקין שטמאין במשא הוב?! אמרו להן בית הלל: אנו דנין טמאת שבעה מטמאת שבעה, ואתם דנין טמאת שבעה מטמאת ערב, מוטב לדון טמאת שבעה מטמאת שבעה, מלדון טמאת שבעה מטמאת ערב. דבר אחר: אדם הנוגע במת - מטמא בלים, ובלים הנוגעין במת - מטמאין אדם. אדם הנוגע במת - מטמא כלי חרס, וכלי חרס הנוגע במת - מטמאין אדם, והלא דברים קל וחמר, ומה אדם שהוא מטמא מן המת, ומן הנוגע במת, לטמא את הנוגע בו, מציל על מה שבתוכו, כלי חרס שאינו מטמא מן המת ומן הנוגע במת לטמא את הנוגע בו, אינו דין שיציל על מה שבתוכו?! אמר רבי שמעון: לא היינו זקוקין לדחק לכה, במקום שאדם מטמא, משם משקין מטמאין. במקום שהמשקין מצילין, משם אדם מציל. היכן אדם נטמא? בגלוי, אף משקין בגלוי נטמאים. היכן משקין מצילין? בפנים, אף אדם שנתנו בפיטם, והקיפו צמיד פתיל, ועשאו גולל לקבר - טהור:

ט. כל המטלטלין מביאין את הטמאה בעבי המרדע. אומר רבי טרפון: אקפח את בני שהלכה זו מקפחת, איני יודע חזיונו של דבר מה הוא, אלא ששמע השומע וטעה. ומעשה באחד שהיה עובר ומרדע על כתפו, והאחיל צדו אחד על הקבר, וטמאוהו משום שהאחיל על המת, והשומע שמע וטעה. אומר רבי יהודה: מעשה באחד שהיה חורש ונער את המחרשה, ונמצאת גלגלת אחת דבוקה למחרשה משום שהסיט את המת, ושמע השומע וטעה. אומר רבי יהודה: מעשה באחד שחרש ונער את המחרשה ונמצאת גלגלת שלמה דבוקה במחרשה, וטמאוהו משום שהסיט את המת, והשומע שמע וטעה:

י. המרדע שנתנו על גבי בהמה, וראשו אחד נתון על גבי המת, וראשו אחד נתון על גבי אדם, ראשו אחד נתון על גבי המת וראשו אחד נתון על גבי פלים - טהורין, ולא אמרו אלא אדם הנושא בלבד:

פרק שישה עשר

א. התלוזזות הקרובות, בין לעיר בין לדרך, אחד חדשות ואחד ישנות - טמאין, מפני שהנשים קוברות שם גפליהן, ומבי שחין - אבריהן. והרחוקות, חדשות - טהורות. ישנות - טמאות, שאני אומר: שמה היה שם דרך

או עיר. ואיזו היא תלוליות? זו תלוליות עפר שעל גבי בקוע, הפאהיל על מקצתה טמא, ואין צריך לומר בנגד בקעה. עפרה טמאה משום עפר תלוליות. חתר ממנה עפר וסמכו לה - אין בו משום עפר תלוליות, שהיתה טמאה ונטהרה - הרי זו טהורה, ואינו חושש שפא נטמאת:

ב. אחד המוצא שלשה מתים, ואחד המוצא שלשה בוכין, ואחד המוצא כוך בקוע ומערה. מצא עשרה ואין ביניהן מארבע אמות ועד שמונה אמות - יש להם תבוסה, ואין להן שכונה קברות; דברי רבי שמעון. וחכמים אומרים: רואה את האמצעיים באלו אינן, והחיצונים מצטרפין מארבע אמות ועד שמונה. מצא ראשו של זה בצד מרגלותיו של זה, וראשו של זה בצד מרגלותיו של זה - יש להן תבוסה ואין להן שכונת קברות. והחסר, אין לו תבוסה, ואין לו שכונת קברות. ואי זהו חסר? רבי אומר: כדי שינטל מן החי וימות. מצא שנים בתחלה ואחד ידוע - יש להן תבוסה ואין להן שכונת קברות. מעשה ברבי ישבב שברק, ומצא שנים בתחלה ואחד ידוע, עשה להן שכונת קברות. כשפא אצל רבי עקיבא, אמר לו: כל מה שינעתי - לריק ינעתי, אף אתה היית צריך לבדוק כל קברי ארץ ישראל הידועין, ולא אמרו אלא המוצא שלש בתחלה:

ג. מצא אחד בצד רשות הרבים מכאן, ושנים בצד רשות הרבים מכאן - בודק מכאן ומכאן, ומניח את

רשות הרבים. אחד בצד גדר מכאן, ושנים בצד גדר מכאן, בודק מכאן ומכאן, ואין צריך לבדוק מקום הגדר, להיות בונה עד שמגיע לסלע או לבתולה. ואיזו היא בתולה? כל שמעלה רשישים ואין עפרה תחתה. בודק והגיע למים - הרי זו בתולה. בודק ומצא שם תרס - אין זה בתולה: הבודק, בית שמאי אומרים: בודק שתיים ומניח אמה, ובית הלל אומרים: בודק אמה ומניח אמה; ובית שמאי אומרים: בית שמאי אומרים: בודק אמה ומניח אמה, ובית הלל אומרים: בודק אמה ומניח שתיים:

ה. המוציא את העפר ממקום השמאה - אוכל בדמיו. רבי יהודה אומר: צובר עפרה של זו על גבי עפרה של זו, ורבותינו אמרו: עפרה מותרת. הבודק - אוכל בדמיו. מפקח את הגל - אין אוכל בדמיו. שאלו תלמידיו את רבן יוחנן בן זבאי: בודק מהו שיאכל? אמר להן: אינו אוכל. אמרו לו: למדתנו רבנו שיאכל! אמר להם: יפה אמרתם! אם מעשה שעשו ידי וראו עיני ושכחתי, מה ששמעו אזני על אחת כמה וכמה. ולא שאל היתה יודע, אלא שהיה מבקש לזרז את התלמידים. ויש אומרים: את הלל הזקן שאלו, ולא שאל היתה יודע, אלא שהיה מבקש לזרז את התלמידים. שהיה רבי יהושע אומר: השונה ואינו עמל דומה לזורע ואינו קוצר, והלומד תורה ומשכחה דומה לאשה שיולדת וקוברת. רבי עקיבא אומר: זמר בה תדירה, זמר:

ה. נמצאת אומר: שלש קברות הן, קבר הנמצא - מפנין אותו, פנוהו - מקומו טהור ואסור בהנאה. קבר המזיק את הרבים - מפנין אותו. פנוהו - מקומו טהור ומתר בהנאה. קבר הידוע - אין מפנין אותו, פנוהו - מקומו טמא ואסור בהנאה. שדה שנשאר קבר בתוכה - טמא. בדרך ומצא בה קבר, הנכנס לתוכה טהור, שאני אומר: הקבר שאבד הוא הקבר הנמצא. בדרך ומצא בתוכה שלש קברות, הנכנס לתוכה טהור, ואין חוששין שמה שכוונת קברות הן. המפנה קברו לרשות הרבים והלך לשם אדם - מפנה עצם עצם והכל טהור. מי שנפחת קברו בתוך שדהו - מפנה עצם עצם והכל טהור. מעשה ביהודה והלל אחיו בניו של רבן גמליאל, שהיו מהלכים בתחום עבו, ומצאו אדם אחד שנפחת קברו בתוך שדהו, אמר לו: 'לקט עצם עצם והכל טהור':

ו. פרסא שמטילין לתוכה הרוגין - מלקט עצם עצם והכל טהור, והנקבר שלא ברשות - אין לו תבוסה ואין לו שכוונת קברות. רבן שמעון בן גמליאל אומר: הנפלים אינן קונין את הקבר ואין לו תבוסה, והנקבר שלא ברשות יש לו תבוסה. רבי יהודה אומר: בור שמטילין בו נפלים - טהור. אמר רבי יהודה: מעשה בשפחתו של מסיק אחד ברמון שהטילה נפל לבור, ובא כהן והציץ בו לידע מה הפילה, ובא מעשה לפני חכמים, וטהרוהו, מפני שחלדה וברדלים מצויין שם וגוררין אותו:

ו. קבר שסתם פתחו - מטמא כל סביביו. פרץ את פצימיו
 וחזר וסתמו - מטמא את סביביו. נפרצה בו פרצה
 אחת של ארבעה טפחים, בין מלמעלה בין מלמטה - אינו
 טמא אלא כנגד הפרצה בלבד. היתה לו פתח אחד לצפון,
 ופתח לו פתח אחר לדרום - טהר דרומי את הצפוני:

פרק שבעה עשר

א. החורש את הקבר - הרי זה עושה בית הפרס, מאה
 אמה לכל רוח. החורש על גבי הקבר, וכן
 החורש על גבי הארון, אפילו משקע בריבין ובאבנים, ואפילו
 על גבי רום שתי קומות - הרי זה עושה בית הפרס. אין
 לה שעושה בית הפרס אלא החורש את הקבר בלבד.
 ורבי אליעזר בן יעקב אומר: אף את התלוליות. אמר רבי
 יוסי: במה דברים אמורים? במזידה, אבל במעלה - אינו
 עושה בית הפרס:

ב. שלשה ברשינין שאמרו, הנתונין בדרך במוקם יבש,
 אבל לא במוקם הטינה, והחורש בשדה קשקשין
 ובשדה מדרון - הרי זה עושה בית הפרס, הבונה על גביו
 טהור, והזורע על גביו טהור. רבי מאיר אומר: החורש
 מלטימא - הרי זה עושה בית הפרס:

ג. השתפים, והאריסין, והאפוטרופין - אין עושין בית הפרס.
 החורש מתוך שצלו ומתוך של חברו - שצלו
 עושה בית הפרס, ושל חברו אין עושה בית הפרס, אבל
 עולה הוא במדת בית הפרס:

ה. חזקת נפשות שבארץ ישראל - טהורים, חוץ מן המצינות
 בלבד. שדה שמחזקין בה שיהא בית הפרס, אפילו
 היא בת ארבעת בורין, אפילו היא משובה ממקום הטמאה,
 ואפילו טהורה מקיפתה מארבעת רוחותיה - הרי זה בחזקת
 בית הפרס:

ה. שתי שדות של בית הפרס זו על גבי זו, ושטפו גשמים
 שלשה טפחים מן העליונה לתחתונה - שתייהן
 טמאות. רבי יוסי אומר: אף על פי שאין פתחה של עליה
 מכון בנגד של בית עליה - טהורה:

ו. בית הפרס שטהרוהו - הרי זה טהור. וצריך לעמד על
 גביו שני תלמידי חכמים. אמר רבי יהודה: לא
 נחלקו רבי אליעזר וחכמים על עפר שהוא בא מבית הפרס
 בירק - שהוא טהור, עד שיהא במקום אחד פחותם
 המרצופין, על מה נחלקו? על עפר הבא מארץ העמים
 בירק, שרבי אליעזר אומר: מצטרף, וחכמים אומרים: אין
 מצטרף, עד שיהא במקום אחד פחותם המרצופין:

ז. המביא ארונות ותרנורים, וספלין וכלי חרש מחוצה לארץ
 לארץ, עד שלא הוסקו - טמאין משום ארץ העמים,

וטהורין משום כלי חרס. הוסקו - טמאין משום כלי חרס, וטהורין משום ארץ העמים. נמצאת אתה אומר: בשעה שהן טמאין משום ארץ העמים - טהורין משום כלי חרס. ובשעה שהן טמאים משום כלי חרס - טהורין משום ארץ העמים:

ה. הביא עפר ממקום הטמא ונגבלו במקום הטהרה או במקום הטהרה ונגבלו במקום הטמא, אפלו על גבי הסלע - טמא. הלכך לבנים מבית הפרס ממקום הטמא - טמא, וממקום הטהרה - טהור. רבי שמעון אומר: לבנה מבית הפרס, אפלו ממקום הטמא - טהור, שכל אפרו נוש אלא בבריתו. עפר בית הפרס, שטחין בו גנות ותרורין - טהור, מפני שבטל:

ט. בית הפרס שעשה בו אישפה גבוהה שלשה טפחים, ויכול להסיטן - טהור. עקרה ממקומה - טמא. רבן שמעון בן גמליאל מטהר. בית הפרס שרצפו ברבידים ובאבנים שאין יכול להסיטן - טהור. עקרו ממקומן - טמא. רבן שמעון בן גמליאל מטהר. רבי אליעזר בן יעקב אומר: בית הפרס שגבשו בגבשושין שאין יכול להסיטן - טמא. רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון: עזקו - אין לה בדיקה גדולה מזו! הלך בבית הפרס למטה משלש, והוציא משם עפר - טהור:

י. הלך בית הפרס זה - לא יחלף בבית הפרס אחר, ואם הלך - טהור. בצר בית הפרס זה - לא יבצר בית הפרס אחר. ואם בצר - טמא; אלו דברי בית הלל:

יא. השזרף את הקש ואת העצה - שזרפו במקומן. רבי יהודה אומר: שזרפו חוצה לה. וכן היה רבי יהודה אומר: שדה שאבד בה קבר - אין נטעת כל נטע ואין נורעת כל זרע, וחופרין בתוכו לירק, ואין מקימין בתוכה. מזין וטובלין, ואין נוטעין בתוכה מקשאות ומדלעות, כדי ששלא להרגיל רגל אדם לשם:

יב. שלש בית הפרס הן, שדה שנחרש בה קבר, שדה שאבד קבר בתוכה, שדה בוכין. ואיזו היא שדה בוכין? כל שחופר בארץ ומבליע את הבוכין לצדדין. מצא שדה מצינת, ואין ידוע מה טיבה, אם יש שם אילן - בידוע שנחרש קבר בתוכה. אין שם אילן - בידוע שאבד קבר בתוכה. רבי יהודה אומר: במה דברים אמורים? בזמן שיש שם זקן אחד או תלמיד חכם אחד, שאין כל אדם בקי אין בכך. רבי יוסי אומר: חזקת עצמות המכסין - הרי הן של אדם, עד שיודע שהן של בהמה. מגזין - הרי הן של בהמה, עד שיודע שהן של אדם, מודין בית שמאי לבית הלל: אין בודקין לתרומה, אלא תשרף:

פרק שמונה עשר

א. חמר בארץ העמים שאין בבית הפרס, וחמר בבית הפרס שאין בארץ העמים. שארץ העמים בתולה

שָׁלָה טַמְאָה, וּמִטְמְאָה בְּבִיאָהּ, וְאִין לָךְ טְהֵרָה מִטְמְאָתָהּ,
 מָה שָּׂאִין בֵּין בֵּבִית הַפָּרָס. חֹמֶר בְּבִית הַפָּרָס, שְׂאֵפִילוֹ
 טְהֵרָה מִקְפָּתוֹ מֵאַרְבַּע רוּחוֹתָיו - הֵרִי הוּא בְּחֻזְקַת בֵּית
 הַפָּרָס. אֶרֶץ הָעַמִּים, אִם יָכוֹל לִכְנֹס לָהּ בְּטְהֵרָה - טְהוֹרָה.
 וּכְמָה תִּהְיֶה סְמוּכָה, וִיחָא יָכוֹל לִכְנֹס לָהּ בְּטְהֵרָה? רַבִּן
 שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֶפְלוֹ תֵּלָם אַחֵד - הֵרִי זֶה מִפְּסִיק.
 אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: יָכוֹל אֲנִי לְהֶאֱכִיל אֶת הַכֹּהֲנִים טְהוֹרוֹת
 בְּבוֹרֶסְקִי שְׂבַצִּידֵן, וְשַׁבְּעִדִּירוֹת, וְשַׁבְּעֶלְבֶּלֶב - מִפְּנֵי שְׂסֻמוּכִין
 לָיִם אוֹ לִנְהָר. אָמְרוּ לוֹ: הֵרִי פֶסְלִין מִפְּסִיק. חֻזְקַת דְּרָכִים
 שֶׁל עוֹלֵי בָּבֶל, אֵף עַל פִּי שְׂמִבְלָעוֹת בְּאֶרֶץ הָעַמִּים -
 טְהוֹרוֹת. רַבִּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: עַד מָקוֹם שְׂאָדָם
 פּוֹנֶה מִימֵינוֹ וּמִשְׁמָאלוֹ וְאִין בּוֹשׁ. עִירוֹת הַמְּבֻלָּעוֹת בְּאֶרֶץ
 יִשְׂרָאֵל, כְּגוֹן סִיסִית וְחִבְרוֹתֶיהָ, אֲשַׁקְלוֹן וְחִבְרוֹתֶיהָ, אֵף עַל
 פִּי שְׂפִטּוּרוֹת מִן הַמַּעֲשֵׂר וּמִן הַשְּׁבִיעִית - אִין בָּהֶם מָשׁוּם
 אֶרֶץ הָעַמִּים:

ב. הַנִּבְנִים לְאֶרֶץ הָעַמִּים בְּשָׂדֶה וּבַמִּגְדָּל - טְהוֹר, בְּקֶרֶן,
 בַּעֲגָלָה, וּבְסַפִּינָה, וּבְאֶסְכְּרִיא - טַמֵּא. הַמִּכְנִים
 רֵאשׁוֹ וְרַבּוֹ לְאֶרֶץ הָעַמִּים - טַמֵּא. כְּלֵי חֶרֶס שֶׁהַכֹּהֲנִים אוֹיְרוּ
 לְאֶרֶץ הָעַמִּים - טַמֵּא. הַסְּפָסְלִין וְהַקְּתִדְרָאוֹת, שֶׁהַכֹּהֲנִים רַבִּין
 לְאֶרֶץ הָעַמִּים - טַמֵּאִין:

ג. הַבֵּל עוֹשִׂין מְדוֹר הָעַמִּים, אֶפְלוֹ עֶבֶד, וְאֶפְלוֹ אִשָּׁה,
 וְאֶפְלוֹ סָרִיס, וְאֶפְלוֹ קָטָן בֶּן תִּשְׁעֵי שָׁנִים וְיוֹם אַחֵד.

עוֹבֵד בּוֹכָבִים הַנָּשׁוּי, וְכוּתֵי הַנָּשׁוּי, עוֹבֵד בּוֹכָבִים שֶׁעֲבָדוּ
 כּוּתִים, וְכוּתֵי שֶׁעֲבָדוּ עוֹבְדֵי בּוֹכָבִים - עוֹשִׂים מְדוֹר הָעַמִּים.
 עַל מְדוֹר הָעַמִּים תּוֹלִין. רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם
 שׁוֹרְפִין. וְכַמָּה יִשְׁתָּה בְּתוֹכּוֹ וַיְהִי צָרִיד בְּדִיקָה? אָבָא יוֹדֵן
 מְצִידֵן מִשּׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אַרְבָּעִים יוֹם, אִם עַל פִּי שְׂאִין
 עֲמוֹ אִשָּׁה, וְהִלָּכָה בְּדַבָּרִיו. הִיָּה זֶה נִכְנָס וְזֶה יוֹצֵא, וְלֹא
 שָׁתָה שָׁם אַרְבָּעִים יוֹם - טְהוֹר. וְאִם שָׁתָה שָׁם אַרְבָּעִים יוֹם
 - טָמֵא. הַשּׁוֹמֵר, אִם שָׁתָה שָׁם אַרְבָּעִים יוֹם - טָמֵא, בְּזִמָּן
 שֶׁנִּכְנָס וַיּוֹצֵא, אִם עַל פִּי שֶׁשָּׁתָה שָׁם אַרְבָּעִים יוֹם - טְהוֹר,
 מִפְּנֵי שֶׁהוּא בְּחֻזְקַת הַמִּשְׁתַּמֵּר. הַבֵּל נֶאֱמָנִין עָלָיו לְשִׁמְרוֹ,
 וְאֶפִּילוֹ עֹבֵד אוֹ שֹׁפֵחַ, וְאֶפִּילוֹ סָרִיס אוֹ קָטָן בֶּן תִּשְׁעֵי שָׁנִים
 וַיּוֹם אַחֵר:

ה. בִּיבִין הַיּוֹצֵאִין מֵאֶרֶץ הָעַמִּים לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל - עוֹשֶׂה לָּהֶן
 סְרִיגוֹת, וּמִמַּעֲטָן עַד פָּחוֹת מִטַּפָּח:

ה. בִּיצֵד בּוֹדֵקִין מְדוֹר הָעַמִּים? יִשְׂרָאֵל נִכְנָס וְאַחֵר כָּךְ כֹּהֵן,
 וְאִם נִכְנָס כֹּהֵן תִּתְחַלֶּה, אִם עַל פִּי שֶׁמָּצְאוּ רְצוּף
 בְּשִׁישׁ אוֹ בַּפֶּשֶׁשׁ - טָמֵא:

ו. חֲנוּת, אֵין בָּהּ מִשּׁוּם מְדוֹר הָעַמִּים, אֶלָּא אִם כֵּן דָּר
 בְּתוֹכָהּ. אִסְטָנוּת, אֵין בָּהּ מִשּׁוּם מְדוֹר הָעַמִּים,
 אֶלָּא אִם כֵּן דָּר בְּתוֹכָהּ. מְדוֹר הָעַמִּים, אִם עַל פִּי שֶׁחָרַב
 - הָרִי זֶה טָמֵא. וְאֵין מְדוֹר הָעַמִּים וּבֵית הַפָּרֶס בְּחוּץ לְאֶרֶץ.
 הָאוֹנְרִיאוֹת, וְהָאוֹצְרוֹת, וְהַמֶּרְחֵץ, וּבֵית הַמִּים, וּבֵית שֶׁעַר,

ואויר הקצר המגדלין, והבורגנין, והספות, והמשונות, והצרופין, והאהלין - אין בהם משום מדור העמים. הקסטראות והלגיונות, רבי מטמא וחכמים מטהרין. בית החיצון ובית הזינות, רבי יהודה מטמא ורבי יוסי מטהר. בית שער ואויר הקצר, בזמן שהן מערבין במדור העמים - טמאין משום מדור העמים, אם אין מערבין במדור העמים - אין טמאים משום מדור העמים. והאסטונות, אף על פי שמעורבות במדור העמים - אין בהן משום מדור העמים:

ז. מזרח מכנגד מטרפולין שפה ועד כנגד הנת שפה. העיד יהודה הנחתום על סטיו המזרחי שהוא טהור, וישאר בפה - טמאה:

ח. המהלך מעכו לבזיב, מימינו - הדרך טהורה משם ארץ העמים, וחיבת במעשר ובשביעית, עד שתודע שהיא פטורה. משמאל למערב - הדרך טמאה משם ארץ העמים, ופטורה מן המעשרות ומן השביעית, עד שתודע שהיא חיבת עד בזיב. רבי ישמעאל ברבי יוסי אומר משם אביו: עד לבלאבי:

ט. בראשונה היו אומרים: תחומי אשקלון, מקבר גדול עד יגור, ועד גזב, ועד תרעין - היו טמאין, ונמנו עליהן חכמים וטהורם. העיד יהודה בן יעקב מבית גבריא, ויעקב ברבי יצחק מבית גופנין, על קסרי שהחזיקו בה מעולם בטמאה, והתירוה שלא במגן. אמר רבי חנין: אותה

שנה שביעית היתה, והלכו עובדי פוכבים לקרקסיות
שָׁהָן, והניחו שוק מלא פרות, ובאו ישראל ובזזום, בחזירתן
אָמְרוּ: בואו גַּלְדוּ אצל חכמים שָׁמָּה התירו לָהֶן חזירים.
אָמַר רבי זריקא: בחמשה באדר השני נִמְנוּ עֲלֶיהָ עֲשָׂרִים
וארבעה זקנים והתירוה, שָׁהָיו הַבַּל נִכְנָסִים לְתוֹכָהּ:

י. מעשה ברבי, ורבי ישמעאל ברבי יוסי, ורבי אלעזר
הקפר, ששבתו בחנות של עובד פוכבים בלוד,
והיה רבי פנחס בן יאיר יושב לפניָהֶן, אָמְרוּ לוֹ: אשְׁקִלוֹן,
מָה אַתָּם בָּהּ? אָמַר לָהֶן: מוכרים חטין בבסילקאות שָׁהָן,
וטובֵּלִין ואוכלִין אֶת פסחיהֶן לָעֶרֶב, אָמְרוּ לוֹ: מָהוּ שְׁנֵהֶג
בָּהּ מְדוּר הָעַמִּים? אָמַר לָהֶן: בְּשִׁישָׁה אַרְבָּעִים יוֹם. אָמְרוּ
לוֹ: בוא ונִמְנָה עֲלֶיהָ לְפִטְרָה מִן הַמַּעֲשֻׂרוֹת, וְלֹא נִמְנָה
עִמָּהֶם רבי ישמעאל ברבי יוסי. בְּשִׁיזָאוּ, אָמַר לָהֶן: מִפְּנֵי
מָה לֹא נִמְנִית עִמָּנוּ? אָמַר לָהֶן: עַל שִׁטְמַאֲתִי טַהַרְתִּי, וְלֹא
מַעֲשֻׂרוֹת, מִתִּירָא אֲנִי מִבֵּית דִּין הַגָּדוֹל שָׁמָּה יִרְצוּ גָּלְגְּלִתִּי:

מסכת נגעים

פרק ראשון

א. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: שָׁאֵל רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אֶת רַבִּי עֲקִיבָא, אָמַר לוֹ: מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ 'מֵרְאוֹת נִגְעִים שְׁנַיִם שֶׁהֵן אַרְבָּעָה'? אָמַר לוֹ: וְאַתָּא מָה יֹאמְרוּ? אָמַר לוֹ: יֹאמְרוּ 'מִקְרוֹם בִּיצָה וּלְמַעַלָּה'. אָמַר לוֹ: לְלַמֵּד, שְׂמֻצְטְרָפִין זֶה עִם זֶה. אָמַר לוֹ: יֹאמְרוּ 'מִקְרוֹם בִּיצָה וּלְמַעַלָּה טָמֵא וּמִצְטְרָפִין זֶה עִם זֶה'. אָמַר לוֹ: לְלַמֵּד, שְׂאֵם אֵינוֹ בָּקִי בִּהְיוֹת וּבְשִׁמוּתִיהֶן - לֹא יֵרָאֶה אֶת הַנִּגְעִים. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר מִשֵּׁם רַבִּי חֲנִינְיָא בֶּן חֲכִינָאִי, שֶׁאָמַר מִשּׁוֹם רַבִּי עֲקִיבָא: מִנֵּין אֵתָּה אוֹמֵר, כִּי־הֵן שֶׁהוּא בָּקִי בַּנִּגְעִים וְלֹא בַּנֶּתְקִים, וּבַנֶּתְקִין וְלֹא בַּקְרָחַת, בְּאֶדָם וְלֹא בַּבְּגָדִים, בַּבְּגָדִים וְלֹא בַּבֵּתִים, בַּמֵּרְאָה רִאשׁוֹן וְלֹא בַּמֵּרְאָה שֵׁנִי, בַּמֵּרְאָה שֵׁנִי וְלֹא בַּמֵּרְאָה שְׁלִישִׁי - לֹא יֵרָאֶה אֶת הַנִּגְעִים עַד שֶׁיְהִי בָּקִי בִּהְיוֹת וּבְשִׁמוּתִיהֶן? תִּלְמוּד לומר (ויקרא יד, גז-גז): "זֹאת הַתּוֹרָה לְכָל נֹגַע הַצָּרַעַת וּלְנִתְקִי, וּלְצָרַעַת הַבְּגָד וּלְבֵית, וּלְשֵׂאת וּלְסַפַּחַת וּלְבִהְרֵת, וּלְהוֹרוֹת". אָמַר רַבִּי נִתָּן: לֹא שֶׁהִיא רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: שֶׁל סִיד דִּהֵּה הֵימָנוּ, אֲתָא שֶׁל צֶמֶר לָבֵן דִּהֵּה הֵימָנוּ. אִי אֶפְשָׁר לְפַסְיוֹן שְׂיִטְמָא בַּתַּחֲלָה. אֲבָל אֶפְשָׁר לְפַסְיוֹן שְׂיִטְמָא בֶּן

יומו. ביצד? בַּתֶּרֶת וְבָהּ סִמְנֵי טְמֵאָה, הִחֲלִיטוּ וְהִלְכוּ לָהֶן
סִמְנֵי טְמֵאָה, וְבֹא לֹא אֵצֶל הַכֹּהֵן וּפָטְרוּ, וְאַחֵר כִּדְּ נוֹלֵד לוֹ
פְּסִיּוֹן - זֶה הוּא פְּסִיּוֹן שֶׁהוּא מְטֵמֵא בֶּן יוֹמוֹ:

ב. אַרְבַּע מְרֵאוֹת שְׁעוֹר וּבִשָּׁר נִטְמָא בָּהֶן. הַשְּׁחִין, וְהַמְּכֹה, וְהַקֶּרֶת, וְהַנִּבְחַת מְטֵמְאִין, וּבָהֶן הַפְּסִיּוֹן מְטֵמֵא,
אֵף עַל פִּי שְׂאִינוֹ מֵאוֹתוֹ מֵרָאָה אֶלָּא מִמֵּרָאָה אַחֵר, וּבִלְבָד
שִׁיָּהָ מֵאַרְבַּע מְרֵאוֹת. הַמְּחִיָּה מְטֵמְאָה בְּכָל מֵרָאָה, אֶפְלוּ
שְׁחֹרָה וְשַׁעַר לָבָן, אֶלָּא שֶׁשַּׁעַר לָבָן מְכָה, וְהַנִּתְקִין מְטֵמְאִין
בְּכָל מֵרָאָה, אֶפְלוּ לָבָן בְּשְׁחֹר וְשְׁחֹר בְּלָבָן. שַׁעַר צָהָב -
מֵרָאִיו כְּתֻבָּתָהּ זָהָב:

ג. הַבְּגָדִים וְהַעוֹרוֹת - מְטֵמְאִין בִּירְקָרֶק שְׁבִירָקִין וּבִאֲדָמָדִם
שְׁבִאֲדָמִים. וְאַיִזָּה הִירוֹק שְׁבִירָקִין? רַבִּי אֱלִיעֶזֶר
אוֹמֵר: בְּשַׁעוֹה וּבְחִלְמוֹן. סוּמְכוֹם אוֹמֵר: בְּכִנֶּף טוֹאֵם וּבְחִין שֶׁל
דָּקֶל. וְאַיִזָּה הוּא אֲדָמָדִם שְׁבִאֲדָמִים? בְּזַהוּרִית יָפָה שְׁבִיִּם
וְהַפְּסִיּוֹן שֶׁלָּהֶם בִּיּוֹצָא בָּהֶן, וְאִין בָּהֶם מֵרָאָה פֶּתֶךְ, מֵרָאָה גְבוּהָ
כְּמֵרָאָה צֶל בַּחֲמָה. מֵרָאָה עֲמוֹק שְׁבָהֶן כְּמֵרָאָה חֲמָה בְּצֶל:

ד. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אוֹמֵר: מְרֵאוֹת נִגְעִים - שְׁנַיִם עָשָׂר. רַבִּי חֲנִנְיָא
סָגֵן הַכֹּהֲנִים אוֹמֵר: מְרֵאוֹת נִגְעִים - שְׁשָׁה עָשָׂר. רַבִּי
דוֹסָא בֶּן הֶרְבֵּינָס אוֹמֵר: מְרֵאוֹת נִגְעִים - שְׁלֹשִׁים וְשִׁשָּׁה. עֲקִבְיָא
בֶּן מַהֲלָאֵל אוֹמֵר: מְרֵאוֹת נִגְעִים שִׁבְעִים וְשָׁנִים:

ה. תָּיִה רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: מִי שֶׁנִּסְמְמִית אַחַת מֵעֵינָיו - אֵינוֹ
רִשְׁאִי לְמֵרֵאוֹת אֶת הַנִּגְעִים וְאֵינוֹ רִשְׁאִי לְדוֹן, שְׁנֵאֵמַר

(ויקרא יג, יב): "לְכָל מַרְאֵה עֵינֵי הַבֶּהֱן". ואומר (דברים כא, ח): "וְעַל פִּיהֶם יִהְיֶה כָּל רִיב וְכָל נִגַּע". מקיש ריבים לנגעים, מה נגעים "לְכָל מַרְאֵה עֵינֵי הַבֶּהֱן", אף ריבים "לְכָל מַרְאֵה עֵינֵי הַבֶּהֱן". בית האפל וחלונותיו מגופות - פותחין לאותן חלונות ורואין את נגעו. סדין המקמט - מפשטין אותו ורואין את נגעו. נראה נגע בחורין או בסדקין - אין נזקק לו. ספקו - הרי זה כקמט שנפשט. ובבית הסתרים שנתנלה, באורגת העומדת לשחי לימנית; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: בטוה פשתן לשמאלית. אמר רבי: נראין דברי רבי מאיר בימין, ודברי רבי יהודה בשמאל. כשם שנראה לנגעו כך נראה לתגלחתו, שנאמר (ויקרא יד, ח): "וְנִגַּח אֶת כָּל שְׁעָרוֹ", ונאמר (שם): "אֶת גִּבּוֹת עֵינָיו", מה גבות עיניו בנראה ולא בבית הסתרים, אף כל שערו בנראה ולא בבית הסתרים:

ו. כָּל הַנִּגָּעִים אָדָם רוֹאֶה חוּץ מִנִּגְעֵי עֲצָמוֹ. רבי מאיר אומר: אף לא נגעי ביתו בנגדיו וקרוביו. כל הנדרים אדם מתיר חוץ מנגדרי עצמו. רבי יהודה אומר: אף לא נדרי אשתו, וחכמים מתירין, ואין צריך לומר הנדרים שבינו לבינה, והלא הבעל מפר אותן! אלא אף שבינה לבין אחרים, ורואה קדשיו ומעשרותיו, ונשאל על הטהרות ועל הטמאות של עצמו:

ו. אין דנין שני דינין בִּאֶחָד, ואפלו נואף ונואפת, אלא דנין את הראשון ואחר כך דנין את השני. ואין נמנין על שני דברים בִּאֶחָד. ואין שואלין שני דברים בִּאֶחָד, אלא

נמנין על הראשון ואחר כך נמנין על השני. נשאלין על הראשונה ואחר כך נשאלין על השנייה:

ה. אין משקין שתי סומות באחת - שלא יהא לבה גם בחברתה. ורבי יהודה אומר: לא מן השם הוא זה, אלא משום שנאמר (במדבר ה, כה): "והקריב אתה אל הכהן" - אחת הוא מקריב ואין מקריב שתיים:

ט. אין שורפין שתי פרות בבת אחת, ומשנעשית אפר - מביא אחרת ושורף על גבה ואינו חושש. ואין עורפין שתי עגלות באחת. ורבי אליעזר אומר: אם היתה מדה מכוונת בין שתי עירות - שתיהן מביאות שתי עגלות. ואין עושין שלש עירות עיר נדחת בארץ ישראל - שלא להחריב את ערי ישראל, אבל עושין אחת או שתיים. אנשי עיר הנדחת - אין דנין שנים מהם באחד, אלא דנין את הראשון ואחר כך דנין את השני:

י. לעולם אין הכהן רשאי לטמאו, עד שיהיו עיניו בו, ובעור הבשר חוצה לו, עודה מסגירו או פוטרו, נולד בו נגע אחר - הרי זה נזקק לו. ואם משתסגירו נולד לו נגע אחר - אין נזקק לו לטמאה ולטהרה עד סוף שבוע. הלך נגעו אפילו לאחר שלש שנים - הרי הוא בטמאתו, עד שיאמר הכהן טהור הוא:

יא. נאמן הכהן לומר: נגע זה פשה, נגע זה לא פשה, אם בהרת קדמה לשער לבן, ואם שער לבן קדם

לַבְּהֵרֶת. וְנֶאֱמַן עַל נִגְעֵי עֲצָמוֹ. כִּהֵן שָׂרְאָהוּ בַּתְּחִלָּה - נִזְקֵק לוֹ בְּסוֹף שָׁבוּעַ רֵאשׁוֹן:

יב. רָאָהוּ בְּסוֹף שָׁבוּעַ רֵאשׁוֹן, נִזְקֵק לוֹ בְּסוֹף שָׁבוּעַ שֵׁנִי. רָאָהוּ בְּסוֹף שָׁבוּעַ שֵׁנִי, נִזְקֵק לוֹ בְּסוֹף שָׁבוּעַ שְׁלִישִׁי. מֵת אוֹ שֶׁחָלָה - כִּהֵן אַחֵר נִזְקֵק לוֹ, וְלֹא יֹאמַר לוֹ: 'לֵךְ וְשׁוּב', אֲלֵא נִזְקֵק לוֹ מִיָּד. כִּהֵן שֹׁטֵמָא אֶת הַטְּהוֹר וְטִהַר אֶת הַטְּמֵא וְנִזְקֵק לוֹ בְּסוֹף שָׁבוּעַ, אֵף עַל פִּי שֹׁטֵמָא אֶת הַטְּמֵא וְטִהַר אֶת הַטְּהוֹר - לֹא עֲשֵׂה בְּלוּם. לְעֵנִין טְמֵאָה הוּא אוֹמֵר: "טְמֵא הוּא, וְטֵמְאוֹ הַכֵּהן". לְעֵנִין טְהוֹרָה הוּא אוֹמֵר: "טְהוֹר הוּא, וְטִהְרוֹ הַכֵּהן". וְזֶה אַחֵר מִן הַדְּבָרִים שֶׁעָלִיהֶן עָלָה הַלֵּל מִכַּבֵּל:

פֶּרֶק שֵׁנִי

א. יֵשׁ בְּשַׁעַר לָבֵן מֵה שְׂאִין בְּשַׁעַר צָהָב, וּבְשַׁעַר צָהָב מֵה שְׂאִין בְּשַׁעַר לָבֵן, שַׁעַר לָבֵן לֹא הִצִּיל שַׁעַר אַחֵר מִיָּדוֹ, מֵה שְׂאִין בֶּן בְּשַׁעַר צָהָב. יֵשׁ בְּשַׁעַר צָהָב שְׂיִפָּה כַּחוֹ בְּמִקְוָמוֹ לִטְמֵא בְּכָל מַרְאֶה מֵה שְׂאִין בֶּן בְּשַׁעַר לָבֵן. הָיוּ בּוֹ שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת וְשׁוֹכְבוֹת חוּצָה לוֹ - טְמֵא. הָיוּ חוּצָה לוֹ וְשׁוֹכְבוֹת לְתוֹכוֹ - טְהוֹר. אָמַר רַבִּי מֵאִיר: שְׂלֵא יֵהָא בְּנֵי אָדָם מְדַמֵּה שְׂבָבָלָן הֵן גִּדּוּנִין, אֲלֵא אִם חוּדוֹ שֶׁל שַׁעַר לָבֵן - טְמֵא, אִין חוּדוֹ לָבֵן - טְהוֹר. שְׂאֵלוֹ תַלְמִידוֹ אֶת רַבִּי

יוסי: בהרת ובה שער שחור - חוששין אנו שמה מעט את מקום בהרת מבגדים. אמר להן: בהרת ובה שער לבן - חוששין אנו שמה מעט את מקומו בהרת מבגדים, אמרו לו: לא! אם אמרת בשער לבן שהוא סימן טמאה, תאמר בשער שחור שאין סימן טמאה?! אמר להן: הרי שיש בו עשר שערות לבנות, בלום הן סימני טמאה! אלא שתיים חוששין אנו למותה, שמה מעט את מקום הבהרת מבגדים. אמרו לו: לא, אם אמרת בשער לבן שהוא מין טמאה, תאמר בשער שחור שאינו מין טמאה?! אמר להם: אף שער שחור הופך הוא מין טמאה:

ב. בהרת וחוט יוצא הימנה, שתי בהרות וחוט יוצא מזו לזו, אם יש בו רחב שתי שערות - זקקים ליטמא בשער לבן ובפסיון. אבל למחיה - אין מטמאין עד שיהא בו רחב בגדים. רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: בשם שאין זקקין ליטמא במחיה עד שיהא בו רחב בגדים, כך אין זקקין לטמא בשער לבן, ובפסיון עד שיהא בו רחב בגדים:

ג. שתי בהרות וחוט של מחיה ביניהן, נפרץ מכאן מקום שער אחת, ומכאן מקום שער אחת - טמא משום פסיון. נפרץ מקום שתי שערות מכאן, ומקום שתי שערות מכאן - טמא משום פסיון ומשום מחיה. בהרת ששתרה מתוך החלט, מחיה ושער לבן ופסיון ומתוך הסגר - אין משתמשות הסגר מעתה, אבל יכול הוא לטמא

בשער לבן ומחיה ופסיון הבא אחריו. בהרת בתחלה בסוף שבוע ראשון, בסוף שבוע שני לאחר הפטור, בנסה ופשתה או פשתה ובנסה. נשתנית מן השלג לסיר ומן הסיר לשלג - הרי זו כמו שהיה. בהרת בגדים ופשתה בגדים והלך מן האום בחצי גרים. רבי עקיבא מטמא, וחכמים אומרים: תראה בתחלה:

ה. בהרת בחצי גרים ובה שתי שערות, נולדה בהרת בחצי גרים ובה שתי שערות - הרי זה להחליט. טעה, ואין ידוע אלו שהפכו ואלו שקדמו - טהור. ואם משהחליטו טעה, ואין ידוע אלו שהפכו ואלו שקדמו - טמא. נשרו בו שתים טמא ושלש - טהור. רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: ספק בהרת קדמה לשער לבן, ספק שער לבן קדמה לבהרת, הואיל וספק נגעים להקל - טהור. בהרת ובה מחיה פחותה מבעדשה. רבי מאיר אומר: יסגיר וחכמים אומרים: אין נזקקין לו. רבתי בהרת - רבי מאיר מטמא. וחכמים אומרים: תראה בתחלה. נתמעטה - טהורה. רבתי מחיה, רבי מאיר מטמא, וחכמים אומרים: תראה בתחלה. נתמעטה, רבי מאיר מטמא וחכמים מטהרים. בהרת בגדים לכל צד, ובה מחיה ארפה או עגולה, רבתי הפחיה - טמאה. נתמעטה; רבי מאיר מטמא, וחכמים מטהרים, שאין הנגע פושה לתוכה. בהרת בגדים ומחיה בעדשה מקפתה, ומבחוץ למחיה בהרת, והלכה לה מחיה ונעשית בהרת. רבן גמליאל אומר: אם מבפנים נתמעט - הפנימית להחליט

והחיצונה טהורה. מבחוי - הפנימית להסגיר והחיצונה טהורה. אמר רבי שמעון: אימתי? בזמן שהיא בעדשה מכוונת, היתה יתרה מבעדשה ונתמעת מותר זה ונעשה הבהרת, אם מבפנים נתמעת - שניהן להחליט, הפנימית משום שפשת, והחיצונה משום מחיתה מבחוי, הפנימית להסגיר והחיצונה להחליט, אמר רבי יוסי: אלו דברי רבי חנניא בן גמליאל. אבל אני אומר בשתייהן שהחיצונה טהורה, שאני רואה את הבהרת באלו השחין תוך המחה. רבי עקיבא אומר: בין כך ובין כך - שתייהן להסגיר, אם משום פסיון - אין חוששין לפנימית, שאין נגע פושה לתוך הנגע, ואי משום מחיה - אין חוששין לחיצונה, שהבהרת לתובה במקום מחיה:

ה. עשרים וארבעה ראשי אברים באדם שאין מטמאין משום מחיה, ואם מקומן יושב בגרים - הרי אלו מטמאין במחיה בגרים. רבי אליעזר אומר: המספרת, והיכלת, והתלתלין - אינן מטמאין משום מחיה. ואם מקומן יושב בגרים - מטמאין משם מחיה: רבי יוסי ברבי יהודה אומר: היתה בהרת סמוכה לראש, לעין, ולאזן, ולחוטם, ולפה - טהור, שנאמר (ויקרא יג, ג): "וראה הפה את הנגע בעור הפשר" - שיהא כל חוצה לו בעור הפשר וראויה לפסיון. הנה לו על ראש חוטמו שופע אילך ואילך, על ראשי אצבעותיו שופע אילך ואילך, בגרים על בגרים, על ראש אצבע שופע אילך ואילך - טהור, שנאמר: "וראהו" - כלו באתת:

ו. בהִתְרַת בְּכָלוֹ וּבְרֹאשׁוֹ בְּשֹׁר חֵי. בַּהֲרַת בְּרִנְלוֹ וּבְכָלוֹ בְּשֹׁר חֵי, אוֹ שִׁתְּיָהּ בּוֹ מִחֵיהָ מִלְמַעְלָה לְמַטָּה בְּמִין פְּסִיקוּיָא שֶׁל בְּשֹׁר חֵי, אוֹ חֹזֶרֶת בְּאַמְצָע - טָהוֹר, שֶׁנֶּאֱמַר (שם): "וּמִחֵית בְּשֹׁר חֵי בִשְׂאֵת" - עַד שֶׁתִּהְיֶה מִחֵיהָ מִבְּצֶרֶת בִּשְׂאֵת. הָאָדָם שֶׁבִּשְׂפָה - נִדּוֹן בְּבֵית הַסֹּתְרִים, וְהַקָּמֵט שֶׁנִּפְשֵׁט - הֵרִי הוּא כְּעוֹר הַבָּשָׂר לְכָל דָּבָר:

ז. בְּרֹאשׁ עַד שֶׁלֹּא הֵעֲלָה שְׁעָרָה, וּמִשְׁהֵעֲלָה שְׁעָרָה וְנִקְרָח. בְּזֻקָן עַד שֶׁלֹּא הֵעֲלָה שְׁעָרָה, וּמִשְׁהֵעֲלָה שְׁעָרָה וְנִתְקַן. כְּעוֹר הַבָּשָׂר עַד שֶׁלֹּא נִעְשְׂהָ שְׁחִין, וּמִשְׁנִעְשְׂהָ שְׁחִין נִעְשְׂהָ צָרְבֶת. עַד שֶׁלֹּא נִעְשְׂהָ מִכּוֹה, וּמִשְׁנִעְשְׂהָ מִכּוֹה נִעְשְׂהָ צָרְבֶת - טָהוֹר. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אָמַר: הוּאִיל וְתַחֲלָתוֹ וְסוּפוֹ טָמֵא - טָמֵא. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: יֵרָאָה בַּתְּחִלָּה:

ח. בַּהֲרַת כְּעוֹבֵד בּוֹכָבִים עַד שֶׁלֹּא נִתְגַּיֵּר נִסְמָכָה לָהּ בַּהֲרַת אַחֲרֶת, רֹאשׁוֹנָה אֵינָה זוֹקֶקֶת לְטָמֵא בְּשֹׁר לָבָן וּבְפִסְיוֹן, וְאִינוּ מַעֲכָבֶת אֶת הַפְּרִיחָה. בַּחֲצֵי גָרִים עַד שֶׁלֹּא נִתְגַּיֵּר, וּבַחֲצֵי גָרִים מִשְׁנִתְגַּיֵּר - טָהוֹר:

פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. הַתּוֹלֵשׁ סִימְנֵי טָמְאָה מִתּוֹךְ נִגְעוֹ, בֵּין שֶׁתִּלֹּשׁ בָּלוֹ, וּבֵין שֶׁתִּלֹּשׁ מִקְצָתוֹ, בֵּין עַד שֶׁלֹּא בָּא אֶצֶל הַכֹּהֵן,

ובין משבא אצל הכהן, בין מתוך החלט, ובין מתוך הסגר, ובין מתוך הפטור - הרי זה לוקה את הארבעים:

ב. הקורע נגע מתוך הבגד, והקולף נגע מתוך הבית - הרי זה לוקה את הארבעים, שנאמר (דברים כה, ח): "השמר בנגע הצרעת לשמור מאד ולעשות". אבל נושא הוא במוט על כתפו, ובסיב ברגלו. ואם הלכו - הלכו:

ג. היו בו שתי שערות, תלש אחת ונשר אחת - טהור. היתה בו שלש, תלש אחת ונשרו שתיים - טהור, שתיים ונשרה אחת - טמא. נתמעטה בהרתו מבגדים, בין כך ובין כך - טהור. פרחת בכלו, בין כך ובין כך - טהור:

ד. היתה בו מחיה בעדשה, כוה חציה והלך חציה - טהור. היתה יתרה מבעדשה, כוה מותר והלך בעדשה - טהור. כוה בעדשה והלך מותר - טמא. נתמעטה מבגדים - בין כך ובין כך טהור. פרחת בכלו - בין כך ובין כך טמא. אמר רבי יוסי: במה דברים אמורים? בזמן שנעשה מותר זה בהרת, אבל אם נעשה מותר זה שחין - טהור, שאפלו היתה פסלע ונסמך לה שחין - טהור. התחלתי מביא להן ראיות, מפני מה עד שלא בא אצל הכהן טהור? לא מפני שלא ראה הכהן סימני טמאה שבו?! אף תוך הסגר - טהור, עד שיראה הכהן סימני טמאה שבו. אמרו לו: יפה אמרת:

ה. קצצה מתפון, רבי אליעזר אומר: משניולד לו נגע אחר ויטהר הימנו, וחכמים אומרים: משתפרח בכלו.

אמר רבי יהודה: לא נחלקו רבי אליעזר ונחכמים על שקצצה ונקצץ עמו בשר חי, שאין לזה טהרה עולמית, ועל שקצצה ושיר הימנה כל שהוא, שאם פרחת בבלו - שהוא טהור. על מה נחלקו? על שקצצה מכון, שרבי אליעזר אומר: אין לו טהרה, עד שיולד לו נגע אחר ויטהר הימנה, ונחכמים אומרים: פרחת בבלו טהור:

ו. מצורע מסגר - ימול ופטור מן הקרבן. מחלט - ימול ותיב בקרבן. היתה בו בהרת בגדים, מל הימנה כחצי גרים, ובסוף שבוע נעשה כסלע - ויראה פתחה:

ז. בהרת בגדים ובה מחיה בעדשה, פרחת בבלו והניחה המחיה במקומה - טמא. חזרו בו ראשי אברים - טמא עד שתתמעט בהרת מבגדים. וכמה היא חזרת ראשי אברים? רבי מאיר אומר: כל שהוא. ורבי יוסי אומר בעדשה. אמר רבי מאיר: וכי משום מחיה הן מטמאין? והלא אין המחיה מטמא בראשי אברין! אלא גזרת מלך היא, אפלו בכל שהוא. אמר רבי יוסי: וכי משום ראשי אברין מטמאין? והלא אם חזרה אמצעיתו טמא! ועוד, נאמר כאן "בשר חי", ונאמר להלן "בשר החי", מה בשר חי האמור להלן בעדשה, אף בשר חי האמור כאן בעדשה:

ח. שער לבן החוזר אחר פריחת החוט מחיה שער לבן והפסיון, או אחר פריחת הסגר, רבי יהושע מטמא. אמר רבי יהושע: שער לבן סימן טמאה והמחיה סימן

טמאה, מה מחיה חוזרת ומטמא - אף שער לבן חוזר ומטמא. אמר לו רבי עקיבא: אם מחיה חוזרת ומטמאה שכן מטמא בתחלה, תאמר בשער לבן שאין מטמא בתחלה?! ועוד, שנאמר "בשר" - בשר חי החוזר טמא, ואין שער לבן טמא:

ט. פרחת בבלו אבל לא בראש ובזקן, שחין ומכה קרח מורדין, חזר הראש וזקן ונקרחו, השחין ומכה וקרח ונעשה צרבת וכו' - יראה בתחלה:

י. שתי בהרות, אחת טמאה ואחת טהורה, פרחת מזו לזו, ומתן לעור הבשר - טהור. ורבי נחמיה אומר: אם מתחלה פרחת טמאה לטהורה - טהור. מטהורה לטמאה - טמא. הבא בבלו לבן ובו מחיה עגלה או ארבה - הרי זה יסגיר. חזרו בו ראשי אברין - הרי זה כמות שתייה, פרחת במקצתו - טמא. פרחת בבלו ובמחיה - טהור:

יא. שתי בהרות, אחת מסגרת ואחת להחליט, אחת מסגרת ואחת להסגיר, אחת מסגרת ואחת טהורה, אחת להחליט ואחת להסגיר, אחת להחליט ואחת טהורה, אחת להסגיר ואחת טהורה, ואינו יודע אי זו ראשונה ואי זו שנייה - טהור. שני בהרות, אחת מחלטת ואחת להחליט, אחת מחלטת ואחת להסגיר, ואחת מסגרת אחת מחלטת ואחת טהורה, ואינו יודע אי זו ראשונה ואי זו שנייה - טמא:

יב. השחין והמכה - שניהן סימן אחד ושניהן טמאה אחת.
 למה נחלקו? שאין מצטרפין זה עם זה כחצי
 גרים מן השחין, נעשה מכה - בפלה מכה את השחין.
 וכחצי גרים מן המכה - אין מצטרפים זה עם זה. שחין
 נעשה מכה - בפלה מכה את השחין. ומכה שנעשית
 שחין - בפל שחין את המכה. הרי הן לפניך ואין ידוע
 אם שחין ואם מכה - טהור. 'השחין, והמכה, והנתקין'.
 'השחין, והמכה, והקרחת, והנבחת'. 'השחין, והמכה, ועור
 הפשר' - מצטרפין זה עם זה, ואין פושין מזה לזה. הסגירו
 בשחין או במכה, ובסוף שבוע נעשה עור הפשר בעור
 הפשר, ובסוף שבוע נעשה שחין ומכה - יראה בתחלה:

פרק רביעי

א. רבי עקיבא אומר: שער צהב הארץ - טהור, ולא עוד,
 אלא שהוא מציל מיד שער צהב דם והפסיון.
 ואיזו שיעורו? רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: הטמא בשער
 לבן - טהור בשער צהב. וטהור בשער לבן - טמא
 בשער צהב. היו בו שתי שערות צומחות - הרי אלו
 מצילות: מכנסות ומפזרות, מבצרות ושאינן מבצרות. אבל
 משירת - אינה מצלת אלא אם בן היתה מבצרת. היו
 בו שתי שערות, אחת צומחת ואחת משירת - הרי אלו

מצילות מכנסות ומפזרות. היו בו שתי שערות - אחת
 צהבה ואחת משירת. נולד זוג לצהבה - טמא, לצומחת
 או למשירת - טהור, ואם מגלח את הנתק, אפלו גזיר -
 תגלחתו בכל אדם, ותגלחתו בכל דבר. הסגירו ולא גלחו
 - הרי זה מסגר:

ב. נתק וחוט יוצא הימנו, שני נתקין וחוט יוצא מזה לזה,
 אם יש בו רחב שתי שערות - זוקקין ליטמא
 בשער צהב דק, והפסיון להציל בצמות, אבל במשיר -
 אינו מציל עד שיהא בו רחב בגרים: רבי אלעזר ברבי
 שמעון אומר: כשם שאינו מציל במשיר עד שיהא בו רחב
 בגרים, כך אין זוקקין לטמא בשער צהב דק והפסיון להציל
 בצמות, עד שיהא בו רחב בגרים:

ג. נתק בתוך נתק - מסגיר את הפנימי ופוטר את החיצון,
 רבי יהודה בן נקוסא אומר משם רבי שמעון: כל
 נתק שהחליט בשער צהב דק ובפסיון והלכו להן - אינו
 עלול לשמש טמאה עולמית. נתק בגרים בראשו או בזקנו
 - יסגיר. עמד בו שבוע אחד - נותנין לו שבוע שני, עמד
 בו שני שבועות - יפטר אחר הפטור. נולד בו שער צהב
 דק - טמא. נולד לו שער שחור, או שכנס שער שחור מן
 הצד - טהור. הלך שער שחור מן הנתק, והניח שער צהב
 במקומו - טהור. ולא עוד שהוא טהור, אלא שמציל מיד
 שער צהב דק ופסיון הבאים אחר כך:

ד. נָתַק בַּגָּרִים בְּרֹאשׁוֹ וּבִזְקָנוֹ בְּסוֹף שָׁבוּעַ רִאשׁוֹן אוֹ בְּסוֹף שָׁבוּעַ שֵׁנִי, וְנוֹלַד לוֹ שַׁעַר צָהָב דֶּק - טָמֵא, וְנוֹלַד לוֹ שַׁעַר שְׁחֹר אוֹ שְׁנֵכָנֶם שְׁחֹר מִן הַצֵּד - טָהוֹר. הֵלֵךְ שַׁעַר שְׁחֹר מִן הַנֶּתֶק, וְהִנִּיחַ שַׁעַר צָהָב בְּמִקְוָמוֹ - טָהוֹר. וְלֹא עוֹד שֶׁהוּא טָהוֹר, אֲלֵא שֶׁמִּצִּיל מִיד שַׁעַר צָהָב דֶּק וּפְסִיּוֹן הַבָּאִים אַחֵר כֶּךָ:

ה. נָתַק בַּגָּרִים, בְּרֹאשׁוֹ וּבִזְקָנוֹ, בְּסוֹף שָׁבוּעַ רִאשׁוֹן אוֹ בְּסוֹף שָׁבוּעַ שֵׁנִי, כָּנֶם שַׁעַר שְׁחֹר מִן הַצֵּד - טָהוֹר. חֹזֵר נָתַק - טָמֵא מִשּׁוּם פְּסִיּוֹן. נָתַק בַּגָּרִים, בְּרֹאשׁוֹ אוֹ בִּזְקָנוֹ - יִסְגִּיר. נָתַק רֹאשׁוֹ אוֹ זָקְנוֹ כָּלּוֹ, בֵּין מִתּוֹךְ הַחֵלֶט בֵּין מִתּוֹךְ הַהֶסְגֵּר - טָהוֹר מִשּׁוּם פְּרִיחָה, וְאַחֵר הַפֶּטוּר - טָמֵא מִשּׁוּם פְּסִיּוֹן. הֵבֵא כָּלּוֹ נָתַק בְּרֹאשׁוֹ אוֹ בִּזְקָנוֹ - יִסְגִּיר. עָמַד בּוֹ שָׁבוּעַ אֶחָד - נוֹתֵן לוֹ שָׁבוּעַ שֵׁנִי. עָמַד בּוֹ שְׁנֵי שָׁבוּעוֹת - יִפְטֹר. אַחֵר הַפֶּטוּר נוֹלַד לוֹ שַׁעַר צָהָב דֶּק - טָמֵא. נוֹלַד בּוֹ שַׁעַר שְׁחֹר, בֵּין בְּאֶמְצַע וּבֵין מִן הַצֵּד - טָהוֹר. הֵלֵךְ שַׁעַר שְׁחֹר וְהִנִּיחַ שַׁעַר צָהָב בְּמִקְוָמוֹ - טָהוֹר. וְלֹא עוֹד שֶׁטָהוֹר, אֲלֵא שֶׁמִּצִּיל מִיד שַׁעַר צָהָב דֶּק הֵבֵא אַחֵר כֶּךָ. הֵבֵא כָּלּוֹ נָתַק - יִסְגִּיר. בְּסוֹף שָׁבוּעַ רִאשׁוֹן אוֹ בְּסוֹף שָׁבוּעַ שֵׁנִי נוֹלַד לוֹ שַׁעַר צָהָב דֶּק - טָמֵא. נוֹלַד לוֹ שַׁעַר שְׁחֹר, בֵּין מִן הָאֶמְצַע וּבֵין מִן הַצֵּד - טָהוֹר. הֵלֵךְ שַׁעַר שְׁחֹר וְהִנִּיחַ שַׁעַר צָהָב בְּמִקְוָמוֹ - טָהוֹר. וְלֹא עוֹד שֶׁהוּא טָהוֹר, אֲלֵא שֶׁמִּצִּיל מִיד שַׁעַר צָהָב דֶּק:

ו. הֵבֵא אַחֵר הַנֶּתֶק, הֵבֵא כָּלּוֹ נָתַק - יִסְגִּיר, בְּסוֹף שָׁבוּעַ רִאשׁוֹן וּבְסוֹף שָׁבוּעַ שֵׁנִי נוֹלַד לוֹ שַׁעַר שְׁחֹר מִן

הצד - טהור. חזר ונתק - טמא משום פסיון. שתי שערות צומחות או משירות, אחת בראש ואחת בזקן, וכן שתי שערות צהבות אחת בראש ואחת בזקן - אין מצטרפות:

ז. הקרחת והנפחת - שתיהן סימן אחת, ושתיהן טמאה אחת. ולמה נחלקו? שאין מצטרפות זו עם זו. ואי זו היא קרחת, ואי זו היא נפחת? מן הקדקוד ושופע לאחריו - זו היא קרחת. מן הקדקוד ושופע לפניו - זו היא נפחת. התלישות שבראש וזקן - הרי הן בעור בשר לכל דבר:

ח. זקן האשה זקן הסרים שלא העלו שער - הרי הן בעור הבשר לכל דבר. משהעלו שער - הרי הן בזקן לכל דבר:

ט. נמצאת אומר: הראש מטמא בחמשה מיני נגעים, עד שלא העלה שער - טמא משום עור הבשר. העלה שער ונתק - טמא משום נתקין. נקרח - טמא משום קרחת. נעשה שחין - טמא משום שחין. נעשה מכּוּה - טמא משום מכּוּה. הקרחת, והנפחת, והנתקין, השחין, והמכּוּה, ועור הבשר - אין מצטרפין זה עם זה, ואין פושין מזה לזה. ואיזהו ראש ואיזה זקן? מן הפרק של לחי ולמעלה - זה הוא הראש. מן הפרק של לחי ולמטה - זה הוא זקן. מלפניו מותח את החוט מאזן לאזן, כל שפון החוט ולמעלה - הוא הראש, מן החוט למטה - זה הוא

הזקן. מאחריו - מפיקא של פרקא ולמעלה - זה הוא הראש. מפיקא של פרקא ולמטה, אף על פי שהוא מגדל השער - הרי הוא בעור הבשר לכל דבר. מחליה של גרגרת ולמעלה - זה הוא זקן. מחליה של גרגרת ולמטה, אף על פי שהוא מגדל את השער - הרי הוא בעור הבשר לכל דבר. אלו סימני הראש ליטמא בנתקין, ובקרתת ובגבתת משום "תער לא יעבר ראשו", אבל על הזקן - אין חייב אלא על שבילת של זקן בלבד:

פרק חמישי

א. תלברין והעורות והאהלין - הרי אלו מטמאין בנגעים. צמר הנמלים צמר הרחלים שטרפן זה בזה. רבי שמעון בן יהודה משום רבי שמעון אומר: הואיל וספק נגעים להקל, מחצה על מחצה - טהור:

ב. כל הפגדים, בין צבועין בידי אדם ובין צבועין בידי שמים - אין מטמאין בנגעים. השתי והערב והעורות - פיוצא בהן. וכל הפתים בין צבועין בידי אדם ובין צבועין בידי שמים - מטמאין בנגעים; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: כל הפגדים, בין צבועין בידי אדם ובין צבועין בידי שמים - אין מטמאין בנגעים. וכל העורות והפתים, בין צבועין בידי אדם ובין צבועין בידי שמים - מטמאין בנגעים.

רבי שמעון אומר בהם שלש מדות משום רבי עקיבא: כל
הבגדים, בין צבועין בידי אדם ובין צבועין בידי שמים -
אין מטמאין בנגעים. וכל הבתים, בין צבועין בידי אדם בין
צבועין בידי שמים - מטמאין בנגעים. והעורות, צבועין בידי
שמים - מטמאין בנגעים. בידי אדם - אין מטמאין בנגעים:

ג. בגד ששתי צבוע וערבו לבן, ערבו צבוע ושתי לבן -
הכל הולך אחר הערב. ובגדים ובכסות - אחר
השתי. וזה וזה - הולכין אחר הנראין: בגד ששתי סריקון
וערבו צמר. ערבו סריקון ושתי צמר - אין מטמאין:

ה. הסגירו בכחצי גרים ירקרק, ובחצי גרים אדמדם, ולסוף
שבוע בא ומצאו בבגדים ירקרק, או בגדים
אדמדם, הסגירו בגדים ירקרק או בגדים אדמדם, ובסוף
שבוע בא ומצאו בכחצי גרים ירקרק ובחצי גרים אדמדם
- נותן לו שבוע שני. ורבי יהודה אומר: יראה בתחלה.
הסגירו בבגדים ירקרק, ובסוף שבוע בא ומצאו בסלע
אדמדם, או שהסגירו בגדים ובסוף שבוע בא ומצאו בסלע
ירקרק - הרי זה ישרף. רבי יהודה אומר: יראה בתחלה:

ה. הבא בלוי נגע - יסגיר. עמד בו שבוע אחד - נותן לו
שבוע שני. עמד בו בשני שבועות או שפנס בסוף
שבוע אחד ופשה בשבוע שני - הרי זה ישרף. נגע בגדים
ובסוף שבוע פשה בכלו - הרי זה ישרף. הבקיה בתחלה
למראה שני, רבי יהודה אומר: יכבס ויסגיר, וחכמים אומרים:

אין זקוק לו. בסוף שבוע ראשון למראה שני - יבבם ויסגיר.
סוף שבוע שני, למראה שני - קורעו וצריך מטלית. רבי
נחמיה אומר: אין צריך מטלית. למראה השלישי - טהור.
העומד והבהה, למראה שני בסוף שבוע ראשון ובסוף שבוע
שני הלך לו - מכבסו והוא טהור. חזר לביתו - טהור.
חזר לנגע, בין למראיו בין לשאין מראיו - יראה בתחלה:

ו. הטולה מן הטהור במסגר ונראה נגע בבגד - מציל את
המטלית. נראה במטלית - שורף את הבגד,
והמטלית תשמש עצמה בסימנין. פשה המטלית - זה וזה
ישרף:

ז. הטולה מן המסגר בטהור ונראה נגע בבגד - שורף את
המטלית. נראה במטלית - בגד הראשון ישרף,
והמטלית - תשמש את עצמה בסימנין, וטעונין שרפה
באחרונה. פשה המטלית - זה וזה ישרפו:

ח. שני בגדים המסגרין שנשטלו מטלית מזה וטלה על זה,
מטלית מזה וטלה על זה, ונראה נגע באחד מהן
- הוא ומטליתו - ישרף. נראה באחד מן המטלית - בלון
ישרפו:

ט. קיטוי שיש בה פספסין צבועין ולבנים - פושין מזה לזה.
ורבי נחמיה אומר: לעולם אין מטמאין בנגעים, עד
שיהא באחד מן הדבן שפה שלש על שלש. הליצן שבפקעת
- מצטרפין זה עם זה, ופושין מזה לזה:

י. שני דפי חלוק - מצטרפין זה עם זה, ופושין מזה לזה. אמר רבי נחמיה: בפה דברים אמורים? בזמן שהן על גבי קירם, אבל פצען תפרן ועשאן אחד - אין מצטרפין זה עם זה, ואין פושין מזה לזה. והמסכת הפרוסה - הרי זה מצטרפת. רבי שמעון אומר: אם היתה מקפלת ומנחת, או שהיתה רצופה בברים ובסתות - מצטרפת, ואם לאו אין מצטרפת: שתי, כל זמן שהוא עתיד לארג - חבור. גמר מלארג - אין טמא עד מקום שהוא עתיד לפצע:

יא. בגד שנראה בו נגע ועשאו שתי, שתי ועשאו בגד - נראה מתחלה. נראה נגע בנימין - הסדין טהור. פשה מנימה לנימה, מנימה לסדין - הנימין טמאה והסדין טהור. ובשהוא שורף את הבגד - שורף את הנימין עמו:

יב. חמר בטמאת מת מטמאת נגעים, שהכל מטמא במת, ואין הכל מטמא בנגעים, חבורן לטמאת מת, ואין חבורן לטמאת נגעים: חמר בנגעים, שהנגעים נוהגים בעצים ובאבנים ובעפר ובשתי ובערב, מה שאין בן בטמאת המת:

יג. בגד שנראה בו נגע בראשו אחד, ובסוף השבוע נראה בראש השני - טמא משום פסיון, ובעזרות - פושה מצד זה לצד זה. רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקא אומר: חמת ותרכל שנראה בהן נגע - מושיבן בדרבן ורואה את נגען. רבי אליעזר בן יעקב אומר: הברסין, והברדסין, והפימלאוש, והחמולות, והלבדין, והסגוסין,

והכפרים, והכסתות - אין מטמא בנגעים עד שייראו בארונג
ובמזבין: בגד המסגר שצבעו, או שמכרו לנכרי - טהור.
רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: הרי הוא כהסגירו: בגד
המסגר שקצצו, עשאו מטלית שהן פחות משלש על שלש,
והיה בהן אחת שיש בה שלש על שלש, ונראה נגע בזו
שהיא שלש על שלש - היא טמאה בלבד. ורבי אלעזר
ברבי שמעון אומר: כלם ישרפו:

פרק שישי

א. בית המנגע - לא היה ולא עתיד להיות. למה נכתב?
אלא ירש וקבל שכר. רבי אלעזר ברבי צדוק
אומר: מקום היה בתחום עזה, והיו קורין אותו 'חורבתא
סגירתא'. רבי שמעון איש כפר עכו אומר: מקום היה בגליל
והיו מצינין אותו, שהיו אומרים אבנים מנגעות היה בו,
וירושלים אינה מטמאה בנגעים. אמר רבי יהודה: אני לא
שמעתי אלא בבית המקדש בלבד:

ב. ואינה מביאה עגלה ערופה, ואין מודדין ממנה לחלל,
ואינה נעשית עיר הנדחת. רבן גמליאל אומר:
אף אין נעשה בה בן סורר ומורה, שנאמר (דברים כא, ט):
"והוציאו אותו אל זקני עירו ואל שער מקמו" - פרט
לירושלים שהיא של כל ישראל. אין מצינין בה את המת,

ואין צוברין בתוכה עצמות אדם, ואין משבירין בתוכה
 בתים, ואין נותנין בתוכה מקום לגר תושב, ואין מקימין
 בה קברות חוץ מקברי בית דוד וקבר חלדה הנביאה,
 שהיו שם מימות הנביאים הראשונים. ואין מקימין בה
 אשפתות, ואין עושין בה גנות ופרדסים, חוץ מגנת ורדים
 שהיה שם מימות נביאים הראשונים. ואין עושין בה כבשונות,
 ואין מוציאים ממנה זיזין וגזזראות לרשות הרבים:

ג. בית הפנסת ובית האשה ובית השתפין - הרי אלו מטמאין
 בנגעים. בית העגיל העשוי כשזכה, דיגון, מריגין,
 ופנטיגין - אין מטמאין בנגעים. בית שהוא בנוי על ארבע
 קורות - אין מטמאין בנגעים. על ארבעה עמודים - מטמאים
 בנגעים. בית שהוא בנוי מלמטה סלע ולמעלה בנין, מלמטה
 אבנים ומלמעלה לבנים - מטמאין בנגעים. בית שבים -
 מטמאין בנגעים. בית מצדו אחד עובד פוכבים וצדו אחד
 ישראל, צדו אחד בארץ וצדו אחת בחוצה לארץ - אין
 מטמאין בנגעים. הבית שבספינה - אין מטמאין בנגעים:

ה. עצים כדי לתן תחת השקוף, רבי יהודה אומר: כדי
 לעשות סנדל לאחר השקוף. עפר - כדי לתן
 בין פצים לחברו, ובין אבן לחברתה. וכמה הוא שעור
 אבנים? משוי שנים; דברי רבי שמעון בן אלעזר:

ה. היציע, והאבוס, והמגרה - אין מטמאין בנגעים, ואין
 מצטרפין עם הנגעים, ואין הנגע פושט לתוכו.

ובכשהוא נותין את הבית - אין נתיצין עמו. העצים והאבנים
והעפר - מטמאין ומצטרפין עם הנגעים, והנגע פושה לתוכן,
ובכשהן נותצין את הבית - נותצין עמו:

ו. ביצד ראית הנגע? בא אצל כהן, ואמר: "כנגע נראה
לי בבית". ספק יש בו בשני גריסין, ספק אין בו,
ספק ירקרק שפירקין ואדמדום שבאדמים, ספק אינו - טהור,
ואומר לו הכהן: "בני! צא". היה בא אצל כהן ואמר לו:
"בני! צא", ופשפש בעצמו וחזר כך, שאין הנגעים באין
אף על לשון הרע, ואין המקום דין אף בהתראה. חזר
בו - טעון חליצה, ואם לאו - טעון נתיצה. ואחר כך באין
על בגדיו. חזר בו - טעון קריעה, ואם לא - טעון שרפה.
אחר כך באין על גופו. חזר בו נטהר, ואם לאו (ויקרא יג, מו):
"בדד יושב מחוץ למחנה מושבו". רבי שמעון בן אלעזר
אומר משום רבי מאיר: אף על גסות הרוח נגעין באין,
שכן מצינו בעזיהו:

ו. עפר שבין אבן לחברתה ונראה לתוך הבית - היה קולף
עמו. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: אף מקרקע
הבית. היה נוטל את העפר שלש אצבעות, שנאמר (ויקרא
יד, מא): "ואת הבית יקצע מבית סביב". רבי יוסי ברבי
יהודה אומר משום רבי אליעזר: הכהן בשני והולך לו,
קולפו וטעון צפורין. בית שנראה נגע במזרחו ונחצו, וחזר
ונראה במערבו - נדון בבית אחר. חצו ונראה במזרחו,

חזר ונראה במערבו - נדון בשני בתים. נראה נגע בין נסר
לפתל, ובין יריעה לקורות - אין נזקק לו. ספקו - הרי
הוא בקמט שנפשט, וכבית סתרים שנתגלה:

ה. חמר בחליצה מבנתיצה, ובנתיצה מבחליצה. חמר
בחליצה, אבן שבוזית, בזמן שהוא חולץ - חולץ
את בלה, בזמן שהוא נותץ - נותץ שצו ומניח את של
חברו. חמר בנתיצה, נותץ את האבנים שיש בהן נגע ואת
שאין בהן נגע, ובחליצה אינו חולץ אלא אבנים שיש בהן
נגע. אצו ואצו מטמאין במגע ובמשא, ואין מטמאין באבן
מסמא, ומשתלחות חוץ לכל עיר למקום טמא, ואף על פי
שפונה משם אבנים - מקומן טמא: בית המסגר שנשירו
ממנו אבנים - טהורות. שני בתים מסגרין, שנשל אבן מזה
ובנה בזה, ונראה נגע באחת מהן - היא טמאה בלבד.
ורבי אלעזר ברבי שמעון אומר: אבנים כמטלית:

פרק שביעי

א. הבא בלצו נגע - יסגיר. עמד בו שבוע אחד - נותן לו
שבוע שני. עמד בו שני שבועות, או שפנס ופשה
בסוף שבוע - הרי זו חולץ את בלצו. נגע בשני גריסין בסוף
שבוע ופרח בבלצו - הרי זה חולץ את בלצו. אין מחיבים אותו
לבנות אחר תחתיו, ולא עוד אלא אפילו נראה בו נגע ברוח

אחת - הרי חולץ אותה הרוח, ואין מחיבים אותו לבנות
אחרת תחתיה. אם בנאו ואחר כך נראה בו נגע - יראה
בתחלה. אין הבית נתין, אלא תחזור אחר חליצה בלבד:

ב. בית הנתוין, מציל על העצים ועל האבנים ועל העפר
שהביא לו משבנאו, ואין מציל, לא על העצים,
ולא על האבנים, ולא על העפר שבנאו עמו. רבי יהודה
אומר: מלבן הבנוי על גביו - נותין עמו. אבניו עציו ועפריו
- מטמאין בבזית. רבי אלעזר בן חסמא אומר: במה שהן.
עפר שרפתן - מטמאין בביאה. ורבי שמעון מטהר:

ג. המאחיל ידיו על האבן המנגעת, בין מלמעלה ובין
מלמטה - טהור. ורבי שמעון מטמא. כבר
תרומה לברך בסיב או בגיר, ונתון על גבי אבן המנגעת,
בין מלמעלה בין מלמטה - טהור. ורבי שמעון מטמא:
המכנים ידו לבית המנגע, ונגע בו מבפנים; רבי מטמא,
ורבי אלעזר ברבי שמעון מטהר, עד שיכנים ראשו ורבו
לתוכו. וכן היה רבי יהושע בן קרחה מטהר משום רבי
אלעזר בן עזריה:

ד. בית המסגר - טמא מתוכו. והמחלט - מאחוריו ומתוכו,
וזה וזה - מטמא בביאה, ואבנים שיש בהן נגע -
מטמאות מאחוריהן:

ה. בית שהוא מסך על גבי בית המנגע, וכן אילן שהוא
מסך על בית המנגע, נכנס לחיצון - טהור. אמר

רבי אליעזר: אבן אחת ממנו מטמא בביאה, כלו - אינו מטמא בביאה. טמא עומד תחת האילן וטהור עובר תחת האילן - טמא. טהור עומד תחת האילן וטמא עובר - טהור, ואם עמד - טמא. וכן באבן המנגעת, הטהור עומד ונזרקו אבנים מנגעות תחת האילן - טהור, ואם נחו - טמא, שנאמר (ויקרא יג, מז): "מושביו טמא":

ו. טלית טמאה שיש בה שלש על שלש ואין בו כזית, והכנים רבה לבית טהורה - טמאתו. ורבי נחמיה מטהר עד שיכנים את כלה. וטהורה שהכנים ממנה שלש על שלש לבית טמא - נטמאה. רבי נחמיה מטהר עד שיכנים את רבה. וטמאה שהכנים ממנה אפילו כזית לבית טהור - טמאתו:

ז. המכנים ראשו ורבו לבית המנגע - טמאה. כלי חרס שהכנים אוירו לבית המנגע - טמא. הספסלין והקתדראות שהכנים רבן לבית המנגע - טמאים:

ח. מי שנכנס לבית המנגע, וכליו מקפלין ומנחים על כתפיו, וסנדליו וטבעותיו בקמצו, והכניסן, הוא והן - טמאין מיד, ואם היה מלבש בהן - טהורין עד שישתהא בכדי אכילת פרס. היה עומד בפנים, ופשט ידו לחוץ, ונתן לו חברו סנדלו וטבעותיו באצבעותיו, הוא והן - טמאין מיד, שאם מלבש בהן - טהור, עד שישתהא בכדי אכילת פרס. היה עומד בחוץ, וסנדליו ברגליו וטבעתו באצבעו, ופשטן

לפנים, רבי יהודה מטמא מיד, וחכמים אומרים: עד שיששהא בכדי אכילת פרס. אמר לו לרבי יהודה: מה אם בזמן שכל גופו טמא, לא טמא את מה שעליו עד שיששהא בכדי אכילת פרס, בזמן שאין כל גופו טמא, אינו דין שצא וטמא מה שעליו עד שיששהא בכדי אכילת פרס! אמר להן רבי יהודה: מצינו שיפה כח הטמא להציל מבח הטהור:

ט. ישראל מקבלין טמאה ומצילין בגדים בבית המנע. והבהמה והעובדי בוכבים - אין מקבלין טמאה, ואין מצילין בגדים בבית המנע:

י. ובמה הוא פרס? חצי כפר משלש לקב, מיסב ואוכל בלפתן באכילה בינונית של כל אדם. ושלשה שעורין היה רבי אליעזר אומר בו: שתי ידות ממנו כמזון שתי סעודות לערוב, חציו נקרא פרס לאכול בבית המנע, וחצי ממנו נקרא חצי פרס לפסל את הגויה:

יא. מצורע שנכנס לבית, כל הכלים ששם - הרי אלו טמאין מיד. אמר רבי יהודה: בפה דברים אמורים? בזמן שנכנס ברשות, אבל נכנס שצא ברשות, כל הכלים ששם - טהורים עד שיששהא כדי הדילקת הנר. כלים התלוין בפתל למעלה מעשרה טפחים - טהורין; דברי רבי מאיר. רבי שמעון אומר: למעלה מארבע אמות. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: כלים הסמוגין בקרקע הבית למטה משלש אצבעות - טהורין. רבי יהודה אומר: השדה

ותבה ומגדל שבבית המנגע, אף על פי שהן מכסין, בלים
שבתוכן - טמאים:

יב. הבור והדות שבבית המנגע, אף על פי שמגדלים - בלים
שבתוכן טהורים. רבי יוסי אומר: כל המציל בצמיד
פתיל שבאהל המת - מציל מכסה בבית המנגע. כל המציל
מכסה באהל המת, אפילו מגלה בבית המנגע - טהור. רבי
מאיר אומר: בית המנגע באהל המת, המציל בצמיד פתיל
באהל המת - מציל בצמיד פתיל בבית המנגע, וכל המציל
מכסה באהל המת - מציל מכסה בבית המנגע:

יג. חמר באדם מה שאין בבגדים, וחמר בבגדים מה שאין
באדם. חמר באדם: שבאדם סימני טמאה לטמא
בשער לבן ובמחיה, ולטמא בתחלה, ולטמא בארבע מראות,
זו על גבי זו, ולטמא בפיתוח, ותיב קרפון, וטעון צפורין,
מה שאין בן בבגדים:

יד. חמר בבגדים, שהעומד בשני שבועות בבגדים - טמאים,
והפסיון הרחוק בבגדים - טמאין, והפורח בבגדים
- טמאין, ומשתלחין מכל עיר, ואדם - אלא חוץ לעירות
המקפות חומה, ואין להן טהרה מטמאתן. הלוקח בגד מן
הנכרי - יראה בתחלה, מה שאין בן באדם:

טו. חמר באדם שאין בביתים, ובבתים שאין באדם. שבאדם:
סימן טמאה לטמא בשער לבן ובמחיה, ומטמא

בתחלה, ולטמא בארבע מראות זו על גבי זו, ולטמא בפיתוך, ומטמא בבגדים, ומטמא בארץ ובחוצה לארץ, ותיב בקרבן מה שאין בן בבתים. חמר בבתים: שהעומד שני שבועות בבתים - טמא, והפסיון הרחוק בבתים - טמא, והפורח בבתים - טמא, ומשתלח חוץ לכל עיר ואדם אלא חוץ לעירות חומה, ואין להן טהרה מטמאתן. הלוקח בית מן הנכרי - יראה בתחלה, מה שאין בן באדם:

טז. חמר בבגדים שאין בבתים, ובבתים שאין בבגדים. חמר בבגדים, שהעומד שני שבועות בבגדים - ישרף, והפושטה בראשון - ישרף מיד, ומטמא בגדים, ומטמא בשתי וערב, מה שאין בן בבתים. חמר בבתים, שבבתים נזקקה להן שלשה שבועות, ומטמא צבועין, וטעונין צפורין, מה שאין בן בבגדים:

פרק שמיני

א. אין מצורע מטהר מצורע אחר, אבל נשאל הוא על הטמאה ועל הטהרה. הכל בשרין לטהר את המצורע, ואפילו זב, ואפילו טמא-מת. וכשם שמצוה לטהרן - כך מצוה לטמאן. ובהן שטמא - מצוה לטהר, שנאמר (ויקרא יג. נט): "לטהרו או לטמאו", בארץ ובחוצה לארץ:

ב. אֲזוּב הַפֶּשֶׁר לַחֲטָאת - פֶּשֶׁר לַמִּצְרָע. הִזָּה בּוֹ לַחֲטָאת
 - פֶּשֶׁר לַמִּצְרָע. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: "עֵץ אֲרֹז וְאֲזוּב
 וְשְׁנֵי תוֹלְעֹת" (ויקרא יד, מט) הָאֵמור בַּתּוֹרָה - וְשֵׁלָא נַעֲשֶׂתָהּ
 בְּהֵן מְלֹאכָה:

ג. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: שִׁבְתִּי הִיָּתָה, וְהִלַּכְתִּי אֶצֶל רַבִּי טַרְפוֹן
 בְּבֵיתוֹ, אָמַר לִי: 'יְהוּדָה בְּנִי! תֵּן לִי סִנְדְּלִי, וְנִתְּתִי
 לוֹ. פֶּשֶׁט יָדוֹ לַחֲלוֹן וְנָתַן לִי מִקָּל. אָמַר לִי: 'בְּנִי! בָּזוּ טַהֲרֹתִי
 שְׁלֹשָׁה מִצְרָעִים, וְלִמְדֹתִי בָּהֶם שִׁבְעַת הַלְבוּשֹׁת, שֶׁהֵן שֵׁל בְּרוּשׁ,
 וְרֹאשָׁה טָרוּף, אֲרָפָה אִמָּה, וְעִבְיָה כְּרִבִּיעַ כֶּרַע הַמַּטָּה, חֲלוּק
 לְאַחֵד, וְשְׁנַיִם לְאַרְבָּעָה, מִזִּין וְשׁוֹנִין מִשְׁלֹשְׁלִין וּמִטַּהֲרִין, בְּפָנֵי
 הַבַּיִת וְשֵׁלָא בְּפָנֵי הַבַּיִת, וּמִטַּהֲרִין בְּגִבּוּלֵין.

ד. הָיָה מְבִיא שְׁתֵּי צִפְרִים דְּרוּר, וְאֵלּוֹ הֵן: הַדְּרוֹת בָּעִיר.
 רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֵלּוֹ הַקַּפְלָאוֹת. שָׁחַט אֶת אַחַת
 מֵהֶן "אֵל כְּלִי תָרַשׁ עַל מֵוִם חַיִּים" (ויקרא יד, ה). חָפַר וְקָבְרָהּ
 לְפָנָיו - אֲסוּר בַּהֲנָאָה. טָבַל וְהִזָּה שִׁבְעַת פְּעָמִים עַל אַחֲרָיו
 יָדוֹ שֵׁל מִצְרָע, וַיֵּשׂ אוֹמְרִים: עַל מִצְחוֹ. וְאִם הִזָּה עָלָיו מִכָּל
 מְקוֹם - יֵצֵא. וְכֵן הָיָה מִזָּה עַל הַשְּׁקוּף שֵׁל הַבַּיִת מִבַּחוּץ,
 וְאִם הִזָּה עָלָיו מִכָּל מְקוֹם - יֵצֵא. שְׁלָחָה וְחִזְרָה - מִתְּרַת
 בְּאַבִּילָה. וּכְשֶׁרָה לְטַהֵר מִצְרָע אַחֵר, אִפְּלוּ שֵׁשׁ וְחִמֵּשׁ
 פְּעָמִים, מִתְּרַת בְּאַבִּילָה, וּכְשֶׁרָה לְטַהֵר זֶה בְּמִצְרָע אַחֵר:

ה. רַבִּי יוֹסִי הַגָּלִילִי אוֹמֵר: רִיסֵי עֵינָיו אֵין צָרִיד לְגַלְתָּ. גִּלְתָּ
 וְשִׁיר שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת בְּתַגְלַחְתּוֹ הָרֹאשׁוֹנָה, וְחִזְרָה וְגִלְתָּן

בַּתְּגַלְחָתוֹ שְׁנִיָּה - לֹא עָלְתָה לוֹ שְׁנִיָּה, אֶלָּא תִּגְלַחְתּוּ
הִרְאִשׁוּנָה בַּלְבָּד:

ו. תִּגְלַחְתָּ שֶׁל מְצוּרָע - טְבִילָתוֹ מְעַכְבֵּתוֹ, וְשָׂאֵר כָּל מַעֲשָׂיו
- אֵין מְעַכְבִּין. שְׁחִיטַת צִפְרִים וְהִזְאָתוֹ וְתִגְלַחְתּוֹ -
בַּיּוֹם, וְשָׂאֵר כָּל מַעֲשָׂיו - בֵּין בַּיּוֹם וּבֵין בַּלַּיְלָה, אֵלּוּ - בְּאֻנָּשִׁים.
וְשָׂאֵר כָּל מַעֲשָׂיו - בֵּין בְּאֻנָּשִׁים בֵּין בְּנָשִׁים, אֵלּוּ - בְּכֹהֲנִים.
וְשָׂאֵר כָּל מַעֲשָׂיו - בֵּין כֹּהֲנִים בֵּין בָּלוּיִם בֵּין בְּיִשְׂרָאֵלִים:

ז. מְצוּרָע - מֵתָר בְּתִשְׁמִישׁ הַמָּטָה בְּמִי גָמְרוּ, וְאִסּוּר בִּימֵי
סָפְרוֹ, רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם בִּימֵי
סָפְרוֹ אִסּוּר, קָל וְחֹמֶר בִּימֵי גָמְרוּ. אָמַר רַבִּי תִּיָּא: אִמְרַתִּי
לִפְנֵי רַבִּי, לְמַדְתַּנִּי רַבִּנוּ שֶׁלֹּא הָיָה יוֹתֵם לְעֻזָּה אֶלָּא בִּימֵי
חִלוּטוֹ. אָמַר לוֹ: אַף אֲנִי כֵךְ אִמְרַתִּי:

ח. שְׁתֵּי צִפְרִים שֶׁל מְצוּרָע שְׂמַתָּה אַחַת מֵהֶן, אוֹ שִׁבְרָתָהּ,
אוֹ שְׁנַעֲשִׂית טִרְפָּה - יִקַּח זֹוֹג לְשְׁנִיָּה, שְׁחַט אַחַת
מֵהֶן, וְנִמְצְאָת שְׁנִיָּה שֶׁלֹּא דָרֹר, אוֹ טִרְפָּה - שְׁתֵּיהֶם מִתְּרוּת,
וַיָּבִיא שְׁתֵּים בַּתְּחֻלָּה, שְׁחָטָהּ וּמָתָה חֲבֵרְתָּהּ, אוֹ שְׁנַעֲשִׂית
טִרְפָּה - שְׁתֵּיהֶן אִסּוּרוֹת, וַיָּבִיא שְׁתֵּים בַּתְּחֻלָּה, שְׁחָטָה שֶׁלֹּא
עֵץ אֶרֶז וְאִזּוֹב וְשִׁנִּי תוֹלַעַת, רַבִּי אוֹמֵר: הוּאִיל וְהַקָּצָה
לְמִצְוֹתָהּ - אִסּוּרָהּ, רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: הוּאִיל וְנִשְׁחָטָה שֶׁלֹּא
כְּמִצְוֹתָהּ - מִתְּרָת:

ט. מְצוּרָע טוֹבֵל בַּלְשֶׁבֶת הַמְּצֻרְעִים, וְכֹא וְעוֹמֵד בְּשַׁעַר
נִקְנֹר, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵין צָרִיךְ טְבִילָה,

שֶׁכָּבַר טָבֵל מִבְּעָרָב. אָמְרוּ לוֹ: לֹא מִן הַשֵּׁם הוּא זֶה, אֲלֵא
כָּל הַנִּבְנִים לְעֹזְרָה, הִיא טוֹבֵל, וּמֵבִיא אֶשְׁמוֹ וְלָגוּ בִּידוֹ,
וּמַעֲמִידוֹ בְּשַׁעַר נִקְנוֹר, וְהִכְהִין עוֹמֵד מִבְּפָנִים, וּמַצָּרַע מִבְּחוּץ,
וּמַצָּרַע מִנִּית יָדוֹ תַּחַת הַכָּבֶשׂ, וְכֵהֵן מִנִּית יָדוֹ תַּחַת יָדוֹ שֶׁל
הַמַּצָּרַע, וּמוֹלִיד וּמֵבִיא וּמַעֲלָה וּמוֹרִיד, וְסוֹמֵךְ שְׁתֵּי יָדָיו
עָלָיו, וְנִבְנִים וְשׁוֹחֵט בְּצָפוֹן:

י. כָּל הַסְּמִיכוֹת שֶׁבַּמִּקְדָּשׁ - תִּקַּף לְסְמִיכָהּ שְׁחִיטָהּ, חוּץ
מִזוֹ שֶׁהִיָּתָה בְּשַׁעַרֵי נִקְנוֹר. כָּל הַסְּמִיכוֹת שֶׁבַּמִּקְדָּשׁ
- הָיוּ לְצָפוֹנוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ, חוּץ מִזוֹ שֶׁהִיָּתָה בְּשַׁעַרֵי נִקְנוֹר,
שֶׁאֵין יָכוֹל לִבְנֵם בְּעֹזְרָה עַד שִׁזְרַק עָלָיו מִדָּם חֲטָאתוֹ וְאֶשְׁמוֹ:

יא. הַקָּדִים עוֹלְתוֹ לְחֲטָאתוֹ - מֵה שֶׁעָשׂוּי עָשׂוּי. הַקָּדִים
עוֹלְתוֹ לְאֶשְׁמוֹ - עוֹלָה לְגִבִּי מִזְבֵּחַ וְטַעוֹן נְסָכִים,
אֲלֵא שֶׁאֵין עָלוּ לְבַעֲלִים לְשׁוֹם חוּבָה. הַקָּדִים חֲטָאתוֹ לְאֶשְׁמוֹ
- תִּעָבֵר צוּרְתוֹ וַיֵּצֵא לְבֵית הַשְּׂרָפָה:

פֶּרֶק תְּשִׁיעִי

א. אִשִּׁים מִצּוֹרַע שֶׁנִּשְׁחַט שֶׁאֵין לְשִׁמוֹ, אוֹ שֶׁאֵין נָתַן מִדָּמוֹ
עַל גִּבִּי בְּהוֹנוֹת - הֵרִי זֶה עוֹלָה לְגִבִּי מִזְבֵּחַ וְטַעוֹן
נְסָכָיו, אֲלֵא שֶׁאֵין עָלָה לְבַעֲלִים לְשִׁם חוּבָה, וְצָרִיךְ לְהֵבִיא
אִשִּׁים אַחֵר לְהַכְשִׁירוֹ:

ב. שחטו חוץ לזמנו וחוץ למקומו - תעבר צורתו ויצא לבית השרפה. היו שני כהנים מקבלין את דמו, אחד בבלי ואחד ביד, זה שקבל בבלי - מקבל בתחלה, וזה שקבל ביד - מקבל אחריו. ואם שנה - פשר. זה שקבל בבלי - מקבל בימין, וזהו שקבל ביד - מקבל. ואם שנה - פסול: זה שקבל בבלי - בא וזורקו על גבי המזבח, וזה שקבל ביד - בא לו אצל מצורע. אם שנה - פסול. נשפך של יד - לא יתן משל בלי. נשפך של בלי - לא יתן משל יד. אם יש דם נפש - יחזור ויקבל. עד מתי מועלין בשמן? עד שיזרק את הדם. רבי שמעון אומר: עד שיזה הזאותיו. ושיוין, שאסור באכילה עד שיתן מתן שבע ומתן בהונותיו. הקדים מתן שמן למתן דם - ימלאנו שמן, ויתן מתן שמן אחר מתן דם. הקדים מתן בהונות למתן שבע - ימלאנו שמן, ויתן מתן בהונות אחר מתן שבע. הקדים מתן בהונות זו לזו - יחזור ויתן על גבי בהונות בסדרן:

ג. שירי השמן שבלג, הנה נאכל לזכרי בהונה, ושביד - נותנו על ראש המטהר וכפר. חסר הלוג עד שלא יצוק - ימלאנו. משיצק - יביא אחר בתחלה; ודברי רבי טרפון. רבי שמעון אומר: אף על פי שיצק - ימלאנו. ואם משהזה חזר הלוג - הכל מודים שיביא אחר בתחלה. נתן מקצת המתנות בפנים ונשפך הלוג - יביא לוג אחר ויתחיל בתחלה בפנים. רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים: יתחיל במקום שפסק:

ה. גִּמְרַהּ הַמִּתְנוּת שֶׁבְּפָנִים, וְנִשְׁפָּךְ הַדּוֹג - יָבִיא לֹג אַחֵר וַיִּתֵּן עַל הַבְּהוֹנוֹת. נָתַן מִקְצַת שֶׁבְּבְהוֹנוֹת וְנִשְׁפָּךְ הַדּוֹג - יָבִיא לֹג אַחֵר וַיִּתְחִיל תַּחֲלָה עַל הַבְּהוֹנוֹת. רַבִּי אֱלֶעָזָר וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמְרִים: יִתְחִיל מִמָּקוֹם שֶׁפָּסַק. גִּמְרַהּ הַמִּתְנוּת שֶׁל הַבְּהוֹנוֹת - דְּבָרֵי הַכֹּל מִתְנוּת הָרֹאשׁ אֵינָן מְעַכְבִּין. בָּרֵן אֵינָן נֹאכְלִין חוּץ מִן הָאַחֲרוֹן שֶׁהוּא נֹאכֵל. וְרַבִּי אֱלֶעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: בָּרֵן נֹאכְלִין:

ה. מְצוֹרֵעַ שֶׁהֵבִיא עָנִי וְהִעֲשִׂיר אוֹ עֲשִׂיר וְהִעֲנִי - הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחֵר חֲטָאת; דְּבָרֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחֵר הָאֲשֵׁם. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחֵר צַפְרִים.

ו. שְׁנֵי מְצַרְעִים שֶׁנִּתְעַרְבוּ עוֹלוֹתֵיהֶן - זֶה נוֹתֵן שָׁלוֹ לְזֶה, וְזֶה נוֹתֵן שָׁלוֹ לְזֶה. נִתְעַרְבוּ פְּרֻדוֹתֵיהֶן - זֶה נוֹתֵן שָׁלוֹ לְזֶה, וְזֶה נוֹתֵן שָׁלוֹ לְזֶה. נִתְעַרְבוּ לוֹגֵיהֶן - זֶה נוֹתֵן שָׁלוֹ לְזֶה, וְזֶה נוֹתֵן שָׁלוֹ לְזֶה. וְאִם הָיָה מִשְׁנֵיהֶן עַל אֶחָד מֵהֶן - יֵצֵא. נִתְעַרְבוּ אֲשָׁמוֹתֵיהֶן, זֶה יִשְׁחַט לְשֵׁם מִטְהַר וְזֶה יִשְׁחַט לְשֵׁם מִטְהַר. מִזֶּה מִשְׁנֵיהֶן עַל שְׁנֵיהֶן. נִתְעַרְבוּ חֲטָאתֵיהֶם - זֶה תִּשְׁחַט לְשֵׁם מִי שֶׁהוּא, וְזֶה תִּשְׁחַט לְשֵׁם מִי שֶׁהוּא. מִתָּה אַחַת מִן הַחֲטָאוֹת - יָבִיאוּ חֲטָאת בִּשְׁתַּפּוֹת, וַיִּתְּנָה עָלֶיהָ וְתֹאכֵל:

ז. גִּזְרֵק דָּם שֶׁל אֶחָד מֵהֶן, וּמֵת אֶחָד מִן הַמְצַרְעִין - חֲטָאת הַשְּׁנִיָּה מִתָּה. וְאִם שְׁחוּטָה הִיא - הָדָם יִשְׁפָּךְ וְתַעֲוֹבֵר

צורתה וְתֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרָפָה. מִה עוֹשִׁין לְתֵקֶן מְצוּרָע
הַנִּשְׁאָר? זֶה הַשְּׂאֵלָה שָׂאֵלוֹ אֲנָשִׁי אֶלְכֶם נִדְרָא אֶת רַבִּי
יְהוֹשֻׁעַ, וְאָמַר לָהֶן: לְהֵבִיא חֲטָאת בְּהֶמָּה אִינוּ יָכוֹל, שְׂאִין
חֲטָאת בְּהֶמָּה בָּאָה עַל הַסֶּפֶק, וְחֲטָאת הָעוֹף אִינוּ יָכוֹל,
שְׂעִשִׁיר שֶׁהֵבִיא קָרְבָּן עָנִי לֹא יֵצֵא. הֵא בִּיצֵד? יִכְתֹּב נִכְסֵיו
לְאַחֵרִים, וְנִמְצָא עָנִי, וּמֵבִיא חֲטָאת הָעוֹף. אָמַר לָהֶן רַבִּי
יְהוֹשֻׁעַ: עֲבָשׂוּ שְׂאֵלְתֶם דְּבַר חֲכָמָה:

מסכת פרה

פרק ראשון

א. פה בן עשרים וארבעה חדש ויום אחד - הרי זה פה שלם. ורבי אליעזר אומר: נותנים לו שלשים יום אחר עשרים וארבעה חדש, שכל פרים שבתורה "בן בקר" - בן שתי שנים. "פר" - בן שלש שנים. רבי יוסי הגלילי אומר: "פרים" - בני שתים, שנאמר (במדבר ח, ח): "ופר שני בן בקר תקח לחטאת". רבי שמעון אומר: מה תלמוד לומר "ופר שני"? אלא שני לראשון, מה הראשון לא נאכל - אף שני לא נאכל. אמר רבי שמעון: חטאת למה הוא דומה? לפרקליט שנכנס לרצות, רצה פרקליט ונכנס הדורון.

ב. רבי אומר: מה תלמוד לומר: "ופר שני בן בקר תקח לחטאת"? אם ללמד שהם שנים, הרי כבר נאמר: "ועשה את האחד חטאת ואת האחד עולה", מפני שיכול תקדים חטאת לעולה בכל מעשה, תלמוד לומר: "ופר שני בן בקר תקח לחטאת". אי "פר שני בן בקר תקח לחטאת" יכול תקדים עולה לחטאת בכל מעשה? תלמוד לומר (במדבר ח, ח): "ועשה את האחד חטאת ואת האחד עולה". הא

בִּיצֵד? דָּם חֲטָאת קָדָם לְדָם עוֹלָה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְרֻצָּה.
 אֲבָרִי עוֹלָה קוֹדֵמִין לְאֻמוֹרֵי חֲטָאת, מִפְּנֵי שֶׁהֵן כָּלִיל לְאֲשִׁים.
 אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: חֲטָאת לָמָּה הִיא דוּמָה? לְפָרְקָלִיט שֶׁנִּכְנָס
 לְרִצּוֹת, רִצָּה הִפְרָקָלִיט וְנִכְנָס דוֹרוֹן אַחֲרָיו. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר:
 מָה תִּלְמוּד לֹאמַר: "וּפָר שְׁנֵי בָּן בֶּקָר תִּקַּח לְחֲטָאת", אִם
 לְלַמֵּד שֶׁהֵן שְׁנַיִם, הֲרִי בָּכֵר נֶאֱמַר: "וַעֲשֵׂה אֶת הָאֶחָד חֲטָאת
 וְאֶת הָאֶחָד עוֹלָה". אִם בֶּן לָמָּה נֶאֱמַר: "וּפָר שְׁנֵי בָּן בֶּקָר
 תִּקַּח לְחֲטָאת", יָכוֹל תִּהְיֶה חֲטָאת הַלְוִיִּם נֶאֱכָלֶת? תִּלְמוּד
 לֹאמַר "שְׁנֵי"! - שְׁנֵי לְעוֹלָה. מָה עוֹלָה לֹא נֶאֱכָלֶת - אִף
 חֲטָאת לֹא נֶאֱכָלֶת. בִּיּוֹצֵא בּוֹ אָמַר רַבִּי יוֹסִי: - "הִבָּאִים
 מִהַשְּׁבִי בְּנֵי הַגּוֹלָה הַקְּרִיבוּ עֹלוֹת לְאֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, פָּרִים שְׁנַיִם
 עֶשֶׂר עַל כָּל יִשְׂרָאֵל, אֵילִים תִּשְׁעִים, וְשִׁשָּׁה כִּבְשִׁים, שִׁבְעִים
 וְשִׁבְעָה צִפִּירֵי חֲטָאת, שְׁנַיִם עֶשֶׂר - הַכֹּל עוֹלָה לָהּ" (עוֹרָא
 ה, לה). אֲפָשָׁר שֶׁחֲטָאת עוֹלָה? אֵלֶּא מָה עוֹלָה לֹא נֶאֱכָלֶת,
 אִף חֲטָאת אֵינָה נֶאֱכָלֶת, שֶׁהִיא רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: עַל עֲבוֹדָה
 זָרָה הִבִּיאֻם.

ג. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר בַּתּוֹרָה "עֲגֹל" סֵתָם
 - בֶּן שָׁנָה, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ט, א): "וְעֲגֹל וּכְבֹשׁ בְּנֵי שָׁנָה.
 בֶּן בֶּקָר - בֶּן שְׁתֵּי שָׁנִים, שֶׁנֶּאֱמַר (שם ט, ב): "קַח לָךְ עֲגֹל
 בֶּן בֶּקָר לְחֲטָאת וְאִיל לְעוֹלָה תִּמְיָמִים"; תִּמְיָמִים - לְשָׁנִים.
 וְתִמְיָמִים - מִכָּל מוֹם. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: נֶאֱמַר (פְּרָאשִׁית טו, ט):
 "עֲגֹלָה מִשְׁעֶשֶׂת וְעֹז מִשְׁעֶשֶׂת וְאִיל מִשְׁעֶשֶׂת" - שְׁלֹשָׁה מִן
 הַפָּרִים וְשְׁלֹשָׁה מִן הָאֵילִים, וְשְׁלֹשָׁה מִן שְׁעִירִים. שְׁלֹשָׁה מִן

פרים - פר הבא על כל המצות, ופר יום הכפורים, ועגלה ערופה. שלש מן אילים - אשם ודאי, ואשם תלוי, ובבשה של יחיד. שלש מן שעירים - שעירי הרגלים, שעיר של יום הכפורים, ושעיר של נשיא.

ה. "בבשים בני שנה" האמור בתורה - שלש מאות ונשים וחמשה בנגד ימות החמה; ודברי רבי. וחכמים אומרים: מאחד בניסן לאחד בניסן, מחמשה עשר באב לחמשה עשר באב, אם נתעברה שנה - נתעברה לו.

ה. שנה האמורה בבתי ערי חומה ושתיים שבשדה אחוזה, ויש ששבעה עברי, ושאר כל השנים של בן ושל בת - בקץ מיום ליום. ועולת חובה ליחיד - פשרות מיום שלשים והלאה, ואף ביום שלשים. ואם הקריבן ביום השמיני - פשרות. רבי אליעזר אומר: הפסח אינו פשר אלא מיום שלשים והלאה. זה הכלל שאמרו משום רבי אליעזר: כל שנאמר בו "בן שנה" - פשר מיום שלשים והלאה. ואם הקריבן מיום השמיני - פשר. בכור שנולד בו מום - שוחטין ואוכלין אותו, ואפילו בן יומו.

פרק שני

א. רבי אליעזר אומר: אינה נקחת מן העובדי פוכבים. אמרו לו: מעשה ולקחונה מבין העובדי פוכבים

בצידן ו'דומא' שמו. רבי יהודה אומר: משמרין אותה ושא
לעבד בה כל עבודה. אמרו לו: אם כן, אין לדבר סוף!
אלא הרי היא בחזקת כשרה. רבי מאיר אומר: פרה שגלגלי
עיניה שחורין, אם אין פרה אחרת פיוצא בה - כשרה.
נמלו קרנים וטלפים והזכר עמהן - כשרה יוצא דפן. רבי
שמעון מכשיר אתנן, ומחיר - פסולה. ורבי אליעזר מכשיר,
שנאמר (דברים כג, יט): "לא תביא אתנן זונה ומחיר כלב בית
ה' אליהו" - אין זו באה לבית.

ב. כל עבודות שחביבין עליהן במקדשין - פסולה בפרה.
ונכנסה לרבקה ודשה עם אמה - כשרה. בשביל
שתניק ותידוש - פסולה. זה הכלל, כל שצרכה - כשרה.
לצרך אחרת - פסולה. והעל פוסל לעבודה ושא לעבודה.
נפדית על כל פסול שבה מתה - תפדה. מצא אחרת
נאה הימנה - תפדה. שחטה על גבי מערכתה - אין לה
פדיון. אם מתרומת הששפה היתה באה - דמיה נופלין
לתרומת הששפה.

ג. חמר בפרה מה שאין במקדשין, ובמקדשין מה שאין
בפרה, שהפרה אינה כשרה אלא אדמה, ועבודה
פוסלת בה, מה שאין כן במקדשין.

ד. חמר במקדשין, שהמקדשין אינן נפדין אלא על מום
קבוע, ואין יוצאין לחצין לגזו ולעבד. והגזו והעובד
בהן - סופג את הארבעים, מה שאין כן בפרה. חמר בעגלה

מה שאין במקדשין, חמר במקדשין מה שאין בעגלה, שהעגלה - שנים פוסלת בה, והעבודה פוסלת בה, מה שאין בן במקדשין. חמר במקדשין, שהמקדשין אינן נפדין אלא על מום קבוע, ואין יוצאין להדין לגזו ולעבר, והגזו והעובר בהן - לוקה את הארבעים, מה שאין בן בעגלה. חמר בפרה מה שאין בעגלה וחמר בעגלה מה שאין בפרה, שהפרה אינה כשרה אלא אדמה, ומומין פוסלים בה, וישעשה עמה מלאכה - פסולה, מה שאין בן בעגלה. חמר בעגלה, שהעגלה שנים פוסלת [בה] - מה שאין בן בפרה.

ה. היו בה שתי שערות שחורות או לבנות. בתוך גומא אחת - פסולה. בתוך שתי גומות - כשרה. רבי יהודה אומר: אפלו שתי גומות והן מוכיחות זה את זה - פסולה. היו בה שתי שערות עקרן מאדים וראשן משחור. רבי יוסי בן המושלם אומר: מספר את העליון ואינו חושש משום גזו.

פרק שלישי

א. מה בין כהן השורף את הפרה לכהן של יום הכפורים? אלא כהן של יום הכפורים - הפרשתו לקדשה ואחיו הכהנים נוגעין בו. כהן השורף את הפרה - הפרשתו לטהרה

ואין אחיו הפהנים נוגעין בו, חוץ מן המסייעין אותו ואותן שהן מזין עליו.

ב. חצרות היו בירושלים בנויות על גבי הסלע, ותחתיהן חלל, מפני קבר התהום. ומביאין נשים מעברות ויולדות שם, ומגדלות שם את בניהן עד שיהיו כבני שבע כבני שמנה שנה, ומביאין שורים ועל גביהן דלתות, ותינוקות יושבין עליהן. רבי יהודה אומר: לא היו מביאין דלתות כל עקר, מפני שדעתו של תינוק נסה עליו, שפא יוציא ראשו או אחד מאבריו וישפא בקבר התהום, אפא מביאין שורים המצרים שפריסן רחבות, ותינוקות יושבין על גביהן, וכוסות של אבן בידם. הגיעו לשילוח, ירדו ומלאו וישבו להן על גביהן, והכל שוין שהתינוקות צריכין טבילה. אמר לפניו רבי יעקב: כוסות היו תלוין בקרני שורים, בין ששהו שורים לשמות - נתמלאו הכוסות. אמר להם: אל תתנו מקום לצדוקים לרדות אחריהם.

ג. באו לשער היוצא מעזרת נשים לחיל, וקלל של אבן היו קבועין בפתל של עזרת נשים, וכסויהן של אבן. נראין בחיל, ובתוכן אפר מכל פרה ופרה שהיו שורפים, שנאמר (במדבר יט, ט): "והיתה לעדת בני ישראל למשמרת". מכה את הזכר ונרתע לאחריו, ואפרו נשפה, נוטל ומקדש מזה שמשפך. מעשים אלו עשו בשעלו מן הגולה; דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר: אפרן ירדה

עֲמִהֶן לְבָבֵל וְעָלָה. אָמְרוּ לוֹ: וְהִלָּא נִטְמָא בְּאַרְצָא הָעַמִּים!
אָמְרוּ לָהֶם: לֹא גָזְרוּ טְמֵאָה עַל אֶרֶץ הָעַמִּים אֲפָא לְאַחַר
שְׁעָלוּ מִן הַגּוּלָּה.

ה. יִשְׁמַעְיָאל בֶּן פֶּאֶבִי שָׂרָף שְׁתִּים, אַחַת בְּטָבּוּל יוֹם וְאַחַת
שְׁנַעֲשִׁית בְּמַעֲרָבִי הַשֶּׁמֶשׁ הָיוּ דָּנִים עָלֶיהָ. אָמְרוּ
לוֹ: מַעֲשֵׂר נֹאכַל בְּטָבּוּל יוֹם וְתֵרוּמָה נֹאכַלֶּת לְמַעֲרָבִי שְׁמֵשׁ.
מַעֲשֵׂר שְׁנֵאֵכֵל לְמַעֲרָבִי שְׁמֵשׁ - כָּל שֶׁבֶן שְׁהוּסִיפוּ לוֹ קִדְשָׁה.
קִדְשֵׁי קִדְשִׁים נֹאכְלִין לְפָנִים מִן הַקִּלְעִים וְקִדְשִׁים קִדְשִׁים חוּץ
מִן הַקִּלְעִים. קִדְשִׁים קִדְשִׁים נֹאכְלִין לְפָנִים מִן הַקִּלְעִים - כָּל
שֶׁבֶן שְׁהוּסִיפוּ לָהֶן קִדְשָׁה. קִדְשֵׁי קִדְשִׁים נֹאכְלִים לְיוֹם אֶחָד
וְקִדְשִׁים קִדְשִׁים נֹאכְלִים לְשָׁנָה יָמִים. קִדְשִׁים קִדְשִׁים הַנֹּאכְלִים
לְיוֹם אֶחָד - כָּל שֶׁבֶן שְׁהוּסִיפוּ לָהֶן קִדְשָׁה. אָמַר לָהֶם: אִם
מִקְדָּשִׁין אֲנִי אוֹתָהּ, מוֹצִיאִין אֲנִי שֶׁם רַע עַל הָרֵאשׁוֹנוֹת,
שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים טְמֵאוֹת הָיוּ, גָּזְרוּ עָלֶיהָ וְשִׁפְכָהּ וְעָשָׂה אַחֲרֶת
בְּטָבּוּל יוֹם.

ה. וְכַבֵּשׁ הָיוּ עוֹשִׂים מִהֵר הַבֵּית לְהֵר הַמִּשְׁחָה, כַּפִּין עַל
גְּבִי כַּפִּין, וְכַפָּה כְּנֶגֶד הָאֵטֶם, מִפְּנֵי קֶבֶר הַתְּהוֹם.
רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא הָיָה שָׁם כַּבֵּשׁ אֲפָא עַמּוּדִים שֶׁל שִׁישׁ
הָיוּ קְבוּעִין בְּאַרְצָא, וְכִלְוִינְסָאוֹת שֶׁל אֲרָז עַל גְּבִיָּהֶן, וְהִפְרָה
לֹא הָיְתָה צְרִיכָה לְצֵאת בַּכַּבֵּשׁ. וּמִטְמְאִין הָיוּ הַכֶּהֱן הַשּׁוֹרֵף
אֶת הַפָּרָה, מִפְּנֵי הַצְדוּקִין, שֶׁלֹּא יִהְיוּ אוֹמְרִים: 'בְּמַעֲרָבִי
שְׁמֵשׁ הָיְתָה נַעֲשִׂית'. וּמַעֲשֶׂה בַּצְדוּקִי אֶחָד שֶׁהֶעֱרִיב שְׁמֵשׁוֹ,

ובא לשרף את הפרה. וידע בו רבן יוחנן בן זכאי, ובא
 וסמך שתי ידיו עליו. ואמר לו: 'אישי כהן גדול! מה אתה
 נאה להיות כהן גדול! ירד ומבול אחד! ירד ומבול, ועלה.
 לאחר מבילה צרם לו באזנו. אמר לו: 'בן זכאי! לכשאפנה
 לך'. אמר לו: 'בשתפנה'. לא שהה שלשה ימים עד שנתנוהו
 בקבר. בא אביו אצל רבן יוחנן בן זכאי. אמר לו: לא
 נפנה בני שהעריב שמשו. מקום גתה ומערבתה היו תחתיהן
 חללין מפני קבר התהום.

ו. בפתוה בחבל של מנג, ונתנוה על גבי המערכה. ויש
 אומרים במוכני היתה עולה. רבי אליעזר בן
 יעקב אומר: כבש היו עושין לה שהיתה עולה בו, ראשה
 לדרום ופניה למערב. ביצד היתה עושה? שוחט בימינו
 ומקבלו בשמאלו, ומזה באצבעו הימנית, ואם שנה - פסול.
 רבי יהודה אומר: בימינו היתה שוחט, ונותן הספין לפניו,
 או לזה שעומד בצדו, ומקבל בימינו, ונותן בשמאלו, ומזה
 באצבעו הימנית, ואם שנה - פסול. גתו בידו, כשהוא
 מזה, בין חוץ לגתה ובין חוץ למערכתה - פסול. רבי
 אליעזר בן יעקב אומר: חוץ לגתה - פסול. חוץ למערכתה
 - יחזיר. ואם לא החזיר - כשר. ואם הוציא הדם שבידו
 והחזירו - כשר.

ו. פקע מעורה ומשערה ומבשרה חוץ לגתה - יחזיר. ואם
 לא החזיר - פסול. חוץ ממערכתה - הרי זה מרבה
 עליו עצים, ושורפו במקומו. רבי אליעזר בן רבי שמעון

אומר: בנות - מעבבת. פחות מבנות - אין מעבבת. פקע
מקרנה ומטלפה ומפרשה - אינו צריך להחזיר, שכל דבר
שאין מעבב בתיה - אין מעבב בשרפתה. רבי אליעזר בר
צדוק מוסיף: "אשליך? אשליך? אשליך?" והם אמרו לו:
"הן! הן! הן!" שלש פעמים על כל דבר ודבר. בין שנקרעה
ביד בין שנקרעה בסבין, ובין שנקרעה מאליה ובין שהשליך
לתוך גופה, בין שהשליך לתוך שרפתה, בין שהשליך
שלשתן באחת, בין שהשליך שלשתן זה אחר זה - בשרה.

ה. נתנן עד שלא הצת האור ברבה, או משנעשית אפר -
פסולה. נטל עצם או שחור וקדש בו - הרי זה
לא עשה בו כלום. אם יש בו אבק כל שהוא, או עצם
מגופו - בותרשו ומקדש בו וכשר. וחולקין אותו לשלשה
חלקים: אחד נתן בחיל, ואחד נתן בחר המשחה, ואחד
מתחלק לכל המשרות. זה שמתחלק לכל המשרות -
היו ישראל מזין הימנו. זה שנתן בחר המשחה - היו כהנים
מקדשין בו. זה שנתן בחיל - היו משריין אותה, שנאמר
(במדבר יט, ט): "והיתה לעדת בני ישראל למשמרת".

פרק רביעי

א. פרה אינה נפסלת בלינה, ואפילו שחטה היום ושרפה
למחר - בשרה. הנה בפילה - הוצאתו פסולה.

ואפלו בלן ביום, ואחת בפילה - הזאתו פסולה. הנה בכלי
 - הזאתו פסולה. ואפלו בלן ביד ואחת בכלי - הזאתו
 פסולה. הנה בשמאל - הזאתו פסולה. ואפלו בלן בימין
 ואחת בשמאל - הזאתו פסולה. הנה שבעה כהנים באחת
 - הזאתן פסולה. זה אחר זה - הזאתן בשרה. הזאות
 שבפרה שהיו שלא לשמן, או שאינה מכוונת, או שחסר
 אחת מהן, או שטבל אחת והנה שנים, שנים והנה אחת
 - הרי אלו פסולות.

ב. שמנה מתוך שבעה, אם הוא בכהן אחד - פסולה,
 שעשה עמה מלאכה. ואם בהן אחר - בשרה.
 שרפה אונין ומחסר בפורים - בשרה. איסי הבבלי אומר:
 מחסר בפורים - פסולה. שרפה שלא רחויץ ידים ורגלים
 - פסולה. ורבי אליעזר מבשיר, שנאמר (שמות ל, ט): "בבאם
 אל אהל מועד ירחצו מים" - אין קדוש ידים ורגלים
 אלא לפנים.

ג. רבי יוסי הגלילי אומר: עולות שהקריבו אבותינו על הר
 סיני לא היה בהם הפשט ונתות אלא ממתן תורה
 ואילה. שרפת פרה והזאותיה - בכהן גדול. כל מעשיה -
 בכהן הדיוט, שנאמר (במדבר יט, ט): "ונתתם אתה אל אלעזר
 הכהן"; אותה באלעזר - שהוא סגן. ושאר כל הפרות -
 בכהן גדול; דברי רבי מאיר. רבי יוסי ורבי שמעון ורבי
 אליעזר בן יעקב אומרים: אותה באלעזר שהוא סגן. ושאר
 כל הפרות אפלו בכהן הדיוט.

ה. מצותה בארבעה בגדי לבן של כהן הדיוט. עשאה
בבגדי זהב ובבגדי חול - פסולה. שאלו תלמידיו
את רבי יוחנן בן זכאי: פרה כמה נעשית? אמר להם:
בבגדי זהב. אמרו לו: למדתנו רבנו בבגדי לבן! אמר להם:
יפה אמרתם, אם מעשה שעשו ידי, וראו עיני - שכחתי,
ששמעו אנני - על אחת כמה וכמה! ולא שלא היה יודע,
אלא שהיה מבקש לזרז את התלמידים. ויש אומרים: את
הלל הזקן שאלו, לא שלא היה יודע, אלא שהיה מבקש
לזרז את התלמידים. שהיה רבי יהושע אומר: השונה ואינו
עמל - דומה לזורע ואינו קוצר. הלומד תורה ומשכחה,
דומה לאשה שיוולדת וקוברת. רבי עקיבא אומר: זמר בה
תדירא זמר.

ה. אין שורפין שתי פרות בבת אחת. משנעשית אפר -
מביא אחרת, ושורף על גבה ואינו חושש. שרפה
בשני חצאין, זו אחר זו; רבי אומר: אומר אני בזה, שהיא
בשרה. ארע בה פסול בשחיתתה, בין קדם פסולה בין
לאחר פסולה - אינה מטמאה בגדים. בהזאתה, קדם פסולה
- אינה מטמאה בגדים. רבי שמעון אומר: בין לפני פסולה
בין לאחר פסולה - אין מטמאה בגדים, מפני שהיא נדונית
על שם סופה. אמר רבי שמעון: מצאתי חנינא בן גמלא
בציידין, ואמר: פרה שארע בה פסול, מהו? אמרתי לו:
לפני פסולה - מטמא בגדים. אחר פסולה - אינו מטמא
בגדים. אמר לי: והלא משמך אמר לי רבי אליעזר: 'בין

לפני פסולה, בין לאחר פסולה - אינה מטמאה בגדים,
מפני שהיא נדונה על שם סופה? אמרתי לו: לא אמרתי!
אבל בין אמרתי בין לא אמרתי - נראין דברי!

ו. לעולם מרבין לה עצים עד שנעשית אפר. אמר רבי
יהודה: אף בשחיו מרבים - לא היו מרבים, אלא
חבילי אזור, שאפרן מרבה ויפה. כל מעשה פרה ביום, חוץ
מאסיפת האפר והמלוי והקדוש. כל מעשיה בבהנים, חוץ
מאסיפת האפר והמלוי והקדוש. לעולם אין ממלאין ואין
מקדשין ואין מזין ממנה עד שתעשה אפר. כל מעשיה -
מלאכה פוסלת, חוץ מאסיפת אפרה והוצאת מימיה.

ו. שש מעלות לחטאת: ממלאין ומקדשין מי חטאת בכל
מקום. מזין מי חטאת ואפר חטאת בכל מקום. עם
הארץ שאמר: 'טהרתי לחטאת' - מקבלין אותו. 'כלים הקלו
טהורין לחטאת' - מקבלין הימנו. טבל לתזות ולא תזה -
אוכל בתרומתו לערב. ראו בידו מי חטאת ואפר חטאת -
עושין על גביו טהרות, ועל גבי בגדיו ועל גבי סנדליו.

ז. עם הארץ שהביא פלים לחטאתו - חבר לזקת ממנו
לחטאתו ולתרומתו. אבל הביא לתרומתו - אין
חבר לזקת ממנו לחטאתו ולתרומתו. הביא לחטאתו
ולתרומתו, של חטאת - חבר לזקת ממנו לחטאתו ולתרומתו;
של תרומה - אין חבר לזקת ממנו לחטאתו ולתרומתו.
חבר שאמר לעם הארץ: 'הביא פלים לחטאתו' - חבר

לוקח ממנו לחטאתו ולתרומתו. 'הביא לתרומתו' - אין
 חבר לוקח ממנו לחטאתו ולתרומתו. 'הביא לחטאתו
 ולתרומתו', של חטאת - חבר לוקח ממנו בין לו ובין לאחר
 לחטאתו ולתרומתו, ובלבד שלא יערים. ואם הערים - הרי
 אלו טמאין. ושל תרומה - אין חבר לוקח ממנו לחטאתו
 ולתרומתו. עם הארץ שאמר: 'כלים הקלו לחטאתי הבאתי,
 ונמלכתי עליהן לתרומתי', הואיל ונתיחדו ברשות עם הארץ
 שעה אחת - הרי אלו טמאין.

פרק חמישי

א. המביא כלי תרם לחטאת - טובל ולן על הכבשן. לן
 עד שלא טבל; רבי מטמא. רבי יוסי ברבי
 יהודה אומר: לן ואחר כך טבל, אם לא היה בחזקת
 המשתמר - טמא. לתרומה - פותח כבשן ונוטל. מצאו
 פתוח, או שנפתח אחד מהן - טמא. רבי שמעון אומר: מן
 הסדר השני. רבי יוסי אומר: מן הסדר השלישי. רבי שמעון
 בן יהודה אומר משום רבי שמעון: בית שמאי אומרים -
 מסדר השלישי. ובית הלל אומרים - מן הסדר השני. וזו
 משנה הראשונה. רבתינו אפרו: פותח ונוטל, ואינו נמנע.
 והחבר בא, אפילו לאחר שלשה ימים ונוטל. גזל חפאים
 ומצא אבק על גבי כלים - הרי זה נטל אחד מהן, כדן
 ברשות עם הארץ.

ב. מקום ששם משקעין את הנאות בטיט הדבן, וחבר עומד אף על שקועו. ועם הארץ עומד על העמוד שעומד עליו - אינו טמא אלא אותו עמוד בלבד. החבר עומד למעלה, ועם הארץ למטה - שולה ונותן לו. נאמן עם הארץ לומר: 'לא טמאתי'; מפני שהוא בחזקת המשתמר.

ג. מלא דלי לשתות וחשב עליו, עד שלא הגיע למים - יערה וצריך לנגב. אם משתגיע למים חשב עליו - יערה ואינו צריך לנגב. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אף אינו צריך לערות. שלשל דלי למדאות, ונפסק החבל מידו, אם עד שלא הגיע למים חשב עליו - יערה וצריך לנגב. עודה במים וחשב עליו - מערה ואין צריך לנגב. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אף אינו צריך לערות.

ד. שפופרת שחתכה לחטאת, רבי אליעזר אומר: מטביל, ואין צריך לטמא. רבי יהושע אומר: יטמא ויטביל. כנס לתוכה מי חטאת ואפר חטאת, אם עד שלא יטבילנה - טמא. ורבי שמעון מטהר. ומעשה באחד שחתך שפופרת בבית שערים, והיה רבי שמעון מטהר וחכמים מטמאין.

ה. חבל פשרין לקדש, חוץ מן החרש שוטה וקטן. רבי יהודה מבשיר בקטן. רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקא אומר: חרש שוטה וקטן שקדשו, ואחרים רואין אותן קדושין - בשר. טומטום - קדושו פסול, מפני

שהוא ספק ערל, והערל פסול לקדש. אנדרונינוס - קדוש
בשר. ורבי יהודה פוסל, מפני שהוא ספק אשה. אשה
פסולה לקדש.

ו. שולי כלי עץ, כלי עצם, וכלי זכוכית - אין מקדשין
בהן. מגופה שהתקינה לכלי - בשרה לקדש בה.
ביצת הנעמית - בשרה לקדש בה. החוקק אמת המים
ועשה בה בית קבול, אף על פי שתלויה המים וחברוהו
- אין ממלאין בה, ואין מקדשין בה, ואין מזין ממנה, ואינה
צריכה צמיד פתיל, ואין פוסלת את המקנה. תלושה וחברה,
וחשב עליה אחר תלישתה - ממלאין בה, ומקדשין בה,
ומזין הימנה, וצריכה צמיד פתיל, ופוסלת את המקנה.

ז. מעין היורד למבתשת ומבקש לקדש בה - מפסיק ומנגב,
וחוזר וממשיך את המים ומקדש. שקת שנממיות
סובבות אותה, אם היו מעורבות בשפופרת הנוד - קדוש
אחד לבדן. ואם לאו - צריכה קדוש לכל אחד ואחד. רבי
יהודה אומר משום רבי אליעזר: עשה לה עטרה של טיט,
כדי שילכו מים לשם, בין שנפלת עמה ובין שאין נפלת
עמה - בשרה. השקת של טיט, אם נפלת עמה - בשרה.
ואם לאו - פסולה.

ח. שתי אבנים שהקיפן זו לזו ועשאן שקת, וכן שתי ערבות,
וכן השקת שנחלקה לשנים; אמר רבי יוסי: בזו
הלכה קפצתי לפני רבי עקיבא, ואמרתי לפניו: שתיהן אינן

מקדשות! שהמים שבסדק אינן אגורין בכלי. ואם נגע בספוג
שהמים חוצה לו - פסולה. ואם לא נפל אלא לתוך מקדשין
- נוטלן וסוחטן, והמים בשרין.

פרק שישי

א. תהולך לקדש - הרי זה נוטל מפתח ופותח, וקרום
וחופר, וסלם ומוליך ממקום למקום - פשר,
מפני שהוא עוסק עם הקדוש. ואם משהוציא את האפר,
הגוף את הקלת אחריו - פסול, מפני שעושה עמה מלאכה.
קרום עלי וית, אם בשביל שיכנים בשפופרת - פשר. אם
בשביל שלא תחזיק אפר הרבה - פסול. וקפה בארץ או
שנתנה לעומדין בצדו, אם יש שם שומרים - פשר. אם
אין שם שומרים - פסול. נטל את האפר וראהו שהוא
מרבה, והחזירו - פשר. נתן את האפר, וראהו שהוא מרבה
- נוטל הימנו והולך ומקדש למקום אחר. נשבה הרוח את
האפר ונתנו על גבי המים, מנגב ומקדש בו - פשר. נתנה
לקדש; רבי מאיר ורבי שמעון אומרים: מנגב ומקדש.
וחכמים אומרים: כל שנגע במים - אין מקדשין בו.

ב. זלף בידו וברגלו ובתריסין של שקת - פסול, מפני שלא
נתמלא בכלי. אבל חבית שנשברה וזלפה בידו
וברגלו, ובתריסין של שקת - פשר, מפני שנתמלא בכלי.

נתן את האפר ואחר כך נתן את הפנים - פסול ורבי שמעון מכשיר. ומודה רבי שמעון, שאם נתן את הפנים ואחר כך נתן את האפר, וראה שהוא מרבה, והוסיף עליו מים אחרים - צריך קדוש שני, שאין מי חטאת עושין מי חטאת אלא עם מתן אפר.

ג. ה"ה עומד ומקדש והרתית, או שעף, או שדחאו חברו, או שדחתו הרוח, ובא אחר וקדש - הרי זה פסול, שנאמר (במדבר יט, יז): "ולקחו לטמא" - עד שיהא מתכוון למלוי לקדוש ולהזאה. מלא לעצמו באחת ידו, ועשה מלאכה באחת ידו; קדש לעצמו באחת ידו ועשה מלאכה באחת ידו - פסול. מלא לאחר באחת ידו, ועשה מלאכה באחת ידו - פסול. קדש לאחר באחת ידו ועשה מלאכה באחת ידו - פשר. אמר רבי שמעון: אימתי? בזמן שיש שם שומרים! אין שם שומרים - קדוש לאחרים בקדוש לעצמו. מלא לעצמו בשתי ידיו באחת, בקדוש אחד - פשר. בשני קדושין - פסול. קדש לעצמו בשתי ידיו באחת, בקדוש אחד - פשר. ובשני קדושין - פסול. מלא וקדש, קדש ומלא בשתי ידיו באחת - שניהן פסולין. מלא לאחר בשתי ידיו באחת, בקדוש אחד - פשר. בשני קדושין - פסול. קדש לאחר בשתי ידיו באחת, בין בקדוש אחד בין בשני קדושין - פשר. מלא וקדש, קדש ומלא בשתי ידיו באחת - הקדוש פשר והמלוי פסול. זה הכלל: כל מלאכה שיש עמה מלוי, בין לו ובין לאחר - פסול. וכל מלאכה שאין עמה מלוי - שולו פסול ושל אחר פשר.

ה. כל דבר שבידו ועשה מלאכה, בין שיש שם שומרין ובין שאין שם שומרין - פסול. כל דבר שבידו ולא עשה מלאכה, אם יש שם שומרין - בשר. אין שם שומרין - פסול. מלא לו ולאחר בשתי ידיו באחת - בקץ פסולין. קדש לו ולאחר בשתי ידיו באחת, שרץ - פסול. ושל חברו - בשר. קדש לו ומלא לאחר בשתי ידיו באחת - שניהם פסולין. מלא לו וקדש לאחר בשתי ידיו באחת - שרץ פסול ושל אחר - בשר. מלא לעצמו בשתי ידיו זה אחר זה, הראשון - פסול. והשני - בשר. קדש לעצמו בשתי ידיו זה אחר זה, הראשון - בשר. והשני - פסול. קדש ומלא לעצמו בשתי ידיו, זה אחר זה - שניהם בשרין. מלא וקדש לעצמו בשתי ידיו, זה אחר זה - שניהם פסולין. מלא לאחר בשתי ידיו, זה אחר זה, קדש לאחר בשתי ידיו זה אחר זה, מלא וקדש, קדש ומלא לאחר בשתי ידיו זה אחר זה - בקץ בשרים. מלא לו ולאחר בשתי ידיו זה אחר זה, שרץ - פסול. ושל חברו - בשר. קדש לו ולאחר בשתי ידיו זה אחר זה, שניהם בשרין. מלא לו וקדש לאחר בשתי ידיו, זה אחר זה, שרץ - פסול. ושל חברו - בשר. קדש לו ומלא לאחר בשתי ידיו, זה אחר זה - שניהם בשרין.

ה. מלא לי ואמלא לך - האחרון בשר. קדש לי ואקדש לך - הראשון בשר. מלא לי ואקדש לך - שניהם פסולין. קדש לי ואמלא לך - שניהם בשרים. מלא לי

ואמלא לה. קדש לי ואקדש לה - בקץ פסולין. מלא לי
ואמלא לה. אקדש לה וקדש לי - הראשון והאחרון פסולין,
והאמצעים - בשרין. קדש לי ואקדש לה, מלא לי ואמלא
לה, הראשון והאחרון - בשר. והאמצעים - פסולים. קדש
לי ואקדש לה, אמלא לה ומלא לי. הראשון והאחרון -
בשר. והאמצעים - פסולין. מלא לי ואקדש לה. קדש לי
ואמלא לה - אינו בשר אלא האחרון. מלא לי ואקדש לה.
אמלא לה וקדש לי - בקץ פסולין. קדש לי ואמלא לה.
מלא לי ואקדש לה - אין בשר אלא ראשון. קדש לי
ואמלא לה. אקדש לה ומלא לי - בקם בשרים. ואם יש
שם שומרין - בקץ בשרים.

פרק שביעי

א. מלא חמש חביות לקדש לאחר, הנה מוציא כל אחת
ואחת ושופך, אם משהוציא הגיף את תדלת אחריו
- פסול, מפני שעושה עמו מלאכה. ואם יש שם שומרים
- לא פסל אלא מה שבידו בלבד. לקדשם חמשה קדושין,
הנה מוציא לכל אחד ואחד, ושופך את האחרונה והגיף
את תדלת אחריו, בין יש שם שומרין בין אין שם שומרין,
זו שהגיף את תדלת עמה - פסולה, וזו שלא הגיף את
תדלת עמה - בשרה.

ב. הִיָּתָה חֲבִיתוֹ מְנַחֶת לְפָנָיו, וְאָמַר לוֹ חֲבֵרוֹ: תֵּן לִי, וְנָתַן לוֹ - שְׁנִיָּהֶן פְּסוּלִין. וְאִם אָמַר לוֹ: 'טוֹל לָךְ'! שָׁלוּ - פְּסוּל. וְשָׁל חֲבֵרוֹ - בָּשָׂר. הָיוּ לְפָנָיו שְׁתֵּי חֲבִיּוֹת, וְאָמַר לוֹ לְחֲבֵרוֹ: 'תֵּן לִי'! וְנָתַן לוֹ, שָׁלוּ - פְּסוּל. וְשָׁל אַחֵר - בָּשָׂר. וְאִם אָמַר לוֹ: 'טוֹל לָךְ' - שְׁנִיָּהֶן בָּשָׂרִין.

ג. הַמְּמַלֵּא לוֹ וְלַחֲטָאֵת, מְמַלֵּא אֶת שָׁלוֹ תַּחֲקָה וְאַחֵר בָּךְ מְמַלֵּא אֶת שָׁל חֲטָאֵת. הָיָה מְבַקֵּשׁ לְשִׁתּוֹת, וְאִי אֶפְשָׁר לוֹ אֲלֵא אִם בֵּן הָיוּ שְׁנִיָּהֶן בְּאִיסָל, בֵּין שְׁמַלֵּא אֶת שָׁלוֹ תַּחֲקָה וְאַחֵר בָּךְ מַלֵּא אֶת שָׁל חֲטָאֵת, בֵּין שְׁמַלֵּא אֶת שָׁל חֲטָאֵת תַּחֲקָה וְאַחֵר בָּךְ מַלֵּא אֶת שָׁלוֹ - שָׁלוּ בָּשָׂר. נוֹתֵן שָׁלוֹ לְאַחֲרָיו וְשָׁל חֲטָאֵת לְפָנָיו, וְאִם נָתַן שָׁל חֲטָאֵת לְאַחֲרָיו - פְּסוּל.

ד. הַמּוֹלִיךְ אֶת הַחֶבֶל לְבָעֲלִים, בְּדֶרֶכוֹ - בָּשָׂר. וְשָׁל בְּדֶרֶכוֹ - פְּסוּל. הִלָּכָה זֶה עָלוּ עָלֶיהָ בְּנֵי אִסְיָא שְׁלֹשָׁה רִגְלִים לִיבְנָה, בְּרִגְלֵי הַשְּׁלִישִׁי הַבָּשִׂירָה לָהֶן. אָמַר לָהֶן רַבִּי יוֹסִי: לֹא לָזֶה הוֹרוּ, אֲלֵא ל'מַעֲלָה אֶת הַחֶבֶל וְחֹזֵר וְכֹנֵן בְּאַחֲרוֹנָה' הוֹרוּ לוֹ, שֶׁהוּא בָּשָׂר לְשַׁעֲבֵר, וּפְסוּל לְעֵתִיד לָבֵא.

ה. מִי שֶׁהָיָה הוּא וּמִיָּמֹיו בְּאֶהֱלֵי הַמֵּת וּמִיָּמֹיו מִקְפִּין צָמִיד פְּתִיל, הוּא בִּפְנֵים וּמִיָּמֹיו מִבְּחוּץ, בָּשֶׂם שֶׁהוּא טָמֵא - בָּךְ מִיָּמֹיו טָמֵאִין. הוּא מִבְּחוּץ וּמִיָּמֹיו מִבְּפָנִים, בָּשֶׂם שֶׁהוּא טָהוֹר - בָּךְ מִיָּמֹיו טָהוֹרִין. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: וְלָזֶה אוֹמְרִין: 'שְׁמוֹר עֲצֻמָּךְ! שִׁיְהוּ מִיָּמֶיךָ טָהוֹרִין'.

ו. מי שֶׁהָיוּ מִיָּמָיו עַל כְּתָפָיו - וּמֵאַנָּה בְּפָנָיו, וְחִלְצָה בְּפָנָיו, וְהִרְצָה סֵלַע לְאַחֵר, וְהִרְאָה דֶּרֶךְ לְאַחֵר. אִם עָמַד - פָּסוּל. אִם לֹא עָמַד - כָּשֵׁר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: זֶה הַכֶּלֶל: דָּבָר שֶׁהוּא מְשׁוּם מְלֹאכָה, בֵּין שֶׁעָמַד וּבֵין שֶׁלֹּא עָמַד - פָּסוּל. דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מְשׁוּם מְלֹאכָה: עָמַד - פָּסוּל. לֹא עָמַד - כָּשֵׁר.

ז. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הַמוֹסֵר אֶת מִיָּמָיו לְטָמֵא, וְעָשׂוֹ בְּעָלִים מְלֹאכָה - פָּסוּלִין. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מְשָׁמוּ: עָשָׂה טָמֵא מְלֹאכָה - כָּשֵׁרִין, מִפְּנֵי שֶׁהֵן בְּרִשּׁוֹת הַבְּעָלִים. עָשׂוֹ הַבְּעָלִים מְלֹאכָה - פָּסוּלִין, מִפְּנֵי שֶׁהֵן בְּרִשּׁוֹת הַטָּמֵא.

ח. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: הַפוֹרֵץ עַל מִנֵּת לְגֹדֶר, וְהִתְנָה עֲמוֹ, אָפַּי עַל פִּי שֶׁגֹּדֶר - כָּשֵׁר. וְכֵן הָיָה רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: הָאוֹכֵל עַל מִנֵּת לְקַצֵּץ, וְהִתְנָה עֲמוֹ, אָפַּי עַל פִּי שֶׁקָּצַץ - כָּשֵׁר.

ט. הַשּׁוֹרֵף אֶת הַפָּרָה, וּפְרִים, וְהַמְשִׁלָּת אֶת הַשְּׁעִיר - מְטַמְּאִין בְּגָדִים. פָּרָה וּפְרִים וְשְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלָּח עֶצְמוֹ - אֵין מְטַמְּאִין בְּגָדִים. אֲבָל מְטַמְּאִין אוֹכְלִין וּמִשְׁקִין; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: פָּרָה, וּפְרִים הַנִּשְׂרָפִים - מְטַמְּאִין אוֹכְלִין וּמִשְׁקִין. שְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלָּח - אֵין מְטַמְּאִין אוֹכְלִין וּמִשְׁקִין. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: פָּרָה מְטַמְּאָה אוֹכְלִין וּמִשְׁקִין, שֶׁהִיתָה לָּהּ שְׁעַת הַכָּשֵׁר. פְּרִים הַנִּשְׂרָפִים וְשְׁעִירִים הַנִּשְׂרָפִים - אֵין מְטַמְּאִין אוֹכְלִין וּמִשְׁקִין, שֶׁלֹּא הִיתָה לָּהֶם

שַׁעַת הַבֶּשֶׁר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: פָּרָה, בֵּינוֹן שִׁשְׁחָטָה -
מְטַמְּאָה בְּמִשָּׁא, בְּאַפְרָה.

פֶּרֶק שְׁמִינִי

א. יֵשׁ כָּאֵן שֶׁהוּא אוֹמֵר: מְטַמְּאִידָּ לֹא טַמְּאוּנִי וְאַתָּה טַמְּאִתָּנִי.
בֵּיצֵד? גִּסְטָרָא שֶׁהִיא מְלָאָה מִשְׁקִין טְהוּרִים, וְגִסְטָרָא
טַמְּאָה בְּפוּיָה עַל פִּיהָ, צִפּוֹ מִשְׁקִין מִן הַתַּחְתּוֹנָה, גִּסְטָא
בְּאוּיר הָעֲלִיוֹנָה, וְחִזְרוּ וְטַמְּאוּ אֶת הַתַּחְתּוֹנָה, הֲרִי זֶה אוֹמֵר:
מְטַמְּאִידָּ לֹא טַמְּאוּנִי וְאַתָּה טַמְּאִתָּנִי:

ב. זָב שֶׁיָּשָׁב עַל גִּבִּי אָבֵן מְסָמָא, אוֹכְלִין וּמִשְׁקִין שֶׁתַּחְתּוֹ
- טְהוּרִין. מִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב שֶׁתַּחְתּוֹ - טַמְּאִים. הֲרִי זֶה
אוֹמֵר: מְטַמְּאִידָּ לֹא טַמְּאוּנִי וְאַתָּה טַמְּאִתָּנִי:

ג. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: יֵשׁ כָּאֵן שֶׁהוּא אוֹמֵר: מְטַמְּאִי מְטַמְּאִידָּ
לֹא טַמְּאוּנִי וְאַתָּה טַמְּאִתָּנִי. בֵּיצֵד? קַעֲרָה וְאַחֲזִרִי
טַמְּאִין, וְנִתְּנָה עַל גִּבִּי טַבָּלָא, וְכִכָּר שֶׁל תְּרוּמָה עַל גִּבִּי
הַטַּבָּלָא, וְצִפּוֹ מִשְׁקִין מִתּוֹכָהּ וְנִגְעוּ מֵאַחֲזִרְיָה, גִּסְטָאוֹ תַּחְתִּיהָ
וְטַמְּאוּ אֶת הַכִּכָּר, הֲרִי זֶה אוֹמֵר: מְטַמְּאִי לֹא טַמְּאוּנִי
וְאַתָּה טַמְּאִתָּנִי. יֵשׁ כָּאֵן שֶׁהוּא אוֹמֵר: טַמְּאִנִּי וְטַמְּאִתּוֹ.
בֵּיצֵד? טָבֹול יוֹם שְׁתֵּיהֶם בִּידוֹ קָמַח שֶׁל תְּרוּמָה, וּמִשְׁקִין
שֶׁל חֲזִין טְהוּרִין, וּבִלְלָן זֶה בָּזָה - טַמְּאִין, הֲרִי זֶה אוֹמֵר:
טַמְּאִנִּי וְטַמְּאִתּוֹ:

ה. קדרה שהיא מלאה משקין טהורין ותרמוסין טמאין פחותין מבביצה נתונין בתוכה. נפחתו ונעשו בביצה - טמאין. הרי זה אומר: טמאני וטמאתיו. טהור שנפל על ראשו ועל רבו שלשה לוגין מים שאובין, אפלו הוא טהור והן טהורין - טמאהו ונטמאו. הרי זה אומר: טמאני וטמאתיו:

ה. ויש כּאן שהוא אומר: טמאני וטהרתיו. ביצד? מטלית ששלאה על הקפה מטמאה אחד ופוסלת אחד. הפרישה מן הקפה - הקפה מטמאה אחד ופוסלת אחת, ומטלית טהורה. הרי זה אומר: טמאני וטהרתיו:

ו. ויש כּאן שהוא אומר טהרני וטמאתיו. ביצד? מקוה שיש בו ארבעים סאה מכוונות, ירד וטבל בתוכה - הוא טהור, ומקוה - טמא. הרי זה אומר: טהרני וטמאתיו.

ז. יש כּאן שהוא אומר: טהרני וטהרתיו. ביצד? תבה שהיא טמאה מדרס, והביא מסמר שהיה טמא, וקבעו בה - טהורה התבה וטהורה המסמר, הרי זה אומר: טהרני וטהרתיו: טהור שהזה על הטמא - טהור המזה ונטהר הטמא, הרי זה אומר: טהרני וטהרתיו. שלשה מקנאות, בזה עשרים סאה, ובזה עשרים סאה, ובזה עשרים סאה מים שאובין, ושאובין מן הצד, ירדו שלשה וטבלו בהן ונתערבו - המקנאות טהורין והטובלין טהורין, הרי זה אומר: טהרני וטהרתיו:

פרק תשיעי

א. כל הנְהָרוֹת בְּשֵׁרִין לְקֹדֶשׁ בָּהֶם מִי חֲטָאת. וּמוֹדָה רַבִּי יְהוּדָה בְּמַעֲיָן הַיּוֹצֵא מִמָּקוֹם אֶחָד, וּמִתְפָּרֵד לְשֵׁנִי מְקוֹמוֹת, וְחוֹזֵר וּמִתְעַרֵּב בְּמָקוֹם אֶחָד - בָּשֵׁר. וְכֵן הָיָה רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מִמָּלֵא אָדָם חֲבִית מִמַּעֲיָן זֶה, וְחֲבִית מִמַּעֲיָן זֶה, וְנוֹתֵן בְּשִׁקְתָּ אַחַת וּמְקַדֵּשׁ. וְכֵן הָיָה רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מִמָּלֵא אָדָם צְלוֹחִית מִחֲבִית זוּ וְצְלוֹחִית מִחֲבִית זוּ, וְנוֹתֵן בְּשִׁקְתָּ אַחַת וּמְקַדֵּשׁ. וְכֵן הָיָה רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: יוֹרֵדֶת הַצִּלְמִין - פְּסוּלָה, מִפְּנֵי שְׂכֻזָּה בַּשְּׁעֵת פּוֹלְמוֹס. אָמְרוּ לוֹ: וְהֵלֵא כָּל מִימֵי בְּרֵאשִׁית בְּזָבוּ בַּשְּׁעֵת פּוֹלְמוֹס. שְׁלוּחַ הִיתָה נִמְלָה מִהֶחֱכָת בּוֹ. מַעֲיָן שֶׁהָיָה יוֹצֵא בְּשָׁנָה זוּ מִצֵּד זוּ וּשְׁנָה אַחֲרֵת מִצֵּד זֶה, אוֹ שֶׁהוּא רָבָה מִיָּמוֹת הַנָּשָׁמִים וּמִתְמַעֵט בִּיָּמוֹת הַחֲמָה - בָּשֵׁר:

ב. תָּבֵל שְׁוִין בְּבֹאֵר שֶׁיֵּרֵד לְתוֹכָהּ שֵׁטֶף שֶׁל מִימֵי גִשְׁמִים, שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהַמְתִּין עַד שֶׁיִּחְזְרוּ הַמַּיִם לְכִמּוֹת שֶׁהָיוּ. מַעֲיָן שֶׁיּוֹצֵא בִּתְחִלָּה, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: צָרִיךְ לְבַרֵּר. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין צָרִיךְ לְבַרֵּר. הִיתָה חֲבִיתוֹ מִנְּחַת לְפָנָיו וְיֵרֵד לְתוֹכָהּ שֵׁטֶף שֶׁל מִימֵי גִשְׁמִים - פְּסוּלָה. (נֵרֵד לְתוֹכָהּ טַל - פְּסוּל). יֵרֵד לְתוֹכָהּ טַל בְּעִילָהּ, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יִנִּיחָנָה בַּחֲמָה וְהַטַּל עוֹלָה. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין הַטַּל עוֹלָה אֶלָּא מִן הַפְּרוֹת בְּלִבָּד:

ג. מִי חֲטָאת שֶׁנִּפְּלוּ לְתוֹכָן מִי מַעֲיָן וּמִי מִקְוָה וּמִי פְּרוֹת, אִם רֹב מִי חֲטָאת - מְטַמְּאִין בְּמִשְׁאָה, אִם רֹב מִי

פרות - אין מטמאין במשא, מחצה על מחצה - מטמאין במשא. בין כך ובין כך - פסול להזות מהן. אמר רבי: אם בדברי רבי אליעזר הוצאה כל שהוא - בשרה, תציה מן הכשר ותציה מן הפסול - הוצאה מטהרת בכל שהוא:

ה. גפיל לתוכן עכשוי, שובאי, שובאי, דג, וצפרדע, ונתבקעו ונשתנו מראיהן - פסולין. לא נתבקעו ולא נשתנו מראיהן - בשרין. רבי יהודה אומר: אף על פי שלא נתבקעו ולא נשתנו מראיהן - פסולין, מפני שהן מוררין. והכל מודים בחגב - שהוא פסול, שהוא מורר. והכל מודים בבקיענה - שאינה פוסלת. רבי יוסי ורבי שמעון אומרים: גראין דברי רבן גמליאל בנחש, ובדבריו אנו מורים. אמר רבי יהודה: והלא אין דברי רבי אליעזר בפרה אף לא להקל, שרבי אליעזר אומר: בשרה, ורבי יהושע אומר: בשישתה - פסול מפני משקה פיו, ואם גרגר - בשר:

ה. מי חטאת שנשתנו מראיהן מחמת עצמן - בשרין. נשתנו מראיהן מחמת עשן, או שנפל לתוכן סמים, קוץ, ופואה - פסולין. זה הכלל: כל הפוסל בשנוי מראה במעין - פוסל בצלוחית. אפר חטאת שנשתנו מראיהן מחמת עצמן ומחמת עשן - בשר. נשתנו מחמת אבק, או שנפל לתוכן סיד וגפסית - פסול. מי חטאת שהגלדו וחזרו ונמוחו - בשרים. המחן באור - פסולין. ובחמה - בשרין. אמר רבי אלעזר ברבי צדוק: דבר שמטמינים בו לשבת - בשרין,

וְדָבָר שֶׁאֵין מִטְּמִינִים בּוֹ לַשַּׁבָּת, לְחֻטָּאת - פְּסוּלִין. הַמִּים
הַנִּמְשָׁכִין - בְּשָׂרִין. וְהַנִּזְרָקִין - פְּסוּלִין:

ו. לֹא יִטּוֹל אָדָם מִי חֻטָּאת וְאַפֵּר חֻטָּאת וְהוּא רוֹכֵב עַל
גָּבִי חֲבֵרוֹ, אוֹ עַל גָּבִי בַּהֲמָה, מְקוֹם שֶׁאֵין רִגְלָיו
נוֹגְעוֹת בָּאָרֶץ. אֲבָל מַעֲבִירָן הוּא בַּנָּשֶׁר וְאִינוֹ חוֹשֵׁשׁ. אֶחָד
הַיֵּרֶדֶן וְאֶחָד כָּל הַנְּהָרוֹת. חֲנִינָא בֶּן עֲקֵבִיא אוֹמֵר: לֹא אָמְרוּ
אֵלָּא בִּירְדֵּן לְבַד.

פֶּרֶק עֲשִׂירִי

א. מִי חֻטָּאת וְאַפֵּר חֻטָּאת הַמְּקַדְּשִׁין, בֵּין טִמְאִין וּבֵין
טְהוֹרִין - מִטְּמִאִין אֶת הַיָּדִים לְתִירוּמָה, בְּמִנְעַ
וּבְמִשָּׁא. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אוֹמֵר: מִי חֻטָּאת שֶׁנִּטְמָאוּ -
הָרִי הֵן כְּאַפֵּר מְקַלָּה. אֲפֹר כְּשֶׁר שְׁנַתְּעָרֵב בְּמִים פְּסוּלִין
- מִטְּמִאִין אֶת הַכֶּהֱן וְאֶת הַתְּרוּמָה. רַבִּי יַעֲקֹב אוֹמֵר:
מִטְּמִאִין הֵן מִשּׁוּם מִשְׁקָה.

ב. כָּל תְּרֵאוֹי לִיטְמָא טִמְא מֵת, אֲפִלּוּ טִמְא - אִינוֹ מְדַף,
וְכָל שֶׁאִינוֹ מְדַף לְתִירוּמָה - אִינוֹ מְדַף לְחֻטָּאת. וְלֹא
חִדְּשׁוּ טִמְאָה בְּחֻטָּאת; וְדָבָרִי רַבִּי אֶלְיעֶזֶר. מַעֲשֶׂה בְּשִׁמְעִיָּה
אִישׁ בֶּפֶר עוֹתָנִי, שֶׁהָיָה בִּידּוֹ לָגִין מְלֵא מִי חֻטָּאת, וְהִגִּיף
אֶת הַדָּלֶת שֶׁמִּפְתָּח טִמְא טִמְא-מֵת תְּלוּיָה בָּהּ, וּבֹא וְשָׂאֵל

את רבן יוחנן בן זכאי, ואמר לו: שמעיה! צא וזהה את מימיה. ורבי יהושע אומר: אפילו טהור יש לו מדף. ומעשה ברבי ישמעאל שהיה מהלך בדרך אחר רבי יהושע, אמר לו: הטהור לחטאת שהסיט את המפתח שהוא טהור לתרומה, מהו, טמא או טהור? אמר לו: טמא. למה? שפא היתה בה טמאה ישנה, או שפא ישבח ויסיט את הדבר הטמא. אמר לו: וכי אינו אלא שהסיטו, אבל נראין דבריו בדבר הראוי לטמא מדף, שפא היתה בה טמאה ישנה, או שפא ישבח ויסיט את הדבר הטמא. השיאו לדבר אחר, אמר לו: ישמעאל אחי! היאך אתה קורא "כי טובים דודים מנין" (שיר תשירים א, ב), או "כי טובים דודים מנין". אמר לו: טובים דודים מנין. אמר לו: אין הדבר בן, שהרי חברו מלמד עליו - "לרית שמניך טובים". וחכמים אומרים: הטמא - מדף, וטהור - אינו מדף. הטמא שאמרו טמא מת, ולא טמא מדף, טמא טמא מת ולא מדף. רבי אומר: טהור לחטאת שהסיט את רקו ומימי רגליו של טהור לתרומה - טמא. הסיט את דמו - טהור. הסיט את השרץ ואת שכבת זרע, רבי אליעזר מטהר ורבי יהושע מטמא:

ג. קלל של חטאת שנתנו על גבי השרץ, רבי אליעזר מטהר וחכמים מטמאין. בפה דברים אמורים? בזמן שאם ינטל השרץ והקלל מסיט, אבל אם ינטל השרץ והקלל עומד, ואפילו מת ונבלה נוגעין מאחוריו - טהור. נתנו על גבי משקב ומושב, ועל גבי חרס הטמא - טמא.

נתנו על גבי אוכלין ומשקים, או על גבי ספר תורה, רבי יוסי מטהר וחכמים מטמאין. העבירו על גבי תנור ועל גבי נבלה ועל גבי השרץ, רבי עקיבא מטמא. ומודה רבי עקיבא הזאה שהעבירה על גבי כלי חרס - טמא, או על גבי משכב ומושב - טמא, שהיא טהורה, שאין לה דבר שמטמא מלמעלה בלמטה אלא בזית מן המת ושאר כל המאהילין:

ה. קלל של חטאת וקלל של תרומה שנגעו זה בזה - שניהן טהורין. רבי יהושע אומר: של חטאת טמא. במה דברים אמורים? בשל אבן, אבל בשל חרס הכל מודים בשל חטאת שהוא טמא:

ה. קלל של חטאת ולגין של תרומה שנגעו זה בזה - שניהן טהורין. בשתי ידיו - שניהן טמאין. בשני גירות - שניהן טהורין. רבי יהושע אומר: של חטאת - טמא, שרבי יהושע אומר: זה הכלל, כל המטמא מי חטאת במגע - מטמא במשא, וכל שאינו מטמא מי חטאת במגע - אינו מטמא במשא:

פרק אחר עשר

א. אזור המכשר וכלים הטהורים לחטאת - נצולין בצמיד פתיל. כל ספק טהור לתרומה - טהור לחטאת.

כָּל הַתְּלוּי לַתְּרוּמָה - נִשְׁפָּךְ לַחֲטָאת. וְאִם עָשָׂה עַל גִּבּוֹ
 טְהוֹרוֹת תְּלוּיוֹת, חוּץ מִן הַיָּדִים, מִפְּנֵי שֶׁסָּפַק מִים - טְהוֹר.
 הֶרְעָדוֹת - טְהוֹר לַתְּרוּמָה וְטָמֵא לַחֲטָאת. הֶרְפָּפוֹת - טְהוֹרוֹת
 לַקֹּדֶשׁ לַתְּרוּמָה וְלַחֲטָאת. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הֶרְעָדוֹת -
 טָמְאוֹת לַחֲטָאת וְטְהוֹרוֹת לַקֹּדֶשׁ וְלַתְּרוּמָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה:
 אֵף אֲנִי כֹךְ אֹמְרָתִי, אֲבָל חֲבֵרֵי גִזְרוּ עָלַי שְׁאֵתֶיהָ מוֹדָה
 בָּהֶם בְּטַהֲרָה:

ב. דְּבִלָּה שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנִּפְלָה לְתוֹךְ מִי חֲטָאת, נִטְלָה וְאֵכְלָה,
 אִם אֵין בָּהּ כְּפִיצָה בֵּין טְהוֹרָה בֵּין טָמֵאָה - טְהוֹר.
 אִם יֵשׁ בָּהּ כְּפִיצָה, בְּטָמֵאָה - טָמֵא, וּבְטְהוֹרָה - טְהוֹר,
 שְׁאִם בֶּן אֵין טְהוֹרָה לַחֲטָאת, שְׁאֵנִי אוֹמֵר: נִטְמָא הַמָּזָה
 בַּמִּים וְחִזּוֹר הַמָּזָה וְטָמֵא אֶת הַמִּים. נִטְמָא הָאֻזֹּב וְחִזּוֹר
 הָאֻזֹּב וְטָמֵא אֶת הַמִּים. אָמַר רַבִּי מֵאִיר: בְּמָה דְּבָרִים
 אֲמוּרִים? בְּזִמְנָן שֶׁתַּחֲבִּיהַ בְּכוּשׁ אוֹ בְּקִיסָם, אֲבָל נָטַל בְּיָדוֹ
 - נִטְמָא וְטָמֵא אֶת מִי חֲטָאת. רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמְרִים:
 אֵין הַטְּהוֹר לַתְּרוּמָה מְטָמֵא אֶת מִי חֲטָאת, וְאֵת אֶפֶר
 חֲטָאת, וְאֵת הַמָּזָה מִי חֲטָאת:

ג. כָּל הַטָּעוֹן בִּיאַת מִים, בֵּין מִדְּבָרֵי תוֹרָה בֵּין מִדְּבָרֵי
 סוֹפְרִים, קֹדֶם לְבִיאָתוֹ בַּמִּים - מְטָמֵא אֶת מִי חֲטָאת,
 וְאֵת אֶפֶר חֲטָאת, וְאֵת הַמָּזָה מִי חֲטָאת בְּמַנְעַ וּבְמִשְׁא. רַבִּי
 אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי טַרְפוֹן: נוֹטַל טָמֵא בָּלִים הַטְּהוֹרִים
 לַחֲטָאת בְּאֶסֶל וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ:

ה. **אֲזוּב** שֶׁל אֲשֶׁרָה וְשֶׁל עֲבֹדַת פּוֹכְבִּים וְשֶׁל עִיר הַנִּגְדַּחַת - פָּסוּל. וְשֶׁל תְּרוּמָה טְמֵאָה - לֹא יִזָּה, וְאִם הִזָּה - פָּסוּל. וְשֶׁל תְּרוּמָה טְהוֹרָה - לֹא יִזָּה, וְאִם הִזָּה - כָּשֶׁר. אֵין מִזִּין, לֹא בַתְּמָרוֹת, לֹא בַּיּוֹנְקוֹת, וְאִם הִזָּה בַּיּוֹנְקוֹת וְנִכְנָם לְמִקְדָּשׁ - פָּטוּר. בַּתְּמָרוֹת וְנִכְנָם לְמִקְדָּשׁ - חֵיב; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: בַּתְּמָרוֹת וְנִכְנָם לְמִקְדָּשׁ - פָּטוּר. בַּיּוֹנְקוֹת וְנִכְנָם לְמִקְדָּשׁ - חֵיב. אֵלּוּ הֵן הַיּוֹנְקוֹת: גִּבְעוּלִין שֶׁאֵין גָּמְרוּ. תְּמָרוֹת שֶׁאֵין הֵנְצוּ כָּל עֵקֶר; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: תְּמָרוֹת גִּבְעוּלִין שֶׁאֵין גָּמְרוּ, וַיּוֹנְקוֹת שֶׁאֵין הֵנְצוּ כָּל עֵקֶר. לֹא נִחְלְקוּ עַל הַלֵּכָה אֶלָּא עַל הַחֲשׁוֹן (שְׂרָבִי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: שׁוֹרְפִין עֲלֵיהֶן אֶת הַתְּרוּמָה וְאֵין חֵיבִין עֲלֵיהֶן עַל טְמֵאָה מִקְדָּשׁ). הַנִּלְקָט לַחֲטָאֵת כִּנְלָקַט לְאוֹכְלִין; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה (וְרַבִּי יוֹסִי) וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמְרִים: כִּנְלָקַט לְעֻצִּים:

פָּרֶק שְׁנַיִם עָשָׂר

א. **אֲזוּב**, אֵימַתִּי כָּשֶׁר לְהִזּוֹת? מִשְׁיָשִׁיר אֶת נֵצוֹ. הִזָּה בּוֹ עַד שֶׁאֵין הַשִּׁיר אֶת נֵצוֹ, רַבִּי פּוֹסֵל, וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן מְכַשִּׁיר. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אֲזוּב שֶׁתַּחֲלָתוֹ שְׁנַיִם וַשִּׁירָיו אֶחָד - הוּא פָּסוּל:

ב. גִּרְדוּמִי אֲזוּב - כָּשֶׁרִין. וְגִרְדוּמִי צִיצִית - כָּשֶׁרִין. יָרֵד וְטָבַל וְעָלָה, אִם יֵשׁ עָלָיו שֵׁטֶף שֶׁל מִימֵי גְשָׁמִים

והזה - הוצאתו פסולה. ואם יש עליו משקה טופח - הוצאתו כשרה. רבי יהודה אומר: אם יש עליו משקה מרגליות והזה - הוצאתו פסולה. אזור שהטביל עצו עם גבעוליו, אף על פי שמוזה והמים שופעים מן העץ לגבעול - כשר בדרבנן, ואינו חושש שמא מן העץ יצא. אזור שהטביל מקצתו, רבי יהודה מכשיר, שרבי יהודה אומר: מטביל קצתו וחוזר מטביל עליו עד שיטביל את כלו. הטביל את כלו - לא יזה ממנו הוצאה שניה, עד שינגב:

ג. צלוחית שפיה צר, מזין הימנה הוצאה ראשונה, אבל לא הוצאה שניה, מפני שהמים נסחטין; דברי רבי יהודה. שלשה דברים אמר רבן שמעון בן גמליאל משום רבי שמעון בן כהנא: מימיהן של כהנים לא נמנעו מלהזות באזור הנטביל ובצלוחית שפיה צר. ופוצעין אגוזים של תרומה במטלית בגידים מסואבות, ולא חשו להן חכמים משום טמאה:

ה. האומר לחברו: הזה עלי ואזה עליה, רבי עקיבא מטמא, וחכמים מטהרין. המישמר מי חטאת אפילו עד עשרה ימים - תרי הן בחזקתן ואין צריך טבילה:

ה. הבל פשרין להזות, חוץ מחרש שוטה וקטן; דברי רבי יהודה, שרבי יהודה מכשיר באשה ופוסל בקטן. רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקא אומר: חרש שוטה וקטן שהזו ואחרים רואין אותן - הוצאתן כשרה:

ו. נתבון להזות לאחריו, והזה לצדדין שצאחריו - הזאתו
 בשרה. מזין על האדם ועל חבריו, בין ער בין
 ישן, ועל הכלים בין מתוכן ובין מאחריהם, חוץ ממוסף
 יורה של שולקי זיתים שהוא מטמא את ההזאה באויר,
 בנגד המוסף שמזין עליו מאחוריו. טבל את האזוב לשם
 דבר שהוא ראוי להזה, והזה על דבר שראוי להזה, מים
 הנוטפים - טמאים וכשרים להזות, ואם יש באזוב - ישנה.
 לשם דבר שהוא ראוי להזאה, והזה על דבר שאין ראוי
 להזאה, על העובד בוכבים ועל הבהמה, ועל ערבה של
 אבן, המים הנוטפין - טמאים. ופסולים להזות. ואם יש
 באזוב - לא ישנה. לשם דבר שאינו ראוי להזאה, והזה
 על דבר שראוי להזאה, הואיל והתחלת טבילתו - פסולה,
 כך הזאתו - פסולה. היה רבן גמליאל אומר: אומרין לו
 למזה: פרש מאחריך, שפא תטמא. אמרו לו: והלא מחליקין
 היו בפני חלון של רבים, דורסין ולא נמנעין, מפני שאמרו:
 מי חטאת שעשו מצותן אין מטמאין. וכמה יהא במים
 ויהא בהן כדי הזאה? כדי שיטביל ראשי גבעולין ויזה, חוץ
 מזה שהאזוב בולע. רבי יהודה אומר: רואין באלו הן על
 האזוב של נחשת שאינו בולע:

ו. טהור לחטאת שנשטמא ידיו - נטמא גופו. מטמא את
 חברו, וחברו את חברו, ואחורי לגין מטמא תוכו.
 לגין של חטאת שנשטמא אוירו - נטמא תוכו. מטמא את
 חברו, וחברו את חברו, ואת המזה, שאין אומרין בחטאת:

זו ראשון וזה אחרון, אלא אפלו הן מאה - בלן תחלה, שאין מונין למי חטאת. עפות שנעשות על גב חטאת, ונגע השרץ באחת מהן, אפלו הן מאה - בלן תחלה, שאין מונין לחטאת:

ה. בוש של פשתן חבור לטמאה ולהיזה. הארכלי ושל פקיע - הרי זה לא יזה, ואם הזה - מזה. כל ידות הכלים הבאות מבית האמן כגון יד המגל ויד הספין - חבור לטמאה ולהיזה. כל הכלים הקדוחות - חבור. ורבי יוחנן בן גורי אומר: אף תחרוקות. הצואה שעל הכסא - חבור להיזה ואין חבור לטמאה; דברי רבי יוסי הגלילי. רבי עקיבא אומר: כל שחבור להיזה חבור לטמאה. ויש חבור לטמאה ואין חבור להיזה. הקומקמין חבור לטמאה ולהיזה. כסוי המיחם המתפר בשלשלת בית שמאי אומרים: חבור לטמאה ואין חבור להיזה. ובית הלל אומרים: הזה על המיחם - הזה על הכסוי. הזה על הכסוי - לא הזה על המיחם. אמר רבי יוסי: אלו דברי בית שמאי. ובית הלל אומרים: בלן חבור אחד הוא:

ט. טבל את האזוב בצילה והזה ביום - פסולה. לא שהמים פסולין, אלא שצריך להטביל שנים. הזה בצילה - תזאתו פסולה, והמים טמאין משום מי חטאת:

מסכת טהרות

פרק ראשון

א. אמר רבי שמעון: מפני מה אמרו 'אכל שנטמא בֶּאֱבָב הַטֵּמְאָה וְשֵׁנִיטְמָא בִּלְדֵּי הַטֵּמְאָה מְצַטְרְפִין זֶה עִם זֶה'? מפני שאפשר לשלישי לעשות שני, ואפשר לשני לעשות ראשון. ומפני מה אמרו: השרץ והנבלה והמת - אין מצטרפים זה עם זה? לפי שאי אפשר לשרץ לעשות נבלה, ואי אפשר לנבלה לעשות מת:

ב. מקרצת שהיתה שלישית והשיך לה אחרות - בקֶּדֶן שלישית בקדש. פרשה - היא שלישית ובקֶּדֶן רביעית. ואיזהו הנשוק? התולש ממנו כל שהוא. אבל אם היו ממעבין זה את זה, כגון הדבילה, והתמרים, והגרוגרות, והצמוקין - הרי אלו אינן חבור. ומפני מה אמרו: בזיתים חבור? שמתחלה לא נתנן אלא על מנת שיינקו זה מזה. אבא שאול אומר: טבול יום תתחלה לקדש. רבי מאיר אומר: טבול יום - מטמא אחד ופוסל אחד בקדש, ופוסל בתרומה. וחכמים אומרים: כשם שהוא פוסל משקה תרומה ואוכלי תרומה, כך פוסל משקה קדש ואוכלי קדש:

ג. אחד טבול יום מטמא חמורה ואחד טבול יום מטמא קלה, טבול יום מן הזב והזבה ביום השביעי שלא - הרי זה לא יעשה כלום, ואם עשה - הרי זה תלוי. אחד טבול יום ואחד טהור שידי טמאות - מטמא משקה חלין, ופוסל אוכלי תרומה. רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: אין ידים תחלה לטבול יום:

ד. השרץ מטמא שלשה, ופוסל אחד בקדש, ומטמא שנים, ופוסל אחד בתרומה. מטמא אחד ופוסל אחד בחלין. משקין מטמאין שנים ופוסל אחד בקדש. מטמאין אחד, ופוסלין אחד בתרומה, ופוסלין את החלין. הידים מטמאות אחד ופוסלת את התרומה ואין ידים לחלין. רבי שמעון בן רבי אליעזר אומר משום רבי מאיר: הידים תחלה לחלין ושניות לתרומה. באיזה קדש אמרו? בקדשי המקדש המקדשין בגזן חלות תודה ורקיקי גזיר שנשחט עליהם את הזבת, והמנחות שקדשו בפלי, אבל חלות תודה ורקיקי גזיר שלא קדשו בפלי - אינן לא בקדש ולא בחלין, אלא הרי הן בתרומה. והשרץ מטמא שנים ופוסל אחד בהם:

ה. תחלה והבכורים ותשלומי תרומה וחמשיה - הרי הן בתרומה. הטבל, והמזע, וגדולי תרומה, ומעשר שני - הרי הן בחלין. בפרות הקדש בתוך גומותיהם והמים המקדשין. נטמאת אחת מהן בשרץ - כלן טמאות. בתרומה - מטמא שנים ופוסל אחד. בחלין - מטמא אחד ופוסל

אחר. אין לה משקה הנוגע בשלישי טמא, אף קדש בלבד.
 רבי אלעזר ברבי צדוק אומר: האוכל אכל שני - לא יעשה
 בבית הכד מפני שהוא שני, והשני שנגע במשקין בית
 הכד - טמאין:

פרק שני

א. אמר לו רבי יהושע לרבי אליעזר: היכן מצינו טמאה
 בתורה שהיא עושה טמאה אחרת, ביוצא בה
 שאפה אומר: ראשון עושה ראשון. אמר לו: אף אתה
 אומר: שני עושה שני. אמר לו: מצינו שהשני מטמא את
 המשקין לעשות תחלה, והמשקין מטמאין את האוכלין
 לעשות שני, אבל לא מצינו ראשון שהוא עושה ראשון
 בכל מקום:

ב. השחלים והגריסין, בזמן שמגים בהן את הקדרה -
 מטמאין טמאת אוכלין. נתנן לקערה ויצאו
 מהן משקין - משקין היוצאין מהן מטמאין טמאת משקין.
 ביצד אמרו שמן תחלה לעולם? שאם נמחה ולא נשתיר
 הימנו אף כפול - משקין היוצאין הימנו מטמאים טמאת
 משקים. נמצאת אומר: חמש מדות במשקין, הרטב והגריסין
 והחלב, בזמן שהמשקה טופח עליהן - הרי אלו תחלה.
 קרשו - אין צריכין מחשבה לאוכלין. דבש הזב מפורת

דבורים - אינו מטמא לא טמאת אוכלין ולא טמאת משקין.
חשב עליו לאוכלין - מטמא טמאת אוכלין. למשקין - מטמא
טמאת משקין. השמן - לא אכל ולא משקה, חשב עליו
לאוכלין - מטמא טמאת אוכלין. למשקין - בטלה דעתו:

ג. תרם שקרש - אינו לא אכל ולא משקה. חשב עליו
לאוכלין - מטמא טמאת אוכלין. ולמשקין - בטלה
דעתו. דבש תמרים - אינו לא אכל ולא משקה. חשב עליו
לאוכלין - מטמא טמאת אוכלין. ולמשקה - בטלה דעתו.
ושאר כל מי פרות - בקן אינן לא אוכלין ולא משקין.
חשב עליהן בין לאוכלין ובין למשקין - בטלה דעתו. השלג
- לא אכל ולא משקה. חשב עליו לאכילה - בטלה דעתו.
למשקה - מטמא טמאת משקה. נטמא מקצתו - לא נטמא
בדלו. טהר מקצתו - טהר בדלו. מים טמאים שהגלילו ואין
בהם משקה טופח - טהורים. נמוחו - חזרו לטמאתן הישנה.
מקנה שאוב שהגליל - טהור משום מים שאובין. נמוחו -
בשר להקוות עליו:

ה. החושב על החלב שבבית - טהור. ושבקיבה - טמא.
העור והשלגא - אינן מטמאין טמאת אוכלין.
העור ששלקו והשלגא שחשב עליה - מטמאין טמאת
אוכלין:

פרק שלישי

א. הנגפת והזגין שנעשו בטהרה, והלכו עליהן טמאים ומצו מהן משקין - טהורין. ונעשו בטמאה, ומצו מהן משקין - טמאים. רבי שמעון מטהר. אמר להם רבי שמעון: מה לי שנעשו בטמאה ומה לי שנעשו בטהרה? אמרו לו: שנעשו בטמאה, משקין קבוצין מתחת הקורה, וכשהוא מגביה את הקורה - חוזרין ונגלעין בגפת. אמר להם: אף שנעשו בטהרה, בא הזב ודרס עליהן, משקין קבוצין מתחת הזב, וכשהוא מגביה את רגליו חוזרין ונגלעין בגפת. אמרו לו: אינו דומה משקה היוצא לרצון, למשקה היוצא שלא לרצון. אמר להם: זה וזה לא נקרא עליהן שם טמאה לעולם:

ב. עגבים המבקעות מן העבט, נפלו לתנור טהור - טמא. זיתים המבקעין מן המעטן, ונפלו לאויר תנור טהור - טהור. וזה וזה אם יש עליהן משקה טופח - תנור טמא. לפסין טמאין שנפלו לאויר התנור, בין שלמות ובין שבורות, בשעת היסקן - טמא, שלא בשעת היסקן - טהור. ונשתמש בהן בטהרה ונטמאו ונפלו לאויר התנור, בשעת היסקן - טמא, שלא בשעת היסקן - טהור. ושבורות, אפילו בשעת היסקן - טהור, שאין למשקין במה שיטמא:

ג. כל הטמאות בשעת מציאתן ובמקום מציאתן. אבד מחט שיפה ובא ומצאה מלאה חלודה - הרי היא בחזקת שיפה, עד שיאמר: ברי לי שהעלה חלודה. אבד מלאה

חלודה, בא ומצאה שיפה - הרי זו טמאה, עד שיאמר: ברי לי שהיתה מלאה חלודה. וכן בשרץ, וכן במטלית. הניח טמאה בזוית זו, ובא ומצאה בזוית אחרת - נטמאת זוית ראשונה, עד שיאמר: ברי לי שזעקרה מכאן. נטמאה הזוית שניה עד שיאמר: ברי לי שלא באת לכאן. אבד בזוית מן המת בתוך הבית, בקשו ולא מצאו - הבית טהור, לכשימצא - הבית טמא למפרע. האשה גובבת גבבא בחצר ונמצא שרץ בתוך גבבא - טהורה, על גבי גבבא - טמאה. היתה כוורת חטין בכורה, ונמצא שרץ בתוך בכורה - טהורה, על גבי בכורה - טמאה:

ה. תינוק שהיה תופס בידו של אביו, או שהיה רכוב על גבי כתפו של אביו - ספקו טמא, מפני שאביו נשאל עליו. חרש שזטה וקטן - ספקן טהור, מפני שאין בהן דעת לשאל. אמר רבי שמעון: בוז מידת הדין לוקה:

ה. ארבעה ספקות אמרו חכמים בתינוק, הניחתו אמו ובאה ומצאתו כמו שהוא - טהור. אמר רבי יהודה: במה דברים אמורים? בזמן שהניחתו מלכלך, אבל הניחתו נקי - טמא, מפני שהנשים מגפפות אותו ומנשקות אותו. אמר לו: בדבריד אפלו הניחתו מלכלך מפני רגלי אדם ומפני רגלי בהמה. התחיל יוצא ונגכס - בגדיו טהורים, ולא נמנעו ישראל מהן ואין עושין על גביו טהרות. יש בו דעת לשאול, ספקו, ברשות היחיד טמא, ברשות הרבים

טהור. הִיָּה יוֹדֵעַ לְשֹׁמֵר אֶת גּוֹפוֹ - אוֹכְלִין עַל גְּבִי גּוֹפוֹ
טְהוֹרוֹת. לְשֹׁמֵר אֶת יָדָיו - אוֹכְלִים עַל גְּבִי יָדָיו טְהוֹרוֹת.
וְכִיצַד בּוֹדְקִין אוֹתוֹ? מִטְבִּילִים וְנוֹתְנִין לוֹ חֲלִין לְשֵׁם תְּרוּמָה,
אִם הִיָּה יוֹדֵעַ לְשֹׁמֵר אֶת גּוֹפוֹ - אוֹכְלִין עַל גְּבִי גּוֹפוֹ. לְשֹׁמֵר
אֶת יָדָיו - אוֹכְלִין עַל גְּבִי יָדָיו טְהוֹרוֹת:

ו. הַסּוּמָא וְהַיֵּשֶׁן וְהַמְהַלֵּךְ בְּעִלְיָה - סִפְקָן טָמֵא, מִפְּנֵי שֵׁשׁ
בָּהֶן דַּעַת לְשֹׁאֵל. חֲמוֹר שֶׁהִיָּה עוֹמֵד בְּמָקוֹם טְהוֹרָה,
וְאִפְשָׁר לוֹ לַעֲבוֹר בְּמָקוֹם טָמֵאָה - כֵּלִים שֶׁעַל גְּבִיו טְהוֹרִין:

ז. הַתִּינוּק שֶׁנִּמְצָא עוֹמֵד בְּצַד כּוֹפֵת שֶׁל בֶּצֶק אוֹ בְּצַד חֲבִית
שֶׁל מִשְׁקִין, רַבִּי מֵאִיר מְטַהֵר, וְחַכָּמִים מְטַמְּאִין,
שֶׁדֶרֶךְ הַתִּינוּק לְטַפֵּחַ. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אִם יָכוֹל לִפְשֹׁט יָדָיו
וְלִיגַע - טָמֵא, וְאִם לֹא - טְהוֹר. יֵתֵר עַל בֶּן אֹמֵר רַבִּי יוֹסִי:
נִמְצָא רְחוּק מִן הָעֶסֶה, אֵף עַל פִּי שֶׁבֶצֶק בִּידוֹ - טְהוֹר,
שֶׁאֵנִי אוֹמֵר: אַחֵר נָטַל וְנָתַן לוֹ. וְאִם אָמַר: בְּרִיא לִי שֶׁאֵא
בָּא אָדָם לְכָאן - טָמֵא. רַבִּי אֶלְעָאִי אָמַר מַשּׁוּם רַבִּי אֶלְעִזָּר
בֶּן יוֹסִי: בְּכָל - חֲרִי זֶה טְהוֹר, שֶׁהוּא אוֹמֵר: בְּכָל שְׁעָה
מִשְׁקִין מְצוּיִין, וְאִין בְּכָל שְׁעָה אוֹכְלִין מְצוּיִין:

ח. כָּל הַנִּתְלִים וְכָל הַנִּגְרָרִין - סִפְקָן טָמֵא, מִפְּנֵי שֶׁהֵן
בְּמַנְחִים. וְכָל הַנִּזְרָקִין - סִפְקָן טְהוֹר, חוּץ מִכּוֹנֵית
מִן הַמֵּת, וְכָל הַמַּאֲהִילִין - שֶׁהֵן מְטַמְּאִין מִלְּמַעְלָה כִּלְמַטָּה.
וְאִם הִיָּתָה טְהוֹרָה נִזְרָקָת עַל גְּבִי כּוֹנֵית מִן הַמֵּת - טְהוֹרָה:

פרק רביעי

א. הָיָה מִתְעַשֵּׂה בְּטָעִיתוֹ וְטָהָרוֹת וְטָמְאוֹת בְּצִדּוֹ, וְטָהָרוֹת וְטָמְאוֹת לְמַעַלָּה מֵרֹאשׁוֹ, סָפֵק נִגַּע סָפֵק לֹא נִגַּע - סָפֵקוֹ טָהוֹר. וְאִם אֵי אֶפְשָׁר לוֹ אֲלֵא אִם כֵּן נִגַּע - סָפֵקוֹ טָמֵא. רַבִּי דֹסָא אוֹמֵר: אוֹמְרִין לוֹ שִׁישְׁנָה. אָמְרוּ לוֹ: אֵין שׁוֹנִין בְּטָהָרוֹת. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: עֲתִים שֶׁהוּא שׁוֹנֶה, הָיָה הַשָּׂרִץ תָּלוּי בֵּין הַקּוֹרוֹת, וְאִם אֵי אֶפְשָׁר לוֹ אֲלֵא אִם כֵּן נִגַּע - סָפֵקוֹ טָמֵא. רַבִּי דֹסָא אוֹמֵר: אוֹמְרִין לוֹ שִׁישְׁנָה. אָמְרוּ לוֹ: אֵין שׁוֹנִין בְּטָהָרוֹת. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: עֲתִים שֶׁהוּא שׁוֹנֶה, הָיָה הַשָּׂרִץ תָּלוּי בֵּין הַקּוֹרוֹת, נִדָּף בּוֹ וְנָפַל עַל בְּגָדָיו אוֹ עַל כֶּבֶד תְּרוּמָה וְנִגַּע, סָפֵק חֵי סָפֵק מֵת - טָהוֹר:

ב. אִם מָצְאוּ מֵת לְפָנָיו - טָמֵא. וְאִם רָאָהוּ חֵי בֵּין הַקּוֹרוֹת, אָף עַל פִּי שְׁמַצָּאוּ מֵת בְּפָנָיו - טָהוֹר. נָח עַל כְּתָפוֹ - הָרִי זֶה טָמֵא:

ג. כֶּבֶד תְּרוּמָה שֶׁהוּא נָתוּן עַל גִּבִּי הַדָּף וּמִדָּף נָתוּן תַּחְתּוֹ, וְאֵי אֶפְשָׁר לוֹ לְפֹל אֲלֵא אִם כֵּן נִוָּגַע בַּמִּדָּף, וּבָאוּ וּמָצְאוּ בַּמִּדָּרִם אַחֵר - טָהוֹר. שְׁאֲנִי אוֹמֵר: אַחֵר נָטְלוּ וְנָתְנוּ בָּאוֹתוֹ מְקוֹם. וְאִם אָמַר: בְּרִי לִי שֶׁלֹּא בָּא אָדָם לְבָאן - טָמֵא:

ד. שָׂרִץ בְּפִי הַחֲלָדָה וּמִהֲלָכָתָהּ עַל כְּבָרוֹת שֶׁל תְּרוּמָה, וְנִגַּע, סָפֵק חֵי סָפֵק מֵת, רַבִּי מִטְמֵא, שֶׁחֲזָקַת שָׂרָצִים

מתים בפי חלדה. וחכמים מטהרין. במה דברים אמורים?
 בזמן שנשלתו והלכה לה. אבל אם מצאו מת בפיה -
 טמא. אם ראוהו חי בפיה, אף על פי שנמצא מת בפיה -
 טהור. רבי שמעון בן אלעזר אומר: שרץ בפי נחש מהלך
 על גבי כפרות של תרומה, ספק נגע ספק לא נגע, ספקו
 - טהור, שכן דרך נחש להיות מגביה את צוארו ומהלך.
 השרץ בפי התרנגול, ונבלה בפי הכלב עוברים בחצר -
 אין מטמאים למפרע שאני אומר: במקום אחר הביאום.
 היו מנקרים בהן על הארץ - מטמא למפרע:

ה. הלך במבוי ועשה עסה, ואחר כך נמצא שם שרץ,
 ואמר: 'אלו היה כאן הייתי רואה אותו', רבן
 גמליאל מטהר, ורבי מטמא, עד שיאמר: 'ברי לי שלא
 היה כאן אדם'. הרי שטבל ועלה ואחר כך נמצא עליו
 דבר חוצץ, אף על פי שהוא מתעסק באותו המין אחר
 שטבל - הרי זה טמא, עד שיאמר 'ברי לי שלא היה עלי
 קדם לבן':

ו. קבר הנמצא ברשות הרבים - מטמא למפרע. בא אחד
 ואמר: 'ברי לי שלא היה כאן קדם לעשרים שנה'
 - אין טמא אלא משעת מציאה ואילך. גרעינה של גפת
 טמאה שנמצאת בתוך כפר רותח, או על גבי תבשיל
 רותח, אף על פי שאין עליה מושקה טופח - טמאה. נמצאת
 על גבי כפר צונן, או בתוך תבשיל צונן, אף על פי שיש

עליה משקה טופח - טהור. זה הפלל: כל שתמצא ברותח, אף על פי שאין עליה משקה טופח - טמא. גרעינה שבתוך הבית - הולבין אחר הרב. פשתן שטואתו גדה, המסיטו - טהור. ואם היה לח, המסיטו - טמא מפני משקה פיה. רבי יהודה אומר: אף הרטיבין במים - טמא מפני משקה פיה. אמרו לו: כיון שנתנוהו במים, רבו עליו, וטהור:

פרק חמישי

א. דם טמא שנתערב בדם טהור - אין דם מבטל דם; דברי רבי יהודה. וחכמים אומרים: רואים אותו כאלו הוא יין במים, אם בטל מראיו - טהור, ואם לאו - טמא. רק טמא שנתערב ברוק טהור - אין רק מבטל רק; דברי רבי יהודה. וחכמים אומרים: רואין אותו כאלו הוא יין במים, אם בטל מראיו - טהור, ואם לאו - טמא. נפל למים תפור - טמא. נמחה, אם בטל מראיו - טהור, ואם לאו - טמא:

ב. מי רגלים שנתערבו ביין - רואין אותן כאלו הן מים. נתערבו במים - רואין אותן כאלו הן יין. נתערבו במי רגלים אחרים - רואין אותן כאלו הן יין במים, אם בטל - מראיהן טהורין, אם לאו - טמאין. מי רגלים של עובד פוכבים - הולבין אחר הרב. רבי יהודה אומר: רביעית

בסאתים - טמא. יתר מבן - טהור. לוקחין ושואלין ממי רגלים מכל מקום ואין חוששין שטמא של נדות הן, שלא נחשדו בנות ישראל מכנסות מימי רגליהן בשעה שהן נדות:

ג. חרסן של זב וזבה, ראשון ושני - טמא, שלישי - טהור. במה דברים אמורים? בזמן שנתן לתוכן מים, אבל לא נתן לתוכן מים, אפילו עשירי - טמא. רבי אליעזר ברבי יוסי אומר: שלישי אף על פי שלא נתן לתוכו מים - טהור. זב שהניח פיו על הכוס, ונמלך שלא לשתותו, המסיטו - טהור. שתה ממנו כל שהוא, המסיטו - טמא מפני משקה פיו. רבי שמעון אומר: רבו משקין שבו על המשקין שבתו. נשך מן הפת ומן הבצל, המסיטן - טהור. מן הקשות ומן המלפפון, המסיטן - טמא מפני משקה פיו. קלפי פולין וקלפי תורמסין שפספסן העובד בוכבים - טמא. שבשוקים - הולכין אחר הרב. רבי יהודה אומר: על ודאי מגען ברשות היחיד - שורפין:

ד. שני רוקנין, אחד טמא ואחד טהור, ונגע באחד מהן, בין שנתלשו עליו - נעשה רשות היחיד. או שנשאן על גבי החרס - אחד רשות היחיד ואחד רשות הרבים - תולין. היו נגובים והסיטן בקיסם, ברשות היחיד - תולים, ברשות הרבים - טהור. ורבי יוסי אומר: ברשות היחיד - שורפין. ספק נגע ספק לא נגע, ספק הסיט ספק לא הסיט, ברשות היחיד - תולין, ברשות הרבים - טהור. ורבי יוסי אומר:

ברשות היתיד שזרפין. וכשם שטהרו ספק טמאה צפה על פני המים בין בכלים ובין בקרקע, כך טהרו ספק טהרה שצפה על המים בין בכלים בין בקרקע. ביצד? ערבה שהיא טמאה טמא מת, וכבר תרומה כרוד בסיב או בגיר נתון לתוכה, וירדו גשמים ונתמלאית ונותר - הרי הוא צף על פני המים, ספק נגע בצדי ערבה ספק לא נגע - ספקו טהור, מפני שזה ספק טהרה צפה. רבי שמעון אומר: בכלים - טמא, ובקרקע - טהור, חוץ מבזית מן המת וכל המאחילין - שהם מטמאין מלמעלה בלמטה. רבי יהודה אומר: ספק ירדתו - טמא, מפני שהמים עולין ואי אפשר לו שלא ליגע. ספק עליתו - טהור, מפני שהמים דוחפין אותו לצדדין:

ה. ואיזהו הוא ספק שרצים שטהרו חכמים? זה ספק הנזרקין. רבי דוסתאי ברבי ינאי אומר משום רבי יוסי: הלך במבוי ועשה טהרות. עסה ואחר כך נמצא שם שרץ, זה הוא ספק שרצים. והאוכל תרומה תלויה - טהור. כל שספיקו טהור - ספק תולדתו טהור. כל שספיקו טמא - ספק תולדתו טמא. וכשם שהאוכל אכל ראשון ואכל שני והשותה משקים טמאים, והבא ראשו ורבו במים שאובין, וטהור שנפל על ראשו ורבו שלשת לוגין מים שאובים, ספקו לטמא אחרים - טהור, כך המשקין הנוגעין בו, ספקן לטמא אחרים - טהור. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: משקין הנוגעין בו - בנוגעין בשרץ. וכשם שהראשון

עושה שני, ושני עושה שלישי, כך ספק ראשון עושה ספק שני, וספק שני עושה ספק שלישי. ספק משקין ליטמא - טמא, ולטמא - טהור; דברי רבי מאיר. וכן היה רבי אליעזר אומר בדבריו. ורבי יהודה אומר: לכל טמא. רבי יוסי ורבי שמעון אומרים: ספק משקין, לאוכלים - טמא, ולבלים - טהור:

ו. מקל שהיא מלאה משקים טמאין, ונרקה לבין הכפרות - טהורין. ספק נגע ספק לא נגע - לא זה הוא ספק משקין שנחלקו עליו חכמים. אלא אי זהו ספק משקין שנחלקו עליו חכמים? שתי חביות אחת טמאה ואחת טהורה, ועשה עסה באחת מהן, ספק מהטמאה עשה, ספק מהטהורה עשה - זהו ספק משקין, לאוכלין - טמא, לבלים - טהור. הלך במבוי ועשה עסה ואחר כך נמצא שם שרץ, ספק נגע ספק לא נגע, לאוכלין ומשקין - טמא, לבלים - טהור. מנע טמא מת שפשט ידו לאויר החבית, ספק נגע ספק לא נגע במשקים, הפשקה - טמא, והחבית - טהורה:

ו. שתי חביות אחת טמאה ואחת טהורה, ונשתברו ובאו להן לטהרות, ספק טמאה ספק טהורה, אוכלין ומשקין - טמאים, והבלים - טהורים. חבית שיש בה משקין טהורים עד חציה, ונפלו משקין לאוירה, ספק טמאין ספק טהורין, המשקין - טהורין, שאין מטמאין אלא מחמת החבית. נפלו על גבי המשקין, משקין - טמאין, וחבית

טהורה. אפה פת בתנור, ונפלו משקים לאוירו, ספק טמאין ספק טהורים, הפת - טהורה, שאינה מטמאה אלא מחמת התנור. נפלו על גבי הפת, הפת - טמאה, והתנור - טהור:

ה. המרביץ את ביתו במים טמאים, והיו שם טהרות, ספק נתזו ספק לא נתזו - טהורות. ואם אי אפשר לו שלא להתזו - ספקו טמא. רבי דוסא אומר: אומרין לו שישנה. אמרו לו אין שונין בטהרות. רבן שמעון בן גמליאל אומר: עתים שהוא שונה. המכבס את כסותו והסוחט את שערו והרטב את פשתנו, והיו שם טהרות, ספק נתזו ספק לא נתזו - ספקו טהור. ואם אי אפשר לו שלא להתזו - ספקו טמא. ורבי דוסא אומר: אומרין לו שישנה. אמרו לו: אין שונין בטהרות. רבן שמעון בן גמליאל אומר: עתים שהוא שונה. זלף משקין טהורין וטמאין בתוך הבית, ואחר כך נמצאו משקין על גבי כפר של תרומה, ונטלה לשאול עליה - הרי זו טמאה, המתין לה עד שנגבה - הרי זו טהורה:

פרק שישי

א. הנבלות ונחומות בעיר - הולכין אחר הרב. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אפילו נבלה אחת בעיר - כל הבשר הנמצא בעיר הרי הוא של נבלה, מפני

שְׁהִנְבִּלוֹת מְצוּיוֹת. דָּמִים טְהוֹרִים וְטִמְאִים בְּתוֹךְ הַבֵּית -
הוֹלְכִין אַחֵר הָרֵב. מַעֲשֵׂה שִׁנְמָצָאוּ דָּמִים עַל גִּבִּי בְּכָרוֹת
שֶׁל תְּרוּמָה, וְכֹא מַעֲשֵׂה לִפְנֵי חֲכָמִים, וְטֹהֵר, שְׂאִינָם אֵלֹא
יָדָם הַשָּׂרְצִים הַחַיִּים:

ב. תִּשְׁעָה שָׂרְצִים וְצִפְרִידַע אֶחָד בְּרִשּׁוֹת הָרָבִים, וְנָגַע בְּאַחַד
מֵהֶן וְאִינוּ יוֹדַע בְּאִיזָה מֵהֶן נָגַע - סָפְקוֹ טָהוֹר.
וּבִנְמָצָא - הֵלֵךְ אַחֵר הָרֵב. תִּשְׁעָה צִפְרִידַעִים וְשָׂרֵץ אֶחָד
בְּרִשּׁוֹת הַיְחִיד, וְנָגַע בְּאַחַד מֵהֶן וְאִין יוֹדַע בְּאִיזָה מֵהֶן נָגַע
- סָפְקוֹ טָמֵא. פֶּרֶשׁ אֶחָד מֵהֶן, לְרִשּׁוֹת הַיְחִיד - סָפְקוֹ
טָמֵא. לְרִשּׁוֹת הָרָבִים - סָפְקוֹ טָהוֹר. וּבִנְמָצָא - הֵלֵךְ אַחֵר
הָרֵב. בְּכָר טָמֵא שֶׁנִּתְעַרַּב בְּתִשְׁעַ בְּכָרוֹת טְהוֹרִין, וְאָכְלוּ
חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה רֵאשׁוֹנִים, וְאַחֵר כֶּךָ אָכְלוּ חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה
אַחֲרוֹנִים, וְנִטְמָא אֶחָד מֵהֶן, וְאִינוּ יוֹדַע אִיזָה מֵהֶם, הָרֵאשׁוֹנִים
- טָמֵאִין שְׂאִין לָהֶן בְּמָה יִתְּלוּ. וְהָאַחֲרוֹנִים - טְהוֹרִין. זֶה
הַפֶּלֶל: אָדָם בְּאָדָם, טְהוֹרוֹת בְּטְהוֹרוֹת, אָדָם בְּטְהוֹרוֹת, וְטְהוֹרוֹת
בְּאָדָם - הֵרִי אֵלָיו מוֹכִיחוֹת, נֶאֱכְלוּ רֵאשׁוֹנוֹת, נִטְמָאוּ אוֹ
שְׂאֵבְדוּ, עַד שֶׁלֹּא נַעֲשׂוּ שְׁנִיּוֹת - טְהוֹרוֹת. מִשְׁנַעֲשׂוּ שְׁנִיּוֹת
- שְׁנִיּוֹת תְּלוּיוֹת:

ג. שְׁנֵי שְׂבִילִים אֶחָד טָמֵא וְאַחַד טָהוֹר, וְהֵלֵךְ בְּאַחַד מֵהֶן
וַעֲשֵׂה טְהוֹרוֹת - טְהוֹרוֹת. בִּשְׁנֵי וַעֲשֵׂה טְהוֹרוֹת -
יִשְׁרְפוּ. בְּרֵאשׁוֹן וְלֹא עֲשֵׂה, בִּשְׁנֵי וַעֲשֵׂה - יִשְׁרְפוּ. בְּרֵאשׁוֹן
וַעֲשֵׂה וּבִשְׁנֵי וַעֲשֵׂה - אֵלָיו וְאֵלָיו מִנְּחוֹת, רֵאשׁוֹנוֹת - טְהוֹרוֹת,
וּשְׁנִיּוֹת - יִשְׁרְפוּ:

ה. שני שבילים, אחד טמא ואחד טהור, והלך באחד מהן ועשה טהרות, ובא חברו והלך בשני ועשה טהרות - אלו ואלו מנחות. הרי אלו מוכיחות. נאכלו ראשונות או נטמאו או שאבדו, עד שלא נעשו שניות - טהורות. משנעשו שניות - שניהם תלויות. עשו שניהן טהרה אחת - הרי זו טמאה. עשו שניהן שתי טהרות, זה בא ונשאל בפני עצמו - אומרים לו טהור. נשאלו שניהן באחד - אומרים להם טמאין; דברי רבי יהודה. רבי יוסי אומר: אם אמרו: שנים היינו, ובשני שבילים הלכנו, ושתי טהרות עשינו - אומרים להם טמאין, שאפלו טמאה אחת שנתערבה במאה טהרות - בלן טמאות.

ה. שני שבילים, אחד טמא ואחד טהור, והלך באחד מהם ונכנס למקדש - פטור. בשני ונכנס למקדש - חייב. בראשון ונכנס והזה ושנה וטבל בשני ונכנס - חייב. רבי שמעון פוטר בזה. ורבי שמעון בן יהודה פוטר בכלן משם רבי שמעון. מעשה במסכן אחד, שהיו מוליכים אותו מנדפר לחמתא, והיו הבתות מתחלפות עליו, ובאחרונה נמצא מת בידן, ובא מעשה לפני חכמים, ולא טמאו אלא בת אחרונה בלבד:

ו. נגע באחד בלילה ואין ידוע אם חי אם מת, ולשחר בא ומצאו מת, רבי מאיר מטהר, שספק רשות הרבים טהור. וחכמים מטמאים, שכל הטמאות בשעת מציאתן. ומודים חכמים לרבי מאיר שאם ראהו חי מפערב, אף על

פי שהוא בא שחרית ומצאו מת - טהור, מפני שזה ספק
 רשות הרבים. יושב על גבי אבן ברשות הרבים, ולשחר
 עמד ומצא עליה שרץ או רק, רבי מאיר מטהר, מפני
 שספק רשות הרבים טהור. וחכמים מטמאים, שכל הטמאות
 בשעת מציאתן. ומודים חכמים לרבי מאיר, שאם ראוה
 נקיה מבערב, אף על פי שהוא בא שחרית ומצא עליה
 שרץ או רק - שהוא טהור, מפני שזה ספק רשות הרבים:

ז. שוטה אחת בעיר, כל הרוקין שבעיר - טמאין; דברי
 רבי מאיר. רבי יהודה אומר: אם היתה רגילה
 לבגס בתוך מבוי אחד, אותו מבוי - בחזקת טמאה, וכל
 המבואות - בחזקת טהרה. ורבי שמעון אומר: כל המבואות
 בחזקת טמאה, חוץ מן חצר המשתמרת. ורבי אלעזר ברבי
 צדוק אומר: אף חצר המשתמרת בחזקת טמאה, עד
 שיאמר: 'ברי לי שלא באתה לבאן':

ה. הנדחק ברחים שהעובד פוכבים בתוכה ושהנדה בתוכה
 - בגדיו טמאין מדרס. ואי זו הוא הרחים? כל
 שעוקרין אותה ודוחפין אותה ממקומה. רקק ודרס על
 בגדיו, על רקו - שורפין עליו את התרומה. ועל בגדיו -
 הולכין אחר הרב. מי שדרסה אשה על בגדיו - בגדיו
 טמאין מדרס. רבי דוסתאי בר יהודה אומר: אם רקקה
 ושפה את רוקה בשעה שהיא רקקה - בגדיו טמאים מדרס,
 שבן דרך בנות ישראל שפות את רוקן בשעה שהן נדות.
 לא שפה את רוקה - בגדיו טהורין. שנים אומרים לו:

נטמאת, והוא אומר: לא נטמאתי - טהור. ואין אומרים לו: עסק בטהרות, אלא יעשה לעצמו:

ט. מביא אדם קרבן על ידי בנו ובתו הגדולים ועל ידי עבדו ושפחתו העברים. ואם היה מכחישו - נאמן על ידי עצמו. ביצד? אמרו לו: נדרת, והוא אומר: תנאי היה בלבי - שומעין לו. אמרו לו: נדרת, והוא אומר: לא נדרתי, משהגיעוהו, אומר: תנאי היה בלבי - אין שומעין לו. אמרו לו: אשתך נדרה, והוא אומר: בלבו היה להפר - שומעין לו. אמרו לו: אשתך נדרה, והוא אומר: להן: לא נדרה. משהגיעוהו, אמר, בלבי היה להפר לה - אין שומעין לו. נאמן אדם לומר: בני זה בן תשע שנים ויום אחד. בתי זו בת שלש שנים ויום אחד. לחיב עליהן קרבן. אבל למבות ולענשין - הרי זה אינו נאמן:

י. הויו חמוריו ופועליו טעונין טהרות ועוברין לפגיו, והפליגו, אפלו יותר ממיל - הרי אלו טהורין, מפני שהוא בחזקת המשתמר. ואם אמר להם: צאו ואני אבא אחריכם, בין שנכסו מעיניו - הרי אלו טמאים. שנים אומרים נטמא, ושנים אומרים לא נטמא, ברשות היחיד - ספקו טמא, ברשות הרבים - ספקו טהור. שאלו את בן זומא: מפני מה ספק רשות היחיד טמא? אמר להם: סוטה מה היא לבעלה, ודאי או ספק? אמרו לו: ספק. אמר להן: מצינו שהיא אסורה לבעלה. מכאן אתה דן לשרץ, מה כאן רשות היחיד, אף כאן רשות היחיד. ומה כאן יש בו דעת לשאול,

אף כּאן יש בו דעת לשאול. ומפני מה ספק רשות הרבים טהור? אמר להם: מצינו שהצבור עושין את הפסח בטמאה בזמן שרב צבור טמאין, ואם טמאה ודאית התרה לצבור, קל וחמר לספק טמאה. ומכאן אמרו: דבר שיש בו דעת לשאול, ברשות היחיד - ספקו טמא, ברשות הרבים - ספקו טהור. דבר שאין בו דעת לשאול, בין ברשות הרבים בין ברשות היחיד - ספקו טהור. רבן שמעון בן גמליאל אומר: מפני מה ספק רשות היחיד טמא וספק רשות הרבים טהור? מפני שאפשר לשאול ליחיד, ואי אפשר לשאול לרבים:

פרק שביעי

א. המסכן הנתון בחנות - תחנות טמא. הוציאוהו והכניסוהו לסטיו - טהור. הוציאוהו מסטיו והחזירוהו לחנות שניה - טמא. ורבי שמעון מטהר את הראשונה, שהיה רבי שמעון אומר: רשות הרבים מפסקת למפרע, שאינו יכול לומר מת היה ברשות היחיד ונחיה ברשות הרבים:

ב. יש דברים ברשות הרבים ועשאם ברשות היחיד. קפה ברשות הרבים גבוהה עשרה טפחים וטמאה בתוכה, ספק נגע ספק לא נגע - ספקו טהור. הכנים ידו לתוכה, ספק נגע ספק לא נגע - ספקו טמא. אם היתה בפישא

על כִּתְפוֹ וְכִכְרֵי שֶׁל תְּרוּמָה כְּרוּךְ בְּסִיב אוֹ בִּנְיָר וְנִתְּנוֹן
 בְּתוֹכָהּ, סָפֵק נִגַּע סָפֵק לֹא נִגַּע - סָפֵקוּ טָהוֹר. הַכֵּנִים יָדוּ
 לְתוֹכָהּ, סָפֵק נִגַּע סָפֵק לֹא נִגַּע - סָפֵקוּ טָמֵא. חֲמוֹר בְּרִשּׁוֹת
 הָרַבִּים גְּבוּהָ עֲשָׂרָה טַפָּחִים וְטָמְאָה נִתּוּנָה עַל גִּבּוֹ, סָפֵק
 נִגַּע סָפֵק לֹא נִגַּע - סָפֵקוּ טָהוֹר. פֶּשֶׁט יָדוּ עַל גִּבּוֹ, סָפֵק
 נִגַּע סָפֵק לֹא נִגַּע - סָפֵקוּ טָמֵא. סֵלַע בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים גְּבוּהָ
 עֲשָׂרָה טַפָּחִים וְטָמְאָה נִתּוּנָה עַל גִּבּוֹ, סָפֵק נִגַּע סָפֵק לֹא
 נִגַּע - סָפֵקוּ טָהוֹר. עֶלְהָ לְרֹאשׁוֹ, סָפֵק נִגַּע סָפֵק לֹא נִגַּע -
 סָפֵקוּ טָמֵא:

ג. הָיָה זֶה רְכוּב עַל חֲמוֹרוֹ וְזֶה רְכוּב עַל חֲמוֹרוֹ, אֶחָד
 טָמֵא וְאֶחָד טָהוֹר, סָפֵק נִגְעוּ זֶה בְּזֶה, סָפֵק לֹא
 נִגְעוּ - רַבִּי עֲקִיבָא מְטַמֵּא, וְרַבִּי יוֹסִי מְטַהֵר. בָּנוּ שֶׁל זֶה
 מְרַכֵּב עַל כִּתְפוֹ, וּבָנוּ שֶׁל זֶה מְרַכֵּב עַל כִּתְפוֹ, אֶחָד טָמֵא
 וְאֶחָד טָהוֹר, סָפֵק נִגְעוּ זֶה בְּזֶה, סָפֵק לֹא נִגְעוּ - רַבִּי
 עֲקִיבָא מְטַמֵּא, וְרַבִּי יוֹסִי מְטַהֵר. הֵייתָה חֲבִילָה עַל כִּתְפוֹ
 וְהָרוּק מְדַבֵּק בַּכֶּתֶל לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טַפָּחִים, סָפֵק הִסִּיט,
 סָפֵק לֹא הִסִּיט - רַבִּי עֲקִיבָא מְטַמֵּא, וְרַבִּי יוֹסִי מְטַהֵר.
 כֵּלִים שְׁטוּחִים בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טַפָּחִים,
 וְהִטְמֵא עוֹבֵר, סָפֵק הִסִּיט סָפֵק לֹא הִסִּיט - רַבִּי עֲקִיבָא
 מְטַמֵּא, וְרַבִּי יוֹסִי מְטַהֵר, שֶׁהָיָה רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: כָּל
 שֶׁהוּא בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טַפָּחִים - הָרִי הוּא
 בְּרִשּׁוֹת הַיָּחִיד. וְרַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: כָּל שֶׁדָּרָךְ הִלּוּכוֹ בְּרִשּׁוֹת
 הָרַבִּים - טָהוֹר:

ה. נבנם לבקעה בימות הגשמים, וטמאה בשדה פלונית. ואמר: הלכתי למקום ה' ואיני יודע אם נכנסתי לאותו השדה ואם לא נכנסתי - רבי אליעזר מטהר, וחכמים מטמאים. אמרו לפני רבי אליעזר: הרי היא של יחידי. פרש רבי מרינוס משמו: כל שיש לה שם בפני עצמה. ואלו הן ימות החמה, משתעקר תבואה מתוכה. ואלו הן ימות הגשמים, משתרד רביעה שניה. היו שם שדות הרבה, אם עומד זה בצד זה ורואה את הנכנסים והיוצאים בצד ה' - רשות היחיד לשבת, ורשות הרבים לטמאה. ואם לאו - רשות היחיד לבאן ולבאן. השבילים המפלשין לבורות, לשיחין, ולמערות, ולגתות, ולגרנות - רשות היחיד לשבת ורשות הרבים לטמאה. רבי אליעזר אומר: בזמן שהן מפלשין - רשות הרבים לבך ולכך, ואם אינן מפלשין - רשות היחיד לשבת, ורשות הרבים לטמאה. מבואות היורדין לים או לנהר, אף על פי שגודדיו מכאן ומכאן, ורבים מטפסים ועולים בהן - רשות היחיד לשבת, ורשות הרבים לטמאה:

ה. גנות העיר שדרך הרבים מהלכת עליהן - רשות היחיד לשבת, ורשות הרבים לטמאה. ומוסיאות ומרחצאות - רשות היחיד לשבת, ורשות הרבים לטמאה. גנה בזמן שהיא משתמרת - רשות היחיד, אם אינה משתמרת - רשות הרבים. בסילקי שפותחין אותה בימים ונועלין אותה בפילות, בזמן שהיא פתוחה - רשות הרבים, נעולה - רשות היחיד. נמצאת אומר: פיום - טהורה, ובפילה

- טמאה. בסילקי שיש לה שני פתחים זה בנגד זה, וכן סטיו שהוא גדור מכאן ומכאן ורוח בין העמודים - רבי יהודה אומר: אם עומד בצד זה ורואה את הנכנסין ואת היוצאין בצד הקו - רשות היחיד לשבת ורשות הרבים לטמאה. ואם לאו - רשות היחיד לבא ולבאן:

ו. בסילקי שיש לה שני פתחים מכונין זה בנגד זה, האמצעי שפה - רשות היחיד לשבת ורשות הרבים לטמאה, והצדדין - רשות היחיד לבא ולבאן; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: אחד הצדדין ואחד האמצע - רשות היחיד לשבת ורשות הרבים לטמאה. ומודה רבי מאיר לחכמים, בבסילקי שאין שני פתחיה מכונין זה בנגד זה, כגון חצר בית גדי וחמתה, שאחד האמצע ואחד הצדדין - רשות היחיד לשבת ורשות הרבים לטמאה. ומודים חכמים לרבי מאיר בחצר יחידי שדרך הרבים מפסקתה, כגון חצר בית גדר וחמתן, שהאמצע - רשות היחיד לשבת ורשות הרבים לטמאה, והצדדין - רשות היחיד לבא ולבאן:

פרק שמיני

א. רבי שמעון אומר: המוסר מפתח לעם הארץ, הבית - טמא. מסר לו החיצון ולא מסר לו הפנימי, החיצון - טמא, והפנימי - אינו טמא אלא עד מקום שהוא יכול

לפֿשט אַת יָדוֹ וְלִינֵעַ. הָיוּ שָׁם זִיזִין יוֹצְאִין גְּבוּהִין עֲשָׂרָה
טַפָּחִים, אוֹ חֲדָין גְּבוּהִין עֲשָׂרָה טַפָּחִים - אֵינוֹ טָמֵא אֲלָא
עַד מָקוֹם שֶׁהוּא יָכוֹל לִפְשֹׁט אֶת יָדוֹ וְלִינֵעַ. הִנֵּה תַּחֲצוֹן
שֶׁל אֶחָד וְהַפְּנִימִי שֶׁל אֶחָד, אַף עַל פִּי שֶׁהַטְּהוֹרוֹת נִתְּנוֹת
בְּצַד מִפְּתָחוֹ שֶׁל פְּנִימִי - הֲרִי אֵלּוֹ טְהוֹרוֹת. הַנִּכְנָס שֶׁלֹּא
בִּרְשׁוֹת, אֲפִלּוֹ עוֹמֵד בְּצַד הַטְּהוֹרוֹת - טְהוֹרוֹת. וְכֵן בְּעוֹבֵד
בּוֹכְבִּים, אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ מִשּׁוֹם יֵין גָּסֵד:

ב. חֵבֶר נִשְׁתִּיב יֹשֵׁן בְּבֵיתוֹ שֶׁל עִם הָאָרֶץ, וּבְלִי מְקַפְּלִין
וּמִנְחִין תַּחַת רֹאשׁוֹ, סִנְדְּלִיו וְחִבִּיתוֹ לִפְנָיו - הֲרִי
אֵלּוֹ טְהוֹרִין מִפְּנֵי שֶׁהֵן בְּחֻזְקַת הַמִּשְׁתַּמֵּר. חֵבֶר שֶׁאָמַר לָעַם
הָאָרֶץ: 'לֵךְ וַיֵּשֶׁן בְּתוֹךְ הַבַּיִת' - כָּל הַבַּיִת בִּרְשׁוֹתוֹ. 'צֵא
וְאִישׁן עַל מִטָּה פְּלוֹנִית' - אֵינוֹ טָמֵא אֲלָא אוֹתָהּ מִטָּה, וְעַד
מָקוֹם שֶׁהוּא יָכוֹל לִפְשֹׁט אֶת יָדוֹ וְלִינֵעַ מֵאוֹתָהּ הַמִּטָּה. אָמַר
לוֹ: 'שְׁמור לִי פֶּרֶה זֶה שֶׁלֹּא תִכְנֵס לְתוֹךְ הַבַּיִת'. 'שְׁמור לִי
פֶּרֶה זֶה שֶׁלֹּא תִשְׁבֵּר אֶת הַכִּלִּים' - הֲרִי אֵלּוֹ טְהוֹרִין, שֶׁלֹּא
מִסֵּר לוֹ אֲלָא שְׁמִירַת הַפֶּרֶה. אֲבָל אִם אָמַר לוֹ: 'שְׁמור לִי
הַבַּיִת הַזֶּה שֶׁלֹּא תִכְנֵס בּוֹ הַפֶּרֶה'. 'שְׁמור לִי כִלִּים הַקָּלוֹ
שֶׁלֹּא תִשְׁבֵּרם הַפֶּרֶה' - הֲרִי אֵלּוֹ טְמֵאִין. רַבִּי אוֹמֵר: אֲמִנִּין
שִׁירְדוּ לְלֶקֶט צְרוּרוֹת וְחֶרְסִין בְּתוֹךְ הַבַּיִת - כָּל הַבַּיִת בִּרְשׁוֹתָן:

ג. אִשְׁתּוֹ שֶׁל עִם הָאָרֶץ מוֹחֶנֶת עִם אִשְׁתּוֹ שֶׁל חֵבֶר בְּזִמָּן
שֶׁהִיא טְמֵאָה, אֲבָל לֹא בְּזִמָּן שֶׁהִיא טְהוֹרָה. רַבִּי
שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אַף בְּזִמָּן שֶׁהִיא טְמֵאָה לֹא תִטָּחַן,
שֶׁאֵף עַל פִּי שֶׁאִינָהּ אוֹכֵלֶת, שֶׁחִבְרָתָהּ נֹתֶנֶת לָהּ וְאוֹכֵלֶת:

ה. הַגָּבַאִין שֶׁנִּכְנְסוּ לְתוֹךְ הַבֵּית, אִם אָמְרוּ נִכְנְסוּ אֲבָל לֹא נִגְעָנוּ - הָרִי אֵלָיו נְאֻמִּין, שֶׁהִפָּה שְׁאֶסֶר הוּא הִפָּה שֶׁהִתִּיר. אִם הָיוּ אַחֲרִים מְעִידִין עֲלֵיהֶם שֶׁנִּכְנְסוּ - אֵין נְאֻמִּין לֵאמֹר לֹא נִגְעָנוּ, וּבִזְמַן שֶׁהַמִּשְׁכּוֹן בָּיָדָם אָף עַל פִּי שְׂאִין אַחֲרִים מְעִידִין עֲלֵיהֶן - אֵינָם נְאֻמִּין מִפְּנֵי שֶׁהַמִּשְׁכּוֹן מְעִידִים. וְאִם הָיָה עוֹבֵד בּוֹכְבִּים עִמָּהֶן, אָף עַל פִּי שֶׁהַמִּשְׁכּוֹן בָּיָדָן, וְאָף עַל פִּי שְׂאֲחֲרִים מְעִידִין בָּהֶן שֶׁנִּכְנְסוּ - הָרִי אֵלָיו נְאֻמִּין מִפְּנֵי שְׂאִימַת עוֹבֵד בּוֹכְבִּים עֲלֵיהֶן:

ה. הַגָּבָבִים שֶׁנִּכְנְסוּ לְתוֹךְ הַבֵּית - כָּל הַבֵּית כָּלּוּ טָמֵא. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵינוּ טָמֵא אֶלָּא עַד מְקוֹם שֶׁהֵן יְכוּלִּין לִפְשֹׁט [אֶת] יְדֵיהֶן וְלִיגַע. נִמְצָא מְקוֹם הַגָּבָה, רַבֵּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: כָּל הַבֵּית כָּלּוּ טָהוֹר, עַד פִּי מְקוֹם הַגָּבָה. רַבִּי אוֹמֵר: אֵינוּ טָמֵא אֶלָּא מִמְּקוֹם הַגָּבָה עַד מְקוֹם שֶׁיְכוּלִּין לִפְשֹׁט אֶת יְדֵיהֶן וְלִיגַע מִמְּקוֹם הַגָּבָה. מוֹדָה רַבִּי מֵאִיר לַחֲכָמִים בַּחֲרוּרִין וְהַדוּתִין, שְׂאִין בָּהֶם מְקוֹם רַגְלֵי הַגָּבָבִין - שְׂאִינוּ טָמֵא אֶלָּא עַד מְקוֹם שֶׁהֵן יְכוּלִּין לִפְשֹׁט אֶת יְדֵיהֶן וְלִיגַע:

ו. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מוֹדָה רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה לַחֲכָמִים בַּחֲלוּנוֹת שֶׁל אוֹלִיאָרִין שֶׁהֵם נִפְתָּחִין זֶו לְתוֹךְ זֶו, שֶׁאִם הָיוּ כָּלִים נִשְׁמָטִין מֵאַחֲרֵיהֶן - שֶׁהֵן טָמְאִין. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ - טָמְאִין. הַפְּנִיחַ כָּלּוּ בַּחֲלוּנוֹת שֶׁל אוֹלִיאָרִין, נָעַל וְחָתַם, אָף עַל פִּי שֶׁבֹא וּמִצְאוֹ מִפְּתַח פְּתוּחַ וְחֹתָם מְקַלְקֵל - טָהוֹר. חֹתָם שֶׁאָמְרוּ, אֶפְלֹ טִיט

אֶפְלוּ קִיָּסָם. נִפְרַשׁ בָּלְיוֹ מַחֲלוֹנוֹת שֶׁל אוֹלְיָאָרִין - הֲרִי אֵלֹ
טָמְאִים, מִפְּנֵי שֶׁהָעוֹבֵד בּוֹכְבִּים נִשְׁעָן עֲלֵיהֶן. רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי
יְהוּדָה אוֹמֵר: אֶפְלוּ נִימָא אַחַת יוֹצֵאת מִהֶן - טָמְאִין, מִפְּנֵי
שֶׁהַמִּדְרָם מֵבִיא טָמְאָה לְעֶצְמוֹ בְּכָל שְׁהוּא:

ו. הַלּוֹקַח בָּלִים מֵאוּמָּנֵי עוֹבְדֵי בּוֹכְבִּים, וְהַמּוֹסֵר בָּלִים לְאוּמָּנֵי
עוֹבְדֵי בּוֹכְבִּים - טָמְאִין מִדְרָם וּטְמֵאִים טָמֵא מֵת.
הַלּוֹקַח בָּלִים מֵאוּמָּנֵי עִם הָאָרֶץ, וְאָמַר לוֹ: 'שְׁמוֹר לִי אֶת
אֵלֹ' - טָמְאִין מִדְרָם וּטְהוֹרִין מִטָּמֵא מֵת. הַנִּיחָן עַל כְּתָפוֹ
- טָמְאִין אִף מִטָּמֵא מֵת. אָמַר רַבִּי הוֹסֵתָאֵי בְּרַבִּי יִנְאִי:
לֹא נִחְלְקוּ בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הֵלֵל עַל הַמּוֹסֵר לְיַחֲיד שֶׁהֵן
טָמְאִין, וְעַל הַמְּנִיחַ בְּפָנֵי רַבִּים שֶׁהֵן טְהוֹרִים. עַל מַה נִּחְלְקוּ?
עַל הַמּוֹסֵר לְרַבִּים וְעַל הַמְּנִיחַ לְיַחֲיד, שֶׁבֵּית שְׁמַאי מִטָּמְאִין,
וּבֵית הֵלֵל מִטְהוֹרִין. מַעֲשֶׂה בְּאַחַד שֶׁנִּשְׁכַּח בָּלִים בְּבֵית הַכִּנְסָתָה,
וּבָא מַעֲשֶׂה לְפָנֵי חֲכָמִים, וְטְהָרוּ, שְׁאִינָהּ רְשׁוּת עִם הָאָרֶץ:

ה. הַנִּיחַ בָּלְיוֹ בְּבֵית הַמִּדְרָח, וּבָא וּמִצָּאָן בָּמוֹת שֶׁהֵן - הֲרִי
אֵלֹ טְהוֹרִין, וּמִלְמַדִּין אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה כֵּן (בְּטָהֳרוֹת).
הַנִּיחַ גִּתּוֹ וּבּוֹרוֹ וְנִכְנָס לָעִיר, אִף עַל פִּי שָׁבָא וּמִצָּא עִם
הָאָרֶץ עוֹמֵד בְּצִדֵּן - טְהוֹרִין. וְכֵן בְּעוֹבֵד בּוֹכְבִּים, אִינוֹ חוֹשֵׁשׁ
מִשּׁוּם יֵין נֶסֶךְ. עִם הָאָרֶץ שָׁבָא לְהוֹזֹת - אֵין מִזִּין עָלָיו וְעַל
בָּלְיוֹ אֵלֹא לְאַחֵר שְׁלֹשָׁה יָמִים. אֲבָל חֵבֵר שָׁבָא לְהוֹזֹת -
מִזִּין עָלָיו וְעַל בָּלְיוֹ מִיד. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בְּמָה דְּבָרִים
אֲמוּרִים? שֶׁהִיא בְּחֻזְקָת אוֹכְלֵי תְרוּמָה. לֹא הִיא בְּחֻזְקָת
אוֹכְלֵי תְרוּמָה, מִזִּין עָלָיו - מִיד, וְעַל בָּלְיוֹ - מִשִּׁישְׁתַּמֵּר:

ט. הָיָה לָבוּשׁ חָלוּק וְעֵטוֹף בְּטָעִית, וְהָיָה בָּלְבוּ עַל הַחֲלוּק, וְאֵין בָּלְבוּ עַל הַטָּעִית - הַחֲלוּק טָהוֹר וְהַטָּעִית טָמְאָה. הָיָה סֵל עַל כְּתָפוֹ וְהַמְּגִרְפָּה בְּתוֹכָהּ, וְהָיָה בָּלְבוּ עַל הַסֵּל, וְאֵין בָּלְבוּ עַל הַמְּגִרְפָּה - הַסֵּל טָהוֹר וְהַמְּגִרְפָּה טָמְאָה:

י. הָיָה מִשְׁתַּמֵּשׁ מִן הַחֲבִית בְּחֻזְקָתָא שֶׁל חֲזִין, וְאַחֵר בָּךְ נִמְצְאוּת שֶׁל תְּרוּמָה - הָרִי זֶה טָהוֹרָה וְאַסוּרָה בְּאִכְלָהּ, מִפְּנֵי שֶׁסָּפַק טָבוֹל יוֹם. אָמְרוּ לוֹ עַל הַתְּלוּיָה: 'טָהוֹרָה הִיא' - הָרִי זֶה טָהוֹרָה. וְאִם אָמַר: 'הָרִינִי מִנִּיחָה עַד שֶׁאֲשָׁאֵל עָלֶיהָ' - הָרִי זֶה טָמְאָה:

יא. מִשְׁקִין טָמְאִין וְטָהוֹרִין בְּתוֹךְ הַבֵּית - הוֹלְכִין אַחֵר הָרֵב. וּמַעֲשֶׂה בְּאִשָּׁה אַחַת שֶׁסָּנְגָה מִשְׁקִין תְּלוּיִין בְּתוֹךְ הַבֵּית, וְנָפַל בָּכֶר שֶׁל תְּרוּמָה, וּבָא מַעֲשֶׂה לְפָנֵי חֲכָמִים וְטָמְאוּהוּ מִפְּנֵי שֶׁהִסִּיחָה דַּעְתָּהּ מֵהֶם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן פִּילָא: מִפְּנֵי מָה רַבִּי עֲקִיבָא מְטַמָּא? מִפְּנֵי שֶׁהִנָּשִׂים נִרְגָּרְנִיּוֹת הֵן, אִשָּׁה מְנַגֶּה אֶת הַקֶּדֶרָה לִידַע מָה חִבְרָתָהּ מְבַשֶּׁלֶת.

פֶּרֶק תְּשִׁיעִי

א. חֵבֶר וְעַם הָאָרֶץ שֶׁהָיוּ שְׂרוּיִין בְּחֶצֶר, וְשִׁכְחוּ בָּלִים בְּחֶצֶר, הָרָאוּ לִיטְמָא מִדֶּרֶם - טָמֵא מִדֶּרֶם, וְהָרָאוּ לִיטְמָא מִמֶּת - טָמֵא מִת. לָזָה סָבָה בְּפָנֵי עֲצָמוֹ וְלָזָה סָבָה בְּפָנֵי עֲצָמוֹ, לָזָה מְחִיצָה בְּפָנֵי פֶתְחוֹ וְלָזָה מְחִיצָה בְּפָנֵי פֶתְחוֹ,

זו מניח בליו בתוך סבתו וזה מניח בליו בתוך סבתו, זה מניח בליו על גבי מחצתו וזה מניח בליו על גבי מחצתו - הכל טהורין. ורבי שמעון אומר: אף על פי שאין שם לא סבה ולא מחיצה - טהורין, שזה מניח לפני פתחו וזה מניח לפני פתחו. לזה מחיצה או סבה לפני פתחו של חברו ולזה מחיצה או סבה לפני פתחו של חברו - הרי אלו טמאין, ששזה רשות לבנם ולזה רשות לבנם:

ב. חבר שהניח אוכלין ומשקין על גבי מעין וירד לשתות - טמאים, מפני שאחרים ממשמשין בהן. חבר שהניח מוכר אוכלין ומשקין על פתח חנותו, הניחן ונכנסם - הרי אלו טמאים מפני שאחרים ממשמשין בהן:

ג. נאמנים עמי הארץ על טבילת טמא מת, ואין נאמנים על טבילת מדף. חבר שמת והניח פרות - הולכים אחר רוב מבכסי, אם רב מבכסי תרומה - תרומה. הניח טהרות - הרי אלו טהורות. הניח בלים - הרי אלו טמאין, שאני אומר: הוזה ולא שנו, או שנו ולא טבלו, או שמוא לא הוזה כל עקר. חבר שמת והניח פרות, אפילו אותן היום בנסן - הרי אלו בחזקת מתקנין:

ד. עם הארץ שקבל עליו והיו לו טהרות, ואמר: 'ברי לי שלא נטמאו', בזמן שהן עשויות על גבי אחרים - אסורות לו ואסורות לכל אדם. על גבי עצמו - מתרות לו ואסורות לכל אדם. רבי עקיבא אומר: אם מתרות לו -

מתורות לכל אדם, ואם אסורות לכל אדם - אסורות לו.
 וכן עובד בוכבים שנתגזר והיה לו יין, ואמר: 'ברי לו שלא
 נטמא', בזמן שהוא עשוי על גבי אחרים - אסור לו ואסור
 לכל אדם. על גבי עצמו - מתר לו ואסור לכל אדם. רבי
 עקיבא אומר: אם מתר לו - מתר לכל אדם, ואם אסור
 לכל אדם - אסור לו:

ה. המאבד והמוצא ברשות היחיד ועבר עליהן לילה אחד
 - טמאין מדרם וטהורין מטמא מת. ורבי שמעון
 מטהר, שהיה רבי שמעון אומר: אבד מחט ומצא מחט -
 טהור, שאני אומר: מחט שאבד הוא מחט שמצא. ומודים
 חכמים לרבי שמעון במניח ושכח ברשות הרבים שאף על
 פי שעבר עליהן לילה אחת - אין טמאין מדרם, ובמניח
 ושכח ברשות היחיד ועבר עליהן לילה אחד - טמאין מדרם
 וטהורין טמא מת. המאבד והמוצא בתוך הבית - הרי זה
 טהור, מפני שהן בחזקת המשתמר:

ו. כלים שטוחין ברשות היחיד למעלה מעשרה טפחים -
 טהורין; דברי רבי מאיר. רבי שמעון אומר: אפילו
 למעלה ממאה אמות - טמאים. גגו של חבר למעלה
 בצד גגו של עם הארץ, חבר שויטח שם כלים ומניח שם
 טהרות. אף על פי שעם הארץ יכול לפשט את ידו ולנגוע
 שם - הרי אלו טהורות. וכן בעובד בוכבים, אינו חושש
 משום יין נסך. רבן שמעון בן גמליאל אומר: גגו של
 חבר למעלה מגגו של עם הארץ, חבר שויטח שם כלים

ומנחת שם טהרות, ובלבד שאין עם הארץ יכול לפשט את ידו וליגע:

ו. נפל כליו בתוך בארו של עם הארץ - הרי זה טמא, וטהור בעליתו. רבי אליעזר אומר: משקה סרוח - הרי זה טהור. אמרו לו: אין המשקין יוצאין מידי הפרה ולא מידי הפלב. חטין היוצאין עם גללי הבקר, ושעורין היוצאין עם גללי הבהמה, אף על פי שחשב עליהן לאוכלין - אין מטמאין טמאת אוכלין. בנסן לאוכלין - אין מטמאין טמאת אוכלין. גללין אף על פי שפנסן למשקין - בטלה דעתו. גזל שנפל לתוך הבור של גת, חשב עליו לעובד כוכבים - טמא, לפלב - טהור; דברי רבי עקיבא. ורבי יוחנן בן נורי מטמא. מעשה היה ונמנו עליו חמשה זקנים בלוד, וטמאוהו:

ה. ערבה שהיא טמאה ממשקה - אין לשין בה קמח של חטין, ואין עורבין בה בצק של תרומה. אבל אם רוצה, מביא קמח של חטין ועורך לתוכה בצק של תרומה, ובלבד שלא יהא בצק של תרומה נוגע בערבה. רבי שמעון בן אלעזר אומר: המזחלה שהיא שותתת ויורדת משקין, ובא טמא והפסיקו, העליונים - טמאין מפני שהן גרורין על גבי ידיו, והתחתונים - טהורין. (מקל שהיא מלאה משקין טופח -

טמאין. ורבי יהודה אומר משם רבי יהושע: כיון שהשיקה למקנה - טהורה):

פֶּרֶק עֲשִׂירִי

א. רבן גמליאל אומר: משתגמר מלאכתן. הגומר את זיתיו
בני יומן - חזרנו לדברי בית שמאי ולדברי בית
הלל. רבי יעקב אומר: מוחל - משקה הוא. ומפני מה טהרו
מוחל היוצא מן הזיתים עד שלא תגמר מלאכתו? מפני
שאינו רוצה בקיומו. ורבי שמעון אומר: מוחל - מי פרות
הוא. ומפני מה טהרו מוחל היוצא משקת בית הבד? מפני
שאי אפשר לו בלא צחצוחי שמן. המוחל היוצא מן השמן
- טמא. מן המעטן - טהור. בנסו ועשאו שקת - טמא:

ב. העומן זיתיו בשני הדין, בין שנגמר אחד מהן - הכשר
לקבל טמאה. המוסק זיתיו בגליל העליון ועתיד
להורידן לגליל התחתון, אם עד שלא מסקן חשב עליהן -
טהורין. ואם משמסקן חשב עליהן - רבי מאיר מטמא,
ורבן שמעון בן גמליאל מטהר. הגומר את זיתיו ועתיד
למוכרן - טהורין. לחפותן בעלין - טמאים:

ג. הלזקה מעטן של זיתים מן העובר בוכבים, אם יש
מסיק על פי האדמה - יעשו בטהרה, ואם לאו -
יעשו טמאה. ומשל ישראל - נאמן לומר: 'לא גמרתיו'.
היתה לו אום של זיתים ומבקש לעשותם בטהרה, אף על
פי שהוא עתיד להוסיף עליהן קב אחד או שני קבין -
הרי אלו טהורין. ובלבד שלא יערים. ואם הערים - הרי
אלו טמאין:

ה. העוֹטֵן זִיתוֹ בַּפְּנֵי עִם הָאָרֶץ וְנָעַל וְחָתַם - אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ
שָׁמָּה יֵשׁ שָׁם מִפְּתַח אַחֵר וְחוֹתָם אַחֵר. וְאֵף עַל
פִּי שָׁבָא וּמָצָא מִפְּתַח פְּתוּחַ וְחוֹתָם מְקַלְקֵל - טָהוֹר. חוֹתָם
שָׁאֲמָרוּ, אֶפְלוּ טֵיט וְאֶפְלוּ קִיסָם. הָיוּ שָׁם חוֹרִין וּסְדָקִין -
אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שָׁמָּה מוֹשֵׁיט אֶת הַקֶּנֶה וּמְסִיטָן. הָיוּ שָׁם חֲלוֹנוֹת
שֶׁל אַרְבָּעָה טַפָּחִים - נְדוּנִין בְּפִתְחִים:

ה. העוֹטֵן זִיתוֹ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ - עוֹשֶׂה לָהֶן מַחִיצָה מִן הָאָרֶץ
וְעַד הַקּוֹרוֹת. וּבִלְבָד שָׁלֹא יִהְיוּ נִיסוּטִין מִחֲמַת
הַמַּחִיצָה. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אִם הִיָּתָה גְבוּהָ
מִן הָאָרֶץ עֲשָׂרָה טַפָּחִים, אֵף עַל פִּי שְׁאִינָה מַנְעֶת לַקּוֹרוֹת
- טָהוֹרָה. וְהַעוֹטֵן בֵּית הַבַּד - בָּעוֹטֵן בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ:

ו. מִי שֶׁגָּמַר אֶת זִיתוֹ - יִשְׁיֵר קָפָה אַחַת וַיִּתְּנָהּ לְעֵינָי
הַכֹּהֵן אוֹ יוֹלִיד לֹו הַמִּפְתָּח; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי
יְהוּדָה אוֹמֵר: מִיד. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם. וְרַבִּי
שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: מַעַת לָעַת. יֵתֵר עַל בֶּן אָמֵר רַבִּי שְׁמַעוֹן:
אֶפְלוּ גָמַר אֶת זִיתוֹ בְּשֵׁשׁ שָׁעוֹת בְּעָרֵב שַׁבָּת - יוֹלִיד
לֹו אֶת הַמִּפְתָּח מִיד, וְלִמּוֹצָאֵי שַׁבָּת בְּשֵׁשׁ שָׁעוֹת. רַבִּי
שְׁמַעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשֵּׁם רַבִּי שְׁמַעוֹן: לֹא נִחְלְקוּ בֵּית
שְׁמַאי וּבֵית הֶלֶל עַל הַמְּנִיחַ זִיתִּים בְּבוֹתָשׁ שְׁיִמְתוֹנוּ
שְׁיִמְלָחוּם - שְׁאִינָן מְבָשְׂרִין. עַל מָה נִחְלְקוּ? עַל שֶׁיְהוּ
נוֹחִים לְבִתָּשׁ, שְׁבִית שְׁמַאי אוֹמֵר: מְבָשְׂרִין. וּבֵית הֶלֶל
אוֹמֵר: אֵינָן מְבָשְׂרִין:

ו. הַזֵּית שֶׁפָּצְעוּ בְּיָדִים טְמֵאוֹת - הַכֶּשֶׁר. סוּפְתּוֹ בְּמֶלַח -
 לֹא הַכֶּשֶׁר. לִידַע אִם יֵשׁ בּוֹ שֶׁמֶן - לֹא הַכֶּשֶׁר.
 רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַכֶּשֶׁר. הֵיתָה לוֹ אוֹם שֶׁל זֵיתִים וְעֵתִיד
 לְהוֹפְכוֹ, בִּיּוֹן שֶׁתִּקַּע בָּהּ אֶת הַיָּתֵד אַף עַל פִּי שֵׁישׁ בָּהּ
 גּוֹשֵׁינ הֶרְבֵּה - הָרִי אֵלּוֹ אֵינָן חֲבוּרִים. מִשְׁהַפְּכָם נַעֲשׂוּ אוֹם -
 רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵינָן חֲבוּרִים. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: חֲבוּרִים:

ח. גִּרְגָרִין שֶׁנִּשְׁשְׂרוּ בַּמַּיִם, נַעֲשׂוּ אוֹם - רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר:
 אֵינָן חֲבוּרִים. וְרַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: חֲבוּרִים.
 אִם עַד שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלֹאכְתָּן חֹשֵׁב עֲלֵיהֶן וְרָצָה לְטוֹל מֶהֶן
 בַּד אֶחָד אוֹ שְׁנֵי בָדִין - בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: קוֹצֶה בְּטִמְאָה
 וּמַחֲפֶה בְּטִהָרָה וּמוֹלִיד בְּטִהָרָה לְבֵית הַבַּד. וּבֵית הַלֵּל
 אוֹמֵר: אַף מַחֲפֶה בְּטִמְאָה. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַעֲקֹר אֶת כָּל הָאוֹם,
 אֲלֹא מְקוֹם שֶׁנִּהְיָה לְהִנִּיחַ בְּדִי בַד - מַנִּיחַ בְּדִי בַד. בְּדִי
 בְּדִידָה - מַנִּיחַ בְּדִי בְּדִידָה. קֹתְבוֹ - מַנִּיחַ קֹתְבוֹ. וּבִלְבַד
 שֶׁלֹּא יַעֲרִים. וְאִם הָעֲרִים - הָרִי אֵלּוֹ טְמֵאִים. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא
 יַעֲקֹר אֶת כָּל הָאוֹם. וְאִם עָקַר כָּל הָאוֹם - הָרִי אֵלּוֹ טְמֵאִין.
 רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּרַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר מְשׁוּם אָבִיו: אַף עַל פִּי
 שֶׁעָקַר אֶת כָּל הָאוֹם - הָרִי אֵלּוֹ טְהוֹרִים. וְהָעוֹשֵׂן בְּבֵית
 הַבַּד - כְּאֵלּוֹ עוֹשֵׂן בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ:

פרק אחד עשר

א. הָיָה קוֹצֵה מִן הַמַּעֲטָן וּמַעֲלָה לְרֹאשׁ הַגֵּג, וְנִמְצָא שָׁרֵץ בִּגְג - הַמַּעֲטָן טָהוֹר. נִמְצָא בַּמַּעֲטָן - הַגֵּג טָמֵא; דְּבָרֵי רַבִּי. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: נִמְצָא בִּגְג - אִינוֹ טָמֵא אֶלָּא בִּגְג. בַּמַּעֲטָן - אִינוֹ טָמֵא אֶלָּא מַעֲטָן. נִמְצָא בְּגוֹשׁ וּבִגְג, בְּתוֹךְ שְׁלֹשָׁה יָמִים - הַמַּעֲטָן טָמֵא, לְאַחַר שְׁלֹשָׁה יָמִים - הַמַּעֲטָן טָהוֹר. הַקּוֹרֵץ מִקְרָצָת מִן הָעֶסֶה וְנִמְצָא שָׁרֵץ בְּמִקְרָצָת הָעֶסֶה - טָהוֹרָה, בְּעֶסֶה הַמִּקְרָצָת - טָמֵאָה; דְּבָרֵי רַבִּי. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: נִמְצָא בְּעֶסֶה - אִינוֹ טָמֵא אֶלָּא עֶסֶה. בְּמִקְרָצָת - אֵין טָמֵא אֶלָּא מִקְרָצָת. נִמְצָא בְּתוֹכָהּ שֶׁל מִקְרָצָת - הַבֵּל טָמֵא:

ב. הַמַּעֲרָה מִכְּלִי לְכָלִי וְנִמְצָא שָׁרֵץ בַּתְּחִתּוֹן - הָעֲלִיּוֹן טָהוֹר. בְּעֲלִיּוֹן - הַתְּחִתּוֹן טָמֵא; דְּבָרֵי רַבִּי. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: נִמְצָא שָׁרֵץ בְּעֲלִיּוֹן - אִינוֹ טָמֵא אֶלָּא עֲלִיּוֹן. בַּתְּחִתּוֹן - אִינוֹ טָמֵא אֶלָּא תְּחִתּוֹן. נִמְצָא פְּרוּרִין עַל גְּבִי פְּרוּרִין, אִם עַל פִּי שְׁנֹנֵעַ בְּכַבִּיצָה - אִינוֹ טָמֵא. פְּרוּרִין שֶׁעַל גְּבִי פְּרוּרִין, אִם עַל פִּי שְׁנֹנֵעַ בְּכַבִּיצָה - אִינוֹ טָמֵא אֶלָּא מְקוֹם מְנָעוֹ. פִּיצֵד הוּא עוֹשֶׂה? רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר מְשׁוּם רַבִּי חֲנִינָא: עוֹדְהוּ הַשָּׁרֵץ שֵׁם - תוֹחֵב בָּהֶן קִסָּמִים:

ג. עֲנָבִים עַד אֵימָתִי מְטַמְּאִין טָמֵאת אוֹכְלִין? עַד שִׁיִּהְלִכוּ. וּמִשֶּׁהִלְכוּ בָּהֶן שְׁתֵּי וְעָרַב וְנִשְׁתַּיְרוּ בָּהֶן גִּרְגָּרִין שְׁלָמִים - מְטַמְּאִין טָמֵאת אוֹכְלִין. וַיְתִים עַד אֵימָתִי מְטַמְּאִין

טמאת אוכלין? עד שיטענו. ורבי שמעון אומר: עד שיטחנו.
 טחנו ונשתירו מהן גרגרין שלמין - מטמאין טמאת אוכלין.
 ואילו הן פריצי זיתים וענבים? היוצא מתחת הקורה. הגיפן
 מן הזיתים, בנסן לאוכלין - מטמאין טמאת אוכלין. והחרצנין
 והזנין אף על פי שפנסן לאוכלין - בטלה דעתו:

ה. השוקל ענבים בכף מאזנים אף על פי שהנין צף על
 גבי ידיו ואף על פי שחשב עליו - טהור. בנסן
 לתוך הפלי - טמא. הדורס ענבים בחביות אף על פי שהנין
 צף על גבי ידיו - טהור. וכן בעובד פוכבים, אינו חושש
 משום יין נסך:

ה. הבוצר פרמו לשוק, אם לא מצא להן שוק - מחזירן
 לגת. ואף על פי שמוליכין בסלים טמאים ובקופות
 טמאות - טהורין. זיתים לשוק, לא מצא להן שוק מחזירן
 לבד אף על פי שמוליכין בסלין טמאין ובקופות טמאות -
 טהורין. זיתים וענבים טהורין שנכנסו לרשות הגת - הכשרו
 לקבל טמאה:

ו. הלוקח משטיח של אדמה מישראל - יעשה בטהרה.
 מן העובד פוכבים - יעשה בטמאה, משטיח של
 עליו, בין מישראל בין מן העובד פוכבים - יעשה בטמאה.
 ורבי יוסי ברבי יהודה אומר: משטיח של עליו במשטיח
 של אדמה, מישראל - יעשה בטהרה, ומעובד פוכבים -
 יעשה בטמאה:

ו. הלוקח משטיח של אדמה מישראל לעשותו צמקון -
 הרי זה עושה בטהרה. האוכל מן הפסלים ומן
 המשטיח של אדמה, אבל והותיר בסאה בסאתים וזרקן לגת,
 אף על פי שנופצן לגת והיין מנתו על גבי ענבים - טהור.
 וכן בעיבד בוכבים, אין חושש משום יין נסך. נפל ממנו גרגר
 יחידי, אם יש לו חותם - טהור, ואם לאו - טמא. במה דברים
 אמורים? בזמן שנגע במקום חותם, לא נגע במקום חותם -
 טהור. רבי יוסי בן כפר אומר משום רבי אלעזר: במה דברים
 אמורים? בזמן שנגע במקום המשקה, לא נגע במקום המשקה
 - טהור. רבי יוסי אומר: אפילו נפלה הימנו ארבעה וחמשה
 ביצים ודרסן בלן בבת אחת, משקה היוצא מהן - טהור,
 שביון שדרס עליהן - בטלה, שאין למשקין במה יטמא. מי
 שהיה עומד ומדבר על פי הבור ונתזה צנורה מפיו, ספק
 הגיע לבור ספק לא הגיע, של שמן - ספקו טמא, של יין -
 ספקו טהור מפני שהבל הבור קולטת:

ח. הזולף את הבור בכל אחת ואחת, נמצא השרץ בראשונה
 - בלן טמאות. באחרונה - היא טמאה ובלן
 טהורות. באמצעית, הימנה ולמטה - טמא, הימנה ולמעלה
 - טהור. במה דברים אמורים? בזמן שברק ולא כסה, או
 כסה ולא ברק. הנה בודקן ומכסן, ונמצא שרץ באחד מהן
 - הכל טמא:

ט. השרץ שנמצא צף על גבי שפת הבור של גת - ספקו
 טמא. לפועלים - ספקו טהור, מפני שזה ספק

טמאה צפה. גת העליונה - רישות הרבים, והתחתונה -
 רישות היחיד. אימתי? בזמן שהרבים נכנסין בזה ויוצאין
 בזה. אבל אין שם אלא פתח אחד או פרצה אחת - זו וזו
 רישות היחיד:

י. מי שהיו גתיו ובדיו טמאין ומבקש לטהרן; הדפין והעולבין
 והעדרשים - מדיחן והן טהורין. של נצרים ושל בצבוין
 - צריך לנגבן. של שיפה ושל גמי - צריך לישן. פמה הוא
 מישנן? שנים עשר חדש. רבן שמעון בן גמליאל אומר:
 מגת לגת ומבר לבר. רבי יוסי אומר: אם רצה לטהרן מיד
 - חולטן ברותחים או מולגן במי ייתים. רבן שמעון בן
 גמליאל אומר משהו רבי יוסי: נותנן בצינור שמימיו מקלחין
 ובמים שמימיו רודפים. בשם שהוא מנגב לזין נסך, כך הוא
 מנגב לטהרות:

מסכת מקואות

פרק ראשון

א. אמר רבי נחמיה: מפני מה אמרו 'אם לא הדיח - טהור'? שאין המים שבגבא עלולין לקבל טמאה עד שיתלשו. הגביהן - רבו הטהורין על הטמאין. מפני מה אמרו 'אם הדיח - טמא'? הכשרו המים שבירדו ונטמאו, וטמאו את הכפר. רבי שמעון אומר: בין שהדיח בין שלא הדיח - טמא, שאני אומר, שטפת המים טמאין נוגעות בכפר:

ב. גבא שנפל לתוכו יין דבש וחלב - הולכין אחר הרב. נפל לתוכו שמן אף על פי שהקפתו - הרי זה טמא, לפי שאי אפשר לו לצאת ידי צחצוחי שמן. יין של תרומה שנפל על גבי פרות - ידיחם והן מתרים. וכן שמן של תרומה שנפל על גבי פרות - ידיחם והן מתרין. נפל על גבי יין והקפה אותה - תיין מתר. נפל על גבי הציר - יקפאנו כדי שיבטל טעם שמן שבו:

ג. עוקת טיט ונממיות שבפתחי חניות שברשות הרבים, בשעת הגשמים - הכל טהור. פסקו הגשמים -

הרי הן כמי שפיכות. ושפשוקים - הולכין אחר הרב. מי שפיכות ומי גשמים שנתערבו בין בכלי בין בקרקע - טמאים. רבי יהודה ורבי שמעון אומרים: בכלים - טמאין, ובקרקע - טהורין. פסקו הגשמים, הקרובין לעיר ולדרך - טמאין, והרחוקין - טהורין עד שיהלכו רוב בני אדם. במה דברים אמורים? בגבא שאפשר לו לשתות ולא יהא מקום פרסות רגליו נפרות. אבל גבא שאי אפשר לו לשתות עד שיהו מקום פרסת רגליו נפרות, ומצא שם מקום פרסת רגלי אדם, מקום פרסת רגלי בהמה גסה - טמא. מקום פרסת רגלי בהמה דקה - טהור:

ה. גבא שאין בו ארבעים סאה, ונפל לתוכו פחות משלשה לוגין מים שאובין - בשרים לחין ולחפה ולתרומה, ולטול מהן לידים, וכשרין להקוות עליהן. גבא שאין בו ארבעים סאה, ונפל לתוכו פחות משלשה לוגין מים שאובין טמאים - פסולין לחפה ולתרומה ולטול מהן לידים, וכשרים להקוות עליהן. ירדו גשמים, רבו ושטפו בדברי בית שמאי. וכדברי בית הלל: רבו אף על פי שלא שטפו. וכדברי רבי שמעון: שטפו אף על פי שלא רבו, בשרין לחפה ולתרומה ולטול מהן לידים וכשרים להקוות עליהן. ביצד רבו אף על פי שלא שטפו בדברי בית הלל? מקוה שהוא מחזיק ארבעים סאה, ובתוכו תשע עשרה סאה, ונפלו לתוכו פחות משלשת לוגין מים שאובין - טמאין, כיון שנפלו לתוכו עשרים סאה של מימי גשמים - טהורין מפני שרבו. ביצד

שִׁטְפוּ אֶף עַל פִּי יִשְׁלֹא רַבּוֹ כְּדַבְּרֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן? מִקְּנָה שֶׁהוּא
מִחְזִיק עֲשָׂרִים וּבִתּוֹכּוֹ עֲשָׂרִים סָאָה, וְנִפְּלוּ לְתוֹכּוֹ פָּחוֹת
מִשְׁלֹשָׁה לֹאֲגִין מִים שְׂאוּבִין - טְמֵאִין. בֵּינוֹן שֶׁנִּפְּלוּ לְתוֹכּוֹ
סָאָה אַחַת שֶׁל מִימֵי גְשָׁמִים - טְהוֹרִין מִפְּנֵי שֶׁשִּׁטְפוּ. וְכַמָּה
שִׁטְפוּ? כָּל יָשֶׁהָן:

ה. נִפְּלוּ לְתוֹכּוֹ שְׁלֹשָׁה לֹאֲגִין מִים שְׂאוּבִין טְמֵאִין - פְּסוּלִין
לַחֲקָה וּלְתִירוּמָה וּלְטוֹל מֵהֶן לַיָּדִים, וּפְסוּלִין לְהַקְוֹת
עֲלֵיהֶן עַד שִׁיֵּצֵא מְלוֹאוֹ. יָרְדוּ גְשָׁמִים, רַבּוֹ וְשִׁטְפוּ כְּדַבְּרֵי
בֵּית שְׁמַאי. וּכְדַבְּרֵי בֵּית הֵלֵל: רַבּוֹ אֶף עַל פִּי יִשְׁלֹא שִׁטְפוּ.
וּכְדַבְּרֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן: שִׁטְפוּ אֶף עַל פִּי יִשְׁלֹא רַבּוֹ - כְּשָׂרִין
לַחֲקָה וּלְתִירוּמָה וּלְטוֹל מֵהֶן לַיָּדִים, וּפְסוּלִין לְהַקְוֹת עֲלֵיהֶן
עַד שִׁיֵּצֵא הֵימָנוּ מְלוֹאוֹ וְעוֹד. וְאִיזוֹ הוּא 'מְלוֹאוֹ וְעוֹד'? מִקְּנָה
שֶׁהוּא מִחְזִיק עֲשָׂרִים סָאָה, וּבִתּוֹכּוֹ תִּשְׁעַ עֲשָׂרָה סָאָה, וְנִפְּלוּ
לְתוֹכּוֹ שְׁלֹשָׁה לֹאֲגִין מִים שְׂאוּבִין טְמֵאִין, יָרְדוּ גְשָׁמִים וְנִתְמַדָּאוּ
- לְעוֹלָם הוּא בְּפִסּוּלוֹ עַד שִׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּ מְלוֹאוֹ וְעוֹד, וְעוֹד
דָּבָר מוּעָט מִמַּעַט שְׁלֹשָׁה לֹאֲגִין. מִקְּנָה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אַרְבָּעִים
סָאָה חֹסֶר קָרְטוּב, וְנִפְּלוּ לְתוֹכּוֹ שְׁלֹשָׁה לֹאֲגִין מִים שְׂאוּבִין
טְמֵאִין - פְּסוּלִין לַחֲקָה וּלְתִירוּמָה וּלְטוֹל מֵהֶן לַיָּדִים, וּפְסוּלִין
לְהַקְוֹת עֲלֵיהֶן. פָּחוֹת מִשְׁלֹשָׁה לֹאֲגִין, אֶפְּסוּ בִּלְעֵן טְמֵאִין, בֵּינוֹן
שֶׁנִּתְּנָה לְתוֹכּוֹ קָרְטוּב אֶחָד שֶׁל מִימֵי גְשָׁמִים - טְהוֹרִין. כָּשֶׁם
שֶׁטְהוֹרִין לְטָבִילָה - כֵּן טְהוֹרִין לְכָל דָּבָר:

ו. לְמַעַלָּה מֵהֶן, מִי תִּמְצִית יִשְׁלֹא פָּסְקוּ - שֶׁמִּטְבִּילִין בָּהֶן
אֶת הַמֵּיִם, וְאִין מִטְבִּילִין בָּהֶן אָדָם וַיָּדִים וְכֵלִים.

זה הכלל: כל מקום שאדם טובל - ידות וכלים טובלין בו. מקום שאין אדם טובל - אין ידים וכלים טובלין בו. ואלו הן מי תמצין: כל זמן שהגשמים יורדין וההרים בוצצין. פסקו הגשמים וההרים בוצצין - הרי הן כמי תמצית. פסקו מלהיות בוצצין - הרי אלו כמי גבאין:

ו. החופר בצד הים, בצד הנָהָר, במקום הביצין - הרי הן כמי תמציות. החופר בצד המעין, כל זמן שהן באין מחמת המעין, אף על פי שפוסקין וחוזרים ומושבין - הרי הן כמעין. פסקו מלהיות מושבין - הרי הן כמי תמציות. מעין שמימיו מועטים ורבה עליו והרחיבו - מטהר באשברן ואינו מטהר בזוחלין, אלא עד מקום שיכול להלך מתחלתו. מקוה שנמדד ונמצא חסר, כל הטהרות שנעשו על גביו, בין שמקוה זה ברשות היחיד, בין שמקוה זה ברשות הרבים - טמאות למפרע. רבי שמעון אומר: ברשות היחיד - תולין, וברשות הרבים - טהור:

ה. אומר רבי שמעון: מעשה במגורה אחת של דיסקוס ביבנה שנמדדה ונמצאת חסרה, והיה רבי טרפון מטהר, ורבי עקיבא מטמא. אומר רבי טרפון: הואיל ומקוה זה בחזקת טהרה הוא מעולם - לעולם הוא בטהרתו, עד שיודע שנטמא. אומר רבי עקיבא: הואיל וטמא זה בחזקת טמאה, לעולם הוא בטמאתו עד שיודע שהוא טהור. אומר רבי טרפון: למה זה דומה? למי שהיה עומד ומקריב על גבי מזבח, ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה - שעבודתו

בְּשֶׁרָה. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא: לָמָּה זֶה דּוֹמָה? לְמִי שֶׁהִיא עוֹמֵד
וּמִקְרִיב עַל גְּבִי הַמִּזְבֵּחַ וְנוֹדַע שֶׁהוּא בָּעַל מוֹם - שֶׁעֲבוּדָתוֹ
פְּסוּלָה. אָמַר לוֹ רַבִּי טַרְפוֹן: אַתָּה מְקִישׁוֹ לְבָעַל מוֹם וְאֲנִי
מְקִישׁוֹ לְבֶן גְּרוּשָׁה וְלֶבֶן חִלּוּצָה, נִרְאָה לְמִי דּוֹמָה, אִם דּוֹמָה
לְבָעַל מוֹם - נִלְמְדָהּ מִבָּעַל מוֹם! אִם דּוֹמָה לְבֶן גְּרוּשָׁה
וְחִלּוּצָה - נִלְמְדָהּ מִבֶּן גְּרוּשָׁה וּמִבֶּן חִלּוּצָה! רַבִּי עֲקִיבָא
אוֹמַר: מִקְנָה פְּסוּלָה בְּעֶצְמוֹ, וּבָעַל מוֹם פְּסוּלָה בְּעֶצְמוֹ, וְאֵל
יוֹכִיחַ בֶּן גְּרוּשָׁה וּבֶן חִלּוּצָה שֶׁפְּסוּלוֹ מֵאַחֲרִים. מִקְנָה פְּסוּלָה
בְּיַחֲדָה, וּבָעַל מוֹם פְּסוּלָה בְּיַחֲדָה, וְאֵל יוֹכִיחַ בֶּן גְּרוּשָׁה וּבֶן
חִלּוּצָה שֶׁפְּסוּלוֹ בְּבֵית דִּין. נִמְנוּ עָלָיו וְטִמְאוּהוּ. אָמַר לוֹ רַבִּי
טַרְפוֹן: עֲקִיבָה! כָּל הַפּוֹרֵשׁ מִמֶּךָ - בְּפוֹרֵשׁ מִן הַחַיִּים:

פֶּרֶק שֵׁנִי

א. מִקְנָה שֶׁהֵנִיחוּ רִיקָן, וּבָא וּמָצְאוּ מָלֵא - בָּשֶׁר, מִפְּנֵי שְׁזָה
סָפֵק מִים שְׂאוּבִים לַמִּקְנָה, וְחֻזְקַת הַמִּקְנָאוֹת -
בְּשֶׁרוֹת. צָנוֹר הַמְקַלֵּחַ לַמִּקְנָה, וְהַמְכַתֶּשֶׁת נְתוּנָה בְּצִדּוֹ, סָפֵק
מִן הַצָּנוֹר לַמִּקְנָה, וְסָפֵק מִן הַמְכַתֶּשֶׁת לַמִּקְנָה - פְּסוּל, מִפְּנֵי
שֶׁהַפְּסוּל מוֹכִיחַ. וְאִם יֵשׁ בּוֹ רֵב מִקְנָה - בָּשֶׁר, מִפְּנֵי שְׁזָה
סָפֵק מִים שְׂאוּבִין לַמִּקְנָה:

ב. שְׁנֵי מִקְנָאוֹת שֶׁאֵין בָּהֶם אַרְבָּעִים סָאָה, וְנִפְּלוּ שְׁלֹשֶׁת
לוּגִין מִים שְׂאוּבִין לְתוֹךְ אֶחָד מֵהֶן, וַיִּדּוּעַ לְאִיזָה

מהן נפלו, ואחר כך נפלו שנים ואינו יודע לאיזה מהן נפלו - הריני יכול לתלות ולומר: 'למקום שנפלו ראשונים - שם נפלו שניים'. נפלו שלשת לוגין לתוך אחד מהן, ואינו ידוע לאיזה מהן נפלו, ואחר כך נפלו לשניים, וידוע לאיזה מהם נפלו - אינו יכול לתלות ולומר: 'למקום שנפלו שניים - שם נפלו ראשונים'. אחד שיש בו ארבעים סאה ואחד שאין בו ארבעים סאה - הריני אומר לתוך ארבעים נפלו. אחד שאוב ואחד פשר - הריני אומר לתוך של שאוב נפלו:

ג. שני מקנאות שאין בהן ארבעים סאה, ונפלו שלשת לוגין לתוך אחד מהן, ואין ידוע לאיזה מהן נפלו, ואחר כך ירדו גשמים ונתמלאו, רבי יוסי אומר: אומרין לו שדא יטבל באחד מהן, ואם טבל באחד מהן ועשה טהרות - טהורות, מפני שזה ספק מים שאובין למקנה. למה זה דומה? למי שנממאת אחת מידי, ואין ידוע אי זו היא, אומרים לו: שדא יעשה טהרות באחת מהן. ואם עשה טהרות - טהורות, מפני שזה ספק ידים:

ד. שני מקנאות, באחד יש בו ארבעים סאה, ובאחד אין בו, טבל באחד מהן מטמאה חמורה, ועשה טהרות - תלויות, בשני ועשה - טהורות. בראשון ולא עשה, בשני ועשה - טהורות. בראשון ועשה, בשני ועשה - אלו ואלו מנחות. ראשונות - תלויות, והשניות - טהורות. במה דברים אמורים? בטמאה חמורה, אבל בטמאה קלה - אלו ואלו טהורות. טבל באחד מהן מטמאה קלה ועשה טהרות -

טהורות. נטמא באמצע טמאה קלה וטבל בשני ועשה
טהרות - אלו ואלו מנחות, הרי אלו מוכיחות. נאכלו
ראשונות או נטמאו או שאבדו, עד שלא נעשו שניות -
שניות טהורות. משנעשו שניות - שניות תלויות. טבל
באחד מהן מטמאה חמורה, ועשה טהרות - תלויות. נטמא
באמצע טמאה קלה, וטבל בשני ועשה טהרות - טהורות.
נגעו אלו באלו, ראשונות - תלויות, ושניות - ישרפו. טבל
באחד מהן מטמאה קלה, ועשה טהרות - טהורות. נטמא
באמצע טמאה חמורה, וטבל בשני ועשה טהרות - תלויות.
ואם נגעו אלו באלו, שניות - תלויות, ראשונות - ישרפו:

ה. שני מקנאות של ארבעים ארבעים סאה, אחד שאוב
ואחד בשר, וטבל באחד מהן מטמאה חמורה ועשה
טהרות - תלויות. בשני ועשה טהרות - טהורות. בראשון
ולא עשה, בשני ועשה - טהורות. בראשון ועשה, בשני
ועשה - אלו ואלו מנחות, ראשונות - תלויות, ושניות -
טהורות. במה דברים אמורים? בטמאה חמורה, אבל בטמאה
קלה - אלו ואלו תלויות:

ו. ירדו שנים וטבלו בשניהם, אחד טמא טמאה חמורה,
ואחד טמא טמאה קלה, הטבול מטמאה חמורה
- טמא, והטבול מטמאה קלה - טהור. אחד טמא טמאה
חמורה, ואחד מקר; הטבול מטמאה חמורה - המקר טהור.
אחד טמא טמאה קלה ואחד מקר - שניהן תלויות. למה
זה דומה? לשני שבילין, אחד טמא ואחד טהור, והלכו

שנים בשניהן, ועשה טהרות, באחד יש בו דעת לשאול, ובאחד אין בו דעת לשאול; ברשות היחיד, את שיש בו דעת לשאול - ספקו טמא. ושאין בו דעת לשאול - ספקו טהור. וברשות הרבים - שניהם תלויין:

ז. שני מקנאות של עשרים עשרים סאה, אחד נשאו ואחד בשר, הקר באחד מהן ועשה טהרות - טהורות. בשני ועשה - ישרפו. בראשון ולא עשה, בשני ועשה - ישרפו. בראשון ועשה - אלו ואלו מנחות, הראשון טהורות, והשניות ישרפו. שתי נשים שנתעסקו בצפור הראויה להוציא דם בסלע, ולאחר זמן נמצא על גבי זו בסלע ועל גבי זו בסלע - שתיהן מקלקלות:

פרק שלישי

א. גמטרא שהיא משקעת בקרקע, בור וגת, וירדו גשמים ונתמלאו - הרי אלו פסולים, מפני שהן גרורין על גבי כלי. רבי אליעזר מבשיר, שאין הפנים שאובין פוסלין המקוה עד שיפלו לתוכו:

ב. היתה בראשו שלשת לוגין מים וירד וטבל במקוה והשלימה לארבעים סאה - בשר. סחטן לתוכו - פסול. הטביל בו את הסגוס וזכו הימנו שלשה לוגין מים במקוה - בשר. עקרו מתוכו - פסול. ורבי שמעון מבשיר, עד שיתפון

לְתִלְשׁ. רַבִּי יְהוֹשֻעַ אָמַר: בֵּין כֶּךָ וּבֵין כֶּךָ יִשְׁבֵּר. רַבִּי יוֹסִי
אָמַר מִשּׁוּם רַבִּי יְהוֹשֻעַ: אֵף יָטָה, וּבִלְבָד שָׂאָה יַעֲרָה. וְכֵן
הָיָה רַבִּי יוֹסִי אָמַר: זֶלְף בִּידֵיו וּבִרְגְלָיו שְׁלֹשֶׁת לֹגִין לַמָּקְנָה
- פָּסוּל. הוֹלִיכֵן עִם הַקֶּרֶקַע - בָּשָׂר:

ג. לְגִיזֵן הָעוֹבֵר מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, וְכֵן בְּהֵמָה הָעוֹבֶרֶת מִמָּקוֹם
לְמָקוֹם, זָלְפוּ בִידֵיהֶם וּבִרְגְלֵיהֶם שְׁלֹשָׁה לֹגִין לַמָּקְנָה
- בָּשָׂר. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא אֶפְלֹ עָשׂוּ מִקְנָה בַּתְּחִלָּה - בָּשָׂר.
וְאֵיזָה טֵיט הַנִּמְדָּד עִם הַמִּים? רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אָמַר:
הַנִּמְדָּד בְּלוֹג. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: הַיּוֹצֵא בְּמִשְׁפָּךְ. וְאֵלֹו הֵן קָנָה
הַמִּדָּה - זֶה הַסְּלוּל. הַטֵּיט שֶׁבְּצִדָּדִין - עוֹלָה לְמִדַּת אַרְבָּעִים
סָאָה, וְאֵין מִטְבִּילִין בָּהֶן. שְׁלֹשׁ גִּמְמִיּוֹת שֶׁבִּנְחָל, הָעֲלִיּוֹנָה
וְהַתְּחִתּוֹנָה שֶׁל עֲשָׂרִים עֲשָׂרִים סָאָה, וְהָאֶמְצָעִית שֶׁל אַרְבָּעִים
סָאָה, וְסִילּוֹן שֶׁל מִים בְּתוֹכָן וַיּוֹצֵא מֵהֶן, שֶׁל מִימֵי רִגְלִים
נִכְנָסֶת לְתוֹכָן וַיּוֹצֵא מֵהֶן. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: רַבִּי מֵאִיר הָיָה
אָמַר: מִטְבִּילִין בְּעֲלִיּוֹנָה. וְאֵנִי אָמַר: בַּתְּחִתּוֹנָה. וְחֲכָמִים
אָמְרִים: בֵּין זֶה וּבֵין זֶה אֵין מִטְבִּילִין אֶלָּא בְּאֶמְצָעִית, שֵׁשׁ
בָּה אַרְבָּעִים סָאָה:

ה. שְׁתֵּי בִּרְכוֹת שֶׁל עֲשָׂרִים עֲשָׂרִים סָאָה, זֶה עַל גִּבּ זֶה,
וּבִּרְכָה שֶׁל שְׁלֹשֶׁת לֹגִין בְּצֵד הָעֲלִיּוֹנָה, וְנִפְתְּקוּ
שְׁנֵיהֶן וּבָאוּ לַתְּחִתּוֹנָה - בָּשָׂרִין, שָׂאֵנִי אָמַר: 'שְׁלֹמוֹ אַרְבָּעִים
סָאָה עַד שָׂאָה יָרְדוּ שְׁלֹשֶׁת לֹגִין'. שְׁנֵי מִקְנָאוֹת שֶׁל עֲשָׂרִים
עֲשָׂרִים סָאָה, זֶה בְּצֵד זֶה, וְנִפְלֹו שְׁלֹשֶׁת לֹגִין בְּתוֹךְ אֶחָד
מֵהֶן וְנִפְסְקוּ וּבָאוּ לַחֲבֵרוֹ - בָּשָׂר. וְרַבִּי יוֹסִי אָמַר: אִם נִפְלָה

מחיצה - פסול, אבל רואה אני את דברי רבי יהושע, במקוה שאין בו ארבעים סאה ונפלו שלשה לוגין וחזקו לשנים, שזה כשר להקנות עליו, וזה כשר להקנות עליו:

ה. שני מקנאות של עשרים עשרים סאה, אחד שאוב ואחד כשר, ירדו שנים והשיקום וטבלו בהן, אפילו אדמים והלבינום או לבנים והאדימום - הטובלין כמו שהיו, והמקנאות כמו שהיו. שלשה לוגין שנפלו במקוה, ובעל קרי החולה שנפלו עליו תשעת קבין מים, וטהור שנפלו על ראשו ועל רבו שלשה לוגין מים שאובין, אבא יוסי בן חוני אומר: מבלי אחד משנים ומשלשה - מצטרפין, ומארבעה אין מצטרפין. בא לו במים שאובין חוץ מראשי אצבעותיו - רבי אליעזר מטהר, וחכמים אומרים: אפילו לא בא אלא ראשו ורבו - טמא. בא ראשו אבל לא רבו, רבו אבל לא ראשו, או שבא ראשו ורבו מלמעלה או מן הצד - טהורין, עד שיבא ראשו ורבו בדרך. מקצתן שאובין ומקצתן אינן שאובין, או שנפל לתוכו יין ודבש וחלב - טהור עד שיהו בלן שאובין, ואפילו הוא טהור והן טהורין - נטמאו וטמאוהו. הרי זה אומר: 'טמאני וטמאתיו':

ו. טהור שנפלו על ראשו ועל רבו שלשה לוגין מים שאובין - טמא. נפלו על ראשו אבל לא על רבו, על רבו אבל לא על ראשו, או שנפלו על ראשו ועל רבו מלמטה או מן הצד - טהור, עד שיפלו על ראשו ועל רבו בדרך. מקצתן שאובין ומקצתן אינן שאובין, או שנפל לתוכן יין,

רבש, וחלב, טהור עד שיהיו כֶּפֶן שאובין, ואפילו הוא טהור
והן טהורין - נטמאו וטמאוה. הרי זה אומר: 'טמאני
וטמאתיו'. רבי ישמעאל אומר: בטהורין - טהור, מכל
וחמר, ומה אם במקום שעשה שאר משקים כמים לפסל
את הגויה בשותה רביעית - לא עשה את הטהורין
בטמאים. מקום שלא עשה שאר משקין כמים לפסל את
הגויה בשלשת לוגין - אינו דין שלא עשה את הטהורין
בטמאין? השוב אבא יוסף התרני: מקוה יובית, שלא עשה
בו שאר משקין כמים, ועשה בו את הטהורין בטמאין.
השוב רבי על דברי אבא יוסף התרני: לא! אם אמרת
במקוה - שעשה בו את הצרופין, תאמר בגוף - שלא
עשה בו את הצרופין?

פרק רביעי

א. **טבלא** שנתנה תחת הצנור להדית, וכן בלים שנתנן
תחת הצנור להדית - ראשונים ראשונים הכשרו
לקבל טמאה. שִׁלְמו ארבעים סאה - הרי אלו טהורין. צנור
שחקקו ואחר כך קבעו - פוסל את המקוה. קבעו ולבסוף
חקקו - אין פוסל את המקוה:

ב. **מים** הנוזלין מאליהן, ומן הים ומן הנָהָר, והעולין באנטיליא
- פוסלין את המקוה. רבן שמעון בן גמליאל אומר:

העולין מאליהן - אינן פוסלין את המקוה לפי שאינן נתלשין.
 רבי אליעזר בן יעקב אומר: נג שיש בראשו אחד ועשרים
 סאה של מימי גשמים - ממלא בכתף ונותן לתוכה תשע
 עשרה סאה ופותקן, ומערבין בחצר:

ג. היו ארבעים סאה ונפתחה, ובאו לתוך הבית - בשרין
 ואין מטבילין בהם, שאין מטבילין באויר. היה ראשו
 אחד מניע לארץ - מטבילין בו, שאין מטבילין באויר. גל
 הנתלש מן תים ומן הנחר - אין מטבילין בו, שאין מטבילין
 באויר. ואם היו שני ראשון נוגעים בארץ - מטבילין בהן,
 ואין מטבילין בפיפין:

ד. קסטלין המקלח מים לכרבין, אם היה נקוב בשפופרת
 הנוד - אין פוסל את המקוה. ואם לאו -
 פוסל את המקוה. ואם היה מקבל כל שהוא מן הנקב
 ולמטה - פוסל את המקוה. במה דברים אמורים? מן
 הצד, אבל מלמטה, אפלו נקוב במחט - אינו פוסל את
 המקוה. הלכה זו עלו עליה בני אסיא שלש רגלים ביבנה,
 ולרגל השלישי, הכשירוהו להם. אמר רבי אליעזר ברבי
 יוסי: הלכה זו הוריתי ברומי לטהרה, וכשבאתי אצל חברי,
 אמרו לי: יפה הורית. פקק בטיט ובבגין - אינו פוסל את
 המקוה. בסיד ובגפסים - פוסל את המקוה. על גבי הארץ
 ועל גבי סיד ובגפסים, או שמרח בטיט מן הצדדין - אינו
 פוסל את המקוה:

ה. מעין היוצא לתלמי, ומן התלמי לברכה, ראשונים ראשונים - הרי אלו פסולין, מפני שהן נשאבין. ביצר עושה? נוקבין למעין שתוליד על שפתו כל שהוא, ונמצא מים מועטין מטהרין את המרבין, מוחילין על גבי מת; דברי רבי יהודה. מים צפוי על גבי כל שהוא - מטבילין בהן על רום בקלפת השום, ועל רחב בשפופרת הנוד:

ו. מעין שמשוך בנגדל, ורבה עליו מים שאובין והרחיבן - מטהר באשברן ואין מטהר בזוחלין, אלא עד מקום שיהא יכול להלך מתחלתו. ואיזהו חרדלית? מי גשמים הבאין במדרון, רואין אותן, אם יש מתחלתן ועד סופן צרופ ארבעים סאה - מטבילין בהן, ואם לאו - אין מטבילים בהן; דברי בית שמאי. בית הלל אומרים: אין מטבילין בהן עד שיהיה לפניו עגל ארבעים סאה. ומעשה בכובסים שהיו בירושלים, שהיו גודרים אותם בכלים וטובלין בהן. והכל מודים, שכלים שגדר בהן לא הטבילו:

פרק תמישי

א. גממיות על פי המקנה, וכן מקום פרסות רגלי בהמה על פי המקנה, אם היו מערבין בשפופרת הנוד - מטבילין בהם. ואם לאו - אין מטבילין בהם. ורבי יהודה אומר: הרי הן בעוקת המערה. החורין שבמקנה - מטבילין

בהן, ובלבד שיהיו מערבין בשפופרת הנזר. ערבה שהיא מלאה בלים והשיקה למקנה - צריכה בשפופרת הנזר ומעין כל שהוא. רבי יהודה אומר משום בית הלל: בכלי גדול - ארבעה טפחים, ובקטן - ברבן. קומקום שהוא מלא בלים והטבילן במקנה, אף על פי שפיו צר כל שהוא - בלים שבתוכו טהורין. הטהו על צדו - עד שיהא בפיו בשפופרת הנזר:

ב. מעין היוצא מן התנור, והטביל בו צנזן ודלעת, אם היו המים צפין על גבן במלואן - הרי אלו טהורין. שתי אצבעות שאמרו - בבינוניות של כל אדם, ולא מארבע בטפח:

ג. בזית מן הנבלה ובעדשה מן השרץ, ספק יש בהן בשעור, ספק אין בהן בשעור - ספקן טמא, שכל דבר שעקרו מן התורה ושעורו מדברי סופרים - ספקו טמא:

ד. מטהרין את המקנאות, התחתון מן העליון, והרחוק מן הקרוב, ביצד? מביא סילון של עץ או של עצם או של כלי זכוכית, ומניח ידיו בתחתון עד שתתמלא מים, ומושכן ומשיקן אפילו בשערה - ודין. ואם נכסף הסילון כל שהוא - פסול. במה דברים אמורים? בזמן שהיו זה על גבי זה, אבל אם היו זה כנגד זה - מביא סילון של רכובה מכאן, וסילון של רכובה מכאן, וסילון אחד באמצע, ומשיק ויורד וטובל. בתל שבין שני מקנאות שנסדק לערב -

מצטרפין. ולשתי - אין מצטרפין. רבי יוסי ברבי יהודה
אומר: חלוף הדברים. נפרצו זה לתוך זה, רבן שמעון בן
נמליאל אומר: טפח ברחב הפרצה:

ה. המת בפרחין, הקמין - טמא. המת בקמין, הפרחין -
טמא. הנוגע באבק - טמא, וטהור בעליתו. רבי
שמעון אומר: הנוגע באבק - טהור, שלא נעשה אלא לשמש
עם הפרקע:

ו. המטהרת שבפרחין תחתונה מלאה שאובין, ועליונה
מלאה - פשרין. אם יש בנגד הנקב שלשת
לוגין - פסול. וכמה יהא בנקב ויהא בו שלשת לוגין? אחד
משלש מאות ועשרים של ברכה; דברי רבי יוסי. רבי
אליעזר אומר: אפילו תחתונה מלאה פשרין ועליונה מלאה
שאובין, ויש בצד הנקב שלשת לוגין - פשרין, ובלבד שלא
יפיל לתוך הברכה, אלא בנגד הנקב, ועולין למדת ארבעים
סאה. עגולי שלג המשקעין במקוה - הרי אלו מעלין. ורבי
יהודה אומר: אינן מעלין. ומודה רבי יהודה שהוא מביא
מיט הנרוק בערבה, ומשיק, ויורד וטובל:

ז. מי בבשים ומי שלקות ומי זיתים שנפלו לתוך ארבעים
סאה - מטבילין בהן, ובלבד שאין בהן שמן. התמד
משהחמיץ - אין מטבילין בו:

ח. מקנה שאין בו ארבעים סאה, ונפל לתוכו יין ונשתנו
מראיו - אינו נפסל בשלשת לוגין. ולא עוד, אלא

אֶפְלוּ חֲזָרוּ מֵרְאִיו לְכַמּוֹת שָׁהִיו - בָּשָׂר. הָיוּ בּוֹ אַרְבָּעִים
 סָאָה וְנָפַל לְתוֹכָו יַיִן וְנִשְׁתַּנּוּ מֵרָאָה חֲצִיּוֹ, הַטּוֹבֵל בֵּין בִּמְקוֹם
 הַמַּיִם בֵּין בִּמְקוֹם הַיַּיִן - בָּאֵלוֹ לֹא טָבַל. נָפְלוּ לוֹ שְׁלֹשָׁה
 לוֹגִין מַיִם, בֵּין בִּמְקוֹם הַיַּיִן, בֵּין בִּמְקוֹם הַמַּיִם - בָּאֵלוֹ לֹא
 נָפַל. הָיָה שָׂאוֹב וְהִשִּׁיקוּ, הִשִּׁיק בִּמְקוֹם הַיַּיִן, זֶה וְזֶה - לֹא
 טָהוֹר. הִשִּׁיק בִּמְקוֹם הַמַּיִם, מְקוֹם הַמַּיִם - טָהוֹר, מְקוֹם
 הַיַּיִן - לֹא טָהוֹר:

ט. חֲבִית שֶׁנִּשְׁפְּרָה בַּיָּם הַגָּדוֹל, וּמֵרָאָה אוֹתוֹ מְקוֹם בִּמְרָאָה
 אוֹתוֹ הַיַּיִן, הַטּוֹבֵל בָּאוֹתוֹ מְקוֹם - בָּאֵלוֹ לֹא טָבַל.
 וְלֹא עוֹד, אֵלֶּא אֶפְלוּ נָפַל לְשֵׁם כֶּכֶר תְּרוּמָה - טָמֵא. מִקְנָה
 שֵׁישׁ בּוֹ אַרְבָּעִים סָאָה מְכֻנָּה, וַיֵּרְדּוּ שְׁנַיִם וַטְבְּלוּ, זֶה אַחֵר
 זֶה, תְּרֵאשׁוֹן - טָהוֹר, וְהִשְׁנִי - טָמֵא. בֵּיצָד הוּא עוֹשֶׂה?
 עוֹדָהוּ תְּרֵאשׁוֹן בַּמַּיִם, אַחֵר מִמֶּלֶא בַּכֶּתֶף וְנוֹתֵן לְתוֹכָו,
 וְטָהוֹר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עוֹדָהוּ רָגְלוֹ שֶׁל רֵאשׁוֹן בַּמַּיִם,
 אַחֵר יוֹרֵד וְטוֹבֵל - וְטָהוֹר:

י. הַטְּבִיל בּוֹ יוֹרֵה גְדוּלָּה - תְּרִי זֹו טָמֵאָה, מִפְּנֵי שֶׁהַמַּיִם
 מְקַלְחִין. בֵּיצָד הוּא עוֹשֶׂה? מוֹרִידָה דֶּרֶךְ פִּיָּה
 וּמִטְבִּילָהּ, וּמַעֲלָה אוֹתָהּ דֶּרֶךְ שׁוּלְיָהּ. הַקּוֹפֵץ לְתוֹךְ הַמִּקְנָה
 - תְּרִי זֶה מְגֻנָּה. הַטּוֹבֵל פְּעָמִים בַּמִּקְנָה - תְּרִי זֶה מְגֻנָּה.
 הָאוֹמֵר לְחֻבְרוֹ: כָּבוֹשׁ יָדְךָ עָלַי בַּמִּקְנָה - תְּרִי זֶה מְגֻנָּה.
 רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כָּבוֹשׁ יָדְךָ עָלָיו עַד שֶׁתֵּצֵא נִפְשׁוֹ:

פרק שישי

א. אֶרֶץ הַכּוֹתִים - טְהוֹרָה. מְקוּוֹתֶיהָ, וּמְדוּרֶיהָ, וְשִׁבְלֶיהָ -
 טְהוֹרוֹת. אֶרֶץ הָעַמִּים, מְקוּוֹתֶיהָ, וּמְדוּרֶיהָ, וְשִׁבְלֶיהָ -
 טָמְאִין. מְקַנְאוֹת הָעַמִּים שֶׁבְּחוּצָה לָאֶרֶץ -
 בְּשָׂרִים לְבַעֲלֵי קְרִיין, וּפְסוּלִין לְכָל הַטָּמְאִין. וְשִׁבְאַרְץ
 יִשְׂרָאֵל, שְׁחוּץ מִן הַפֶּתַח - טְהוֹרִין לְכָל הַטָּמְאִין, וְאִין
 צָרִיד לֹאמַר לְבַעֲלֵי קְרִיין. וְשִׁפְפָּנִים מִן הַפֶּתַח - פְּסוּלִין
 לְבַעֲלֵי קְרִיין, וְאִין צָרִיד לֹאמַר לְכָל הַטָּמְאִין; דְּבָרֵי רַבִּי
 מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּשָׂרִין לְבַעֲלֵי קְרִיין, מִפְּנֵי שֶׁבַעַל
 קָרִי טוֹבֵל בְּאַרְבָּעִים סָאָה בְּכָל מְקוֹם. וְשְׁחוּץ לַפֶּתַח -
 בְּשָׂרִין אֵף לְנִדּוֹת. אָמַר רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: הִלָּכָה
 אִין לִי, אֲלָא מַעֲשֶׂה בַּמַּעֲרָה שֶׁהִיָּתָה בְּגִנְתּוֹ שֶׁל מוֹסֵק
 אַחֵד בְּרֵמּוֹן, שֶׁהָיוּ כְּהֲנִים כּוֹבְשִׁין אֶת הַגֶּדֶר וַיִּזְרְדִין וְטוֹבְלִין
 לְתוֹכָהּ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה בַּמְקוֹה שֶׁבִּין אוֹשָׁא
 לְשִׁפְרָעַם, וְהָיָה רַבִּי דוֹסָא מוֹשִׁיב בּוֹ שְׁנֵי תַלְמִידֵי חֲכָמִים
 כְּדֵי שִׁיקּוּוּ בּוֹ הַפִּים אַרְבָּעִים סָאָה. שׁוֹב מַעֲשֶׂה בְּבֵית
 עֲנַת שִׁקּוּוֹ יוֹתֵר מֵאַלְפִים כּוֹר, וּבָאוּ וְשָׂאֻּהוּ אֶת רַבִּי חֲנַנְיָא
 בֶּן תֶּרְדִּיּוֹן, וּפָסַל, שֶׁאֵנִי אוֹמֵר: 'נִכְנְסוּ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְזֻלְפוֹהָ
 בְּצִילָהּ, וַחֲזָרוּ וּמָלְאוּ אוֹתוֹ בְּקִילּוֹן'. וּמַעֲשֶׂה בְּרַבֵּן גַּמְלִיאֵל
 וְאוֹנְקֵלוֹס הַגֵּר שֶׁהָיוּ בְּאִשְׁקֵלוֹן, וְטָבַל רַבֵּן גַּמְלִיאֵל בַּמַּרְחֵץ,
 וְאוֹנְקֵלוֹס בַּיָּם. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קוֹפֶסְאִי: עֲמָהֵן הָיִיתִי,
 וְלֹא טָבַל רַבֵּן גַּמְלִיאֵל אֲלָא בַּיָּם:

ב. מרחץ שבלגיה עובדי בוכבים, בזמן שמטהרת שפה
פתוחה לרשות היחיד - טמאה. לרשות הרבים
- טהורה. מרחץ שבלגיה עובדי בוכבים וישראל נכנס
שחרית ומשיקה, אף על פי שזה נכנס וזה יוצא, זה יוצא
וזה נכנס - טהורה. נעלה או שנתחדה ברשותו - טמאה.
נמצאת אומר: בימים - טהורה, ובדילות - טמאה:

ג. המהרהר בלילה, ועמד ומצא בשרו חם - טמא. חם
ולא הרהר, הרהר ולא חם - טהור. רבי יוסי
אומר: בזקן ובחולה - טהור. בילד ובבריא - טמא:

ד. הפולטת שכבת זרע ביום השלישי - טהורה; דברי רבי
אלעזר בן עזריה. רבי ישמעאל אומר: פעמים
שהן ארבע עונות, פעמים שהן חמש, פעמים שהן שש.
רבי עקיבא אומר: לעולם חמש. ואם יצאת מקצת עונה
ראשונה - משלימין לה מקצת עונה ששית. נמצאת אתה
אומר: שכבת זרע של ישראל - בכל מקום טמאה אפלו
במעי נברית. ושל נברים - בכל מקום טהור, אפלו במעי
ישראלית, חוץ ממימי רגלים שבה. כל אלו שאמרו טמאים
- טהורין לחץין וטמאין לתרומה, חוץ מהפולטת שכבת
זרע שהיא טמאה אף לחץין. רבי יוסי ברבי יהודה אומר:
הפולטת שכבת זרע - טהורה לחץין. ושאמרו חוצצין,
ושאמרו אין חוצצין - לא מטמאה ולא מטמאין, חוץ מקרום
שעל גבי המכה, ואגוד שעל גבי המכה והקשקשים שעל

גבי השָׁבֵר. וְהַשִּׁירִים, וְהַנּוֹמִים, וְקִטְבֵּלְאוֹת, וְהַטְּבָעוֹת, אוֹצִין - חוֹצֵצִין, רָפִין - אֵין חוֹצֵצִין. רַבִּי שְׁמַעוֹן שְׁזוּרִי אוֹמֵר: בֵּית הַסֵּתְרִים, שֶׁבְּנִשּׁוּאוֹת - חוֹצֵץ, וּבִפְנוּיָהּ - אֵינוֹ חוֹצֵצַת:

ה. סם יָבֵשׁ שָׁעַל גְּבִי מִכָּה, וְהִכְחוּל שָׁעַל גְּבִי עֵין - הָרִי אֵלֹו אֵינָן חוֹצֵצִין. וְהָדָם, וְהַדְּבִשׁ, וְהַדִּיּוֹ, וְהַחֲלָב, וְשֶׁרֶף הַתְּאֵנָה, וְשֶׁרֶף הַשִּׁקְמָה, וְשֶׁרֶף הַחֲרוּב, יָבֵשִׁין - חוֹצֵצִין, לַחִין - אֵינָן חוֹצֵצִין. וְשָׂאֵר כָּל הַשִּׁרְפִּין, בֵּין לַחִין בֵּין יָבֵשִׁין - אֵין חוֹצֵצִין, מִפְּנֵי שֶׁהֵן שָׁטָף לַחֲלוּחֵי פְרוֹת. סם יָבֵשׁ חוּץ לַמִּכָּה, וְהִכְחוּל שְׁחוּץ לְעֵין - הָרִי אֵלֹו חוֹצֵצִין. צוֹאֵה שֶׁתַּחַת הַצִּפְרָן שָׁלֹא כָּנָגַד הַבָּשָׂר, וְהַטִּיט, וְהִבְצֵק שֶׁתַּחַת הַצִּפְרָן אִפְּלֹו כָּנָגַד הַבָּשָׂר - הָרִי אֵלֹו חוֹצֵצִין. כְּשׁוֹת שֶׁל גָּדוֹל שְׁאִינוֹ מִקְפִּיד עֲלֶיהֶן, וְהָאֵכֶר וְהַבָּשָׂר הַמְדִּלְדִּלִין בָּאָדָם - הָרִי אֵלֹו אֵינָן חוֹצֵצִין. רַבִּי יוֹנָתָן בֶּן יוֹסֵף אוֹמֵר: צִפְרָן שֶׁפָּרָשָׁה רָבָה - הָרִי זֶה אֵינָהּ חוֹצֵצַת. כָּל הַחוֹצֵצִין בִּבְהֵמָה - חוֹצֵצִין בְּגֵדָה, וּבִגֵּר בַּטְּבִילָה. וּבַחֲלִין - אֵין חוֹצֵצִין:

פֶּרֶק שְׁבִיעִי

א. טְבָעַת שְׁנִתּוּנָה בְּלִבָּנָה שֶׁל טִיט טוֹפֵחַ, וְהַטְּבִילָה - טְהוֹרָה. וְאִם הָיָה טִיט יוֹן וְחִבְרִיו - כְּאֵלֹו לֹא טְבִילָה. לָגִין שֶׁהוּא מָלֵא מִים טְמֵאִים שְׁאוּבִין וְנִתּוֹן עַל פִּיו טִיט טוֹפֵחַ, אִם הָיָה הַטִּיט שׁוֹקֵעַת בְּמִים, וְהַטְּבִילָן - טְהוֹר.

ואם היה הטיט יון וחבריו - באלו לא טבל. ורבי יוסי מטמא בשל מרקא, מפני ששפין בו סדקי כלים. אלו הן יתרות הדרכים? אלו שמהלכין עליהם בימות הגשמים והן מתמעכין. על הבגדים, מצד אחד - אינו חוצץ, משני צדדין - חוצץ; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר משום רבי ישמעאל: אף מצד אחד - חוצץ. רבי יוסי אומר משום רבי ישמעאל: של בנאין מצד אחד של בור, גדולה - מצד אחד, וקטנה - עד שיהא משני צדדין:

ג. הזפת שפכוס ושפצלוחית, מתוכן - חוצצות, ומאחוריהן - אינה חוצצות. בפה דברים אמורים? מבית האמן, אבל מבית בעל הבית, בין מתוכן בין מאחוריהן - הרי זה חוצצת. בתמחוי ובקערה, בין מתוכן בין מאחוריהן, בין מבית האמן בין מבית בעל הבית - הרי אלו חוצצין. המור והקומוס, בין פכוס בין בצלוחית בין בקערה ובין בתמחוי, בין מתוכן בין מאחוריהן, בין מבית האמן בין מבית בעל הבית - הרי אלו חוצצין. על הסנדל מתוכו, למעלה - חוצץ, ולמטה - אינו חוצץ. ועל הספסל, למעלה ומן הצדדין - חוצץ, ומלמטה - אינו חוצץ. לכלוך הצואה שפכר ושפכסא ושפכתדראות המכבסים, בין מתוכן בין מאחוריהן, בין מלמטן ובין מן הצדדין - הרי אלו חוצצין. על מפת של בעל הבית, רבי עקיבא אומר: על הגשיש החיצון - חוצץ, על הפנימי - אינו חוצץ. על המטפחת של מפסלי אילנות - אין חוצצין. רבי עקיבא אומר: אף על

חלוקן. רבי שמעון אומר: אף על שמנים פיוצא בהן. לחלוחית של שמרים שבכוס שבצלוחיות, והמוך שבשיר ושבזוג, והמיט והבצק שעל יד הקרדס ושעל יד המגרפה - הרי אלו אינן חוצצין. הגלילו - הרי אלו חוצצין:

ג. כל ידות הכלים שהכניסן בדרך - הרי אלו אין חוצצין. נתן ופת ושעוה, בין במקום הנקב, בין במקום הנצוק - הרי אלו אינן חוצצין. הכניסן שלא בדרך - הרי אלו חוצצין. נתן הופת והשעוה, בין במקום הנקב, בין במקום הנצוק - הרי אלו חוצצין. כל ידות הכלים שנשתפרו, כגון יד המגל ויד הספין, אם משמשין מעין מלאכתן ראשונה - אין חוצצין, ואם לאו - חוצצין.

ה. מגל שנשברה ידה, מן השפה ולפנים - אינה חוצצת, מפני שהוא כבית הסתרים. מן השפה ולחוץ, אם משמשת מעין מלאכתה ראשונה - אינה חוצצת. ואם לאו - חוצצת. סרנה בגמי או במשיחה - הרי זו חוצצת. שרפה בשרף - הרי זו אינה חוצצת:

ה. כלי שצרה מכאן ומכאן ורחב מן האמצע, כגון ערבה ויחצי ערבה - אין להן טהרה עולמית עד שיטא על צדן. צלוחית שאוגנה מעוה לתוכה וכתפותיה גבוהים, וכן לגין שאוגנו מעוה לתוכו וכתפותיו גבוהין - אין להן טהרה עולמית עד שיטנו. צלוחית ששפתה שוקעת לאחוריה - מורידה דרך פיה והופכה ומטבילה ומעלה

אותה דרך שוליה; דברי רבי עקיבא. רבי יוחנן בן נורי
אומר: מטביל בדרך ואינו חושש, מפני שהוא בבית
הסתרים. צלוחית שאוגנה חזרת לתוכה, רבי יהודה אומר
משום רבי יוחנן בן נורי: מטביל בדרך ואינו חושש,
מפני שהוא בבית הסתרים:

פרק שמיני

א. כפה ידיו ורגליו וישב לו באמת המים, אם נכנסו המים
דרך בלז - טהור, ואם לאו - טמא. היו רגליו
מלאים אבק, וירד וטבל במקוה שיש בו ארבעים סאה -
טמא. שפשוף או שטבל בחמין - טהור. קומקום שהוא
מלא פחמין והטבילו - טמא. שפשוף או שהטבילו בחמין
- טהור. הסלין של גת או של בר, אוצין - צריך לחטט,
ורפים - צריך לנער. קשרי פונדא ופסיקא, וקשרי מנעל
וסנדל, וקשרי מפתח חלוק של אשה - הרי אלו חוצצין.
קשרי פונדא ופסיקא וקשרי רצועות מנעל וסנדל, והקשר
שבאפרקיסין שבכתף, וסדין שקשרו את גימיו - הרי אלו
חוצצין. נתקשרו מאליהן - אינן חוצצין. קשרי עני שמקפיד
עליהן ושל בעל הבית - הרי אלו חוצצין. של בעל הבית
שאין מקפיד עליהן או של עני - הרי אלו אינן חוצצין.
רבי יהודה אומר: צריך להטביל את כלן מפני חתך. וכן

הָיָה רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי טַרְפוֹן: בִּשְׁלֹשֶׁלֶת צָרִיךְ לְהִטָּבִיל אֶת כָּל הַטֵּבֶעֶת. כָּלִי שֶׁהוּא מָלֵא יַיִן וְהִטָּבִילוֹ, אִם בָּטֵל מֵרָאִיו - טָהוֹר, וְאִם לֹא - טָמֵא. מָלֵא יַיִן וְחָלֵב, אִם רַבָּה עָלָיו מַיִם - טָהוֹר, וְאִם לֹא - טָמֵא. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאֵלּוֹ הוּא יַיִן אָדָם בְּמַיִם, אִם בָּטֵל מֵרָאִיו - טָהוֹר. וְאִם לֹא - טָמֵא. מֵיָּא מִי חֲטָאת עַד שֶׁרַבָּה עָלָיו הַמַּיִם, אָמַר רַבִּי יוֹסִי: שָׁמַעְתִּי שֶׁאֲפֵלּוּ כָּלִי מִחֲזִיק בּוֹר וְאִין בּוֹ אֶפְּאָ רַבִּיעִית - כְּאֵלּוֹ לֹא טָבֵל:

ב. כָּל הָאוֹכְלִים מִצְטָרְפִין לִפְסֹל אֶת הַגְּנוּיָה בְּכֻחֲצֵי פָּרָם בְּתוֹךְ כְּדֵי אֲכִילַת פָּרָם. אֲכַל, וְחִזַּר וְאֲכַל, וְחִזַּר וְאֲכַל, אִם יֵשׁ מִתְחַלֶּת אֲכִילָה רִאשׁוֹנָה וְעַד סוֹף אֲכִילָה אַחֲרוֹנָה כְּדֵי אֲכִילַת פָּרָם - מִצְטָרְפִין, וְאִם לֹא - אִין מִצְטָרְפִין, לֹא הִתְרוּ לְאֹכַל פְּחוֹת מִכִּשְׁעוֹר לְהִיּוֹת יוֹרֵד וְטוֹבֵל, אֶפְּאָ אוֹכֵל כִּשְׁעוֹר וְיוֹרֵד וְטוֹבֵל. אֲכַל פְּחוֹת מִכִּשְׁעוֹר וְיוֹרֵד וְטָבֵל בְּאַמְצַע - טָמֵא. הִתִּירוּ לְמַעַבְרַת לְאֹכַל פְּחוֹת מִכִּשְׁעוֹר מִפְּנֵי סִפְנַת נִפְשׁוֹת. וְכַמָּה הִיא פָּרָם? שְׁתֵּי בִּיצִים חֹסֵר קִמְעָא; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: שְׁתֵּי בִּיצִים שׁוֹחֲקוֹת. שֶׁעַר רַבִּי שְׁתֵּי בִּיצִים וְעוֹד:

ג. כָּל הַמִּשְׁקִין מִצְטָרְפִין לִפְסֹל אֶת הַגְּנוּיָה בְּשׁוֹתָהּ רַבִּיעִית מִתּוֹךְ כְּדֵי אֲכִילַת פָּרָם. שְׁתָּהּ, וְחִזַּר וְשְׁתָּהּ, וְחִזַּר וְשְׁתָּהּ, אִם יֵשׁ מִתְחַלֶּת שְׁתִּיָּה רִאשׁוֹנָה עַד סוֹף שְׁתִּיָּה אַחֲרוֹנָה כְּדֵי אֲכִילַת פָּרָם - מִצְטָרְפִין, יוֹתֵר מִכָּאן - אִין

מצטרפין. לא התירו לשתות פחות מפשעור להיות יורד וטובל, אלא שותה פשעור ויורד וטובל. שותה פחות מפשעור ויורד וטובל באמצע - טמא. התירו למנע טמא מת ששתה מניקה את בנה, ובנה טהור:

ה. בלע כזית מן המת ונכנס לבית - הבית טהור. שכל הבלועין בין באדם בין בבבהמה בין בחיה בין בעופות - טהורין. הקיאן - הבית טמא. נסרח או שיצא מלמטה - טהורין. שותה מים טמאים והקיאן - טמאין, מפני שנטמאו בו ביציאתו. טבל או שנסרחו או שיצא מלמטה - טהורין. שותה שאר המשקין, אף על פי שטבל והקיאן - טמאין, לפי שאינן טהורין בגוף. נסרחו או שיצאו מלמטה - טהורין. פרה ששתת מים טמאין והקיאתן - טמאין, מפני שאין טהורין בגוף. נסרחו או שיצאו מלמטן - טהורין. נכנס לו חץ בירכו, רבי אומר: אינו חוצץ. וחכמים אומרים: הרי זה חוצץ. במה דברים אמורים? בשל מתכת, אבל בשל עץ - אינו חוצץ. ואם קרם עליו העור למעלה, הכל מודים שאינו חוצץ, שכל הבלועין בין באדם ובין בבבהמה ובין בחיה ובין בעופות - טהורין. נכנסו צרורות וקסמים בסדקי רגליו מלמטה, רבי עקיבא אומר: אינו חוצץ, מפני שהיא בבית הסתרים:

ה. אספלגית מלוגמא ורטיה שעל בית הסתרים, רבי אומר: חוצץ. ורבי יוסי ברבי יהודה אומר: אינו חוצץ. העושה קילקי בראשו, רבי אומר: חוצץ. רבי יוסי ברבי

יהודה אומר: אינו חוצץ. היתה בו שערה אחת חוץ למפה, וראשו מדבק למפה, או שהיו שתי שערות וראשן מדבק בטיט או בצואה - הרי אלו חוצצות. היו לו שתי שערות בריסי עיניו ומלמטה, ונקבו, והוציאן בריסי עיניו מלמעלה, זה היה מעשה, ונמנו עליו חמשה זקנים בלוד וטמאווה:

ו. פרה ששתת מי חטאת ושחטה בתוך מעת לעת, זה היה מעשה, והיה רבי יוסי הגלילי מטהר ורבי עקיבא מטמא, סיע רבי טרפון את רבי יוסי הגלילי. סיע רבי שמעון בן ננס את רבי עקיבא, סלק רבי שמעון בן ננס את רבי טרפון, סלק רבי עקיבא את רבי יוסי הגלילי, אחר זמן מצא לו תשובה אומר לו: מה אני לחזור? אומר לו: לא לבל אדם אלא לך, שאתה הוא יוסי הגלילי. אומר לו: הרי הוא אומר (במדבר יט, ט): "והיתה לעדת בני ישראל למשמרת למי נדה חטאת היא", בשם שמורים למי נדה ולא בששתתן פרה זו, היה מעשה ונמנו עליה שנים ושלושים זקנים בלד וטהרוהו, באותה שעה קרא רבי טרפון המקרא הנה (דניאל ח, ד-ו): "ראיתי את האיל מננח ימה וצפונה ונגבה וכל חיות לא יעמדו לפניו ואין מציל מידו ועשה ברצנו והגדיל" - זה רבי עקיבא. "ואני הייתי מבין והנה צפיר העזים בא מן המערב על פני כל הארץ ואין גוגע בארץ והצפיר קרן חזות בין עיניו" - זה רבי יוסי הגלילי ותשובתו. "ויבא עד האיל בעל הקרנים אשר ראיתי עמד לפני האכל וירץ אליו בחמת כחו". וראיתיו מגיע אצל האיל ויתמרמר

אליו ויך את האיל וישבר את שתי קרניו" - זה תשובת
רבי עקיבא ורבי שמעון בן ננס. ולא היה כח באיל לעמוד
לפניו וישליכוהו ארצה וירמסוהו - זה רבי עקיבא. ולא היה
מציל לאיל מידו - אלו שנים ושלישים זקנים שטהרוהו:

מסכת נדה

פרק ראשון

א. כיצד מעת לעת ממעטת על יד מפקידה לפקידה?
 בדרך עצמה באחד בשבת ומצאת טהורה,
 וישובה לה יום שני ויום שלישי ולא בדרך, ובדיעבד בדרך
 ומצאת טמאה - הרי זו אינה מטמאה מפקידה לפקידה
 אלא מעת לעת. וכיצד מפקידה לפקידה ממעטת על יד
 מעת לעת? בדרך עצמה בשעה ראשונה ומצאת טהורה,
 וישובה לה שניה ושלישית ולא בדרך, ובדיעבד בדרך
 ומצאת טמאה, אין אומרים: 'תטמא מעת לעת', אלא
 מפקידה לפקידה. וזו היא שאמרו: 'מפקידה לפקידה
 ממעטת על יד מעת לעת':

ב. מומטום ואנדרונינום שראו - דין שעטן. גיורת שראתה
 - דיה שעטה; דברי רבי יהודה. רבי יוסי
 אומר: הרי היא בכל הנשים, ומטמאה מעת לעת ומפקידה
 לפקידה. הרואה מאנס - דיה שעטה. ואיזהו מאנס? פהקה
 וראתה, קפצה וראתה, הכתה בעלה וראתה, נשאה משא
 כבד וראתה - זה הוא אנס. וכיצד דיה שעטה? ישובה על

גבי מטה, על כסא, ועל ספסל, ונתעסקה בטְהוּרוֹת, וְשִׁמְשָׁה
אֶת בִּיתָהּ, וּפְרָשָׁה וּרְאָתָה - הִיא טְמֵאָה וְהֵן טְהוּרוֹת:

ג. רבי אליעזר אומר: ארבע נשים דין שעתיך, בתולה,
מעברה, מניקה, וזקנה. אמר רבי יהושע: אני לא
שמעתי אלא בתולה. אמר לו רבי אליעזר: אין אומרים
למי שלא ראה את החדש - יבא ויעיד, אלא למי שראה.
אתה לא שמעת, ואני שמעתי. אתה שמעת אחת, ואני
שמעתי ארבע. כל ימיו של רבי אליעזר, היו העם נוהגין
כדברי רבי יהושע. אחר שמת רבי אליעזר, החזיר רבי
יהושע את הדבר ליושנה כרבי אליעזר. והלכה כרבי אליעזר:

ד. ואיזו היא בתולה? כל שלא ראתה דם מימיה, ואף על
פי שנשאת והיו לה בנים, אני קורא אותה 'בתולה'
עד שתראה ראיה ראשונה. הוי, לא אמרו בתולה לבתולה
אלא לדמים:

איזו היא מעברה? משיוודע עברה. וכמה היא הברת
העבר? סומכוס משום רבי מאיר אומר: שלשה
חדשים, שנאמר (בראשית לח, כד): "ויהי כמשלש חדשים". היתה
בחזקת מעברת וראתה, ואחר כך הפילה דבר שאינו ולד
- דיה שעתיך. ואף על פי שאין ראיה לדבר, זכר לדבר
(ושעיה כו, יח): "הרינו חלנו כמו ילדנו רוח":

ה. תינוקת שלא הגיע זמנה לראות וראתה, ראיה ראשונה
- דיה שעתיך. שניה - דיה שעתיך. שלישית -

הרי היא ככל הנשים ומטמאה מעת לעת ומפקידה לפקידה. הפסיקה שלש עונות וראתה - דיה שעתה. ועוד הפסיקה שלש עונות וראתה - דיה שעתה. ועוד הפסיקה שלש עונות וראתה - הרי היא ככל הנשים ומטמאה מעת לעת ומפקידה לפקידה. ובשהגיע זמנה לראות וראתה, פעם ראשונה - דיה שעתה. שניה - מטמאה מעת לעת ומפקידה לפקידה. הפסיקה שלש עונות וראתה - דיה שעתה. ואימתי הגיע זמנה לראות? משתביא שתי שערות. אמר רבי אליעזר: מעשה בריבה אחת בהיתלו, שהפסיקה שלש עונות, ובא המעשה לפני חכמים, ואמרו: דיה שעתה. אמרו לו: הוראת שעה היתה:

ו. רבי יוסי ורבי שמעון אומרים: מעברת ומניקה - אין דיה שעתה, עד שעברו עליה שלש עונות, וימי עברה מצטרפין לתוך ימי מנקתה. וקנה שהפסיקה שלש עונות וראתה - דיה שעתה. הפסיקה שלש עונות וראתה - הרי היא ככל הנשים, ומטמאה מעת לעת ומפקידה לפקידה. לא שכוונה (שעת וסתה), אלא שפחתה או שהותירה:

ו. ארבע נשים שאמרו 'דין שעתי' (פיצד?) - ראתה כתרם ואחר כך ראתה דם - דיה שעתה. הפסיקה שלש עונות בין ראיה לראיה ולא ראתה, ואחר כך ראתה - דיה שעתה. הפסיקה דם טהר ולא ראתה, ואחר כך ראתה - דיה שעתה:

פרק שני

א. מניקה שמת לה בנה בתוך עשרים וארבעה חדש - מטמאה מעת לעת, לפיכך אם מנקתו והולכת, אפלו ארבע וחמש שנים - דיה שעיתה; דברי רבי מאיר. רבי יוסי ורבי שמעון אומרים: דיה שעיתה כל עשרים וארבעה חדש, לפיכך אם מנקתה והולכת אפלו ארבע וחמש שנים - אין לה אלא עשרים וארבעה חדש: מניקה שמת בעלה - הרי זו לא תארוס ולא תנשא עד שיהיו לה עשרים וארבעה חדש; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: שמונה עשר חדש. רבי יונתן בן יוסף אומר, בית שמאי אומרים: עשרים וארבעה חדש. ובית הלל אומרים: שמונה עשר חדש. אמר רבן שמעון בן גמליאל: לדברי האומר עשרים וארבעה חדש - מתרת לנשא [בעשרים ואחד חדש]. לדברי האומר שמונה עשר חדש - מתרת להנשא לחמשה עשר חדש, שאין החלב נעבר אלא לאחר שלשה חדשים:

ב. תינוק יונק והולך עשרים וארבע חדש. מכאן ואילך ביונק שקץ; דברי רבי אליעזר. ורבי יהושע אומר: תינוק יונק והולך אפלו בן חמש שנים. פרש וחזר אחר עשרים וארבעה חדש שלשה ימים, ומתוך בוריו - הרי הוא ביונק שקץ:

ג. חיבת אשה במפול בנה כל עשרים וארבעה חדש. אחד בנה ואחד שנתן לה בן להניק. האשה שנתן לה

בן להניק, לא תעשה עמו מלאכה ולא תניק עמו תינוק אחר. תינוק המכיר את אמו - אין נותנין אותו למינקת אחרת, מפני סכנת נפשות. יונק תינוק מעוברת פוכבים ומבהמה טמאה, ואין חוששין כיונק שקץ. ולא יאכילנה נבלות ומטרפות שקצים ורמשים. ומכין הוא יונק ואפילו בשבת. ואם היה גדול - אסור. אבא שאול אומר: יונקין היינו מבהמה טהורה ביום טוב:

ה. שלש נשים משמשות במוך: קמנה, מעברת, ומניקה. קמנה - שמה לתעבר וישמא תמות. מעברת - שמה תעשה עברה סנדל. ומינקת - שמה תגמל את בנה. ואי זו היא קמנה? מבת אחת עשרה שנה ויום אחד ועד בת שנים עשרה שנה ויום אחד. פחות מכן ויותר על בן, משמשת בדרךבה ואינו חושששת; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: אחת זו ואחת זו משמשת בדרךבה והולכת וה' משמר על ידה, שנאמר (תהלים קמז, ו): "שמר פתאים ה'":

ה. רבי אליעזר אומר: כל עשרים וארבעה חדש - דש מבפנים וזורה מבחוץ. אמרו לו: הלא אינו אלא מעשה ער ואונן: לא ישא אדם מעברת חברו ומינקת חברו משום שנאמר (משלי כג, י): "אל תסג גבול עולם ובשדי יתומים אל תבא":

ו. כל היד המרבה בנשים לבדוק - חרי זו משבחת. ובאנשים - תקצץ. רבי מאיר אומר: יד לאמה -

תקצין ידו על טבורו. אמרו לו: הרי פָּרְסוּ נְבִקְעַת! אָמַר
לָהֶם: אֵף אֲנִי לֹא נִתְפַּנֵּנִתִי אֶלָּא לְכָךְ. מִשְׁלוּ מִשָּׁל, לָמָּה
הַדְּבָר דּוֹמָה? לְנוֹתֵן אֶצְבַּע בְּעֵין, כָּל זֶמֶן שֶׁהוּא דוֹחֵק הַרְבֵּה
- מוֹצִיא דְמַעַה. בַּמָּה דְבָרִים אֲמורִים? בְּשִׁכְבַּת זֶרַע, אֲבָל
לְזִיבָה, כָּל הַיָּד הַמְרַבָּה לְבִדּוּק - הֲרִי זֶה מִשְׁפַּחַת:

ז. שוטה, מטבילין אותו ומאבילין אותו לתרומה לערב,
ומשמרין אותו שלא ישן. ואם ישן ועמד - טמא
מיד. רבי אליעזר ברבי צדוק אומר: עושין לו כים של עזר,
ומלבישים אותו ובודקין אותו לתוכו, ואם נמצא בתוכו
שכבת זרע - טמא. ואם לאו - טהור. אמרו לו: נמצאת
מברית מן הספק ומביא אותו לידי ודאי, מפני שבא לידי
חמום. אמר להם: ואם לדבריהם, שוטה אין לו תקנה!
אמרו לו: לדברינו, ישן - טמא, לא ישן - טהור. לדבריה,
שָׂמָא יֵרָאֶה טָפָה בְּחֶרְדֵּל וְתַבְלַע בְּכִים:

פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. כָּל הַנָּשִׁים - בְּתָמָן מְטַמֵּא לַמִּפְרַע. וְנָשִׁים שֶׁאָמְרוּ דִּין
שַׁעֲתָן - בְּתָמָן מְטַמֵּא לַמִּפְרַע, חוּץ מִקְטָנָה שְׂלֵא
הִגִּיעַ זְמַנָּה לְרֹאוֹת; וְדַבְּרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכָּמִים אוֹמְרִים: כָּל
הַנָּשִׁים שֶׁאָמְרוּ דִּין שַׁעֲתָן - בְּתָמָן בְּרֹאיתָן. וְקְטָנָה שֶׁהִגִּיעַ
זְמַנָּה לְרֹאוֹת - יֵשׁ לָהּ בְּתָמִים. וְשְׂלֵא הִגִּיעַ זְמַנָּה לְרֹאוֹת -

אין לה פתמים. כל אשה שיש לה נסת - פתמה מטמא למפרע, שאם תראה שלא בשעת נסתה - מטמא מעת לעת. רבי מאיר אומר: החמירו בבתם יתר מן הראיה, שהבתם מטמא למפרע, והראיה אינה מטמאה אלא מעת לעת. ראתה בתם ואחר כך ראתה דם - הרי זו חוששת משום זוב; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: אין חוששת משום זוב. הרואה בתם, אם יש בו לחלק שלשה גריסין לשלשה ימים - חוששת, ואם לאו - אינה חוששת. רבי יהודה בן אנגרא אומר משום רבי יוסי: בין כך ובין כך הרי זו חוששת. אמר רבי: נראין דברי רבי יהודה בן אנגרא - בזמן שלא בדקה, ודברי חכמים - בזמן שבדקה. רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר: בין כך ובין כך אינה חוששת. אם תולה בתמה באחרות, דין הוא שתתלה בפתמה בעצמה:

ב. פגמים שהפתמים מביאין את האשה לידי זיבה. כיצד? לבשה שלש חלוקות הבדוקות לה בשלשה ימים, ומצאה עליהם בתם, או שראתה שני ימים וחלוק אחת - טמאה.

ג. איזה שעור נסת? משלו משל, למה הדבר דומה? לעד ושמש שהיו נתונים בצד המשקוף, כיון שיצא השמש ונכנס העד מיד - זהו שעור נסת. הוי נסת שאמרו, לקנות ולא לבדיקה. איזה אחר זמן? פרש רבי אליעזר בר צדוק: כדי שתושיט ידה לתחת הכר או תחת הכסת,

וְתַטֵּל הָעֵד וְתַבְדִּיק בּוֹ. וְדָבָר זֶה שָׁאֵל רַבִּי צְדוֹק לִפְנֵי
חֲכָמִים בְּאוֹשָׁא, אֵיזָה אַחֵר זָמָן? אָמְרוּ לוֹ: לֹא שָׁמַעְנוּ.
אָמַר לָהֶם: כֵּךְ פָּרְשׁוּ חֲכָמִים בִּיבְנָה: לֹא שִׁשְׁהָתָה בְּדִי
שֶׁתֵּרַד מִן הַמָּטָה וְתַדִּיחַ אֶת פְּנִיָּהּ, תוֹךְ זָמָן הוּא זֶה, וְשִׁמְאִין
מִסָּפֶק, וּפְטוּרִין מִן הַקָּרְבָּן, וְחִיבִין בְּאַשָּׁם תָּלוּי. שִׁשְׁהָתָה בְּדִי
שֶׁתֵּרַד מִן הַמָּטָה וְתַדִּיחַ אֶת פְּנִיָּהּ - אַחֵר זָמָן הוּא זֶה.
וְכֵן כְּשִׁשְׁהָתָה מַעַת לָעַת וּמִפְקִידָה לִפְקִידָה, בּוֹעֵלָה מְטֵמָא
מִשּׁוּם מָנָע וְאִינוּ מְטֵמָא מִשּׁוּם בּוֹעֵל. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר:
אִם מְטֵמָא מִשּׁוּם בּוֹעֵל. רַבִּי יְהוּדָה בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן
זַפְאִי אוֹמֵר: בּוֹעֵלָה נִכְנָס לַהִיכָל וּמִקְטִיר קְטֹרֶת. כָּל אִשָּׁה
שִׁישׁ לָהּ וָסֵת, וּמַעֲבֶרֶת וּמְנִיקָה, וְכָל הַנָּשִׁים שֶׁאָמְרוּ דִּין
שְׁעֵתָן - בּוֹעֵלָה טְהוֹר. בְּמָה דְּבָרִים אָמּוּרִים? בְּזָמָן שֶׁהִנִּיחָהּ
בְּחֻזְקַת טְהוֹרָה, אֲבָל הִנִּיחָהּ טְמֵאָה - עַד שֶׁתֵּאֱמַר: 'טְהוֹרָה
אֲנִי לוֹ':

ה. דָּם הַנִּמְצָא בִּפְרוֹזְדוֹר - שׁוֹרְפִין עָלָיו אֶת הַתְּרוּמָה, וְחִיבִין
עַל טְמֵאָת מִקְדָּשׁ וּקְדָשָׁיו. וְהִיזָא מִן הַתֵּדֶר, אִם
יָדוּעַ שֶׁהוּא דָם מִכָּה - טְהוֹר. סָפֶק דָּם תֵּדֶר, סָפֶק דָּם
הַמִּכָּה - טְמֵא. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי
מֵאִיר: דָּם הִיזָא מִן הַתֵּדֶר, אִם עַל פִּי שְׁבִידוּעַ שְׁדָם הַמִּכָּה
- טְמֵא. וְרַבּוֹתֵינוּ אָמְרוּ: דָּם הַמִּכָּה - טְהוֹר. נִמְצְאָת אוֹמֵר:
שְׁלִשָּׁה סָפְקוֹת בְּאִשָּׁה. בְּבִשְׂרָהּ, סָפֶק טְהוֹר סָפֶק טְמֵא -
טְמֵא. עַל חִלּוּקָהּ, סָפֶק טְהוֹר סָפֶק טְמֵא - טְהוֹר. בְּמַנְעוֹת
וּבְהִיסּוֹת - הוֹלְכִין אַחֵר הָרֹב:

ה. שחזר בחרת, עמוק מבאן - טמא. דיהא מבאן, אפלו
 בכחול - טהור. לא מתחלת בריתו הוא משחיר,
 אלא משנעקר הוא משחיר. למה זה דומה? לדם המכה,
 משנעקר הוא משחיר. קרן פרבום בפרור שיש בו, בעליון
 ולא בתחתון, פלח ולא כיבש. ובקן אין רואין אותן אלא
 בין חמה לצל. במימי אדמה ביצר? מביא אדמה מבקעת
 בית כרם ומציף עליו מים; דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר:
 מבקעת סכני. רבי יהודה אומר: מבקעת יושבת. רבי שמעון
 אומר משום רבי עקיבא: אף של בקעת גנוסר וביצא בהן.
 ומשערין אותן עכורים ואין משערין אותן צלולים. צללו -
 לא יחזיר ויעכרם שניים. ואין שעור למים, שאין שעור
 לעפר. שני חלקי מים ואחד יין, מן יין השרוני, ודומה
 לפרמלי, חי ולא מזוג, חדש ולא ישן:

פרק רביעי

א. המפלת חתיכה, סומכום אומר משום רבי מאיר, וכן
 היה רבי שמעון בן מנסיא אומר בדבריו:
 קורעין אותה, אם יש בתוכה דם - הרי זה נדה, ואם לאו -
 אינה נדה. המפלת במין קלפה, במין שערה, במין עפר,
 במין יבחושים אדמים - תטיל למים ובפושרין. רבן שמעון
 בן גמליאל אומר: ממעכו ברוק על הצפרן, אם נמות -

הרי זו נדה, ואם לאו - אינה נדה. אמר רבי אלעזר ברבי צדוק: שני דברים העלה אבא מטבעין ליבנה. מעשה באשה אחת שהיתה מפלת במין קלפות אדמות, ובאו ושאלו את רבי צדוק, והלך רבי צדוק ושאל לחכמים, ושלחו חכמים לרופאים, ואמרו: יש לה מכה מבפנים, לפיכך מפלת במין קלפות אדמות - תטיל למים. ואם נמוחו - טמאה. שוב מעשה באשה אחת שהיתה מפלת במין שערות אדמות, ובאו ושאלו את רבי צדוק, והלך רבי צדוק ושאל לחכמים, ושלחו חכמים לרופאים, ואמרו: שומא יש במעיה, לפיכך היתה מפלת במין שערות אדמות - תטיל למים. אם נמוחו - טמאה:

ב. המפלת במין בהמה חיה ועוף - טמאה לידה; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: עד שיהא בו מצורת אדם. אמר רבי חנינא בן גמליאל: נראין דברי רבי מאיר - בבהמה, מפני שגלגלי עינו של בהמה דומין לגלגלי עינו של אדם, ונראין דברי חכמים בעופות, שאין בו מצורת אדם. מעשה באשה אחת בצידן שהפילה דמות עורב שלש פעמים, ובא מעשה לפני חכמים, ואמרו: כל שאין בו מצורת אדם - אינו ולד:

ג. צורת פנים שאמרו, אחד מכל צורת פנים חוץ מאזנים. וסנודל שאמרו, דומה לדג שבאים, מתחלתו ולד הוא, אפ"א שגרצף. רבן שמעון בן גמליאל אומר: דומה

לְלִשּׁוֹן שֶׁל שׂוֹר הַגָּדוֹל. וְלָמָּה אָמְרוּ סַנְדֵּל? וְהֵלֵא אֵין סַנְדֵּל
שָׂאִין עִמּוֹ וְלָד! אֵלֶּא שְׂמָא תַּפִּיל עִמּוֹ זָכַר וּתְהֵא מְקַלְקֵלָת
לְנִקְבָּה. אוּ שְׂאֵם תַּפִּיל שְׁנֵיהֶם, אַחֵד לְפָנֵי שְׁקִיעַת הַחֲמָה,
וְאַחֵד לְאַחַר שְׁקִיעַת הַחֲמָה, מוֹנֶה תַּחֲלַת לֵידָה לְרֹאשׁוֹן
וְסוֹף לֵידָה לְאַחֲרוֹן; שְׁלֵיָא שְׂאֲמָרוּ, תַּחֲלַתָּה בְּחוּט הָעָרֵב
וְסוֹפָה בְּתוֹרְמוֹם וְחִלּוּלָה בְּחֻצוֹצְרֵת. וְאֵין שְׁלֵיָא פְּחוּתָה מִטַּפָּח.
רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: דּוּמָה לְקַרְקָבָן שֶׁל תַּרְנַגּוּל.
וְלֹא אָמְרוּ שְׁלֵיָא וְלָד אֵלֶּא שָׂאִין שְׁלֵיָא בְּלֹא וְלָד:

ה. הַטְּבוֹר - חֲבוֹר בְּאָדָם עַד טַפָּח לִיטְמָא וּלְטַמָּא. אָבֵל
בְּבִהְמָה - אֵינוֹ חֲבוֹר. עוֹר הַבָּא בְּנֶגֶד פָּנָיו שֶׁל
אָדָם, בֵּין חַי בֵּין מֵת - הָרִי זֶה טְהוֹר וּמִתָּר בְּהִנָּאָה. וְאִיזוֹ
שְׁפִיר מְרָקָם? אָבֵא שְׂאוּל אוֹמֵר: תַּחֲלַת בְּרִיתוֹ מִרֹּאשׁוֹ,
שְׁתֵּי עֵינָיו בְּשְׁתֵּי טַפִּין שֶׁל זָבֹוב. שְׁנֵי חוּטְמָיו בְּשְׁנֵי טַפִּין
שֶׁל זָבֹוב. פִּיו מְתוּחַ בְּשַׁעוֹרָה וּגְוִיתוֹ בְּעֶדְשָׁה. וְאֵם הִיָּתָה
נִקְבָּה - גְּוִיתָהּ בְּשַׁעוֹרָה לְאַרְבָּה. חֲתוּךְ יָדִים וְרַגְלִים אֵין בּוֹ.
וְעָלָיו מִפְּרָשׁ בְּקַבְלָה (א"ב י, ט): "הֵלֵא בְּחֶלֶב תַּתִּיכֵנִי" וְגו':

ה. אֵין בּוֹדֵקִין בְּמִים, מִפְּנֵי שֶׁהַמִּים עֲזִין וּמִבְעָרִין אוֹתוֹ. וְאֵין
בּוֹדֵקִין אוֹתוֹ אֵלֶּא בְּשֶׁמֶן, מִפְּנֵי שֶׁהַשֶּׁמֶן רַךְ וּמְזֻבָּד.
וְאֵין רּוֹאִין אוֹתוֹ אֵלֶּא בְּחֲמָה. הַפְּפֵלֶת שְׁפִיר שְׂאִינוֹ מְרָקָם,
רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: וְלָד. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אֵינוֹ וְלָד. וְרַבִּי
יִשְׁמָעֵאל בְּרַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר מִשֵּׁם אָבִיו: קוֹרְעִין אוֹתוֹ, אִם יֵשׁ
בּוֹ דָם - הָרִי זֶה נִדָּה, וְאִם יֵשׁ בּוֹ בֶּשֶׂר - הָרִי זֶה וְלָד:

ו. השליא בבית - הבית טמא; דברי רבי מאיר. רבי יוסי ורבי יהודה ורבי שמעון אומרים: הבית טהור. אמרו לו לרבי מאיר: אי אתה מודה שאם הוציאוהו בספל בבית החיצון שהוא טהור? אמר להם: מפני שבטל בחיצון. אמרו לו: בשם שבטל בחיצון - כך בטל בפנימי. אמר להם: אינו דומה נמוק פעם אחת לנמוק שתי פעמים. יצא מחתך או מסרס - אינו ולד. עד שיצא רבו - הרי הוא כילוד. רבי יוסי אומר: עד שיצא בתקונו. ואיזהו רב ראשו? רבי יוסי אומר: משיצאו צדעיו. אבא חנן משום רבי יהושע אומר: משיצא פדחתו. ויש אומרים משיראו קרני ראשו.

ז. המפלת גוף שאינו חתוך וראש שאינו חתוך, גוף אטום - אין זה ולד. ואיזהו גוף אטום? כדי שינטל מן החי ויחיה - הרי זה ולד. כדי שינטל מן החי וימות - אינו ולד. יד אטומה ורגל אטומה - אין זה ולד. יד חתוכה ורגל חתוכה - הרי זה ולד, ואין חוששין שפא מגוף אטום באו:

ח. המפלת, ואינו ידוע מהו - תשב לזכר ולנקבה ולגדה. ולמה אמרו לזכר? שאם תראה יום שלשים וארבעה, ותחזור ותראה יום ארבעים ואחד - תהא מקלקלת עד יום ארבעים ושמונה. וכן לנקבה, שאם תראה יום שבועים וארבעה ותחזור ותראה יום שמונים ואחד - תהא מקלקלת עד יום שמונים ושמונה. אמר רבי ישמעאל: מעשה בקלופטרא מלכת אלכסנדריה, שהביאה שפחותיה

שנתחייבו מיתה למלך, וקרעתן, ונמצא הזכר נגמר לארבעים
ואחד, ונקבה לשמונים ואחד. אמרו לו: אין מביאין ראיה
מפאן. ומהיכן מביאין ראיה? מי שנכנסה אצל בעלה ומת
בעלה מיד, או שבא בעלה ממדינת הים, ומת מיד:

פרק חמישי

א. בנות פותים - נדות מעריסתן. והפותים - מטמאים
משכב תחתון בעליון, מפני שהן בועלי נדות,
והן יושבות על כל דם ודם. יום שהיא פוסקת בו סופרת
בתוך שבועה. בנות הצדוקין, בזמן שנוהגות ללכת בדרך
אבותיהן - הרי הן בכותיות, פרושו לדרך ישראל - הרי
הן בישראליות. מעשה בצדוקי אחד, שפסח עם כהן גדול,
ונתזה צנורה מפיו ונפלה על בגדיו, בא כהן גדול ושאל
את אשתו ואמרה לו: אף על פי שאנו נשי צדוקות - בקן
נשאלות לחכמים. רבי יוסי אומר: אנו בקיאים בצדוקות
יותר מן הכל, שבקן נשאלות לחכמים חוץ מן אחת היתה
שלא הראתה לחכמים, ומתה:

ב. בנות ישראל שלא הגיעו לפרקן - הרי הן בחזקת טהרה,
ואין הנשים בודקות אותן. ומשהגיעו לפרקן - הרי
הן בחזקת טמאות, והנשים בודקות אותן. רבי יהודה אומר:
אף משהגיעו, אין הנשים בודקות אותן, שמא יקלקלו

בידיהן, אָפֿא סבֿות אוֹתֵן שְׁמֵן מִבִּפְּנִים וּמִקְנָחוֹת אוֹתֵן
מִבְּחוּץ, וְהֵן נִבְדָּקוֹת מֵאֲלִיהֶן:

ג. דָּם עוֹבֶרֶת בּוֹכֵבִים וְדָם טְהוֹרָה שֶׁל מְצָרֶעֶת, בֵּית שְׁמַאי
אוֹמְרִים: כָּדָם מִגִּפְתָּהּ, וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים: כְּרוֹקָה
וּבְמִימֵי רִגְלֶיהָ, דָּם יוֹלֶדֶת שְׂעֵא טְבֵּלָה - מְטַמֵּא לַח וְאִין
מְטַמֵּא יָבֵשׁ (דְּבָרֵי רַבִּי מַאִיר), רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מְטַמֵּא לַח
וְיָבֵשׁ, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מְקוּלֵי בֵּית שְׁמַאי וּמַחוּמְרֵי בֵּית
הֵלֵל (בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: מְטַמֵּא לַח וְאִין מְטַמֵּא יָבֵשׁ וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים מְטַמֵּא לַח
וְיָבֵשׁ), אָמְרוּ בֵּית הֵלֵל לְבֵית שְׁמַאי: אִי אַתֶּם מוֹדִים (בְּנִדָּה)
שֶׁאֵם הַנִּיעָה זְמָנָה לְטָבֵל וְלֹא טְבֵּלָה, וְרֵאתָה דָּם שֶׁהִיא
טְמֵאָה, אָמְרוּ לָהֶם בֵּית שְׁמַאי לְבֵית הֵלֵל: לֹא! אִם
אָמַרְתֶּם בְּנִדָּה שְׂעֵאפְלוֹ טְבֵּלָה וְרֵאתָה - טְמֵאָה, תֵּאמַר
בְּיוֹלֶדֶת שֶׁאֵם טְבֵּלָה וְרֵאתָה - שֶׁהִיא טְהוֹרָה, אָמְרוּ לָהֶם:
יוֹלֶדֶת בְּזוֹב טוֹכִיחַ, שֶׁאֵם טְבֵּלָה וְרֵאתָה לְאַחַר יְמֵי סְפִירָה
- טְהוֹרָה, לֹא טְבֵּלָה וְרֵאתָה - טְמֵאָה, אָמְרוּ לָהֶן בֵּית
שְׁמַאי: הוּא הַדִּין וְהוּא הַתְּשׁוּבָה, יוֹלֶדֶת בְּזוֹב, יְמֵי לִידָה
עוֹלִין לָהּ לִימֵי וִיבָתָה:

ד. הַמְּקַשָּׁה, כַּמָּה תִּשְׁפָּה וּתְהֵא זָבָה? רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר:
מֵעַת לָעַת, וְהִלְכָה כְּדְבָרָיו, רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן
יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן: בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים יוֹמוֹ,
וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים מֵעַת לָעַת, הַמְּקַשָּׁה בִּימֵי נִדָּה - נִדָּה,
בִּימֵי זִיבָה - טְהוֹרָה, קִשְׁתָּה יוֹם אֶחָד וְשִׁפְתָּה שְׁנַיִם, אוֹ
שְׁקִשְׁתָּה שְׁנַיִם וְשִׁפְתָּה יוֹם אֶחָד, אוֹ שְׁשִׁפְתָּה וְקִשְׁתָּה וְחִזְרָה

ושפּתָהּ - הָרִי זֶה יוֹלֶדֶת בְּזוֹב. אֲבָל שְׁפָתָהּ יוֹם אֶחָד וְקָשָׁתָהּ שְׁנָיִם, אוֹ שְׁשָׁפָתָהּ שְׁנָיִם וְקָשָׁתָהּ יוֹם אֶחָד, אוֹ שְׁקָשָׁתָהּ וְשְׁפָתָהּ, וְחִזְרָה וְקָשָׁתָהּ - אֵין זֶה יוֹלֶדֶת בְּזוֹב. שׁוּפִי סְמוּךְ לַלֵּידָה - הָרִי זֶה יוֹלֶדֶת בְּזוֹב. חֲנִינְיָהּ בֵּין חֲכִינָאִי מַשּׁוּם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: כָּל שְׁחָל קָשׁוּי שְׁפָהּ בְּיוֹם שְׁלִישִׁי שְׁפָהּ, אֶפְלֹו כָּל הַיּוֹם בְּפָהּ בְּשָׁפִי - אֵין זֶה יוֹלֶדֶת בְּזוֹב: בְּמָה הִיא קָשׁוּיָהּ וַיְהִי תָלוּי בְּיֹלָד? אֶפְלֹו אַרְבָּעִים וְחֲמִשִּׁים יוֹם; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מַשּׁוּם רַבִּי טְרַפּוֹן: דִּיהִי חֲדָשָׁה. בִּיצֵד? קָשָׁתָהּ שְׁנָיִם מִן הַשְּׁמִינִי וְאַחֲרֵי מִן הַתְּשִׁיעִי, אֶפְלֹו בַתְּחִלָּתָהּ תְּשִׁיעִי יֶלְדָה - הָרִי זֶה יוֹלֶדֶת בְּזוֹב. אֲבָל יוֹם אֶחָד בְּשָׁמִינִי וּשְׁנָיִם בַּתְּשִׁיעִי, אֶפְלֹו בְּסוֹף תְּשִׁיעִי יֶלְדָה - אֵין זֶה יוֹלֶדֶת בְּזוֹב. רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמְרִים: אַרְבָּעָה עָשָׂר בְּיוֹלֶדֶת נִקְבָּה. לְפִיכָךְ אִם קָשָׁתָהּ שְׁבַעָה עָשָׂר יוֹם - שְׁלֹשָׁה הֶרָאשׁוֹנִים רְאוּיִין לְזִיבָה, וְהָרִי הִיא יוֹלֶדֶת בְּזוֹב:

ה. יֵשׁ מִקְנָשָׁה עֲשָׂרִים וְחֲמִשָּׁה יוֹם, וְאֵינָה זָכָה. בִּיצֵד? שְׁנָיִם בְּלֹא עֵת, וְשְׁבַעָה נָדָה, וּשְׁנָיִם לְאַחֵר נָדָה, וְאַרְבָּעָה עָשָׂר שֶׁל קָשׁוּי. אֲבָל אִי אֶפְשָׁר שֶׁתִּקְנָשָׁה עֲשָׂרִים וּשְׁשָׁה יוֹם בְּמִקּוֹם שְׂאִינֹו וְלֹד, וְלֹא הִיא יוֹלֶדֶת בְּזוֹב. יֵשׁ רוֹאֵה מֵאָה יָמִים וְאֵינָה זָכָה. בִּיצֵד? שְׁנָיִם בְּלֹא עֵת, וְשְׁבַעָה נָדָה, וּשְׁנָיִם לְאַחֵר נָדָה, וּשְׁמוֹנִים שֶׁל נִקְבָּה, וְשְׁבַעָה נָדָה, וּשְׁנָיִם שְׁפָאֲחֵר נָדָה. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: מֵאָה וְחֲמִשִּׁים. שְׁנָיִם בְּלֹא עֵת, וְשְׁבַעָה נָדָה, וּשְׁנָיִם שְׁפָאֲחֵר נָדָה, וְחֲמִשִּׁים שֶׁל קָשׁוּי, וּשְׁמוֹנִים שֶׁל נִקְבָּה, וְשְׁבַעָה נָדָה, וּשְׁנָיִם שֶׁל אֲחֵר נָדָה. אָמְרוּ לוֹ:

אם כן יש מקשה כל ימיה ולא תהא זבה בהן. אמר להם: אין קשוי לנפלים. היתה בחזקת מעברת וקשתה שלשה ימים זה אחר זה - אסורה לביתה ואסורה לאכול בתרומה. קשתה ואחר כך הפילה דבר שאינו ולד - הרי זו יולדת בזוב. המקשה שלשה ימים ויצא תולד דרך דופנה - הרי זו יולדת בזוב. רבי שמעון אומר: אין זו יולדת בזוב. ודם היוצא משם - טמא. רבי שמעון מטהר:

ו. הפולטת שכבת זרע מבפנים - טמאה. רבי שמעון אומר: דיה כבועלה, מה בועלה אינו מטמא מבפנים כבחוץ, אף היא אינה מטמאה בפנים כבחוץ. תינוקת בת יום אחד - לנדה. אמר רבי יוסי: מעשה בעין בול והטביליה קדם לאמה. בת שלש שנים מתקדשת בביאה; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: בת שלש שנים ויום אחד. אחר זמן של בדיקות הבן והבת, אף על פי שאמרו אין אנו יודעים 'לשם מי נדרנו ולשם מי הקדשנו' - נדריהם נדר הקדשן הקדש. מעשה ברבי חנינא, שהדירו אביו בגזיר, והביאו אביו לפני רבן גמליאל, והיה רבן גמליאל בודקו אם בא לכלל הסימנין. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: אם בא לכלל עונות נדרים. אמר רבי: אל תצטער, אם ברשות אבא אני - הרי רשות אבא עלי והריני גזיר למפרע, אם ברשות עצמי אני - הריני גזיר מעכשיו. עמד ונשקו על ראשו, אמר: מבטח אני בשם השמים שאין זה נפטר מן העולם עד שיורה הוראות בישראל. ולא נפטר מן העולם

עד שהורה הוראות בישראל. אמר רבי אלעזר ברבי צדוק:
אני ראיתי שהיה מורה הוראות בישראל:

ז. מעשה בתינוק אחד שהקדיש קרדמו לשמים, והביאו
אביו לפני רבי עקיבא, והיה רבי עקיבא בודקו,
אמר לו: בני, למי הקדשת? שפא לחמה וללבנה ולפוכבים
ולמזלות שהן יפין?! אמר לו: לא הקדשתי אלא למי
שהברזל שפא! אמר רבי עקיבא: בדוק זה ומתקן. שוב
מעשה בתינוק אחד, שהיו באין עמו נכרים בספינה, ועמד
עליהן נחשול, והיו זועקין לאלהיהם בענין שנאמר (יונה א, ה):
”ויראו המלחים ויזעקו איש אל אלהיו”. אמר להן אותו
התינוק: עד מתי אתם נשטין? זעקו למי שברא הים! ובא
מעשה לפני חכמים, ואמרו: בדוק זה ומתקן:

פרק ששי

א. בן תשע שנים ויום אחד. גר עמוני ומואבי מצרי ואדומי,
בותי, נתין, חלל וממזר שבא על בת בהן לוי וישראל
- פוסלין מן הכהונה. רבי יוסי אומר: כל שזרעו בשר -
בשרין, וכל שזרעו פסול - פסולין. רבי שמעון בן גמליאל
אומר: כל שאתה רשאי לשא בתו - אתה רשאי לשא
אלמנותו:

ב. בן תשע שנים שהביא שתי שערות - שומא. מבן תשע שנים ויום אחד עד בן שתים עשרה שנה ויום אחד שהביא שתי שערות - שומא. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: סימן. בן שלש עשרה שנה ויום אחד שהביא שתי שערות - הרי הוא כאיש לכל דבר. בן ארבע עשרה שנה ובן חמש עשרה שנה שלא הביא שתי שערות - הרי הוא כבן תשע לכל דבר. בן עשרים שנה שלא הביא שתי שערות, אף על פי שהביא אחר מכאן - הרי הוא כסרים לכל דבר. בת עשרים שנה שלא הביאה שתי שערות, אף על פי שהביאה לאחר מכאן - הרי היא כאלונית לכל דבר. רבי יוסי בן כפר אומר: שנת עשרים שנכנסו ממנו שלשים יום - מונין אותה שנה שלמה. ובן הורה רבי בלוד על תינוקת בת שמונה עשרה שנכנסו הימנה שלשים יום - שתהא כתינוקת בת שמונה עשרה שנה ויום אחד לכל דבר:

ג. ואילו הן סימני בוגרת, רבי אלעזר ברבי צדוק אומר: משיקנשקשו הדידין. רבי יוחנן בן ברוקא אומר: משיכספ ראש החטם. רבי יוסי אומר: משיקניף עטרה. רבי שמעון אומר: משתתפשט הכף. ובן ה'יה רבי שמעון אומר: כשם שאמרו שלשה סימנין מלמעלה, כך אמרו שלשה סמנים מלמטה, פנה מלמעלה - לא הביאה סימנין מלמטה. בוחל מלמעלה - הביאה סימנין מלמטה. צמל מלמעלה - נתפשטה הכף מלמטה:

ה. עד מתי תינוקת ממאנת? עד שתביא שתי שערות;
 דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: עד שירבה
 השחור על הזבן. רבי יוסי אומר: עד שתקיף עטרה (רבי
 שמעון אומר: עד שיתפשט את הכף. בן שלקית אומר:
 עד שתכלכל). אמר רבי שמעון: מצאתי חנינא בן חנינאי
 מצדן, אמר לי: בשתלך אצל רבי עקיבא, אמור לו: עד
 מתי תינוקת ממאנת? אם יאמר לך עד שתביא שתי
 שערות, אמור לו: והלא במעמד בלכם העיד בן שלקית
 ביבנה עד שתכלכל. בשבאתי והרצתי דברים לפני רבי
 עקיבא, אמר לי: כלכל איני יודע, בן שלקית איני מכיר,
 אלא עד שתביא שתי שערות:

ה. שתי שערות שאמרו, אפילו אחת על גבה ואחת על
 פרסה. אחת על גבי קשרי אצבעותיה של יד ואחת
 על גבי קשרי אצבעותיה של רגל; דברי רבי שמעון בן
 יהודה איש בפר עבו, שאמר משום רבי שמעון: כל הנבדקות
 - נבדקות על פי נשים. וכן היה רבי אליעזר מוסר לאמו,
 ורבי ישמעאל היה מוסר לאשתו. רבי יהודה אומר: לפני
 הפרק ולאחר הפרק - נשים בודקות אותן, תוך הפרק -
 אין הנשים בודקות אותן, שאין משיאין ספקות על פי
 הנשים. רבי שמעון אומר: אף תוך הפרק נאמנת האשה,
 להתחמיר אבל לא להקל. ביצד? נאמנת האשה לומר קטנה
 היא שלא תחליץ, וגדולה היא שלא תמאן. אבל אין נאמנת
 לומר 'קטנה היא' שתמאן, וגדולה היא' שתחליץ:

ו. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי צְדוֹק: כָּךְ הָיוּ מְפָרְשִׁין בִּיבְנָה
וְאָמְרוּ: בֵּינוֹן שָׂבָא הִתְחַתֵּן - שׁוֹב אֵין מִשְׁגִּיחִין
בְּעֵלְיוֹן. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: בָּנוֹת בְּרַכִּין - תִּתְחַתֵּן
מִמָּהֵר לָבוֹא. בָּנוֹת כְּפָרִים - עֲלִיוֹן מִמָּהֵר לָבוֹא, שְׁטוּחָנוֹת
בְּרַחִים. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: בָּנוֹת עֲשִׁירִים - צַד
הַיָּמִין מִמָּהֵר לָבוֹא, שְׁנִישׁוֹף בְּאַפְרָקְסוּתָן. בָּנוֹת עֲנִיִּים - צַד
הַשְּׂמָאל מִמָּהֵר לָבוֹא, מִפְּנֵי שֶׁמֵּבִיאִין בְּדֵי מַיִם וְנוֹשְׂאוֹת
אֲחִיהֶן עַל גִּיסִיהֶן:

ז. כָּל הַמֵּטֵמָא בְּאַהֲלֵי הַמֵּת - מֵטֵמָא טְמֵאת שְׁבָעָה. יֵשׁ
מֵטֵמָא טְמֵאת שְׁבָעָה וְאֵין מֵטֵמָא טְמֵאת הָאֲהֵל; כָּל
שֵׁישׁ לוֹ קַרְנִים - יֵשׁ לוֹ טְלָפִים. וְיֵשׁ שֵׁישׁ לוֹ טְלָפִים וְאֵין
לוֹ קַרְנִים; כָּל הַנוּטֵל צִדְקָה - נוּטֵל מִעֶשֶׂר עֲנִי. וְיֵשׁ נוּטֵל
מִעֶשֶׂר עֲנִי וְאֵינוֹ נוּטֵל צִדְקָה:

ח. דָּם הַנֶּדֶה וּבֶשֶׁר הַמֵּת, כָּל אֵלֹו שֶׁהִרְקִיבוּ - הָרִי אֵלֹו
טְהוּרִין. מִשּׁוֹם רַבִּי נִתֵּן אָמְרוּ: פֶּת שֶׁעַפְשָׁה אֵינוֹ
מֵטֵמָא טְמֵאת אוֹכְלִין (וְשָׂרִין אוֹתָהּ בַּמְקוּמָה). וְכַמָּה הוּא שְׂרִיתָן
בְּפוֹשְׁרִים? מַעַת לָעַת. יְהוּדָה בֶּן נַקִּיסָא אוֹמֵר: תִּתְחַלְתָּה אַף
עַל פִּי שְׂאִין סוּפָה. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: עַד שֶׁיְּהֵא
פוֹשְׁרִין מַעַת לָעַת: אָמַר רַבִּי מֵאִיר: מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ בְּשָׂרִין
שֶׁנִּמְצָא בְּמִבּוֹי, מֵטֵמָא לְמִפְרָע עַד שִׁיאֵמֵר: 'בְּדִקְתִּי אֶת
הַמִּבּוֹי הַזֶּה וְלֹא הָיָה בּוֹ שָׂרִין, אוֹ עַד שֶׁעַת כְּבוֹד, מִפְּנֵי
שֶׁחֻזְקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בּוֹדְקִין בְּשַׁעַת כְּבוֹדֵיהֶם, וְאִם לֹא בְּדָקוּ
- הִפְסִידוּ הֵן לְמִפְרָע. וּמִפְּנֵי מָה אָמְרוּ כֵּתִם שֶׁבְּחִלּוֹק מֵטֵמָא

למפרע, עד שתאמר: 'בדקתי את החלוקן הזה ולא היה בו פתם', או עד שעת כבוס, מפני שחזקת בנות ישראל בודקות חלוקיהן בשעת כבוסיהן, ואם לא בדקו - הפסידו הן למפרע. רבי אחא אומר: תחזור ותכבס, אם דחה מראיתו - בידוע שהוא לאחר כבוס, ואם לאו - בידוע שקדם כבוס. רבי אומר: אינו דומה פתם שלפני כבוס בפתם שלאחר כבוס, שלפני הכבוס - מגלד, שלאחר הכבוס - מקדיר:

ט. קרדום שנגנב בתוך הבית - מטמא למפרע, עד שיאמר: 'נעלתי את המקום הזה'. רבן שמעון בן גמליאל מטהר, שאנו אומרים שפא השאילו לאחר ושבתה, או שפא נטל מזוית זו והניחו בזוית אחרת. אחרים אומרים משום רבי נתן: כל הפתמים הנמצאים במרחצאות של נשים - טמאין. בית המרחץ של בותים - מטמא באהל מפני שקוברין שם את המתים. רבי יהודה מטהר, מפני שחלדה וברדלס גוררין אותם מיד:

י. שדה שנאבד בה קבר - נאמן הבותי לומר: 'אין שם קבר', לפי שאינו מעיד על גופו של קבר. ואילן שמסיד על הארץ - נאמן הבותי לומר: 'אין תחתיו קבר', לפי שאינו מעיד אלא על גופו של קבר:

יא. תולה בכל דבר שיש לה לתלות, מעשה ותלה רבי מאיר בקילור. ורבי תלה בשרף של שקמה. ספק עברה בשוק של טבחים ספק לא עברה - הרי זו

אינה תולה. עברה, ספק נתנה עליה ספק לא נתנה עליה - הרי זו תולה. נתעסקה באדום - אינה תולה. בשחור במועט - אינה תולה, במרבה - תולה. בנכרית, רבי מאיר אומר: עד שתהא נכרית ראויה לראות. תולה חמורה בקלה. כיצד תולה? בשומרת יום בנגד יום בשני שעה, ובסופרת שבעה שאל טבלה, לפיכך היא מתקנת וחברתה מקלקלת. רבי אומר: אינה תולה, לפיכך שתייהם מקלקלות. הכל שוין שהיא תולה בשומרת יום בראשון שעה, וביושבת על דם טהר, ובתולה שדמיה טהורים:

יב. נמצא על חלוק בנה השוכב בצדה - הרי זו טמאה, מפני שמתהפך. ולא על בנה בלבד אמרו, אלא כל אדם, אלא שדברו חכמים בהנה. נמצא על פסיקא שעה - הרי זו טמאה, שבשעה שמתרת מתחתה - נוגעת בתורפה. היתה מכה על ירכה - תולה. על צוארה שהיא יכולה לתלות - תולה. על כתפה שאינה יכולה לתלות - אינה תולה, ואינה אומרת: 'שמא ביד הוליכה לשם'. נמצא על קשרי אצבעותיה - טמאה, מפני שהידים עסקניות הן. היו עליה שני בתמים אחד מלמעלה ואחד מלמטה, אף על פי שהתחתון גדול והעליון קטן - תולה את התחתון בעליון עד בגרים, שאני אומר ממקום שבה העליון בא התחתון:

פֶּרֶק שְׁבִיעִי

א. נִמְצָא עַל בֵּית יָד אֲנָקְלִי שְׂפָה, אִם מְגִיעַ בְּנֶגֶד תּוֹרְפָה - טְמֵאָה. וְאִם לֹא - טְהוֹרָה. הֵיחָה פּוֹשְׁטָתָהּ וּמִתְכַּסֶּה בָּהּ בַּדִּילָה, כָּל מָקוֹם שֶׁנִּמְצָא בָּהּ כֶּתֶם - טְמֵאָה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא חוּזֵר. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי יוֹסִי: הִלְכָּה זֹו הוֹרִיתִי בְּרוּמִי לְטֵמֵאָה, וּבְשָׂבָאתִי אֵצֶל חֲבֵרִי, אָמְרוּ לִי: יָפָה הוֹרִיתִי:

ב. לְבִשָּׁה שֶׁלָּשָׁה חֲלָקִין הַבְּדוּקִין לָּהּ, וְנִמְצָא עַל הַפְּנִימִי, וְלָהּ לְתֵלוֹת - הֵרִי זֹו תוֹלָה עַל הַחִיצוֹן. וְאִין לָּהּ לְתֵלוֹת - אֵינָה תוֹלָה. קִצְרָה שֶׁבִּבְשָׁה חֲלוּקָה שֶׁל אֶרְבָּה, וְאֶרְבָּה שֶׁבִּבְשָׁה חֲלוּקָה שֶׁל קִצְרָה, אִם הִגִּיעַ בְּנֶגֶד בֵּית תּוֹרְפָה שֶׁל אֶרְבָּה - שִׁתִּיהֶן טְמֵאוֹת. בְּנֶגֶד בֵּית תּוֹרְפָה שֶׁל קִצְרָה, קִצְרָה - טְמֵאָה. וְאֶרְבָּה - טְהוֹרָה:

ג. שְׁתֵּימִם שֶׁהִיוּ טוֹחֲנוֹת בְּרִיחִים שֶׁל יָד, נִמְצָא עַל הָרָגֶל הַפְּנִימִי - שִׁתִּיהֶן טְמֵאוֹת. עַל הָרָגֶל הַחִיצוֹנָה - הִיא טְמֵאָה וְחִבְרָתָהּ טְהוֹרָה. נִמְצָא בִּינְתִים - שִׁתִּיהֶן טְמֵאוֹת. מַעֲשֵׂה וְנִמְצָא עַל שִׁפְתּוֹ שֶׁל אִמְבָּטִי, וְעַל עֲלִי שֶׁל זֵית בִּשְׁעָה שֶׁהֵן מְסִיקוֹת אֶת הַתְּנוּרָה, וּבֹא מַעֲשֵׂה לְפָנֵי חֲכָמִים וְטָמְאוֹם. רַבִּי נַחֲמָיָה אוֹמֵר: עַל דָּבָר שֶׁאִינוּ מְקַבְּלִים טְמֵאָה - טְהוֹר. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אִם הָרָגָה מֵאֲכֻלָּת - תוֹלָה. וְאִם לֹא - אֵינָה תוֹלָה. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: בֵּין כֶּךָּ וּבֵין כֶּךָּ - תוֹלָה. אָמַר רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: אֲנִי אוֹמֵר

דבר אחד והם אמרו דבר אחד, לדברי אין סוף, ולדבריהם אין סוף. לדברי אין סוף, אין לה אשה שהיא טהורה, שאין לה כל מטה שאין עליה כמה טפי דם מאכלת. לדבריהם אין סוף, שאין לה אשה שאינה טהורה לבעלה, שאין לה כל סדין וסדין שאין עליה כמה טפי דמים. אבל רואה אני את דברי רבי חנינא בן גמליאל מדברי ומדבריהם, שהיה אומר: תולה במאכלת עד בגדים של פול, אף על פי שלא תרנה (תולה בבגה ובבעלה), ובדבריו אנו מורים:

ה. בתם הארד - מצטרף. טפי טפין - אין מצטרפין. רבי אלעזר בר צדוק אומר: העד שהוא נתון תחת הבר ונמצא עליו דם, אם עגל - טהור, מפני שהוא דם מאכלת, ואם משוך - טמא מפני שהוא דם הקנות:

ה. האשה שהיא עושה צרכיה וראתה דם, אם עומדת - טמאה, ואם יושבת - טהורה; דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר: בין כך ובין כך - טהורה. איש ואשה שעשו צרכיהם בתוך הספל, ונמצא דם על המים, רבי מאיר ורבי יוסי אומרים: תולה. ורבי שמעון אומר: אינו תולה:

ו. דם היוצא עם הרעי - טהור. דם המנשא, בין לפני המים בין לאחר המים - טמא. הנמצא בתוכו - טהור. למנעות ולהיסטות - הולכין אחר הרב:

פֶּרֶק שְׁמִינִי

א. הָרִי שֶׁהֵיטָה נִשְׂאת וְהֵיטָה רוֹאָה דָּם בְּשַׁעַת תְּשֻׁמִּישׁ -
 מְשַׁמֶּשֶׁת פֶּעַם רִאשׁוֹנָה, שְׁנִיָּה וּשְׁלִישִׁית, מִכָּאן וְאֵילָךְ -
 אֵינָה מְשַׁמֶּשֶׁת, אֲלָא תִתְגַּרֵּשׁ וְתִנָּשֵׂא לְאַחֵר. נִשְׂאת לְאַחֵר
 וְהֵיטָה רוֹאָה דָּם בְּשַׁעַת תְּשֻׁמִּישׁ - מְשַׁמֶּשֶׁת פֶּעַם רִאשׁוֹנָה
 שְׁנִיָּה וּשְׁלִישִׁית, מִכָּאן וְאֵילָךְ - לֹא תִשְׁמַשׁ, אֲלָא תִתְגַּרֵּשׁ
 וְתִנָּשֵׂא לְאַחֵר. נִשְׂאת לְאַחֵר וְהֵיטָה רוֹאָה דָּם בְּשַׁעַת תְּשֻׁמִּישׁ -
 מְשַׁמֶּשֶׁת פֶּעַם רִאשׁוֹנָה וּשְׁנִיָּה וּשְׁלִישִׁית. עַד כַּמָּה מִתְּרַת
 לְנִשְׂא? עַד שְׁלֹשׁ. יֵתֵר מִכָּאן - אֲסוּרָה עַד שֶׁתְּבַדּוּק אֶת
 עֲצָמָהּ. בִּיצֵד בּוֹדֵקִין אוֹתָהּ? מְבִיאִין שְׁפוּפֶרֶת וְנוֹתֵן לְתוֹכָהּ
 מִכְּחוּל, וּמְבִיא מוֹךְ וְנוֹתֵן בְּרֹאשׁ הַמִּכְּחוּל, נִמְצָא עַל רֹאשׁוֹ
 - הָרִי זֶה טְמֵאָה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא דָּם הַמְּקוּר, וְעַל הַצִּדֵּדִין - הָרִי
 זֶה טְהוֹרָה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא דָּם צִדֵּדִין. אִם יֵשׁ לָהּ וָסֵת - הָרִי זֶה
 תּוֹלָה לְוָסֶתָהּ. אִם יֵשׁ לָהּ מִכָּה - הָרִי זֶה תּוֹלָה בָּהּ. וְאִם
 הֵיטָה דָּם נִדְתָּהּ מִשְׁנָה מִדָּם מִכָּתָהּ - הָרִי זֶה אֵינָה תּוֹלָה:

ב. נֶאֱמַנָת אִשָּׁה לֹאמֹר: 'יֵשׁ בִּי מִכָּה בַּמְּקוּר', וְאִין בִּי מִכָּה
 בַּמְּקוּר'; וְדַבְּרִי רַבִּי. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר
 מִשּׁוּם רַבִּי מֵאִיר: דָּם הַיּוֹצֵא מִן הַמְּקוּר, אִף עַל פִּי שְׁבִידוּעַ
 שֶׁהוּא דָּם הַמִּכָּה - טְמֵא. וְרַבּוּתֵינוּ אָמְרוּ: דָּם הַמִּכָּה -
 טְהוֹר. הֵיטָה בּוֹדֵקֶת בְּיָמֶין וְהִיא טְמֵאָה, בְּשִׁמְאָל וְהִיא
 טְהוֹרָה - לֹא תְבַדּוּק אֲלָא בְּשִׁמְאָל. בְּחֶצֶר וְהִיא טְהוֹרָה,
 בְּמֶרְקָלִין וְהִיא טְמֵאָה - לֹא תְבַדּוּק אֲלָא בְּחֶצֶר. בְּעֲצָמָהּ

והיא טמאה, בחברתה והיא טהורה - לא תברוק אלא
 בחברתה; כיצד תולות זו בזו? עברה ושאינה עברה -
 תולה עברה בשאינה עברה. מניקה ושאינה מניקה - תולה
 מניקה בשאינה מניקה. זקנה ושאינה זקנה - תולה זקנה
 בשאינה זקנה. בתולה ושאינה בתולה - תולה בתולה
 בשאינה בתולה. היו שתיהן מעברות, שתיהן מניקות,
 שתיהן זקנות, שתיהן בתולות - זו היא שאמרו: 'לא היו
 ראויות לראות' - רואין אותן כאילו הן ראויות לראות:

ג. בתולה עברה ומניקה וזקנה - אין תולות זו בזו. אמר
 רבי מאיר: מעשה בשקמה שבכפר סבא שהם
 מחזיקין בו טמאה, בדיקוהו ולא מצאו תחתיו כלום. פעם
 אחת בא הרוח ופרכתו משרשיו, ונמצאת גלגלת של מת
 שלמה דבוקה בשרשיו. אמרו לו: משם ראיה? שמה לא
 בדיקוהו כל צרכו. אמר רבי יוסי: מעשה במערת של שיתין
 שהיו מחזיקין בו טמאה, בדיקוהו עד שהגיע לקרקע שהיתה
 חלקה בצפרן, פעם אחת נכנסו פועלין לתוכה מפני גשמים,
 וכשהיו מהרסים בקרדמות, בדיקו ומצאו שם מכתשת מלאה
 עצמות. אמרו לו: משם ראיה? שמה לא בדיקוהו כל צרכו.
 אמר רבי שאול: מעשה בסלע בית חורין שהיו מחזיקין בו
 טמאה, ואינן יכולין לבדקן מפני שהיה מרבה. אמר להם
 זקן אחר: הביאו לי סדין, הביאו לו סדין ושראו במים
 ופרשו על גבו, ונמצא מן הצדדין נגוב ובאמצע לח, בדיקו
 ומצאו שם בור גדול של מתים:

ה. ואיזהו רק תפל? כל שלא טעם כלום מפערב. ישן כל היום - אינו עושה רק תפל. געור כל הצילה עד הבקר - עושה רק תפל. מי לעיסת גריסין של חלקת נפש, רבי יהודה אומר: מי גריסין רותח ועובר שיתן לתוכו מלח:

ה. מי רגלים שהחמיצו. וכמה היא חמוצין? שלשה ימים. נתר - זו נתר אלכסנדרית. בורית וקמוליא ואשג, מפל מקום מקשקש ואין צריך לנגבו. העבירן שלא בסדרן, ראשונים - עלו לו, ושניים - לא עלו לו:

ו. העביר עליו שבעה סמנין ולא עבר. ושנה ועבר - הטהרות טהורות. ששה סמנין ולא עבר, סאפון ועבר - הטהרות תלויות, שאלו העביר עליו השביעי, שפא היתה עובר:

ז. דם הנדה ודאי - מעביר עליו שבעה סמנין ונוטל. השק והעור - אין מעבירין עליהן שבעה סמנין ומבטלין. הפגד הצבוע - מטמא בפתמים. ורבי נתן בן יוסף אומר: אינו מטמא בפתמים, שלא תקנו בגדי צבעונין לאשה אלא להקל על בתמיהן. בגד שאבד פתם - מעביר עליו שבעה סמנין ומבטלו. רבי שמעון בן אלעזר אומר: בודקו שכוונות שכוונות. אבדה בו שכבת זרע, אם היתה חדש - בודקו במחט. שחק - בודקו בחמה:

פרק תשיעי

א. היתה למודה להיות רואה בתחלת הוסת, כל הטהרות שעשתה בתחלת הוסת ובאמצע הוסת ובסוף הוסת - טמאות. באמצע הוסת. כל הטהרות שעשתה בתחלת הוסת - טהורות. באמצע הוסת ובסוף הוסת - טמאות. ובסוף הוסת, כל טהרות שעשתה בתחלת ובאמצע הוסת - טהורות. ובסוף הוסת - טמאות. רבי יוסי אומר: אף ימים ושעות וסתות הן:

ב. ביצד? היתה למודה להיות רואה מיום עשרים ליום עשרים ממש שעות לשש שעות? הגיע יום עשרים ולא ראתה - אסורה לשמש כל היום; דברי רבי יהודה. ורבי יוסי מתיר עד שש שעות. עברה שש שעות ולא ראתה - אסור לשמש כל היום; דברי רבי יהודה. ורבי יוסי מתיר ממש שעות ולמעלה, ואין מחיבין אותה שיתהא ידה בעינה כל היום, אלא בודקה סמוך לוסתה:

ג. היתה למודה להיות רואה יום עשרים ואחד, יום עשרים ושנים, יום עשרים ושלשה - הרי זו וסת לסרוגין. סרנה ליום עשרים וארבעה - אינו וסת. היתה למודה להיות רואה יום חמשה עשר, ושנתה ליום ששה עשר - זה וזה אסורין. שנתה ליום שבעה עשר - התר ששה עשר, ונאסר חמשה עשר ושבעה עשר. שנתה ליום שמונה עשר - התרו בלון, ואין אסורות אלא משמונה עשר ואילך. היתה

למנדה להיות רואה יום עשרים ושתה ליום שלשים - זה
 וזה אסורין. הגיע יום עשרים ולא ראתה - מתרת לשמש
 עד יום שלשים, וחוששת ליום שלשים. הגיע יום שלשים
 וראתה, הגיע יום עשרים ולא ראתה, הגיע יום שלשים ולא
 ראתה, והגיע יום עשרים וראתה - התר יום שלשים ונאסר
 יום עשרים, מפני שארץ בזמנו בא:

ה. הרואה דם - מטמאה מעת לעת, מה היא מטמאה?
 אוכלין ומשקין, משכבות ומושבות, ובלי תרם
 המקפין צמיד פתיל, ואינה מקלקלת, ואינה מטמאה את
 בועלה, ואינה מונה שבעה אלא משעה שראתה:

ה. הרואה בתם - מטמאה למפרע, ומה היא מטמאה?
 אוכלין ומשקין, משכבות ומושבות, ובלי תרם
 המקפין צמיד פתיל, ומקלקלת למנינה, ומטמאה את בועלה,
 ואינה מונה שבעה אלא משעה שראתה. זו וזו תולין, לא
 אוכלין ולא שורפין:

ו. תינוקת שלא הגיע זמנה לראות ונשאת, בית שמאי
 אומרים: נותנין לה ארבעה לילות מסרגין, ואפלו
 בארבעה חדשים. ובית הלל אומרים: כל זמן שהיא נוגפת
 ובזמן שלא הפסיקה מחמת תשמיש, אבל הפסיקה מחמת
 תשמיש וראתה - הרי זו טמאה נדה. נשתנה מראה דמיה
 - טמאה נדה. וכשהגיע זמנה לראות - נותנין לה ארבעה
 לילות. הפסיקה מחמת תשמיש וראתה - הרי זו טמאה

נדה. נשתנה מראה דמיה - טמאה נדה. ראתה ועודה בבית אביה - נותנין לה כל העילה ונותנין לה עונה שלמה. וכמה עונה שלמה? פרש רבן שמעון בן גמליאל: לילה וחצי יום.

ו. ובבבלין שהיו שופעות ובאות, מתוך ארבעה לילות, לאחר ארבעה לילות, מתוך העילה, לאחר העילה - בבבלין צריכות לבדוק את עצמן. ובבבלין רבי מאיר מחמיר בדברי בית שמאי. וכן שאר ראיות שבין בית שמאי ובית הלל - הלך אחר מראה דמים. שהיה רבי מאיר אומר: מראה דמים משנים הן זה מזה. ביצד? דם נדה - אדום. דם בתולים - אינו אדם. דם נדה - זהו. דם המקור. דם הבתולים - בא מן הצדדין:

ה. ראתה בתם ואחר כך ראתה דם - הרי זו תולה בתמה בראיתה בתוך מעת לעת; דברי רבי. רבי שמעון בן אלעזר אומר: יומו. אמר רבי: רואה אני את דברי רבי שמעון בן אלעזר מדברי, שהוא מתקן ואני מעות. בדקה חלוקה והשאלתו לחברתה ואחר כך נמצא עליה דם - היא טהורה, וחברתה תולה בה. אמרו לו לרבי יהודה: אלמלי ידיה מנחות בעיניה כל בין השמשות, יפה אתה אומר! עכשו אומר: עם סלוק ידיה ראתה, מה לי הפרישה בטהרה בשביעי מן המנחה ולמעלה, מה לי הפרישה

בטהרה בראשון? אמר לו רבי אליעזר לרבי יהושע: אפשר
יום ראשון ויום שביעי טהורין והאמצעיים טמאין, והתורה
אמרה (ויקרא, טו, כח): "ואחר תטהר" - ואחר אחר לבדן. אמר
לו רבי יהושע: ואי אתה מודה בזב שראה קרי, ונזיר שהלך
תחת סככות ופרעות שמונה בסרוגין? והתורה אמרה (במדבר
י, יב): "והימים הראשונים יפלו". רבי יוסי ורבי שמעון אומרים:
נראין דברי רבי אליעזר מדברי רבי יהושע, ודברי רבי
עקיבא משניהן, אבל הלכה כדברי רבי אליעזר:

ט. ה'זב והנזבה הנדה והיוולדת ומצרע שמתו - מטמאין
במשא. ואין מטמאין אלא ברבן. רבי שמעון אומר:
אין שורפין עליהן את התרומה ואין חבין עליהם על טמאת
מקדש וקדשיו, שאין טמאה אלא מדברי סופרים. וכן היה
רבי שמעון אומר: מפני מה אמרו עובד כוכבים שמת שהוא
טהור מטמא במשא? לפי שאין טמאתו אלא מדברי סופרים:

י. ומודה רבי יהודה ביושבת על המשבר ומתה, ויצאה
הימנה רביעית דם - שהיא מטמאה משום בתם.
אמר רבי יוסי: לפיכך אין מטמאה באהל. ורבי יהודה
אומר: אף מטמא באהל:

יא. בראשונה היו מטבילין בלים על גב גדות מתות, והיו
גדות חיות מתבישות. התקינו שיהיו מטבילין
על גבי כל הנשים מפני כבודן של גדות חיות. בראשונה
היו מטבילין על גבי זבין מתין, והיו זבין חיון מתבישין -

התקינו שיהיו מטבילין על גבי כל האנשים מפני כבודן של זבין חיים. בראשונה היו מניחין את המגמר תחת חולי מעים מתים, והיו חולי מעים חיים מתבישין - התקינו שיהיו מניחין תחת הכל, מפני כבודן של חולי מעים חיים. בראשונה היו מוציאין עשירים בדרךנש, ועניים בפליבה, והיו עניים מתבישין - התקינו שיהיו הכל מוציאין בפליבה מפני כבודן של עניים. בראשונה היו משקין בבית אבל - עשירים בזוכית לבנה, ועניים בזוכית צבועה, והיו עניים מתבישין - התקינו שיהיו הכל משקין בזוכית צבועה, מפני כבודן של עניים. בראשונה היו מגלין פני עשירים ומכסין פני עניים, מפני שהיו משחרין פניהם מפני הפצרת, והיו עניים מתבישין - התקינו שיהיו מכסין הכל מפני כבודן של עניים. בראשונה היה הוצאת המת קשה לקרובים יותר ממיתתו, עד שהיו קרוביו מניחין אותו ובורחין, עד שבא רבן גמליאל ונהג קלות ראש בעצמו ויצא בכלי פשתן, ונהגו העם אחריו לציאת בכלי פשתן. בראשונה היו אומרים: בשר התאונה - טהור. חזרו וגזרו עליו שיהא מטמא את הידים. חזרו וגזרו עליו שיהא מטמא במגע. חזרו וגזרו עליו שיהא מטמא במשא בנבלה. חזרו ואמרו: כל הנגת שנעשית על גבי בשר התאונה - טהור. חזרו ואמרו: אף חיה ועוף - טמאין לקדש וטהורין לתרומה. רבי אלעזר בן יהודה איש אוכלין אומר: אפלו נעשית על גבי עוף אחד ועל גב תרנגול אחד - טמאה לקדש וטהורה לתרומה:

יב. בַּזוֹ שְׁהִיָּה בֵּית הַלֵּל קוֹרִין אוֹתוֹ - גִּרְגָּרִן, הָיוּ בֵּית שְׁמַאי
 קוֹרִין אוֹתָם - בּוֹעֵל גִּדָּה. אָמְרוּ לָהֶם בֵּית שְׁמַאי
 לְבֵית הַלֵּל: אֵי אַתֶּם מוֹדִים בְּרוּאָה בְּתוֹךְ אֶחָד עֶשֶׂר יוֹם
 שְׁטַבְלָה לָעֶרֶב וְשִׁמְשָׁה - שֶׁהֵן מְטַמְּאִין מְשֻׁכָּב וּמוֹשָׁב וְחִיבִין
 בְּקִרְבָּן, אֵף הֲרוּאָה יוֹם אֶחָד עֶשֶׂר - תִּהְיֶה חִיבַת בְּקִרְבָּן.
 אָמְרוּ לָהֶן בֵּית הַלֵּל לְבֵית שְׁמַאי: לֹא, אִם אָמַרְתֶּם בְּתוֹךְ
 אֶחָד עֶשֶׂר יוֹם, שָׁכֵן יוֹם שְׁאֲחֲתָרְיוֹ מִצְטָרֵף עִמּוֹ בְּזִיבָה,
 תֹּאמְרוּ בְּיוֹם אֶחָד עֶשֶׂר שָׁאִין יוֹם שְׁאֲחֲתָרְיוֹ מִצְטָרֵף עִמּוֹ
 בְּזִיבָה. אָמְרוּ לָהֶם בֵּית הַלֵּל: אִם הִבִּיאֲנוּ לְיָדֵי טָמְאָה
 מְשֻׁכָּב וּמוֹשָׁב לְהַחֲמִיר, נִבְיֵאֵהוּ לְיָדֵי קִרְבָּן לְהַקֵּל? וְעוֹד
 מִדְּבָרֵיכֶם אַתֶּם נוֹשְׁבִים, שְׁאַתֶּם אוֹמְרִים טָבָלָה יוֹם שְׁאֲחֲתָרְיוֹ
 וְשִׁמְשָׁה וְאַחֲרַיָּךְ רֵאֲתָהּ - מְטַמְּאָה מְשֻׁכָּב וּמוֹשָׁב וּפְטוּרָה
 מִן הַקִּרְבָּן, אֵף אַתֶּם הַשּׁוֹוִי מִדּוֹתֵיכֶם, אִם שְׁוָה לוֹ לְטָמְאָה
 - יְשׁוּוֹה לוֹ לְקִרְבָּן, וְאִם לֹא שְׁוָה לוֹ לְקִרְבָּן - לֹא יְשׁוּוֹה לוֹ
 לְטָמְאָה אֲלֹא לְהַחֲמִיר וְלֹא לְהַקֵּל.

מסכת מבשירין

פרק ראשון

א. המרעיד את האילן להשיר מפניו משקין, ונפלו על תלושין שבו ועל מחברין שתחתיו - בית שמאי אומרים: ב'כי יתן'*. ובית הלל אומרים: על התלושין ב'כי יתן', ועל המחברין אינם ב'כי יתן'. אמר רבי יוסי ברבי יהודה: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על המרעיד את האילן להשיר מפניו משקין, ונפלו על התלושין שבו ועל מחברין שתחתיו - שהן ב'כי יתן', ועל שעקרן משגגבו - שאינן ב'כי יתן'. על מה נחלקו? על המרעיד את האילן להשיר מפניו אוכלין, ונפלו מבר על בר ומשוכה לחברתה באותו אילן, שבית שמאי אומרים: ב'כי יתן'. ובית הלל אומרים: אינן ב'כי יתן':

ב. אמרו בית הלל לבית שמאי: אי אתם מודים במעלה ששק אחד ונתנו על גב הנזר או על גבי המערה, שאף על פי שהמים יורדים מצד העליון לצד התחתון - שאינן ב'כי יתן'. אמרו להן בית שמאי: אי אתם מודין

א. וכי יתן מים על זרע ונפל מנבלתם עליו טמא הוא לכם (ויקרא יא, לח):

במעלה שני שקין מן המערה ונתנן זה על גב זה, שהמים יורדין מן העליון לתחתון - שהתחתון ב'כי יתן'. רבי יוסי אומר: אחד שק ואחד שני שקין, בית שמאי אומרים: ב'כי יתן'. ובית הלל אומרים: אינן ב'כי יתן'. רבי יהודה אומר, רבי אליעזר אומר: זה וזה ב'כי יתן'. רבי יהושע אומר: זה וזה אינן ב'כי יתן'. ורבי עקיבא אומר: התחתון - ב'כי יתן', והעליון - אינו ב'כי יתן':

ג. הממחק את הנג ואת הכרישה, אף על פי שהמים יורדים מצד העליון לצד התחתון - אינן ב'כי יתן', נתלשו - הרי זה ב'כי יתן'. רבי יוסי אומר: זב וטמא שהיו מהלכין בדרך, וירדו גשמים על שערו ועל פסותו, אף על פי שפוחטין והמים יורדין מצד העליון לתחתון - הרי אלו טהורים, שאין נחשבים אלא לאחר שיצאו מבקען. יצאו מבקען - הרי אלו מכשרין וטהורין, שאין נחשבים אלא לאחר יציאתן:

ד. המסדר קנקנים בכפה, אף על פי ששאבו יותר מלוג - אינן ב'כי יתן'. ולענין מי חטאת אין חוששין שם ששאבו. אחרים אומרים משום רבי נחוניא: אם היו מחסנות אינן שאובות:

ה. מי פרות שנפלו לתוכן טפת מים כל שהן - טמאים: דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: הולכין אחר הרב. רבי אליעזר בן יעקב אומר: אפילו כור ציר שנפל לתוכו

טפת מים כל שהוא - טמא. נפל לתוכו יין דבש וחלב -
הולכין אחר הרב:

ו. הטורף את גגו והמכבס את פסותו, אימתי יודע אם רבו
גשמים אם לאו? אם בתחלה היה מנטף גשמים,
ועכשו הוא מנטף טפין עבות. רבי יהודה אומר: בתחלה
היה מנטף טפין חתוכות, ועכשו יורד טפה אחר טפה:

ז. מצא בשר - הולכין אחר רב הטבחין. מחרוזות - הולכין
אחר רב אוכלי בשר. מצא בה תינוק משלך מחצה
על מחצה - מטילין עליו שני חומרים. רבי יהודה אומר:
אם היתה שם עוברת בוכבים אחת או שפחה אחת - היא
חשודה להשליך:

פרק שני

א. חבית שהיא מלאה פרות ונתונה בתוך המשקין, כל ששאבו
- הרי זה בבי יתן. אמר רבי יוסי: במה דברים
אמורים? בשל חרס, אבל בשאר כל הכלים - אינן שואבין.
ובלי אבן הרבין - הרי הן בכלי חרש. סדין שנתנה על גבי
סדון לחטן בו את חטיו וטנגו, אם מחמת המים - ב'בי יתן'.
אם מחמת הסדין - אינו ב'בי יתן'. המרביץ את ביתו במים
ונתן בו שבלין וטנגו, אם יש עליהן משקה טופח - הרי זה
ב'בי יתן'. ואם לאו - אינו ב'בי יתן'. רבי שמעון אומר: אף

על פי שיש עליו משקה טופח - אינו ב' כי יתן'. מודים חכמים לרבי שמעון במרבץ את גרנו - שאינו ב' כי יתן'. ובמשבים להביא פסלת, אם בשביל שיש עליו טל - הרי זה ב' כי יתן', ואם בשביל שלא יבטל ממלאכתו - אינו ב' כי יתן':

ב. בהמה שירדה לשותות מים העולים בפיה ובשפמה - הרי הוא ב' כי יתן'. בידה וברגלה - אינן ב' כי יתן'. רבי שמעון בן אלעזר אומר: המים העולים ברגלי אדם - לעולם טמאין. רבי יהודה אומר: מים העולים ברגלי בהמה טמאה - לעולם טמאין. הממלא בחבית, המים העולים באחריה ובחבל המכונן על צוארה ובחבל שהוא לצרפה - הרי הוא ב' כי יתן'. ולענין מי תפאת - אינן חוששין שפא לא נתמלא בבלי. ערבה שירד דלף לתוכה, הנתזין והצפין - אינן ב' כי יתן'. נטלן לשופכן - בית שמאי אומרים: ב' כי יתן', ובית הלל אומרים: אינן ב' כי יתן'. במה דברים אמורים? בטהורה. אבל בטמאה - הכל מודין שהוא ב' כי יתן'; דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר: אחת טמאה ואחת טהורה - בית שמאי אומרים: הרי הן ב' כי יתן', ובית הלל אומרים: אינן ב' כי יתן'. הנוגע בנבלה, והנוגע במשקב ובמושב, בתוך המקנה טמא, וטהור בעליתו. זב שדרס על גבי משקב ומושב, בתוך המקנה טמא, וטהור בעליתו. פרות שנפלו לתוך אמת המים ופשט מי שידין טמאות ונטלן - ידיו טמאות וטהורות טהורין. ואם חשב שיודחו ידיו - ידיו טהורות וטהורות ב' כי יתן':

ג. הממלא בקילון, פרש רבי עקיבא: אם נגבו מיד -
טהורין. ואם לא נגבו, אפלו עד שלשים יום
- טמאין. סתמן - שלשה ימים. עצים שנפלו עליהן משקין
טמאין וירדו עליהן גשמים - טמאים. אבא יוסי בן דוסתאי
אומר: אם רבו - טהורין, ויסיקן אפלו בידים טמאות. הוציאן
שירדו עליהן גשמים, אפלו רבו - טמאים. בלעו משקין
טמאים אף על פי שהוציאן שירדו עליהן גשמים - טהורים.
ולא יסיקן אלא בידים טהורות. רבי שמעון אומר: אם היו
לחין והסיקן, ורבו עליהן משקין היוצאין מהן על מים
שבלעו טהורין מקל וחמר, ומה אם מי גשמים שהן עלולין
לקבל טמאה - הרי הן מטהרין ברב, מי פרות שאינן
עלולין לקבל טמאה - אינו דין שיטהרו ברב! אמרו לו:
לא, אם אמרת בגשמים - שמטהרין את הטמאין, תאמר
במי פרות - שאין מטהרין את הטמאין!!

ד. הטובל בים או בנהר, אף על פי שהפליג יותר ממיל
- הרי זה ב' כי יתן'. עבר בנהר, או שדחאו
חברו, או שירדו עליו גשמים ורבו - טהרו שניים את
הראשונים. התרקב והמדוכה שהיו בהם מים טמאין והטבילן,
ראשונים - טהרו מלמא, והשניים - הכשרו לקבל טמאה.
העושה צפור במים הנתזין ואת שבה - אינן ב' כי יתן';
דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: זה וזה ב' כי יתן' (רבי
יוסי אומר: הנתזין - אינן ב' כי יתן', ואת שבו - הרי זה ב' כי יתן'). והעושה אמה
במים - אינן ב' כי יתן'.

ה. המוֹדֵד אֶת הַבּוֹר בֵּין לְאָרְבוֹ וּבֵין לְרַחְבוֹ - הָרִי זֶה בְּכִי יִתֵּן; וְדַבְּרִי רַבִּי טַרְפוֹן. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: לְעֹמְקוֹ - בְּכִי יִתֵּן. וְלְרַחְבוֹ - אֵינוֹ בְּכִי יִתֵּן. אָמַר לוֹ רַבִּי טַרְפוֹן: בְּשִׁמְדוֹ לְרַחְבוֹ - אֵין רוּצָה בְּמִשְׁקָה שְׁבַרְשָׁם, וּבְשִׁמְדוֹ לְעֹמְקוֹ - רוּצָה בְּמִשְׁקָה שְׁבַרְשָׁם. אָמַר לוֹ: אִם כֵּן יֵהָא מִשְׁקָה שְׁבַרְשָׁם - טַמֵּא. לְמַטָּה מִן הָרָשָׁם - טָהוֹר! אָמַר לוֹ: אֵי אַתָּה מוֹדֵה שְׁהַמְמַלָּא בְּחִבִּית, הַמִּים הָעוֹלִין בָּהּ אַחֲרֶיהָ, וּבַחֲבֵל שֶׁהוּא לְצַרְפָּה שֶׁהֵן בְּכִי יִתֵּן, שְׂאִי אֶפְשָׁר לְמִים שִׁיפְלוּ לְתוֹכָהּ עַד שִׁיגְעוּ לְאַחֲרֶיהָ, אַף כָּאֵן אֵי אֶפְשָׁר לְמִשְׁקָה שְׁבַרְשָׁם עַד שִׁיִּהְיֶה לְמַטָּה מִן הָרָשָׁם. תּוֹר רַבִּי טַרְפוֹן לְהִיּוֹת שׁוֹנֶה כְּדַבְּרִי רַבִּי עֲקִיבָא:

ו. שֶׁלִּשְׁלֹא אֶת הַחֵבֶל לְבוֹר לִידַע אִם יֵשׁ בּוֹ מִים - הָרִי זֶה בְּכִי יִתֵּן. יָדִיו וְרַגְלָיו - אֵינֶן בְּכִי יִתֵּן. שֶׁלִּשְׁלֹא אֶת הַמַּטְלִית לְהַעֲלוֹת בָּהּ דָּלִי אוֹ קַתָּוֶן, וּכְלַכְלָה לְהוֹשִׁיב עָלֶיהָ תִּרְנַנְגִּלַת - אֵינֶן בְּכִי יִתֵּן. וְאִם נָעַר - הָרִי זֶה בְּכִי יִתֵּן. הַמוֹצִיא מִסֶּמֶר לְגִשְׁמִים לְכַבּוֹתוֹ - אֵינֶן בְּכִי יִתֵּן, וְאִם בְּשִׁבִּיל לְצַרְפוֹ - הָרִי זֶה בְּכִי יִתֵּן. הַמְנִיחַ אֶת הָאוֹר בְּגִשְׁמִים לְכַבּוֹתוֹ - אֵינוֹ בְּכִי יִתֵּן, וְאִם בְּשִׁבִּיל לַעֲשׂוֹתוֹ פָּחֶם - הָרִי זֶה בְּכִי יִתֵּן. הַשּׁוֹקֵל עֲנָבִים בְּכַף מֵאֻזְנִים, אַף עַל פִּי שְׁתֵּינִן צָף עַל גְּבִי יָדָיו, וְאַף עַל פִּי שֶׁחֲשַׁב עָלָיו - טָהוֹר. כְּנֶסוֹ לְתוֹךְ הַכְּלִי - טַמֵּא: הַדּוֹרֵס עֲנָבִים בְּחִבִּית, אַף עַל פִּי שְׁתֵּינִן צָף עַל גְּבִי יָדָיו - טָהוֹר. וְכֵן בְּעוֹבֵד בּוֹכְבִּים, אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ מִשּׁוֹם יֵין נֶסֶד:

פרק שלישי

א. המעלה אגדות בשביל שימתינו להיות אוגר בהן - הרי זה ב'בי יתן'. המעלה פרותיו לגג ללותתן בטל ובגשמים - הרי זה ב'בי יתן'. העלן מפני הבנימה וירדו עליהן טל וגשמים, אם שמח - ב'בי יתן'. ורבי יהודה אומר: אי אפשר שלא לשמוח, אלא עודהו טל וגשמים עליהן, אם חשב עליהן - הרי זה ב'בי יתן'. אם לאו - אינן ב'בי יתן'. חרש שוטה וקטן שהעלו פרותיהם לגג ללותתן בטל ובגשמים - הרי זה ב'בי יתן'. העלן מפני הבנימה וירד עליהן טל וגשמים, אף על פי שחשבו - אינן ב'בי יתן'. שיש להן מעשה ואין להן מחשבה:

ב. רבי חלפתא בן קוניא אומר: שום בעל בבי - טמא, משום שפרביצין עליו במים ואחר כך קולעין אותו. אמרו חכמים: אם בן יהא טמא לחלפתא בן קוניא, וטהור לכל ישראל. יהושע בן פרחיה אומר: חטים הבאות מאלכסנדריא - טמא מפני אנטליא שדקה. אמרו חכמים: אם בן יהא טמאות ליהושע בן פרחיה, וטהורות לכל ישראל:

ג. אמר רבי יוסי: בראשונה היו בריכות של קשואין ושל דלועין שבצפורי - טמאות, מפני שמקנחין אותן בספוג בשעה שעוקרין אותן. קבלו עליהן אנשי צפורי שלא יהו עושין בן. בראשונה היה גרים של פול ושל טופח של צפורי - טמא, מפני ששורין אותן במים בשעה שגורסין

אותן. קבלו עליהן אנשי צפורי שלא יהיו עושין בן. הפרות
מכל מקום - הרי הן בחזקת טהרה, אחד עובד פוכבים
ואחד הכותי ואחד ישראל. אף על פי שאמרו: אין אדם
רשאי לטמא פרותיו, התירו לבעל הבית שהוא מטמא דבר
מועט ונותן לתוך כפישה:

ה. כל האגדות של שוקים הבאין מבית השוקין - טמאין.
ולא מקום אגד אמרו, אלא בלם, מפני שהיא
מתרפרפת וחוזר ואגדה; דברי רבי מאיר. רבן שמעון בן
גמליאל אומר: אם בדברי רבי מאיר, יהיו אלומוות של
שוקים - טהורות:

ה. האוג בכל מקום - הרי הוא בחזקת טמאה. הקשואין
והדלועין התלוין בגמי על פתחי חניות - הרי
אלו טמאים. ירק הנמכר עם טרפסימון לפני חנוני - הרי
זה טמא, מפני שמזלפים עליו מים בשעה שמוכרים אותו.
אתרוגי קסרין - הרי זה בחזקת טמאה:

ו. ביצי חנוני שמוכרין לח ויבש - הרי אלו טמאים; דברי
רבי מאיר. ורבי יהודה מטהר. אמר רבי שמעון
בן אלעזר: לא שהיה רבי מאיר מטמא לח ויבש, אלא
שתינוק מטמאן במשקה שבצלוחית. כל הביצים - בחזקת
טהרה, וביצת הבקן - בחזקת טמאה.

ז. וביצד צדין דגים בטהרה? בין שצדן בחרס, ובין שצדן
בכפיפה, ובין שצדן במצודה ולא גער את המצודה

עליהן - הרי אלו בחזקת טהרה. ולעולם הן בחזקת טמאה,
עד שיתבון לצוד בטהרה. ואין עם הארץ נאמן לומר: 'לא
נערתני את המצודה עליהן':

ה. דם השחין ובעבועות, ותמצית בשר ומי פרות, והמלח
שנתמחו - לא מטמאין ולא מבשרין. מי רגלי בהמה
- לא מבשרין. אמר רבי יוסי בר יהודה: אם קבלן בכלי
- הרי הן מבשרין. אמר רבי יוסי: סח לי נימוס אחיו של
רבי יהושע הנרסי: השוחט את העורב להתלמד בו - דמו
מבשר. ורבי אליעזר אומר: כל דם השחיטה - לעולם
מבשר. דם המת - מטמא בכל שהוא; דברי רבי מאיר.
ורבי יוסי אומר: ברביעית. אמר רבי: נראין דברי רבי
מאיר - בטמאה קלה, לטמא אחד ולפסל אחד. ודברי רבי
יוסי - בטמאה חמורה, לטמא שנים ולפסל אחד:

ט. כל משקה המת - טהורין, חוץ מדמו. וכל מראה דמים
- הרי אלו טמאין. אמר רבי יהושע בן קבוסאי: כל
ימי הייתי קורא מקרא הזה (במדבר יט, יט): "והזה הטהור על
הטמא" - טהור אחד מזה על הטמא אחד. עד שבאתי
לאוצר של יבנה, ומאוצר של יבנה למדתי: שטהור אחד
מזה על מאה טמאין:

מסכת זבים

פרק ראשון

א. הַרְוֹאָה רְאִיָּה אַחַת שֶׁל זֹב, בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: בְּשׁוּמְרַת יוֹם בְּנֶגֶד יוֹם. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים: בְּבַעַל קָרִי. אֵלּוּ וְאֵלּוּ מוֹדִים: שְׁטוּבִל וְאוֹכֵל אֶת פֶּסְחוֹ לְעֶרֶב בְּבַעַל קָרִי. אָמְרוּ בֵּית הֵלֵל לְבֵית שְׁמַאי: אִי אַתֶּם מוֹדִים שֶׁהוּא מוֹכֵל וְאוֹכֵל אֶת פֶּסְחוֹ לְעֶרֶב בְּבַעַל קָרִי? אָמְרוּ לָהֶן בֵּית שְׁמַאי: אִי אַתֶּם מוֹדִים שָׂאֵם יִרְאֶה לְמַחֵר שֶׁהוּא טָמֵא, בְּשׁוּמְרַת יוֹם בְּנֶגֶד יוֹם שֶׁהִיא טָמְאָה? הַמְסִיט אֶת הָרְאִיָּה, בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: תָּלוּי. בֵּית הֵלֵל אוֹמְרִים: טָהוֹר. מִשְׁכָּבוֹ וּמוֹשְׁבּוֹ, בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: תָּלוּי. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים: טָהוֹר. רָאָה שְׁתֵּי רְאִיּוֹת, הַמְסִיט אֶת שְׁתֵּיהֶן - טָמֵא; בְּדַבְּרֵי בֵּית שְׁמַאי. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים: הַמְסִיט אֶת הָרְאִיָּה שֶׁנֶּחֱזַק - טָהוֹר, וְאֶת הַשְּׁנִיָּה - טָמֵא. מִשְׁכָּבוֹת וּמוֹשְׁבוֹת שֶׁבֵּין רְאִיָּה שֶׁנֶּחֱזַק לַשְּׁנִיָּה, בֵּית שְׁמַאי מְטַמְּאִין, וּבֵית הֵלֵל מְטַהֲרִין. רָאָה אַחַת מִרְבֵּה בְּשִׁתִּים, הַמְסִיט אֶת בְּרָהּ - טָמֵא; דְּבַרֵּי בֵּית שְׁמַאי. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים: אֵין טָמֵא אֶלָּא הַמְסִיט טָפָה אַחֲרוֹנָה בְּלִבָּד. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא: לֹא נִחְלְקוּ בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הֵלֵל עַל הָרוּאָה שְׁתֵּים, אוֹ אַחַת מִרְבֵּה בְּשִׁתִּים, וּבְשִׁנֵּי הַפְּסִיק,

ובשלישי ראה אחת - שהוא זב גמור. על מה נחלקו? על שראה אחת בראשון, ובשני הפסיק, ובשלישי ראה שתיים, שבית שמאי אומרים: זב גמור, ובית הלל אומרים: מטמא משקב ומושב, וצריך ביאת מים חיים, ופטור מן הקרבן:

ב. בשתייה רבי עקיבא מסדר הלכות לתלמידים, אמר: 'כל מי ששמע טעם על חבירו יבא ויאמר'.

אמר לפניו רבי שמעון משום רבי אלעזר בר יהודה איש ברתותא: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על שראה אחת בראשון, ובשני הפסיק, ובשלישי ראה שתיים - שאין זה זב גמור. על מה נחלקו? על הרואה שתיים, או אחת מרבה בשתיים, ובשני הפסיק, ובשלישי ראה אחת. אמר לו: לא כל הקופץ משתבח, אלא הנותן את הטעם. אמר לפניו רבי שמעון: כך אמרו בית הלל לבית שמאי: מה לי בשראה שתיים בפתחיה ואחת בפוף, מה לי בשראה אחת בפתחיה ושתיים בפוף, אמרו להן בית שמאי: בשראה אחת בפתחיה ושתיים בפוף - בטל יום הטהור את הראיה, ויש בידו שתי ראיות. בשראה שתיים בפתחיה ואחת בפוף - הואיל ונזקק לספירת שבועה בטל הראיה את יום הטהור, ויש בידו שלשה ראיות. חזר רבי עקיבא להיות שונה בדברי רבי שמעון. רבי אלעזר ברבי ינאי אומר משום רבי אלעזר חסמא לפני רבי: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על שראה אחת בראשון, ואחת בשני, ובשלישי הפסיק, וברביעי ראה אחת. ועל שראה אחת בראשונה, ובשני

הפסיק, ובשלישי וברביעי ראה שתיים - שאין זה זב גמור.
 על מה נחלקו? על הרוואה שתיים, או אחת מרבה בשתיים,
 ובשני הפסיק, בשלישי ראה אחת. אמר תלמיד אחד
 מתלמידי רבי ישמעאל לפני רבי עקיבא משום רבי ישמעאל:
 לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על הרוואה קרי בשני -
 שהוא סותר את שדפניו. ועל הרוואה ברביעי - שאין סותר
 אלא יומו. על מה נחלקו? על הרוואה בשלישי:

ג. כל קרי שמיטמא בבהנים - סותר בזב, ומתר בתשמיש
 המטה בימי גמרו ובימי ספרו, ואינו סותר אלא יומו.
 ראה לאור שמיני - מונה בתחלה ומביא קרבן אחד. ראה
 יום שמיני - מונה בתחלה ומביא שתי קרבנות:

ד. בכמה הוא כדי טבילה וספוג? כדי שירד ויטבל ויעלה
 ויסתפג. וכמה שעורה של ראיה מרבה? כדי שלש
 במגדיון לשילח, שהן כדי שתי טבילות ושתי ספוגין. רבי
 שמעון אומר: כדי הקפת הבית מבפנים. משלו משל, למה
 תדבר דומה? לחבל של מאה אמה, ראה בתחלת מאה,
 ובסוף חמשים, ובסוף מאה - הרי זה זב גמור. ראה בתחלת
 מאה, ובתוך חמשים, ובתוך מאה. או בתחלת מאה, ובתוך
 חמשים, ובסוף מאה. או בתחלת מאה, ואחר חמשים, וסוף
 מאה - אין זה זב גמור. הנה מפסיק יותר - כל שכן הוא
 טמאתו. זה הכלל: כל זמן שהיא מרבה - כל שכן הוא
 טמאתו. ראה שלש ראיות, אם אין בין ראשונה לשלישית

כְּדֵי טְבִילָה וְסִפּוּג - אֵין בִּידּוֹ אֶלָּא אַחַת. רָאָה אַחַת מְרַבָּה
 בְּשִׁתִּים, אִם יֵשׁ מִתְחַלְתָּהּ וְעַד סוּפָה כְּדֵי טְבִילָה וְסִפּוּג -
 יֵשׁ בִּידּוֹ שְׁתֵּי רְאִיּוֹת, וְאִם לֹא - אֵין בִּידּוֹ אֶלָּא אַחַת. וְרַבִּי
 יוֹסִי אוֹמֵר: בֵּין בֶּן וּבֵין כֶּךְ - אֵין בִּידּוֹ אֶלָּא אַחַת. וּמוֹדָה
 רַבִּי יוֹסִי: שֶׁאִם רָאָה אַחַת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, אֵף עַל פִּי שְׂאִין
 בִּינִיהֶן כְּדֵי טְבִילָה וְסִפּוּג - יֵשׁ בִּידּוֹ שְׁתֵּי רְאִיּוֹת, מִפְּנֵי שֶׁשְּׁנֵי
 יָמִים חוֹלְקִים אוֹתָהּ. וְכֵן הָיָה רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: רָאָה אַחַת
 בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת - סָפֵק לְטָמְאָה וּפְטוּר מִן הַקֶּרֶבֶן. שְׁתֵּים בֵּין
 הַשְּׁמָשׁוֹת - סָפֵק לְטָמְאָה וְלִקְרָבֶן. אַחַת וְדַאי וּשְׁתֵּים בֵּין
 הַשְּׁמָשׁוֹת, אוֹ שְׁתֵּים בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת וְאַחַת וְדַאי, שְׁתֵּים וְדַאי
 וְאַחַת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, אוֹ אַחַת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת וּשְׁתֵּים וְדַאי
 - וְדַאי לְטָמְאָה וְלִקְרָבֶן:

פֶּרֶק שֵׁנִי

א. הָעוֹבְדֵי בּוֹכְבִּים וְהוֹר תּוֹשֵׁב - אֵינָן מְטַמְּאִין בְּזִיבָה, וְאֵף
 עַל פִּי שְׂאִינָן מְטַמְּאִין בְּזִיבָה - טַמְּאִין בְּזָבִין
 לְכָל דְּבָרֵיהֶם. וְשׁוֹרְפִין עֲלֵיהֶן אֶת הַתְּרוּמָה, וְאֵין חֵיבִין עֲלֵיהֶן
 עַל טַמְּאָת מִקְדָּשׁ וּקְדָשָׁיו. טוֹמְטוֹם וְאַנְדְּרוֹגִינוֹם שָׂרְאוּ לִבָּן
 אוֹ אֲדָם - אֵין שׁוֹרְפִין עֲלֵיהֶן אֶת הַתְּרוּמָה, וְאֵין חֵיבִין עֲלֵיהֶן
 עַל טַמְּאָת מִקְדָּשׁ וּקְדָשָׁיו. רָאוּ לִבָּן וְאֲדָם בְּאַחֵד - שׁוֹרְפִין
 עֲלֵיהֶן אֶת הַתְּרוּמָה, וְאֵין חֵיבִין עֲלֵיהֶן עַל טַמְּאָת מִקְדָּשׁ

וְקַדְשָׁיו. הַנוֹגַע בְּלֶבֶן וְאָדָם, וְנִכְנָס לְמִקְדָּשׁ - פְּטוּר. הוּא
עֲצָמוֹ שֶׁנִּגְע בְּלֶבֶן וְאָדָם, וְנִכְנָס לְמִקְדָּשׁ - פְּטוּר. הִיָּה מוֹנֶה
לְלֶבֶן וְרֹאֵה אָדָם, לְאָדָם וְרֹאֵה לֶבֶן - הָרִי זֶה אֵינוֹ סוֹתֵר:

ב. וְיָמָּה בֵּין זֹכֵר לְשֹׁכֶבֶת זָרַע? זֹכֵר בָּא מִבֶּשֶׂר הַמֵּת, שֹׁכֶבֶת
זָרַע מִבֶּשֶׂר הַחַי. זֹכֵר הוֹמָה לְלֶבֶן בִּיצָה הַמוֹזֶרֶת,
וְשֹׁכֶבֶת זָרַע קְשׁוּרָה בְּלֶבֶן בִּיצָה שְׂאִינָה מוֹזֶרֶת. שֹׁכֶבֶת זָרַע
אֲדָמָה - מְהוּרָה, וְהָאִשָּׁה תוֹלָה בָּהּ:

ג. זָכָּה, תוֹלִין אוֹתוֹ בְּמֵאֵכָל, וּבְכָל מִיָּנִי מֵאֵכָל; וְדָבָרִי רַבִּי
עֲקִיבָא. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן פִּינְחָס אוֹמֵר בְּשֵׁם רַבִּי יְהוּדָה
בֶּן בֶּתִירָא: הֶחָלָב וְהַגִּבִּינָה, וּבֶשֶׂר שָׁמֶן, וַיֵּין יֶשֶׁן, וְגִרְסִין
שֶׁל פֹּחַל, וּבִיצִים, וּמוֹרִים - מְרַגְלִין לְדַבֵּר זִיבָה. תִּינוּק -
תוֹלִין לוֹ בְּחִמְשָׁה דְּבָרִים; בְּמֵאֵכָל וּבְמִשְׁתָּהּ, בְּמִשָּׂא וּבְקִפִּיצָה,
בְּחָלִי שֶׁלֹּא וְשֶׁל אָמוֹ. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם
רַבִּי שְׁמַעוֹן: בְּשֵׁם שֶׁתוֹלִין שֹׁכֶבֶת זָרַע מֵעַתָּה לָּעַתָּה, כִּךְ לְמִרְאָה
וּלְהִרְהוּר מֵעַתָּה לָּעַתָּה. אֲכָל לְמֵאֵכָל וּלְמִשְׁתָּה לְמִשָּׂא וּלְקִפִּיצָה
- תוֹלִין לוֹ כָּל זֶמֶן שֶׁהוּא מִצְטָעֵר:

ד. עוֹבֵד בּוֹכְבִּים שֶׁרָאָה קָרִי וְנִתְגַּיֵּר - מִיָּד מְטַמֵּא בְּזִיבָה.
בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזֶמֶן שֶׁנִּתְגַּיֵּר מֵהוּל. אֲכָל
מֶל וְאַחֵר כִּךְ רָאָה - תוֹלִין לוֹ כָּל זֶמֶן שֶׁהוּא מִצְטָעֵר, בֵּין
עוֹבֵד בּוֹכְבִּים וּבֵין יִשְׂרָאֵל:

ה. הַמוֹצֵא מֵת מִשְׁכָּב לְרַחֲבָה שֶׁל דֶּרֶךְ; לְנִזְיֹר וּלְעוֹשָׂה
פֶּסַח - מְהוּר. וְלִתְרוּמָה - טָמֵא. בְּמָה דְּבָרִים

אמורים? שאין שם מקום לעבור. אבל יש שם מקום לעבור, אף לתרומה - טהור. במה דברים אמורים? במהלך ברגליו. אבל בפעון וברכוב - טמא, שמהלך ברגליו אפשר לו שלא לנע ושאיל יאהיל ושאיל יסיט, אבל בפעון וברכוב אי אפשר לו שלא ינע ושאיל יאהיל ושאיל יסיט. במה דברים אמורים? בשמא אהו שלם. אבל במשבר ומפרק - טהור, שמא בין הפרקים עבר. ובקבר, אף על פי שמשבר ומפרק - טמא, שהקבר מצרפו. במה דברים אמורים? בטמאת התהום. אבל בטמאת ידועה - טמא. אי זו היא טמאת התהום? שלא הכיר בה אחד בסוף העולם, אבל הכיר בה אחד בסוף העולם - אין זה טמאת התהום. מצאו טמון בתבן או בעפר או בצרורות - הרי זו טמאת התהום. אבל הנקבר במים ובאפלה ובנקיקי הסלעים - אין זה קבר התהום. אין קבר התהום אלא למת בלבד:

פרק שלישי

א. חמר בזב שאין בזבה, ובה שאין בזב. שהזב - טעון ביאת מים חיים, והזבה - אינה טעונה ביאת מים חיים. זב - מטמא בזיבת בן יומו, וזבה - לעשרת ימים. זב - אם ראה שלש ראיות ליום אחד - טמא. וזבה - אינה טמאה אלא בשלש ראיות לשלשה ימים. זב - אין הימים

שָׁלוּ עוֹמְדִין לְפָנָיו, מֵה שְׁאִין בֵּן בְּזָבָה. זָב - נֶזְקֵק לְסִפִּירַת שְׂבָעָה בִּשְׁתֵּי רֵאיוֹת, מֵה שְׁאִין בֵּן בְּזָבָה. זָב - אֵין מִינוֹ סוֹתְרוֹ, מֵה שְׁאִין בֵּן בְּזָבָה. זָב - מְטַמֵּא בְּלֶבֶן, מֵה שְׁאִין בֵּן בְּזָבָה: חֹמֶר בְּזָבָה מִבְּזָב, שֶׁהַזָּבָה מְטַמְּאָה מִשָּׂבָב וּמוֹשָׁב בְּרֵאִיָּה כָּל שֶׁהוּא, וְשׁוֹמֶרֶת יוֹם כְּנֶגֶד יוֹם - בְּכָל שֶׁהוּא. וְאַסוּרָה בְּתִשְׁמִישׁ הַמָּטָה, וּמְטַמְּאָה אֶת בּוֹעֲלָהּ, וּמְטַמְּאָה מֵעַת לָעַת, וּמְטַמְּאָה מִבִּפְנִים כְּבַחוּץ, וּמְטַמְּאָה בְּאוֹנָסִין, וּמְטַמְּאָה בְּאֶדָם. מֵה שְׁאִין בֵּן בְּזָב:

ב. חֹמֶר בְּזָב שְׁאִין בְּטֵמֵא-מֵת, וּבְטֵמֵא-מֵת מֵה שְׁאִין בְּזָב. שֶׁהַזָּב עוֹשֶׂה מִשָּׂבָב וּמוֹשָׁב לְטֵמֵא אֶדָם וּלְטֵמֵא בְּגָדִים, וְעַל גַּבּוֹ מִדֶּף, וּמְטַמֵּא כָּלִי שֶׁטֶף וּכְלֵי חֶרֶס מִקֶּרֶף צְמִיד פְּתִיל בְּהֶסֶט. זֹבֹב וְרָקוֹ וּמִימֵי רִגְלָיו - מְטַמְּאִין טִמְאָה חֲמוּרָה, וּמְטַמְּאִין אוֹכְלִין וּמִשְׁקִין, וּכְלֵי שֶׁטֶף בְּמַנֶּעַ, וּכְלֵי חֶרֶס בְּהֶסֶט. וְחֵיב בְּקֶרֶבֶן, וְטֻעֹן בִּיאַת מַיִם חַיִּים, מֵה שְׁאִין בֵּן בְּטֵמֵא מֵת. חֹמֶר בְּטֵמֵא מֵת, שֶׁטֵּמֵא מֵת טֻעֹן הַזָּאָה שְׁלִישִׁי וְשִׁבְעִיעִי, מֵה שְׁאִין בֵּן בְּזָב:

ג. חֹמֶר בְּזָב מֵה שְׁאִין בְּמִצְרַע, וּבְמִצְרַע שְׁאִין בְּזָב. חֹמֶר בְּזָב, שֶׁזָּב מְטַמֵּא בְּהֶסֶט וְטֻעֹן בִּיאַת מַיִם חַיִּים, מֵה שְׁאִין בֵּן בְּמִצְרַע. חֹמֶר בְּמִצְרַע, שֶׁהַמִּצְרַע מְטַמֵּא בְּבִיאָה וְטֻעֹן הַזָּאָה מַיִם חַיִּים, מֵה שְׁאִין בֵּן בְּזָב. חֹמֶר בְּזָבָה שְׁאִין בְּמִצְרַעַת, וּבְמִצְרַעַת מֵה שְׁאִין בֵּן בְּזָבָה. שֶׁהַזָּבָה מְטַמְּאָה בְּהֶסֶט, וּמְטַמְּאָה אֶת בּוֹעֲלָהּ, מֵה שְׁאִין בֵּן בְּמִצְרַעַת. חֹמֶר

במצרעת, שהמצרעת מטמאה בביאה, ושעונה הנזאת מים
חיים, מה שאין בן בזבה:

פרק רביעי

א. טמא המכה את הטהור, וטהור שמכה את הטמא,
בגדי טהור - טמאים; ודברי רבי מאיר. וחכמים
אומרים: טהור המכה את הטמא, בגדי טהור - טהורין.
טמא המכה את הטהור, בגדי טהור - טמאים, שאם ימשך
הטהור, הרי הטמא נופל. רבי שמעון אומר: תקעו - טמא.
רתקו - טהור. רבי יהודה אומר: טורקי ששני ראשיה
נוגעים בארץ, ואמצעיתה רופפת, והטמא והטהור יושבים
עליה, בגדי טהור - טהורין. וחכמים אומרים: עד שיהא זה
מניף וזה פותח, ועד שיהא זה מושך הילך וזה מושך הילך.
רבי יהודה אומר: עד שיהא הטהור מעלה את הטמא. רבי
שמעון מטהר. ומודה רבי שמעון בשנים שהיו טוחנין ברחים
של יד או (פרחים) של חמור, או טוענין בזמן שמשאן כבד,
בגדי טהור - טמאין:

ב. ציציתו של טמא על גבי טהור - טהור. ציציתו של
טהור על גבי טמא, אם עמד טמא - טהור,
ואם עמד טהור - טמא. ציציתו של טמא על גבי ציצית
של טהור, אם עמד טמא - טהור. אם עמד טהור - טמא.

ציצית של טהור על גבי ציציתו של טמא, בין שעמד טמא
בין שעמד טהור - טהור:

ג. שלשה דברים רבי אליעזר חסמא משום רבי יהושע
מטמא, וחכמים מטהרין. גדה שישבה עם
הטהורה במטה, כפה שבראשה - רבי אליעזר חסמא משום
רבי יהושע מטמא, וחכמים מטהרין. נוטלת ערבה מלאה
בגדים בזמן שמשאה כבד, רבי אליעזר חסמא משום רבי
יהושע מטמא, וחכמים מטהרין. יושב בפפינה, כלים שבראש
הנם שפפיינה, רבי אליעזר חסמא משום רבי יהושע מטמא,
וחכמים מטהרים:

ה. זב שתיה מטל על חמש פסיות לרחבן - בלץ טהורין,
שאין אחד מהן נושא את רבו. ואם היה אמצעי
גבוה - טמא, מפני שרבו נשא עליו. ומודה רבי שמעון
שאם ישב על גבי גשיש של מטה, וטלית תחת שתי רגליו
של גשיש - שטמאות. ובבהמה תחת שתי רגלים ויד אחת,
או תחת שתי ידים ורגל אחת - שטמאה:

ה. זב שהקיש על אילן שפחו רע או על שוכה שפחה רע,
ונפלו ממנו פגין או שוכות, ועליהן משקה טופח -
טמאין. הקיש על גבי תנור ונפל הימנו כפר תרומה -
טהור. ואם היה חרס מדבק בו - טמא. השדה, והתבה,
והמגדל, אף על פי שהן באין במדה - טמאים. ורבי נחמיה
ורבי שמעון מטהרין באלו. ואם היו נסוטין - טמאין. זה

הכלל: כל שהוא מבח הסטה - טמאה, ומבח רעדה - טהור. רבי יהודה אומר: על קורות בית הבד, בזמן שהיא נפרצת - טהורה. רבי יוסי אומר: אף על קורות הבצנים, בזמן שהיא מפקפקת ואינה נשמטת:

ו. הזב בבב מאזנים, ומשכב ומושב בבב שניה, אם הזב כורע - מטמאין אחד ופוסלין אחד. אם היו הן מכריעין - מטמאין שנים ופוסלין אחד. באדם, בין שתזב מכריע ובין שפרע את הזב - מטמאין שנים ופוסל אחד. הזב בבב מאזנים, ואוכלין ומשקין בבב שניה, פרע הזב - מטמאין אחד ופוסל אחד. פרעו הן - טהורין. פרש - מטמא אחד ופוסל אחד. ואם אינו ידוע, אף על פי שאין גבוהין מן הארץ אפא כל שהוא - נותנין עליהן חומרי נשא וחומרי נושא:

ז. יושב על גבי קורה, הכלים שבעקל - טמאין. על המכבש של בובש, בזמן שהוא טעון באבנים, כלים שתחתיו - טהורין. ורבי נחמיה מטמא. בזמן שהוא חוזר בכלים, כלים שתחתיו - טמאין:

פרק חמישי

א. החמירה התורה באוכלין ומשקין ומדף שעל הזבין, מן אוכלין ומשקין ומדף שתחת הזב, במשכב ומושב שעל הזב, במשכב ומושב שתחת הזב, מן אוכלין

ומשקין ומדף שתחת הזב. במשכב ומושב שתחת הזב, מן האדם שתחת הזב. באדם בין מתחת בין מעל הזב, במשכב ומושב שעל הזב:

ב. רב הטמא על הטהור או על מקצתו, בין בזב בין במשכב - טמא. מקצת טמא על הטהור או על מקצתו, מקצת טהור על הטמא או על מקצתו, בזב - טמא, ובמשכב - טהור. רבי שמעון אומר: מקצת טהור על הטמא, אף בזב - טהור:

ג. ואלו הן חבורין: השנים והצפרנים והשער שדקן. ואלו הן מקצתם: ראשי אצבעות ידים ורגלים. ביחו וניעו ורירו, ומי האף שזף - הרי הן כרקו. דמעת עינו ודם מגפתו, והחלב באשה - מטמאין טמאת משקה. זובו ורקו ומימי רגליו - מטמאין טמאה חמורה. זעה ולחה סרוחה, והרעי - טהורין מכלום. וכן דם היוצא מפיו ומפי האמה שזף - טהורין. שכבת זרעו, רבי אליעזר אומר: אין מטמאין במשא. ורבי יהושע אומר: מטמא במשא, שאי אפשר לשכבת זרע בלא צחצוחי זיבה. הנוגע במשכב ומושב של זב וזבה נדה ויולדת ומצרע - מטמאין שנים ופוסלין אחד. אחד הנוגע ואחד המסיט ואחד הנושא ואחד הנשא, ומסיט אין בהם:

ד. בזובו של זב, וברקו, ובשכבת זרעו, ובמימי רגליו, ובדם הנדה - מטמא שנים ופוסל אחד. אחד הנוגע

ואחד המסיט. ומסיטו ונושא ונושא אין להם. אין לה דבר שאין בו רוח חיים שמטמא בהסט, ואין דבר מסיט את הטמא מטמא אלא שיש בו רוח חיים:

ה. הנוגע בצמר נבלה ובנימי מרכב, ובמי חטאת שיש בהן כדי הוזה - מטמא שנים ופוסל אחד, שאי אפשר לנוגע שלא יסיט. פרש - מטמא אחד ופוסל אחד. בקרן של נבלה, ובעץ של מרכב, ובמי חטאת שאין בהם כדי הוזה - מטמא אחד ופוסל אחד. הנוגע בבוטל נדה ובעבודת כוכבים - מטמא אחד ופוסל אחד בין אדם בין כלים. פרש - מטמא אחד ופוסל אחד. עבודת כוכבים - בשרץ, ומשמייה - בשרץ. רבי עקיבא אומר: בנדה, ומשמייה - בשרץ, שנאמר (ישעיה ל, כב): "תזרם כמו דונה צא תאמר לו" - מה נדה מטמאה במשא, אף עבודת כוכבים מטמא במשא. המכנים ראשו ורבו לבית עבודת כוכבים - טמא. כלי חרס שהכנים אוירו לבית עבודת כוכבים - טמא. הספסלין והקתדראות שהכנים רבן לבית עבודת כוכבים - טמא. יין שהעובד כוכבים מנסכו, אם יש בו כזית - מטמא טמאה חמורה, ואם לאו - אינו מטמא טמאה חמורה אלא טמאת משקין בלבד:

ו. האוכל מנבלת עוף טהור, מן העצמות ומן הניידים, מן השלל של ביצים, מן הדם ובשר מן החי - טהור. מן האשכול של ביצים, ומן הקרקבן ובגז מעים, או

וְשֶׁהִמָּחָה אֶת הַחֵלֶב וּגְמָעוֹ - טָהוֹר. כִּרְכָּה בְּחִזָּת וּבִלְעָה
 - טָמֵא. בְּסִיב וּבִלְעָה - טָהוֹר. הִקְיָאָה וְהִיא בְּבֵית הַבְּלִיעָה
 - מִטָּמֵא אֶחָד וּפּוֹסֵל אֶחָד. הִקְיָאָה וְחִזָּר וּבִלְעָה וְהִיא בְּבֵית
 הַבְּלִיעָה - מִטָּמֵא שְׁנַיִם וּפּוֹסֵל אֶחָד. בִּלְעָה וְאֵין בָּהּ כּוֹזֵת
 - טָהוֹר מִכָּלָם. נָטַל צִפּוֹר וְאִכְלָהּ, אִם יֵשׁ בָּהּ כּוֹזֵת - טָמֵא,
 וְאִם לֹא - טָהוֹר: נִבְלַת הַבְּהֵמָה בְּפָנָיו בְּתוֹךְ פִּיו - טָמֵא,
 וּבְבֵית הַבְּלִיעָה - טָהוֹר. נִבְלַת הָעוֹף בְּפָנָיו וּבְתוֹךְ פִּיו -
 טָהוֹר. וּבְבֵית הַבְּלִיעָה - טָמֵא. נִמְצְאָתָּ אוֹמֵר: בְּמָקוֹם שְׂזוּ
 מִטָּמְאָה - זֶה מִטְהַרְתָּ, וּבְמָקוֹם שְׂזוּ מִטְהַרְתָּ - זֶה מִטָּמְאָה.
 נִבְלַת עוֹף טָמֵא - כִּבְחָצִי פָּרָם לְפָסֵל אֶת הַגּוֹיָה. וְזוֹ אֶחָד
 מִשְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר דְּבָרִים שֶׁבֵּין נִבְלַת עוֹף טָהוֹר וּבֵין נִבְלַת עוֹף
 טָמֵא. נִבְלַת עוֹף טָמֵא, כּוֹזֵת - בְּבֵית הַבְּלִיעָה, כִּבְיָצָה -
 לְטָמֵא טָמְאָת אוֹכְלִין; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר:
 זֶה וְזֶה כּוֹזֵת. וְרַבִּי חֲנִינָא אוֹמֵר: זֶה וְזֶה כִּבְיָצָה:

ו. הָאוֹכֵל אֶבֶר מִן הַחֵי מִן הַבְּהֵמָה מִן הַתְּיָה וּמִן הָעוֹפּוֹת
 טָמֵאִים - הָרִי זֶה לֹקֶה שְׂמוֹנִים; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוֹדָה.
 וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵינוֹ לֹקֶה אֶלָּא אַרְבָּעִים;
 הָאוֹכֵל אֶבֶר מִן הַחֵי מִן הַבְּהֵמָה מִן תְּיָה, מֵעוֹפּוֹת טָהוֹרִין
 - כָּל שֶׁהוּא. וּמִן הַטָּמְאִין - עַד שֶׁיְהִיוּ בּוֹ כּוֹזֵת.

מסכת טבול יום

פרק ראשון

א. המבנים חלות בין להפרישן בין שלא להפרישן, פרשו ואחר כך נשכן - נפסלות במנן. מוסיף עליהן הארז וגרים של טפית, בזמן שאינן קלופין. רבי שמעון אומר: אף פולין הנמלונין פיוצא בהן - טהורין באב הטמאה ואין צריך לומר בטבול יום; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: טהורין בטבול יום וטמאין בכל הטמאות. מוסיף עליהן הארז וגרים של טפית, בזמן שהן קלופין. התבלין והשנוניות - חבור בטבול יום ואין צריך לומר בכל הטמאות. רבי שמעון בן גמליאל אומר, רבי מאיר היה אומר: בפה דברים אמורים? בכפרות של בעל הבית, אבל בכפרות של נחתום - אינו טמא אלא הקצח והשומשמן והשנוניות בלבד.

ב. אחד משקה שנטמא באב הטמאה ואחד משקה שנטמא בולד הטמאה - הרי הוא תחלה לעולם. מטמא חברו וחברו את חברו אפלו הן מאה, חוץ ממשקה טבול יום, שהן פוסלין ואינן מטמאין.

ג. חֹמֶר בְּיָדִים מְטָבֹל יוֹם, שֶׁהַיָּדִים מְטָמְאוֹת אֶחָד וּפּוֹסְלוֹת אֶחָד בְּקֶדֶשׁ, וּפּוֹסְלוֹת אֶת הַחֲדָיִן שֶׁנֶּעְשׂוּ עַל טְהֵרַת תְּרוּמָה, וּמְטָמְאוֹת אֶת הַמִּשְׁקִין לַעֲשׂוֹת תְּחֻלָּה. וַיֵּשׁ יָדִים שֶׁמְטָמְאִין אוֹכְלֵי חֲדָיִן, בְּאֵלּוֹ יָדִים? בְּיָדִים תְּחֻלּוֹת, וְכָל שְׂאִינוֹ חִבּוּר בְּטָבֹל יוֹם - חִבּוּר בְּיָדִים. חֹמֶר בְּאוֹכְלֵי שְׂאִין בְּמִשְׁקִין, וּבְמִשְׁקִין מִה שְׂאִין בְּאוֹכְלֵי, שֶׁהָאוֹכְלֵי יֵשׁ לָהֶן יָדוֹת וְאִין צְרִיכָה מִחֲשֻׁבָּה לְאוֹכְלֵי, וּסְפִיקָן לְטָמֵא אֲחֵרִים - טָמֵא, וְאִין לָהֶם טְהֵרָה מְטָמְאָתָן. חֹמֶר בְּמִשְׁקִין, שֶׁהַמִּשְׁקִין לְעוֹלָם תְּחֻלָּה, לְטָמֵא אֶת הַמִּשְׁקִים לְהִיּוֹת תְּחֻלָּה, וְאֶת הָאוֹכְלֵי לְהִיּוֹת שְׂנִיִּים, וּלְטָמֵא כָּלִי שֶׁטֶף מֵאֲחֻרָיו וְכָלִי חֶרֶס מֵאֻרּוֹ. וַיֵּשׁ מֵהֶם שֶׁנֶּעְשׂוּ אֵב הַטָּמְאָה לְטָמֵא אָדָם, לְטָמֵא בְּגָדִים, וּמְטָמְאִין בְּכָל שְׂהוּא, מִה שְׂאִין כֵּן בְּאוֹכְלֵי. חֹמֶר בְּמִים מִה שְׂאִין בְּמִשְׁקִין וּבְמִשְׁקִין מִה שְׂאִין בְּמִים, שֶׁהַמִּים נֶעֱשִׂין אֵב הַטָּמְאָה לְטָמֵא אָדָם וּלְטָמֵא בְּגָדִים, וּפּוֹסְלִין אֶת הַמִּקְוָה בְּשִׁלְשֵׁת לֹוגִין, וְאֶת הַגּוֹף בְּשִׁלְשֵׁת לֹוגִין, מִה שְׂאִין כֵּן בְּמִשְׁקִין. חֹמֶר בְּמִשְׁקִין שֶׁהַמִּשְׁקִין אִין לָהֶם טְהֵרָה מְטָמְאָתָן, וְאִין טְהוּרִין בְּגוֹף, וּפּוֹסְלִין אֶת הַמִּקְוָה בְּשְׁנֵי מְרָאָה, מִה שְׂאִין כֵּן בְּמִים.

ד. אַחֲזָרֵי כֵּלִים שֶׁנִּטְמְאוּ בְּמִשְׁקִין, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מְטָמְאִין אֶת הַמִּשְׁקִין וְאִין פּוֹסְלִין אֶת הָאוֹכְלֵי, וְהִלְכָה כְּדַבְּרָיו. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: מְטָמְאִין אֶת הַמִּשְׁקִין וּפּוֹסְלִין אֶת הָאוֹכְלֵי. וְכָל וְחוֹמֶר, וּמִה אִם טָבֹל יוֹם שְׂאִינוֹ מְטָמֵא מִשְׁקָה חֲדָיִן - פּוֹסֵל אוֹכְלֵי תְּרוּמָה. אַחֲזָרֵי כֵּלִים שֶׁהֵן מְטָמְאִים מִשְׁקָה חֲדָיִן, דִּין הוּא שֶׁיִּפְסְלוּ אוֹכְלֵי תְּרוּמָה.

שמעון אחי עזריה אומר: חלוקה הדברים! מה אם טבול יום
 שהוא פוסל אוכלי תרומה אינו מטמא משקה חלין, אחורי
 כלים שאינן פוסלין אוכלי תרומה, דין הוא שאינן מטמאין
 משקה חלין. אמר רבי יוסי: ראה איך הלכה זו נחלקו
 עליה אבות הראשונים, ודנו דברי תורה מדברי סופרים
 ודברי סופרים מדברי תורה.

פרק שני

א. עסה שקראה שם חלתה בצפונה, וכן קשות שקרא שם
 תרומה בצפונה - הרי זה חבור. נטלה חלתה
 מתוכה ואחר כך חזרה לתוכה - הרי זו אינו חבור. המקפה
 ותחמיטה של חלין, והשמן של תרומה צף על גביהן, נגע
 טבול יום בשמן - לא פסל אלא השמן. וכן השמן שהוא
 צף על גבי חלין. רבי ישמעאל בן רבי יוחנן בן ברוקה
 אומר: בית שמאי אומרים אינו חבור. ובית הלל אומרים:
 חבור. טבול יום שהיה תורם את חבור, ונפלה הימנו חבית
 של תרומה ושקעה בבור (של יין), מן השפה ולפנים - חבור.
 מן השפה ולחוץ - אינו חבור. ואם היה פטום, אפילו יש
 בו מאה בור - כלו חבור.

ב. חבית שנקבה בין משוליה בין מצדיה, ונגע בה טבול
 יום - טמאה. רבי יהודה אומר: מפיה ומשוליה

- חבור. מפיה - מפני שהמשקה משוך לתוך ידו. ומשוליה
מפני שהמשקה גרור על גבי ידו. אבל מן הצדדין - יעלה
באחד ומאה. בעבוע שבחבית שנקב ומכון מבפנים לבחוץ;
רבי יהודה אומר: בכלן, מן הצדדין - יעלה באחד ומאה.
מעשה שבעבוע יין בערב, ובאו ושאלו את רבי יהודה ואמר:
יעלה באחד ומאה.

ג. אבל שגפרם ומעורה במקצת, אם יש לו יד - אוחזין
אותו ביד. עלה - אוחזין אותו בעלה. יש לו זה
וזה - אוחו באיזו מהן שירצה, אין לו לא זה ולא זה; רבי
מאיר אומר: בגדול. רבי יהודה אומר: בקטן. רבי נחמיה
אומר: בטהור. וחכמים אומרים: בטמא. בפה דברים
אמורים? בטבול יום, אבל בשאר כל הטמאות - הרי זו
חבור. רבי מאיר אומר: אחד טבול יום ואחד כל הטמאות,
שנמשך עמו - חבור. ושאינו נמשך עמו - אינו חבור.

ה. עפה שגדמעה או שנתחמצה בשאור של תרומה -
נתחייבת בחלה, ואינה נפסלת בטבול יום; דברי
רבי מאיר ורבי יהודה. רבי יוסי ורבי שמעון אומרים: אין
חיבת בחלה ונפסלת בטבול יום. אמר רבי מנחם בר יוסי:
אמרתי לפני אבא, אי אתה מודה במקפה ובחמיטה של
חלין, והשום והשמן של תרומה צף על גביהן, שאם נגע
טבול יום במקצתו - לא פסל אלא מקום מגעו בלבד.
אמר לי: זה מין אחד וזה שני מינין.

ה. יֵרַק שֶׁל תְּרוּמָה וּבִיצָה טְרוּפָה נְתוּנָה עַל גָּבִיו, וְנָגַע טָבֹול יוֹם בִּבִיצָה, כָּל הַסֵּדֶר הָעֲלִיּוֹן - חֲבוּר; דְּבָרֵי רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי שְׁמַעוֹן. רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמְרִים: אֵינוֹ חֲבוּר, אֲלָא הַקֵּלַח שְׁכָנְגָד יָדוֹ. עַל זֶה הָעִיד רַבִּי יִשְׁמַעֲאֵל לִפְנֵי חֲכָמִים בְּכֶרֶם בְּיָבֵנָה, שְׂאִינוֹ חֲבוּר אֲלָא הַקֵּלַח שְׁכָנְגָד יָדוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: לֹא עַל זֶה הָעִיד, אֲלָא עַל הָעִשׂוּי כְּמוֹ כּוֹבֵעַ שְׂאִינוֹ חֲבוּר.

ו. חוּט שֶׁל בִיצָה שְׁקָרָם עַל דָּפְנָה שֶׁל לֶפֶס, וְנָגַע בָּהּ טָבֹול יוֹם, מִן הַשֹּׁפָה וְלִפְנִים - חֲבוּר, מִן הַשֹּׁפָה וְלַחוּץ - אֵינוֹ חֲבוּר. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אִם מִן הַשֹּׁפָה וְלִפְנִים, כָּל שְׁנִקְלָף עִמּוֹ - חֲבוּר, וְכָל שְׂאִינוֹ נִקְלָף עִמּוֹ - אֵינוֹ חֲבוּר. בִּיצִים שְׁנִקְפָן לְתוֹךְ הַקְּעָרָה - אֵינָה חֲבוּר. הַתְּחִיל לְטָרְפֵן - אֵינוֹ חֲבוּר. טָרְפֵן בְּמִשְׁקִים - הֲרִי הוּא חֲבוּר. בִּיצִים שְׁנִקְפָן בְּטוּפָח - אֵינָם חֲבוּר. הַתְּחִיל לְטָרְפֵן - אֵינָם חֲבוּר. טָרְפֵן בְּמִשְׁקִין - חֲבוּר. טָרְפֵן בְּמִי עֶצְמָן - לֹא הִכְשְׁרוּ, הֲרִי הֵן בְּעֻגֹלִי דְּבִלָּה. עֻגֹלִי דְּבִלָּה שְׁנִפְלוּ מִשְׁקִין עַל מִקְצָתָן - הֲרִי זֶה קוֹצֵה הַיָּמִינוֹ עָבִי שֶׁלֹּשׁ אֲצָבָעוֹת עַל רֹחַב מְלֹא קְצִיעָה; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵינוֹ נוֹטֵל ^(הֵימָנוּ) אֲלָא מְקוֹם מִשְׁקָה בְּלִבָּד. אָמַר רַבִּי: נִרְאִין דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה בְּדִבְלָה שְׂמִנָּה שְׂאֵל גִּרְסָה, וְדְבָרֵי חֲכָמִים בְּדִבְלָה שְׂמִנָּה שְׁגִרְסָה.

ז. מִשְׁקָה טָבֹול יוֹם - בְּטָהוֹר; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: בְּטָמֵא. הָאִשָּׁה שֶׁהִיא טָבֹולֶת יוֹם - לָשָׂה

לָהּ עֶסֶה וְקוּצָה הֵימָנָה חֲלָה, וּמִפְּרִשֶׁת חֲלָתָהּ וּמִנְחָתָהּ
בְּכַפִּישָׁה אוֹ בְּאַנְחוּתָא, וּמִקְפָּת וְקוּרָא לָהּ שֵׁם, מִפְּנֵי שֶׁהִיא
שְׁלִישִׁי, וְהַשְׁלִישִׁי טָהוֹר בְּחֻלִּין, וְעַל כֵּן אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ:
דְּבַר חֲדָשׁ שֶׁחֲדָשׁוּ סוֹפְרִים וְאֵין לִי מָה אֲשִׁיב.

ה. הַתּוֹרֵם אֶת הַבּוֹר וּנְתָנָהּ בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא תִתְגַּלְגַּל וְתִגְעַע
לְבוֹר, וְחֹזֵר וּנְתָנָהּ בְּמָקוֹם שֶׁתִּתְגַּלְגַּל וְתִגְעַע
לְבוֹר, וְנִשְׁפְּכָהּ - הֲרִי זֶה שָׁלֵם. הִיָּה תּוֹרֵם אֶת הַבּוֹר
וְנִסְדָּקָהּ, חֲבִית אוֹ נִשְׁפְּכָהּ, אִם יָרַד הֵימָנָה כְּדֵי דְמוּעַ -
אֵינוֹ שָׁלֵם, וְאִם לֹא - הֲרִי זֶה שָׁלֵם. הִיָּה תּוֹרֵם אַרְבַּע
חֲמִשׁ חֲבִיּוֹת בְּאַחַת, אֵף עַל פִּי שֶׁלֹּא יָרַד מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד
כְּדֵי דְמוּעַ - אֵינוֹ שָׁלֵם, אִם הִיָּה תּוֹרֵם זֶה אַחֵר זֶה - הֲרִי
הוּא שָׁלֵם, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִתְּנָה עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. רַבִּי יוֹסִי
אוֹמֵר: בְּכֻלָּן, אִם הִיָּה הִדְיוּט וְלֹא הִתְנָה - תֵּנְאִי בֵּית דִּין
הוּא. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּתֵרוּמַת רֵאשִׁית יֵין וְשֵׁל שֶׁמֶן,
שֶׁאֵין תֵּרוּמַת רֵאשִׁית נִטְלָת אֲלָא מִן הַמִּקְנָה, אֲבָל בְּתֵרוּמַת
מַעֲשֵׂר וּשְׂאֵר כָּל הַפְּרוֹת - הֲרִי זֶה שָׁלֵם. הִיָּה תּוֹרֵם תֵּרוּמָה
וְתֵרוּמַת מַעֲשֵׂר בְּאַחַד, אֵף תֵּרוּמַת מַעֲשֵׂר אֵינוֹ שָׁלֵם. רַבִּי
יְהוֹדָה אוֹמֵר: בְּכֻלָּן אִם הִיָּה הִדְיוּט וְלֹא הִתְנָה, תֵּנְאִי בֵּית
דִּין הוּא.

מסכת ידים

פרק ראשון

א. מי רביעית - נותנין לאחד אבל לא לשנים. מחצי לוג - לשלשה אבל לא לארבעה. ומלוג - לחמשה אבל לא לעשרה ולא למאה. מוסיפים על הראשונים ואין מוסיפים על השניים; דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר: מי רביעית נותנין לאחד אף לשנים. ומחצי לוג - לשלשה אף לארבעה. מלוג - לחמשה, אף לעשרה ואף למאה. מוסיפין על השנים ואין מוסיפין על הראשונים. ביצד? נטל את הראשונים ושפשף ויחזר ונטל את השניים, ואין בהן כדי שיגיע לפרק - הרי זה מוסיף עליהן. אחד הנוטל בידו אחת, ואחד הנוטל בשתי ידיו, ואחד ידו של גדול, ואחד ידו של קטן - צריך לטול מי רביעית. רבן שמעון בן גמליאל אומר: שתי ידיו של שנים - נדון כשני אנשים. ביצד? שנים שנטלו לשתי ידיהן מן רביעית, לא יחזר הראשון ויטל ידיו משני רביעית:

ב. הנוטל ידיו משטיפה אחת - צריך לטול מרביעית; דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר: לשתי ידיו צריך לטול

מִרְבִּיעִית. מִיָּדוֹ אַחַת, אֶפְלֹ נוּטֵל מִשְׁיָרֵי רְבִיעִית - כָּשֶׁר.
וְצָרִיךְ לְשַׁפֵּשֵׁף אֶת יָדָיו. שֶׁשֶּׁשֶּׁפָּה בַחֲבֶרְתָּהּ - טִמְאָה. בְּרֹאשׁ
אוֹ בִּכְתָל - מְהוֹרָה. חֹזֵר וְנָגַע בָּהֶן - טִמְאָה. כָּל הַחוֹצְצִין
בְּגוֹף, חוֹצְצִין בְּיָדִים, וּבְקִדּוּשׁ יָדִים וְרִגְלִים בַּמִּקְדָּשׁ. הַנוּטֵל
יָדָיו, צָרִיךְ לְטוֹל מִי רְבִיעִית. וְקִדּוּשׁ יָדִים וְרִגְלִים בַּמִּקְדָּשׁ,
אֵין לָךְ שְׁעוֹר:

ג. מְגוּפָה שֶׁהִתְקִינָה לְכָלִי, נוּטֵלִין מִמֶּנּוּ לְיָדִים. הַחֲמַת
וְהַכְּפִישָׁה, אֵף עַל פִּי שִׁפְחוֹתֶיךָ - נוּטֵלִין מֵהֶן
לְיָדִים. הַשֶּׁקֶ וְהַקֶּפֶה, אֵף שֶׁמִּקְבְּלִין - אֵין נוּטֵלִין בָּהֶן אֶת
הַיָּדִים. הַשָּׂדֶה וְהַתֵּבָה וְהַמִּגְדָּל, בְּזֶמֶן שֶׁאֵין עֲשׂוֹן לְאַהֲלִין
- נוּטֵלִין מֵהֶם לְיָדִים. וּבְזֶמֶן שֶׁהֵן עֲשׂוֹים לְאַהֲלִים - אֵין
נוּטֵלִין מֵהֶן לְיָדִים:

ד. אֵין הַכֹּהֲנִים מְקַדְּשִׁין בַּמִּקְדָּשׁ אֶלָּא בְּכָלִי, וְאֵין מִשְׁקִין
אֶת הַפִּסּוּטוֹת אֶלָּא בְּכָלִי, וְאֵין מְטַהְרִין אֶת הַמְּצָרַעִים
אֶלָּא בְּכָלִי. שׁוּלֵי כָלִי עֵץ כָּלִי עֶצֶם כָּלִי זְכוּכִית - אֵין נוּטֵלִין
מֵהֶן לְיָדִים. קֶרֶקֶסֶן, שֶׁפֶן, וְעֶשְׂאֵן כָּלִים - נוּטֵלִין מֵהֶם לְיָדִים
אִם יֵשׁ לָהֶם קִבְלַת רְבִיעִית. שִׁבְרֵי כָלִי חֶרֶס שֵׁישׁ בָּהֶן כְּרִי
קִבְלַת רְבִיעִית - נוּטֵלִין מֵהֶן לְיָדִים:

ה. הַחוֹזֶק בְּאַמַּת הַמַּיִם וְעִשָּׂה בָּהּ בֵּית קִבְלָה, אֵף עַל פִּי
שֶׁתִּלְשׁוּהָ מַיִם וְחִבְרוּהָ - אֵין מְמַלְאִין בָּהּ, וְאֵין
מְקַדְּשִׁין בָּהּ, וְאֵין מִזִּין הַיָּמָנָה, וְאֵינָה צָרִיכָה צִמִּיד פְּתִיל,
וְאֵינָה פּוֹסְלָת אֶת הַמִּקְנֶה. חֹשֶׁב עָלֶיהָ אַחֵר תִּלְיִשְׁתָּהּ אוֹ

שְׁתַּלְשָׁה וְחִבְרָה - מִמָּלְאִין בָּהּ וּמִקְדָּשִׁין בָּהּ, וּמִזִּין מִים
הֵימָנָה, וְצָרִיכָה צָמִיד פְּתִיל, וּפּוֹסְלָת אֶת הַמִּקְנָה:

ו. הַמִּים שֶׁנִּפְסְלוּ מִשְׁתִּית הַבְּהֵמָה, רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר
אוֹמֵר: בְּקֶרֶקַע מִטְבִּילִים וְאִין נוֹטְלִין מֵהֶן אֶת
הַיָּדִים. הַמִּים שֶׁהִנְחִיתוֹם מִטְבִּיל בָּהֶן גְּלוּסְקָאוֹת, אֵף עַל פִּי
שָׂא נִשְׁתַּנּוּ מֵרְאִיָּהֶן - פְּסוּלִים. וּבִשְׁהוּא נוֹטֵל וְנוֹתְנוֹ עַל
גְּבִי כִּפְרוֹ, אִם נִשְׁתַּנּוּ מֵרְאִיָּהֶן - פְּסוּלִים, וְאִם לֹא - כְּשָׂרִים.
מִים שֶׁצָּפְנִי הִנֵּפַח, אֵף עַל פִּי שָׂא נִשְׁתַּנּוּ מֵרְאִיָּהֶן - אִין
נוֹטְלִין מֵהֶן לַיָּדִים, מִפְּנֵי שֶׁבִּידוּעַ שֶׁנַּעֲשִׂתָה מֵהֶן מְלָאכָה.
מִים שֶׁצָּפְנִי הִסְפֵּר, אִם נִשְׁתַּנּוּ מֵרְאִיָּהֶן - פְּסוּלִין, וְאִם לֹא
- כְּשָׂרִין.

ז. הַכֹּל כְּשָׂרִים לִתֵּן לַיָּדִים, אֶפְלֹ טָמֵא מֵת, אֶפְלֹ בּוֹעַל
נָדָה. כָּל שֶׁאִינוֹ מְטַמֵּא אֶת הַמִּים בְּמִשְׁא - כְּשֶׁר
לִתֵּן לַיָּדִים. הַנוֹתֵן לַיָּדִים, הַנוֹטֵל הֵיא מִתְּבֹנִן, וְהַנוֹתֵן אִין
מִתְּבֹנִן. הַנוֹתֵן מִתְּבֹנִן, וְהַנוֹטֵל אִין מִתְּבֹנִן - יָדָיו טְהוֹרוֹת.
וְרַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: יָדָיו טָמְאוֹת:

ח. הַפְּקִיעוֹ אֶת הַמוּלָר וְנָטַל הֵימָנוּ לַיָּדִים, אוֹ שֶׁנָּטַל מִן
הַסִּילוֹן שִׁישׁ בּוֹ כְּדִי קִבְּלָת רְבִיעִית - יָדָיו
טְהוֹרוֹת. וּמוֹדָה רַבִּי יוֹסִי: שֶׁאִם הֵנִיחַ חֲבִית בֵּין בְּרַפְּיוֹ אוֹ
בֵּין אֲצִילָיו וְנָטַל - שִׁידָיו טְהוֹרוֹת:

ט. הָיוּ לְפָנָיו שְׁתֵּי בּוֹסוֹת, בָּאֲחַת נַעֲשִׂתָה בּוֹ מְלָאכָה, וּבָאֲחַת
לֹא נַעֲשִׂתָה בּוֹ מְלָאכָה. נָטַל מֵאֶחָד מֵהֶן לְשְׁתֵּי יָדָיו,

וְעִשָּׂה מְהָרוֹת - מְהוֹרוֹת. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: תְּלוּיוֹת. מִן הַשְּׁנִי
וְעִשָּׂה מְהָרוֹת - מְהוֹרוֹת. מִן הָרֵאשׁוֹן וְלֹא עֲשֶׂה מְהָרוֹת,
מִן הַשְּׁנִי וְעִשָּׂה מְהָרוֹת - מְהוֹרוֹת. מִן הָרֵאשׁוֹן וְעִשָּׂה מְהָרוֹת,
מִן הַשְּׁנִי וְעִשָּׂה מְהָרוֹת - מְהוֹרוֹת. מִן הָרֵאשׁוֹן וְעִשָּׂה מְהָרוֹת,
מִן הַשְּׁנִי וְעִשָּׂה מְהָרוֹת - אֵלּוּ וְאֵלּוּ מִנְחוֹת, אֵלּוּ וְאֵלּוּ תְּלוּיוֹת:
הָיוּ לְפָנָיו שְׁתֵּי כּוֹסוֹת, אֶחָד טָמֵא וְאֶחָד טָהוֹר, וְנָטַל מֵאֶחָד
מֵהֶן לְשֵׁתִי יָדָיו וְעִשָּׂה מְהָרוֹת - מְהוֹרוֹת. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר:
תְּלוּיוֹת. מִן הָרֵאשׁוֹן וְלֹא עֲשֶׂה מְהָרוֹת, מִן הַשְּׁנִי וְעִשָּׂה
מְהָרוֹת - מְהוֹרוֹת. מִן הָרֵאשׁוֹן וְעִשָּׂה, מִן הַשְּׁנִי וְעִשָּׂה -
אֵלּוּ וְאֵלּוּ מִנְחוֹת, הֲרִי אֵלּוּ מוֹכִיחוֹת. נֶאֱכָלוֹת רֵאשׁוֹנוֹת, אוֹ
שְׁנֵי טָמְאוֹ, אוֹ שְׁנֵי טָהוֹרִים, מִשְׁנַעְשׂוֹ שְׁנִיּוֹת, שְׁנִיּוֹת - תְּלוּיוֹת.
נָטַל יָדוֹ אֶחָת וְעִשָּׂה מְהָרוֹת, שְׁנִיָּה וְעִשָּׂה - אֵלּוּ וְאֵלּוּ מִנְחוֹת,
הֲרִי אֵלּוּ תְּלוּיוֹת. הָיוּ יָדָיו אֶחָת מְהוֹרָה וְאֶחָת טָמְאָה, וְלִפְנֵי
שְׁתֵּי כּוֹסוֹת, אֶחָד טָמֵא וְאֶחָד טָהוֹר, וְנָטַל מֵאֶחָד מֵהֶן לְשֵׁתִי
יָדָיו אוֹ לְיָד אֶחָת, וְעִשָּׂה מְהָרוֹת - מְהוֹרוֹתֵינוּ מְהוֹר. רַבִּי
יוֹסִי אוֹמֵר: הַטָּמְאָה - בְּטָמְאָתָהּ. הָיוּ יָדָיו אֶחָת טָמְאָה
וְאֶחָת מְהוֹרָה, וְלִפְנֵי שְׁתֵּי כַּפָּרִים אֶחָד טָמֵא וְאֶחָד טָהוֹר,
וְנִגְעוּ שְׁתֵּי יָדָיו בְּכַפֵּר אֶחָד, בֵּין בְּבֵת אֶחָת בֵּין בְּזֶה אַחֵר
זֶה, אוֹ שְׁנֵי יָדָיו אֶחָת בְּשְׁנֵי כַּפָּרִים זֶה אַחֵר זֶה, הִידִים
וְהַכַּפָּרִים - תְּלוּיוֹת. נִגְעָה יָדוֹ אֶחָת בְּשְׁנֵי כַּפָּרִים בְּאֶחָת,
הִידִים - כְּמוֹת שְׁתֵּי, וְהַכַּפָּרִים - יִשְׁרָפוּ:

פֶּרֶק שֵׁנִי

א. הַבְּהֵנִים מְקַדְּשִׁים בַּמְקַדֵּשׁ בְּיָדִים עַד הַפֶּרֶק, וּבְרָגֶל עַד הַסּוּבָה. הַנוּטֵל יָדָיו, לֹא יֹאמַר: הוּאִיל וְהִרְאִשׁוּנִים טְמֵאִים הִרְיֵנִי נוּטֵל בְּטֵמְאִים. וְאִם עָשָׂה כֵּן - יָדָיו טְמֵאוֹת. הַנוּטֵל אֶת יָדָיו - צָרִיךְ לְנַגֵּב. הַמְטְבִּיל אֶת יָדָיו - אֵינוֹ צָרִיךְ לְנַגֵּב. הַנוּטֵל אֶת יָדָיו - צָרִיךְ לְהַגְבִּיהַ אֶת יָדָיו שֶׁלֹּא יֵצְאוּ הַפִּימִם חוּץ לַפֶּרֶק וַיַּחֲזִרוּ וַיִּטְמְאוּ אֶת יָדָיו, אֲבָל הַמְטְבִּיל יָדָיו - אֵינוֹ צָרִיךְ לְהַגְבִּיהַ אֶת יָדָיו. הַנוּטֵל אֶת יָדָיו, אִם נִתְכַּוֵּן - יָדָיו טְהוֹרוֹת. וְאִם לֹא - טְמֵאוֹת. וְכֵן הַמְטְבִּיל אֶת יָדָיו, אִם נִתְכַּוֵּן - יָדָיו טְהוֹרוֹת. וְאִם לֹא - יָדָיו טְמֵאוֹת. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: נָטַל אֶת הָרִאשׁוֹנִים וְאַחֵר כֶּךָ נִמְצָא עַל יָדָיו יִבְחוּשׁ וְכָל שִׁבְרֵיתוֹ מִן הַפִּימִם - יָדָיו טְהוֹרוֹת. הַנוּטֵל יָדָיו, אִם הִלְכוּ הַפִּימִם עַד הַפֶּרֶק - יָדָיו טְהוֹרוֹת. וְאִם לֹא - יָדָיו טְמֵאוֹת. סָפֵק הִלְכוּ סָפֵק לֹא הִלְכוּ - יָדָיו טְהוֹרוֹת. וְרַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: יָדָיו טְמֵאוֹת.

ב. נָטַל אֶת הָרִאשׁוֹנִים, זֶה לְעֶצְמָהּ וְזֶה לְעֶצְמָהּ, וְנִמְלֵךְ וְנָטַל אֶת הַשְּׁנָיִים לְשֵׁתֵי יָדָיו כְּאַחַת - טְמֵאוֹ זֶה אֶת זֶה. נָטַל אֶת הָרִאשׁוֹנִים לְשֵׁתֵי יָדָיו, וְנִמְלֵךְ וְנָטַל אֶת הַשְּׁנָיִים זֶה לְעֶצְמָהּ וְזֶה לְעֶצְמָהּ, אִם נִתְכַּוֵּן - יָדָיו טְהוֹרוֹת, וְאִם לֹא - טְמֵאוֹת. נָטַל אֶת הָרִאשׁוֹנִים לְשֵׁתֵי יָדָיו, וְנִטְמָא אַחַת מֵהֶן, הִרִי זֶה נוּטֵל אֶת הַשְּׁנִיָּה בַּשְּׁנַיִם וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. נָטַל אֶת הָרִאשׁוֹנִים חוּץ לַפֶּרֶק, וְנָטַל אֶת הַשְּׁנָיִים עַל גְּבִיהֶן,

ונפל בכר תרומה, מן הפרק ולפנים - טמא. מן הפרק ולחוץ - טהור. נטל את הראשונים ואת השניים ויצאו חוץ לפרק, ונפל בכר תרומה טמא, והדין נותן שיהא טהור, ומה אם מי גשמים שאינן מטהרים את המים שעל גבי היד - מטהרין את המים שעל גבי הארץ. שניים שמטהרין את המים שעל גבי היד, דין הוא שיטהרו את המים שעל גבי הארץ.

ג. נוטלין ארבעה או חמשה זה בצד זה ואינן חוששין משום ארבעה דברים: משום שנשטמאו, ומשום שלא נטלו מן הרביעית, ומשום שנעשתה בהן מלאכה, ומשום שלא נטלו מן הכלי, אבל הנוטל והנותן לחברו בחפציו - ידיו טמאות, שפא תחלה לא נטל מן הכלי. שנים שנטלו שתי ידיהן, זה שמינית וזה שמינית, אף על פי שמתערבין בקלות - ידיהן טמאות, שמתחלה לא נטלו מן הרביעית.

ה. אליו פוסלין לידיים: אבל ראשון, והמדה, והמשקין. רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון: הנוגע ברצועה - טהור, עד שיגע בקציצה. רבי יוסי אומר משום רבי שמעון: הנוגע בקציצה - טהור עד שיגע במוזזה. ספר שבלה, אם יכול ללקט הימנו שמונים וחמשה אותיות בפרישת 'ויהי בנסע הארון' - מטמא את הידים. מגלה שכתוב בה שמונים וחמשה אותיות בפרישת 'ויהי בנסע'

הָאָרוֹן' - מְטַמֵּא אֶת הַיָּדִים. חֵבֶר בָּהּ יְרִיעוֹת אַחֲרוֹת -
 הִיא מְטַמֵּאָה אֶת הַיָּדִים, וְהַשָּׂאֵר אֵינָהּ מְטַמֵּאָה אֶת הַיָּדִים.
 רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַגְּלִיזוֹן שֶׁבַסְפָּר אִם יֵשׁ בָּהּ בְּדִי הַקֹּף בִּלְעָדָן
 - מְטַמֵּאִין אֶת הַיָּדִים. הַבּוֹתֵב הַלֵּל וְשָׁמַע לְתִינוּק לְהַתְלַמֵּד
 בּוֹ, אֵף עַל פִּי שְׁאִינוֹ רִשְׁאֵי לַעֲשׂוֹת - מְטַמֵּא אֶת הַיָּדִים.

ה. הַמְּשִׁיחוֹת וְהַרְצוּעוֹת שֶׁתִּפְּרֹן בַּסֶּפֶר, אֵף עַל פִּי שְׁאִינוֹ
 רִשְׁאֵי לְקַיֵּם - מְטַמֵּאוֹת אֶת הַיָּדִים. תֵּיךְ
 הַסֶּפֶרִים, וּמְטַפְּחוֹת, וְתַבָּה שֶׁל סֶפֶר, בְּזִמְנָן שֶׁהֵן מְהוֹרוֹת -
 מְטַמֵּאוֹת אֶת הַיָּדִים. הַבְּרֻכּוֹת וְהַקְּמָעוֹת אֵף עַל פִּי שֵׁישׁ
 בָּהֶן מְאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם, וּמַעֲנִיּוֹת הַרְבֵּה שֶׁבַתּוֹרָה - אֵינָן
 מְטַמֵּאוֹת אֶת הַיָּדִים. הַגְּלִיזוֹנִים וְסִפְרֵי הַמִּינִין - אֵינָן מְטַמֵּאוֹת
 הַיָּדִים. סִפְרֵי בֶן סִירָא וְכָל הַסֶּפֶרִים שֶׁנִּכְתְּבוּ מִכָּאן וְאֵילָךְ
 - אֵינָן מְטַמֵּאִין אֶת הַיָּדִים.

ו. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן מִנְסִיא אוֹמֵר: שִׁיר הַשִּׁירִים מְטַמֵּאָה אֶת
 הַיָּדִים, מִפְּנֵי שֶׁנֶּאֱמָרָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ. וְקִהְלֹת אֵינָהּ
 מְטַמֵּאָה אֶת הַיָּדִים, שְׁאִינָהּ אֵלָּא מַחֲכֶמְתוֹ שֶׁל שְׁלֹמֹה.
 אָמְרוּ לוֹ: וְכִי לֹא כָּתֹב אֵלָּא זֶה בְּלִבְדּוֹ? הָרִי הוּא אוֹמֵר
 (מְלָכִים-א ה, יב): "וַיְדַבֵּר שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מִשָּׁל", וְאוֹמֵר (מִשְׁלִי ל, ו):
 "אֵל הַתּוֹם עַל דְּבָרָיו".

ז. עֲמוֹן וּמוֹאָב - מַעֲשָׂרִין מַעֲשֵׂר עֲנִי בַשְּׁבִיעִית, וְכָל הָאֲרָצוֹת
 - בַּשָּׂאֵר שְׁנֵי שָׁבוּעַ, אִם מַעֲשֵׂר עֲנִי - מַעֲשֵׂר עֲנִי,
 וְאִם מַעֲשֵׂר שְׁנֵי - מַעֲשֵׂר שְׁנֵי. אָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶּן דּוֹרְמָסְקִית:

אָנִי הָיִיתִי עִם זִקְנִים הָרָאשׁוֹנִים בְּשָׁבָאוּ מִיִּבְנֵה לָלוֹד, וּמִצָּאתִי
 אֶת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב בַּחֲנוּת שֶׁל נַחֲתוּמִין בְּלוֹד,
 אָמַר לִי: מָה חֲדוּשׁ הָיָה לָכֶם בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ הַיּוֹם? אָמַרְתִּי
 לוֹ: תִּלְמִידֶיךָ אָנוּ, וּמִימֶיךָ אָנוּ שׁוֹתִין. אָמַר לִי: אִי אֶפְשָׁר
 לְבֵית הַמִּדְרָשׁ בְּלֹא חֲדוּשׁ, אָמַרְתִּי לוֹ אֶת הַהֲלָכוֹת וְאֶת
 הַתְּשׁוּבוֹת וְאֶת הַמִּנְיָן, וּבִשְׁהַנְעֲתִי לָזֶה זָלְגוּ עֵינָיו דְּמַעוֹת,
 אָמַר (תְּהִלִּים כח, יד): "סוֹד ה' לִירְאָיו וּבְרִיתוֹ לַהֲדִיעֵם", וְאוֹמַר
 (עֲמוֹס ג, ו): "כִּי לֹא יַעֲשֶׂה ה' אֱלֹהִים דְּבַר כִּי אִם גָּלָה סוֹדוֹ
 אֶל עַבְדֵּיו הַנְּבִיאִים". צֵא אָמַר לָהֶן: אַל תַּחֲוֹשׁוּ לְמַגִּנֵּכְכֶם,
 כִּד מְקַבְּלֵנִי מִרְבֵּן יוֹחֲנָן בֶּן זַכָּאי, שֶׁקָּבַל מִן הַזּוֹנוֹת, וְהַזּוֹנוֹת
 מִן הַנְּבִיאִים, וְהַנְּבִיאִים מִמִּשָּׁה, הִלָּכָה לְמִשָּׁה מִסִּינִי, שֶׁעֲמוֹן
 וּמוֹאָב מַעֲשִׂינִן מַעֲשֶׂר עָנִי בַּשְּׂבִיעִית.

ה. בּוּ בַּיּוֹם עָמַד יְהוּדָה גֵּר עֲמוּנִי לִפְנֵיהֶם בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ,
 אָמַר לָהֶן: מָה אָנִי לָבוֹא בִּקְהָל? אָמַר לוֹ רַבֵּן
 גַּמְלִיאֵל: אֲסוּר אַתָּה! אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: וְכִי עֲמוּנִי וּמוֹאָבִי
 בְּמִקְוֵי הֵן? כָּכָר עָלָה סְנַחְרִיב וְעֶרְבָב אֶת כָּל הָאֲמוֹת,
 שָׁנְאָמַר (יִשְׁעִיָּה י, ג): "וְאָסִיר גְּבוּלוֹת עַמִּים וְעִתִּידוֹתֵיהֶם
 שׁוֹשֵׁתִי"?! אָמַר לוֹ רַבֵּן גַּמְלִיאֵל: וְהִלָּא כָכָר נֶאֱמַר (יְרֵמְיָה מ, ט),
 ג: "וְאַחֲרֵי כֵן אָשִׁיב אֶת שְׁבוֹת בְּנֵי עֲמוֹן נְאוּם ה' כְּבָרָאשׁוֹנָה",
 וּכְכָר שָׁבוּ. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה: וְהִלָּא כְּתִיב (עֲמוֹס ט, יד):
 "וְשִׁבְתִּי אֶת שְׁבוֹת עַמִּי יִשְׂרָאֵל", וְעַדִּין לֹא שָׁבוּ, מָה הֵם
 לֹא שָׁבוּ - אַף הֵם לֹא שָׁבוּ. אָמַר לָהֶן יְהוּדָה גֵּר עֲמוּנִי:
 מָה אַעֲשֶׂה אָנִי? אָמְרוּ לוֹ: כָּכָר שָׁמַעְתָּ מִפִּי זִקֵּן - הָרִי

אתה מתר לבוא בקהל. אמר לו רבן גמליאל: אף מצרי
 פיוצא בהם. אמר לו רבי יהודה: למצרים נתן להם הכתוב
 קצבה, שנאמר (יחזקאל כט, י): "מקץ ארבעים שנה אקבץ את
 מצרים מן העמים אשר נפצו שמה".

ט. אמר להן רבי יוחנן בן זבאי: כתבי הקדש - תבתם
 מטמאתן, שלא יעשה אותן שטחים לבהמה.
 אמרו ביתוסים: קובלין עליכם פרושין, מה אם בת בני
 הבא מבח בני, שבא מבחו - הרי יורשתני, בתי הבאה
 מבחי, אינו דין שתירשני? אמרו להן: לא, אם אמרתם
 בבת הבן שכן חולקין עם האחים, תאמרו בבת שאינה
 חולקת עם האחים? אומרים טובלי שחרית: קובלנו עליכם
 פרושים שאתם מזכירין את השם בשחרית בלא טבילה.
 אומרים פרושים: קובלנו עליכם טובלי שחרית, שאתם
 מזכירין את השם מן הגוף שיש בו טמאה.

מסכת עקצין

פרק ראשון

א. העוקץ ענב - מטמא ומטמא ומצטרף. עלי שום ועלי בצלים והקפלוטות לחין - מטמאין ומטמאין ואין מצטרפים. שרשי הנשבת - מטמאין ומטמאין ומצטרפין; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: הנוגע בעמוד - טמא. בסיב ובשער - טהור.

ב. רבי אליעזר אומר: הסיג של אשכול של רצפת - מצטרפין, מפני שהוא שומר את האכל. שרשי כל הנקצרים - לא מטמאין ולא מצטרפין ולא מצטרפים. רבי יהודה אומר: מלעין של שבלים כל שהן - מצטרפין, מפני שהן נכססין. אגד את הכריכה, בין לפנים מבשעור בין יתר מבשעור - אינו טמא אלא בשעור בלבד. והמקטף מלילות להכניסן לתוך ביתן - שעורן טפח. מכבדת של תמרה ששיר בהן תמרה אחת - טמאה. וכן היד חבור לה, והשרביטין - אינן חבור זה לזה.

ג. יד הפרכיל כל שהוא. יתרה טפח מכאן וטפח מכאן. יד מכבדת של תמרה שהיא יתרה מארבעה טפחים,

ובן שאר כל הנקצרים - לא מטמאין, ולא מטמאין, ולא מצטרפין. רבי יוסי אומר: אם לקטן לתלותו בהפתו או על פתח חנותו - הרי אלו מטמאין. ובן ה'יה רבי יוסי אומר: עקצי האנשים, והתפוחים, והאתרוגים, שעקטן לתלותו על פתח חנותו - הרי אלו הן טמאין. ובן ה'יה רבי יוסי אומר: שרשי חלפות התרדין - טמאין, מפני שהן נמכרין עמהן. ובן ה'יה רבי יוסי אומר: עקץ דלעת - טמא, מפני שנשלק עמה. רבי שמעון אומר: עקץ מרחפות - טמא, מפני שנאכל עמה. ורבי אליעזר ברבי יוסי אומר: עקץ הקתרים שלשה טפחים.

ה. תבואה שבססה בגרן - לא מטמאה, ולא מטמאה, ולא מצטרפת. ורבי יוסי אומר: מטמאה ומטמאה, מפני שהופכה בעתה. קלפה של שום שנפל משקין על אחד מהן, הוא טמא וחברו טהור, שאין חברו אדם חבור. אתרוג שנפרץ ותחבו בכוש או בקיסם - הרי זה אינו חבור, שאין חברי אדם חבור. עסה שנלושה במי פרות - הרי זו טהורה, שאין לה שהוא מחבר את האוכלין אלא שבגעה משקין בלבד. אמרו לו לרבי יוסי: לא יד ולא שומר היא, לא מטמאה, ולא מטמאה ולא מצטרפת עמה. עקץ הרימון - טמא. רבי אליעזר אומר: הנוגע בעמוד - טמא. בשער ובמסרק - טהור.

פרק שני

א. רטב שנאכל חציו וחציו קנים, גרעין שהוא בנגד האכל
 - מצטרף. שלא בנגד האכל - אין מצטרף. ביבשה
 בנגד האכל - טמא. שלא בנגד האכל - טהור; ודברי רבי
 מאיר. וחכמים אומרים: ביבשה - הכל טהור. הרטב שנמזח
 חציו וחציו קנים, שפנגד האכל - מצטרף, שלא בנגד האכל
 - אין מצטרף. איזהו בנגד האכל? רבי אומר: עד חלל.
 חבילי אזור, והסיאה, והקורנית, בנגד האכל - מצטרף,
 שלא בנגד האכל - אין מצטרף. איזה בנגד האכל? רבי
 אליעזר אומר: עד חלל. עצם שיש עליו בשר. וכן מח
 שבראש, ושבקולית, בנגד האכל - מצטרף. שלא בנגד
 האכל - אין מצטרף, ואיזהו בנגד האכל? אם יש שם חלל
 - עד החלל. ואם אין שם חלל - אינו טמא אלא חסום
 העליון בלבד. רבי יהודה אומר: קולית שיש עליה כזית
 בשר - גורר את כפה לטמאה. וחכמים אומרים: אף על
 פי שאין עליה אלא כפול, גורר את כפה לטמאה. רבי
 ישמעאל אומר: רואין את הבשר שעליה, שאם יפתח ויש
 בו פדי להקיפו בחוט הערב - בנגדו מצטרף.

ב. העצמות, והגידין, הקרנים, והשלפים - מצטרפין לטמא
 טמאת אוכלין, אבל לא טמאת נבלות. אבל
 נעשין הן ידות לטמא טמאת נבלות. הרטב שנתנו על גבי
 חתיכות להקפותן, וכן גריסין שנתנן על גבי פרוסות ללותתן,

הנוגע, בין פרטב, בין בפתיות, בין במקפה, בין בגריסין - כלו חבור. התמרים והגרוגרות ששלקן ונעשו אום - הרי אלו חבור. רבי אומר: אם ללותתן - חבור, אם להוציא את מימיהן - אינן חבור. הרימון תפוחה - משערה כמו שהיא, ואם הוא חלל - צריך למעך, האגוז והשקד והתמרה המקשקים - משערין כמות שהן.

ג. המחתך לבשל, בין שקרצו - אינו חבור. לכבוש ולשלוך ולהניח על השלחן - חבור, עד שיתחיל לפרק. קליפי פולין וקלפי תורמוסין, זרקן - אין מטמאין טמאת אוכלין. בנסן לאוכלין - מטמאין טמאת אוכלין. קליפי מלפפין, אף על פי שאין בהן אוכלין - מטמאין טמאת אוכלין. גרעיני זיתים וגרעיני תמרים, אף על פי ששלקן לאוכלין - אינן מטמאין טמאת אוכלין. גרעיני חרובין אף על פי שכנסן לאוכלין - אין מטמאין טמאת אוכלין. שלקן לאוכלין - מטמאין טמאת אוכלין. התרצנין והזגין, אף על פי שכנסן למשקה - בטלה דעתו. ירקות שיבשו באיביהן, כגון ברוב ודלעת - אין מטמאין טמאת אוכלין. לקטן ויבשן - מטמאין טמאת אוכלין.

ה. אילן שנפשח ובו פרות - הרי הן בתלושין, יבש ובו פרות - הרי הן במחברין. שנמוק חציה וחציה קיים - הרי זה אינו חבור. נמוק האמצעי והצדדין קיימין - אין הצדדין חבור זה לזה. רמון שנמוק חציו וחציו קיים -

הרי זה אינו חבור. נמוק האמצעי והצדדין קימין - אין הצדדין חבור זה לזה. התחיל לפרק באגוזין ולפקל בפצללים, אף על פי שיש לפניו מאה בור, התחיל באחד מהן - אינו חבור. היו שנים או שלשה והתחיל באחד מהן, זה שהתחיל בו אינו חבור, והשאר חבור. בן עזאי אומר: טהרו שלשתן.

ה. מלפפין שחתכו ונתנו על השלחן - חבור עד שיתחיל לפרק, התחיל לפרק - חתיכה וכל העולה עמה - חבור. והשאר - אינו חבור. פיקה המתחונה - חבור היא לעצמה, ואינה חבור לשאר החתיכות. היו שנים ושלש, והתחיל באחת מהן, זו שהתחיל בה אינו חבור, והשאר חבור. בן עזאי אומר: טהרו שלשתן. וחכמים אומרים: אפלו אמר חציו אני אוכל שחרית, וחציו אני אוכל בין הערבים - זו שהתחיל בה אינה חבור והשאר חבור. האגוזין והשקדים, אף על פי שריסם חבור, עד שיתחיל לפרק.

ו. ביצת טורמיטה אף על פי שריסם - חבור, עד שניגע לקלף. ביצה שנתבשלה בקלפתה - בלה חבור. צמר שבראשי כבשים ושער שבזקן תישים, אף על פי שפשפשו באור - חבור, עד שיתחיל לתלש. בנפי חגבים וקשקשי דגים, אף על פי שהעביר סבין עליהן - חבור, עד שיתחיל לקלף.

ז. עציץ נקוב שנתנו על גבי שתי יתדות, אפלו גבוה מן הארץ אמה - אינו מבשיר את הזרעים. במה

דברים אמורים? מִמָּטָה, אֲבָל מִן הַצַּד - הֲרִי זֶה מְכַשִּׁיר
אֶת הַזֵּרְעִים. אִם יֵשׁ עַל גֵּב הַנֶּקֶב עֹפֵר כָּל שְׂהוּא - אֵינוֹ
מְכַשִּׁיר אֶת הַזֵּרְעִים.

ה. טָבֵלָא שֵׁישׁ לָהּ לְבִזְבוּזִין וְהָטָה עַל צִדָּה - מְכַשֶּׁרֶת אֶת
הַזֵּרְעִים, הִיא מַשְׁקָה בְּעֵצִיין נְשֵׁאִינוֹ נָקוֹב, וְנִפְלוּ
מִשְׁקִין עַל גְּבִי הַקִּשּׁוֹת וְנִטְמָאת. הַגְדִּילָהּ וַיֵּצֵאת חוּץ לְעֵצִיין
- טְהוֹרָה.

פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. דָּגִים טְהוֹרִין וְחִגְבִּים טְהוֹרִין בְּכָל מְקוֹם, דָּגִים טָמְאִין
וְחִגְבִּים טָמְאִין בְּכַפְרִין - צְרִיכִים הַכֶּשֶׁר וְאִין צְרִיכִים
מַחְשָׁבָה. חֵלֶב מֵתָה בְּכָל מְקוֹם - צְרִיכָה הַכֶּשֶׁר וְאִין צְרִיכָה
מַחְשָׁבָה, מִפְּנֵי שֶׁהִיא מְגוּפָה. חֵלֶב שְׂחוּטָה בְּכַפְרִים - צְרִיכָה
מַחְשָׁבָה וְהַכֶּשֶׁר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בִּתְחִלָּה הָיָה רַבִּי עֲקִיבָא
שׁוֹנֶה 'חֵלֶב שְׂחוּטָה בְּכַפְרִים צְרִיכָה מַחְשָׁבָה וְאִין צְרִיכָה
הַכֶּשֶׁר, מִפְּנֵי שֶׁהַכֶּשֶׁר בִּשְׁחִיטָה'. אָמַרְתִּי לִפְנֵי: רַבִּי! לְמִדַּתְנִי
עַל־שֵׁין שֶׁקָּטַן לְבַהֲמָה וְאַחֵר כֵּךְ חָשַׁב עָלֶיהֶן לְאָדָם, שֶׁאִין
צְרִיכִין הַכֶּשֶׁר שְׁנִי, אִם יֵשׁ עָלֶיהֶן מַשְׁקָה טוֹפֵחַ - הַכֶּשֶׁרוֹ,
חֹזֵר רַבִּי עֲקִיבָא לְהִיּוֹת שׁוֹנֶה בְּדַבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה.

ב. חֵלֶב בְּהֶמָּה טָמְאָה - הֲרִי זֶה טָמֵא. חֵלֶב תִּיָּה, בֵּין
טָמְאָה בֵּין טְהוֹרָה הֲרִי הִיא כְּגוּפָה. חֵלֶב נִבְלָה

וְחָלַב וּמָרָפָה - טָהוֹר, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ז, כד): "וְחָלַב נָבִלָה וְחָלַב מָרָפָה יַעֲשֶׂה לְכָל מְלֹאכָה". הַחוּתָּהּ בְּזִית בָּשָׂר מֵאֵבֶר מִן הַחֵי וְאַחֵר כֶּךָ חֹשֵׁב עָלָיו - צָרִיד הַבָּשָׂר. חֹשֵׁב עָלָיו וְאַחֵר כֶּךָ חֹתְכוֹ - אֵינוֹ צָרִיד הַבָּשָׂר.

ג. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ נָבִלָת הָעוֹף טָהוֹר אֵינָהּ צָרִיכָה הַבָּשָׂר, מִפְּנֵי שֶׁהִיא מְטַמְּאָה טְמֵאָה חֲמוּרָה, וְכָל הַמְטַמָּא טְמֵאָה חֲמוּרָה - אֵינוֹ צָרִיד הַבָּשָׂר.

ד. וְאֵלּוּ הֵן, פְּרִיצֵי זֵיתִים וְעֶנְבִּים הַיּוֹצֵאִין מִתַּחַת הַגֶּפֶת וּמִתַּחַת הַזֶּגֶן, חֹשֵׁב עָלֵיהֶן לְאוֹכְלִין - אֵין מְטַמְּאִין טְמֵאֵת אוֹכְלִין, בְּנֶסֶן לְאוֹכְלִין - מְטַמְּאִין טְמֵאֵת אוֹכְלִין. הַחֲרָצִין וְהַזֶּגֶן, אֵף עַל פִּי שֶׁבְּנֶסֶן לְאוֹכְלִין - בְּטָלָה דַּעְתּוֹ. מוֹדָה רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי, בְּפָנָיו וּבְסֵר שֶׁשֶּׁלָקָן עַד שֶׁלֹּא בָּאוּ לְעוֹנֵת הַמַּעֲשָׂרוֹת, שֶׁהֵן מְטַמְּאִין טְמֵאֵת אוֹכְלִין. פָּגִי הַשִּׁיפּוֹת - מְטַמְּאִין טְמֵאֵת אוֹכְלִין. פָּגִי הָאֲגָסִין, וְהַקְרוֹסְטִמְלִין, וְהַפְּרִישִׁין, וְהַעֲזָרְדִּין, בְּעוֹנֵתָן לְמַעֲשֵׂר - מְטַמְּאִין טְמֵאֵת אוֹכְלִין. פָּחוֹת מִכָּאן אוֹ שֶׁשֶּׁלָקָן - מְטַמְּאִין טְמֵאֵת אוֹכְלִין. רַבִּי נַחֲמִיָּה אָמַר: זֵיתִים וּבְסֵר שֶׁסֶחֱטָן עַד שֶׁלֹּא הִגִּיעַ לְעוֹנֵת הַמַּעֲשָׂרוֹת - מִשְׁקָהּ הַיּוֹצֵא מֵהֵן טָהוֹר, שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא שָׂרֵף.

ה. לִזְלָבִי הַזֶּרְדִּין וְהַחֲרוּבִין עַד שֶׁלֹּא הִמָּתִיקוּ - אֵין מְטַמְּאִין טְמֵאֵת אוֹכְלִין, מִשֶּׁהִמָּתִיקוּ - מְטַמְּאִין טְמֵאֵת אוֹכְלִין. אֲבָל הָעוֹף וְהַחֲרָדִל וְהַתּוֹרְמוּסִים וְשֶׂאֵר כָּל הַנִּבְכָּשִׁים, בֵּין שֶׁהִמָּתִיקוּ בֵּין עַד שֶׁלֹּא הִמָּתִיקוּ - מְטַמְּאִין טְמֵאֵת אוֹכְלִין.

ו. קור נקח בכסף מעשר, ואינו מטמא טמאת אוכלין.
 בפניות נקחות בכסף מעשר, ומטמאין טמאת אוכלין.
 רבי יהודה אומר: בכלן. רבי יהודה אומר: קור הרי הוא
 בעין לכל דבר, אלא שנקח בכסף מעשר. בפניות הרי הן
 בפרי לכל דבריהן, אלא שהן פטורות מן המעשר.

ז. ערלה, וכלאי הפרם, ושור הנסקל, ועגלה ערופה, וצפרי
 מצורע, ופטר חמור, ובשר בחלב - כלן הן
 מטמאין טמאת אוכלין. רבי שמעון אומר: כלן אין מטמאין
 טמאת אוכלין. ומודה רבי שמעון בבשר וחלב, שטמא
 טמאת אוכלין. וכן היה רבי שמעון אומר: יש נותר שטמא
 טמאת אוכלין. ויש נותר שאינו מטמא טמאת אוכלין,
 ביצד? לן לפני זריקת דמים - אין מטמא טמאת אוכלין.
 לן לאחר זריקת דמים - מטמא טמאת אוכלין. פגול מקדשי
 קדשים ומקדשים קלים - אינו מטמא טמאת אוכלין. ברשינין
 - מטמאין טמאת אוכלין; דברי רבי יהודה. ורבי שמעון
 אומר: אין מטמאין טמאת אוכלין. אמר לו רבי יהודה: יש
 לה דבר שהוא חייב במעשרות ואינו מטמא טמאת אוכלין?
 אמר לו רבי שמעון: יש לה דבר שאין מטמא טמאת
 אוכלין וחייב במעשרות? אמר לו רבי יהודה: אף אפה
 כפרת בהלכה.

ח. תלתן, הכל מודין שהוא מטמא טמאת אוכלין. בוקי -
 אינו מטמא טמאת אוכלין. קור ששלק - מטמא

טמאת אוכלין. התמרים והגרוגרות שנתנן בקדרה לתבלין - מטמא טמאת אוכלין, עד שיפסלו מפאכל אדם. רבי יהודה אומר: חגבים שנתנן בקדרה לתבלין - מטמאין טמאת אוכלין עד שיפסלו מפאכל לאדם.

ט. אומר רבי יהודה: לא נחלקו רבי אליעזר וחכמים על חלות דבש שאינן מקבלות טמאה באיבהן. ומימיהם של בהנים לא נמנעו מלהיות בודקין עליהן יין בטמאה ורודין אותן בטהרה, על מה נחלקו? על השבת ועל השביעית, שרבי אליעזר אומר: הרי היא בקרקע. וחכמים אומרים: הרי הוא בכלי. ואם היה מחבר בטיט - הכל מודין שהוא בקרקע לכל דבר. הנה נתון על גבי שתי יתדות - הכל מודין שהוא בכלי לכל דבר.

